Albert Kahn

Înaltă trădare

EDITURA DE STAT PENTRU LITERATURĂ ŞI ARTĂ

INALTĂ TRĂDARE

ALBERT KAHN

Înaltă trădare

COMPLOTUL ÎMPOTRIVA POPORULUI

EDITURA DE STAT
PENTRU LITERATURĂ ŞI ARTĂ

In românește de
HENRIETTE NEGREA

Acest volum a fost tradus după originalul în limba engleză *High treason* de *Albert Kahn* apărut la Lear Publishers — New York 1950

Coperta de Toni Gheorghiu

Statele Unite ale Americii sunt o țară industrială și produc numeroase mărfuri: dela bombardierul „B-54" și până la guma de mestecat. Produc mărfuri de consum intern și mărfuri de export. Printre acestea din urmă, cea mai recentă și mai împinsă pe diferite piețe este „modul de viață american". Ce este acest produs, cum arată el? Este de diferite sorturi și se prezintă sub diferite ambalaje. De exemplu, într'o revistă apare o fotografie din California. In dreapta, munți înalți, în stânga marea. Pe o șosea întinsă ca o ață aleargă un automobil model 1951. La volan, un om sdravăn, alături de o blondă cu părul fâlfâind în vânt. In partea de jos a fotografiei scrie: „Dacă vrei să alergi cu 120 pe oră și să admiri natura, înainte de a pleca la drum consumă conservele „Beef".

Altceva. Pe o pagină întreagă a unei răspândite reviste, o fotografie în culori reprezentând o mică și frumoasă vilă în fața căreia se află o grădină plină cu flori. Atmosferă pașnică, de bunăstare. Printre straturile de flori se joacă doi copilași. Pe o bancă, stăpânul și stăpâna casei citesc o revistă pe coperta căreia se vede un oraș coreean în flăcări. Sub fotografie scrie: „Dacă vreți să aveți o asemenea casă, depuneți-vă economiile la „Chase Bank".

Alt ambalaj. Un film fabricat la Hollywood. Acțiunea se petrece într'un palat cu săli strălucitoare prin care se plimbă fete și băieți frumoși, îmbrăcați după ultima modă. O poveste stupidă de dragoste, câteva focuri de revolver, o goană de automobile și totul se sfârșește cu bine. S'ar prea putea ca filmul să se numească: „Libertățile noastre" sau... „Mi-am cumpărat o mireasă".

Ziarele americane publică la ceeace se numește „Cronica mondenă" — adică povești ale celor ghiftuiți — știri ca aceasta: „Domnișoara X., nepoata miliardarului Y., a împlinit ieri șaptesprezece ani. Sărbătorirea a fost făcută în castelul din localitatea Z., castel care are 538 de camere și 29 de băi, fiecare de altă culoare. S'au consumat 1853 sticle de șampanie. Buchetul de orhidee, adus cu un avion special din Olanda, a costat 1800 de dolari. Domnișoara X. a primit din partea unchiului ei, drept cadou, șaptesprezece automobile, de șaptesprezece mărci și culori diferite".

Iată câteva sorturi și ambalaje din marfa cunoscută sub numele de „modul de viață american", marfă lăudată pe toate tonurile de oamenii din Wall Street: „Faceți ca noi și va fi bine tuturora", vor să spună morganii, rockefellerii, harrimanii, trumanii, achesonii și ceilalți din banda lor. „Așa este America"! strigă presa lui Hearst. „Așa trăim noi" strigă ziarele lui McCormik. „Deci, ascultați-ne pe noi, supuneți-vă nouă și veți gusta și voi din modul de viață american".

Numai că America adevărată nu este America industriașidin Pittsburgh și Detroit, a bancherilor din New York și Chicago, a cultivatorilor de bumbac din Virginia, a magnaților filmului din Hollywood, a birocraților afaceriști instalați la Casa Albă sau a generalilor dela Pentagon. America adevărată nu este aceea prezentată de revistele ilustrate, de filmele stupide, de o literatură putredă și de „Vocea Americii". Realitatea americană nu se măsoară cu depozitele de aur și dolari ale celor șaizeci de familii care stăpânesc viața economică a Statelor Unite, cu discursurile mieroase ale lui Truman, în care se vorbește despre „bunăstarea americanilor" și despre „libertățile" de care se bucură americanii, ci se măsoară cu milioanele de oameni rămași fără lucru, cu cele peste cincisprezece milioane

de negri ale căror drepturi sunt inferioare celor acordate câinilor miliardarilor, cu atacurile huliganice ale Ku-Klux-Klanului și mai cu seamă cu lupta tot mai puternică a clasei muncitoare.

„Modul de viață american" are două fețe. Pe una se străduesc s'o arate propagandiștii Wall Streetului. Pe cealaltă, adevărata față a modului de viață american, o prezintă lumii întregi oamenii cinstiți din Statele Unite, publiciștii progresiști americani, aceia care, departe de a îngenunchia în fața „Măriei sale Dolarul", luptă pentru a demasca putreziciunea fără seamăn a organizației economice, politice și sociale a statului condus de imperialiștii din Wall Street.

Se tipărește acum în românește cartea publicistului american Albert Kahn, pe care el a intitulat-o „Înaltă trădare". Este istoria relativ recentă, începând din anii de după primul război mondial, a trădărilor și crimelor comise împotriva poporului american de către cei care, prin furt, teroare și înșelăciune s'au instalat în fruntea statului american. Prin fața cititorului se perindă nume de președinți ai Statelor Unite, de miniștri, oameni politici, generali, mari industriași, în jurul cărora propaganda plătită de ei înșiși țesuse aureole de geniu, de cinste, de moralitate, de credință în binele masselor, de muncitori în slujba poporului. Din paginile cărții lui Albert Kahn aceste figuri apar sub alt aspect. Din faptele și datele citate apar traficanți, hoți, criminali, trădători, depravați, decăzuți lipsiți de moralitate, de scrupule, apare o bandă pusă pe jaf în dauna poporului, furând și terorizând poporul. Iată-l pe președintele Harding, prezidând la Casa Albă petreceri sardanapalice, partide de poker, dar și afaceri scandaloase, atât de scandaloase încât nici el nu a mai putut să le acopere. Iată-l pe procurorul general al Statelor Unite, A. Mitchell Palmer, semnând cu o mână mandatele de arestare a mii de muncitori acuzați a fi „roșii", iar cu cealaltă primind pachete de acțiuni și de dolari dela bancherii și industriașii speriați de lupta muncitorimii americane, la sfârșitul primului război mondial. Iată-l pe Ford, pe care scribii lui plătiți s'au străduit să-l prezinte ca pe tipul omului muncitor din Statele Unite, care prin propria lui muncă poate să ajungă orice, iată-l orga-

nizând în propriile uzine o poliție compusă din criminali scoși direct din închisoare și având misiunea să spargă grevele muncitorilor folosind bâta, revolverul, mitraliera și gazele otrăvitoare.

Iată-i pe Truman, Acheson, Harriman, Marshall, Foster-Dulles, Eisenhower, care conduc azi politica războinică a Statelor Unite stând cu un picior la Casa Albă, în ministere sau la Marele Stat Major, și cu altul în consiliile de administrație sau în cabinetele directoriale ale marilor trusturi și monopoluri.

Din cartea lui Albert Kahn apar toți cu adevărata lor față, apar așa cum sunt: hoți și trădători, pentrucă logica faptelor este mai tare decât minciuna crescută și umflată cu atâta grijă de propaganda imperialiștilor americani.

Cititorul acestei cărți va avea la sfârșit o imagine reală a ceeace trebue înțeles prin „modul de viață american". Desigur că așa ceva ar voi bancherii și industriașii americani să instaureze în fiecare țară, în lumea întreagă. Numai că popoarele au înțeles și înțeleg din ce în ce mai mult că viața lor nu trebue să se desfășoare după vrerea celor șaizeci de familii care stăpânesc bunurile din Statele Unite.

Popoarele lumii privesc cu admirație și mândrie la mărețele realizări ale Uniunii Sovietice și luptă pentru ca suprimând exploatarea omului de către om, lichidând puterea imperialiștilor, să-și creeze condițiile pentru a merge pe urmele popoarelor sovietice, pe drumul socialismului.

Cartea aceasta va fi de folos fiecărui luptător împotriva imperialismului, fiecărui luptător pentru pace. Faptele cuprinse în ea sunt noi dovezi că clica conducătoare din Statele Unite pregătește războiul. Faptele acestea sunt însă, în acelaș timp, pentru orice om cinstit, motive puternice pentru întărirea luptei împotriva imperialiștilor, a luptei pentru pace. Pentrucă pacea nu se poate obține decât prin lupta împotriva imperialismului.

GEORGE MACOVESCU

MAMEI MELE
A CAREI INIMĂ BATE PENTRU POPOR

Niciuna din întâmplările şi niciunul din dialogurile cuprinse în cartea INALTA TRĂDARE n'au fost inventate de autor. Acest material a fost extras din documentele indicate în text.

Cititorul acestei cărţi nu trebue să deducă din titlul INALTA TRĂDARE că vreo persoană citată în carte a comis o trădare faţă de guvernul Statelor Unite. Titlul rezultă din concepţia pe care autorul o defineşte în cuvântul introductiv. In cazul în care unele persoane amintite în această carte au săvârşit o trădare faţă de guvernul Statelor Unite, autorul a specificat acest fapt.

Cel care trădează umanitatea este trădătorul pe care-l înfierăm cel mai mult.

JAMES RUSSELL LOWELL

Atunci când eu, Poporul, voi învăța să nu uit — când eu, Poporul, voi folosi ce-am învățat ieri și voi ține minte cine m'a prădat anul trecut, cine m'a socotit negkiob — atunci nu va mai fi în lume om care să rostească acest cuvânt: „Poporul" — cu vreo intonație ironică în glas sau zâmbind batjocoritor.

Atunci va veni vremea popoarelor — a mulțimii — a massei.

CARL SANDBURG

DESPRE TRĂDARE

Trădarea cea mai mare nu este cea față de guverne, ci față de oameni.

Poporul poate fi trădat în multe și diferite chipuri. Asuprirea prin violență, teroare și inchiziție; exploatarea, jefuirea și sărăcirea a milioane de bărbați și de femei; legile despotice și folosirea tribunalelor ca instrumente de represiune; propaganda mincinoasă și aţâţarea artificială a unei părți a populației împotriva celeilalte; deslănțuirea războaielor și monstruoasa alchimie a transformării sângelui omenesc în aur: toate acestea reprezintă modurile în care poate fi trădat poporul.

Și ceeace au comun toate este hotărîrea crudă a unei minorități privilegiate de a-și păstra puterea și de a-și spori avantajele pe socoteala și prin suferința marii majorități.

Trădarea față de popor nu este un fenomen nou în lume. Ea străbate ca un fir negru urzeala întregii istorii scrise. In epoca noastră însă, întrucât puterea poporului a luat proporții fără precedent și cerințele lui pentru o viață mai bună au devenit ne-

înduplecate, măsurile luate de cei puțini pentru subjugarea celor mulți au devenit din ce în ce mai crude și mai disperate. Fascismul a fost unul din rezultatele acestei cruzimi și disperări. Cetățeanul german care se opunea activ regimului nazist, nu era trădător, ci un adevărat patriot; cel care trăda era guvernul nazist.

Cartea aceasta se ocupă de trădarea față de poporul american. Crimele și comploturile pe care le înregistrează nu sunt o lectură plăcută, și o mare parte din conținutul ei va impresiona foarte neplăcut pe americanul de rând. Totuși, este necesar ca americanii să înțeleagă uneltirile trădătoare urzite împotriva lor în trecut și care-i amenință atât de grav în prezent. Menținerea democrației în America și a păcii în lume depinde în mare măsură de această înțelegere.

Cartea de față a fost scrisă cu speranța că va contribui la adâncirea acestei înțelegeri și că-i va mobiliza pe americani la luptă împotriva primejdiei ce crește în țara lor.

Cartea întâia

ZILE DE TEROARE

Capitolul I

RAZBOI IN TIMP DE PACE

Dați-mi pe cei obosiți, pe săracii voștri,
Dați-mi massele voastre care trăiesc înghesuite, dornice să respire în libertate,
Pe cei nenorociți îndepărtați dela țărmurile voastre rodnice
Trimiteți pe toți cei fără adăpost, pe cei ce pribegesc în furtună
Îi aștept cu făclia în mână lângă poarta de aur!

Din poemul „Noul Colos" de Emma Lazarus — înscris pe soclul Statuii Libertății.

I. O RECOLTĂ ODIOASĂ

Intr'o dimineață friguroasă și întunecată de Decembrie, cu puțin înainte de a se crăpa de ziuă, la un an după sfârșitul războiului, un vas de transport păzit cu grijă, care plutea în umbra tunurilor fortului Wadsworth, ridică ancora și se strecură din portul New York în condiții cât se poate de ciudate și de misterioase. Nici măcar căpitanul nu cunoștea destinația vaporului; pornise cu ordine sigilate, pe care nu avea voie să le deschidă decât după douăzeci și patru de ore dela plecare. Singurii care cunoșteau destinația vasului erau câțiva înalți funcționari ai guvernului Statelor Unite.

In orele lungi și pline de încordare ale nopții, un cordon de soldați puternic înarmați stătuse de pază pe chei. Pe vapor, alți soldați, cu baioneta la armă, patrulau pe punți. Un detașament special de marinari, mai mulți agenți ai Ministerului Justiției și un înalt membru al Serviciului de Informații Militare din Statul Major General al Armatei călătoreau pe vas. Cu puțin înainte de plecare se împărțiseră revolvere echipajului...

Vasul transporta o încărcătură neobișnuită: 249 de bărbați și femei născuți în Rusia, care fuseseră arestați de agenții federali într'o serie de razii neașteptate întreprinse în

întreaga țară și care fuseseră aduși sub escortă armată în insula Ellis, pentru a fi deportați. După declarațiile purtătorilor de cuvânt ai Ministerului Justiției, prizonierii erau „conducători și animatori ai mișcării ultra-radicale" și „agenți sovietici" care „conspirau" pentru a răsturna guvernul Statelor Unite

In timp ce luminile se stingeau pe străzile New Yorkului, tăcut și încă adormit, vaporul care-i transporta pe acești bărbați și femei se îndepărtă încet de Statuia Libertății, care abia se profila în zare, și porni spre larg.

Era vasul *Buford.*

Pentru acei cititori care nu-și amintesc titlurile de-o șchioapă care au trâmbițat plecarea *Bufordului,* trebue să amintim că această călătorie ciudată a avut loc la un an după primul, nu după cel de al doilea război mondial.

Vasul *Buford* a părăsit New Yorkul la data de 21 Decembrie 1919.[1]

Războiul mondial se sfârșise, dar pacea nu venise odată cu semnarea armistițiului, la 11 Noembrie 1918.

In această zi mult așteptată, care punea oficial capăt agoniei și distrugerilor celor patru ani ce păruseră fără de sfârșit, în timp ce vestea aceasta de o importanță excepțională sbura prin țară și fiecare cătun și oraș răsuna de zgomotul frenetic al fluierelor, claxoanelor și de dangătul clopotelor, în timp ce zeci de mii de oameni dansau ca nebuni de bucurie pe străzi, președintele Woodrow Wilson ședea la biroul său dela Casa Albă și scria un mesaj solemn, dar triumfător, către poporul american :

„Concetățeni! Armistițiul a fost semnat azi dimineață. Țelurile pentru care a luptat America au fost atinse. De aci înainte avem sarcina fericită să ajutăm cu exemplul, cu sfatul nostru prietenesc, ponderat și cu aportul nostru material la instaurarea unei democrații juste în întreaga lume".

[1] La 17 Ianuarie 1920, după ce a fost escortat prin Canalul Mânecii de un distrugător britanic, și după ce a trecut prin Canalul Kiel în Marea Baltică, *Buford* și-a depus încărcătura de oameni în portul Hango din Finlanda. Guvernul finlandez i-a transportat imediat pe deportați la frontiera rusă și i-a predat autorităților sovietice (N. A.).

In Europa, ca și în America, declarațiile donchișotești ale președintelui Wilson erau pe buzele tuturor. Sosind în Europa în luna Decembrie 1919, pentru a participa la Conferința de Pace dela Paris, profesorul dela Princeton, înalt, slab și cu ochelari a fost primit de milioanele de oameni cu aclamații pline de căldură, asemenea unui Moise modern care sosise să conducă omenirea spre Țara Făgăduinței, a păcii și a iubirii frățești.

Și cu toate acestea, deși părea de necrezut, în numai câteva săptămâni, splendidele viziuni evocate de cuvintele magice ale lui Wilson se risipiseră ca fumul și în locul lor se profilau la orizont prevestirile amenințătoare ale zilelor turburi și tragice care urmau să vină.

„A devenit acum evident", nota cu îngrijorare în jurnalul său din 3 Martie 1919 colonelul E. M. House, primul consilier și cel mai intim confident al lui Wilson, „că pacea nu va fi o pace așa cum o nădăjduisem eu sau cum ar fi trebuit să urmeze după acest teribil cataclism".

La discuțiile de pace ale celor Patru Mari, ținute absolut în secret la Paris, într'o cameră de conferințe dela Quai d'Orsay, ieșiră îndată la iveală adevăratele motive pentru care muriseră milioane de oameni în noroaiele câmpurilor de luptă din Europa. Legați prin tratatele lor secrete și prin pactele lor comerciale, lacomi și nerăbdători să împartă din nou piețele mondiale și să fărâmițeze imperiul german, David Lloyd George, Winston Churchill [1], Georges Clémenceau [2] și Vittorio Orlando [3] n'au pierdut decât puțin timp cu trecerea în revistă a răsunătoarelor propuneri de pace ale lui Wilson și au păsit la adevăratele probleme ale zilei.

„Vechii politicieni", observa faimosul corespondent de război britanic, Sir Philip Gibbs, „care se jucaseră de-a politica înainte de război, mizând viețile oamenilor pentru teri-

[1] Winston Churchill, pe atunci ministru britanic de război, l-a înlocuit temporar pe primul ministru Lloyd George ca delegat britanic la Conferința de Pace dela Paris, în Februarie 1919 (N. A.).

[2] Primul ministru francez (N. R.).

[3] Reprezentantul Italiei (N. R.).

torii, piețe privilegiate, terenuri petrolifere, indigeni, exploatări carbonifere și prestigiu imperial, s'au repezit la miza pe care o pierduseră jucătorii germani atunci când eșuase ultima lor cacialma și s'au luat la ceartă pentru împărțirea ei."

Mai erau și alte note discordante la Conferința de Pace.

Moștenirea războiului nu se limita la milioanele de morți și de mutilați, la distrugeri, boală, foamete și lipsuri. Din haosul cataclismului apăruseră, nedorite și neprevăzute de conducători, gigantice mișcări ale masselor omenești, care se revoltau împotriva unor noi suferințe și vărsări de sânge, cerând pace, pământ și sfârșitul vechii orânduiri.

„Intreaga Europă este străbătută de un spirit revoluționar"..., declara într'un memorandum confidențial adresat Conferinței de Pace primul ministru David Lloyd George. „Intreaga ordine existentă, sub aspectele ei politice, sociale și economice, nu se mai bucură de încrederea masselor populației, dela un capăt al Europei la celălalt".

Cum să fie înnăbușit acest „spirit revoluționar" și să se mențină *statu quo* [1] ? Cum să fie lichidate sovietele dela Berlin și Hamburg, din Bavaria și Ungaria? Acestea erau problemele care-i frământau pe cei ce făureau pacea la Paris.

Și mai presus de toate celelalte probleme, era următoarea: cum să fie zdrobită revoluția din Rusia, care la 7 Noembrie 1917 adusese la putere regimul sovietic?

Iată ce menționează semioficiala *Istorie a Conferinței de Pace,* publicată sub auspiciile Institutului Regal Britanic pentru Afaceri Internaționale:

Problema rusă a produs un efect adânc asupra Conferinței de Pace dela Paris: Parisul nu poate fi înțeles fără Moscova. Fără să aibă vreun reprezentant la Paris, bolșevicii și bolșevismul constituiau, de fiecare dată, factori puternici. Rusia a jucat un rol mult mai important la Paris decât Prusia.

„Bolșevismul se întinde", prevenea amenințător la Conferința de Pace bătrânul „Tigru" francez, primul ministru Georges Clémenceau. „A invadat ținuturile baltice și Polonia...

[1] Statu quo — situația anterioară, orânduirea veche (N. R.).

am primit ştiri foarte rele cu privire la răspândirea bolşevismului la Budapesta şi Viena. Italia este deasemeni în pericol... Deaceea trebue să întreprindem ceva împotriva bolşevismului!"

Ceva se şi întreprinsese. Cu toate că fusese proclamată pacea, zeci de mii de soldaţi aliaţi, luptând cot la cot cu armatele albe contrarevoluţionare, conduse de foştii generali ţarişti, duceau pe pământ rusesc un război sângeros, nedeclarat, pentru a doborî noul guvern sovietic.

„Bolşevismul", declara la Conferinţa de Pace Herbert Hoover, preşedintele Administraţiei Americane de Ajutorare (American Relief Administration) (ARA) „este mai rău decât războiul!" [1]

---

[1] In vara anului 1919, fără vreo declaraţie de război, forţele armate a 14 state invadaseră teritoriul Rusiei Sovietice. Ţările în cauză erau: Marea Britanie, Franţa, Japonia, Germania, Italia, Cehoslovacia, Serbia, China, Finlanda, Grecia, Polonia, România, Turcia şi Statele Unite. Intervenţia şi războiul civil din Rusia au durat până în vara lui 1921 şi în cele din urmă s'au sfârşit printr'o înfrângere, forţele intervenţioniste şi aliaţii lor, ruşii albi, fiind puşi pe fugă de Armata Roşie.

Cu toate că în cele mai multe cărţi de istorie li se acordă foarte puţină atenţie, cei doi ani şi jumătate de intervenţie şi război civil au pricinuit moartea, datorită luptelor, foametei şi bolilor, a circa 7.000.000 de bărbaţi, femei şi copii ruşi. Pierderile materiale ale Rusiei Sovietice au fost ulterior evaluate de Guvernul Sovietic la 60.000.000.000 dolari. Invadatorii n'au plătit niciun fel de reparaţii.

Cu nerușinarea şi cinismul său caracteristic, Winston Churchill, care a condus personal campania Aliaţilor împotriva Rusiei Sovietice, a scris mai târziu în cartea sa *Criza mondială şi repercusiunile ei:* „Erau (Aliaţii) în război cu Rusia? Desigur că nu; dar ei trăgeau în ruşii sovietici de îndată ce-i vedeau. Invadaseră pământul rusesc. Ii înarmaseră pe inamicii Guvernului Sovietic. Le blocau porturile şi le scufundau vasele de luptă. Doreau cu tot dinadinsul şi plănuiau prăbuşirea acestui guvern. Dar război — doamne fereşte! Intervenţie — ce ruşine! Repetau că le era indiferent în ce fel îşi va rezolva Rusia propriile ei treburi. Erau împarţiali — şi deodată, poc!"

La 5 Septembrie 1919, senatorul William Borah declară în Senatul Statelor Unite: „Domnule preşedinte, noi nu suntem în război cu Rusia; Congresul n'a declarat război Guvernului Sovietic şi poporului rus. Poporul Statelor Unite nu doreşte să fie în război cu Rusia... Şi cu toate acestea... noi continuăm războiul împotriva poporului rus. Avem o armată în Rusia; furnizăm muniţii şi ajutoare celorlalte forţe armate din acea ţară... Nu există nicio justificare legală sau morală de a sacrifica aceste vieţi. Prin-

Al şaselea din cele *Paisprezece Puncte* [1] ale lui Wilson cerea „evacuarea întregului teritoriu al Rusiei" şi „autodeterminarea propriei ei desvoltări politice şi a politicii ei naţionale". Dar, la Paris, Wilson cedă în faţa avocaţilor intervenţiei. In ajunul întoarcerii sale în America, el declara: „Am explicat Consiliului cum aş acţiona dacă aş fi singur. Voi proceda totuşi de comun acord cu ceilalţi.

După întoarcerea sa în America, preşedintele Wilson prezentă Senatului tratatul dela Versailles. Nevoind să-şi mărturisească nici sieşi, nici altora eşecul misiunii sale precum şi cât de nedrepte erau condiţiile de pace, Wilson rostea pe un ton declamator: „Scena e pregătită, destinul s'a împlinit. Şi aceasta nu datorită planului conceput de noi, ci graţie mâinii divine, care ne-a condus spre război... Nu putem merge decât înainte, cu ochii deschişi şi cu spiritul reînnoit, pe urmele acestei viziuni".

Dar elocvenţa lui Wilson nu a deşteptat niciun ecou. Sub conducerea bătrânului şi îndârjitului izolaţionist, senatorul Henry Cabot Lodge, Comisia Senatului pentru relaţii cu străinătatea a trecut la ciuntirea şi revizuirea tratatului, concentrându-şi atacurile asupra statutului societăţii Naţiunilor.

Ca şi în Europa nici în America pacea nu venise odată cu semnarea armistiţiului.

In timp ce preşedintele Wilson cutreiera ţara rostind dis-

---

cipiile cele mai elementare ale libertăţii de guvernare sunt în mod evident violate".

Sub conducerea lui Herbert Hoover, Administraţia Americană de Ajutorare îndrepta toate aprovizionările posibile cu alimente spre teritoriul ocupat de trupele generalului Nicolae Iudenici şi de ceilalţi generali ţarişti şi albigardişti, în timp ce aprovizionarea teritoriului sovietic, unde sute de mii de oameni mureau de foame, era oprită. „ARA" mai asigurase şi livrarea de echipament pentru forţele albe. In cele din urmă, la sfârşitul intervenţiei şi războiului civil, presiunea opiniei publice din America a forţat trimiterea de alimente Rusiei Sovietice, lovită de foamete.

„Intreaga politică americană, pe vremea lichidării problemelor armistiţiului", scria Herbert Hoover lui Oswald Garrison Villard la 17 August 1921 „consta în a face tot ce se putea ca să împiedice bolşevizarea Europei..." (N. A.).

[1] Declaraţia demagogică a lui Wilson, făcută la 8 Ianuarie 1918, în legătură cu terminarea primului război mondial (N. R.).

cursuri înflăcărate despre planurile sale asupra păcii mondiale, propriul său stat fierbea de turburări puternice și de luptele îndârjite ale muncitorimii.

„Armistițiul" nestabil din timpul războiului între muncă și capital luase brusc sfârșit. In vreme ce conducătorii Federației Americane a Muncii (A.F.L.) mai repetau plini de optimism lozinca lui Wilson despre „democrația industrială", prezicând „o eră nouă pentru muncitorimea americană", marile industrii deslănțuiră o campanie intensă pentru a desființa drepturile câștigate de muncitori în perioada războiului și pentru a zdrobi sindicatele. [1]

„Cred că au fost poate justificate în trecut", declara judecătorul Elbert H. Gary, președintele lui „U. S. Steel Corporation" la o întrunire a acționarilor. „Dar... azi, după părerea marii majorități, atât a patronilor, cât și a salariaților, nu mai e nevoie de sindicate... Existența și atitudinea sindicatelor, cel puțin în țara noastră, sunt contrare, atât intereselor salariaților, cât și ale patronilor, și ale întregului public".

Ziarul *Minnesota Banker* scria într'un editorial:

Valoarea economică a „întreprinderilor deschise" [2] este indiscutabilă.

---

[1] Avându-se în vedere starea de război, industriașii făcuseră diferite concesii mișcării muncitorești, deoarece, după spusele istoricilor mișcării muncitorești, Selig Perlman și Philip Taft, „aceste industrii, stimulate de beneficiile de război, porniseră o neobosită goană după brațe de muncă". Salariile fuseseră mărite, orele de muncă reduse. Muncitorii se înscriau în număr mare în sindicate. Intre 1913 și 1920, membri Delegației Americane a Muncii au sporit dela 1.996.000 la 4.078.000.

Dar, în ciuda câștigurilor în timp de război ale muncitorimii organizate, situația majorității muncitorilor americani era încă foartea grea la sfârșitul războiului. In industria oțelului, de pildă, în 1919, săptămâna de lucru era de șapte zile și mulți muncitori oțelari munceau între 12 și 14 ore pe zi. Comentând condițiile de muncă existente în 1919 în industria oțelului, un raport al comisiei de anchetă a mișcării mondiale interbisericești declara: „...Ziua de 12 ore este o barbarie fără scuză valabilă, prin care sunt pedepsiți muncitorii și țara" (N. A.).

[2] Intreprinderile deschise (open-shop) sunt acele întreprinderi din Statele Unite în care se angajează atât muncitori sindicalizați, cât și nesindicalizați, spre deosebire de întreprinderile închise (closed-shop), în care, sindicatele fiind puternice, nu pot fi angajați decât muncitori sindicalizați (N. R.).

Aripa radicală a organizaţiilor muncitoreşti luptă cu însufleţire pentru a obţine „întreprinderi închise".

Intreprinderile deschise pot fi realizate cât se poate de uşor prin eliminarea acestui element din organizaţiile muncitoreşti... acolo unde elementul radical ocupă poziţii prea puternice, nu mai există, bineînţeles, decât o ultimă posibilitate, aceea de a-l distruge cu forţa.

William H. Barr, preşedintele Asociaţiei naţionale a proprietarilor de topitorii, rezuma categoric situaţia în cuvintele : „Trebuie să se sfârşească odată cu salariile acordate în timpul războiului !" Muncitorimea americană nu s'a supus docilă atacului premeditat împotriva sindicatelor ei şi a nivelului ei de trai. Ţara a fost cuprinsă de un val de greve.

In Ianuarie 1919, muncitorii de pe şantierele navale din Seattle, statul Washington, încetară lucrul în semn de protest împotriva micşorării salariilor, iar după trei săptămâni oraşul întreg era paralizat de o grevă generală. Lunile următoare, în toate statele, pe rând, tipografii şi muncitorii constructori, instalatorii de telefoane şi muncitorii feroviari, docherii, căruţaşii şi muncitorii textilişti declarară grevă. Punctul culminant al valului de greve fu atins în Septembrie şi Octombrie, când aproape 350.000 de muncitori oţelari încetară lucrul şi jumătate de milion de mineri părăsiră minele de cărbuni, ridicând numărul total al muncitorilor grevişti din America la mai mult de două milioane.

Un titlu din numărul pe Decembrie 1919 al lui *The Employer*, organul Asociaţiei patronilor din Oklahoma, numea greva din minele de cărbuni „pur şi simplu o revoluţie sfidătoare şi făţişă". In acelaş număr al revistei se punea întrebarea : „Hindenburg şi Ludendorff [1] ar face oare mai puţin rău ţării decât Lewis şi Foster" ?[2]

Pentru a sparge grevele intrară în acţiune mii de soldaţi din trupele federale, poliţia de stat, poliţia municipală şi ar-

[1] Comandanţii armatelor germane în primul război mondial (N. R.).

[2] *The Employer* se referea la John Llewellyn Lewis, pe atunci vicepreşedinte şi apoi preşedinte al „Uniunii muncitorilor mineri din America" (United Mine Workers of America), şi la William Z. Foster, pe atunci secretar al Comitetului naţional pentru organizarea industriei fierului şi oţelului, conducătorul marii greve a oţelului şi mai târziu preşedintele Partidului Comunist American. (N. A.). — (John Llewellyn Lewis a trădat, de atunci, cauza clasei muncitoare). (N. R).

mate întregi de spărgători de greve şi de oameni înarmaţi angajaţi de societăţi. In numeroase centre industriale s'a declarat starea de asediu. In regiunile carbonifere au avut loc lupte în toată regula. Intr'o luptă din vestul Virginiei vreo 1500 de poliţişti şi peste 2000 de soldaţi federali au fost folosiţi pentru a împrăştia o colonie de mineri grevişti care se înarmaseră pentru a lupta împotriva spărgătorilor de grevă. Aceste crâncene conflicte de muncă s'au soldat cu sute de morţi şi răniţi.

In America postbelică, violenţa sângeroasă bântuia cu furie nu numai în arena conflictelor de muncă.

„In anul acela" — (1919) — spune cunoscutul savant W. E. B. Dubois în cartea sa *Intunericul Zorilor*, „avuseseră loc pogromuri rasiale, mai mari sau mai mici, în douăzeci şi şase de oraşe americane ; printre ele se numără : pogromul din August dela Chicago, unde treizeci şi opt de persoane au fost ucise ; între douăzeci şi cinci şi cincizeci de morţi în comitatul Phillips din Arkansas, precum şi şase morţi la Washington."

Guvernatorul Hugh M. Dorsey din Georgia a declarat la o întrunire cetăţenească din Atlanta : „In unele regiuni negrul este fugărit ca un animal sălbatic ; în altele este socotit un sclav, în altele nici n'au mai rămas negri."

Teroarea în massă împotriva negrilor a atins punctul său culminant în comitatul Phillips din statul Arkansas.

Striviţi de aservirea sistemului feudal de pe plantaţii, culegătorii de bumbac negri din comitatul Phillips au alcătuit o Uniune progresistă a personalului fermelor, făcând sforţări pentru a-şi schimba condiţiile lor neomeneşti de muncă şi de trai. Proprietarii de plantaţii şi autorităţile locale au pornit de îndată un atac sălbatic pentru a distruge organizaţia. Membrii Uniunii au fost vânaţi sistematic, închişi, împuşcaţi şi linşaţi. Cu acel curaj pe care ţi-l dă disperarea, negrii se înarmară, stabiliră un sistem de legătură „Paul Revere" [1] pentru recru-

[1] Paul Revere a fost un meseriaş argintar din statul Massachusetts care, în 1775, a anunţat pe fermieri de debarcarea trupelor engleze, venite să înnăbuşe răscoala coloniştilor americani. Urmarea acţiunii lui a fost lupta dela Lexington, cu care a început războiul de independenţă al Statelor Unite. (N. R.).

tarea de noi membri în rândurile lor şi răspunseră la atac adoptând lozinca : „Abia am început."

Trupele federale, echipate cu mitraliere, fură aduse în grabă în comitatul Phillips. Sute de negri fură arestaţi şi aruncaţi în temniţe. După procese care au durat literalmente doar câteva minute, unsprezece negri fură condamnaţi la moarte, nouă negri la douăzeci şi unu de ani de închisoare şi 122 puşi sub acuzare sub diferite pretexte.

Uniunea progresistă a personalului fermelor a fost distrusă...

La 25 August 1919, James F. Byrnes, din Carolina de Sud, declară la Washington în faţa Camerei Reprezentanţilor :

Oamenii de culoare care s'au molipsit de dorinţa egalităţii politice nu vor găsi de lucru în Sud. Sudul este un ţinut al oamenilor albi şi va rămâne pentru totdeauna un ţinut al oamenilor albi. [1]

Pe scena Americii postbelice se petreceau şi alte lucruri oribile. Iată ce scrie Frederick Lewis Allen, în cartea sa *„Abia ieri"* :

...Auzeau zvonuri sinistre despre o vastă conspiraţie a radicalilor împotriva guvernului şi a instituţiilor Statelor Unite. Stăteau cu urechea la pândă pentru a auzi explozia bombelor şi marşul armatelor bolşevice. Ei credeau într'adevăr — cel puţin aşa credeau milioane de oameni, milioane de cetăţeni rezonabili de altfel — că o revoluţie „roşie" ar putea izbucni în Statele Unite în luna sau în săptămâna viitoare...

2. SECRETELE MINISTERULUI JUSTIŢIEI

Spre sfârşitul anului 1919, şeful adjunct al Biroului de Investigaţii din Ministerul Justiţiei [2], Frank Burke, trimise o directivă urgentă şi strict confidenţială către agenţii federali din întreaga ţară. Directiva spunea că Ministerul Justiţiei avea de gând să înceapă în curând o serie de razii simultane pentru arestarea în întreaga ţară a „comuniştilor" şi a „străinilor radicali".

[1] Pentru activitatea lui James F. Byrnes ca ministru de externe al Statelor Unite după cel de al doilea război mondial, a se vedea cartea a patra (N. A.).

[2] Numele acestei divizii a Ministerului Justiţiei a fost schimbat în 1924, devenind Biroul Federal de Investigaţii sau FBI (N. A.)

„Veți fi avizați pe cale telegrafică", scria Burke, „asupra datei și orei exacte la care trebue efectuate arestările".

Agenții Ministerului Justiției primiseră din partea lui Burke instrucțiuni ca spionii, informatorii și agenții lor provocatori dinlăuntrul „grupurilor comuniste" să facă toate eforturile pentru a determina aceste organizații să țină ședințe în noaptea fixată. Iată cuprinsul directivei :

Stabiliți, dacă e posibil, cu informatorii dumneavoastră camuflați, ca Partidul Comunist și Partidul Comunist al Muncii [1] să țină ședințe în noaptea fixată... Aceasta va ușura, bineînțeles, efectuarea arestărilor.

Ordinul lui Burke se încheia astfel :

In noaptea arestărilor, Biroul de Investigații va fi deschis tot timpul și doresc să comunicați telefonic domnului Hoover toate problemele importante sau de interes vital care se vor ivi în cursul arestărilor. Doresc ca în dimineața următoare arestărilor să înaintați acestui Birou, printr'o corespondență specială purtând mențiunea *„In atenția domnului Hoover"*, o listă completă cu numele persoanelor arestate... Mai doresc ca în dimineața următoare arestărilor să comunicați amănunțit prin telegrame purtând specificația *„In atenția domnului Hoover"*, rezultatele arestărilor efectuate, dând numărul total al persoanelor din fiecare organizație pe care le-ați luat sub pază, împreună cu un raport asupra oricăror probe interesante pe care vi le-ați procurat.

Numele întreg al „domnului Hoover" căruia i se atribuise acest rol de răspundere cu prilejul raziilor era John Edgar Hoover.

Tânăr bondoc, cu fața rotundă, cu părul negru, tuns scurt, cu ochi negri și inexpresivi, J. Edgar Hoover, care frecventase cursurile serale de drept ale Universității George Washington obținuse în timpul războiului o slujbă de mic funcționar la Ministerul Justiției. Tot atât de șiret pe cât de ambițios, el avansase repede în minister. In 1919, la vârsta de douăzeci și cinci de ani, fu numit directorul misterioasei Divizii a Informațiilor Generale, recent înființată pe lângă Biroul de Investigații al Ministerului. In această calitate, Hoover avea importanta sar-

[1] Partidul Comunist și Partidul Comunist al Muncii s'au format în Septembrie 1919, după sciziunea intervenită în sânul Partidului Socialist. Ambele grupuri s'au unit mai târziu și au întemeiat Partidul Muncitoresc (Comunist) din America. In 1928, titulatura lui deveni Partidul Comunist din Statele Unite ale Americii (N. A.)

cină de a supraveghia „acțiunile" Biroului „împotriva radicalilor". Titlul său oficial era acela de adjunct special al procurorului general.

A. Mitchell Palmer, procurorul general al Statelor Unite în acea vreme, era un om care scruta viitorul. Cunoscând gravitatea bolii lui Wilson, lui Palmer îi plăcea să se considere viitorul candidat al Partidului Democrat la președinția Statelor Unite pentru alegerile din 1920. Palmer își dădea seama că împlinirea unor speranțe atât de mari depindea într'o foarte mare măsură de gradul în care numele său va fi pomenit în presă; și cum s'ar putea realiza cu mai mult succes acest lucru, decât conducând o cruciată împotriva „elementelor subversive" care amenințau „însăși viața republicii?"

Elegantul procuror general, ferchezuit cu grijă, le era cunoscut milioanelor de americani sub numele de „Quakerul luptător" [1]. Nu exista apărător mai înfocat al democrației și al drepturilor cetățenești. „Viața republicii", rostea cu patos Palmer, „depinde de libera răspândire a ideilor, de garantarea libertății cuvântului, a presei și a întrunirilor..."

Razii uriașe și arestări în massă? Adevăratul motiv care le-a făcut absolut necesare — afirma procurorul general — a fost salvarea Constituției și apărarea poporului american de „agitatorii străini... care încercau să-i distrugă căminele, religia și țara".

În afară de grija sa atât de des mărturisită pentru Constituție și de valoarea propagandistică a raziilor sale, Palmer mai era și direct interesat în cruciata împotriva radicalilor. El era directorul Băncii „Stroudsburg National", al societăților „Scranton Trust", „Citizens Gas", „International Boiler" și al altor diferite întreprinderi de acest fel.

In tot timpul lunilor de primăvară și de vară ale anului 1919 s'au elaborat la Ministerul Justiției planuri amănunțite secrete pentru o ofensivă totală împotriva „mișcării radicale". Sub supravegherea procurorului general Palmer, a șefului Biroului de Ivestigații William J. Flynn și a directorului Infor-

[1] Quakerii erau o sectă religioasă cu mare influență politică, care a luat ființă în Anglia, în 1649 (N. R.).

maţiilor Generale J. Edgar Hoover, sute de agenţi speciali, de spioni şi de informatori plătiţi se strecurară în organizaţiile emigranţilor şi în grupările de stânga, progresiste şi sindicale, din toate colţurile ţării. Strângând cu asiduitate date asupra „radicalilor" şi „agitatorilor din rândurile muncitorimii", această reţea subterană de agenţi federali şi de spioni a alimentat cartierul general al Ministerului Justiţiei din Washington cu o cantitate nesfârşită de rapoarte confidenţiale. Aici, rapoartele erau clasate şi înregistrate în fişele Diviziei informaţiilor generale a lui Hoover.

Peste puţin timp, Palmer putea să raporteze următoarele unui Comitet al Congresului : „Ca o parte a acestei divizii, s'a constituit un sistem de fişier, numărând peste 200.000 de fişe, conţinând informaţii amănunţite, nu numai asupra agitatorilor individuali în legătură cu mişcarea ultraradicală, dar şi asupra organizaţiilor, asociaţiilor, publicaţiilor şi a condiţiilor speciale existente în unele localităţi."

Spionii Ministerului Justiţiei erau instruiţi să acorde o atenţie deosebită „literaturii subversive". Şi deseori, nefiind în stare să descopere literatură de acest fel, puneau ei înşişi la cale publicarea şi distribuirea ei. Un exemplu tipic îl constitue cazul unei agenţii particulare de detectivi care lucra în colaborare cu Ministerul Justiţiei: ea a tipărit sute de exemplare din *Manifestul Comunist,* introducându-le apoi prin agenţii ei în locuri potrivite pentru a fi confiscate în timpul raziilor care aveau să urmeze...

In acelaş timp, un birou special de publicitate din Ministerul Justiţiei învăluia ţara într'o propagandă sinistră cu privire la „comploturile bolşevice dirijate de Moscova pentru răsturnarea guvernului Statelor Unite". Rar să fi trecut o zi fără ca biroul să nu fi dat comunicate de presă cu titluri senzaţionale ca: *„Procurorul general avertizează naţiunea asupra pericolului roşu", „Ministerul Justiţiei Statelor Unite cere americanilor să se apere împotriva pericolului bolşevic", „Presa, biserica, şcolile, sindicatele şi organizaţiile cetăţeneşti au fost invitate să desvălue adevăratul scop al propagandei comuniste."*

La 1 Mai 1919, cruciata împotriva radicalilor ia brusc un avânt spectaculos.

In timp ce muncitorii din numeroase orașe sărbătoreau tradiționala zi de 1 Mai, direcția generală a poștelor din Statele Unite anunța dramatic că a descoperit un vast „complot bolșevic cu bombe", prin care se urmărea asasinarea a numeroși cetățeni americani de vază. Ea declara că fuseseră interceptate până atunci peste 30 de pachete conținând bombe. Printre personalitățile publice cărora se spunea că le-au fost adresate pachetele erau: directorul general al Poștelor, Albert S. Burleson, John D. Rockefeller, J. P. Morgan și însuși procurorul general Palmer.

Procurorul general a publicat o declarație personală asigurând națiunea că nu e cazul să se lase cuprinsă de panică, întrucât Ministerul Justiției e „stăpân pe situație"...

O lună mai târziu, la 2 Iunie, explozii simultane de bombe se produseră în opt orașe diferite.

După informațiile presei, răspunzători de aceste explozii erau „emisarii conducătorului bolșevic Lenin". [1]

„Este aproape sigur și noi am fost informați de aceasta" preciza procurorul general Palmer, „că într'o anumită zi în viitor se va produce o nouă încercare serioasă și probabil de o amploare mult mai mare, de felul celei pe care sălbaticii partizani ai acestei mișcări o numesc revoluție, un îndemn la răscoală și nimicire a guvernului dintr'o singură lovitură."

---

[1] Autorii acestor explozii care picau la un moment atât de oportun n'au fost prinși niciodată și nici nu s'a găsit vreo dovadă care să stabilească identitatea lor. Algernon Lee, directorul școlii Rand, a declarat la 4 Iunie 1919 unui reporter al ziarului *New York Tribune:* „Sunt convins că totul este o înscenare... din cauza efectului pe care urmează să-l aibă asupra Comisiei de stat pentru cercetarea agitațiilor bolșevice și asupra Congresului, în materie de legislație destinată să înnăbușe mișcările radicale".

La 16 Septembrie 1920, o bombă explodă cu putere în Wall Street, exact peste drum de clădirea lui J. P. Morgan și Comp. Cu prilejul acestei explozii fură uciși treizeci de oameni, iar alte câteva sute, răniți. Ca și în exploziile precedente, niciunul dintre făptași n'a fost prins.

După 29 de ani, la 10 Octombrie 1949, revista *Life* publica un articol despre bomba atomică, intitulat: *„Poate să lanseze Rusia bomba?"* Articolul era însoțit de o fotografie a dezastrului provocat în 1920 de bomba aruncată în Wall Street, cu legenda: „In 1920 roșii au făcut să explodeze o bombă în Wall Street. Au fost treizeci de morți și sute de răniți". Totuși — în ciuda sinistrei legende din *Life* — crima, așa cum scria istoricul Frederick Lewis Allen, „n'a fost niciodată lămurită" (N. A.).

Spre sfârşitul verii, *New York Tribune* publică o ştire sub titlul : „Începe în întreaga ţară căutarea roşilor".

Terenul era pregătit pentru raziile lui Palmer.

3. RAZIILE

La 7 Noembrie 1919, Ministerul Justiţiei dădu lovitura. Data aceasta, conform unui articol din *New York Times* apărut în ziua următoare, fusese aleasă de Ministerul Justiţiei ca „momentul psihologic" pentru razii, întrucât era „a doua aniversare a revoluţiei bolşevice din Rusia".

La New York, Philadelphia, Newark, Detroit şi în alte zeci de oraşe, agenţii federali se năpustiră asupra meetingurilor organizaţiilor „radicale", arestară sute de americani născuţi în străinătate sau băştinaşi şi-i aruncară în temniţe.

Tipică pentru aceste razii a fost una efectuată la Casa rusească din New York City, East 15 th Street nr. 13, sediul comunităţii şi al şcolii americanilor născuţi în Rusia.

Se ţineau tocmai orele de engleză, aritmetică şi alte obiecte, când, dintrodată, zeci de agenţi federali năvăliră în clădire. Uluiţi, profesorii şi elevii, printre care se găseau şi câţiva veterani demobilizaţi din armata americană, primiră ordinul brutal de a se alinia la perete. Cei ce efectau razia începură să asvârle maşinile de scris pe podea, să rupă cărţile, să sfarme tablourile şi să distrugă pupitrele, scaunele şi restul mobilierului.

Profesorii şi elevii fură arestaţi şi scoşi afară claie peste grămadă din clădire, cu brutalitate. Cei care se mişcau prea încet, după gustul celor ce efectuau razia, erau împinşi sau bătuţi cu bastoanele de cauciuc. Unii fură trântiţi pe scări. Afară, oamenii fură siliţi să treacă printre două şiruri de agenţi federali şi poliţişti care mânuiau măciuci şi bastoane, apoi aruncaţi în camioanele poliţieneşti care aşteptau. Iată ce scrie *New York Times :*

Câţiva dintre cei aflaţi în clădire au fost rău bătuţi de poliţie în timpul raziei. Capetele lor bandajate trădau felul brutal în care fuseseră trataţi... Majoritatea aveau vânătăi în jurul ochilor şi capetele sparte, ca

amintire a noii atitudini agresive adoptată de agenţii federali împotriva roşilor sau acelor suspectaţi de a fi roşii.

In întreaga ţară, ziarele aplaudau raziile ca o lovitură de moarte dată „Complotului roşu pentru o revoluţie în America".

Raziile dela 7 Noembrie 1919 au fost totuşi numai preliminariile celor ce trebuiau să urmeze. După spusele unui funcţionar superior guvernamental: „Raziile din Noembrie însemnau doar o încercare, având oarecum un caracter experimental".

Razii intermitente, care culminară la 21 Decembrie prin deportarea dramatică, pe vasul *Buford*, a celor 249 de străini arestaţi, continuară în timpul lunilor Noembrie şi Decembrie.

In acelaş timp, procurorul general Palmer şi câţiva dintre oamenii săi cei mai de încredere făceau pregătiri secrete pentru viitoarea lor acţiune...

Raziile dela 7 Noembrie îl convinseseră pe procurorul general că Legea Străinilor din 1917, în virtutea căreia opera el teoretic, prezenta inconveniente inutile. Conform prevederilor acestei legi, arestarea străinilor şi perchiziţionarea instituţiilor sau a indivizilor nu puteau fi efectuate fără mandate. Legea mai stipula că, în caz de deportare, trebue să li se acorde străinilor dreptul de a fi judecaţi imparţial de autorităţi, de a fi reprezentaţi de avocatul lor.

„Cu astfel de regulamente", se plângea procurorul general, „nu ajungem la nimic."

Aşa că se hotărî să obţină schimbarea acestor regulamente...

Pentru a evita orice obiecţii posibile din partea celor prea scrupuloşi în materie de legi, procurorul general avu grijă să ia măsuri ca planurile sale să nu fie cunoscute de public. După cum relata el singur mai târziu:

Apreciind că legile penale ale Statelor Unite nu erau destul de nimerite pentru a rezolva problemele puse de radicali, Ministerul Justiţiei a ţinut mai multe conferinţe cu funcţionarii Ministerului Muncii şi a ajuns la o înţelegere amiabilă în vederea aducerii la îndeplinire a statutului deportaţilor. [1]

[1] Biroul Imigrărilor a activat sub jurisdicţia Ministerului Muncii până la 14 Iunie 1940, când a fost transferat la Ministerul Justiţiei (N. A.).

Conferințele la care se referea procurorul general Palmer s'au ținut în cel mai strict secret. In conformitate cu „înțelegerea amiabilă" dintre Palmer și John W. Abercrombie, locțiitorul ministerul Muncii, regulamentele fură modificate în așa fel, încât să simplifice emiterea mandatelor de arestare și să ridice străinilor arestați dreptul de a fi asistați în fața autorităților. Palmer a supus lui Abercrombie un maldăr de documente trase la șapirograf, prezentându-i-le drept „declarații scrise" care se presupuneau că stabilesc vinovăția persoanelor ce urmau să fie arestate. In schimb, procurorul general a primit câteva mii de mandate de arestare în alb.

Unul din ajutoarele lui Palmer, care a participat la aceste conferințe clandestine între funcționarii Ministerelor Justiției și Muncii, era asistentul special al procurorului general, J. Edgar Hoover...

Intr'un proces ulterior, referitor la arestarea ilegală a unor străini, Henry J. Skeffington, comisar al Imigrărilor, a fost întrebat de judecător : „Aveați instrucțiuni cu privire la această procedură ?"

„Aveam o înțelegere", spuse Skeffington.

„Existau instrucțiuni scrise?" întrebă judecătorul.

„Nu", răspunse Skeffington. „Am avut o conferință la Washington, la Ministerul Muncii, cu domnul Hoover".

In seara de 2 Ianuarie 1920, la ora 8 și jumătate, începură raziile, dela un capăt la altul al țării. In peste 70 de orașe, agenții Ministerului Justiției, însoțiți de poliția de stat și municipală, dădură năvală în mijlocul întrunirilor publice și invadară birourile particulare și locuințele. La New York fură arestate aproape o mie de persoane. La Boston, 400 de bărbați și femei fură conduși în cătușe pe străzile orașului spre închisoare. In Maine, Oregon, New Jersey, California, Ohio, Mississippi, Illinois, Nebraska, precum și în vreo douăzeci de alte state fură ridicate mii de persoane...

Peste tot, cei ce efectuau raziile se purtau mai curând ca niște huligani, decât ca oameni ai legii.

La New York, agenții federali, detectivii și polițiștii luară cu asalt sediul central al Partidului Comunist, amenințând cu

revolverele, arestând și fotografiind pe toți cei care se aflau în clădire. Apoi smulseră de pe pereți portretele lui Eugene Debs, Karl Marx și Friedrich Engels, transformându-le în măști grotești cu care-și acoperiră fața în timp ce defilau gălăgioși prin camere. Agenții guvernamentali dintr'un mic oraș din New Jersey dând peste un comitet cetățenesc care colecta fonduri pentru a putea plăti înmormântarea unui sărman imigrant polonez, arestară numaidecât pe membrii comitetului și-i întemniță împreună cu ceilalți „radicali" pe care-i ridicaseră. Descriind raziile din Massachusetts, judecătorul George Anderson, dela Tribunalul districtual din Boston, declara mai târziu :

S'a făcut totul pentru a se da o publicitate spectaculoasă raziilor, a se crea aparența că ar exista un mare și iminent pericol public si că împotriva acestui pericol ar fi îndreptată activitatea Ministerului Justiției. Străinii arestați, în majoritatea cazurilor muncitori foarte liniștiți și inofensivi, mulți dintre ei până de curând țărani ruși, au fost legați în cătușe doi câte doi și apoi, pentru a putea fi transportați cu trenul și pe străzile Bostonului, prinși între ei cu lanțuri. Pe cei din Nordul ținutului New Hampshire i-au strâns în închisoarea din Concord și apoi i-au transportat la Boston într'un vagon special, puși în cătușe și lanțuri. La coborîre. străinii legați în cătușe și în lanțuri au fost aduși în fața reporterilor fotografi și lăsați apoi în văzul lumii pe chei, de unde au fost îmbarcați pentru insula Deer...

In ceeace privește comportarea celor ce au efectuat raziile, judecătorul Anderson a declarat :

...o gloată întărîtată rămâne o gloată întărîtată, fie că e formată din funcționari guvernamentali care procedează după instrucțiunile Ministerului Justiției, fie că e formată din criminali, vagabonzi și declasați.

Dările de seamă diferă în ceeace privește numărul arestărilor. După *New York World* din 3 Ianuarie, fuseseră ridicați 2000 de roșii „implicați într'un vast complot ce urmărea răsturnarea guvernului". *New York Times* anunța în cap de pagină: ROȘII AU PUS LA CALE GREVA GENERALĂ. „Peste 5000 arestați, 2633 reținuți". Senatorul Thomas J. Walsh din Montana, un distins avocat, bine cunoscut pentru integritatea și exactitatea declarațiilor sale publice, a arătat mai târziu că în aceste razii au fost arestați mai bine de 6000 de bărbați și femei...

„Aproximativ 3000 din cei 3600 de străini [1] prinşi în cursul recentelor razii, întreprinse în întreaga ţară pentru arestarea radicalilor, sunt cazuri perfecte pentru deportare", declara presei, la câteva zile după razii, J. Edgar Hoover, adjunctul special al procurorului general. Interogatoriile celor supuşi deportării şi îmbarcarea „roşilor" din ţară, făgăduia el, vor fi efectuate cât mai repede posibil.

„O a doua, o a treia şi oricâte deportări ar mai fi necesare", spunea Hoover, „vor fi efectuate pe măsura pronunţării sentinţelor; pentru deportările actuale nu vom aştepta rezolvarea tuturor cazurilor". [2]

Sute de străini şi de cetăţeni americani au fost arestaţi fără mandate. Locuinţe particulare au fost invadate şi percheziţionate fără ordin de percheziţie. Bunuri particulare au fost confiscate şi ridicate. Mulţi nevinovaţi, au fost ţinuţi „la secret", fără a li se îngădui să consulte un avocat sau măcar să comunice cu prietenii şi rudele lor.

„Dacă ar fi după mine", spunea secretarul de stat Albert P. Langtry din Massachusetts despre femeile şi bărbaţii arestaţi, „aş scoate câţiva dintre ei în fiecare zi în curte şi i-aş

---

[1] Această cifră de 3600 de arestări a fost una din cifrele diferite publicate de funcţionarii Ministerului Justiţiei (N. A.).

[2] Câţiva ani mai târziu, când J. Edgar Hoover a devenit foarte cunoscut ca şef al FBI (Biroul Federal de Investigaţii), el a negat cu încăpăţânare că ar fi jucat un rol activ în raziile lui Palmer şi a declarat că, în vremea când au avut loc, li s'a opus din răsputeri. „Am deplâns felul în care au fost efectuate atunci raziile şi poziţia mea a rămas neschimbată", îi comunică Hoover lui Bert Andrews dela *New York Herald Tribune,* într'o declaraţie scrisă, publicată de acest ziar la 16 Noembrie 1947.

Dacă fostul procuror general Palmer ar mai fi trăit în 1947, ar fi fost, probabil, întrucâtva surprins de declaraţia lui Hoover. Când Palmer a compărut în 1920 în faţa Comisiei Legislative a Camerei şi, în 1921, în faţa Comisiei Judiciare a Senatului, atunci când ambele comisii cercetau felul cum se desfăşuraseră raziile, adjunctul său special J. Edgar Hoover şedea alături de el şi-l ajuta deseori pe procurorul general să răspundă.

Când, în audierile Comisiei Judiciare, senatorul Thomas Walsh l-a întrebat pe procurorul general Palmer câte mandate de percheziţie au fost emise în aceste razii, Palmer a răspuns: „Nu vă pot spune personal, domnule senator. Dacă aţi vrea să-l întrebaţi pe domnul Hoover, în a cărui sarcină cădea această chestiune, ar putea să vă spună el" (N. A.).

împuşca, iar a doua zi aş pune să se judece dacă erau vinovaţi sau nu".

Scriitorul şovin Arthur Guy Empey, a declarat:

„Dorim să-i vedem pe patrioţi scurtând limita de viaţă a bolşevicilor. Instrumentele necesare pot fi obţinute la magazinul de fierărie. Lozinca mea pentru roşii este: „îmbarcă-i sau împuşcă-i".

Teroarea, încălcarea legilor şi violenţa raziilor au fost acceptate de majoritatea ziarelor americane cu o liniştę sufletească „remarcabilă". Un editorial din *Editor and Publisher* preciza mai târziu: „Când procurorul general Palmer a deslănţuit aşa zisele sale „razii împotriva radicalilor", atât de multe ziare s'au molipsit de spiritul acestui infam exemplu încât reputaţia presei americane a suferit foarte mult".

Un exemplu caracteristic pentru atitudinea generală a presei americane în acea vreme îl prezintă editorialul din *New York Times* cu data de 5 Ianuarie 1920, care scria între altele:

Dacă unii dintre noi, care aşteaptă cu nerăbdare înfrângerea rapidă a roşilor, s'au îndoit vreodată de agerimea, voinţa hotărîtă şi energia fructoasă şi inteligentă a Ministerului Justiţiei în urmărirea acestor inamici ai Statelor Unite, ei au acum prilejul să aprobe şi să aplaude...

Această razie e doar începutul. Ea va fi urmată de altele. Fără a anunţa în prealabil şi fără întrerupere, ministerul va urmări şi aresta pe cei ce conspiră împotriva guvernului nostru... Activitatea sa viitoare va fi şi mai cuprinzătoare, şi mai salutară.

Un articol publicat peste câţiva ani în revista *New Republic* descria ce extindere luase în epoca postbelică această activitate a Ministerului Justiţiei.

In această perioadă întunecată, Hoover ticluise o listă de o jumătate de milion de persoane suspectate ca periculoase din cauza părerilor sau activităţii lor „ultra radicale", pe plan economic sau politic.

Pe această listă figura cam o persoană la fiecare 60 de familii din Statele Unite. Hoover i-o luase înainte lui Heinrich Himmler cu 14 ani.

Alcătuirea unor lungi liste de „cetăţeni periculoşi" proscrişi nu era singurul fapt prin care J. Edgar Hoover şi asociaţii săi aminteau procedeele folosite mai târziu de poliţia secretă a Germaniei naziste. Existau alte asemănări şi mai sinistre.

4. CAMERELE DE GROAZĂ

Tratamentul aplicat femeilor şi bărbaţilor arestaţi cu prilejul raziilor lui Palmer a fost de o brutalitate îngrozitoare ; totuşi, era blând în comparaţie cu cele îndurate în izolarea temniţelor în care au fost închişi.

La interogatoriile improvizate în grabă în „Biroul Imigrărilor", pentru a se stabili dacă străinii arestaţi trebue sau nu să fie deportaţi, agenţii Ministerului Justiţiei şi funcţionarii Ministerului Muncii erau în acelaş timp martori, acuzatori şi judecători. Acuzaţi de acte de răzvrătire de către o adunătură pestriţă de spioni sindicali, de agenţi provocatori şi de agenţi federali, lipsiţi de apărătorul îngăduit de lege şi, deseori, fără să poată vorbi şi fără să înţeleagă limba engleză, deţinuţii erau cu totul la discreţia inchizitorilor lor. Mulţi, fără să-şi dea seama de ceeace fac, semnau „declaraţii" că ar fi complotat răsturnarea guvernului Statelor Unite. Alţii fură siliţi, prin torturi, să-şi recunoască „vinovăţia". In unele cazuri în care deţinuţii refuzau cu tărie să se lase intimidaţi, li s'au plastografiat semnăturile pe documente compromiţătoare...

In închisorile locale, în cazărmile militare şi în carcerele în care erau ţinuţi arestaţii, domneau condiţii îngrozitoare. Celulele celor deţinuţi erau toate — fără deosebire — murdare, înspăimântătoare ; ele erau supraaglomerate şi lipsite de instalaţiile sanitare necesare. Arestaţii, tineri şi bătrâni, bărbaţi şi femei, deopotrivă, erau siliţi adesea să doarmă pe duşumeaua închisorii, fără aşternut şi fără saltea.

Sute dintre cei deţinuţi au fost bătuţi şi torturaţi cu sadism de agenţii Ministerului Justiţiei şi de funcţionarii poliţiei locale.

Un grup de şaizeci şi trei de muncitori, care fuseseră arestaţi fără mandat în raziile dela Bridgeport (statul Connecticut), au fost întemniţaţi la Hartford, fără să cunoască măcar acuzaţiile ce li se aduc şi ţinuţi în închisoare timp de cinci luni. Primeau raţii mici de alimente mizerabil preparate şi nu li se dădea posibilitatea de a face mişcare, îngăduindu-li-se să iasă din celule doar trei minute în fiecare zi ca să se spele

pe față și pe mâini în niște lavabouri murdare. Odată pe lună li se îngăduia să facă baie în cadă.

Deținuții dela Hartford erau „interogați" periodic de agenții federali, care-i băteau cu sălbăticie și deseori îi amenințau că-i vor ucide dacă nu recunosc că sunt „revoluționari".

Unul dintre deținuții dela Hartford, mașinistul Simeon Nakwhat în vârstă de treizeci și trei de ani, născut în Rusia, a relatat mai târziu, într'o depoziție prestată sub jurământ:

După treisprezece săptămâni de deținere, Edward J. Hickey (un agent al Ministerului Justiției) a venit în celula mea și mi-a cerut să-i dau adresa unui oarecare Boyko din Greenpoint, Brooklyn. Cum nu auzisem de acest om, i-am răspuns și lui Hickey că nu-l cunosc. Atunci el m'a lovit de două ori cu pumnul, odată în frunte și odată în bărbie, așa încât m'am prăbușit. Apoi m'a călcat în picioare până mi-am pierdut cunoștința. Hickey este o matahală de vreo 90 de kilograme. Timp de trei săptămâni după aceasta am avut mari dureri în regiunea unde fusesem izbit cu piciorul... [1]

Un alt arestat, croitor din Bridgeport care venise la închisoarea din Hartford să-și viziteze un prieten deținut și fusese arestat și închis și el, a declarat mai târziu:

Șase oameni, cred că agenți ai Ministerului Justiției, m'au interogat și m'au amenințat că mă spânzură dacă nu le declar adevărul. La un moment dat, un agent al Ministerului Justiției... a adus o frânghie și mi-a legat-o în jurul gâtului spunând că mă spânzură imediat dacă nu-i mărturisesc cine conduce ședințele și care sunt principalii activiști dintr'o organizație numită Uniunea muncitorilor ruși...

Patru dintre celulele închisorii Hartford, numite „celule de pedeapsă" ajunseseră să-i îngrozească pe deținuți. Toate la fel, având aproximativ 2,70 m. lungime și 1,20 m. lățime, erau construite din ciment solid, fără ferestre și lipsite de orice mobilier. Deținuții presupuși a fi anarhiști sau comuniști erau închiși, deseori zece până la cincisprezece împreună într'una din aceste celule mici, neaerisite și neluminate. Se punea apoi în funcțiune sistemul de încălzire, cei arestați

[1] Aceasta și alte depoziții prestate sub jurământ și cuprinse în capitolul de față au fost extrase din volumul *Către poporul american — Raport asupra practicilor ilegale ale Ministerului Justiției din Statele Unite*, care a fost publicat în Mai 1920 de doisprezece juriști americani de seamă. Pentru alte amănunte privind acest raport, a se vedea capitolul II (N. A.).

fiind astfel ţinuţi în beznă şi într'o căldură aproape insuportabilă timp de treizeci şi şase până la şaizeci de ore. La fiecare douăsprezece ore, uşa celulei se deschidea pentru o clipă, dându-li-se deţinuţilor un pahar de apă şi o bucată de pâine...

Iată cum descrie Peter Musek, unul dintre cei torturaţi prin metoda „celulei de pedeapsă", chinurile suferite:

La 6 Februarie... am fost scos din celula mea şi... dus în pivniţa închisorii, unde am fost închis într'o celulă în care abia puteam sta în picioare, şi lungă doi paşi şi jumătate. După ce m'au încarcerat, l-am auzit pe gardian spunând cuiva: „Dă-i căldură individului". Când am intrat în celulă era destul de cald. Puţin după aceea, însă, duşumeaua a devenit fierbinte, mai-mai că mă prăjeam. Mi-am scos hainele şi am rămas absolut gol, dar căldura era de nesuferit.

...L-am auzit pe gardian spunând din nou: „Dă-i şi mai multă căldură". Nu mă mai puteam ţine pe picioare, aşa că am zăcut pe duşumea până la opt dimineaţa, când uşa celulei s'a deschis şi un om mi-a dat un pahar cu apă şi mi-a svârlit înăuntru o bucată de pâine. I-am cerut să-mi aducă un doctor, pentrucă simţeam că voi muri. Dar el a râs de mine, răspunzându-mi că sunt destul de tare ca să rezist, şi a înculat din nou uşa... Simţeam o durere teribilă în piept şi o jumătate din corp îmi era aproape arsă din atingerea cu duşumeaua fierbinte. M'au ţinut acolo până în seara de 8 Februarie, la ora 8... Celula era atât de întunecoasă încât nu puteam să-mi văd nici măcar proprille mele mâini.

Peter Musek, ca alţi numeroşi deţinuţi, fusese arestat numai pentrucă venise la închisoare să viziteze pe un prieten. Nu i s'a adus nicio acuzare şi la 18 Martie 1920 a fost eliberat.

La Detroit, 800 de bărbaţi şi femei ridicaţi cu prilejul raziilor au fost îngrămădiţi într'un coridor fără ferestre, la ultimul etaj al clădirii federale. Toţi deţinuţii aveau doar un singur closet la dispoziţie. Nu aveau alt aşternut decât ziare, pardesie sau obiecte de îmbrăcăminte. Singura hrană pe care o primeau cei închişi era aceea pe care le-o aduceau rudele şi prietenii.

In cea de a şaptea zi a arestării lor, 128 de deţinuţi din închisoarea federală din Detroit au fost transferaţi în închisoarea municipală, într'o încăpere de 7,30 m. pe 9,15 m. situată în pivniţă. De două ori pe zi li se dădea raţia alimentară constând din cafea şi doi pesmeţi.

Când primarul James Couzens din Detroit a informat consiliul municipal că astfel de condiţii erau „de netolerat

într'un oraş civilizat", majoritatea deţinuţilor au fost transferaţi într'o veche cazarmă militară dela Fort Wayne.

Printre cele mai diabolice metode de torturare a celor închişi la Fort Wayne era şi aceea de a-i sili să asiste la maltratarea propriilor lor soţii şi copii care veneau să-i viziteze.

Un asemenea caz s'a petrecut cu Alexander Bukowetsky. Intr'o zi, Bukowetsky a fost scos din celula sa, spunându-i-se că soţia sa şi cei doi copii, o fetiţă de doisprezece ani şi un băiat de opt ani, au venit să-l vadă. I s'a spus să se prezinte la un birou situat în aceiaşi clădire. Ajungând la biroul indicat, Bukowetsky a fost imobilizat de un gardian. Alţi doi gardieni trăgeau cu forţa pe soţia şi copiii lui Bukowetsky, din birou, pe coridor. Mai târziu, Bukowetsky a descris ce s'a întâmplat după aceea :

Soţia şi copiii mei au fost scoşi afară din cameră... târîţi în sală de sergentul Mitchell, care a adus-o apoi pe soţia mea aproape de mine şi a lovit-o cu pumnii în spate şi în piept. Soţia mea şi copiii au început să ţipe şi l-am întrebat pe sergentul Mitchell dacă are de gând să mă provoace să sar la luptă. In loc să-mi răspundă, a mai lovit-o de câteva ori şi a trântit-o pe duşumea pe soţia mea. Apoi a apucat un revolver, în timp ce Ross a luat o măciucă, iar un alt gardian, Clark, care tocmai intrase m'a lovit şi el în cap cu patul pistolului... M'am prăbuşit, mă umplusem tot de sânge. Fetiţa mea, Violet, văzând acestea, a alergat la gardian, mângâindu-i faţa cu mâna şi plângând. „Te rog, nu-i lovi pe tata şi pe mama". Dar, chiar după ce a văzut cum îmi curgea sângele din cap pe duşumea şi cum plângeau soţia şi copiii mei, ei tot nu a dat nicio atenţie rugăminţilor lor.

Când Bukowetsky s'a ridicat cu greu în picioare şi a început să urce în goană o scară, unul din gardieni a îndreptat arma şi a tras asupra fugarului. Lovitura a dat greş, nu l-a nimerit pe Bukowetski, dar a rănit pe un alt arestat...

Ingroziţi, plini de spaimă şi înnebuniţi de teroarea şi tortura continuă, rezistenţa nervoasă a multor femei şi bărbaţi întemniţaţi în timpul raziilor lui Palmer s'a prăbuşit sub înfiorătoarea încordare.

In insula Deer, un bărbat s'a sinucis aruncându-se pe fereastră dela etajul al cincilea. Alţii de pe insula Deer, sau din alte închisori au înnebunit.

Şase dintre deţinuţii de pe insula Ellis au murit.

Un deţinut, după ce a fost arestat ilegal şi ţinut la secret timp de opt săptămâni, fiind torturat de agenţii Ministerului Justiţiei în clădirea Park Row din New York City, s'a aruncat — sau a fost asvârlit — pe fereastră dela etajul al paisprezecelea. [1]

Numărul total al morţilor, al celor rămaşi pentru totdeauna invalizi şi al victimelor care nu-şi mai pot reveni de pe urma şocurilor nervoase nu va fi niciodată cunoscut.

Niciun funcţionar al Ministerului Justiţiei n'a fost adus vreodată în faţa judecăţii sau pedepsit pentru aceste crime înfiorătoare comise în timpul raziilor lui Palmer, sub pretextul apărării Constituţiei Statelor Unite.

[1] Acest deţinut era un tipograf italian Andrea Salsedo. Pentru alte amănunte privind acest caz a se vedea în cap VI (N. A.).

Capitolul II

ŞUVOIUL NEGRU

Domnule preşedinte, spectrul bolşevismului înspăimântă lumea. Oricine — fie el om politic, om de afaceri, preot, bogătaş, director de ziar — nu încetează să prevină omenirea că este pe punctul de a fi distrusă de bolşevism... Dar mai rău e faptul că orice mişcare, orice idee nouă, orice sugestie nouă, orice gândire progresistă este imediat denunţată ca bolşevism. Nu mai e necesar să discuţi cu un om care aduce o idee nouă; e destul să spui: „Asta-i bolşevism".

Din discursul rostit de deputatul Meyer London în şedinţa Congresului Statelor Unite din 11 Februarie 1919.

1. NATURA CRIMEI

„In prezent există semne de desfiinţare a guvernului nostru ca guvern liber", scria în jurnalul său intim, în ziua de Anul Nou 1920, Louis Freeland Post, ministrul adjunct al Muncii din Statele Unite. „Faptul se petrece sub pretextul unei viguroase „ofensive" împotriva „anarhiştilor", „anarhist" fiind aproape oricine se opune guvernării poporului de către conservatori şi de către interesele lor financiare."

In vârstă de şaptezeci şi unu de ani, scund şi sdravăn, cu o barbă neagră încâlcită şi cu o claie mare de păr, Louis F. Post era un bărbat a cărui energie neînfrânată şi minte cercetătoare îi desminţeau vârsta. In cursul carierei sale deosebit de variate, el a fost rând pe rând avocat, ziarist, profesor, conferenţiar, eseist, istoric şi om politic. Neconformist în politică şi fost partizan al impozitului unic şi al altor mişcări reformiste, Post era un liberal combativ, un apărător înverşunat al cauzelor progresiste.

Panica şi isteria nu prindeau la vârstnicul ministru adjunct al Muncii. Intrucât îl privea pe Post, „cruciata" procurorului general Palmer pentru a epura America de „roşii" era un „procedeu despotic şi murdar".

Deodată şi aproape pe neaşteptate, Post fu în situaţia de a întreprinde ceva în această chestiune...

In Martie, John W. Abercrombie, consilier juridic la Ministerul Muncii, care îl înlocuia pe ministrul L. B. Wilson în timpul bolii sale, anunţă că îşi va lua un concediu.

Peste noapte, Post trebui să-şi asume funcţiunea de ministru al Muncii.

Septuagenarul cărturar, cu concepţii liberale, întreprinse imediat o temeinică cercetare a „listelor de suspecţi" ale Ministerului Justiţiei, pe care se bazase emiterea de mandate de arestare şi hotărîrile de deportare. „Cufundându-mă în această harababură, am fost înspăimântat de faptele ieşite la iveală", scria mai târziu Post în cartea sa *Nebunia deportărilor din 1920*. „Intreaga „cruciată roşie" se dovedi a fi o înşelătorie uimitoare şi crudă. Dacă faptele ar fi fost cunoscute de toată lumea aşa cum mi s'au desvăluit mie, condamnarea publică a Ministerului Justiţiei şi a organelor sale auxiliare ar fi fost sigură şi rapidă."

Pentru a întări dovezile obţinute, Post trimise un număr de anchetatori ai Ministerului Muncii pe teren, pentru a lua informaţii pe viu asupra tratamentului aplicat persoanelor arestate în raziile lui Palmer. In curând începu să primească unul după altul rapoarte care conţineau date revoltătoare.

Doi din anchetatorii lui Post vizitară insula Deer. In raportul pe care-l făcură în faţa şefului lor, ei descriseră halul în care erau ţinuţi acolo acuzaţii. „Lanţurile formau un morman atât de mare", povestea unul din anchetatori, ţinând mâna cam la un metru deasupra duşumelei.

„Un morman de lanţuri"! exclamă Post.

Celălalt anchetator explică: „Ministerul Justiţiei şi-a plimbat arestaţii pe străzile Bostonului în lanţuri. Ştim lucrul acesta pentrucă am văzut fotografiile arestaţilor legaţi în lanţuri şi aliniaţi într'un grup." Făcu o pauză, apoi adăugă cu dispreţ: „nu mai lipsea la această exhibiţie decât o fanfară."

Imediat ce avu în mână dovada precisă a ilegalităţii arestărilor şi a deportărilor, Post intră în acţiune. El infirmă 2500 mandate şi ordonă ca arestaţii să fie puşi în libertate...

Numaidecât Post fu prins în ceeace a numit el mai târ-

ziu un „uragan de combinații parlamentare și de defăimare din partea gazetelor".

New York Times declară că ministrul adjunct al Muncii a pus în libertate inamici publici, unii dintre ei urmăriți de justiție. Numeroase ziare cerură îndepărtarea lui Post din funcție.

In Congres, președintele comisiei parlamentare de imigrare și naturalizare, deputatul Albert Johnson, l-a acuzat pe Post de a fi conducătorul „roșilor" care „sabotează dinăuntru" Ministerul Muncii. Un grup de congresiști au întreprins acțiuni de punere sub acuzare împotriva ministrului adjunct al Muncii.

Bătrân cum era, Post nu și-a pierdut hotărîrea de a lupta pentru o cauză dreaptă, oricât ar fi fost de inegală lupta. Dar, în legătură cu acțiunile de punere sub acuzare, Post știa că va avea nevoie să dispună de cel mai desăvârșit apărător.

Post angajă ca avocat pe Jackson H. Ralston, unul dintre cei mai eminenți juriști ai țării.

La 7 Mai 1920, Post fu chemat la interogatoriu în fața Comisiei Legislative a Camerei.

Interogatoriul luă foarte repede o întorsătură dramatică și pe de-a'ntregul neașteptată. In persoana eruditului și aprigului bătrân, care era un democrat înflăcărat, inchizitorii din Congres au întâlnit un adversar care-i depășea cu mult. Răspunzând cu pricepere întrebărilor lor, vorbind cu o elocință înflăcărată și documentând fără putință de replică orice afirmație făcută, Post a transformat propriul său proces într'un proces al acuzatorilor săi.

Pe măsură ce Post cita numeroasele violări ale Constituției săvârșite în timpul raziilor lui Palmer, sutele de arestări ilegale, perchezițiile nelegale, fără mandat, și tratamentul neomenos al celor arestați, membrii Comisiei Legislative aveau din ce în ce mai puțin de spus. „Era de datoria cetățenilor americani și în special a funcționarilor guvernamentali", a declarat Post cu tărie comisiei, „de a protegui drepturile străinilor. Trebue să avem grijă ca ei să nu fie nedreptățiți. Dacă s'au stabilit aici, au dreptul să fie protejați de Constituția noastră, de legile noastre..."

Descriind mărturia lui Post, doamna William Hard declara în *New Republic:*

In timp ce el stătea acolo drept, fără un fir de păr alb, în ciuda celor şaptezeci şi trei de ani ai săi [1], părea că prin faţa noastră se perindă nişte figuri întunecate, dar reale. Erau figurile neştiutoare, stinghere, neînţelese, ale străinilor. Indărătul lor se aflau înspăimântaţi susţinătorii guvernului nostru. Iar îndărătul acestora apăreau în umbră membrii comitetului pentru acordarea cetăţeniei americane, care deţin locuri sus puse. Dar în faţă, fără să se sperie de emoţia neînfrânată şi a unora şi a celorlaţi, stătea un om mic de stat, rece dar mândru, care punea credinţa sa în Constituţie mai presus de toate temerile şi care ştia să aducă dovada faptelor...

Omuleţul acesta şi faptele sale câştigară cauza. Comisia Legislativă hotărî să renunţe la punerea lui sub acuzare.

„Adevărul", comenta *New York Post,* „este că Louis F. Post merită recunoştinţa fiecărui american pentru atitudinea sa curajoasă şi hotărîtă cu privire la drepturile noastre fundamentale. E păcat că, stând pe această poziţie el a fost în contradicţie cu procurorul general, dar domnul Palmer trebue să se plângă împotriva Constituţiei şi nu împotriva domnului Post".

Mai erau şi alţi cetăţeni patrioţi şi curajoşi care au recunoscut, ca şi Louis F. Post că în spatele cruciatei „antiroşii" se dădea un asalt împotriva principiilor democraţiei americane însăşi.

In Mai 1920, doisprezece din cei mai distinşi jurişti din Statele Unite au publicat o broşură de şaizeci şi trei de pagini, având o adâncă semnificaţie şi intitulată *Către poporul american — Raport asupra practicilor ilegale ale Ministerului Justiţiei din Statele Unite.* Printre autorii acestui raport se găseau jurişti renumiţi ca Roscoe Pound, decanul Facultăţii de Drept dela Harvard; Felix Frankfurter, profesor de drept la Facultatea de Drept dela Harvard; Zechariach Chafee junior, una dintre autorităţile cele mai proeminente în materie de drept constituţional, şi Francis Fisher Kane, care demisionase

[1] Doamna Hard greşea în privinţa vârstei lui Post. Acesta avea şaptezeci şi unu de ani când făcea depoziţia (N. A.).

din postul său de procuror districtual al Statelor Unite la Philadelphia, ca protest împotriva raziilor lui Palmer.

Raportul acestor juriști conținea o dare de seamă foarte documentată asupra acțiunilor neconstituționale ale Ministerului Justiției în timpul raziilor lui Palmer, și o analiză pătrunzătoare a consecințelor rău-prevestitoare ale acestor acțiuni.

Raportul începea cu aceste cuvinte:

De mai bine de șase luni, subsemnații juriști, a căror datorie — sub jurământ — este de a susține Constituția și legile Statelor Unite, am văzut cu teamă crescândă violarea continuă a acestei Constituții și încălcarea acestor legi de către Ministerul Justiției.

Sub masca unei campanii pentru suprimarea activității radicalilor, biroul procurorului general... a comis acte ilegale...

Raportul aducea acuzarea că, pentru a convinge publicul american de existența unui „complot roșu" împotriva guvernului și „pentru a crea o stare de spirit în favoarea lui, Ministerul Justiției s'a constituit el însuși în birou de propagandă și a trimis ziarelor și revistelor din această țară o cantitate de material destinat să atâțe opinia publică împotriva radicalilor".

Procedând la un studiu cuprinzător al raziilor lui Palmer, raportul înregistra diferitele violări ale Constituției de către Ministerul Justiției, sub titluri ca acestea: *Pedepse crude și neobișnuite, Arestări fără mandate, Perchiziții și arestări nejustificate, Oameni siliți să depună mărturie împotriva lor înșiși.*

„Poporul american", precizau juriștii într'un capitol intitulat *Agenții provocatori*, „n'a tolerat niciodată folosirea agenților provocatori camuflați, a acelor agenți provocatori cunoscuți în Rusia țaristă sau în Spania. Dar Ministerul Justiției a întrebuințat astfel de agenți pentru a instiga la acte ce pot fi numite criminale..."

In concluzie, cei doisprezece eminenți juriști declarau:

Oamenii liberi respectă justiția și urmează adevărul, dar se vor opune totdeauna puterii arbitrare...

Este o iluzie să se creadă că, mai mult decât în trecut, vreun slujitor al poporului poate să-și aroge fără niciun fel de pericol o autoritate nelimitată. A pleca dela o asemenea presupunere înseamnă a nega teoria fundamentală a consimțimântului celor guvernați. Nu e vorba aici de un

pericol vag și amenințător, ci de o ofensivă actuală împotriva celor mai sfinte principii ale libertății noastre constituționale.

O acuzare deopotrivă de usturătoare a apărut într'un lung raport înserat în Buletinul Congresului de către senatorul Thomas J. Walsh, președintele comisiei Senatului care a cercetat procedeele folosite de Ministerul Justiției. Raportul se intitula *Procedeele ilegale ale Ministerului Justiției.*

„Cei care au conceput procedura criticată aici", preciza acest raport al senatorului, „nu au ținut seama, nici de conținutul, nici de spiritul Declarației drepturilor omului".

Dar desvăluirile senzaționale și avertismentele grave ale unor oameni ca Louis F. Post, senatorul Thomas J. Walsh, și ale celor doisprezece juriști care alcătuiseră raportul *Către poporul american* au fost în mare parte ignorate și denaturate în mod grosolan de către presă. Vocile lor sobre s'au înnecat în șuvoiul crescând al isteriei antiradicale, al prejudecăților și represiunii.

2. „PAGINA CEA MAI RUȘINOASĂ"

Lunile de propagandă incendiatoare împotriva „roșilor", avertismentele rău-prevestitoare ale înalților funcționari referitoare la o revoluție iminentă, comploturile cu bombe care făceau să înghețe sângele în vine, panica și teroarea răspândite de raziile lui Palmer, și-au făcut efectul asupra întregii țări. Teama de pericolul roșu s'a întins în sânul națiunii ca o nebunie contagioasă.

„Nenumărați... domni descopereau acum că puteau doborî orice și pe oricine, decretându-l bolșevic", scria mai târziu istoricul Frederick Lewis Allen. „Conducători ai marinei, adepți ai serviciului militar obligatoriu... cei dela cenzura cărților, antisemiții, dușmanii negrilor, moșieri, fabricanți, conducătorii instituțiilor publice... toți se învăluiau în „Străvechea glorie" [1] și în mantia „Strămoșilor întemeietori" [2] decretându-i pe adversarii lor aliații lui Lenin".

[1] Steagul Statelor Unite ale Americii (N. R.).
[2] Coloniștii întemeietori ai Statelor Unite ale Americii (N. R.).

Ziarele şi revistele erau toate pline de povestiri înfiorătoare despre „atrocităţile bolşevice" din Rusia şi despre comploturile sinistre ale „agenţilor sovietici plătiţi" din America. La 8 Ianuarie 1920, presa americană anunţa sub titluri mari că Ministerul Justiţiei „urmărea" pe reprezentantul sovietic în Statele Unite, Ludwig C. A. K. Martens, despre care se afirma că finanţează „o conspiraţie pentru răsturnarea guvernului american".[1] Două zile mai târziu, Camera Reprezentanţilor refuza să valideze mandatul deputatului socialist Victor Berger din Milwaukee, declarând că „prezenţa sa continuă" în Cameră ar constitui „o ameninţare" pentru acest corp legislativ.

Puţin după aceea, Adunarea Legislativă a statului New York anunţă eliminarea a cinci membri socialişti pe motivul că ar fi afiliaţi la „o asociaţie ilegală, formată exclusiv din trădători". *New York Times* comenta astfel eliminarea: „A fost un vot cu adevărat american, un vot patriotic şi conservator".

Peste şaptezeci de proiecte de legi federale antirevoluţionare erau în curs de examinare în Congres. Unele din aceste proiecte stipulau o pedeapsă maximă de douăzeci de ani închisoare pentru „discuţii nelegale", ridicarea naturalizării şi deportarea cetăţenilor naturalizaţi, pentru vini asemănătoare. Senatorul Kenneth D. McKellar din Tennessee a cerut înfiinţarea unei colonii penale în Guam,[2] unde să fie deportaţi americanii „subversivi" născuţi în Statele Unite.

Aproape fiecare stat a decretat legi penale cu privire la sindicate, considerând drept trădare predicarea unor schimbări „revoluţionare" în societatea americană. Legislaţia Virginiei de Vest definea drept criminale orice învăţături care simpatizau cu „idealuri ostile celor existente acum sau în vii-

[1] Acţionând la cererea Ministerului Justiţiei, Ministerul Muncii a emis un mandat pentru arestarea şi deportarea lui Martens. Dosarul împotriva lui Martens fusese pregătit de J. Edgar Hoover.

In Decembrie 1920, ministrul Muncii, Wilson, stabili că „nu era dovedit că Martens personal ar fi făcut ceva nelegal". Mandatul ilegal de deportare pe care-l obţinuse Hoover a fost infirmat. In Ianuarie 1921, Martens s'a înapoiat în Rusia (N. A.).

[2] Mică insulă şi bază navală în oceanul Pacific (N. R.).

tor, cât timp vor fi în vigoare, Constituţia şi legile acestui stat".

In treizeci şi două de state, înălţarea în public a unui steag roşu devenise o crimă. Unele din aceste state prevedeau pedepse pentru purtarea oricăror însemne, de orice culoare, „caracteristice pentru bolşevism, anarhism sau radical-socialism." In câteva state, a purta o cravată roşie constituia un delict...

In şcolile şi universităţile din întreaga ţară, autorităţile locale şi de stat au determinat cercetarea „lealităţii" profesorilor şi studenţilor. La recomandarea comisiei Lusk pentru cercetarea activităţii revoluţionare, Adunarea Legislativă a statului New York a votat o lege cerând „profesorilor din şcolile publice să-şi procure un certificat special prin care să adeverească că au un caracter bun şi că sunt leali faţă de instituţiile statului şi ale naţiunii". Legea spunea între altele :

Niciunei persoane care refuză să combată teoriile schimbărilor sociale nu trebue să i se încredinţeze educaţia cetăţenească a tinerilor şi a vârstnicilor din acest stat.

Liberali bine cunoscuţi ca Jane Addams, rabinul Stephen S. Wise, Oswald Villard şi Felix Frankfurter erau denunţaţi peste tot ca „unelte ale roşilor". Charlie Chaplin, Will Rogers, Norma Talmadge şi alţi actori au fost acuzaţi de „comunism". Federaţia adevăraţilor americani din California socotea „subversiv" romanul lui Sinclair Lewis *Strada Mare*, deoarece „căuta să provoace desgust faţă de frumosul mod de viaţă tradiţional al americanului".

O curte cu juri din Indiana, după o deliberare de două minute, a achitat pe un individ care ucisese pe un străin pentrucă acesta strigase „ducă-se dracului Statele Unite"...

In această atmosferă viciată, grupurile de huligani care se intitulau „patriotice" răsăreau ca ciupercile în fiecare colţ al ţării. Ciuma albă a Ku-Klux-Klanului începu să se răspândească repede prin Georgia, Indiana, Colorado, Ohio şi o mulţime de alte state, şi în fiecare lună zeci de mii de noi membri se alăturau teroriştilor cu cagulă, care îşi propuseseră să cureţe America de „catolici, comunişti, evrei şi

străini"[1]. In Michigan, *Dearborn Independent*, o revistă săptămânală publicată de faimosul magnat al automobilelor Henri Ford, lansă în întreaga țară printr'un editorial pe prima pagină, intitulat „Evreul internațional, o problemă mondială", o campanie de propagandă plină de otravă antisemită și, puțin după aceea, ziarul lui Ford începu să publice în serie faimosul fals antisemit *Protocoalele înțelepților Sionului.*

Prezentându-se în vara aceea în fața Comisiei judiciare a Senatului, din Washington, procurorul general A. Mitchell Palmer a declarat: „Nu regret nimic din ceeace a întreprins Ministerul Justiției... îmi fac un titlu de glorie din asta. Privesc cu mândrie și entuziasm rezultatele acestei munci, și dacă... unii din agenții mei de pe teren au fost întrucâtva brutali și puțin amabili, sau nerăbdători și bruști cu acești agitatori străini... cred că asta s'ar putea trece ușor cu vederea, dat fiind binele general care a rezultat pentru țară."

Procurorul general recomanda Congresului să voteze o lege care să stipuleze pedeapsa cu moartea pentru „actele periculoase" de răzvrătire în timp de pace...

Goana după „spioni sovietici" și „străini radicali primejdioși" a continuat. Printre cei arestați — puși sub pază la 5 Mai într'un mic oraș de lângă Boston și acuzați de furt cu violență și omor — se aflau și doi italieni obscuri, ale că-

[1] Organizată în perioada reconstrucției de după 1870, pentru a smulge negrilor drepturile câștigate în războiul civil, Ku-Klux-Klanul își încetează activitatea de pe la sfârșitul secolului până în 1915, când această societate secretă teroristă prinde din nou viață sub conducerea unui fost predicator și voiajor comercial William J. Simmons. In 1920, numărul membrilor Klanului se ridica la 700.000, iar în 1925 la aproape 9.000.000; astfel Klanul devenise o putere națională.

Cu vastul său aparat secret — imperiul invizibil al Klanului — ajunsese să domine viața politică din Texas, Georgia, Arkansas, Oklahoma, Indiana, Oregon și alte state. In 1924, candidații sprijiniți de Klan câștigară alegerile de guvernator din Kansas, Indiana și Maine, și pe cele de senator din Oklahoma și Colorado.

„Ascensiunea Ku-Klux-Klanului între 1922 și 1925 nu a fost întâmplătoare", scria mai târziu Roger N. Baldwin, conducătorul „Uniunii libertăților cetățenești americane". „Intoleranța lui organizată nu făcea decât să transpună dominația pe care o exercita clasa conducătoare de pe tărâm economic pe tărâmul conflictului rasial și religios".

In întinse regiuni ale țării, membii mascați ai Klanului terorizau populația aprinzând cruci, făcând cavalcade nocturne, demonstrații cu scopul

ror nume erau sortite să devină faimoase în lume: Nicola Sacco şi Bartolomeo Vanzetti. [1]

In aceeaşi lună, la Boston, un prea distins senator republican declara unui grup de oameni de afaceri: „America are acum nevoie de însănătoşire, nu de eroism, de remedii, nu de leacuri băbeşti — ea nu are nevoie de revoluţie, ci de refacere".

Senatorul era Warren C. Harding din Ohio.

„America nu mai este o ţară liberă în vechiul înţeles al cuvântului, libertatea devine din ce în ce mai mult o simplă figură retorică"... scria Katherine Fullerton Gerould într'un articol din *Harper's Magazine*. „De fiecare dată libertatea cuvântului este sugrumată într'un fel sau altul. Singurul mod prin care un cetăţean american — într'adevăr interesat în problemele sociale ale ţării sale — mai poate să-şi păstreze oarecare libertate de exprimare, e să-şi aleagă grupul social care simpatizează cu ideile lui şi să se ascundă în umbra acestui grup".

In cursul unei predici rostite la catedrala Sfântului Ioan din New York City, episcopul Charles D. Williams, dela dioceza episcopală protestantă din Eastern Michigan, declara :

Oamenii de afaceri văd „roşu". Ei au început să vadă „roşu" odată cu ofensiva lor împotriva radicalismului.

Diferite persoane au fost arestate în secret pe baza unor informaţii furnizate de spioni plătiţi sau pe baza unor informaţii plăsmuite, şi apoi deportate fără motiv.

Episcopul Wiliams adăuga :

Inseşi principiile americanismului au fost subminate de isterie şi panică. Este cea mai ruşinoasă pagină din istoria Americii !

---

de a intimida, dedându-se la biciuiri, mutilări şi linşări. In Louisiana, membri ai Klanului au ucis câţiva oameni cu un tăvălug mecanic pentru şosele. In Oklahoma, în urma unor cercetări s'au găsit peste 2000 cazuri de violenţe comise de Klan în decurs de doi ani. N'au avut loc nici arestări şi nici urmăriri în legătură cu aceste crime.

Prin 1929—1930, după o serie de demascări făcute de ziare şi anchete publice, numărul membrilor Klanului şi influenţa lui începură să descrească rapid. Societatea secretă reîncepu totuşi să crească prin 1935, când membrii ei au jucat un rol de conducere în combaterea desvoltării sindicatelor muncitoreşti. (N. A.).

[1] Pentru amănunte asupra cazului Sacco şi Vanzetti, vezi capitolul VI (N. A.).

Capitolul III

BILANȚ

Valul postbelic de reacțiune din Statele Unite a fost plătit de poporul american cu multe din drepturile sale democratice cele mai scumpe. Acest val a atâțat în întreaga țară intoleranța, isteria, ura și teama. Mii de oameni nevinovați au fost arestați, întemnițați și torturați. Alte zeci au murit în cursul conflictelor de muncă, al linșărilor și al pogromurilor. In nicio altă perioadă anterioară, teroarea și represiunea nu au fost mai răspândite în țară.

Care erau cauzele „celei mai rușinoase pagini din istoria Americii ?"

Autoritățile federale au explicat raziile lui Palmer și alte măsuri de represiune din perioada postbelică, spunând că sunt necesare proteguirii națiunii împotriva unui „complot comunist" pentru a răsturna guvernul Statelor Unite.

In realitate, cruciata împotriva comunismului juca un rol de o importanță secundară. Forțele de stânga din Statele Unite erau foarte puțin numeroase în acea vreme. Conform unui calcul făcut spre sfârșitul anului 1919 de profesorul Gordon S. Watkins dela Universitatea din Illinois, numărul total al membrilor partidelor Socialist, Comunist și Comunist-Muncitoresc era între 80 și 100.000. „Cu alte cuvinte", scria

Frederik Lewis Allen în cartea sa *Abia ieri*, „comuniștii puteau să reprezinte cel mult a zecea parte din unu la sută din numărul populației adulte; iar cele trei partide împreună... ridicau proporția la abia două zecimi din unu la sută, un nucleu destul de slab, după cât se pare, pentru o mișcare revoluționară de massă".

Allen indică unele din motivele mai reale ale ofensivei „anticomuniste" postbelice:

...Omul de afaceri american... ieșise din război cu o dispoziție combativă, gata să lovească în primul obstacol care i-ar sta în cale... Muncitorimea îi stătea în cale și îi amenința câștigurile... El își formase credința fierbinte că americanismul sută la sută... implică și dreptul omului de afaceri de a-l asvârli din întreprinderea lui pe organizatorul sindical... era gata să creadă că lupta muncitorului american pentru salarii mai bune era începutul unei rebeliuni armate conduse de Lenin... [1]

Muncitorii americani care declarau grevă pentru apărarea sindicatelor și a nivelului lor de trai erau înfierați pretutindeni drept „comuniști" și „spioni ai agenților bolșevici".

---

[1] Chiar în timpul războiului au existat represiuni severe pe scară mare împotriva acelor părți ale mișcării muncitorești ale căror cereri erau considerate ca „neraționale", și împotriva elementelor de stânga care se opuneau participării Americii la război, pe motivul că era un război imperialist. În întreaga țară, membrii organizației IWW (Industrial Workers of the World) au fost supuși unei persecuții intense de către organele menite să asigure aplicarea legilor și de către cetele de huligani, au fost bătuți cu brutalitate, întemnițați și linșați. Conducătorii sindicatelor active și radicalii au fost condamnați și întemnițați pe baza unor acuzații născocite.

Thomas J. Mooney și Eugene V. Debs, doi dintre cei mai cunoscuți conducători ai clasei muncitoare, au fost întemnițați în timpul războiului.

Sindicalist de frunte din California, Mooney a fost acuzat de a fi aruncat în Iulie 1916 o bombă la San Francisco și a fost condamnat la spânzurătoare. Protestele din întreaga țară au avut ca rezultat comutarea pedepsei în închisoare pe viață. În 1939, după 22 de ani de temniță la penitenciarul San Quentin, Mooney a fost grațiat de către guvernatorul Culbert Olson din California, și eliberat.

Socialist cu renume și fost conducător al muncitorilor feroviari, Eugene V. Debs a fost condamnat în Septembrie 1918 la zece ani de închisoare, sub acuzarea de a fi violat legea împotriva spionajului, deoarece se opusese la participarea Americii în război. După trei ani de închisoare, în Decembrie 1921, Debs fu grațiat de președintele Harding. (În 1920, pe când se mai afla încă în închisoare, Debs a întrunit 920.000 voturi în calitate de candidat al Partidului Socialist la președinția Statelor Unite) (N.A.).

„Pentru spargerea acestor greve", scriau Henry M. Morais şi William Cahn în lucrarea biografică *Gene Debs*, „s'a dat alarma că ar exista un „complot roşu".

„Asociaţia patronilor din Indianapolis" a cerut votarea imediată şi „întărirea legilor pentru reprimarea radicalismului Federaţiei Americane a Muncii şi a bolşevicilor..."

Stratagema „pericolului roşu" se potrivea bine cu starea de spirit a vremii. Aşa cum precizează Selig Perlman şi Philip Taft în *Istoria mişcării muncitoreşti din Statele Unite:*

Pentru păturile largi ale populaţiei, emoţia din timpul războiului era gata să se transforme acum într'o isterie împotriva roşilor, grevele şi cererile de mărire a salariilor fiind adesea considerate ca manifestări „roşii".

Obiectivele principale ale raziilor lui Palmer şi ale cruciatei postbelice împotriva „comunismului" aveau ca scop să sfarme mişcarea muncitorească organizată, să reducă salariile, să restabilească în întreaga ţară „întreprinderile deschise" şi să aducă marilor întreprinderi câştiguri sporite.

Ministerul Justiţiei a fost părtaş la planurile marilor oameni de afaceri. Dela început, raziile lui Palmer şi operaţiile „împotriva radicalilor" ale Serviciului de Informaţii Generale din Biroul de Investigaţii al lui J. Edgar Hoover au fost îndreptate în special împotriva sindicatelor şi mişcării muncitoreşti.

După mărturia ulterioară a procurorului general A. Mitchell Palmer în faţa Comisiei juridice a Camerei, greva din Iunie 1919, la filiala din Ansonia (Connecticut) a „Societăţii americane pentru prelucrarea aramei" „fusese organizată în întregime de străini" şi a fost lichidată într'un mod care s'a dovedit eficace :

Câţiva dintre conducătorii cei mai activi au fost arestaţi pe bază de mandate de deportare; unii din ei figurau pe lista pasagerilor de pe *Buford*... Totuşi, un număr de agitatori de frunte, care erau cetăţeni americani, şi-au continuat eforturile lor. Greva a eşuat în urma acţiunilor de urmărire întreprinse de organele federale şi de stat.

Procurorul general a spus mai departe membrilor Comisiei juridice că marea grevă din industria oţelului din 1919 „a luat sfârşit... datorită acţiunii Ministerului Justiţiei".

La 3 Ianuarie 1920, *New York Times* a publicat următoarea dare de seamă asupra pregătirilor Ministerului Justiției în vederea raziilor lui Palmer din noaptea precedentă:

Acțiunea, cu toate că a venit dramatic de neașteptat, a fost plănuită cu grijă, studiată și sistematizată... Timp de luni de zile, funcționarii Ministerului Justiției, lăsând la o parte orice alt lucru, s'au concentrat asupra roșilor. Agenții s'au strecurat pe tăcute în rândurile radicalilor... și s'au apucat de lucru, câteodată ca bucătari în colonii miniere îndepărtate, sau ca muncitori oțelari, și, când au avut prilejul, ca agitatori de tipul cel mai extremist... unii agenți „camuflați" au reușit să se ridice în mișcarea radicală și să devină — cel puțin într'un caz — conducători recunoscuți ai districtului...

În timpul grevei din industria oțelului, al grevei din industria cărbunelui și al grevei iminente a feroviarilor, agenții secreți s'au învârtit continuu printre agitatorii cei mai radicali și au cules o mulțime de dovezi. Timp de luni de zile s'au alcătuit fișe foarte amănunțite cuprinzând părerile, obiceiurile și domiciliile acestor oameni. De acum înainte, Ministerul Justiției îi va ridica din când în când pe acești turburători și fie că-i va trimite în fața Tribunalelor, fie că îi va expulza din țară.

In toată această perioadă, Biroul de Investigații a lucrat în colaborare intimă și secretă cu aparatele de spionaj sindical ale marilor societăți.

„Intreaga „cruciată împotriva roșilor", scria Louis F. Post în *Nebunia deportărilor din 1920*, „pare să fi fost determinată de interesele spionilor sindicali, adică ale agențiilor particulare de detectivi... în serviciul secret al puternicelor societăți..."

Comisia de anchetă a Mișcării mondiale interbisericești relata în raportul asupra grevei din 1919 din industria oțelului:

Autoritățile federale de imigrare au declarat comisiei că raziile și arestările pentru „radicalism", etc., au fost făcute mai ales în districtul Pittsburgh, pe baza denunțurilor și a rapoartelor secrete ale agenților „camuflați" din industria siderugică, iar cei arestați au fost predați Ministerului Justiției.

Conform celor mărturisite în fața comisiei de anchetă a Mișcării interbisericești de un agent federal care opera în regiunea Pittsburgh, „nouăzeci la sută din numele tuturor radicalilor arestați și puși sub pază fuseseră date de una din marile corporații din industria oțelului sau a cărbunelui..."

Ca o complectare a ofensivei împotriva muncitorimii or-

ganizate, se ducea o campanie pusă la cale împotriva întregii mișcări progresiste. Scopurile esențiale ale acestei campanii erau de a înnăbuși orice luptă pentru libertate; de a sfărâma opoziția politică a partidelor socialist, comunist și a altor partide de stânga; de a intimida pe luptătorii pentru libertățile cetățenești; de a înnăbuși lupta minorităților pentru un nivel de trai omenesc și pentru drepturi egale.

Dintre minoritățile naționale, negrii au fost ținta unui atac special. In timp ce în întreaga țară aveau loc linșări și alte crime împotriva negrilor, procurorul general Palmer alcătuia un vast raport intitulat *Dovezi privitoare la propaganda dusă de negri*, pe care l-a prezentat mai târziu Comisiei Juridice a Camerei. „Spre sfârșitul războiului european", a declarat procurorul general membrilor Comisiei Juridice, „Ministerul Justiției a trebuit să facă față unei agitații și neliniști considerabile printre negri. Ministerul nu a descoperit până acum existența vreunei mișcări organizate din partea negrilor, în vederea unei răscoale în massă, în întreaga țară".

Unul din obiectivele finale ale ofensivei „anti-comuniste" era de a reduce la tăcere vocile care cereau încetarea participării Americii la războiul intervenționist împotriva Rusiei Sovietice și care insistau asupra recunoașterii diplomatice a Guvernului Sovietic. După cum observa *New York Times* la 5 Ianuarie 1920 cu privire la „radicalii" arestați în raziile lui Palmer: „Acești comuniști sunt o bandă periculoasă. Ei denunță în numeroase limbi blocada împotriva Rusiei".

„Chiar dacă ar admite cineva că exista vreun „pericol roșu" serios, înainte ca procurorul general să fi pornit „hotărîtul său război" împotriva acestuia", scriau autorii *Raportului asupra practicilor ilegale ale Ministerului Justiției din Statele Unite*, „campania sa a fost deosebit de infructuoasă". Scoțând în evidență faptul că procurorul general Palmer, după ce anunțase că Ministerul Justiției posedă o listă de 60.000 persoane „suspectate de bolșevism", a deportat un total de numai 281 străini și a ordonat deportarea altor 529, raportul comenta: „Procurorul general s'a descotorosit, în consecință, de 810 străini suspecți, dar — conform propriilor sale indicații

— îi mai rămân încă cel puțin 59.160 persoane (străini și cetățeni americani) cu care să aibă de furcă".

Dar, în ce privește adevăratele ei obiective, cruciata „anticomunistă" de după război a fost totuși rodnică. Pe întregul front industrial, dela New Jersey până în California, greve mari au fost sparte, salariile au fost reduse, s'a reînființat sistemul „întreprinderilor deschise", iar mișcarea muncitorească organizată a devenit doar o umbră a forței ei din timpul războiului. Cazul sindicatului marinarilor nu era excepțional: în 1920, numărul membrilor lui era de 100.000; doi ani mai târziu, numărul membrilor ajunsese la 18.000. Până în 1923, „Federația Americană a Muncii" pierduse peste un milion de membri.

Succesul acestei campanii împotriva mișcării muncitorești se datora, nu numai forțelor de care dispunea capitalul industrial și financiar din S.U.A., care ieșise din război cu mult mai multe posibilități și influență decât mai înainte, ci și sprijinului puternic acordat de Ministerul Justiției și de alte oficine guvernamentale. Succesul campaniei se datora, însă, și unei serioase slăbiciuni a mișcării muncitorești. Cu excepția câtorva militanți, ca William Z. Foster [1], conducerea sindicatelor era în mâinile unor birocrați oportuniști, corupți sau timizi, care nu erau mai puțin alarmați decât patronii de combativitatea muncitorească. Persecuțiile rasiale și ciocnirile interne subminau mișcarea sindicală muncitorească. *Wall Street Journal* făcea următoarea observație cu privire la conducerea „frățiilor" muncitorilor dela calea ferată :

> Nu e paradoxal să se spună că incapacitatea lor de a fi uniți în tot timpul grevei a fost tocmai lucrul cel mai fericit care se putea întâmpla... pentru cei care aveau acțiuni la căile ferate.

Infrângerea suferită de mișcarea muncitorească americană reprezenta în același timp o înfrângere a poporului american în totalitatea lui. Națiunea plătea greu pentru victoria pe care o câștigaseră marile întreprinderi.

Excesele antidemocratice și subminarea mișcării pro-

[1] Istoricul Frederick Lewis Allen îl descrie pe William Z. Foster ca pe „cel mai energic și inteligent dintre organizatorii grevelor" (N. A.).

gresiste, în timpul anilor ce au urmat imediat după primul război mondial, au deschis calea uneia dintre cele mai rușinoase și dezastruoase ere din istoria americană, o eră nemaipomenită de corupție și crimă în posturile înalte; o eră de absolută dominare a guvernului de către interesele prădalnice de speculă, fraudă și deturnări de fonduri pe o scară uimitor de mare, de jefuire nemiloasă și fără margini a țării.

Ea trebuia să culmineze prin marea depresiune.

Cartea a doua

JEFUIREA ȚĂRII

Timp de doisprezece ani Națiunea a suferit sub conducerea unui guvern care nu auzea, nu vedea, nu întreprindea nimic. Națiunea își îndrepta privirile spre guvern, dar guvernul privea în altă parte. Nouă ani de batjocură, anii vițelului de aur, și trei ani întregi de ispășire ! Nouă ani de nebunie cu ochii ațintiți spre știrile de bursă și trei ani grei la cozile de pâine! Nouă ani de miraj și zăpăceală și trei ani grei de desnădejde!

Președintele Franklin D. Roosevelt
31 Octombrie 1936

Capitolul IV

O ERĂ DE NECREZUT

1. CUM SE CREEAZA UN PREŞEDINTE

Conferinţa naţională a partidului republican, care s'a ţinut în Iunie 1920 la Chicago, Illinois, a fost un eveniment cu totul neobişnuit.

„Preşedinţia se scosese la mezat", scrie Karl Schriftgiesser în cartea sa *Iată cum arătau vremurile normale*. „Oraşul Chicago, care nu se dăduse niciodată înapoi dela manipulaţii monetare dubioase, era plin până la refuz de ofertanţi care năvăliseră cu buzunarele doldora de bani să plătească preţul cerut. Coliseul deveni un târg unde se înghesuiau speculanţi de bursă, petrolişti, magnaţi din industria minieră, fabricanţi de muniţii, manageri şi fabricanţi de săpun... Pe culoarele şi în camerele hotelurilor din cartierul Loop era un du-te-vino de oameni, căci postulanţii la cumpărarea slujbelor foiau pretutindeni, trecându-şi în revistă sprijinitorii, tocmindu-se, încheind tranzacţii, dând ordine pe furiş, înmânându-şi fondurile secrete".

Printre magnaţii industriei şi ai finanţei care se îngrămădiseră în „Oraşul vânturilor" pentru a se asigura că viitorul candidat republican la preşedinţie era un om pe gustul lor, se aflau: Harry F. Sinclair, conducătorul societăţii „Sinclair Oil", care investise până atunci în campania electorală republicană 75.000 dolari, la care avea să mai adauge, înainte de sfârşitul campaniei, încă 185.000 dolari: judecătorul Elbert H.

Gary, președintele consiliului de administrație al societății „U. S. Steel", care jucase un mare rol în spargerea grevei oțelului din 1919 ; Samuel M. Vauclain, președintele societății „Baldwin Locomotive"; Thomas W. Lamont, asociat al firmei „J. P. Morgan & Co." ; Edward L. Doheny, președintele societății „Pan-American Petroleum", și William Boyce Thompson, magnatul cuprului, care se întorsese recent din Rusia Sovietică, unde, în calitate de șef al misiunii Crucii Roșii, investise un milion de dolari din banii săi proprii, încercând să stăvilească valul revoluției ruse.

Pentru dirijarea complicatelor negocieri pe care le duceau diferitele delegații pe căi secrete și pentru a avea controlul ședințelor publice ale conferinței, renumiții industriași și financiari se bazau pe un grup mic și ales de politicieni republicani. Acești „delegați politici ai bogăției", cum îi numise Ferdinand Lundberg în cartea sa *60 de familii americane*, împreună cu legăturile lor, erau :

Senatorii Henry Cabot Lodge (Morgan), Medill McCormik (Chicago Tribune-International Harvester Company), James E. Watson din Indiana (Ku-Klux-Klan). Reed Smoot (fabricile de zahăr din Utah), James W. Wadsworth din New York (Morgan) și Frank Brandages din Connecticut (Morgan).

Puțin după cină, în noaptea înnăbușitoare din 9 Iunie 1920 — cu prilejul alegerii pentru desemnarea candidatului partidului republican — după ce se ajunsese la un punct mort datorită balotajului între generalul Leonard Wood și guvernatorul Frank O. Lowden din Illinois, clica senatorilor s'a întrunit la hotelul Blackstone în apartamentul de trei camere al președintelui partidului republican Will Hays.

In afara senatorilor, la această întrunire secretă asista și George B. M. Harvey, excentricul și influentul editor al revistei *Harvey's Weekly*, care avea relații strânse cu „J. P. Morgan & Co." și era deseori numit „fabricantul de președinți."

Din când în când, în cursul serii, Nicholas Murray Butler, decanul Universității Columbia, o figură marcantă în cercurile restrânse ale partidului republican, intra și ieșea din camera plină de fum în care se ținea această însuflețită conferință secretă.

Pe la miezul nopții se ajunsese la o înțelegere în privința candidatului la președinție...

Senatorul Warren Harding din Ohio, obosit, ciufulit și puțin beat, fu chemat în apartamentul lui Will Hays.

„Domnule senator, vrem să vă punem o întrebare", i se adresă George Harvey. „Există în viața sau în trecutul domniei voastre ceva care ar putea pune în încurcătură partidul republican dacă v'am desemna candidat la președinție ?"

Sensul acestei întrebări avea să fie interpretat mai târziu în diferite feluri. O versiune era că Harvey și colegii săi doreau să fie siguri că Harding nu este în parte negru, așa cum se afirma pe atunci la Chicago. Mai târziu, Harvey explica, însă, că i se ceruse senatorului să apeleze la „sfatul divin" dacă este indicat ca el să devină președinte. O altă versiune spunea că i se dădea prilejul lui Harding de a spune sprijinitorilor săi dacă raporturile sale cu Nan Britton, mama fiicei sale nelegitime, ar putea fi date la iveală, rezultând de aci situații neplăcute în timpul campaniei prezidențiale.

In orice caz, Harding se retrase într'o cameră alăturată, rămase acolo câtva timp și apoi se întoarse asigurându-i solemn pe ceilalți că nimic din trecutul său nu-l împiedica să devină președinte...

In după amiaza următoare, senatorul Warren G. Harding fu numit candidat republican la președinția Statelor Unite. Coechipierul lui electoral, candidat la vice-președinție, a fost ales guvernatorul Calvin Coolidge din Massachusetts, destul de cunoscut pentru rolul pe care-l avusese în reprimarea grevei polițiștilor din Boston în 1919.

Comentând într'un editorial numirea lui Harding, *New York Times* scria :

...conferința dela Chicago prezintă un candidat a cărui numire va fi primită cu uimire și consternare de către partidul ale cărui voturi le solicită... Rolul lui Harding ca senator la Washington a fost palid și incolor... Numirea lui Harding... este cea mai rafinată și desăvârșită urzeală a senatorilor care au luat parte la conducerea conferinței partidului republican...

In ceeace privește principiile acestora, ele constau numai... în faptul că sunt nespus de ahtiați după slujbe înalte.

După *Nation,* Harding era „un ins incolor şi plat, neinspirat şi incapabil să inspire", care fusese scos la iveală de vechea gardă republicană „ca o firmă cu indieni într'un magazin de ţigări, pentru a atrage pe cumpărători".

In propriul său comentariu, foarte scurt, asupra faptului că a fost ales să candideze la preşedinţia Statelor Unite, Harding spunea ca la poker : „Am mers cu doi aşi şi mi-a intrat".

2. „DOAMNE, CE SLUJBA !"

In privinţa senatorului Harding, toată lumea căzuse de acord asupra unui singur lucru: era un bărbat neobişnuit de frumos. Inalt şi distins, cu o faţă mare, bine modelată, cu ochi negri, adânci şi nevinovaţi şi cu părul argintiu, ştia să facă faţă oricărei împrejurări. Această calitate îl convinsese cu ani în urmă pe prietenul său intim şi conducător al campaniei prezidenţiale, Harry M. Daugherty, că în faţa lui Harding stă un mare viitor politic. *„Arată* ca un preşedinte !", repeta el cu insistenţă. Şi, dela început, Daugherty luase hotărîrea să facă în aşa fel ca Harding să devină preşedinte.

Harry Micajah Daugherty, un bărbat zgomotos şi greoi, care purta de obicei înfipt în cravatele sale bătătoare la ochi un ac cu o perlă masivă, era de profesie avocat. Totuşi, adevărata sa ocupaţie era să manevreze pentru interesele marilor societăţi, în culisele Adunării Legislative a statului Ohio ; el însuşi fusese membru al Camerei Reprezentanţilor în două legislaturi. Mulţi ani de-a-rândul, Daugherty jucase un rol de frunte în mecanismul politic — a cărui corupţie era notorie — al partidului republican din Ohio, cunoscut sub numele de „Banda din Ohio".

„Recunosc sincer că am condus aşa zisa „Bandă din Ohio"... mărturisea ulterior Daugherty în cartea sa *Dedesubturile tragediei lui Harding,* scrisă în colaborare cu Thomas Dixon, autorul volumului *Naşterea unei naţiuni* şi al altor scrieri de propagandă în favoarea Ku-Klux-Klanului. „Pe buzele politicienilor rivali, expresia „Banda din Ohio" este o insultă. Pentru mine însă, este o onoare".

In 1914, Daugherty îl convinsese pe prietenul său Harding, pe atunci redactorul unui mic ziar din Marion, Ohio, să-şi pună candidatura pentru Senatul Statelor Unite. La început, Harding se arătă puţin dispus. „Pe vremea când trebuia să-şi facă turneul de propagandă electorală pentru Senat", îşi amintea Daugherty mai târziu, „l-am găsit în Florida prăjindu-se la soare ca o broască ţestoasă pe un buştean şi a fost nevoie să-l asvârl în apă ca să-l fac să înnoate." Cu ajutorul „Bandei din Ohio", Harding fu ales în Senat...

Ca senator, Harding îşi petrecuse cea mai mare parte a timpului cât stătea la Washington jucând poker sau pariind la tennis şi cursele de cai. Puţinele discursuri rostite de el în Senat — descrise admirabil de William G. McAdoo — lăsau „impresia unei armate de fraze pompoase care colindau ţinutul în căutarea unei idei; câteodată aceste cuvinte întortochiate prindeau într'adevăr o idee rătăcită pe care o purtau în triumf — ca pe un prizonier în mijlocul lor, până ce murea obosită şi sfârşită".

Când Daugherty îi propuse lui Harding să ceară formal să fie numit candidat republican la preşedinţie, senatorul îl întrebă : „Sunt oare un om destul de mare pentru această competiţie ?"

„Eşti ridicol !" răspunse Daugherty. „Vremea giganţilor pe scaunul prezidenţial a trecut..." Ceeace se cere acum este „un om obişnuit". Şi Daugherty declara categoric că Harding era tocmai acest fel de om...

In Februarie 1920, cu trei luni înainte de conferinţa naţională a partidului republican ţinută la Chicago, Daugherty făcu această prezicere uimitor de exactă : „La timpul potrivit, după ce se va întruni şi conferinţa naţională a partidului republican, vreo cincisprezece bărbaţi cu ochii urduroşi de nesomn şi transpirând din abundenţă din cauza căldurii excesive vor şedea izolaţi în jurul unei mese mari. Le voi prezenta candidatura senatorului Harding şi, înainte de sfârşitul şedinţei, va fi acceptată."

In Noembrie 1920, după o victorie uşoară în alegeri, War-

ren Gamaliel Harding fu ales președinte al Statelor Unite [1], El își ocupă postul la 4 Martie 1921.

Printre membrii guvernului care avea să devină cunoscut sub numele de „cabinetul negru" al lui Harding se numărau ministrul Finanțelor, Andrew Mellon, multimilionarul scund, cu vocea liniștită, care domina trustul aluminiului și conducea un vast imperiu personal de puțuri petrolifere, mine de cărbuni, oțelării, societăți de lucrări edilitare și întreprinderi bancare ; ministrul de Război, John W. Weeks, fost senator de Massachusetts și asociat al firmei „Hornblower și Weeks" din Boston; ministrul Comerțului, Herbert Hoover, fost șef al Administrației Americane de Ajutorare, care strânsese înainte de război o avere personală imensă prin emiterea unor acțiuni miniere dubioase în regiuni îndepărtate ale lumii ; ministrul de Interne, Albert B. Fall, care fusese senator de New Mexico, unde, ca avocat și politician, menținuse legături strânse și obscure cu marii petroliști; și ministrul Poștelor, Will Hays, fost președinte al comitetului național al partidului republican și consilier șef al societății petrolifere „Sinclair Oil".

Lui Harry M. Daugherty, mentorul și prietenul intim al lui Harding, îi reveni postul de procuror general al Statelor Unite...

Aproape toți membrii noii administrații erau tot atât de puțin pregătiți pentru a corespunde postului ce le revenea ca și președintele însuși.

Scurt timp după instalarea sa, Harding fu vizitat la Casa Albă de vechiul său prieten, Nicholas Murray Butler. Decanul Universității Columbia îl găsi pe președinte șezând în biroul său și privind cu tristețe la scrisorile, documentele și hârtiile de stat care se îngrămădeau pe masa sa. Harding murmură cu tristețe. „Știam că slujba aceasta mă va depăși".

Cu alt prilej, după ce ascultase nedumerit și iritat o discuție lungă și înfierbântată între consilierii săi în privința unor

[1] Candidații partidului democrat fuseseră: ca președinte, guvernatorul statului Ohio, James M. Cox; ca vice-președinte, ministrul adjunct al Marinei de război, Franklin Delano Roosevelt, pe atunci în vârstă de 38 de ani (N. A.)

impozite, Harding dădu buzna plictisit în biroul unuia dintre secretarii săi.

„John, nu pot s'o scot la capăt cu blestemata asta de problemă a impozitelor!" izbucni el în faţa secretarului său. „Îi ascult pe unii şi mi se pare că au dreptate, şi apoi — Doamne! — vorbesc cu ceilalţi şi mi se pare că au şi ei dreptate, şi iatămă din nou acolo de unde am pornit. Ştiu că trebue să fie pe undeva o carte care să-mi arate adevărul, dar, la naiba! n'am putut s'o citesc. Ştiu că trebue să existe undeva vreun economist care să cunoască adevărul, dar nu ştiu unde să-l găsesc şi nici n'aş avea dibăcia să-l descopăr sau să mă încred în el dacă l-aş găsi."

Clătinând din cap cu disperare, preşedintele exclamă: „Doamne, ce slujbă!"

Dar în ciuda faptului că Harding însuşi îşi dădea seama că nu corespunde, aptitudinile sale pentru postul de preşedinte dădeau deplină satisfacţie milionarilor care îi sprijiniseră candidatura. Aşa cum arată Charles W. Thompson în cartea sa *Preşedinţii pe care i-am cunoscut:* „Puteau să-l sucească şi să-l învârtească, ca pe un pachet de cărţi de joc."

3. ASPECTELE „VREMURILOR NORMALE"

Politica internă a guvernului Harding, aşa cum a fost descrisă de Charles şi Mary Beard în *Progresul civilizaţiei americane,* s'a caracterizat mai ales prin:

Abrogarea impozitelor asupra veniturilor, moştenirilor şi câştigurilor excesive, îndeosebi ale marilor întreprinderi, şi transferarea poverii cheltuielilor statului federal de pe umerii celor avuţi asupra bunurilor de consum ale masselor, „niciun amestec al guvernului în afaceri", niciun amestec oficial în fuzionările de întreprinderi, asociaţii, emiteri de acţiuni, nicio măsură de îngheţare categorică a preţurilor sau de reglementare a producţiei, şi o slăbire a presiunii încordate exercitate asupra căilor ferate.

„Fiecare ştie" — filosofa cunoscutul miliardar Andrew Mellon, ministrul Finanţelor sub Harding, pe care ceilalţi membri ai cabinetului îl răsfăţau dându-i numele de „unchiul An-

dy" — „că orice om energic şi de iniţiativă poate să obţină tot ce doreşte dela viaţă... când această iniţiativă este însă paralizată de legi sau de un sistem de impozite care-i refuză dreptul de a primi o parte justă din câştigurile sale, atunci el nu va mai face niciun efort"...

Indată după cea de a şaizeci şi şaptea sesiune a Congresului, Mellon, care nu era lipsit de iniţiativă şi nici de energie, ceru cu insistenţă şi obţinu abrogarea legii din 1917 asupra câştigurilor excesive. Prin abrogarea acestei legi rezulta pentru marile corporaţii o economie anuală la impozite de mai bine de 1.500.000.000 dolari şi totodată o economie anuală de aproximativ 1.000.000 dolari la multiplele afaceri ale lui Andrew Mellon...

Politica externă a administraţiei Harding era în concordanţă cu lozinca „America în primul rând", pe care Harding, urmând sugestia lui Daugherty, o folosise în repetate rânduri în timpul discursurilor sale.[1] Această politică externă, aşa cum a fost analizată de Walter Lippman, care scria pe atunci la *New York World*, se întemeia pe următoarele concepţii :

Soarta Americii nu este legată în niciunul din punctele importante de soarta Europei.
Europa trebue să fiarbă în propria ei zeamă...
Putem vinde Europei fără să cumpărăm din Europa.
...dacă Europei nu-i place lucrul acesta, n'are decât să se lase păgubaşă, dar mai bine să nu facă una ca asta.

„Lăsaţi-i pe internaţionalişti să viseze şi pe bolşevici să distrugă", declara preşedintele Harding. „Dumnezeu să aibă milă de nemulţumiţii cu orice preţ. In spiritul republicii, noi suntem pentru America şi americanism !"

Exista totuşi în viaţa politico-economică americană o fază foarte semnificativă, căreia nu i se aplicau dogmele izolaţionismului. In timp ce în public aplaudau programul lui Harding de „a se pune capăt angajamentelor contractate prin alianţe cu alte ţări", financiarii americani încheiau pe cale particulară tratate internaţionale secrete cu reprezentanţii cartelurilor străine : germani, japonezi, englezi, lansându-se într'un program am-

[1] Aceeaşi lozincă a fost reînviată în 1940—1941 pe scară întinsă de partidul „America first". Vezi capit. XI/5. (N. A.).

biţios de infiltrare şi de dominare a pieţelor din Europa şi Asia [1].

La câteva săptămâni după ce Harding a preluat administraţia, la Washington roia o adunătură pestriţă de „granguri" ai partidului republican, mari oameni de afaceri, contrabandişti de alcool, membri ai „Bandei din Ohio" şi oamenii lor de casă. Mulţi dintre aceşti indivizi deţineau slujbe importante în noua administraţie. Alţii manevrau în culise pentru marile corporaţii. Toţi veniseră să participe la împărţirea prăzii.

O atmosferă de petreceri deşănţate invadă Capitoliul. In fiecare noapte aveau loc chefuri la toartă şi jocuri de noroc la mize fabuloase. Prostituatele abundau. Cu toată prohibiţia, alcoolul curgea în voie...

Politicieni zgomotoşi, fumând ţigări de foi, se adunau în fiecare seară în camerele liniştite ale Casei Albe făcând beţii gălăgioase, jucând poker, numai în cămaşă, până în zorii zilei. „In timp ce se desfăşurau marile recepţii oficiale", îşi aminteşte Alice Longworth, în cartea sa *Ore încărcate,* „cred că lumea habar n'avea de cele ce se petreceau în camerele de sus. Intr'o seară, în timp ce avea loc o astfel de recepţie, un prieten al familiei Harding m'a întrebat dacă n'aş vrea să mă urc în birou. Auzisem zvonuri şi eram curioasă să văd eu însămi care era adevărul. Dar niciun zvon n'ar fi putut exagera realitatea; biroul era plin de intimi... aerul era greu de fumul ţigărilor, pretutindeni se aflau la îndemână tăvi cu sticle conţinând toate băuturile imaginabile, cărţi şi fise de poker, peste tot vedeai numai veste descheiate, picioare pe masă, scuipători la tot pasul".

Nu toate petrecerile preşedintelui şi ale prietenilor săi de chef aveau loc la Casa Albă. Doamna Harding, o femeie scundă şi zbârcită, cu câţiva ani mai în vârstă decât soţul ei şi care purta de preferinţă în jurul gâtului o panglică de catifea neagră — fiind numită în cercul intimilor familiei Harding „Ducesa" — era o soţie autoritară, dominatoare şi foarte geloasă.

[1] Pentru amănunte suplimentare asupra cartelurilor şi altor operaţii internaţionale ale capitalului financiar american în cel de al treilea deceniu, vezi capit. VI/1 (N. A).

Deşi vizitele pe care amanta lui Harding, Nan Britton, le făcea uneori la locuinţa preşedintelui erau secrete, au fost socotite necesare întâlniri şi mai discrete [1].

Pentru destindere şi chefuri, Banda din Ohio şi-a fixat sediul particular într'o mică vilă confortabilă din strada K nr. 1625. Casa aceasta, denumită „Căsuţa Verde", fusese închiriată de Howard Mannington, avocat şi politician din Columbus, Ohio. Deşi nu deţinea niciun post oficial, Mannington era aproape zilnic în contact cu procurorul general Daugherty şi cu alte personalităţi de vază din guvern. Mannington era deasemenea în relaţii intime cu mulţi dintre cei mai de seamă contrabandişti de alcool din ţară, care foloseau casa din strada K drept cartier general când vizitau Washingtonul, şi tot aici îşi făceau combinaţiile în vederea cumpărării autorizaţiilor pentru cantităţi mari de alcool din distileriile controlate de guvern. La „Căsuţa Verde" se mai făceau foarte des tot felul de afaceri pentru cumpărarea graţierii unor condamnaţi ai justiţiei federale, ca şi pentru obţinerea slujbelor de judecători federali de către cei care voiau să intre în magistratură.

Un alt loc de întâlnire pe placul „Bandei din Ohio" era o casă din strada H nr. 1509, unde procurorul general Daugherty locuia împreună cu Jesse Smith, prietenul său intim şi ajutorul său personal. Casa, cu intendent şi bucătar cu tot, îi fusese cedată lui Daugherty de proprietarul ei, Edward B.

[1] Nan Britton a scris mai târziu o carte intitulată *Fata preşedintelui*, în care dădea amănunte intime şi murdare cu privire la legătura ei secretă cu Harding, atât în timp ce acesta a fost senator al Statelor Unite, cât şi mai târziu, când a devenit preşedinte — şi despre naşterea fiicei lor nelegitime, Elisabeth Ann. Cu toate că e scrisă într'un stil afectat şi artificial, cartea prezintă totuşi o imagine revelatoare asupra caracterului celui de al 28-lea preşedinte al Statelor Unite.

In carte sunt relatate episoade vulgare ca, de pildă, întâlnirile pe furiş dintre Harding şi Nan Britton în hoteluri rău famate, în camere mobilate, sărăcăcioase, în clădirea Senatului şi la Casa Albă; deasemenea se mai povesteşte cum, atunci când călătoreau împreună, Nan Britton se înregistra la hoteluri drept „nepoata" lui Harding sau ca „secretară" şi, câteodată, ca soţia lui. In timpul uneia din aceste întâlniri, care a avut loc într'un hotel obscur din New York, pe când Harding mai era încă senator, detectivii hotelului dădură peste ei. Zugrăvind felul în care a reacţionat Harding, Nan Britton scrie: „Au pus mâna pe noi!" (spuse Harding)... Părea profund impresionat... şedea neconsolat pe marginea patului, argu-

McLean, bogatul și excentricul editor al ziarelor *Cincinnati Enquirer* și *Washington Post*, al cărui somptuos domeniu, „Prietenie", era frecventat de președintele Harding și de membrii de frunte ai guvernului.

O descriere a celor ce se petreceau în casa din strada H apare în memoriile lui Gaston B. Means, unul din conducătorii Biroului de Investigații în timpul guvernării lui Harding. Means relatează :

Intr'o noapte... telefonul meu de acasă sună... „Means?... Aici e Jesse Smith. Uite, vino până în strada H cât poți mai repede, te rog! E puțină desordine pe aici"... M'am îmbrăcat în grabă și am alergat până în strada H. Toată lumea știa de numeroasele petreceri vesele din miez de noapte care aveau loc acolo...

Așa că nu eram cu totul nepregătit pentru cele ce am văzut când am intrat înăuntru. In cameră domnea cea mai sălbatică desordine. Masa fusese strânsă — desigur, pentru ca fetele din balet să danseze — pe dușumea erau împrăștiate tot felul de farfurii, pe scaune și pe măsuțe zăceau sticle. Toată lumea băuse prea mult. Femei și fete pe jumătate bete erau tolănite pe divane și fotolii — toate cu spaima întipărită pe fețele lor vopsite.

D. Boyd s'a apropiat de mine și mi-a povestit că, în timp ce se curăța masa pentru ca fetele să poată dansa... aruncând fiecare cu sticle și pahare, o sticlă de apă nimerise din întâmplare pe una din fete în cap și se părea că o lovise destul de rău.

L-am văzut pe președintele Harding stând sprijinit de cămin, înconjurat de garda sa personală; atunci i-am șoptit unui bărbat din apropierea mea că cel mai bun lucru ar fi ca mai întâi să-l îndepărteze pe președinte...

Pe fată am găsit-o zăcând fără cunoștință pe o canapea, într'o

---

mentând că „n'am turburat pe niciun pasager" și că, pentru acest motiv, „trebue să ni se îngădue să plecăm liniștiți". Detectivii, aflând că Harding era membru al Senatului Statelor Unite, conduseră respectuos perechea spre o ieșire laterală a hotelului. „Of, Nan" spuse Harding amantei sale, „am crezut că nu voi scăpa cu mai puțin de 1000 dolari!"

Intr'unul din pasajele cele mai semnificative ale cărții, Nan Britton povestește cum a obținut Harding pentru ea — pe vremea când era senator — un post de secretară la societatea United States Steel: „Oricât de ciudat s'ar părea, nu auzisem niciodată de judecătorul Gary, dar Harding îmi spuse că este președintele consiliului de administrație al celei mai mari corporații industriale din lume. Harding dădu cartea sa de vizită secretarului din anticamera judecătorului Gary. Judecătorul apăru imediat. După ce m'a prezentat judecătorului Gary, d. Harding îl întrebă ca din întâmplare dacă serviciile sale în calitate de senator au fost satisfăcătoare într'o anumită chestiune. Judecătorul răspunse afirmativ și-i mulțumi domnului Harding..." (N. A.).

încăpere dosnică... N'am îndrăznit să telefonez după un doctor sau o ambulanță, așa că am luat în brațe ființa aceea care părea fără viață și am transportat-o cu automobilul meu la un spital din spatele hotelului Hamilton. Nu și-a venit în fire zile în șir și în cele din urmă a trebuit **să fie operată.** [1]

Pe bună dreptate scria William Allen White mai târziu despre perioada lui Harding: „Istoria Babilonului este o poveste morală pentru copii în comparație cu istoria Washingtonului din Iunie 1920 până în Iulie 1923".

[1] Pentru alte amănunte privind activitatea lui Gaston B Means în timpul guvernării Harding, vezi capit. V/3. (N. A.).

Capitolul V

GALERIA PUNGAŞILOR

1 „ADEVĂRATELE VREMURI DE DEMULT"

O lună după instalarea preşedintelui Harding, apăru în Capitoliu un oarecare colonel Charles R. Forbes. Era un aventurier rumen la faţă, mare băutor, fanfaron, înclinat să inventeze poveşti extravagante şi afemeiat. In timpul războiului fusese decorat cu Croix de Guerre [1] şi Distinguished Service Medal [2]. Cariera lui variată mai cuprindea o dezertare din armata americană, afaceri politice de culise pe coasta de Vest, operaţii dubioase ca mijlocitor de afaceri şi câţiva ani de fructuos negoţ clandestin ca funcţionar public în insulele Filipine.

Motivul venirii colonelului Forbes la Washington, la începutul primăverii anului 1921, era o invitaţie făcută chiar de preşedintele Harding...

Colonelul Forbes se întâlnise în Hawai, înainte de război, cu doamna şi domnul Harding, pe vremea când acesta din urmă era doar senator. Familia Harding era încântată de inepuizabilele sale anecdote şi de felul lui gălăgios în care îşi manifesta bunăvoinţa ; Forbes găsi în Harding un partener care rămânea bine dispus când pierdea la poker; şi o caldă prietenie se înfiripă repede între colonel şi viitorul preşedinte şi soţia sa. In timpul campaniei electorale din 1920, Forbes, care pe atunci

[1] Decoraţie militară franceză. (N. R.).
[2] Decoraţie militară americană. (N. R.).

era vice-președinte al societății de construcții Hurley-Mason din Tacoma, milită cu energie pentru Harding pe coasta de Vest; după alegerea sa, Harding îl chemă pe prietenul său la Washington, pentru a prelua Biroul de Asigurări împotriva riscurilor de război. Puțin după aceea, Forbes fu numit director al noului Birou al Veteranilor din Statele Unite.

Ca șef al Biroului Veteranilor, Forbes era răspunzător de conducerea tuturor spitalelor pentru veterani din țară, dispunea de inventarul medical și de echipamentul spitalicesc din timpul războiului și dirija construirea noilor spitale pentru veterani. Cheltuielile totale ale Biroului Veteranilor erau evaluate la aproximativ 500.000.000 dolari anual.

Colonelul cel fanfaron nu pierdu prea mult timp cu exploatarea comorii care-i căzuse în mâini. Forbes numi repede ca ajutori și subordonați ai săi un număr de prieteni și de vechi camarazi, oameni în care putea să se încreadă, știind că vor face ceeace li se va cere și care nu erau nici ei mai scrupuloși decât el, atunci când era vorba de șperț, fraude și delapidare. Prin serviciile Biroului Veteranilor începură în curând să mișune șarlatani îndrăzneți și pungași ordinari, care călătoreau prin întreaga țară punând la cale chefuri sălbatice, beții și desfrâuri din fondurile guvernamentale alocate pentru îngrijirea veteranilor de război invalizi...

O scrisoare tipică scrisă de unul din reprezentanții de pe teren ai lui Forbes, R. A. Tripp, către superiorul său din Washington, relata printre altele :

Ai pierdut prilejul să trăiești ca în vremuri bune. A sosit anotimpul vânătorii — dineuri cu iepure, supeuri cu fazani, vin, bere, și chefuri — doamne, nu mi-a scăpat niciunul. Collins și cu mine am fost invitați peste tot. Miercurea trecută m'am ghiftuit cu iepuri până în gât. Sâmbăta trecută cu vinaturi — măi, măi!... Am mâncat și am băut cu primarul, cu șeriful, cu procurorul.

Ducă-se dracului Biroul central și munca. Pe teren te distrezi... asta-i treaba care-mi place — să tot călătoresc mereu.

In ceeace privește șantierul unde se construia un spital pentru veterani, Tripp notează glumeț :

Pericol de incendiu — ulte, numai dacă Forbes ar putea vedea „plăcutul" gazon de-o șchioapă și dacă ar mai da și un foc — gata ! — s'ar duce totul dracului.

Scrisoarea se încheia :

Așa-i, dragul meu, e un timp minunat — fericire mai mare nici că se poate — și, îndată ce vom putea să ridicăm embargoul pe încărcătură, ne-am făcut treaba.

Să mă înștiințezi când va începe Forbes să vândă cu oferte închise, atunci îmi voi cumpăra un Rolls Royce. Mă așteaptă acum o băutură straşnică, așa că isprăvesc cu tine.

Colonelul Forbes, ca și salariații din serviciile sale, erau convinși că afacerile trebue să se îmbine cu distracțiile. Niciuna din isprăvile lui ca șef al Biroului Veteranilor n'a arătat mai limpede această înclinare decât tratativele cu Elias H. Mortimer, un reprezentant al societății de construcții Thompson-Black.

Forbes și Mortimer se cunoscuseră la începutul anului 1922 și puțin după aceea începură să discute pe cale particulară vastul program de construcții inițiat atunci de Biroul Veteranilor. Intr'una din primele lor convorbiri asupra acestui subiect, Forbes îi vorbi lui Mortimer despre propria lui carieră în sectorul construcțiilor. Colonelul spunea ironic: „Am aranjat astfel lucrurile, încât nimeni să nu piardă vreun ban".

In Aprilie avu loc o mică conferință secretă în apartamentul lui Forbes din Washington. Erau de față, Forbes, Mortimer și J. W. Thompson, împreună cu James Black, directorii societății de construcții Thompson-Black. Colonelul îi informă pe ceilalți că era pe cale să încheie un număr de contracte mai importante pentru construcții de spitale, ale căror amplasamente nu fuseseră aduse încă la cunoștința publică. El însuși va pleca în curând într'un turneu în întreaga țară pentru ca să dea ultimele dispoziții în legătură cu aceste chestiuni. Ii sugeră lui Mortimer ca el, împreună cu tânăra și vioaia lui soție, să-l însoțească în această călătorie.

„Ați putea să vedeți cum stau lucrurile la Chicago", spuse Forbes. „Avem de gând să clădim un spital în valoare de cinci milioane de dolari la Chicago. Avem de gând să clădim un spital la Livermore, California și unul la America Lake, ceva mai încolo de Tacoma. La întoarcere, ai putea să te oprești la St. Cloud, Minnesota și astfel vei cunoaște situația înaintea tuturor".

Puțin după aceea Forbes îl trase la o parte pe Mortimer.

Se afla, îi explică el, într'o situaţie oarecum încurcată, dar şovăia să pomenească despre ea în faţa celorlalţi. Pe scurt, era „strâmtorat"...

Mortimer îl întrebă: „Ce doreşti dela mine?"

„Am nevoie de vreo 5000 de dolari", răspunse colonelul.

Şi înainte ca grupul să se despartă, Mortimer stabilise cu asociaţii săi ca Forbes să primească banii...

Cele cinci mii de dolari reprezentau, aşa cum se înţeleseseră, doar un avans. Conform termenilor înţelegerii finale dintre Forbes şi antreprenori, colonelul trebuia să primească o treime din toate câştigurile realizate la spitalele clădite de firma Thompson-Black...

In vara aceea, colonelul Forbes şi domnul şi doamna Mortimer călătoriră împreună prin ţară. Prima lor oprire a fost la Chicago, unde şi-au petrecut cea mai mare parte a şederii lor, oferind în apartamentul lor de 50 dolari pe zi, dela hotelul Drake, recepţii costisitoare în cinstea cunoştinţelor de afaceri şi a prietenilor lor.

In ciuda petrecerilor, şi oarecum din cauza lor, în curând se ivi o situaţie cam încordată între colonel şi tovarăşii săi de călătorie. Descriind una dintre acele petreceri în apartamentul său dela Drake, Mortimer relata mai târziu:

...Camera colonelului Forbes era situată la dreapta apartamentului nostru... Când am intrat acolo pe la 4,30 după amiază, colonelul Forbes juca domino pe pat cu doamna Mortimer... Era fără haină şi avea lângă el o sticlă de whisky...

Cu toate că faptul acesta, precum şi alte întâmplări asemănătoare, l-au enervat, Mortimer n'a vrut la început ca în afacerile sale cu colonelul să intervină o chestiune personală. Familia Mortimer şi Forbes îşi continuară împreună călătoria şi, după propriile cuvinte ale lui Mortimer, „în tot timpul călătoriei au petrecut împărăteşte."

In vremea asta, la Washington, ajutorul credincios al lui Forbes, Charles F. Cramer, consilier şef la Biroul Veteranilor, primea oferte sigilate pentru contractele de construire a spitalelor proiectate de guvern. Urmând instrucţiunile lui Forbes, Cramer deschidea toate ofertele şi telegrafia imediat amă-

nuntele cuprinse în ele colonelului, în California. Forbes transmitea apoi aceste informații presupus secrete lui Mortimer, așa încât firma Thompson-Black să fie în măsură să-și alcătuiască propriile ei oferte în concordanță...

Forbes era încântat de modul în care mergeau treburile. „Vom face toți o afacere strașnică", îl asigura el plin de entuziasm pe Mortimer.

Pentru Mortimer, totuși, în ciuda câștigurilor tot mai mari, situația devenea pe zi ce trecea mai neplăcută. Spre sfârșitul verii, răbdarea lui ajungând la capăt, îi spuse hotărît soției sale și lui Forbes că se săturase de relațiile lor mai mult decât prietenești.

Peste câteva săptămâni, întorcându-se din călătorie, domnul și doamna Mortimer se despărțiră definitiv. In acelaș timp, asociația secretă dintre colonelul Forbes și firma Thompson-Black luă brusc sfârșit...

Șperțul pentru construirea spitalelor veteranilor era numai una din multiplele surse de venit ale colonelului Forbes în calitatea sa de șef al Biroului Veteranilor.

Cumpărând materiale pentru guvern la prețuri fabulos de mari, și vânzându-le la o fracțiune din valoarea lor, Forbes și-a câștigat stima a numeroși conducători de întreprinderi, care nu se opuneau, bineînțeles, să împartă câștigurile cu colonelul.

De pildă, dela o firmă pe care o proteja, Forbes a cumpărat ceară de parchet și lichid de curățat parchetul în valoare de 70.000 dolari — cantitate care, după cum s'a calculat mai târziu, era suficientă pentru a alimenta Biroul Veteranilor timp de o sută de ani. El a plătit 87 cenți gallonul [1] pentru un material care valora aproximativ 2 cenți gallonul...

Cea mai mare afacere a lui Forbes a fost în legătură cu imensul depozit guvernamental de materiale din Perryville, Maryland, unde se aflau mai mult de cincizeci de clădiri pline cu cantități uriașe de utilaj medical și alte rezerve. Fără să anunțe public vânzarea, colonelul a semnat un contract cu firma „Thompson and Kelly, Inc." din Boston, pentru achiziție-

[1] Un gallon = 4,543 litri (N. R.).

narea întregului stoc aflat în magaziile dela Perryville. In ziua semnării contractului au intrat în gara Perryville cincisprezece vagoane de marfă goale; şi, încă înainte de sfârşitul săptămânii, peste 150 de vagoane au fost încărcate în acelaş timp cu imense cantităţi de bunuri şi materiale din acest depozit guvernamental.

In total, Thompson şi Kelly au cumpărat la Perryville, pentru suma de 600.000 dolari, bunuri a căror valoare reală minimală fusese evaluată la 6.000.000 dolari.

La sfârşitul anului 1922 începură să curgă la Washington, din toate părţile ţării, critici furioase împotriva modului în care Forbes conducea Biroul Veteranilor, critici venite, atât din partea organizaţiilor de veterani, a ofiţerilor superiori ai armatei de uscat şi marinei, cât şi din partea oamenilor de afaceri care nu avuseseră posibilitatea să oferteze contracte pentru Biroul Veteranilor.

Afacerea dela Perryville puse capăt acestei situaţii.

La începutul lui Ianuarie 1923, preşedintele Harding îl chemă pe colonelul Forbes la Casa Albă. Forbes sosi, aducând cu el o grămadă de cearşafuri vechi, rupte, pentru a arăta „lipsa de valoare" a bunurilor vândute la Perryville. Preşedintele nu se lăsă însă impresionat. El îi spuse prietenului său că procedeele neîngăduite dela Biroul Veteranilor trebue să înceteze.

Inainte de sfârşitul lunii, Forbes plecă în Europa. Din Franţa, el trimise preşedintelui Harding demisia sa.

In primăvară, Senatul deschise o anchetă cu privire la Biroul Veteranilor. In Octombrie începură interogatorii publice la Washington.

Printre cei care s'au prezentat la interogatorii a fost şi colonelul Forbes, care tocmai se întorsese din Europa. „Lucram 16 ore pe zi..." a declarat colonelul vorbind despre directoratul său la Biroul Veteranilor, „şi nimeni nu i-a iubit mai mult ca mine pe foştii combatanţi".

Un alt martor a fost antreprenorul de construcţii Elias Mortimer, care a dat amănunte intime cu privire la diferitele sale raporturi cu colonelul Forbes — inclusiv acelea în legătură cu doamna Mortimer. După depoziţia lui Mortimer, a apărut la interogatoriu şi avocatul doamnei Mortimer, cerând să

i se acorde şi clientei lui posibilitatea de a depune mărturie, aşa încât să-şi poată apăra public reputaţia. Cuvintele rostite de avocat în faţa senatorilor au fost, probabil, cea mai poetică declaraţie din timpul interogatoriilor: „Reputaţia unei femei este un lucru gingaş, tot atât de delicat ca promoroaca, dimineaţa pe geam: ajunge să sufli şi s'a dus pentru totdeauna. Şi cu toate acestea, reputaţia unei femei este tot ce are ea mai de preţ."

Ca o urmare a interogatoriilor luate de comisia Senatului, colonelul Forbes a fost dat în judecată sub acuzaţia de a fi pus la cale fraude în dauna guvernului Statelor Unite. A fost judecat de Curtea Federală, găsit vinovat şi condamnat la o amendă de 10.000 dolari şi doi ani închisoare.

S'a calculat că pungăşiile lui Forbes ca director al Biroului Veteranilor au costat poporul american 200.000.000 dolari, din care o bună parte au intrat în buzunarele lui.

Oricât de impresionantă era această sumă, ea reprezenta totuşi numai o parte din marele jaf comis sistematic în tezaurul public de către funcţionarii guvernului Statelor Unite şi de către marii oameni de afaceri din timpul guvernării lui Harding.

2. TEAPOT DOME ŞI ELK HILLS

Intr'o zi, la începutul primăverii anului 1922, Harry F. Sinclair, dela societatea petroliferă „Sinclair Oil", şi James E. O'Neill, preşedintele societăţii „Prairie Oil and Gas", controlată de Rockefeller, se întâlniră cu doi asociaţi de afaceri să prânzească în linişte la distinsul „Club al Bancherilor" din New York. Cei patru bărbaţi se întruniseră pentru a discuta o tranzacţie petroliferă strict confidenţială, în valoare de mai multe milioane de dolari.[1]

[1] In ciuda numeroaselor presupuneri, nu se cunosc încă exact numele celor doi oameni de afaceri care s'au întâlnit cu Sinclair şi O'Neill. Dialogul citat este luat dintr'o depoziţie ulterioară făcută în faţa unei comisii de anchetă a Senatului de un martor care auzise la „Clubul Bancherilor" o parte din convorbirea celor patru (N. A.).

„Aş dori", rosti unul dintre ei în timpul mesei, „să fiu ministru al Marinei vreo doi ani de zile."

„Atunci", răspunse Sinclair, „aţi avea o slujbă mai bună decât preşedintele."

„Aş pune mâna pe vreo câteva milioane."

„In cazul ăsta trebue să fiţi toţi prudenţi, îi preveni Sinclair, şi fiecare să-şi vadă de propria-i persoană."

„Presupunând că mai târziu vom avea neplăceri, cine va avea grijă de asta?"

„Dacă „Sinclair Oil" nu este o societate destul de mare, apoi „Standard Oil" este", remarcă O'Neill, a cărui firmă era strâns legată de interesele societăţii „Standard". El adăugă: „Doar câştigăm vreo sută de milioane de dolari pe an".

Afacerea secretă pe care o discutau cei patru se referea la arendarea unor terenuri petrolifere din rezerva marinei militare dela Teapot Dome Wyoming.

Timp de ani de zile, cele mai mari societăţi petrolifere au încercat să obţină controlul asupra bogatelor rezerve petrolifere ale marinei militare, constituite în 1909 la Wyoming şi în California printr'un decret al preşedintelui William H. Taft şi confirmate de Congres prin legea Pickett. Aceste rezerve petrolifere erau rezerva de petrol a marinei nr. 1 dela Elk Hills, California ; rezerva de petrol a marinei nr. 2 dela Buena Vista Hills, California şi rezerva marinei nr. 3 dela Teapot Dome, Wyoming. Scopul acestora era de a păstra în pământ rezerve de petrol care să poată fi utilizate în viitor de marina militară a Statelor Unite, în cazul când resursele comerciale obişnuite s'ar fi epuizat.

In timpul şi imediat după primul război mondial, când valoarea petrolului a cunoscut o urcare fără precedent, societăţile particulare americane interesate în exploatarea petrolului deveniră din ce în ce mai hotărîte să pună mâna pe rezervele petrolifere ale marinei. Cu Harding ca preşedinte, petroliştii ştiau că a dat norocul peste ei...

Câteva săptămâni după ce preşedintele Harding şi-a preluat postul, el a emis un decret — în ciuda viguroasei opoziţii a unor înalţi ofiţeri din marină, — transferând controlul asu-

pra rezervelor petrolifere dela Ministerul Marinei, la Ministerul de Interne.

Funcționarul guvernamental răspunzător acum de soarta rezervelor petrolifere navale era ministrul de Interne, Albert B. Fall.

Arțăgos, cu mustața albă pleoștită și părul alb, lung și ondulat, având înfățișarea unui bătrân grănicer, ministrul Fall avea un scop principal în viață: să adune cât mai mulți bani cu putință, cât mai repede și prin toate mijloacele posibile.

In cursul săptămânii care a urmat după promulgarea decretului lui Harding, Fall trimise o scrisoare confidențială lui Edward L. Doheny președintele societății „Pan-American Petroleum and Transport Company of California". Scrisoarea cuprindea între altele:

Nu va exista în viitor nicio posibilitate de conflict între funcționarii marinei și acest departament, deoarece, așa cum l-am încunoștiințat pe ministrul Denby, voi dirija afacerea arendărilor din sectorul marinei sub directa conducere a președintelui, și nu mă voi consulta cu niciunul dintre colaboratorii săi înainte de a mă fi sfătuit cu el personal asupra politicii de urmat. El înțelege situația și știe că voi conduce treburile așa cum socotesc că e mai bine...

Edward L. Doheny, un petrolist milionar, a cărui lăcomie nesățioasă de a exploata noi surse petrolifere era egalată doar de intensitatea urii sale arzătoare împotriva „bolșevismului", era un vechi prieten al ministrului Fall. Cu ani în urmă, Doheny și Fall făcuseră împreună prospecțiuni în Sud-Vestul Statelor Unite pentru a găsi petrol.

Acum urmau să devină din nou asociați într'o afacere de petrol.

Existau unele obstacole care-l împiedicau pe ministrul Fall să arendeze imediat societății lui Doheny rezervele de petrol ale marinei. Unul din ele era, de pildă, Biroul naval al combustibilului petrolifer care fusese înființat pentru a salvgarda rezervele. In Octombrie 1921, asociatul ministrului Fall, ministrul Marinei, Edwin N. Denby, desființă Biroul naval al combustibilului petrolifer.

Ca urmare, ministrul Fall îi telefonă dela Ministerul de Interne lui Doheny, care se afla atunci la New York.

„Sunt gata acum să primesc împrumutul acela" îi spuse Fall lui Doheny.

Magnatul petrolului îl trimise numaidecât pe fiul său, Edward L. Doheny junior, la bancă, de unde acesta ridică 100.000 dolari în bancnote. Transportând banii într'o mică servietă neagră, Doheny junior plecă la Washington. Acolo el predă cei 100.000 de dolări ministrului de Interne...

Scurt timp după această întâmplare, Fall acordă societăţii lui Doheny, „Pan-American Petroleum and Transport", un contract de arendă pe 15 ani asupra tuturor perimetrelor petrolifere ale rezervei navale de petrol nr. 1, dela Elk Hills, California.

Judecătorul Paul J. McCormick, dela Tribunalul districtual din California, relata mai târziu cu privire la aceste aranjamente :

Era, de fapt, o totală predare şi transferare a aproximativ 30.000 acri[1] de teren bogat în petrol, precum şi a zăcămintelor evaluate între 75.000.000 şi 250.000.000 barile de petrol[2] pe timp de cel puţin 15 ani.

Doheny expusese, la timpul său, problema mult mai simplu : „Vom avea ghinion, dacă nu vom scoate un câştig de 100.000.000 dolari", a spus acest mare grangur al petrolului — al cărui vagon particular de cale ferată se numea *Patriotul* — despre forajele proiectate în terenurile rezervelor petrolifere ale marinei.

In timp ce negocia pe furiş cu Doheny, ministrul Fall era angajat în tratative secrete asemănătoare cu Harry F. Sinclair, dela societatea „Sinclair Oil".

In dimineaţa zilei de 31 Decembrie 1921, Sinclair şi avocatul său, colonelul J. W. Zevely — după numele căruia magnatul petrolist îşi botezase faimosul său cal de curse „Zev" — sosiră din New York la Three Rivers, New Mexico, într'un vagon particular de cale ferată. Cei doi veniseră să-l viziteze pe ministrul Fall, care-şi petrecea vacanţa de Crăciun la moşia sa din apropiere.

---

[1] Un acru = 0,404 ha. (N. R.).
[2] Baril = 160 litri (N. R.).

Nu era numai o vizită de politețe. După cum a relatat Sinclair însuși mai târziu : „M'am dus la Three Rivers să discut cu senatorul Fall arendarea rezervei dela Teapot Dome."

După mai multe alte consfătuiri particulare care au avut loc la Washington și New York, între Sinclair, Zevely și Fall s'a redactat în secret, în biroul de avocatură al colonelului Zevely din Washington, proiectul unui contract prin care se dădea în arendă lui Sinclair rezerva petroliferă dela Teapot Dome. In ziua de 7 Aprilie, ministrul Fall a semnat contractul cu Sinclair.

O lună după aceea, Sinclair plecă la Washington. Pe când erau singuri în vagonul său particular, Sinclair înmână 198.000 dolari în titluri „Liberty Bonds" ginerelului ministrului Fall, M. T. Everhart. In aceeași lună, ceva mai târziu, Everhart plecă la New York, unde mai primi în biroul lui Sinclair 35.000 dolari în titluri „Liberty Bonds" și 36.000 dolari în numerar, ca să le predea socrului său. Când, în toamna aceluiaș an, Sinclair făcu o nouă vizită la moșia lui Fall, el dădu ministrului de Interne alți 10.000 dolari în numerar; iar în Ianuarie 1923, în apartamentul său dela hotelul Wardman Park din Washington, magnatul petrolului îi mai dărui lui Fall alți 25.000 dolari.

In total, ministrul Fall și ginerele său, Everhart, au primit din partea lui Harry Sinclair 233.000 dolari în titluri „Liberty Bonds" și 71.000 dolari în numerar.

Din punctul de vedere al lui Sinclair, era un minimum de investiții. Trebuind să se prezinte în Ianuarie 1923 în fața comisiei Senatului pentru produse fabricate, Sinclair a declarat : „Consider că actuala valoare a proprietăților societății Mammoth — e numai o presupunere a mea — depășește 100.000.000 dolari".

Sinclair se referea la societatea „Mammoth Oil", pe care o înființase numai în scopul exploatării resurselor petrolifere dela Teapot Dome.

Deși închirierea rezervelor petrolifere dela Teapot Dome și dela Elk Hills de către ministrul Fall a fost dusă la bun sfârșit, această afacere n'a întârziat să trezească bănuieli foarte mari printre unii ofițeri ai marinei și printre membrii Congresului.

In Senat, senatorul Robert M. LaFollette obţinu votarea unei rezoluţii care cerea să se cerceteze de către comisia senatorială pentru terenuri publice şi pentru cadastru, arendarea rezervelor de petrol ale marinei dela Teapot Dome şi Elk Hills.

In acelaş timp, petroliştii ale căror societăţi nu avuseseră posibilitatea să oferteze pentru contracte ridicau proteste pline de mânie. Demisia ministrului Fall era cerută tot mai stăruitor.

Totuşi, Fall s'a cramponat cu încăpăţânare de postul său, până când a încheiat şi ultima din tranzacţiile sale financiare secrete cu Sinclair şi Doheny. In cele din urmă, la 4 Martie 1923, i-a înmânat preşedintelui Harding demisia.

Harding, după ce i-a primit în silă demisia, a anunţat că i-a oferit lui Fall numirea ca judecător la Curtea Supremă, dar că acesta, mulţumindu-i, a refuzat să primească oferta, din cauza neplăcerilor unui serviciu public şi din dorinţa de a se retrage în viaţa particulară...

„Mă găsesc îndreptăţit să mă consider eu însumi printre martiri", a declarat public Fall, referindu-se la primii creştini care-şi întâmpinau moartea cântând imnuri în arenele romane unde aveau loc luptele de gladiatori, „pentrucă mărturisesc că sunt cuprins de un adânc sentiment de satisfacţie gândindu-mă la apropiata mea ieşire din viaţa politică."

Inainte de a părăsi Washingtonul, Fall achiziţionă frumosul mobilier din biroul său dela Ministerul de Interne, şi-l expedie la moşia sa dela Three Rivers din statul New Mexico. Mobilierul fusese evaluat la 3000 dolari. Fall a plătit preţul de 231 dolari şi 35 cenţi...

De îndată ce se înapoie la moşia sa, Fall primi din Washington următoarea scrisoare :

Dragă Fall,

Aceste rânduri vor să-ţi exprime doar recunoştinţa mea pentru numeroasele dovezi de bunăvoinţă pe care mi le-ai dat în ultimii doi ani, cât ai fost în guvern. Ştiu că marea majoritate o oamenilor noştri regretă adânc plecarea dumitale dela Ministerul de Interne. După câte îmi amintesc, acest departament n'a avut niciodată un conducător atât de destoinic, şi de cinstit ca dumneata.

Sunt convins că va veni o vreme când treburile dumitale particulare îţi vor îngădui să te întorci în viaţa publică, deoarece avem puţini

oameni care să-i poată îndura loviturile și neplăcerile legate de ea dar ei trebue, totuși, să le înfrunte.

Scrisoarea era semnată „Al dumitale devotat, Herbert Hoover".

3. DOMNUL SMITH PLEACA LA WASHINGTON

„N'aș fi dat nici treizeci de cenți pe postul de procuror general", remarcă Harry M. Daugherty la un an după ce fusese numit în acest post, „dar nu l-aș lăsa nici pentru un milion de dolari."

Printre diversele afaceri rentabile legate de Ministerul Justiției, pe vremea când Daugherty era procuror general, se numărau :

anularea diferitelor acțiuni ale Curților Federale împotriva marilor societăți și abrogarea urmăririi lor pentru fraude comise în timpul războiului, ca și pentru violarea legilor împotriva trusturilor; vânzarea de grațieri și eliberări pe cauțiune ale condamnaților la închisoare de către Curtea Federală;

ridicarea și vânzarea alcoolului din vamă;

vânzarea posturilor de judecători federali și procurori districtuali ai Statelor Unite;

posibilitatea de a dispune de diferite proprietăți sechestrate de autoritățile guvernamentale ale Statelor Unite în urma violării legilor federale.

„N'am jucat bile", a declarat mai târziu Gaston B. Means, agent al Ministerului Justiției. „Recolta era coaptă și știam că trebue s'o strângem."

Niciunul din numeroșii aventurieri care au avut legături cu guvernul Harding n'a fost mai lipsit de scrupule și mai demn de remarcat ca Gaston B. Means. Originar din Sudul Statelor Unite, greoi, cântărind vreo 90 kilograme, înalt de 1,80 m., cu fruntea proeminentă, părul rar și pieptănat peste cap, cu niște ochi mici care te priveau dintr'o față rotundă, buhăită, Means lucrase mai înainte ca agent al serviciului secret german în Statele Unite, sub conducerea căpitanului Karl Boy-Ed, atașat naval și șef al spionajului german. In răstimpuri el activase ca agent secret al guvernelor mexican, japonez și britanic și oarecare vreme fusese agent secret al agenției de detectivi William

Burns. Când William J. Burns a fost numit de procurorul general Daugherty director al Biroului de Investigaţii din Ministerul de Justiţie, el l-a adus şi pe Means la Washington. După părerea lui Burns, Means era „cel mai priceput om în meseria aceasta."

Printre numeroasele sarcini ale lui Means ca agent al Biroului de Investigaţii erau şi următoarele: să colecteze şperţurile dela contrabandiştii de alcool, să vândă băuturile confiscate, să servească drept agent de legătură în tratativele clandestine dintre Ministerul Justiţiei şi lumea interlopă, precum şi să spioneze pe membrii Congresului care cereau anchetarea procurorului general Daugherty.

Conform unei mărturii ulterioare depuse de Means în faţa unei comisii de anchetă a Senatului, el, personal, a adunat sute de mii de dolari procurând contrabandiştilor autorizaţii pentru vânzarea alcoolului şi pentru a „asigura" diferitele operaţii ale gangsterilor împotriva intervenţiilor guvernului federal.

In cartea sa *Moartea ciudată a preşedintelui Harding*, Means descrie cum primea „onorariile":

...marii contrabandişti de alcool din New York doreau să plătească pentru a se bucura de protecţie pe tot teritoriul Statelor Unite...

Se ştia în lumea interlopă că pentru această protecţie, mi se putea plăti mie. La început îmi stabilisem sediul la hotelul Vanderbilt...

Metoda noastră era simplă. Aveam agenţii noştri, douăzeci şi cinci de oameni, care ţineau sub observaţie lumea interlopă. Ei trebuiau să ne informeze în permanenţă despre câştigurile diferiţilor contrabandişti de alcool. Din rapoartele lor, superiorii mei puteau calcula cât trebuia să plătească fiecare pentru protecţie. Apoi contrabandiştii aceştia erau înştiinţaţi. Noi nu doream, însă, ca ei să predea banii oricărei persoane. Am reţinut atunci încă un apartament — la un alt etaj al hotelului Vanderbilt — să spunem numărul 518. Registrul arată, însă, că această cameră a fost reţinută de altă persoană. Mai reţineam în acelaş mod şi camera alăturată, cu numărul 517.

In camera 518 am pus un vas mare, rotund, de sticlă străvezie, un acvariu mare pentru peştişori aurii. Am făcut o gaură în uşa care lega camerele 518 şi 517. Vasul de sticlă era aşezat la vedere pe o masă în camera 518...

Acel care „cumpăra protecţia" era informat să vină în camera de hotel unde se afla vasul de sticlă.

El intra în camera 518, nu găsea pe nimeni, dar zărea vasul de sticlă în care se aflau totdeauna bancnote. Din camera 517 îl puteam

vedea tot timpul prin gaura practicată în ușă. Contrabandiștilor li se făcea cunoscut să nu aducă bancnote sub 500 dolari. El arunca în vas atâtea și atâtea bancnote de 500 sau 1000 dolari. Stăteam la pândă din două motive: pentru a mă asigura că omul punea banii în vas și ca să fiu sigur că nu scotea nimic din el. De îndată ce părăsea încăperea, mă repezeam, desculam ușa dintre camere și închideam ușa care dădea afară. Număram banii. Niciodată nu mi s'a tras chiulul! Apoi lăsam banii — să spunem 10.000 dolari — în vas, desculam din nou ușa și așteptam să vină următorul...

Contrabandiștii nu umblau cu fofârlica în treburi de acestea. Văzând banii în vas, erau siguri că și alții plăteau pentru protecție.

Din cele relatate de Means rezultă că :

S'a folosit acest procedeu... și în alte regiuni în afara New Yorkului și a statului New York — Massachusetts, Connecticut, Rhode Island, New Jersey și Pennsylvania de Est.

Cea mai mică sumă rezultată din fiecare vizită, ar putea fi evaluată la un sfert de milion dolari... In totul au trecut prin vasul meu de sticlă și prin mâinile mele șapte milioane de dolari. [1]

După ce se strângeau banii, menționează Means, erau predați lui Jesse Smith, ajutorul particular și confidentul procurorului general Daugherty.

De fapt, Jesse W. Smith nu era potrivit pentru această funcție pe lângă procurorul general. Era un bărbat gras, de vârstă mijlocie, lipsit de energie, care fusese odinioară proprietarul unui magazin de confecțiuni în orășelul Washington Court House, Ohio. Era omul cel mai fericit când discuta despre materiale de confecțiuni. Prieten intim și admirator entuziast al lui Daugherty, el a primit de îndată invitația procurorului, care-l chema la Washington pentru „a da o mână de ajutor" în treburile statului. Amețit de atmosfera scânteietoare a Capitoliului și de faptul că era în contact cu cele mai vestite personalități din țară, Smith a devenit un vizitator asiduu al

[1] Nu există vreun document care să confirme descrierea pitorească a lui Means asupra modului în care erau adunați șperțul și „taxa de protecție" dela contrabandiști. Totuși, faptul că au fost strânse sume în valoare de sute de mii de dolari, care erau apoi predate omului lui Daugherty, Jesse Smith, a fost confirmat de ample mărturii.

Având în vedere faptul că Gaston B. Means era un mincinos neobișnuit de inventiv, autorul cărții de față a avut grijă să-l citeze numai acolo unde există mărturii care corespund cu declarațiile lui, iar acolo unde ele nu există, indică acest lucru (N. A.).

Casei Albe, făcând în aşa fel ca să se fotografieze cât mai des posibil alături de preşedintele Harding; o însoţea regulat pe doamna Harding la cumpărături, ajutând-o foarte ceremonios „pe prima doamnă a naţiunii" să-şi aleagă pălării, rochii şi şaluri pentru garderoba ei.

Deşi nu deţinea vreo funcţie oficială, Smith îşi avea biroul lui personal chiar la intrarea în biroul procurorului general, şi la Washington începu în curând să circule zvonul că pentru a ajunge la Daugherty trebuia „să-l vezi mai întâi pe Jess[1]."

Scurt timp după ce l-a întâlnit pe Daugherty la Washington, Smith a început să aibă mari sume de bani la dispoziţia sa. „Suntem cu toţii mai bogaţi ca niciodată", povestea el bucuros fostei sale soţii, Roxy Stinson. Ea se căsătorise cu Smith în 1908 şi, cu toate că această căsnicie durase mai puţin de doi ani — după care divorţaseră — ei rămăseseră prieteni intimi.

Din Capitală, Smith îi trimitea adesea sume considerabile în numerar lui Roxy Stinson la Washington Court House, Ohio. Uneori banii pe care-i trimitea Smith erau pentru uzul ei personal, alteori îi dădea dispoziţii să cumpere anumite acţiuni la un agent de bursă unde Smith deschisese un cont pentru ea sub un nume de împrumut. Smith însuşi avea câteva conturi de acest fel camuflate la agenţi de bursă şi folosea o mare parte din timpul cât se afla la Ministerul Justiţiei pentru a telefona pe firul particular al procurorului general, chemându-i pe agenţi şi dându-le ordine pentru cumpărarea şi vânzarea diferitelor acţiuni bine cotate...

Curând, fostul proprietar al magazinului de confecţiuni discuta probleme de mare finanţă cu aerul degajat al unui bancher încercat. „In ultimele câteva zile", i-a spus el lui Roxy Stinson într'una din vizitele sale la Washington Court House, Ohio, „cinci inşi au câştigat 33.000.000 dolari".

„Eşti şi tu cu Harry printre aceştia?" a întrebat ea.

„Nu", a răspuns el cu tristeţe. „De asta suntem supăraţi. Doar erau nişte prieteni de ai noştri".

---

[1] La Washington, numele de botez al lui Smith, Jesse, a fost repede prescurtat în acela de „Jess"; în curând a adoptat el însuşi această formă prescurtată şi a întrebuinţat-o chiar pentru a semna corespondenţa sa „oficială" la Ministerul Justiţiei (N. A.).

Alte proiecte mari erau totuși pe cale de realizare.

Unul dintre aceste proiecte, și nu cel mai puțin important, se referea la un concern al cuprului intitulat „American Metals Company", sub control internațional.

In timpul războiului, o mare parte din acțiunile concernului „American Metals" fuseseră sechestrate de custodele proprietăților străine din Statele Unite, ca fiind proprietate germană, și vândute apoi la o licitație guvernamentală pentru suma de 7.000.000 dolari. In toamna anului 1921, un oarecare Richard Merton vizită biroul custodelui proprietăților străine. Prezentându-se ca reprezentant al unei „societăți elvețiene", Merton declară că firma sa era proprietara legală a acțiunilor lui „American Metals" care fuseseră scoase la licitație și că guvernul american datorează deci firmei sale 7.000.000 dolari. Revendicarea „reprezentantului elvețian" a fost recunoscută pe tăcute ca valabilă de către custodele proprietăților străine și, la cererea lui Merton, cei 7.000.000 dolari au fost transmiși către *Société Suisse pour Valeurs des Métaux*, o camuflare elvețiană a investițiilor germane în întreprinderile metalurgice.

Printre cei care au înlesnit lui Merton tranzacția au fost numeroase persoane din Washington; ele au fost generos recompensate pentru ajutorul acordat. Lui John T. King, reprezentantul statului Connecticut în comitetul național al partidului republican, și care servise drept om de legătură în tot timpul negocierilor, Merton i-a dat 391.000 dolari în titluri „Liberty Bonds" și un cec de 50.000 dolari. Din această sumă, 50.000 dolari erau destinați custodelui proprietăților străine, colonelul Thomas W. Miller, pentru „serviciile" sale. Drept răsplată pentru unele „recomandații" de importanță vitală în cercurile guvernamentale și pentru alte diferite ajutoare, Jesse Smith, asistentul procurorului general Daugherty a primit 224.000 dolari.

Jocul devenea, însă, prea riscant pentru Smith. Cu cât se afunda mai adânc în grandioasele combinații politico-financiare puse pe picioare la Washington, cu atât se simțea mai prost. „Nu sunt făcut pentru o astfel de viață", îi scria el lui Roxy Stinson. „Intriga aceasta mă înnebunește. Dacă aș putea să

vin acasă — dar acum sunt prins şi trebue să-l ajut pe Harry..."

In primăvara anului 1923, Smith avu şi alte motive de nelinişte. Amănuntele delapidărilor colonelului Forbes la Biroul Veteranilor începeau să iasă la lumină. Comisia Senatului pentru terenuri publice şi pentru cadastru ancheta arendările dela Teapot Dome şi Elk Hills iar ministrul de Interne, Fall, tocmai demisionase. Cât va mai dura oare, se întreba Smith, până când se vor descoperi cele ce se petrec la Ministerul Justiţiei?

Când Smith se duse în vizită, în Aprilie, la Washington Court House, Ohio, era un om îngrozit. I-a povestit lui Roxy Stinson că ştie „prea multe" şi că nu mai poate avea încredere în nimeni. Chiar cei cu care lucrase atât de strâns — da, chiar vechiul său prieten Daugherty — începuseră să-l suspecteze. Socoteau că era slab şi ar putea vorbi. Şi aceştia erau oameni, spunea el, care nu se vor da îndărăt dela nimic...

Smith şi fosta sa soţie plecară la Columbus, Ohio, la un bal, dar Smith insistă să se întoarcă la Washington Court House în aceeaşi după amiază.

„Să ne întoarcem acasă înainte de a se întuneca", fu el de părere.

In tren, la înapoierea spre Washington Court House, Smith îi înmână lui Roxy Stinson servieta sa, doldora de documente şi hârtii. „Ia-le", zise el, „nu vreau să le port cu mine".

In taximetrul care-i transporta din gara Washington Court House, Smith se uita mereu pe geamul din spate, dând dovadă de nervozitate. In cele din urmă, Roxy Stinson îl sfătui să se liniştească.

„Bine", îi răspunse Smith cu un zâmbet forţat.

Câtva timp călătoriră fără să vorbească. Apoi Smith spuse: „Au să pună mâna pe mine, au să pună mâna pe mine."

„Nu, nu!"

„Mi-au atras atenţia".

„Ei, nu mai vorbi tot despre asta!" răspunse Roxy Stinson. „Nu e nimic. Nu e nimic."

„Mai bine ai distruge scrisorile şi hârtiile."

Roxy Stinson îşi puse mâna pe a lui. „Povesteşte-mi totul, Jess", îl îndemna ea. „Ştiu atât de multe".

„Nu, nu, nu" zise Smith, „consolează-mă numai, consolează-mă".

Ultimul lucru pe care Smith i-l spuse lui Roxy Stinson înainte de a părăsi Washington Court House pentru a se întoarce la Capitoliu era că ea să nu meargă neînsoțită după ce se întunecă și să nu conducă niciodată automobilul singură.

„Era îngrozit", relata ea mai târziu. „Era îngrozit..."

Roxy Stinson îl vedea pe Jesse Smith pentru ultima oară.

La 30 Mai 1923, cu puțin înainte de a se întuneca, el fu găsit mort în apartamentul pe care îl împărțea cu procurorul general Daugherty la hotelul Wardman Park din Washington. Zăcea pe dușumea cu un glonț în cap, iar în mâna întinsă avea un revolver.

Judecătorul de instrucție ajunse la concluzia că era vorba de o sinucidere. William J. Burns, șeful Biroului de Investigații, luă în primire cadavrul.

Nu se făcu niciun fel de autopsie înaintea înmormântării.

Procurorul general Daugherty lipsea când s'a descoperit cadavrul lui Smith. El petrecuse noaptea la Casa Albă.

„Acest act", declară Daugherty cu privire la moartea vechiului său prieten, „poate fi atribuit numai unei totale prăbușiri nervoase." „Smith", adăugă el, „era grav bolnav de diabet. Această boală vicleană joacă feste neplăcute creierului... Ea a dus la multe sinucideri. I-a sfărâmat suportul moral al caracterului său. Imi voi aminti totdeauna de prietenul meu așa cum era înainte de a se fi îmbolnăvit, pe când era încă un om întreg, bun, săritor, leal, generos".

Procurorul general nu participă, în mod intenționat, la funeraliile lui Jesse Smith.

4. MOARTE SUBITA

Jesse Smith nu a fost singurul om în legătură directă cu guvernul Harding care s'a prăbușit sub tensiunea intrigilor criminale și a fricii de a fi descoperit și care a murit în împrejurări neobișnuite sau misterioase. Au mai fost și alții.

Printre aceştia a fost chiar preşedintele Harding.

La începutul anului 1923, în felul de a fi şi în înfăţişarea lui Harding se petrecu o schimbare nemaipomenită. Nu mai era personajul simpatic, prietenos, care depusese jurământul de preşedinte în Martie 1921. Te uimea cât de mult îmbătrânise. Faţa lui avea acum o expresie rătăcită, era palidă şi brăzdată de cute, iar privirea îi era obsedată. Când apărea în public, trăsăturile sale se schimonoseau din când în când într'o strâmbătură caraghioasă — încerca să zâmbească. Mâinile îi tremurau fără să le poată stăpâni. Nu putea să doarmă noaptea. Sub ochi îi atârnau pungi mari, negre ; părea că se holbează cu teamă la lumea dimprejur.

In timp ce diferitele anchete ale Senatului continuau fără încetare şi întregul scandal al administraţiei sale ameninţa să fie dat la iveală, Harding îi întreba regulat pe puţinii ziarişti în care mai avea încredere, ce trebue să facă un preşedinte „care fusese trădat de prieteni"...

In Iunie 1923, călătorind în vagonul său particular de cale ferată „Superbul", preşedintele Harding plecă din Washington într'un turneu pe coasta de Vest şi în Alaska. Dar turneul n'avea să se sfârşească niciodată.

Spre sfârşitul lunii Iulie, întorcându-se cu vaporul din Alaska, Harding fu doborît de ceeace s'a spus mai întâi că ar fi o intoxicaţie cu ptomaină. Ajuns la San Francisco, el căzu la pat la hotelul „Palace", boala lui fiind diagnosticată acum ca pneumonie. Câteva zile mai târziu, medicii preşedintelui anunţau că Harding „se odihneşte" şi că se află în siguranţă, mergând spre însănătoşire.

Apoi, deodată, în seara de 2 August, ţara primi cu uimire vestea că preşedintele Harding murise. „Moartea", stabilea buletinul oficial semnat de medicii lui Harding, „se datora pe cât se pare unei complicaţii cerebrale, probabil unei apoplexii".

In zorii zilei de 3 August, la lumina tremurândă a unei lămpi cu gaz, în salonul casei de ţară a familiei sale din Plymouth Notch, Vermont, noul preşedinte al Statelor Unite, Calvin Coolidge, depunea jurământul în faţa bătrânului său tată, un judecător de pace.

Faza finală a bolii preşedintelui Harding şi moartea sa au fost învăluite de mister.

S'a spus că intoxicaţia alimentară de care medicii pretindeau la început că s'ar fi îmbolnăvit Harding s'ar fi datorat faptului că mâncase nişte crabi pe vasul cu care venea din Alaska. Mâncarea de crabi nu figura totuşi printre proviziile înregistrate în magazia intendentului. Mai mult, nicio altă persoană din preajma preşedintelui nu suferise vreo „intoxicaţie cu ptomaină".

In primele ore care au urmat morţii preşedintelui, ziariştii au fost informaţi oficial că niciun medic nu fusese de faţă la decesul lui Harding şi că doamna Harding stătuse tot timpul singură cu soţul ei. Acest comunicat a fost apoi modificat, precizându-se că primul medic al preşedintelui, generalul de brigadă Charles E. Sawyer, se afla în dormitorul lui Harding la moartea acestuia. La 5 August, trei zile după moartea lui Harding, *New York Times* scria:

Au existat multe versiuni în legătură cu cele întâmplate la moartea preşedintelui Harding... Unii dintre cei aflaţi în apropiere povesteau că doamna Harding s'a năpustit pe uşa dormitorului chemând în ajutor pe medicii soţului ei... Oamenii cu nervii zguduiţi sau înmărmuriţi de tragedie erau incapabili să relateze în mod coerent despre ceeace se petrecuse... Buletinul oficial greşea...

Câţiva din medicii care-l îngrijeau pe preşedintele Harding au cerut să i se facă autopsia. Totuşi, la insistenţele doamnei Harding, preşedintele a fost înhumat fără a i se face autopsie. [1]

---

[1] Mai târziu au fost emise diferite versiuni pentru a explica moartea preşedintelui Harding. Una era că, întrevăzând catastrofa iminentă odată cu descoperirea corupţiei şi a crimei din sânul administraţiei sale, Harding s'ar fi sinucis. O altă versiune susţinea că doamna Hardin şi-a otrăvit soţul, fie pentrucă descoperise amănuntele în legătură cu Nan Britton, fie pentrucă dorea să-i evite o ruşine în faţa întregii ţări ca urmare a scandalurilor ivite în administraţie.

Gaston B. Means, care fusese în strânsă legătură cu Casa Albă, ca agent al Ministerului Justiţiei, a declarat pe faţă în 1930, în cartea sa *Moartea ciudată a preşedintelui Harding* că doamna Harding îşi asasinase soţul în complicitate cu doctorul Charles E. Sawyer şi că mai târziu i-a mărturisit acest lucru lui Means.

„Atât versiunea sinuciderii, cât şi povestea lui Means sunt foarte plauzibile", scrie Frederick Lewis Allen în *Abia ieri*.

5. MILIONARI PE BANCA ACUZAȚILOR

„Dacă aș putea scrie o frază pe acest monument", spunea episcopul William Manning la câteva zile după moartea președintelui Harding, într'o predică rostită la Catedrala Sfântului Ioan din New York, „ar fi următoarea: El ne-a învățat puterea fraternității. Este cea mai mare lecție pe care ne-o poate da un om. Dee Domnul totdeauna țării noastre conducători atât de credincioși, atât de înțelepți, cu un spirit atât de nobil ca al aceluia pe care îl plângem acum".

Dar nu a trecut multă vreme dela moartea lui Warren Harding și țara a început să întrezărească ceeace se petrecuse în culise, în timpul guvernării lui.

La 23 Octombrie 1923, într'o vastă sală de ședințe din clădirea Senatului, comisia Senatului pentru terenuri publice începu interogatoriile în legătură cu arendarea de către guvern a rezervelor petrolifere ale marinei dela Teapot Dome și Elk Hills.

Oswald Garrison Villard arată în *Ani de luptă:* „Eu sunt dintre aceia care înclină să creadă că a fost ceva necurat în moartea lui"...

Unii comentatori ai acestei perioade sunt de părere că n'a fost nimic misterios în moartea lui Harding și că a murit din cauze naturale. „Nu era niciun mister", remarcă Samuel Hopkins Adams în *O eră de necrezut,* „în afară de acela inventat de spirite înfierbântate sau născocit și răspândit de Gaston B. Means".

Oricare ar fi fost însă cauza decesului președintelui Harding, după moartea lui și a lui Jesse W. Smith s'au întâmplat — printr'o coincidență ciudată — o serie de alte morți subite și de „sinucideri" ale unor persoane care fuseseră în strânsă legătură cu guvernul Harding.

La 14 Martie 1923, Charles F. Cramer, fost aghiotant al colonelului Forbes și consilier șef la Biroul Veteranilor de Război a fost găsit mort în cada de baie, la reședința sa din Washington. Un glonț îi străpunsese creierul. Judecătorul de instrucție a stabilit că era vorba de o sinucidere.

La 23 Septembrie 1924, generalul de brigadă Charles Sawyer, fostul medic personal al lui Harding, despre care se spusese că se afla lângă președinte la moartea acestuia, a fost găsit mort la ferma sa „White Oaks" din Marion, Ohio. *New York Times* scria: „Moartea generalului Sawyer s'a petrecut aproape identic cu aceea a răposatului Warren G. Harding... Doamna Harding era la „White Oaks" când generalul Sawyer a fost găsit mort. Membrii familiei sale habar nu aveau că starea lui era îngrijorătoare, până în momentul morții generalului".

Primul martor audiat de Senat fu chiar fostul ministru Fall. Vorbăreț, arogant, răspunzând evaziv și zgomotos, Fall respinse cu încăpățânare acuzația că ar fi existat cea mai mică urmă de incorectitudine în purtarea sa în timpul cât ocupase postul. Fall declară că atât în arendarea rezervelor petrolifere, cât și în toate celelalte cazuri, el fusese însuflețit de cel mai înalt patriotism.

Depoziția lui Fall fu sprijinită de cea a lui Harry Sinclair, care a declarat cu tărie că, în cursul tratativelor sale cu ministrul de Interne, acesta din urmă nu primise „niciun fel de beneficii sau câștiguri, directe sau indirecte". Edward L. Doheny declară comisiei Senatului, cu o voce vibrând de emoție, că se simțea impresionat de acuzațiile dezonorante împotriva vechiului său prieten, Albert Fall. „Vreau să arăt prin depoziția mea", rosti Doheny, „că am fost revoltat din cauza asta; ba mai mult, m'am simțit insultat."

In săptămânile următoare însă, în timp ce zeci de geologi, ofițeri de marină, experți în materie de petrol, funcționari guvernamentali și alți martori se perindau prin fața comisiei, au ieșit la iveală mereu alte capete de acuzare și, încet

---

La 12 Martie 1926, Thomas B. Felder, un avocat care fusese în strânsă legătură cu procurorul general Daugherty în cadrul urzelilor dela Ministerul Justiției și care mai târziu suferise o condamnare împreună cu Gaston B. Means, a murit la Savannah, în Georgia. S'a comunicat că moartea lui se datora unui „atac de inimă" și unei „intoxicații alcoolice". *New Yprk Times* preciza că, puțin înainte de a muri, Felder își anunțase intenția de „a publica amănuntele complecte ale cazului într'un ziar din Georgia, pe care avea de gând să-l cumpere pentru a se răzbuna".

La 13 Mai 1926, John T. King, fost membru al comitetului național al partidului republican, care fusese implicat în scandalul societății „American Metals", a murit de „pneumonie". Cu puțin înainte de a muri, King fusese dat în judecată fiind acuzat că în afacerea „American Metals" ar fi pus la cale fraude în dauna guvernului Statelor Unite. *New York Times* arăta că guvernul spera să-l folosească pe domnul King ca martor pentru a dovedi presupusele plăți de 391.000 dolari... făcute colonelului Miller, răposatului Jesse W. Smith, prieten al domnului Daugherty, și lui însuși.

La 3 Mai 1926, J. W. Thompson, coproprietar al societății de construcții Thompson—Black, care fusese condamnat la închisoare împreună cu colonelul Forbes, a murit de „un atac de inimă" la St. Louis, Missouri.

La 16 Februarie 1928, pe când era acuzat că ar fi pus la cale și ar fi participat la mituirea ministrului Fall, Edward L. Doheny junior a fost asasinat de secretarul său, care s'a sinucis după aceea (N. A.).

dar de neînlăturat, au fost reconstituite piesele acestei complicate rețele de intrigă criminală, de venalitate și de fraudă.

La începutul anului 1924, cercurile conducătoare ale petroliștilor din Statele Unite fuseseră cuprinse de o teamă febrilă. Se zvonise că comisia Senatului ar avea de gând să pună sub acuzare un număr de personalități de frunte din industria petroliferă. Peste noapte se produse un exod brusc al marilor magnați ai petrolului din America.

La 16 Ianuarie, Harry Sinclair se îmbarcă spre Franța pe bordul vasului de pasageri „Paris", numele său fiind omis cu discreție din lista pasagerilor. In Februarie, James O'Neil, președintele societății „Prairie Oil and Gas" și Henry Blackmer, președintele societății „Midwest Refining" după ce demisionară din posturile respective, se îmbarcară și ei spre Europa. Colonelul Robert W. Stewart, președintele societății „Standard Oil of Indiana" plecă brusc în Mexico și America de Sud. H. S. Osler, conducătorul societății fictive „Continental Trading" plecă în Africa „să vâneze lei" [1].

La întoarcerea sa în Statele Unite, în vara anului 1924, Harry Sinclair a fost din nou chemat în fața comisiei Senatului. De astădată, invocând Constituția, și anume, susținând că răspunsurile sale ar putea să-l acuze, Sinclair a refuzat să dea curs întrebărilor. Ca urmare, a fost dat în judecată de un juriu federal sub acuzația de insultă adusă Senatului.

La 30 Iunie 1924, Albert Fall, Harry Sinclair, Edward Doheny și Edward Doheny junior au fost cu toții dați în judecată

[1] „Continental Trading Company" era o societate fictivă pusă la sfârșitul anului 1921 de către Harry Sinclair, James O'Neil, colonelul Robert W. Stewart și Henry M. Blackmer, sub jurisdicția legislației canadiene. Operând prin intermediul acestei societăți, cei patru asociați au stabilit în secret să cumpere 30.000.000 barile de petrol extras dintr'un mare teren petrolifer nou din Mexic (Texas). Prețul plătit de ei a fost de 1,50 dolari barilul. „Continental Trading Co." a revândut apoi petrolul cu 1,75 dolari barilul societăților americane care erau conduse de promotorii lui „Continental". Profiturile realizate de Sinclair și de colegii săi din această afacere ar fi trecut de 8.000.000 dolari, și i-ar fi costat pe acționarii firmelor americane o sumă egală cu cea de mai sus, dacă acești magnați ai petrolului n'ar fi înapoiat câștigurile societăților respective, după ce combinația a fost dată la iveală de anchetatorii Senatului.

N'a existat nicio legătură directă între arendările dela Teapot Dome și afacerile societății „Continental"; dar Sinclair a primit o parte din câș-

de un juriu federal special sub acuzația de înțelegere ilegală și mituire.

Trimiterea în judecată a lui Fall, Sinclair, Doheny și a fiului acestuia a fost urmată, luni de-a-rândul, de procese mereu amânate, în care o echipă de avocați scump plătiți, angajați de magnații petrolului, recurgeau la toate stratagemele imaginabile pentru a prelungi și a anula procesul.

Abia în Martie 1927, Sinclair a fost în sfârșit judecat pentru acuzația de a fi insultat Senatul, a fost găsit vinovat și a fost condamnat la trei luni închisoare și 1000 dolari amendă.

In toamna anului 1927, Fall și Sinclair au fost judecați sub acuzația de înțelegere criminală cu scopul de a frauda statul. Din prima zi a procesului, procurorul a desvăluit că jurații și martorii fuseseră filați și intimidați de oamenii agenției de detectivi William Burns și că Sinclair plătea agenției pentru aceste servicii. Deasemenea, a mai ieșit la iveală că se făcuseră încercări de a se mitui un număr de jurați. Judecătorul hotărî că procesul nu poate fi judecat datorită unor vicii de procedură.

Sinclair și William J. Burns, fostul șef al Biroului de Investigații, și mulți alți complici ai lor au fost judecați apoi pentru încercarea „de a mitui, intimida și influența" pe jurați. Fiind găsiți vinovați, Sinclair a fost condamnat la șase luni închisoare, iar Burns la cincisprezece zile. Burns a fost achitat la apel, dar Sinclair a executat concomitent trei luni pentru

---

tigurile realizate de societatea „Continental" în acțiuni „Liberty Bonds" iar mai târziu a transmis o parte din aceste acțiuni ministrului Fall, pe vremea arendărilor dela Teapot Dome. Urmărind circuitul acestor acțiuni, anchetatorii Senatului au descoperit combinațiile societății „Continental".

Magnații petrolului implicați în afacerea „Continental", care părăsiseră în grabă Statele Unite în 1924, au revenit unul câte unul în țară în timpul lunilor următoare, cu excepția lui Henry Blackmer. Acesta a rămas în Franța până în Septembrie 1924. După ce a acceptat să plătească guvernului Statelor Unite despăgubiri în valoare de 3.671.065 dolari și 60.000 dolari amendă, el s'a întors în Statele Unite. Apoi s'a declarat că guvernul a deblocat disponibilul înghețat al lui Blackmer, disponibil care se urca la vreo zece milioane de dolari. Cinci capete de acuzare ale tribunalului împotriva lui Blackmer au fost retrase după ce acesta a plătit 20.000 dolari, lichidând astfel evaziunea dela impozitul pe venit (N. A.).

insultă adusă Senatului şi şase luni pentru intimidare şi influenţare a juraţilor.

Când Fall şi Sinclair au fost judecaţi a doua oară, sub acuzaţia de a fi pus la cale fraude în dauna guvernului, ambii au fost achitaţi...

In Octombrie 1929, Fall a fost judecat sub acuzaţia de a fi primit mită dela Edward L. Doheny. Fostul ministru de interne a fost găsit vinovat, condamnat la o amendă de 100.000 dolari şi la un an închisoare.

Cinci luni după condamnarea lui Fall pentru faptul de a se fi lăsat mituit de Doheny, magnatul petrolului californian a fost judecat pentru vina de a-l fi mituit. Doheny a fost achitat.

„Ar trebui să votăm o lege", comenta cu amărăciune senatorul George W. Norris din Nebraska, „prin care niciun om care posedă o avere de 100.000.000 dolari să nu poată fi judecat pentru crimă. In felul acesta am fi cel puţin consecvenţi cu noi înşine."

Combinaţiile lui Sinclair, Doheny şi Fall nu erau singurele secrete murdare din timpul administraţiei lui Harding care au ieşit la iveală după moartea lui.

In primăvara anului 1924, o comisie specială a Senatului începu interogatorii publice pentru cercetarea activităţii procurorului general Harry M. Daugherty.

Conducătorii partidului republican, temându-se ca prin aceasta să nu dăuneze cauzei lor în alegerile prezidenţiale din acea toamnă, hotărîră ca Daugherty să demisioneze imediat. Daugherty, supărat, refuză să se supună. Ancheta Senatului, spunea el, era „opera agenţilor comunişti şi a uneltelor lor."

Numai după ce preşedintele Coolidge îi ceru în scris procurorului general demisia, Daugherty — furios — acceptă să şi-o dea.

Unul dintre primii martori care au compărut în faţa comisiei speciale a Senatului a fost Roxy Stinson, fosta soţie a lui Jesse Smith. Ea nu numai că a povestit comisiei ceeace aflase prin Smith asupra uneltirilor criminale dela Ministerul Justiţiei, dar a mai desvăluit că fusese deseori ameninţată, cu scopul de a fi oprită să depună mărturie. „Eu nu sunt Jess

Smith", a adăugat Roxy Stinson, „şi pentru mine nu se va găsi un glonţ care să mă nimerească la timpul potrivit" [1].

Altul dintre numeroşii martori care au depus în faţa comisiei speciale a Senatului a fost Gaston B. Means. Cu lux de amănunte, fără să tăinuiască nimic şi nu fără oarecare mândrie, Means a descris operaţiile sale criminale ca agent al Biroului de Investigaţii. Printre alte mărturisiri, Means a arătat cum numeroşi senatori fuseseră urmăriţi în secret de agenţii Ministerului Justiţiei, cu scopul de a o lua înainte Senatului în anchetarea cazului terenurilor dela Teapot Dome şi în alte cercetări.

„Aţi cules informaţii şi asupra senatorului LaFollette, nu-i aşa ?" întrebă senatorul Wheeler.

„Da", răspunse Means.

„Şi aţi scotocit prin birourile lui, la Capitoliu, nu-i aşa?"

„Am avut grijă să se întâmple şi asta... Fac cercetări asupra unui vagabond tot atât de uşor ca asupra oricărei alte persoane... Fiecare om reprezintă un număr. Nu întreb niciodată cine este... Mii de oameni au fost urmăriţi. Au fost cercetaţi episcopi şi preoţi."

Preşedintele comisiei Senatului, senatorul Smith Brookhart, îl întrerupse. „Când a început în Statele Unite acest îngrozitor sistem de spionaj", întrebă el, „din împuternicirea cui, dacă ştii?"

„N'am văzut niciodată apărând la orizont un candidat... fără ca ei să nu caute să se intereseze de el... Bogătaşii plătesc şi obţin să se facă cercetări".

„Vrei să spui că financiarii interesaţi fac investigaţii asupra oricărui candidat la o slujbă pentru ca să-l aibă la mână cu ceva", întrebă Brookhart, „şi ca să-l poată controla, nu-i aşa?"

„Da, cam asta aş vrea să spun..."

„Şi banda aceea" întrebă senatorul Brookhart, „este una şi aceeaşi cu banda pe care eu am botezat-o „liga fără de partid din Wall Street"? Aceştia sunt bogătaşii?"

[1] Una din martorele care au depus la interogatoriile Senatului a fost doamna W. O. Duckstein, fosta secretară a lui William J. Burns. A doua zi după depoziţie a primit o scrisoare din partea lui Edgar Hoover — pe atunci locţiitorul directorului Biroului de Investigaţii — care a demis-o în mod dictatorial din postul ei dela Ministerul Justiţiei (N. A.).

Means aprobă din cap. „Cred că președintele Wilson le-a dat cea mai justă denumire, „guvernul invizibil" [1].

Daugherty refuză cu hotărîre să depună mărturie la interogatoriu. Când anchetatorii Senatului încercară să examineze conturile sale la două bănci din Washington Court House, Ohio, fratele său, Mal Daugherty, care conducea ambele bănci, nu îngădui controlul registrelor. Mai târziu se află că toate registrele fuseseră distruse.

In ciuda dovezilor foarte cuprinzătoare ale nelegiuirilor comise în calitate de procuror general, Daugherty a compărut în fața curții pentru a răspunde doar de una din numeroasele afaceri veroase în care fusese amestecat numele său pe când îndeplinea această funcție. Daugherty a fost judecat în 1926. împreună cu fostul custode al proprietăților străine, colonelul Thomas W. Miller, fiind acuzat de a fi fraudat guvernul și pentru faptul că primise mită ca să aranjeze cazul societății „American Metal".

Daugherty a refuzat și de data aceasta să depună mărturie, pe motiv că depoziția sa ar putea să-l încrimineze. Colonelul Miller a fost găsit vinovat și condamnat la 5000 de dolari amendă și un an și jumătate închisoare. Juriul a declarat că nu poate să ajungă la un acord asupra vinovăției lui Daugherty, așa că el a fost achitat...

Harry Daugherty a susținut până în pânzele albe că este victima unui sinistru complot internațional. „Am fost primul funcționar public", reproșa el în memoriile lui, „care am fost svârlit pradă lupilor de către viermii roșii ai Americii. Succesul pe care nădăjduiau să-l obțină în cazul meu ar fi avut ca scop să intimideze pe oricine mi-ar fi urmat în acest post și să îngenunche după aceea republica americană sub un regim de teroare".

Dar adevărata amenințare pentru republica americană, între anii 1920—1932, era cu totul de altă natură decât aceea indicată de fostul procuror general Daugherty. După cum spune

[1] Gaston B. Means a murit în 1938, într'un penitenciar federal. Executa pe atunci o pedeapsă pentru faptul că în 1932 escrocase pe doamna Edward B. McClean cu suma de 100.000 dolari, sub pretextul că această sumă îl va ajuta să recapete copilul care-i fusese răpit lui Charles Linbergh (N. A.)

Karl Schriftgeisser, în cartea sa *Iată cum arătau vremurile normale :*

...Fall și Daugherty, Forbes și Jess Smith, împreună cu toți ceilalți gangsteri din această eră cu adevărat „de necrezut" nu erau în realitate decât simboluri ale unei corupții mai mari, care a cuprins țara în cursul următorilor doisprezece ani de dezastru. Faptul nu poate fi ignorat de istorie. Jafurile, violențele lor și sgomotul orgiilor lor... nu făceau decât să coincidă cu abdicarea dela spiritul democratic, ceeace constitue crima fundamentală comisă în anii aceia împotriva poporului.

Capitolul VI

EPOCA DE AUR

Una este să comiți crime *împotriva* proprietății și cu totul altceva să comiți crime *în numele* proprietății.

Gustavus Myers, Istoria marilor averi americane.

1. „NU SUNTEM OARE ACUM TOȚI BOGAȚI?"

Nu s'ar putea spune că în 1924, din punctul de vedere al părerilor lor politice și economice, ar fi existat deosebiri importante între candidații la președinție ai celor două mari partide.

Candidatul partidului democrat era frumosul, blajinul avocat din Wall Street, John W. Davis, fost procuror general al Statelor Unite și, într'o vreme, ambasador în Marea Britanie; regele Angliei îl caracterizase drept „unul din cei mai perfecți gentilomi pe care i-am întâlnit vreodată." Socotit odinioară ca un liberal de frunte, Davis — devenit director la U. S. Rubber Company [1], la National Bank of Commerce [2], la Santa Fe Railroad [3] și la alte asemenea concerne — spunea despre sine:

Am o clientelă frumoasă. Care avocat n'ar dori s'o aibă? Pe lista mea figurează J. P. Morgan & Company, Erie Railroad, Guaranty Trust Company, Standard Oil Company și alte concerne americane dintre cele mai importante. Sunt mândru de ele. Sunt instituții mari și, atâta vreme cât îmi cer serviciile mele pentru o muncă cinstită, îmi place să lucrez

[1] Societatea Americană pentru Cauciuc (N. R.).
[2] Banca Națională de Comerț (N. R.).
[3] Căile Ferate din Santa Fe (N. R.).

pentru ele. Marile afaceri au făcut din această țară ceeace este. Vrem afaceri mari...

Calvin Coolidge, candidatul republican, exprima în mod foarte tipic aceeași idee în cuvinte mai lapidare: „Menirea Americii", spunea Coolidge, „sunt afacerile".

In timp ce campaniile electorale ale ambilor candidați erau generos subvenționate de către interesele marii finanțe, conducătorii industriei și finanței simpatizau mai curând cu candidatura lui Coolidge. Sentimentele lor au fost rezumate de către Henry Ford: „Țara e în perfectă siguranță cu Calvin Coolidge. Dece să-l schimbăm?"

Dar mulți americani nu îi priveau pe niciunul din candidați cu ochi buni.

Membrii partidului muncitoresc țărănesc și „Conferința pentru o acțiune politică progresistă" au denunțat în mod viguros mascarada partidelor republican și democrat, precum și controlul mereu crescând exercitat asupra guvernului de către giganticele trusturi și monopoluri. Candidatul lor la președințe era Robert M. LaFollette — cunoscut sub numele de „Bob" — un senator mai în vârstă din Wisconsin, cu părul vâlvoi, foarte curajos, deși cam gen Don Quijote, care ducea o luptă neobosită împotriva „uzurpării crescânde a drepturilor celor mulți de către cei puțini și puternici".

Puțini profeți politici socoteau că senatorul LaFollette are sorți de izbândă. Cuvintele sale ajungeau însă destul de departe și cei care-l urmau erau destul de numeroși pentru ca să provoace o alarmă considerabilă în cercurile conducătoare ale celor două mari partide. De aceea a fost lansată o campanie intensă de calomnie și defăimare, finanțată cu dărnicie, pentru a-i discredita pe LaFollette și pe colegul său, senatorul Burton K. Wheeler din Montana, candidat la vice-președințe [1]. Conducătorii republicani și democrați îi acuzau deopotrivă pe cei doi senatori de a fi „unelte ale agenților bolșevici", afirmând că „aurul Moscovei" alimentează fondurile lor electorale. In

[1] In acea vreme, senatorul Wheeler se dădea drept un dușman al monopolurilor și al reacțiunii. In anii următori, Wheeler se arătă a fi unul din cei mai reacționari membri ai Senatului. Vezi capit. XI/5. (N. A.).

fruntea anunţurilor apărute în ziare pentru a promova candidatura lui „Calvin cel tăcut", figura lozinca „Iubesc tăcerea şi succesul mai mult decât socialismul şi sovietele" [1].

Coolidge era tăcut, banii însă vorbeau. Calcule ulterioare privitoare la sumele cheltuite pentru campania partidului republican variau între 15.000.000 şi 30.000.000 dolari.

Candidatul republican, posomorît şi tras la faţă, tot atât de mărginit pe cât era de scump la vorbă, a fost reînscăunat în funcţia lui cu o covârşitoare majoritate de voturi.

Mult mai surprinzător decât victoria lui Coolidge a fost numărul de voturi înregistrat de senatorul LaFollette. In ciuda propagandei duse împotriva lui LaFollette, în ciuda unei campanii electorale prost conduse şi slab finanţate, şi a faptului că într'un număr de state numele său nici nu figura pe listele electorale — aproximativ unul din şase alegători l-a votat pe „Bob". Totalul voturilor obţinute de LaFollette a fost de 4.822.000.

Oricât de impresionantă fusese această demonstraţie de puternică opoziţie faţă de politica postbelică a guvernului, ea nu izbuti să-i abată pe oamenii de stat şi pe financiari de pe drumul dezastruos pe care porniseră.

„Sunt sigur că Coolidge ar fi un *bun* preşedinte. Cred că ar fi un *mare* preşedinte..." scria încă în 1920 Dwight W. Morrow, asociat al firmei „J. P. Morgan & Company" într'o scrisoare adresată unui prieten.

Nimic în atitudinea lui Coolidge în calitate de preşedinte n'a avut dece să micşoreze înalta consideraţie pe care i-o purta Dwight Morrow...

O temă dominantă în declaraţiile publice ale preşedintelui Coolidge era „puterea legii morale". „N'avem nevoie de o desvoltare materială mai mare, avem nevoie de mai multă desvoltare spirituală" accentua Coolidge. „N'avem nevoie de mai multă putere intelectuală, avem nevoie de mai multă putere morală"...

In acelaş timp, preşedintele dădea dovadă de supleţea sa

[1] Partidul comunist nu l-a sprijinit atunci pe LaFollette, prezentând un candidat propriu la preşedinţie, pe William Z. Foster (N. A.).

ca om de stat în aplicarea „legii sale morale", dispunând încetarea urmăririi afacerii terenurilor dela Teapot Dome şi a altor scandaluri murdare din timpul administraţiei lui Harding, ca fiind „erori judiciare"... [1]

Părerile preşedintelui Coolidge asupra problemelor muncitoreşti rămăseseră aceleaşi ca pe vremea când era membru al senatului statului Massachusetts şi-i descria pe conducătorii grevelor ca „socialişti şi anarhişti", care „nu vor ca să se muncească pentru salariu"; el declara : „Dacă există vreun om fără serviciu, aceasta e doar din vina lui... Statul nu garantează că e în măsură să dea de lucru astfel ca fiecare să poată munci".

Cu Dwight Morrow şi un alt asociat al lui Morgan, Thomas Cochran, care se numărau printre cei mai intimi sfetnici ai preşedintelui, administraţia Coolidge cultiva cu sârguinţă

---

[1] Singura schimbare pe care a făcut-o Coolidge în cabinet, după moartea lui Harding, a fost înlocuirea procurorului general Daugherty cu Harlan Fiske Stone, fost decan al Facultăţii Juridice dela Universitatea Columbia.

Ca procuror general, Stone a întreprins o epurare de mari proporţii la Ministerul Justiţiei. Această epurare nu i-a eliminat totuşi pe toţi funcţionarii care fuseseră amestecaţi în mod evident în raziile lui Palmer şi în alte combinaţii de după război ale Ministerului Justiţiei. Căci dacă William J. Burns, şeful Biroului de Investigaţii a fost îndepărtat din serviciu, el a fost înlocuit de fostul său adjunct şi fost şef al Diviziei de Informaţii generale a Biroului, J. Edgar Hoover.

Intr'o declaraţie prin care mustra Biroul de Investigaţii pentru operaţiile lui „împotriva radicalilor", procurorul general Stone a declarat puţin după ce a fost instalat în slujbă: „Biroul de Investigaţii nu trebue să se ocupe de părerile politice sau de altă natură ale cetăţenilor. El trebue să se ocupe numai cu acele purtări care sunt interzise de legile Statelor Unite. Când un sistem poliţienesc trece dincolo de aceste limite, el constitue un pericol pentru o guvernare întemeiată pe justiţie şi pentru libertatea omenească..."

Potrivindu-şi cu dexteritate pânzele după vântul care bătea acum, J. Edgar Hoover a recunoscut într'un memorandum adresat procurorului general adjunct William J. Donovan la 18 Octombrie 1924: „Trebue, fără îndoială, să reamintim că activitatea comuniştilor şi a altor ultraradicali nu a constituit până azi o violare a legilor federale şi, în consecinţă, Ministerul Justiţiei nu are dreptul — în mod teoretic — să ancheteze o astfel de activitate, întrucât n'a existat o violare a legilor federale".

J. Edgar Hoover a trebuit să înghită un hap amar; dar el era răbdător şi aştepta să-i vie apa la moară şi să-şi poată relua vechea sa activitate „antiradicală". Pentru amănunte privind operaţiile ulterioare ale lui Hoover vezi cartea a III-a şi a IV-a (N. A.).

desvoltarea trusturilor şi a monopolurilor. După spusele lui William E. Humphries, nou numit în comisia comercială federală :

Comisia comercială interstatală a devenit o fortăreaţă a societăţilor de cale ferată, în loc să fie organul care să le urmărească...

Preşedintele, în loc să râdă în nas marilor financiari, nu ezită să spună că intenţionează să-i protejeze pe cei ce fac investiţii, oriunde s'ar găsi aceştia.

Ministrul Comerţului, Herbert Hoover, departe de a cere Congresului o legislaţie care să reglementeze comerţul, se aliază el însuşi cu marile întreprinderi comerciale şi cu puternicele corporaţii.

Politica externă a administraţiei Coolidge a fost definită într'un limbaj neobişnuit de sincer de ministrul Marinei, Curtis Wilbur, în cursul unui discurs rostit la Camera de Comerţ din Connecticut :

Americanii au o marină comercială de peste douăzeci de milioane de tone, cu care pot face faţă necesităţilor de transport ale comerţului mondial şi care valorează 3 miliarde de dolari. Avem împrumuturi şi proprietăţi în străinătate, în afara împrumuturilor guvernamentale, de peste 10 miliarde de dolari. Dacă adăugăm la aceasta volumul exporturilor şi importurilor unui singur an — adică vreo 10 miliarde de dolari — obţinem o cifră aproape egală cu valoarea tuturor bunurilor posedate de Statele Unite în 1868, şi dacă la aceasta adăugăm cele 8 miliarde de dolari pe care ni le datorează guvernele străine, avem un total de 31 miliarde dolari, aproape cât întreaga avere a ţării în 1878... Aceste interese uriaşe trebue să fie luate în consideraţie când vorbim de apărarea steagului nostru... Noi nu ne-am luptat pentrucă Germania a invadat sau ameninţa să invadeze America, ci pentrucă a lovit în comerţul nostru din Marea Nordului... Pentru a apăra America, trebue să ne pregătim să-i apărăm interesele şi să apărăm steagul nostru în orice parte a globului...

Pentru a sprijini „interese" americane de acest fel, sute de milioane de dolari constituind împrumuturi publice şi private se scurgeau peste Atlantic în tresoreriile industriaşilor şi bancherilor germani, care reînarmau în secret Reichul şi subvenţionau partidul naţional-socialist al lui Hitler care creştea cu repeziciune. Fabrici de automobile, de echipament electric, fabrici de avioane şi altele de tot felul — proprietate americană — răsăreau pretutindeni, în întreaga Europă. General Electric era cel mai de seamă acţionar al concernului german A.E.G., care contribuise într'o foarte mare măsură la creşte-

rea fondului partidului nazist. Standard Oil încheiase un cartel cu I. G. Farbenindustrie. General Motors ducea tratative pentru controlul firmei germane de automobile Adam Opel. Italiei lui Mussolini îi fuseseră acordate sume uriaşe, iar în dictaturile din Polonia, Ungaria, Bulgaria, Finlanda şi România se făceau investiţii foarte mari.

Reţeaua firelor de aur ale Wall Streetului se întindea în lumea întreagă. In 1926, revista *Commerce and Finance* era în măsură să facă impresionanta declaraţie că Statele Unite deţineau de fapt „o ipotecă asupra vieţilor celor vii şi a celor încă nenăscuţi din fiecare ţară din Europa, cu excepţia Rusiei" [1].

După părerea mai multor oameni de stat şi oameni de

---

[1] Planul Dawes în 1924 şi planul Young în 1929 prevedeau împrumuturi uriaşe pentru Germania. O mare parte din fondurile obţinute astfel au fost întrebuinţate de industriaşii germani pentru a finanţa programul lor secret de reînarmare şi pentru a organiza mişcarea hitleristă.

Planul Dawes a fost redactat de către un comitet de experţi constituit de către comisia aliată pentru reparaţii. Comitetul a funcţionat sub supravegherea generalului Charles G. Dawes, un financiar din Chicago, director al bugetului în timpul preşedintelui Harding şi vice-preşedinte al S.U.A. în timpul celei de a doua legislaturi a lui Coolidge. Unul dintre membri de frunte ai comitetului de experţi era Owen D. Young, preşedintele companiei General Electric, controlată de către Morgan. Mai bine de 200.000.000 dolari din împrumutul internaţional în aur, obţinut de către Germania în cadrul planului Dawes, au fost colectaţi în Statele Unite de către Morgan şi asociaţii săi.

Al doilea comitet internaţional de experţi, care a redactat planul Young în 1929, pentru a înlocui planul Dawes, a lucrat sub preşedinţia lui Owen D. Young. Din comitet făcea parte însuşi J. P. Morgan, ca asociat al lui Young.

Alţi americani care au jucat un rol important la alcătuirea planurilor Dawes şi Young au fost Herbert Hoover, avocatul Wall Streetului, John Foster Dulles şi bancherul W. Averell Harriman. Din partea Germaniei, negocierile erau conduse de Hjalmar Schacht, pe atunci directorul Băncii Reichului, iar mai târziu ministrul Economiei Naţionale sub Hitler.

Pentru a canaliza fonduri din Statele Unite spre Germania (între 1924—1929 Wall Streetul a investit aproape 4 miliarde de dolari în Germania), un rol important l-a jucat firma bancară din Wall Street Dillon Read and Company, printre ai cărei directori se numărau William F. Draper şi James V. Forrestal.

Pentru operaţii de aceeaşi natură, din partea lui Herbert Hoover, John Foster Dulles, W. Averell Harriman şi James V. Forrestal după al doilea război mondial, vezi cartea a IV-a. (N. A.).

afaceri din Statele Unite, omenirea intra într'o eră în care America avea să domine lumea. Reflectând asupra acestui punct de vedere, Ludwell Denny, redactor şef al trustului de presă Scripps-Howard, scria în cartea sa *America cucereşte Marea Britanie:*

„Sentimentul" victoriei este de partea Americii. A venit şi „ziua" Americii. Arzătoarea „dorinţă de a câştiga", atât de caracteristică tinereţii, împreună cu energia şi îndrăzneala care emană din ea, împing America înainte. Simţimântul „misiunii istorice" este contagios...

„Americanizarea" Europei şi a ţinuturilor îndepărtate ale lumii continuă... Odinioară am fost o colonie a Marii Britanii. Ea va deveni colonia noastră, nu formal, ci în fapt. Maşinile au dat Marii Britanii puterea asupra lumii. Acum, maşini mai bune dau Americii puterea asupra lumii.

Ce sorţi de izbândă are Marea Britanie împotriva Americii? Sau, ce sorţi de izbândă are lumea?

In ţară, afacerile prosperau ca niciodată până atunci. Aparatele de radio, instalaţiile electrice, automobilele, îmbrăcămintea, mobilele, cosmeticele, frigiderele şi alte bunuri erau produse într'un torent nesfârşit de industria naţională. Noi clădiri de fabrici şi de birouri răsăreau ca ciupercile în tot locul. „Prosperitatea Coolidge" era lozinca zilei...

Fireşte că nu toată lumea avea bani să cumpere ce dorea; dar aproape fiecare cumpăra. Oamenii cumpărau pe credit şi plăteau „uşor", în „rate mici". In 1926, peste o şesime din totalul celor 40 miliarde realizate din vânzări erau cumpărături plătibile în rate.

Mammon[1] era rege, iar cei dela bursă, curtenii săi. Poporul american, scria senatorul George Norris în autobiografia sa, *Liberalul luptător* „fusese adus până acolo încât... se prosterna în semn de adoraţie în faţa altarului afacerilor particulare şi al industriei". Un Melon, un Hoover, un Rockefeller, un Dawes sau un Morgan era privit ca un oracol, un înţelept, un om de ştiinţă, visător-de-visuri-măreţe, făptuitor-de-lucruri-mari şi om de stat, toate la un loc. Omul de afaceri devenise, după fraza lui Stuart Chase, „dictatorul destinelor noastre".

Pe un panou din cartierul bursei new-yorkeze se putea

[1] Zeul bogăţiei la Sirieni (N. R.).

citi : „Veniţi la Biserică. Credinţa creştină vă măreşte succesul în afaceri". Una din cărţile care s'au vândut cel mai bine, *Omul pe care nu-l cunoaşte nimeni*, de Bruce Barton, arăta cum Isus Hristos

a strâns doisprezece oameni din rândurile de jos ale lumii de afaceri şi i-a transformat într'o organizaţie care a cucerit lumea... Nicăieri altundeva nu mai găsim un exemplu atât de uimitor de succes în sistemul de a conduce, ca în modul în care a fost pusă pe picioare această organizaţie... (Isus) a fost creatorul afacerilor moderne.

Datorită câştigurilor care păreau nelimitate şi acţiunilor care săltau cu repeziciune la cursuri astronomice, părea că începuse mileniul capitalismului.

„Marea bogăţie creată de întreprinderile şi industria noastră", declara cu mândrie preşedintele Coolidge, „a fost împărţită din plin în rândurile poporului nostru şi s'a revărsat şi în afară într'un torent constant, în slujba filantropiei şi comerţului mondial".

Intr'un articol publicat în revista *Colliers*, bine cunoscutul scrib al lui Ford, Samuel Crowther se bucura că :

Nu există altă sărăcie decât cea voită, sau datorită accidentului, sau bolii, şi aceasta nu merită să fie luată în seamă.

Ne bucurăm, cu excepţia câtorva sectoare, de o prosperitate solidă, de o putere de cumpărare uimitoare.

Nivelul de trai este foarte ridicat, dar fără să încline spre extravaganţă...

Cei ce se plâng de vremuri grele sunt acei care nu izbutesc să se adapteze la o nouă ordine a lucrurilor în vânzarea cu amănuntul, industrie sau agricultură.

N'a mai rămas nimic din ceeace obişnuiam să numim radicalism.

Nimic nu poate face ca vasul nostru să naufragieze, cu excepţia unei deosebit de rele conduceri în guvern sau în industrie.

Articolul lui Samuel Crowther se intitula : „Nu suntem oare acum toţi bogaţi ?" [1]

---

[1] De fapt, pentru marea majoritate a americanilor, „prosperitatea Coolidge" a fost un miraj crud şi înşelător.

In regiunile rurale se întindeau sărăcia, falimentele, iar ipotecările fermierilor deveneau tot mai numeroase. Numărul şomerilor din ţară varia între două şi patru milioane. In 1929, în „culmea" prosperităţii, vreo 28.000.000 americani nu izbuteau să câştige o sumă care să le asigure un

In 1929, bugetul federal totaliza 4 miliarde şi jumătate de dolari. In acelaş an, după cum relatează Wade H. Ellis, fost adjunct al procurorului general şi şef al Asociaţiei avocaţilor americani, banii rezultaţi în întreaga ţară de pe urma crimelor însumau 13 miliarde de dolari.

In Statele Unite crima devenise o afacere dintre cele mai importante.

Intr'un articol din *North American Review,* intitulat „Cea mai mare afacere a noastră — Crima", comisarul de poliţie pensionar Richard E. Enright, din New York, scria:

Nu se poate tăgădui că numărul criminalilor din ţară — din care 400.000 sunt în închisori şi 1 milion în libertate — constitue una din trăsăturile cele mai turburătoare ale ordinei sociale, cea mai gravă problemă pe care America o are de înfruntat.

Numai în 1928, constata Enright, bandiţii au ucis vreo 12.000 americani — adică aproximativ a zecea parte din pierderile suferite de Statele Unite în primul război mondial.

Mutilările, incendierile, vandalismele şi asasinatele ajunseseră să fie comercializate pe o scară întinsă, având la bază sistemul practic al plăţii în numerar. Revista *Colliers* observa într'un editorial :

Au fost fixate tarife comerciale pentru aruncători de bombe şi gangsteri înarmaţi. In unele oraşe, simpla aruncare a unei bombe se

---

nivel de trai cât de puţin decent; iar în patru din statele sudice, venitul mediu al muncitorilor negri era mai mic de 300 dolari pe an.

„La preţurile din 1929", raporta Institutul Brookings, „un venit de 2000 dolari pentru o familie poate fi socotit suficient să satisfacă doar necesităţile de bază." Şi, după Institutul Brookings, veniturile familiilor americane în acel an erau următoarele:

Aproape 6 milioane de familii, sau peste 21% din total, aveau venituri mai mici de 1000 dolari pe an.

Circa 12 milioane familii, sau peste 42%, aveau venituri mai mici de 1500 dolari.

Economistul Paul Henry Nystrom, profesor la Universitatea din Columbia, scria în cartea sa *Principiile economice ale consumaţiei* că în momentul culminant al „prosperităţii", 1.000.000 de americani erau în sarcina statului; 1.000.000, cu sănătatea şi moralul distruse, erau „inutilizabili"; cel puţin 7.000.000 trăiau în astfel de condiţii încât la cel mai neînsemnat caz neprevăzut riscau să aleagă între a muri de foame sau a accepta pomana; veniturile altor 12.000.000 abia le ajungeau ca să aibă cu ce „să-şi ţină zilele" (N. A.).

poate obține numai cu 50 de dolari, o crimă comisă cu premeditare de către oameni înarmați cu arme automate poate aduce 10.000 dolari.

Dela contrabandă cu alcool, jocuri de noroc, prostituție și stupefiante, bandiții au pătruns în aproape toate sectoarele comerciale. *New York World* raporta spre sfârșitul celui de al treilea deceniu că vreo 250 de industrii din orașul New York erau în parte sau complect controlate de către gangsteri: „venitul" anual al acestor gangsteri era evaluat între 200.000.000 și 600.000.000 dolari. „S'ar părea", remarca Thomas Crain, procurorul districtual al New Yorkului, „că ei se amestecă în toate, dela leagăn până la mormânt, dela laptele pentru copii până la dricuri."

„Suntem mari oameni de afaceri fără joben", îi declara unui ziarist, cu puțin înainte de a fi împușcat de către gangsterii rivali, Dion O'Banion, asul gangsterilor din Chicago, cunoscut milioanelor de oameni ca banditul căruia îi plăceau florile. La funeraliile lui au luat parte mii de persoane; i s'au adus douăzeci și cinci de camioane cu coroane de flori, iar sicriul său a costat 10.000 dolari.

Despre Al Capone, un fost proxenet, bondoc, cu fața plină de cicatrice, devenit stăpânul absolut al imperiului crimei și care realiza 100.000.000 dolari brutto anual, s'a scris mai târziu în revista *Life*: „el controla în întregime sau în mare parte consiliile municipale din Chicago, Cicero, Burnham și Stickney, Illinois."

„Indivizi ca Al Capone, Arnold Rothstein și Bugs Moran", scria un alt publicist, „sunt figuri proeminente ale țării, „oameni mari" în același sens în care Henry Ford și Charles Schwab sunt oameni mari."

Ca și alți „oameni mari" din America, Al Capone era profund neliniștit de curentele sociale de stânga. La sediul cartierului său general, hotelul Lexington din Chicago, Capone îl avertiza solemn pe Cornelius Vanderbilt junior, care îi lua un interview pentru revista *Liberty*:

Bolșevismul bate la porțile noastre. Nu trebue să-i îngăduim să intre. Trebue să ne organizăm împotriva lui, să punem toți umărul și să rezistăm.

America trebue să rămână întreagă, teafără şi neterfelită. Trebue să-l ţinem pe muncitor departe de literatura roşie şi de şiretlicurile roşii; trebue să avem grijă ca mintea lui să rămână sănătoasă.

„Poporul ştie", declara Walter Lippmann, „că este înconjurat de criminali organizaţi, ce operează pe o scară care a înspăimântat lumea. El îşi dă seama că dacă în cele din urmă nu va veni de hac acestui rău, răul îi va veni de hac lui".

Lippmann se referea la „instituţia înrădăcinată a banditismului" din „infernul crimei". Dar, în timpul erei de prosperitate postbelică, poporul american era subminat de o formă de crimă mult mai adânc înrădăcinată şi mai periculoasă.

2. PROFITORII CRIMELOR

In timpul primei săptămâni a lunii Aprilie 1927, Juan Leguia, un tânăr de douăzeci şi unu de ani, fiul preşedintelui statului Peru, Augusto Leguia, sosi pe furiş la New York, având o misiune foarte confidenţială.

Deşi tânărul Leguia era socotit un subiect „gras" pentru ziare din cauza periodicelor lui escapade nebuneşti şi a reputaţiei internaţionale de care se bucura ca jucător de polo, niciun ziar din New York n'a menţionat prezenţa lui în oraş. Fiul dictatorului peruvian călătorea incognito şi se luaseră toate precauţiile necesare pentru a evita publicitatea care de obicei îi urmărea deplasările.

Juan Leguia sosise în Statele Unite pentru a încheia o tranzacţie secretă în valoare de multe milioane de dolari cu un mic grup de financiari din Wall Street.

Puţin după ce se instală într'un apartament luxos la hotelul „Ritz Towers", Leguia avu o consfătuire particulară cu reprezentanţii băncii J. W. Seligman & Company. Subiectul în jurul căruia se învârti discuţia fu cât anume trebuia să încaseze drept şperţ Leguia pentru ca „prin serviciile sale personale", să înlesnească unui consorţiu bancar american să ofere un împrumut guvernului peruvian.

Conform termenilor înţelegerii stabilite între Leguia şi conducătorii băncii Seligman, Leguia urma să primească partea cea mai mare din toate comisioanele asupra împrumuturilor

colectate în Statele Unite de către Seligman şi asociaţii săi pentru Peru. In registrele firmei „Seligman & Company" a fost deschis un cont special pe numele lui Juan Leguia. S'a stabilit de comun acord că amănuntele înţelegerii între gentlemeni nu trebue date publicităţii, şi nu s'a făcut nicio menţiune în scris despre ele.

In timpul lunilor următoare, „Seligman & Company" au depus în contul lui Leguia „comisioane" însumând 415.000 dolari...

In conformitate cu o declaraţie ulterioară a lui Frederick J. Lisman, conducătorul băncii „Lisman & Company", una din firmele concernului bancar care a acordat împrumutul peruvian, banii daţi lui Leguia nu constituiau un „şperţ". I s'a plătit spunea Lisman, pentru „ca să nu facă greutăţi". Reprezentanţii băncii „Seligman" în Peru raportaseră că tânărul Leguia îşi făcuse obiceiul să saboteze afacerile dintre tatăl său şi financiarii americani care refuzau să ia în consideraţie interesele sale personale.

Inţelegerea secretă cu Juan Leguia n'a fost singurul punct semnificativ omis din circulările prospect şi din restul materialului propagandistic folosit de membrii concernului bancar, pentru a stimula vânzarea în Statele Unite a obligaţiilor peruviene. Concernele din Wall Street s'au ferit să amintească faptul că guvernul Leguia era într'o situaţie financiară disperată, că resursele naturale ale Perului erau sistematic secătuite de bogătaşii nord-americani absenteişti şi că preşedintele Leguia izbutea să-şi menţină regimul său numai prin arestări şi exilări, prin asasinarea adversarilor politici şi prin măsuri sălbatice de constrângere a întregului popor.

La sfârşitul anului 1928, bancherii din Wall Street vânduseră cumpărătorilor americani obligaţii peruviene în valoare de 90.000.000 dolari.

In vara anului 1930, dictatura lui Leguia a fost răsturnată printr'o revoltă populară; fostul preşedinte Leguia şi fiii săi au fost întemniţaţi de un tribunal revoluţionar, iar valoarea obligaţiilor peruviene pe piaţa americană a scăzut dela preţul de 91 dolari bucata la 4 dolari bucata.

Directorii băncii „Seligman & Company" nu au fost prea

turburați de aceste evenimente. Profitul brut al firmei lor de pe urma vânzării obligațiilor peruviene se ridica la 5.475.000 dolari...

Când, în 1932, bancherul Frederick J. Lisman a fost chemat în fața comisiei financiare a Senatului, și a fost întrebat de senatorul Hiram Johnson în legătură cu mituirea lui Juan Leguia: „Se întâlnesc des astfel de cazuri în țările Americii Latine?", el a răspuns:

„Da, am auzit deseori de astfel de cazuri", și a adăugat: „Bancherii nu încheie cu bună știință împrumuturi proaste; scopul lor este să facă o afacere bună și cu profit."

Firmele bancare importante din America au avut numeroase prilejuri în timpul anilor de „prosperitate" să încheie astfel de „afaceri bune și cu profit".

Intre 1926 și 1930, „Chase Securities Corporation", întreprindere afiliată lui „Chase National Bank", controlată de Rockefeller, a vândut cumpărătorilor americani „titluri ale lucrărilor publice cubane" în valoare de 20.000.000 dolari și bonuri de stat cubane în valoare de 40.000.000 dolari. Cea mai mare parte a banilor a intrat de-a-dreptul în cassa de bani particulară a președintelui Gerardo Machado, despotul asasin, fost hoț de vite, care venise la putere în 1925 cu ajutorul unui fond electoral de 1.000.000 de dolari pus la dispoziție de firmele financiare și industriale americane și care sfărâmase apoi mișcarea sindicală cubană, folosindu-se de gangsteri plătiți pentru a-i asasina pe inamicii săi politici, instaurând o brutală dictatură militară.

Ca și firma „Seligman & Company", „Chase National Bank" găsi că în aventurile din America Latină mita e folositoare. Ginerele președintelui Machado, Jose Emilio Obregon y Blanco, fu numit „director adjunct" la sucursala băncii din Havana, cu un salariu anual de 19.000 dolari, la care se mai adăugase un „comision" de 500.000 dolari cu prilejul colectării emiterii titlurilor de stat cubane. „După câte știm, din punct de vedere comercial el este cu totul nefolositor", scria James Bruce dela „Chase National Bank" despre Obregon y Blanco, într'o scrisoare adresată unui alt funcționar al firmei.

Incurajând vânzarea „titlurilor" cubane în Statele Unite, „Chase National Bank" s'a ferit să menţioneze natura despotică a regimului lui Machado şi condiţiile cât se poate de precare ale economiei cubane.

Când prin 1930 nemulţumirea crescândă a masselor cubane ameninţa să pună capăt dictaturii lui Machado, funcţionari din Ministerul de Externe şi de Război ale Statelor Unite, care erau în strânse legături de prietenie cu „Chase National Bank", îl informară confidenţial pe tiranul cuban că putea să se bizue pe intervenţia armată americană la potolirea oricărei răscoale...

In August 1933, Machado, ne mai având posibilitatea să plătească salariile gangsterilor şi ofiţerilor armatei sale, iar instalarea administraţiei Roosevelt făcând imposibilă intervenţia armată americană, dictatorul a fost răsturnat de o răscoală plină de mânie a poporului cuban. Cum pe capul său se pusese un premiu, Machado a fugit din ţară.

După căderea lui Machado, noul guvern cuban a declarat nule şi ilegale bonurile de stat cubane pe care „Chase National Bank" le vânduse în Statele Unite cu un câştig pentru bancă de aproximativ un milion şi jumătate dolari.

Intre anii 1925 şi 1929, „Kuhn, Leob & Company" a vândut pe piaţa americană obligaţii chiliene în valoare de 90.000.000 dolari. Chile, pe vremea aceea, era guvernat de o juntă militară, dar bancherii din Wall Street se fereau să menţioneze cuvintele de „consiliu militar" în prospectul lor pentru obligaţiile chiliene. „Nu e oare mai corect", îi telegrafiau ei agentului lor din Chile, „să ne referim la consiliu ca la un consiliu guvernamental, pe care-l preferăm consiliului militar?" In prospect, firma ajunse la un compromis, intitulând guvernul chilian un „consiliu guvernamental". In 1933, obligaţiile chiliene au fost devalorizate.

Intr'un raport publicat în 1934, comisia Senatului pentru afaceri bancare şi monetare constata următoarele cu privire la procedeele folosite în deceniul precedent de concernele bancare americane în materie de lansare a obligaţiunilor străine în Statele Unite:

Lista activității băncilor de investiție, în ce privește lansarea garanțiilor străine, este unul din capitolele cele mai scandaloase din istoria investițiilor bancare americane. Vânzarea acestor emisiuni străine a fost caracterizată prin practici și abuzuri care violau cele mai elementare principii de etică în materie de afaceri.

Operațiile prădalnice ale bancherilor americani între 1920 și 1930 nu s'au mărginit doar la lansarea obligațiunilor străine. Câștigul cel mai mare a rezultat din tranzacțiile cu acțiuni și obligațiuni americane.

Punând în vânzare pe piață cantități foarte mari de acțiuni a căror valoare fusese foarte umflată sau care nu aveau nicio valoare, tentând pe zeci de mii de americani să-și investească economiile în speculații, dirijând fluctuațiile pieței, manipulând în grupuri stocuri de acțiuni, denaturând activul întreprinderilor pe care le promovau și folosindu-se de o varietate infinită de alte manopere frauduloase, financiarii americani au jefuit averea publică atât de desăvârșit și pe o scară atât de mare încât jafurile „baronilor tâlhari" din secolul al nouăsprezecelea par niște fleacuri.

In această privință — așa cum a constatat ulterior comisia Senatului pentru afaceri bancare și monetare — erau caracteristice mașinațiile firmei „National City Bank", a doua mare bancă comercială de pe continentul american. Pentru a ocoli legislația care restrângea operațiile de bursă ale băncilor comerciale și le oprea să negocieze propriile lor acțiuni, „National City Bank" opera printr'o altă bancă, sucursala ei, intitulată, „National City Company". Această societate afiliată, care nu reprezenta în realitate nimic altceva decât o gigantică agenție de bursă, cu peste 600 de agenți, era angajată în lansarea diferitelor valori.

Printre valorile vândute publicului american de „National City Company" se aflau și 1.950.000 acțiuni ale firmei „National City Bank", în valoare de peste 600.000 000 dolari. In Septembrie, acțiunile lui „National City Bank" erau cotate la bursă cu 579 dolari bucata, în timp ce valoarea trecută în registre era de 70 dolari bucata.

Din câștigurile fantastice pe care le acumula „National City Bank", funcționarii superiori ai băncii și ai sucursalei sale și-au repartizat ei singuri bonificații foarte mari prin în-

termediul a două „fonduri directoriale" speciale. Intre anii 1921 şi 1929, suma totală pe care şi-au împărţit-o din aceste „fonduri directoriale" conducătorii superiori ai băncii, a fost de 19.000.000 dolari. Partea personală a lui Charles E. Mitchell, directorul firmei „National City Bank" până în 1929, şi apoi preşedinte al consiliului de administraţie, s'a ridicat la 6.950.539,83 dolari.

„Situaţia industrială a Statelor Unite este cât se poate de sănătoasă, iar situaţia creditului nostru nu este critică din niciun punct de vedere", declara Mitchell în toamna anului 1929. Venitul său în acel an depăşea 4.000.000 dolari. Totuşi, aşa cum a explicat mai târziu în faţa unei comisii a Senatului, în 1929 el s'a sustras dela plata impozitului pe venit printr'un şiretlic, şi anume, vânzând soţiei sale numeroasele acţiuni pe care le poseda...

Un alt bancher foarte cunoscut, angajat în tranzacţii financiare ciudate era Albert H. Wiggin, preşedinte al consiliului de administraţie la „Chase National Bank". Pentru a-şi simplifica negocierile cu acţiunile proprii dela „Chase National Bank", şi în scopul de a se sustrage dela plata impozitelor pe venit şi succesiune, Wiggin a întemeiat trei societăţi înrudite, numite „Clingston Company Inc.", „Shermar Corporation" şi „Murlyn". Ultimele două fuseseră denumite astfel după fetele bancherului. „A fost puţin sentimentalism în toate acestea", a declarat mai târziu Wiggin. Societăţile lui Wiggin, care reprezentau însă o valoare mai puţin sentimentală, au realizat între anii 1928—1932, din negocierea acţiunilor lui „Chase National Bank", un profit total de peste zece milioane de dolari.

In 1929 existau pe piaţă peste 400 de grupuri bursiere, care revărsau asupra publicului american valori speculate la maximum şi care jonglau cu preţurile pieţei în aşa fel încât să adune câştiguri uriaşe pentru acei care manevrau în umbră. Un grup caracteristic pentru astfel de operaţii — cel care lucra cu acţiunile firmei „Sinclair Consolidated Oil", organizat de Harry F. Sinclair, cunoscut din afacerea terenurilor dela Teapot Dome, în colaborare cu „Chase Securities Corporation" şi

alte concernuri bancare — a adus un câştig de 12.200.109,41 dolari promotorilor lui, cauzând în acelaş timp pierderi de zeci de milioane de dolari micilor acţionari.

Publicitate impresionantă în ziare, articole scrise de „experţi financiari", programe de radio şi toate formele posibile de reclamă pentru lansarea în stil mare fură întrebuinţate pentru a convinge publicul american cât de uşor se câştigă bani din acţiuni „sănătoase" şi pentru a stimula o speculaţie mare pe piaţă.

Ca exemplu de metode folosite de agenţii de presă şi consilierii pentru relaţiile cu publicul, angajaţi de către marii jucători de bursă, bancheri şi agenţi de bursă, pentru a lansa vânzarea anumitor valori, poate servi activitatea unui oarecare David M. Lion, printre ai cărui clienţi se numărau concerne ca „Hayden, Stone & Company", „Eastman, Dillon & Company" şi „Sinclair Oil Company".

In cadrul sistemului său de a face reclamă, Lion puse bazele unei organizaţii căreia îi dădu impresionantul nume de „Institutul de cercetări financiare McMahon". „Institutul" se compunea dintr'un singur om, William J. McMahon, un funcţionar al lui Lion, care figura într'un program de radio săptămânal ca „distinsul economist şi preşedinte al Institutului de cercetări financiare McMahon". „Investiţiile sănătoase" recomandate de McMahon în conferinţele sale radiofonice erau, firește, acţiunile şi obligaţiunile pe care doreau să le vândă clienţii lui Lion...

Un alt consilier pentru relaţiile cu publicul, A. Newton Plummer, a creat o organizaţie intitulată „Institutul de cercetări economice", a cărui unică funcţie era să plaseze articole de ziar care făceau reclamă pentru valorile agenţilor de bursă în slujba cărora lucra. Conform dovezilor furnizate mai târziu de deputatul Fiorello LaGuardia din New York comisiei Senatului pentru afaceri bancare şi monetare, printre cei care primiseră cecuri dela Plummer se numărau şi redactori financiari dela *Wall Street Journal*, *New York Times* şi *New York Herald Tribune*...

Agenţia de bursă „Halsey, Stuart & Company" din Chicago, care făcea transacţii imobiliare vânzând acţiunile so-

cietăților de bunuri funciare ale lui Samuel Insull, finanța un program săptămânal de radio pentru întreaga țară, oferindu-le ascultătorilor sfaturile „înțelepte" ale „Bătrânului Consilier" cu privire la cele mai bune investiții pentru economiile lor.

„Bătrânul Consilier" era un profesor dela Universitatea din Chicago. „Firește, conferințele pe care le ținea îi erau scrise dinainte", povestea după aceea Harold L. Stuart dela firma „Halsey, Stuart & Company". „El nu făcea altceva decât să citească ceeace-i dădeam noi scris".

„In timp ce agenții de bursă și reprezentanții grupurilor de acționari tocmeau agenți de presă care trebuiau să cumpere ziariști și vorbitori la radio pentru a face reclamă mărfii lor" — scrie M. R Werner în cartea sa *Oamenii privilegiați*, „băncile mai mari foloseau mijloace mai discrete de a-și lansa emisiunile lor de titluri și pentru a obține bunăvoința unor personalități importante". „J. P. Morgan & Company" avea ceeace ziariștii porecliseră „liste de preferați". Indivizilor de pe aceste „liste de preferați" li se ofereau acțiuni la o cotă specială mult inferioară valorii de pe piață.

Listele, declară Werner, conțineau nume de politicieni, funcționari publici, redactori șefi, avocați, funcționari superiori și directori de bănci, de trusturi, de societăți de asigurare, de căi ferate și întreprinderi industriale. Se zvonea că regele George al Angliei, regele Albert al Belgiei și Mussolini figurau pe „lista de preferați" a sucursalelor băncii Morgan din Londra și Paris, pentru acțiunile societății „United Corporation" și că politicienilor de frunte ai Franței li se rezervau deasemenea acțiuni din această emisiune, la prețul deosebit de redus la care le cumpărase J. P. Morgan.

Printre personajele influente ale căror nume se aflau pe listele de preferați ale marilor întreprinderi bancare, și care în felul acesta aveau posibilitatea să cumpere acțiuni la cote speciale, se numărau personalități ca ministrul Marinei, Charles F. Adams; fostul ministru de Război, Newton D. Baker; John J. Rascob, președintele comitetului național al partidului democrat și director al firmelor „E. I. du Pont de Nemours" și „General Motors"; senatorul William G. McAdoo, fost ministru de Finanțe, William H. Woodin, care va deveni mai târziu ministru al Finanțelor, Myron C. Taylor, președintele consiliului de administrație la „U. S. Steel"; Bernard M. Baruch,

speculant la bursă și financiar și Edgar Rickard, consilier financiar al lui Herbert Hoover [1].

Ne putem face o idee asupra sumelor fantastice stoarse publicului american și date drept „bonificații" persoanelor de pe listele de preferați ale marilor concerne bancare, din următoarele fapte: când au fost puse pe piață acțiunile societății „Standard Brands", prin cele 722.600 acțiuni emise cu 10 dolari sub prețul pieței s'a acordat persoanelor favorizate o bonificație de 7.226.000 dolari; prin cele 600.000 acțiuni ale societății „United Corporations", împărțite persoanelor de pe listele de preferați, cu 24 de dolari sub prețul pieței, au fost dăruiți celor puțini și privilegiați 14.000.000 dolari...

„Acordarea unor favoruri pe o scară atât de largă", preciza în 1934 raportul anchetei Senatului asupra afacerilor bancare, „presupune implicit și cât se poate de limpede arogarea puterii și privilegiului. Iar acceptarea include implicit recunoașterea acestei puteri și a acestui privilegiu. „Listele de preferați", cu toate gravele lor consecințe, aruncă o umbră asupra întregii scene financiare".

In cartea *60 familii americane,* Ferdinand Lundberg scrie:

Prosperitatea care a dus la o speculă ruinătoare și care s'a prăbușit în 1929 a fost, dela început până la sfârșit, manevrată de către familiile bogate, pentru interesele lor personale. In fiecare fază a jocului cele mai bogate, cele mai respectabile, mai oficiale și mai influente persoane au fost cele care au inițiat vânzarea acțiunilor la un preț nefiresc unui public înșelat.

Când a venit în cele din urmă prăbușirea pieței, operațiile fără limită de prădalnice ale bancherilor și marilor oameni de afaceri, din timpul anilor de „avânt economic", au costat poporul american o sumă evaluată între 25 și 30 miliarde de dolari. Aceste operații, în afară de faptul că au adus ruina financiară a milioane de americani, au deschis drumul anilor de șomaj în massă, mizerie și suferințe nespuse, pentru întreaga țară, în timpul marii crize economice.

[1] După ce i-a expirat legislatura, Calvin Coolidge a fost și el trecut pe lista de preferați a lui J. P. Morgan & Comp. (N. A.).

In ciuda numărului enorm de mărturii culese de către comisiile Senatului care au anchetat mai târziu manoperele comise de financiarii americani în timpul anilor de avânt economic, niciunul din principalii vinovaţi n'a fost trimis la închisoare pentru crimele pe care ţara le-a plătit cu un preţ atât de înspăimântător.

Totuşi, tribunalele americane nu erau complect lipsite de activitate în acea epocă.

3. „TICALOŞII DE ANARHIŞTI"

Cazul Sacco şi Vanzetti s'a petrecut în perioada guvernărilor Harding şi Coolidge. El a început prin arestarea, la 5 Mai 1920, a celor doi muncitori italieni, şi s'a sfârşit după şapte ani, trei luni şi optsprezece zile, la 23 August 1927, când amândoi au fost executaţi.

După cum s'a exprimat Felix Frankfurter dela Universitatea Harvard, „acesta nu a fost un caz obişnuit de tâlhărie şi asasinat" ; „aici era vorba de mai mult... decât de vieţile a doi oameni".

Chiar înainte ca acest caz să fi ajuns la tragicul său desnodământ, el devenise o prizmă prin care se răsfrângeau toate culorile — întunecate sau strălucitoare — ale elementelor sociale care intraseră într'un înverşunat antagonism, în lumea postbelică.

Nicola Sacco era — pe vremea când a fost arestat — un imigrant italian în vârstă de douăzeci şi nouă de ani, cizmar priceput, devotat familiei sale şi mare iubitor al naturii. Michael Kelley, proprietarul fabricii în care lucra Sacco, îl descria ca „un om care se duce la 4 dimineaţa în grădină, iar la ora 7 la fabrică, apoi după cină din nou în grădină până la 9 sau 10 seara, cărând apă şi cultivând zarzavaturi peste nevoile lui; prisosul mi-l aducea mie ca să-l împart săracilor".

Bartolomeo Vanzetti era un imigrant italian în vârstă de treizeci şi doi de ani, muncitor ambulant şi mic negustor de peşte, un autodidact care citise foarte mult şi se interesa de literatură, istorie şi filosofie. Printre autorii lui preferaţi erau Gorchi, Marx, Renan, Darwin, Zola, Hugo, Tolstoi.

Amândoi luaseră parte activă la greve şi alte lupte muncitoreşti. Erau prieteni buni.

Arestaţi în vremea când raziile lui Palmer ajunseseră la culmea freneziei, Vanzetti a fost acuzat de complicitate la două crime şi Sacco la una. Vanzetti a fost acuzat de participare la o tentativă nereuşită de a fura banii pentru salarii ai societăţii „L. Q. White Shoe" din Bridgewater, Massachusetts; şi împreună cu Sacco el a fost acuzat de a fi participat la furtul unor bani destinaţi salariilor la fabrica „Slater and Norrill Shoe" din South Braintree, Massachusetts, cu prilejul căruia nişte tâlhari i-au împuşcat şi ucis pe casierul Frederick Parmenter şi pe paznicul Alessandro Berardelli [1].

Din primul moment, Ministrul Justiţiei a acordat un interes deosebit cazului. Nu numai că numele lui Sacco şi Vanzetti erau înscrise pe lista „radicalilor periculoşi", listă care fusese întocmită de Serviciul de informaţii generale al lui J. Edgard Hoover din Biroul de Investigaţii, dar mai important era faptul că amândoi arătaseră o curiozitate supărătoare în privinţa morţii ciudate a lui Andrea Salsedo, un tipograf italian. Acesta, după ce fusese ţinut închis ilegal timp de opt săptămâni şi torturat de agenţii Ministerului Justiţiei în clădirea „Park Row" din New York se aruncase, în noaptea de 3 Mai 1920, dela o fereastră a etajului al paisprezecelea.

Interesul deosebit al Ministerului Justiţiei pentru soarta lui Sacco şi Vanzetti a fos desvăluit mai târziu de Fred J. Weygand, unul din agenţii federali căruia i se repartizase acest caz şi care a declarat într'o depoziţie prestată sub jurământ:

Sunt şi am fost totdeauna pe de-a'ntregul convins — şi cred că aceasta a fost şi părerea agenţilor din Boston ai Ministerului Justiţiei care au cunoscut problema — că oamenii aceştia (Sacco şi Vanzetti) n'au avut absolut nimic de a face cu asasinatele dela Braintree, iar condamnarea lor este rezultatul unei colaborări între agenţii din Boston ai Ministerului Justiţiei şi procurorul districtual.

[1] In ciuda dorinţei arzătoare a autorităţilor de a atribui ambele crime aceleiaşi „bande", Sacco avea un alibi convingător pentru a se apăra împotriva acuzării de a fi comis crima dela Bridgewater(în timpul când se petrecuse crima, el se afla la locul de muncă în fabrica de încălţăminte „3 K" din Stoughton) (N. A.).

Felix Frankfurter a scris în cartea sa *Cazul Sacco şi Vanzetti* că „au fost date la iveală fapte care nu au fost desmințite de acuzare şi care au dovedit că învinuirea de asasinat adusă lui Sacco şi Vanzetti făcea parte din încercările secrete ale procurorului districtual şi ale agenților Ministerului Justiției pentru a curăța țara de aceşti italieni, din cauză că erau roşii".

La 22 Iunie 1920, Vanzetti a fost judecat de Curtea Superioară din Plymouth, Massachusetts, fiind acuzat de atac cu intenția de jaf şi de atac cu tentativă de omor, în legătură cu crima dela Bridgewater. Prezida judecătorul Webster Thayer, din Worcester, un om în vârstă, cu fața zbârcită. Acuzarea era susținută de procurorul districtual Frederick G. Katzmann.

In ciuda mărturiilor depuse de peste douăzeci de martori, care arătau că acuzatul se afla în timpul crimei la distanță de mai multe mile de Brindgewater, Vanzetti fu găsit vinovat — amândouă învinuirile fiind socotite întemeiate — şi condamnat de judecătorul Thayer la o pedeapsă dela 12 la 15 ani închisoare.

Dovezile în baza cărora a fost condamnat Vanzetti au fost astfel apreciate de Felix Frankfurter:

Dovezile pentru identificarea lui Vanzetti în afacerea dela Bridgewater se întemeiau pe fleacuri, care au culminat prin mărturia unui mic vânzător de ziare. Acesta, refugiindu-se în timpul împuşcăturilor îndărătul unei cabine telefonice, a aruncat o privire asupra criminalului şi „şi-a dat seama din felul în care fugea că era un străin". Vanzetti era străin, deci bineînțeles, Vanzetti era criminalul.

Judecătorul Thayer prezentă juriului cazul, însoțindu-l de următoarele comentarii: „Omul acesta, cu toate că se poate să nu fi comis în realitate crima care i se atribue, este totuşi vinovat din punct de vedere moral, pentrucă este dușmanul instituțiilor noastre existente". Scurt timp după proces, textul complect al prezentării tendențioase făcute de judecător nu a mai putut fi găsit, deoarece 15 pagini din dosarul curții dispăruseră în chip misterios, fără să mai fie vreodată găsite [1].

[1] In vara anului 1928, fostul puşcăriaş Frank Silva a recunoscut într'o mărturie scrisă, că el, împreună cu alți câțiva bandiți înarmați, a pus la cale crima dela Bridgewater. Mărturia lui Silva a fost publicată, împreună cu alle dovezi care o confirmau, în numărul din 31 Octombrie 1928 al revistei *Outlook and Independent* (N. A.).

Ministerul public putea acum, profitând de faptul că unul dintre acuzaţi era un individ care mai avea la activul său o condamnare, să susţină că Sacco şi Vanzetti au fost daţi în judecată sub acuzaţia de a-i fi ucis pe Alessandro Berardelli şi Frederick Parmenter, în timpul atacului dela South Braintree.

Procesul lui Sacco şi Vanzetti a început la 31 Mai 1921; şi de astădată prezida tot judecătorul Thayer, iar acuzarea era susţinută de procurorul Katzmann.

Procesul a avut loc la tribunalul districtual din Norfolk, la Dedham, Massachusetts, o suburbană a oraşului Boston locuită de marii bogătaşi. Ca şi restul ţării, Dedhamul era contaminat încă de isteria postbelică împotriva roşilor. Curtea din Dedham se afla sub o puternică pază poliţienească şi chiar ziariştii erau percheziţionaţi la intrarea în sala de şedinţe pentru a se vedea dacă nu au ascunse arme.

După relatările lui G. Louis Joughin şi Edmund M. Morgan, în studiul lor amănunţit asupra acestui caz şi intitulat *Moştenirea lui Sacco şi Vanzetti:*

acuzaţii au fost judecaţi de un juriu ales dintr'o colectivitate şi un mediu care, prin concepţia lui socială, era incapabil să discute vreo problemă ce deslănţuia patimile lui isterice. Verdictul trebuia deci, în mod inevitabil, să poarte stigmatul acestui juriu. O societate bolnavă ia hotăriri bolnave.

La începutul procesului, un prieten al primului jurat Harry H. Ripley i-a spus acestuia că i se pare neverosimil ca cei doi să fi jefuit în plină zi o fabrică în care unul din ei lucrase şi era bine cunoscut. „Dă-i dracului", răspunse primul jurat, „ar trebui să fie spânzuraţi în orice caz!"

Unul din „martorii oculari" cei mai importanţi ai Ministerului public, care declarase că i-a văzut pe Sacco şi pe Vanzetti fugind dela locul crimei în automobilul bandiţilor, era un individ care figura cu numele Carlos E. Goodridge. De fapt, numele era o poreclă. Martorul „Goodridge" era un fost puşcăriaş, escroc şi sperjur dovedit, care stătuse de două ori la închisoare pentru hoţie, fiind implicat într'un proces de incendiere şi tentativă de fraudă în dauna unei societăţi de asigu-

rare; în epoca în care depunea ca martor, fugise din New York fiind acuzat de furt. Când avocatul apărării a încercat să conteste valabilitatea mărturiilor lui „Goodridge", întrebându-l dacă are vreun cazier criminal, procurorul districtual Katzmann s'a opus acestei întrebări. Judecătorul Thayer a fost numaidecât de acord cu obiecţia procurorului.

Interpretul tribunalului în acest proces era un individ numit Joseph Ross. Acesta se afla în relaţii de strânsă prietenie cu procurorul districtual Katzmann şi cu judecătorul Thayer, după care îşi botezase fiul cu numele de Webster Thayer Ross. Vanzetti a protestat în repetate rânduri în timpul procesului, spunând că traducerile lui Ross erau în mod voit favorabile acuzării. Judecătorul Thayer a respins protestele lui Vanzetti. Puţin după proces, Ross a fost închis pentrucă, într'un alt proces, încercase să mituiască un judecător.

Printre agenţii Ministerului Justiţiei care-i anchetaseră pe Sacco şi Vanzetti şi care puseseră la dispoziţia acuzării informaţii asupra lor se afla un agent numit Shaughnessy. Ulterior, Shaughnessy a fost arestat pentru tâlhărie la drumul mare şi condamnat la doisprezece ani închisoare.

Unul din principalii funcţionari publici care s'au ocupat cu acest caz a fost procurorul general Arthur K. Reading; el a reprezentat statul la câteva audieri ce au urmat procesului şi a fost în strâns contact cu guvernatorul Allan T. Fuller. In 1928, Reading a fost acuzat că a şantajat cu 25.000 dolari un concern unde trebuia să facă o anchetă. El a fost pus sub acuzare de Camera statului Massachusetts şi a trebuit să-şi dea demisia, iar ulterior a fost scos din barou.

Incă din prima zi, procesul a fost dominat de prejudecăţi îndârjite. Americanii de origină italiană care depuneau ca martori ai apărării erau brutalizaţi de acuzare şi ridiculizaţi pentrucă nu cunoşteau bine limba engleză — aşa cum era cazul chiar cu Sacco şi Vanzetti. Intervenţiile avocatului apărării în faţa unor astfel de proceduri erau invariabil respinse de către judecătorul Thayer. Iată ce spune Felix Frankfurter:

Exploatând sistematic faptul că acuzaţii erau de origină străină şi nu cunoşteau bine limba engleză, că vederile lor sociale nu se bucurau de popularitate şi că erau împotriva războiului, procurorul dis-

trictual a deslănţuit împotriva lor un potop de pasiuni politice şi de isterii naţionaliste; iar judecătorul a fost de acord — aproape că-ţi vine să scrii că el a încurajat acest procedeu.

Atât în interiorul, cât şi în afara sălii de şedinţe, judecătorul Thayer nu încerca să-şi ascundă duşmănia sa faţă de acuzaţi. El îi trata pe Sacco şi Vanzetti cu un dispreţ vădit şi-i hărţuia la orice ocazie pe avocaţii apărării.

George U. Crooker, un cunoscut al judecătorului Thayer dela clubul Universităţii din Boston, cu care judecătorul discutase în câteva rânduri cazul, a mărturisit mai târziu:

Din cuvintele şi purtarea lui mi-a dat a înţelege că trebuia să-i condamne pe aceşti oameni pentrucă erau „roşii". Imi amintesc că în esenţă, judecătorul Thayer mi-a spus că trebue să ne unim şi să ne apărăm împotriva anarhiştilor şi a „roşilor".

La 14 Iulie 1921, după ce judecătorul Thayer a dat citire în faţa juraţilor unui act de acuzare vădit tendenţios, Sacco şi Vanzetti au fost găsiţi vinovaţi de asasinat.

In anul care se scursese dela arestarea lui Sacco şi a lui Vanzetti, o parte din ce în ce mai mare a mişcării muncitoreşti şi progresiste din Statele Unite se unise pentru apărarea celor doi muncitori italieni. Datorită comitetului pentru apărarea lui Sacco şi Vanzetti — care coordona campania ziariştilor de stânga, ca Art Shields, care demascau diferitele aspecte ale acestei afaceri — şi apărătorilor pasionaţi ai libertăţilor cetăţeneşti, ca Elisabeth Gurley Flynn, Ella Reeve Bloor, Carlo Tresca şi Fred Biedenkapp, care se adresaseră mulţimii la meetingurile organizate în toate statele, a luat naştere o mişcare pe scară naţională pentru eliberarea celor doi bărbaţi.

Iar după ce a fost dat verdictul de vinovăţie, cazul Sacco şi Vanzetti a devenit un caz celebru în toată lumea.

In lunile următoare s'au ţinut în toate părţile Europei întruniri de protest în massă. Zeci de mii de bărbaţi, şi femei au demonstrat în faţa legaţiilor americane. Scriitori renumiţi, oameni de ştiinţă, oameni de stat şi filosofi, jurişti şi conducători ai muncitorimii din toate continentele s'au unit într'o campanie mondială pentru a salva vieţile lui Sacco şi Vanzetti.

„Se pare că în întreaga Europă", ironiza *New York Times*, „diferiţii confraţi ai bolşevicilor urlă împotriva unei nedreptăţi imaginare"...

Intre Iulie 1921 şi Octombrie 1924, apărătorul lui Sacco şi Vanzetti a înaintat judecătorului Thayer o serie de cereri pentru revizuirea procesului în baza descoperirii unor noi dovezi care arătau convenţa dintre procuror şi martorii oficiali şi a declaraţiilor făcute de martorii acuzării care recunoşteau că depoziţiile fuseseră falsificate. Cererile erau însoţite de o documentaţie voluminoasă, de sute de pagini, cuprinzând mărturii depuse sub jurământ care arătau nevinovăţia lui Sacco şi Vanzetti.

La 1 Octombrie 1924, judecătorul Thayer a respins toate cererile.

In luna următoare, judecătorul Thayer spunea cu mândrie profesorului James P. Richardson, dela Dartmouth College: „Ai văzut ce am făcut zilele trecute cu ticăloşii ăştia de anarhişti! Cred că asta o să-i potolească pentru câtva timp... N'au decât să se ducă la Curtea Supremă; o să vadă ei ce o să obţină acolo!"

Curtea Supremă de Justiţie din Massachusetts hotărî: „Obiecţiile se resping. Verdictul rămâne în picioare".

La 18 Noembrie 1925 a intervenit o nouă întorsătură senzaţională în cazul Sacco-Vanzetti. In ziua aceea i-a fost predat lui Sacco un bilet semnat din partea unui alt deţinut din închisoarea Dedham: Celestino F. Madeiros, un tânăr criminal portughez, care era condamnat la moarte pentrucă ucisese un casier în timpul jefuirii unei bănci. In bilet Madeiros scria: „Mărturisesc că am participat la crima dela societatea South Braintree Shoe. Sacco şi Vanzetti n'au participat la această crimă".

Cu puţin înainte de această mărturisire, Celestino Madeiros făcuse apel împotriva condamnării sale pentru asasinat şi exista posibilitatea să nu fie executat. In ciuda acestui fapt, Madeiros recunoscuse că participase la crima din South Braintree. „Am văzut-o pe soţia lui Sacco venind aici cu copilaşii", explica Madeiros, „şi mi-a părut rău de copilaşi"...

Sacco a înmânat mărturisirea lui Madeiros lui Williams G. Thompson, un distins avocat din Boston, care devenise la sfârşitul anului 1924 apărătorul principal în procesul Sacco şi Vanzetti, înlocuindu-l pe cunoscutul avocat al sindicatelor Fred Moore. Thompson începu imediat o cercetare minuţioasă a tuturor faptelor în legătură cu mărturisirea lui Madeiros. In săptămânile următoare Thompson scoase la iveală numeroase fapte care confirmau mărturisirea lui Madeiros, cum că el împreună cu alţi membri ai cunoscutei bande Morelli din Providence, Rhode Island, pusese la cale crima şi comisese asasinatele dela South Braintree.

La 26 Mai 1926, Thompson supuse rezultatele descoperirilor sale judecătorului Thayer, cerând revizuirea procesului.

Cinci luni mai târziu, printr'o hotărîre care cuprindea cincizeci şi cinci de pagini, judecătorul Thayer respinse cererea. Profesorul Frankfurter scria următoarele cu privire la hotărîrea atât de prolixă a judecătorului Thayer:

...trebue să afirm cu regret, dar fără cea mai mică teamă de a fi desaprobat, că, din fericire, avizul judecătorului Thayer este în mod cert unic în timpurile moderne în ceeace priveşte contradicţiile dintre probele dosarului şi avizul dat. Hotărîrea sa cuprinzând 25.000 cuvinte nu poate fi descrisă exact decât ca un talmeş-balmeş de citate greşite, interpretări false, suprimări şi mutilări.

Curtea Supremă de Justiţie din Massachusetts confirmă decizia lui Thayer.

La 9 Aprilie 1927, după şapte ani de închisoare, Sacco şi Vanzetti fură aduşi în faţa judecătorului Thayer pentru a se pronunţa sentinţa.

„Puteţi să invocaţi un motiv împotriva condamnării voastre la moarte"? întrebă grefierul Curţii.

„Da, domnule", zise Sacco. „N'am cunoscut, n'am auzit şi n'am citit niciodată în istorie despre ceva atât de crud ca această curte".

Veni şi rândul lui Vanzetti. „Niciun grai omenesc nu poate reda", spuse el judecătorului Thayer, „suferinţele noastre în aceşti şapte ani şi cu toate acestea vedeţi că stau în faţa dumneavoastră fără să tremur, fără să pălesc — vedeţi

că vă privesc drept în ochi fără să roşesc, fără să-mi fie ruşine sau frică".

In concluzie, Vanzetti adăugă:

Atâta am de spus, n'aş dori nici măcar unui câine sau unui şarpe, nici celei mai josnice şi mai nenorocite făpturi de pe pământ — n'aş dori nimănui să sufere ce-am suferit eu pentru fapte de care nu sunt vinovat. Convingerea mea, însă, este că am suferit pentru lucruri de care sunt totuşi vinovat. Sufăr pentrucă am fost italian şi sunt într'adevăr italian. Am suferit pentru familia mea şi pentru cei ce-mi sunt dragi, mai mult decât pentru mine însumi; dar sunt atât de convins că am dreptate, încât dacă m'aţi putea executa de două ori, iar eu aş putea să mă nasc din nou de două ori, aş lua-o dela început şi aş face ceeace am făcut până acum. Am terminat. Mulţumesc.

Judecătorul Thayer îi condamnă pe Sacco şi Vanzetti la moarte, urmând să fie executaţi pe scaunul electric la 10 Iulie 1927.

Când Thayer ieşi grăbit din sala de şedinţe, întâlni un grup de reporteri. „Ei, băieţi, cum a fost", îi întrebă el. Ziariştii rămaseră tăcuţi. „Băieţi", le spuse judecătorul, „ştiţi că am fost deseori bun cu voi. Vedeţi ce puteţi să faceţi acum pentru mine".

Data fixată pentru execuţia celor doi a fost mai întâi amânată pentru 10 August şi apoi pentru 22 August; în timpul celor patru luni şi jumătate care au urmat, la Departamentul de Stat al Statelor Unite şi în Capitala statului Massachusetts curgeau din toate părţile lumii, într'o avalanşă tot mai mare, protestele împotriva sentinţei şi cererile de graţiere către puterea executivă. La Paris, Madrid şi Mexico, la Londra şi Havana, la Basel şi Buenos Aires şi într'o mulţime de alte oraşe din toate ţările au avut loc mari demonstraţii de masse. Muncitorii din Danemarca, Australia, Africa de Sud, din întreaga Americă Centrală şi de Sud au declarat greve de protest. Albert Einstein, Romain Rolland, Martin Andersen Nexö, George Bernard Shaw, John Galsworthy şi multe alte personalităţi de renume mondial şi-au unit glasurile lor cu acela al milioanelor de oameni, cerând cu înflăcărare graţierea.

Dar, aşa cum a arătat mai târziu Robert Lincoln O'Brien, proprietarul milionar al ziarelor *Boston Herald* şi *Boston*

Traveller, într'un document publicat în tiraj cu circulaţia restrânsă şi intitulat: *Legăturile mele personale cu cazul Sacco-Vanzetti:* „In momentul acela echilibrul ordinei cerea execuţia lui Sacco şi Vanzetti"...

„Dacă ne-am afla în Sud", îi spunea în primele zile ale lunii August un ziarist din Boston scriitorului Michael Gold, reporterul ziarului *Daily Worker*, „gloata cetăţenilor „ respectabili" ar fi luat cu asalt închisoarea din Charlestown şi i-ar fi linşat pe cei doi muncitori italieni".

La 3 August, guvernatorul Fuller respinse cererea de graţiere înaintată de Vanzetti. Patru zile mai târziu, un comitet consultativ special, care fusese numit de guvernatorul Fuller pentru a studia cazul, raporta că judecarea lui Sacco şi Vanzetti s'a făcut „în mod corect", că nu există nicio dovadă ulterioară care să îndreptăţească revizuirea procesului şi că „membrii comitetului aveau convingerea, lipsită de orice posibilitate de îndoială, că Sacco şi Vanzetti erau vinovaţi de asasinat..." [1]

Pe măsură ce se apropia ziua teribilă a execuţiei, o încordare aproape insuportabilă cuprindea ţara. Dela un capăt la celălalt al ei se ţineau adunări de protest şi mai în fiecare stat aveau loc greve de protest. Penitenciarul din Charlestown, unde erau deţinuţi Sacco şi Vanzetti, era înţesat de mitraliere, înconjurat şi păzit zi şi noapte de peste 700 de

[1] Comitetul consultativ se compunea din A. Lawrence Lowell, preşedintele Universităţii Harvard; Samuel W. Stratton, preşedintele Institutului de Tehnologie din Massachusetts, şi Robert Grant, un judecător pensionar. Activitatea comisiei, care era cunoscută în mod obişnuit sub numele de Comisia Lowell, a fost în întregime dominată de bogatul şi dictatorialul preşedinte al Universităţii Harvard. „El era considerat pretutindeni", scriau Joughin şi Morgan în *Moştenirea lui Sacco şi Vanzetti,* ca tipul perfect de snob din Noua Anglie, dominat de sentimentul că „noblesse oblige"... Una din „prejudecăţile lui secrete", adaugă aceşti autori, „antipatia pentru evrei", se întăreşte tot mai mult pe măsură ce profesorul Frankfurter publică, cu trecerea anilor, o serie de documente particulare. Joughin şi Morgan vor să tragă concluzia că această prejudecată secretă poate să-l fi influenţat pe Lowell atunci când a trebuit să ia în consideraţie desvăluirile profesorului Frankfurter. In orice caz, ca şi ceilalţi membri ai tagmei sale, Lowell nu simţea decât duşmănie crudă faţă de Sacco şi Vanzetti şi a avut grijă ca activitatea comisiei să fie net împotriva acestora, dela început până la sfârşit. (N. A.)

poliţişti municipali şi federali, înarmaţi până în dinţi. In faţa clădirilor administrative din principalele oraşe erau postaţi agenţi care aveau ordin întâi să tragă şi apoi să pună întrebări, în caz că s'ar isca turburări. La Washington fură mobilizate detaşamente ale armatei spre a fi gata „pentru apărarea Capitoliului".

Cu puţin înaintea datei fixate pentru execuţia pe scaunul electric, Vanzetti îi spuse lui Philip Duffield Strong, dela ziarul *American Newspaper Alliance* : „Dacă n'ar fi fost toate acestea, aş fi continuat să trăiesc printre oameni care mă disprețuesc. Aş fi murit neştiut de nimeni, necunoscut. Aceasta e cariera noastră şi triumful nostru. Niciodată în viaţa noastră n'am fi nădăjduit să putem face atâta pentru toleranţă, pentru dreptate, pentru înţelegerea între oameni, cât facem acum datorită unui accident".

„Cuvintele noastre — vieţile noastre — durerile noastre — nu valorează nimic! Ni se ia viaţa — vieţile unui cizmar bun şi a unui sărman negustor ambulant de peşte — iată totul!"

„Clipa la care vă gândiţi ne aparţine însă — această agonie finală este triumful nostru !"

La 23 August 1927, cazul care începuse la Plymouth Massachusetts — acolo unde pelerinii puritani întemeiaseră primele aşezări permanente ale europenilor din Noua Anglie — a luat sfârşit în penitenciarul din Charlestown, lângă Bunker Hill, acolo unde se dăduse prima mare bătălie a revoluţiei americane. La câteva minute după miezul nopţii, luminile închisorii pâlpâiră şi se întunecară, atunci când Nicola Sacco şi Bartolomeo Vanzetti fură ucişi pe scaunul electric.

Când în ţară se răspândi ca fulgerul ştirea morţii lui Sacco şi Vanzetti, bărbaţii şi femeile care se adunaseră în toate oraşele în speranţa imposibilă a unei amânări de ultimă clipă plângeau sfâşietor pe străzi. Iată cum descria *New York World* scena din „Union Sqaure", unde se strânsese o mare mulţime :

Mulţimea răspunse printr'un puternic hohot de plâns. Mai multe femei leşinară. Altele căzură zdrobite de emoţie, la marginea trotoarului, cu capetele îngropate în mâini. Bărbaţii plângeau — sprijinindu-se unul pe umărul celuilalt. Pe stradă se produse o mişcare bruscă spre

partea de răsărit a pieții „Union Square". Bărbații începură să alerge încolo și încoace fără țintă, rupându-și hainele și pălăriile de paie, iar femeile își sfâșiau de durere hainele.

In Franța, la câteva ore după execuție, celebrul romancier Romain Rolland scria: „Nu sunt american, dar iubesc America. Și acuz de înaltă trădare față de America pe acei care în văzul lumii întregi au pătat-o cu această crimă judiciară".

Patru zile mai târziu, la 27 August 1927, se putea citi într'un editorial al ziarului *Boston Herald*:

Să ne reîntoarcem la afacerile și la preocupările obișnuite ale vieții, plini de încredere că oamenii legii și-au făcut datoria cu obiectivitate și dreptate... Să mergem înainte, fiecare cu răspunderile noastre, luând din nou hotărârea de a menține actuala noastră formă de guvernământ și orânduirea socială existentă.

Editorialul ziarului *Herald* se intitula „Inapoi la normal".

Capitolul VII

SFÂRŞITUL UNEI EPOCI

I. DEZASTRUL

La 2 August 1927, preşedintele Calvin Coolidge făcu naţiunii faimoasa sa declaraţie categorică : „M'am hotărît să nu candidez la preşedinţie în 1928".

Spre consternarea lui Coolidge, partidul republican fu de acord cu hotărîrea lui [1]. In Iunie următor, în căldura înnăbuşitoare din Kansas City, delegaţii la conferinţa naţională a partidului republican, plictisiţi şi transpiraţi, îl aleseră din primul scrutin pe Herbert Clark Hoover în calitate de candidat al lor la preşedinţie. Fostul ministru al Comerţului fu ales preşedinte la 6 Noembrie 1928.

După părerea scriitorului H. L. Mencken, care nu ţinea

---

[1] Descriind reacţia preşedintelui Coolidge atunci când conferinţa naţională a partidului republican nu făcuse nicio încercare de a-l propune pentru a doua legislatură, Irwin H. („Ike") Hoover, maestrul de ceremonii la Casa Albă, scria în memoriile sale:

„La Casa Albă domnea consternare... Preşedintele părăsi în curând biroul prezidenţial. El se întoarse la Casa Albă vizibil abătut. Era schimbat...

Se svârli pe pat şi zăcu acolo vreme îndelungată. El nu prânzi şi numai după faptul că medicul ieşi de câteva ori ca să se intereseze, la sugestia preşedintelui, despre activitatea conferinţei, s'a putut constata starea lui de spirit. El a continuat să rămână în camera sa în tot restul zilei şi nopţii, stând acolo până a doua zi (luni dimineaţa la ora unsprezece). Chiar atunci era alt om decât preşedintele pe care îl cunoscuserăm. In aceeaşi noapte plecă spre Wisconsin". (N. A.).

seama de mituri, Hoover era pur şi simplu un „Coolidge gras". William Allen White îl caracteriza pe Hoover ca pe „o maşină de calculat". Ferdinand Lundberg l-a descris ca pe „un fost vânzător de acţiuni miniere dubioase, căruia înainte de război un tribunal englez îi dăduse un blam public pentru rolul pe care-l jucase într'o escrocherie de bursă".

Cu toate că fiecare din aceste caracterizări conţinea un adevăr de necontestat, niciuna din ele nu dădea imaginea întreagă a celui de al treizecilea preşedinte al Statelor Unite.

Hoover era un om mai mare decât taciturnul său predecesor — nu numai în ce priveşte proporţiile sale fizice... In timp ce Coodlige se înclina directivelor Wall Streetului, ascultător şi respectuos ca un funcţionar recunoscător, Hoover, în situaţia lui de milionar, se mişca la largul său, pe picior de egalitate cu magnaţii renumiţi, fiind de fapt el însuşi socotit ca o figură marcantă în cercurile marii finanţe.

Iată ce observase *Wall Street Journal*, după ce Hoover fusese desemnat candidat al partidului republican:

Niciodată mai înainte, aici sau în altă parte, n'a existat un guvern mai strâns legat de interesele oamenilor de afaceri. Fără îndoială că Hoover va fi un preşedinte dinamic în materie de afaceri. El va fi primul preşedinte al ţării care se va îngriji şi de afaceri, independent de problemele politice...

Hoover va servi poporul servindu-i pe oamenii de afaceri...

Un astfel de om de stat, deşi era preocupat în mare măsură de statisticile în legătură cu afacerile, de graficele comerciale precise şi de cotele acţiunilor la bursă, nu trebuia să fie socotit doar o „maşină de calculat", un mecanism dedicat în întregime subterfugiilor folosite pentru propria lui îmbogăţire.

Talentele de afacerist ale lui Hoover nu se limitau doar la sfera aventurilor miniere dubioase. Niciun preşedinte înaintea lui nu fusese atât de înzestrat în ce priveşte arta de a-şi face singur reclamă. Cu toate că nu strălucise niciodată în profesia lui de inginer şi că-şi agonisise averea organizând societăţi pe acţiuni pentru exploatarea concesiunilor aurului, lemnului, minereurilor etc. din Rusia ţaristă, Australia, China şi alte ţări, Hoover s'a prezentat în faţa publicului american

drept „marele inginer". Deși a folosit sistematic livrările de alimente ca o armă politică pentru a sprijini regimurile teroriste reacționare și pentru a înnăbuși revoluțiile democratice din Europa postbelică, Hoover era cunoscut în Statele Unite ca „marele umanitarist". Și, în ciuda faptului că îl preocupau numai chestiuni de afaceri și acumularea de bogății, milioane de americani fuseseră învățați să-l considere pe Hoover ca „marele idealist".

Așa cum au scris Drew Parson și Robert S. Allen în cartea lor *Caruselul din Washington:* Pentru a face din Hoover un „supraom", „un mare președinte", au fost invocate toate artificiile posibile, toate noile expediente cunoscute sau putând fi născocite de agenții de publicitate îndemânatici... [1]

Odată cu instalarea lui Hoover la Casa Albă, cursurile bursei de acțiuni înregistrară din nou urcări fabuloase și o mulțime de noi întreprinderi luară ființă. In Ianuarie 1929 fură lansate pe piață acțiuni noi în valoare de peste un miliard de dolari.

In orice oraș mai mare din țară, birourile agenților de bursă erau asaltate de cumpărători avizi, care stăteau parcă hipnotizați, cu ochii ațintiți asupra ecranelor luminoase pe care defila procesiunea grăbită a simbolurilor și numerelor prin care se înregistrau cotele mereu crescânde dela bursa din New York.

„Noi, americanii", spunea Herbert Hoover, „suntem mai aproape de triumful final asupra sărăciei decât oricând în istoria vreunei țări... lumea de azi are perspectivele celei mai

[1] Inainte de numirea sa, în 1917, ca conducător al Administrației de ajutorare, Herbert Hoover trăise în străinătate timp de douăzeci de ani, venind rareori în Statele Unite.

Herbert Hoover a părăsit în primăvara anului 1897 San Francisco, la vârsta de 22 ani, plecând să-și încerce norocul pe terenurile aurifere din Australia de Vest. Ca reprezentant al unor proprietari englezi de mine de aur în Australia, tânărul Hoover și-a câștigat curând reputația — așa cum scrie Rose Wilder Lane în *Cariera lui Herbert Hoover* — „unui om aspru și neîndurător... a cărui neomenie era cunoscută dela Perth până în cele mai îndepărtate colțuri din interiorul țării".

In primii ani de după 1900, acționând ca agent al diferitelor concerne miniere și grupuri financiare britanice, Hoover a devenit bine cunoscut pentru îndemânarea sa de a organiza și lansa societăți pe acțiuni pentru

mari ere de expansiune comercială din istorie". Președintele declara în cuvântarea sa inaugurală că „Statele Unite au atins cel mai înalt nivel de bunăstare ce a existat vreodată în istoria lumii. In nicio altă țară veniturile nu sunt mai sigure".

Peste opt luni, America era strivită de cea mai catastrofală criză economică din întreaga istorie.

In ultima săptămână din Octombrie 1929 începură prăbușirile la bursă.

In săptămânile precedente, cursurile Bursei avuseseră tendința continuă de scădere, fără să producă însă prea multă îngrijorare: specula „à la hausse" provocase unele scăderi ale cotelor, dar apoi avuseseră loc din nou urcări spectaculoase și câștiguri și mai mari pentru cei ce manipulau pachetele de acțiuni ale diferitelor grupuri. Totuși, pe la mijlocul lunii se răspândi alarma, întrucât scăderea prețurilor continua rapid.

La 23 Octombrie, în timp ce benzile de înregistrare din birourile agenților anunțau tranzacțiile de bursă cu o întârziere de peste două ore, mai mult de 6.000.000 de acțiuni își schimbară posesorii; cifrele medii înregistrate de *New York Times* la cincizeci de acțiuni industriale și feroviare importante înregistrau o pierdere de 18,24 puncte.

Apoi, joi 24 Octombrie, se deslănțui cu adevărat potopul.

In ziua aceea volumul vânzărilor se ridică la aproape 13.000.000 acțiuni. In primele ore ale negocierilor, întrucât prețurile coborau cu o iuțeală fantastică, mii de speculanți fură striviți de avalanșa vânzărilor. In marea sală a Bursei

---

exploatarea resurselor regiunilor coloniale înapoiate. In 1910, Hoover avea el însuși mari participații la un număr de astfel de întreprinderi pe acțiuni, printre care 11 societăți petrolifere din Rusia țaristă. Cam în acelaș timp, Hoover deveni asociatul multimilionarului britanic Leslie Urquart în trei societăți forestiere și de minereuri în Urali și Siberia; și puțin după aceea, în societatea „Ruso-Asiatic Corporation", înființată de către Urquart și care a obținut din partea regimului țarist concesiuni a căror valoare totală fusese evaluată la 1 miliard de dolari.

La sfârșitul anului 1914, având concursul financiarului belgian Emile Francqui cu care fusese asociat la societatea „Chinese Engineering and Mining", Hoover a devenit președintele Comisiei de ajutorare a Belgiei. Hoover a folosit acest post ca o trambulină pentru poziția mult mai importantă de conducător al Administrației de ajutorare (N. A.).

din New York era parcă iadul; agenții de bursă urlau, gesticulau înnebuniți, alergau încoace și încolo, cu fețele schimonosite de teamă și desnădejde. Agențiile de bursă din toate orașele mari erau asaltate de clienți cu părul vâlvoi, care, înainte de a fi complect ruinați, încercau furioși să mai dea dispoziții pentru hârtiile pe care le dețineau.

Imediat după prânz, Charles E. Mitchell, dela „National City Bank", Albert H. Wiggin dela „Chase National Bank" și alți doi bancheri de frunte intrară grăbiți în clădirea societății „J. P. Morgan & Company" și se închiseră în biroul lui Thomas W. Lamont. In câteva minute căzură de acord să dea fiecare câte 20.000.000 dolari împreună cu un alt financiar, formând astfel, cu 120.000.000 dolari un grup de cumpărători care să încetinească avalanșa de vânzări și să stabilească o ordine aparentă în haosul dela Bursă.

Dela Casa Albă, președintele Hoover, care fusese în legătură permanentă prin telefonul interurban cu Thomas Lamont, declara țării: „Problema fundamentală a țării noastre, adică producția și distribuirea de bunuri, stă pe o temelie sănătoasă și prosperă".

Dar nici grupul de cumpărători alcătuit din bancherii multimilionari, nici proclamațiile optimiste ale președintelui n'au putut opri prăbușirea. Scăderea catastrofală a prețurilor de bursă a continuat nestăvilită. La 29 Octombrie, după ce valori reprezentând mai multe sute de milioane de dolari s'au risipit deodată ca fumul, volumul vânzărilor la Bursă a atins un record nemaipomenit încă până atunci, 16.410.030 acțiuni.

Și în timp ce întregul edificiu, acea construcție nebunească de credite, speculații, titluri și grupuri de cumpărători se prăbușea în mii de bucăți, svonuri sălbatice începură să năvălească din toate părțile: *Toate băncile s'au prăbușit! Bursa a fost închisă printr'un decret al guvernului! Douăzeci de bancheri s'au sinucis! Mulțimea înfuriată se îndreaptă spre Wall Street!*

Incepuse marea panică.

„Săptămâna aceasta", se spunea în numărul din 2 Noembrie 1929 al lui *Commercial and Financial Chronicle* „a fost martora celui mai mare crah de bursă al tuturor timpurilor".

Dar ceeace se întâmpla era mult mai mult decât un uriaş crah de bursă. Era o catastrofă mondială. Epoca falsei stabilizări şi prosperităţi postbelice se sfârşise. A fost începutul unei crize economice de o gravitate şi o violenţă fără precedent, care avea să cuprindă cu repeziciune tot globul.

Şomajul, foametea, demoralizarea masselor şi mizeria au mers mână în mână cu crahul economic, care a trecut ca un uragan prin America, Europa şi Asia. Mari societăţi financiare şi industriale s'au prăbuşit ruinate, milioane de mici acţionari au fost sărăciţi; muncitorii au fost lăsaţi pe drumuri. In timp ce massele mureau de foame, fructele erau aruncate în mare; grâul putrezea în silozurile supraîncărcate; cafeaua era întrebuinţată la alimentarea furnalelor; vitele erau sacrificate şi îngropate în şanţuri. Popoarele nu aveau cu ce să plătească bunurile pe care le produseseră din belşug. Un întreg sistem de repartiţie economică se prăbuşise.

La începutul anului 1932, fostul ministru de finanţe al Statelor Unite, Andrew Mellon, care fusese numit de preşedintele Herbert Hoover ambasadorul Americii în Anglia, declara la un dineu la „clubul Pelerinilor" din Londra: „Nu cred să existe vreun remediu rapid sau efectiv pentru relele de care suferă lumea, şi nici nu împărtăşesc părerea că există ceva fundamental greşit în acest sistem social."

Faimosul magnat al oţelului, Charles M. Schwab, exprima sentimentul care domina cu precădere în cercurile oamenilor de afaceri: „Sunt înspăimântat", spunea el. „Orice om e înspăimântat".

2. ZILELE ISPAŞIRII

In timpul celui de al doilea an al marei crize, vestitul scriitor american Theodore Dreiser, scria în cartea sa *America Tragică*:

Auzisem multe şi studiasem îndelung condiţiile de trai din zilele noastre, dar am vrut să văd eu însumi şi unele exemple concrete de viaţă în regimul nostru economic de astăzi... Am vizitat regiunea minieră din vestul Pennsylvaniei... şi am întâlnit acolo o mizerie de necrezut. Minerii primeau doar 14 până la 24 de dolari salariu pentru

cincisprezece zile de muncă... Hrana lor era din cele mai sărace, am controlat ceeace mănâncă. Unul din alimentele lor principale în acea vreme erau frunzele de păpădie.

Am hotărît să vizitez Passaic, din New Jersey, socotindu-l un orășel industrial foarte caracteristic. Un pastor din localitate mi-a vorbit de unele cazuri când opt până la zece persoane locuiesc într'una sau două încăperi... Pastorul mi-a povestit despre numeroase cazuri de șomaj care durau de peste un an; el a menționat în special cazul unei femei care, încercând să câștige existența familiei ei (soțul fiind șomer), făcea flori artificiale la prețul de 15 cenți pentru 24 de flori și nu putea câștiga mai mult de 90 de cenți pe zi...

...la 3 Ianuarie 1931, James Golden, în vârstă de 50 de ani, un tinichigiu șomer intră într'o brutărie din Monroe Street nr. 247 și ceru ceva de mâncare. In timp ce Rosenberg, proprietarul brutăriei, lua din raft o bucată de pâine, Golden se prăbuși pe dușumea și muri... A urmat apoi John Pitak, de 43 ani, din High Avenue nr. 138, care s'a sinucis pentrucă nu găsea de lucru lăsând o soție și trei copii...

In 1931, descriind mizeria minerilor din Pennsylvania, evacuați din casele care erau proprietatea societății, după ce pierduseră o grevă disperată și fără niciun rezultat dusă pentru salarii care să le asigure cel puțin existența, scriitorul Jonathan Norton Leonard povestea :

Reporterii găsiră mii de mineri îngrămădiți pe povârnișul muntelui; locuiau câte trei-patru familii împreună în colibe de câte o cameră, hrănindu-se cu păpădie și rădăcini de ierburi sălbatice. Jumătate din ei erau bolnavi, dar niciun doctor de acolo nu voia să-i îngrijească pe greviștii evacuați. Toți erau flămânzi și mulți se stingeau de acele boli „providențiale", care îngăduie instituțiilor de binefacere să afirme că nimeni n'a murit de foame.

Louise V. Armstrong, în cartea ei *Și noi suntem poporul*, înregistrase în partea de Sud a orașului Chicago următoarea scenă :

Am văzut vreo cincizeci de bărbați înghesuindu-se, luptându-se pentru o ladă de gunoaie care fusese scoasă afară pe ușa dindărăt a unui restaurant. Cetățeni americani luptându-se ca animalele pentru resturi de mâncare !

In 1932, masse mizere de americani se împrăștiară ca un mare șuvoi negru de-a-lungul întregii țări. Zeci de mii de copii vagabonzi, fără căpătâi, în zdrențe, rătăceau prin sate. Numărul șomerilor era evaluat între 13 și 17 milioane.

Orașele americane roiau de cerșetori și de cete de femei

şi bărbaţi costelivi, cu ochii înfundaţi în orbite, care se îngrămădeau noaptea pe la porţi, prin alei şi pivniţe, năpustindu-se asupra grămezilor de gunoaie, căutând un rest de mâncare stricată. Peste tot erau cozi din ce în ce mai lungi la pâine, mulţimea tăcută se aduna în faţa birourilor de plasare şi în faţa porţilor închise ale fabricilor, bărbaţi şi femei cu privirile rătăcite aşteptau lângă gheretele mizere unde se vindeau mere, nenumăraţi muncitori mergeau din casă în casă, din prăvălie în prăvălie, într'o nesfârşită goană disperată după un serviciu, de orice fel, la orice salariu, care să le îngădue să-şi hrănească familiile ce se stingeau de foame.

Şi în fiecare stat apăreau, ca nişte buboaie urîte, purulente, pe corpul ţării, aşezări murdare de barăci şi colibe mizere, construite din carton asfaltat, lădiţe, deşeuri de cositor şi tablă. In aceste barăci, mii de americani deposedaţi şi loviţi de sărăcie îşi înjghebau o locuinţă. Aceste triste îngrămădiri de oameni erau cunoscute de popor sub numele de „oraşele lui Hoover".

Preşedintele Hoover privea iritat depresiunea, ca o provocare personală la adresa renumelui său de mare preşedinte. Deoarece dăduse greş într'o primă încercare de a convinge poporul american că criza era doar ceva trecător şi că „nu mai e mult până la o nouă epocă de prosperitate", Hoover făcu o serie de declaraţii pontificale, minimalizând dezastrul în ale cărui ghiare se zbătea naţiunea.

La 14 Decembrie 1929, Hoover anunţa că din studierea statisticilor asupra volumului vânzărilor reieşea că afacerile americane „mergeau iar spre normal". In Martie 1930, el declara că „urmările cele mai rele ale crahului financiar asupra şomajului vor dispărea în viitoarele şaizeci de zile". La 2 Mai, după trecerea celor şaizeci de zile, el spunea ţării :

Am trecut printr'una din acele mari furtuni ecenomice care aduc din când în când suferinţe şi greutăţi poporului nostru. Sunt convins că am învins partea cea mai grea şi, continuând să ne unim eforturile, ne vom reface repede.

In Iulie, cunoscutul avocat Amos Pinchot şi un grup de oameni de afaceri vizitară Casa Albă pentru a-l sili pe preşedinte să ia imediat măsuri excepţionale care să pună capăt

creșterii rapide a șomajului. Hoover le ascultă cererea cu o nerăbdare vizibilă. „Domnilor", spuse el furios delegației, „ați întârziat cu șase săptămâni. Criza a trecut".

In toată perioada cât a fost președinte, în timp ce băncilor, căilor ferate și marilor societăți industriale le acorda importante împrumuturi guvernamentale pentru a le veni în ajutor, Hoover s'a opus cu încăpățânare propunerii de a da vreun ajutor federal milioanelor de americani fără locuințe, șomeri și înfometați. Ajutorul federal, spunea Hoover, n'ar fi altceva decât o „pomană care ar dăuna caracterului americanilor", subminându-le asprul lor „individualism".

Senatorul Robert M. LaFollette junior a protestat. „In această situație excepțională, ușurarea suferințelor omenești ar trebui să treacă înaintea oricăror considerente cu privire la interesele contribuabililor bogați".

„Demagogie!" a răspuns disprețuitor Hoover...

In timp ce teama poporului creștea, președintele Hoover strângea statistici și tabele special întocmite asupra stadiului economic al afacerilor, alcătuia comisii pentru „studiul" șomajului și producției industriale, și convoca din când în când conferințe cu primarii, guvernatorii și conducătorii de întreprinderi pentru a discuta diferitele aspecte ale crizei.

O conferință caracteristică despre șomaj care s'a ținut la Casa Albă și la care a luat parte un grup de guvernatori a fost descrisă în felul următor, scurt timp după aceea, de către guvernatorul New Yorkului, Franklin D. Roosevelt, într'o convorbire particulară :

Trebuia să luăm parte la un dineu și doamna Roosevelt m'a însoțit. Stăteam țepeni în jurul unei mese imense, așteptând să intre președintele. Intârziase și noi rămăsesem în picioare, tăcuți ca niște stane de piatră. Nici măcar protocolul dela Buckingham Palace [1] nu s'ar fi putut compara cu acest formalism. Doamna Pinchot veni înspre mine și-mi spuse că nimeni n'ar avea nimic de obiectat dacă m'aș așeza [2]. Un aghiotant cu trese de aur îi șopti să binevoiască să se întoarcă la locul ei și să rămână în picioare până va intra președintele. După ce președintele luă loc, conversația continuă în șoaptă.

După dineu, bărbații fură poftiți în camera roșie și doamnele în camera albastră. Președintele și soția sa păsiră încet înăuntru, sa-

[1] Palatul regal englez (N. R.).

[2] Roosevelt suferea de o paralizie parțială (N. R.).

lutând pe fiecare oaspete în parte, în şoaptă, şi întinzându-le mâna în treacăt. Am fost apoi mânaţi în camera de muzică ca nişte vite premiate şi ne-am aşezat pe scaune şchioape, de acelea pe care le întrebuinţează antreprenorii de pompe funebre când nu mai au fotolii. La capătul camerei spaţioase cu podeaua lustruită, nişte violonişti nervoşi cântau privind cu teamă spre aghiotanţii cu epoleţi.

Când să părăsim încăperea, doamna Roosevelt îl recunoscu pe unul din muzicieni şi-mi vorbi, ceva mai tare decât în şoaptă, pentru prima oară de când intrasem la Casa Albă. Nu ştiu de unde, un alt aghiotant cu epoleţi tremurători apăru lângă ea. Îi spuse încet că dacă doreşte să-l salute pe muzician va face în aşa fel ca lucrul acesta să se întâmple lângă uşă, când vom pleca. Violonistul o salută pe doamna Roosevelt cu teamă şi tremurând. Am plecat uluiţi. Nu-mi pot aminti să se fi discutat ceva despre şomaj.

Lipsiţi de sprijinul guvernului, trăind într'o sărăcie, mizerie şi desnădejde din ce în ce mai adânci, tot mai mulţi americani începură să acţioneze singuri.

Capitalele statelor erau, una după alta, asediate de cei care porniseră în marşuri ale foamei. Într'un oraş după altul, femei şi bărbaţi furioşi se strângeau laolaltă pentru a împiedica evacuarea prietenilor şi vecinilor lor sărăciţi. Cei care conduceau vânzările forţate de ferme se văzură de nenumărate ori înconjuraţi de fermieri posomorîţi, care împiedicau pe străinii de localitate să concureze la licitaţie, cumpărând ei pe câţiva dolari proprietatea şi înapoind-o imediat după aceea proprietarului ei de fapt. În întreaga ţară, comitete de ajutorare a şomerilor constituite de Liga pentru unitatea sindicală organizară demonstraţii cerând hrană, îmbrăcăminte şi lucru sau ajutorul respectiv.

Autorităţile federale, cele ale statelor şi cele locale au folosit măsuri brutale pentru reprimarea revoltei crescânde a poporului. Şomerii americani înfometaţi care demonstrau au fost împrăştiaţi în chip sângeros de către trupe înarmate şi poliţie. Descriind sistemul folosit de poliţie pentru spargerea unei demonstraţii a şomerilor la New York, reporterul ziarului *New York World* povesteşte despre :

...femei lovite în faţă cu bastoane de cauciuc, băieţi bătuţi de grupuri de câte şapte şi opt poliţişti; un bătrân înghesuit într'o poartă şi lovit fără încetare până s'a prăbuşit, apoi proptit din nou pe picioare şi lovit cu pumnii şi bastoanele.

...detectivi, unii purtând legitimaţia de reporter la panglica pălă-

riei, mulţi din ei fără insigne, alergând ca sălbaticii prin mulţime, urlând şi lovindu-i pe cei care li se păreau a fi comunişti.

...bărbaţi pe faţa cărora sângele curgea şiroaie, târîţi spre posturile improvizate ale poliţiei şi lăsaţi să zacă acolo în aşteptarea camioanelor poliţieneşti care să-i transporte.

Dar nici violenţa sălbatică a organelor judiciare şi poliţieneşti, nici strigătele de spaimă că „agenţii comunişti îi întărâtă pe şomeri, nici membrii Congresului care cereau imediata arestare sau deportare a tuturor „roşilor" [1], n'au putut să risipească furtuna de mânie şi de revoltă care creştea.

De-a-lungul ţării se răspândea lozinca : *Nu trebue să muriţi de foame — Luptaţi !*

3. MARŞUL ASUPRA WASHINGTONULUI

In anul 1932, în a doua săptămână a lunii Mai, două sute de şomeri, veterani din războiul mondial, originari din Portland, Oregon, şi-au împachetat în grabă câteva lucruri sărăcăcioase şi au pornit într'o călătorie de 3000 mile [2] spre Washington, străbătând de-a-curmezişul continentul, „pentru a cere Congresului plata imediată a indemnizaţiei lor de veterani". Plecarea lor a fost semnalul pentru începerea uneia din cele mai extraordinare demonstraţii populare spontane din istoria Americii: marşul veteranilor asupra Washingtonului...

După doi ani şi jumătate întunecaţi de şomaj şi mizerie, ura care mocnea în foştii combatanţi a izbucnit într'o cerere formulată în întreaga ţară ca Congresul să elaboreze o lege prevăzând plata imediată a fondurilor ce li se mai datorau veteranilor, în baza certificatelor de îndemnizaţie [3].

---

[1] Cea mai activă comisie a Congresului în cruciata împotriva „roşilor" din America era în aceea vreme Comitetul special al Camerei Reprezentanţilor pentru cercetarea propagandei comuniste. Comitetul era prezidat de deputatul Hamilton Fish, din New York (N. A.).

[2] Aproximativ 5400 km. (N. R.).

[3] Intitulat oficial „Adjusted Service Certificate", bonul de indemnizaţie era o plată adiţională dată veteranilor, de un dolar pentru fiecare zi pe care o serviseră în cadrul forţelor armate din ţară şi un dolar şi douăzeci şi cinci de cenţi pentru fiecare zi de serviciu peste ocean. Bonul de indemnizaţie a fost votat de către Congres în 1923 pentru a fi plătit în 1945. In

Deoarece sesiunea Congresului urma să ia sfârşit abia peste câteva săptămâni, veteranii au început să se îndrepte din toate părţile spre Washington, pentru a-şi prezenta petiţia lor de „oameni în bocanci".

Veteranii veneau fie răzleţi, fie în grupuri mici, fie în caravane de sute de oameni, mulţi dintre ei aducându-şi soţiile şi copiii. Opreau trenurile, silindu-i pe conductori să le îngăduie să călătorească fără să plătească. Se îngrămădeau claie peste grămadă în rable vechi de automobile sau în vagoane de marfă. Un mic grup care venea din Alaska străbătu de-a-lungul continentului, o distanţă de mai bine de 4000 mile[1]. Trei veterani călătoriră clandestin pe bordul unui vas care venea din Hawai.

In timpul călduroaselor zile şi nopţi de vară, foştii combatanţi se scurgeau necontenit de-a-lungul şoselelor ţării, prin deşerturi, câmpii şi munţi, prin sate şi oraşe, înspre capitală. Rar trecea o zi în care să nu se anunţe în presă plecarea unor noi detaşamente : 900 din Chicago ; 600 din New Orleans ; 1000 din Ohio; 700 din Philadelphia şi Camden; 200 de delegaţi trimişi de bolnavii din căminul naţional al soldaţilor din Johnson City, Tennessee...

Autorităţile diferitelor state şi cele federale, precum şi conducătorii societăţilor de cale ferată, încercau cu disperare să-i oprească pe cei ce participau la marşul veteranilor şi să-i silească să se întoarcă la casele lor. Funcţionarii poliţiei le interziseră să intre în anumite oraşe. Ministrul de Război, Patrick J. Hurley, anunţă că ministerul de Război nu le va da saci de dormit veteranilor ajunşi la Washington. Şeful poliţiei din Washington, generalul Pelham Glassford, trimise guvernatorilor telegrame furioase cerându-le să-i întoarcă din drum pe veterani. Un vice-preşedinte al companiei feroviare „Baltimore & Ohio Railroad" îşi exprimă hotărîrea sa de a „proteguí interesele căilor ferate în războiul care ameninţă"...

Şi totuşi, veteranii veneau mereu.

1930 li s'a îngăduit veteranilor să-şi împrumute o jumătate din banii de pe bon cu o dobândă de 4½%. Cei ce efectuau marşul doreau să obţină dreptul de a împrumuta imediat şi restul banilor (N. A.).

[1] Aproximativ 7200 km. (N. R.).

Iar în orașele prin care treceau, zeci de mii de americani care simpatizau cu ei îi salutau în mari demonstrații publice, îngrijeau de îmbrăcămintea, hrana și încartiruirea lor și le dădeau și alte ajutoare pentru drum... [1]

In Iunie, peste 20.000 veterani se adunaseră în Washington. Foștii combatanți care, cu treisprezece ani în urmă, fuseseră aclamați ca eroi naționali la întoarcerea lor de pe câmpurile de luptă din Europa, nu erau primiți acum ca atare de către guvernul lor. Membrii congresului care primiră vizita delegaților de veterani consimțiră să susțină proiectul de lege pentru plata indemnizațiilor — dar nu făcură nimic. Președintele Hoover refuză cu răceală să acorde vreo audiență reprezentanților celor care participau la marșul veteranilor. O gardă militară puternică păzea Casa Albă.

Câțiva membri ai „forței expediționare a bonului de indemnizație", cum începuseră a se numi veteranii înșiși, își stabiliră locuințele improvizate pe terenuri virane și în clădirile guvernamentale neocupate din Washington. Marea majoritate fu totuși îndreptată spre o tabără pe Anacostia Flats, o fâșie de pământ prăfuită, situată la un nivel coborît, de-a-lungul râului Potomac, dincolo de capitală. Aici, în bătaia soarelui arzător și a ploilor torențiale care transformau terenul într'o mlaștină noroioasă, răsărise ca o ciupercă un fel de oraș ca în junglă, alcătuit din corturi, bordeie săpate în pământ, colibe primitive și văgăune săpate în malul râului.

Deoarece lipseau cele mai elementare instalații sanitare, iar cantitățile de alimente puse la dispoziție de către autori-

[1] La Cheyenne, Wyoming, un grup de veterani care sosiseră la miezul nopții au fost întâmpinați de peste 5000 de locuitori care organizară o paradă cu torțe și-i sărbătoriră pe călători printr'un mare banchet. La Cleveland, 50.000 de cetățeni se adunară pentru a susține cererea demonstranților ca autoritățile locale să le dea vagoane de cale ferată. La McKeesport, Pennsylvania, locuitorii, după ce zădărniciră eforturile primarului care voia să-i împiedice pe veterani să treacă prin oraș, opriră un tren pentru foștii combatanți. După o încercare infructuoasă a poliției și a trupelor de a-i opri pe demonstranți să ia trenul la East St. Louis, Illinois, șeriful local raporta: „Ori de câte ori situația era mai turbure, nu veteranii mă îngrijorau, ci simpatizanții lor. De-a-lungul liniilor ferate ale companiei „Baltimore & Ohio" stătea o mulțime compusă din câteva mii de oameni, care strigau și-i salutau cu bucurie pe foștii combatanți (N. A.).

tăţile guvernamentale erau cu totul insuficiente, foştii combatanţi şi familiile lor fură curând loviţi de boli care se răspândeau cu mare repeziciune. In scurt timp, mai mulţi copii ai veteranilor muriră din cauza dizenteriei şi a subnutriţiei...

Toate şiretlicurile posibile au fost întrebuinţate pentru a-i discredita pe demonstranţi, a le sparge rândurile şi a-i sili să părăsească Washingtonul. Ziarele raportau că în „Armata bonului de indemnizaţie" se infiltrează „agenţi comunişti", care caută să instituie „soviete în capitală". Şeful poliţiei, Glassford, ameninţă cu un ordin de evacuare, dar veteranii refuzară să se mişte până când Congresul nu le va admite cererile. Glassford, care era însărcinat cu aprovizionarea lor, anunţă atunci că „e lipsă de alimente" şi reduse drastic raţiile veteranilor, şi aşa neînsemnate.

In plus, în „Forţa expediţionară a bonului de indemnizaţie" se strecuraseră agenţi federali, spioni ai poliţiei, informatori plătiţi şi agenţi provocatori. W. W. Waters, „comandantul" autoritar, vioi şi elegant al B.E.F.-ului [1] era el însuşi în legătură continuă cu generalul Glassford şi în realitate primea ordine dela şeful poliţiei. După cum a mărturisit ulterior chiar Glassford, „Corpul de poliţie militară" pe care îl organizase Waters, pentru a „menţine ordinea" printre veterani „lucra în strânsă colaborare cu poliţia metropolitană, care era sub comanda mea" [2].

„Dacă găsim agitatori roşii printre noi", informa Waters poliţia din Washington, „avem noi grijă de ei".

Cei care soseau la Anacostia Flats erau preveniţi de către „comandantul" Waters împotriva „activităţii roşilor" din „Liga muncitorilor foşti combatanţi", un grup de veterani de stânga, care jucaseră un rol important în organizarea „mar-

[1] Bonus Expeditionary Force (Forţa expediţionară a bonului de indemnizaţie) (N. R.).

[2] Inclinaţiile politice ale lui Waters şi ambiţiile lui personale au apărut limpede câtva timp mai târziu când, după ce a format o organizaţie numită „Cămăşile kaki", a declarat: „O astfel de organizaţie trebue să fie în mod inevitabil comparată cu fasciştii din Italia şi cu naziştii din Germania. Timp de cinci ani Hitler a fost ironizat şi batjocorit, dar azi stăpâneşte Germania. Inainte de război, Mussolini a fost un tipograf vagabond, alungat din Italia din cauza vederilor lui politice. Dar azi e o figură cunoscută în lumea întreagă" (N. A.).

șului bonului de indemnizație" și care fuseseră siliți să jure că sunt împotriva comunismului. Câțiva din conducătorii „Ligii" fură răpiți, bătuți cu brutalitate și expulzați din Washington. Cadavrele maltratate a doi veterani suspectați de comunism fură găsite plutind pe Potomac.

Dar, cu toate eforturile ce se făceau pentru a-i teroriza și a le sparge rândurile, marea majoritate a veteranilor rămaseră cu încăpățânare acolo unde se stabiliseră și continuară să ceară cu violență plata indemnizațiilor lor...

In dimineața de 17 Iulie, după o ultimă ședință ținută în grabă, Congresul luă vacanță fără să fi votat legea. Când se înnoptă, cea mai mare parte a reprezentanților și senatorilor părăsiră Washingtonul.

Ulterior, generalul Pelham Glassford a desvăluit pregătirile făcute cu grijă de către autoritățile guvernamentale, pentru orice eventualitate :

...trupele fuseseră instruite încă din Iunie tocmai pentru o astfel de situație încordată... atât ofițerii, cât și soldații din armata de uscat și marină cu serviciul în apropiere de Washington fuseseră ținuți sub stare de alarmă și fără permisii multă vreme... trupele acestea făceau o instrucție specială pentru folosirea gazelor lacrimogene și pentru însușirea manevrelor necesare la împrăștierea mulțimilor.

Situația atinse culmea la 28 Iulie, dată numită apoi „Joia sângeroasă". In dimineața aceea, un foarte mare număr de polițiști încercară să evacueze câteva sute de veterani din două clădiri guvernamentale părăsite din Third Street și Pennsylvania Avenue. La refuzul veteranilor de a pleca, poliția atacă clădirile, aruncând gaze lacrimogene împotriva celor dinăuntru. Veteranii rezistară. Infuriați, polițiștii traseră. Câțiva veterani se prăbușiră, doi dintre ei răniți mortal...

Președintele Hoover ordonă numaidecât generalului Douglas A. MacArthur, șeful Statului Major al Armatei, să preia comanda evacuării „Forțelor expediționare ale bonului de indemnizație" din Washington, folosind armata pentru „a pune capăt acestei răscoale și sfidări a autorității civile".

Trupele sosiră pe la ora patru după amiază. Descriind evenimentele care au urmat, *New York Times* relata :

Pe toată Pennsylvania Avenue... veneau soldați, cavaleria deschizând drumul, după ea urmând tancurile, mitraliorii și infanteria...

Au așteptat cam o jumătate de oră; între timp, ofițerii se sfătuiau cu poliția, iar demonstranții le adresau provocări. Erau dornici de acțiune și au căpătat ce-au vrut.

Douăzeci de soldați cu căști de oțel au deschis drumul cu revolverele în mână, până când vreo alți două sute au luat poziție în fața „redutei veteranilor". In clipa aceea au sosit și cavaleriștii. Călăreau în josul străzii, deschizându-și drum cu săbiile, lovind pe cei din apropiere cu latul spadei.

Acțiunea a fost precisă, bine executată din punct de vedere militar, dar nu pe placul mulțimii. Erau printre ei și din aceia care rezistau trupelor, răspunzând loviturilor, înjurând și lovind caii...

In mijlocul unor scene care aminteau „curățirea" unui oraș după ocuparea lui în timpul războiului mondial, trupele federale... au alungat din satul de colibe de lângă Pennsylvania Avenue armata celor ce-și revendicau îndemnizația.

Trupele au incendiat apoi colibele veteranilor.

Toate amănuntele operației fuseseră plănuite cu o deosebită grijă de generalul MacArthur; fuseseră prevăzute și pompe de incendiu pentru a împiedica răspândirea flăcărilor...

Purtând măști împotriva gazelor și asvârlind bombe cu gaze lacrimogene, infanteriștii îi urmăriră pe veteranii care fugeau căutând cu disperare să-și apere soțiile și copiii. Escadroane de cavaleriști, rotindu-și săbiile, au colaborat la vânătoare. Civilii care priveau au fost gazați, doborîți sub lovituri și zdrobiți de copitele cailor...

„Inspăimântătoare era gloata aceea deslănțuită", le-a declarat generalul MacArthur ziariștilor, cu privire la veterani. „Unii purtau însemnele revoluției. Bunăvoința și considerația cu care au fost tratați, ei le-au interpretat drept slăbiciune".

In aceeași noapte, trupele lui MacArthur au luat cu asalt tabăra dela Anacostia. In timp ce reflectoare uriașe luminau terenul mocirlos, soldați cu căști de oțel înaintau, aruncând bombe cu gaze lacrimogene, incendiind colibele mizerabile și corturile și izgonindu-i pe veterani și familiile lor. La miezul nopții, cerul Washingtonului era luminat ca și cum o mare pădure ar fi fost în flăcări. Mulți dintre veterani cu soțiile și copiii lor au fost asfixiați de gaze. Un copil a murit.

In zori, guvernul era stăpân netăgăduit pe câmpul de luptă. Anacostia Flats era presărată de ruine fumegânde. Pe mai multe mile împrejur, de-a-lungul drumurilor și șosele-

lor Virginiei şi Marylandului, mii de veterani şi familiile lor se îndepărtau grăbiţi de capitală, unii plângând şi blestemând, alţii tăcuţi şi uluiţi...

„O provocare la adresa autorităţii Statelor Unite a fost întâmpinată cu rapiditate şi energie", declara presei preşedintele Hoover. „După luni de indulgenţă plină de răbdare, guvernul a răspuns unei acţiuni vădit ilegale aşa cum trebue să răspundă oricând... Prima obligaţie a funcţiei mele este de a păstra şi de a apăra Constituţia şi autoritatea legii. Aceasta îmi propun să fac totdeauna."

Dar şi puţinele iluzii pe care le va mai fi păstrat poporul american asupra „marelui umanitarist" s'au spulberat în flăcările care au mistuit mizerele cocioabe dela Anacostia Flats. Ţara avea să trimită în curând un alt om la Casa Albă.

In aceeaşi toamnă, în timp ce campania pentru alegerea preşedintelui era în toi, directorul şi editorul ziarului *New York Graphic*, Emile Gauvreau, avea o întrevedere particulară la Albany, capitala statului New York, cu candidatul partidului democrat la preşedinţie, guvernatorul Franklin D. Roosevelt.

In timp ce Roosevelt şi Gauvreau prânzeau împreună într'o mică încăpere, alături, în biroul guvernatorului, telefoanele sunau neîncetat. Din toate regiunile ţării soseau rapoarte asupra desfăşurării campaniei electorale. Din când în când ei trebuiau să-şi întrerupă convorbirea, guvernatorul fiind nevoit să răspundă unor apeluri telefonice interurbane deosebit de importante pentru care i se dădea legătura chiar acolo, în cameră, printr'o prelungire a firului telefonic.

Roosevelt era optimist. Nu se mai îndoia că avea să fie viitorul preşedinte al Statelor Unite. Confidenţial, mărturisi lui Gauvreau câteva din planurile sale în ce priveşte naţiunea.

„Avem nevoie de un contact direct cu poporul", spunea Roosevelt. „E timpul să întindem o mână pentru a-i ajuta pe oameni... Va să zică ţi-a plăcut cuvântarea mea despre „omul uitat?" Ea se referă la milioane de oameni de-ai noştri. Iar „omul uitat" reprezintă alţi patru oameni în fiecare familie, deoarece el o întreţine. Dacă există 14 milioane de şomeri, în-

mulţeşte numărul acesta cu patru şi vei cunoaşte numărul celor aflaţi acum în suferinţă. Trebue să se facă ceva în această privinţă... Pentru ca poporul să fie fericit, dă-i posibilitatea să muncească, aceasta-i soluţia".

Guvernatorul trase adânc din ţigară, apoi suflă încet un nor de fum. „In privinţa Rusiei", începu el şi se mai gândi înainte de a continua. „Voi recunoaşte Rusia [1]. Voi trimite acolo oameni să vadă ce fac ruşii..." Părea că acest subiect îl atrage în mod deosebit. „Rusia... Rusia, o ţară ciudată, şi ideile lor pot părea ciudate — voi trimite oameni să studieze Rusia".

Deodată, Roosevelt se îndreptă energic în scaun. „Sunt multe de făcut!" declară el. „Poporul nostru trebue pus din nou pe picioare".

I se dădu legătura pentru o nouă convorbire telefonică. Roosevelt ascultă câteva clipe, apoi râse plin de voioşie. „Bună treabă!" zise el. „Incă trei state m'au votat! Splendid, Jim".

Reluându-şi discuţia cu Gauvreau, Roosevelt îi spuse redactorului: „Vom ajuta poporul". O clipă chipul i se întunecă. „Şi asta trebue s'o facem repede. A devenit nerăbdător. Intorcându-mă săptămâna trecută din Vest, am vorbit cu un bătrân prieten care conduce o mare societate de căi ferate în acea regiune. „Fred", l-am întrebat eu, „despre ce vorbeşte lumea pe aici?" Şi acum îi mai aud vorbele: „Frank", îmi răspunse el, „îmi pare rău să-ţi spun că oamenii de pe aici vorbesc despre revoluţie".

La 8 Noembrie 1932, învingând în patruzeci şi două de state [2] cu o majoritate de peste şapte milioane de voturi, Franklin Delano Roosevelt fu ales preşedinte al Statelor Unite.

[1] Până atunci, adică după 15 ani dela Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie, Statele Unite nu recunoscuseră în mod oficial U.R.S.S. (N. R.).

[2] Dintr'un total de 48 de state care alcătuesc Statele Unite (N. R.).

Cartea a treia

RĂZBOIUL INTERN

Capitolul VIII

NEW DEAL

1. F. D. R.

„Vă cer angajamentul și mă angajez eu însumi, să îndreptăm poporul american pe o altă cale... Aceasta este mai mult decât o campanie politică; este o chemare la arme. Dați-mi ajutorul vostru, nu numai ca să câștig voturi, dar să câștig lupta pornită pentru a înapoia America propriului ei popor".

Acestea erau cuvintele pe care le-a rostit Franklin Delano Roosevelt când a acceptat să fie numit candidat al partidului democrat la președinția Statelor Unite la 2 Iulie 1932, vestind totodată începutul unei epoci istorice în America, epocă ce avea să fie cunoscută națiunii și lumii sub numele de New Deal.

Complex — având forme schimbătoare — și adesea paradoxal, New Dealul își lua caracterul predominant și forma din rezultatul a două conflicte epocale, în care fuseseră implicate mari masse ale omenirii: revolta milioanelor de americani împotriva suferinței de nedescris, sărăciei și epuizării forțelor umane în perioada marii crize economice și lupta de atunci a popoarelor iubitoare de libertate din lumea întreagă împotriva cuceririi barbare și a înrobirii prin contrarevoluția fascistă [1].

[1] Louis M. Hacker și Benjamin B. Kendrick scriu în lucrarea lor de istorie *Statele Unite dela 1865 încoace* că „New Dealul" a fost arătat ca o

In dimineaţa zilei de 30 Ianuarie 1933, aproape cu o lună înainte de instalarea preşedintelui Roosevelt, Adolf Hitler, fost spion al Reichswehrului, fusese numit cancelar al Reichului de către feldmareşalul Paul von Hindenburg, senilul preşedinte al Republicii Germane. La 27 Februarie, cu cinci zile înainte ca Roosevelt să se fi instalat la Casa Albă, naziştii incendiau Reichstagul, aruncând vina incendierii lui asupra comuniştilor, iar Hitler, după ce declară starea excepţională, puse mâna pe puterea supremă în Germania.

Tot la 27 Februarie, ministrul de externe britanic, Sir John Simon, declara în Camera Comunelor că guvernul britanic se vede nevoit să hotărască embargo asupra exportului de arme, atât pentru China, cât şi pentru Japonia — asta la un an şi jumătate după ce Japonia invadase Manciuria şi într'o perioadă în care trupele chineze, în plină luptă, aveau disperată nevoie de aceste arme...

Deasupra Europei şi Asiei începuseră să se profileze prevestirile negre ale celui de al doilea război mondial.

Şi pentru America se apropiau zile cruciale. Milioane de oameni erau şomeri şi lipsiţi de mijloace. Milioane de oameni n'aveau unde locui sau trăiau în cocioabe îngrozitoare. Milioane de oameni căutau cu înfrigurare de mâncare pentru copiii lor. Ţara era bântuită de spaimă.

---

revoluţie, şi, deşi nu a avut nimic din violenţa şi turburările legate de o răsturnare revoluţionară, el a reprezentat o deplasare a puterii politice dela marii industriaşi, marii bancheri şi marii moşieri, spre mica burghezie şi muncitorime. In studiul său *Roosevelt şi Hopkins*, dramaturgul Robert Sherwood dă o definiţie cu totul diferită a „New Dealului": „Era de fapt, aşa cum a conceput-o şi condus-o Roosevelt, o revoluţie a dreptei, care se ridicase să lupte întru propria ei apărare" spune Sherwood.

Deşi e sigur că n'au lipsit nici violenţe sângeroase şi nici turburări — cu toate că Hacker şi Kendrick susţin contrariul — perioada New Dealului n'a însemnat o revoluţie a muncitorilor şi micii burghezii; în niciun moment între 1933 şi 1945 nu a existat vreun transfer real al controlului vieţii politico-economice a ţării dela capitaliştii americani la vreo altă clasă.

Pe de altă parte, în ciuda tonului categoric al lui Sherwood, New Dealul, cu toate contradicţiile lui, n'a reprezentat în niciun caz o „revoluţie a dreptei" — sau o contrarevoluţie. Amândouă definiţiile, ca şi alte aprecieri contemporane asupra New Dealului, trec cu vederea influenţa hotărîtoare a luptei antifasciste internaţionale asupra desvoltării New Dealului (N. A.).

Sâmbătă 4 Martie, în ziua instalării președintelui, băncile se închiseră în toată America și întregul sistem bancar încetă de a mai funcționa...

Iată o parte din discursul inaugural al președintelui Franklin D. Roosevelt adresat națiunii :

Abundența se află la porțile noastre, dar ea nu este folosită cu generozitate în ceeace privește distribuirea bunurilor. In primul rând pentrucă acei care dirijează schimbul de bunuri necesar omului au dat greș din propria lor îngustime de vederi și din propria lor incompetență, și-au recunoscut eșecul și au părăsit lupta... Practicile lipsite de scrupule ale cămătarilor au fost condamnate de tribunalul opiniei publice, au fost respinse de inimile și mințile oamenilor...

Nu ne îndoim de viitorul adevăratei democrații. Poporul Statelor Unite nu s'a înșelat. In situația grea în care se află, el a dat un mandat prin care dovedește dorința lui de acțiune directă și viguroasă. A cerut disciplină și o conducere care să-i arate drumul. A făcut din mine instrumentul actual al dorințelor lui. Accept darul în spiritul în care mi-a fost făcut.

Ca toți marii oameni de stat, Franklin Delano Roosevelt s'a format datorită evenimentelor și curentelor vremii lui, în aceeași măsură în care a contribuit și el la formarea lor. Când și-a început prima legislatură ca președinte, la vârsta de cincizeci și unu de ani, Roosevelt era un om politic bine pregătit, dinamic, priceput, un bărbat atrăgător, de o elocvență remarcabilă și al cărui liberalism era, așa cum spune Karl Schriftgeisser, „doar cu puțin sau poate deloc superior aceluia care-l însuflețise pe predecesorul său la Albany (guvernatorul Alfred E. Smith)". Walter Lippmann îl privea pe acest vlăstar al aristocrației și bogăției americane ca pe „inamicul ce nu era primejdios nimănui" și făcea următorul comentariu asupra campaniei prezidențiale a guvernatorului Roosevelt :

Politica lui Roosevelt ar părea că se mișcă în două direcții opuse. Echilibristica este foarte desvoltată în politica americană, și domnul Roosevelt și-a însușit-o. Mesajul lui către Corpul Legislativ, sau cel puțin acea parte din mesaj care este dedicată candidaturii lui la președinție, este un exemplu aproape perfect al acestui echilibru între antiteze. Mesajul său e redactat în așa fel încât dacă îl citește un progresist poate să găsească în el destule din propriile lui fraze care să-i dea satisfacția că inima lui Franklin D. Roosevelt se află la locul potrivit. Va găsi în el ecoul observației recente a guvernatorului La-

Follette cu privire la pierderea „libertății economice". Va găsi un ecou al impresionantei cuvântări a guvernatorului LaFollette asupra creșterii concentrării bogățiilor...

Pe de altă parte, mesajul cuprinde și toate asigurările necesare conservatorilor. „Nu vom încerca să distrugem sau să doborîm; sistemul nostru este „veșnic"; trebue să insistăm „asupra permanenței instituțiilor noastre fundamentale".

Lippmann făcea însă o remarcă și mai semnificativă, și anume, că „este imposibil să continui să reprezinți lucruri atât de diferite pentru oameni atât de diferiți"...

Când, peste doisprezece ani, Franklin Delano Roosevelt a murit, după ce doborîse orice precedent, fiind ales de patru ori președinte al Statelor Unite, nu mai existau decât puține lucruri echivoce cu privire la poziția sa în politica națională și internațională. Roosevelt se dovedise unul dintre cei mai proeminenți, dacă nu cel mai proeminent dintre toți președinții Statelor Unite.

Inițialele „F.D.R." erau rostite cu familiaritate și dragoste de către milioane de oameni. Curajul lui Roosevelt și încrederea lui de neînfrânt, discursurile lui, personalitatea lui, zâmbetul lui plăcut, vocea lui prietenoasă, convingătoare, felul în care își înclina capul, unghiul format de portțigaretul său — erau cunoscute în lumea întreagă. Frazele de neuitat ale lui Roosevelt: „Regaliștii din economie; „Ingrădirea agresorului", „Politica bunei vecinătăți", „Arsenalul democrației", „Cele patru libertăți", deveniseră o parte integrantă în limbajul tuturor.

„Exista o legătură între Roosevelt și oamenii simpli din Statele Unite", scrie Frances Perkins, ministru al Muncii în guvernul Roosevelt, în cartea ei *Roosevelt, așa cum l-am cunoscut eu* „și prin aceasta, o legătură cu oamenii simpli din lumea întreagă."

Niciodată până atunci un președinte nu fusese atât de iubit de poporul american.

Dela început, membrii așa zisului „trust al inteligenței" al președintelui Roosevelt și ceilalți colaboratori ai săi contrastau puternic cu milionarii, cu politicienii, cu pungașii sau cu escrocii de care fuseseră înconjurați cei trei președinți precedenți.

2. PRIMA LEGISLATURĂ

In prima lui cuvântare inaugurală, președintele Roosevelt făgăduise să se pună pe lucru; și, dela început, trecu la acțiune — cu îndrăzneală crescândă, intensă, electrizând uneori, confundând și acționând confuz câteodată — acționând însă pe o scară ne mai întâlnită până atunci de poporul american.

In primele zece zile ale legislaturii sale, Roosevelt convocă Congresul în sesiune specială; ceru și primi puteri excepționale — șaptezeci și cinci de aprobări deosebite de putere totală — așa cum nu mai primise niciun președinte în timp de pace. El decretă „vacanța" băncilor din întreaga țară; elaboră legea economiei naționale; interzise exportul aurului și negocierea oricăror devize străine; micșoră cheltuelile statului; ceru Congresului să autorizeze în mod legal consumul berei; redeschise băncile; și la sfârșitul primei săptămâni a administrației sale el adresă națiunii cea dintâi dintre faimoasele sale „convorbiri la gura sobei", simplă, caldă și prietenească.

Iată câteva din legile trecute cu repeziciune prin Congres în timpul primelor trei luni dela instalarea lui Roosevelt la Casa Albă:

Legea de refacere a industriei naționale (NRA)
Legea pentru economii
Legea stării excepționale a băncilor
Legea pentru construcțiile din Valea Tennessee
Legea de organizare civilă pentru conservarea resurselor naturale
Legea pentru adaptarea agriculturii
Legea de ajutorare excepțională de 500.000.000 dolari
Legea pentru acordarea împrumutului proprietarilor de case
Legea pentru reglementarea consumului de bere
Legea bancară Glass-Steagal
Legea Wagner a relațiilor de muncă
Decret asupra circulației aurului
Legea pentru coordonarea căilor ferate
Legea garanțiilor

Și cum această activitate febrilă a continuat în tot cursul lunilor următoare, cum se proiectase un vast program de lucrări publice și pretutindeni înfloreau insemnele NRA și vulturul albastru cu lozinca „ne facem datoria", speranța renăscu deodată în toată țara. Era ca și cum în timpul celor trei ani întunecați națiunea își ținuse de frică respirația, iar acum, dintrodată, respira din nou...

Trecând în revistă realizările lui Roosevelt în timpul primului an al administrației sale, Walter Lippmann scria la începutul anului 1934:

La instalarea domnului Roosevelt, în mințile tuturora stăruia întrebarea dacă națiunea va putea să se „refacă"... Panica, mizeria, răzvrătirea și desnădejdea zguduiau poporul și-i distrugeau încrederea, nu numai în spiritul de afaceri, dar și în modul de viață american. Nimeni nu poate spune încotro am fi fost târîți dacă am fi continuat tot așa încă un an... Mai există și azi probleme grave. Dar nu mai este o criză periculoasă, copleșitoare. Massa poporului și-a recăpătat curajul și speranța.

Dar chiar în timp ce Lippmann scria aceste cuvinte, starea de spirit a națiunii trecea printr'o transformare adâncă și turburătoare. „Luna de miere a New Dealului", luă sfârșit într'o mare nemulțumire și o neliniște care creștea cu repeziciune. Cuvintele lui Roosevelt despre „zarafii" care-și părăsiseră „jețurile lor înalte din templu" s'au dovedit mai mult poetice decât profunde, politica noii administrații aducând cu ea compromisuri care desamăgeau și contradicții.

Așa cum scria ulterior Frederick Lewis Allen în *Zeii Creației:*

Cei care au studiat îndeaproape New Dealul au remarcat o creștere a tendinței de a trâmbița noi programe — pentru a le modera apoi pe măsură ce opoziția se întărea... Cu timpul, NRA s'a dovedit a fi o armă guvernamentală cu scopul de a proteja grupurile de afaceriști ce se organizau pentru a face față noilor concurenți și reducerii prețurilor de desfacere; ca o agenție care accelera și controla numai în parte acel proces de concentrare!

In aceeași vreme, publicația Wall Streetului *The Annalist* preciza: „Marele capital financiar va beneficia până la urmă de noul regim. Eliminarea metodelor de concurență, o legătură mai strânsă a băncilor particulare cu aparatul finan-

ciar de stat, creşterea controlului şi coordonării — toate acestea sunt elementele forţei viitorului capitalism financiar".[1]

In timp ce prevederile legii de refacere a industriei naţionale care li se păreau avantajoase erau respectate de către patroni, mulţi dintre ei violau cu neruşinare unele paragrafe ale legilor presupuse a fi în favoarea salariaţilor. „Pentru dumnezeu", îi spuse un muncitor ziaristului George R. Leighton, care cerceta în toamna anului 1933 realizările obţinute

[1] Exprimând un punct de vedere mai sincer, E. F. Brown, redactor adjunct la *Current History Magazine,* editat de *New York Times,* scria încă din Iulie 1933: „Noua Americă nu va fi nici capitalistă în vechiul înţeles al cuvântului, nici socialistă. Dacă azi tendinţa este spre fascism, va fi un fascism american, cuprinzând experienţa, tradiţiile şi speranţele unei mari naţiuni de burghezi".

Unul din evenimentele antidemocratice cele mai rău prevestitoare în timpul acestei prime perioade a New Dealului — un eveniment căruia i s'a acordat puţină atenţie în comentariile epocii — a fost creşterea rapidă a aparatului poliţiei secrete de stat. In această epocă, Biroul Federal de Investigaţii s'a transformat într'o agenţie guvernamentală cu puteri lărgite, iar şeful FBI, J. Edgar Hoover, începu să ajungă cunoscut în toată ţara.

Lumea criminală interlopă trecea prin timpuri grele în 1933. Desfiinţarea prohibiţiei dăduse o lovitură de moarte afacerilor de milioane ale contrabandiştilor de alcool; şi întrucât un număr din ce în ce mai mare de criminali se îndreptau spre afaceri mai puţin rentabile, dar mai disperate, se produse un val de răpiri şi de jefuiri de bănci. FBI nu făcuse nimic pentru a interveni în marile jafuri făptuite de gangsteri în timpul prohibiţiei; dar acum, când erau ameninţaţi copiii şi proprietăţile celor mai proeminenţi şi bogaţi cetăţeni, se ceru dintrodată să intre în acţiune autorităţile. Congresul votă legi care extindeau jurisdicţia FBI şi asupra jefuirii băncilor, răpirilor şi altor diferite crime.

J. Edgar Hoover se grăbi să exploateze situaţia. In scurtă vreme, ispravile îndrăzneţe ale agenţilor săi speciali, cunoscuţi sub numele de „G-men", ajunseseră să preocupe întreaga ţară; iar presa, radioul şi filmele prezentau lupte — care făceau să-ţi îngheţe sângele în vine — între G-meni şi jefuitorii de bănci, răpitorii şi puşcăriaşii evadaţi. Peste noapte, FBI deveni un cuvânt familiar.

„Acum cinci ani, J. Edgar Hoover era de fapt un necunoscut pentru marele public" scria în 1938, în prefaţa la cartea lui Hoover *Oameni care se ascund,* un publicist al FBI. Courtney Ryley Cooper, care se specializase în reportaje despre viaţa de circ şi viaţa animalelor din junglă. „Azi, el conduce grupul nostru cel mai cunoscut de vânători de oameni — G-menii. Directorul acestora a ajuns un ideal pentru aproape toţi băieţaşii..."

Datorită străduinţelor neobosite ale publiciştilor în slujba sa, vederile lui Hoover asupra „cercetării ştiinţifice a crimei", a „delicvenţei infan-

prin legea de refacere a industriei naţionale — „să nu povesteşti nimănui că ai fost aici. Nişte muncitori dela fabricile de ciment din apropiere s'au plâns şi au fost asvârliţi afară". Leighton scria în *Harper's Magazine* că „spiritul şi intenţiile legii de refacere a industriei naţionale şi codurile de legi sunt violate, atât pe faţă, cât şi în secret."

Muncitorii începură să poreclească această lege, ale cărei iniţiale erau N.R.A., cu numele de „National Run Around" [1].

---

tile" şi a altor subiecte asemănătoare ajungeau la cunoştinţa poporului printr'un şuvoi de articole, comunicate de presă, cuvântări publice, interviewuri în ziare şi emisiuni radiofonice.

„E cel mai mare vânător de publicitate de pe întregul continent american" — mârâia furios senatorul George Norris. „Dacă nu facem nimic pentru a pune capăt acestei nebunii admirative şi acestor laude atât de răspândite, organizaţia FBI, în loc să apere guvernul împotriva criminalilor, va ajunge să conducă chiar guvernul".

An de an, subvenţionat cu fonduri din ce în ce mai mari, aprobate de Congres, FBI capătă proporţii devenind şi mai complex. Hoover instală cu mare zarvă un „laborator pentru studiul crimei" şi întemeie în 1935, la Washington, o Academie FBI a poliţiei spre a „servi ca o universitate a metodelor poliţieneşti", pentru instruirea funcţionarilor de poliţie din toate colţurile ţării. După Hoover, amprentele digitale adunate de „divizia de identificări" se numărau cu milioanele încă de prin 1935. Ele sosesc din toate colţurile Americii, din sate, din oraşe, capitale şi centre metropolitane pentru a se concentra la Washington, unde alcătuesc un vast fişier..."

Dictatura personală — instaurată de Hoover în interiorul FBI — a fost descrisă cu aceste cuvinte, încă din 1933, de Ray Tucker, într'un editorial din *Collier's Magazine:* „In timpul conducerii sale (Hoover), biroul a fost organizat în stil prusac; a devenit o maşină personală şi politică. Mai inaccesibil decât preşedinţii, şi-a ţinut agenţii într'o continuă frică şi respect, concediindu-i sau mutându-i la discreţie; niciun alt serviciu guvernamental n'a cunoscut atâtea schimbări de personal... S'a opus totdeauna la încadrarea oamenilor săi după normele aparatului de stat... El avea pâinea şi cuţitul."

După cele spuse de Ray Tucker, Hoover „continua şi extindea pe cât putea cele mai bune sau cele mai rele tradiţii în ceeace priveşte sistemul poliţiei secrete":

„...agenţii de urmărire ai Biroului ţineau sub observaţie în mod frecvent demnitari consideraţi ca membri în perspectivă ai guvernului, funcţionari publici, editori, reporteri de ziare, clerici, profesori universitari, liberali, unele pături ale intelectualităţii, presupuşii comunişti, conducători ai sindicatelor..."

Pentru amănunte referitoare la activitatea FBI a se vedea cartea IV-a (N. A.).

[1] Adică „ocolire naţională" (N. R.).

In orice caz, în 1934 şi 1935, un număr tot mai mare de muncitori nemulţumiţi luară poziţie, cerând interpretarea exactă a celor exprimate de paragraful 7 a din Legea de refacere a industriei naţionale, care preciza că „salariaţii au dreptul să se organizeze şi să ducă negocieri pentru contracte colective".

„Legea este de partea noastră!" striga John L. Lewis, teatralul şi sprâncenatul preşedinte al sindicatului unit al muncitorilor mineri şi, într'un efort organizatoric — punând la bătaie fondurile — triplă în patru luni de zile numărul membrilor Uniunii. Douăsprezece mii de docheri de pe coasta Pacificului, având în frunte un conducător activ din rândurile lor, Harry R. Bridges, declarară grevă în Mai 1934, împreună cu muncitorii din porturi şi determinară încetarea navigaţiei dela San Diego la Seattle; iar la mijlocul lui Iulie, în urma uciderii unor grevişti de către poliţie, întregul oraş San Francisco a fost paralizat timp de patru zile de o grevă generală. In 1935, în 19 state, peste 40.000 oameni din Garda Naţională au fost mobilizaţi pentru înnăbuşirea grevelor. Dela un capăt la altul al ţării, industria era frământată de conflicte de muncă îndârjite, greve şi campanii de organizare sindicală înverşunate.

In Noembrie 1935, în urma unei acţiuni conduse de John L. Lewis împotriva politicii conservatoare a „vechii gărzi" a Federaţiei Americane a Muncii, conducătorii a opt departamente din Federaţia Americană a Muncii au întemeiat Comitetul pentru Organizarea Industrială, având ca scop crearea unor sindicate industriale şi organizarea celor nesindicalizaţi..[1]

Intre timp, bogătaşii erau şi mai nemulţumiţi de New Deal decât cei săraci. Lammot du Pont, preşedintele uriaşului concern chimic „E. I. du Pont de Nemours & Company", declara în Ianuarie 1934: „Anul 1933 a fost martorul unui atac aventuros al guvernului împotriva practicelor politice, sociale şi economice ale ţării". In furia lor, alţi industriaşi şi financiari de frunte, care acceptaseră mai întâi zâmbind declaraţiile „ra-

[1] In Septembrie 1936, Consiliul Executiv al Federaţiei Americane a Muncii a suspendat din Federaţie Comitetul pentru Organizarea industrială şi pe aderenţii acestuia. CIO a ţinut prima sa conferinţă naţională la Pittsburgh, în Noembrie 1938; şi-a schimbat numele în „Congresul Organizaţiilor Industriale", alegându-l ca preşedinte pe John L. Lewis (N. A).

dicale" ale lui Roosevelt, socotindu-le o demagogie fără precedent, ajunseră la concluzia că președintele credea serios multe din cele ce spusese despre abuzurile „puținilor privilegiați", despre „idealurile umane ale democrației", despre dreptul muncitorilor de a se organiza și despre dreptul „celor săraci de a cere ajutorul guvernului". Intrucât New Dealul, răspunzând presiunii populare, își sporea programul de lucrări publice și de ajutorare, și deoarece mișcarea sindicală creștea, marii oameni de afaceri îl defăimară cu furie pe Roosevelt ca „trădător al clasei sale" și lansară o violentă campanie de propagandă împotriva „roșului acela dela Casa Albă" și a întregului lui guvern. In primăvara anului 1935, *Kiplinger's Washington Newsletter* socotea că optzeci la sută din oamenii de afaceri din țară se opuneau New Dealului.

Dușmănia înverșunată a marilor întreprinderi împotriva New Dealului nu a avut dece să fie atenuată atunci când după o mare victorie a partidului democrat, în alegerile pentru Congres din Noembrie 1934, președintele Roosevelt a declarat la deschiderea sesiunii Congresului, la 4 Ianuarie 1935:

> Este clar... am primit mandatul din partea poporului, pentru a-i face pe americani să renunțe la acea concepție despre acumularea de bunuri care, datorită câștigurilor excesive, creează o putere nejustificată a indivizilor asupra afacerilor particulare și, din păcate pentru noi, și asupra treburilor statului.

La Washington, „reprezentanții politici ai bogăției" se pregăteau să saboteze viitoarea legislație a New Dealului. După cum relata un reportaj apărut în *New York Times* la 24 Februarie, în Camera Reprezentanților luase ființă un „Comitet al celor 100", cu scopul de a „ține întruniri secrete" în care să se elaboreze strategia împotriva guvernului.

Iar într'un editorial, *New York Times* făcea remarca:

> ...avem un președinte care are o majoritate nominală de două treimi în ambele Camere, dar căruia i se opun, combătându-l zilnic, dizidențe din propriile sale rânduri, și care este amenințat de o revoltă crescândă împotriva celor mai importante directive politice ale sale.

La mijlocul verii anului 1935, New Dealul trecu Rubiconul. La 27 Mai, Curtea Supremă a Statelor Unite declară neconstituțională Legea pentru refacerea industriei naționale.

Se părea că teza pe care se sprijinea această hotărîre — după cum se exprimă Charles şi Mary Beard — „bloca orice posibilitate de reglementare prin lege a litigiilor, orelor de muncă şi salariilor în industrie".

Intr'o conferinţă de presă care a avut loc la Casa Albă şi la care au luat parte peste 200 de ziarişti, preşedintele Roosevelt citi extrase din câteva din miile de telegrame pe care le primise şi în care era întrebat dacă nu poate face nimic „pentru a salva poporul".

„Intrebarea principală", spuse Roosevelt, „este următoarea : înseamnă oare că prin această hotărîre guvernul Statelor Unite nu are niciun control asupra problemelor economice?"

Roosevelt era hotărît să împiedice desfăşurarea lucrurilor în sensul acesta.

O lună mai târziu, la 27 Iunie, Congresul votă legea naţională pentru reglementarea relaţiilor de muncă. Bazându-se pe dreptul Congresului de a reglementa legăturile dintre state, legea prevedea înfiinţarea unui Birou naţional permanent pentru relaţiile muncitoreşti, care să cerceteze plângerile şi să emită ordine de „încetare şi destituire", interzicând: amestecul patronilor în tratativele pentru contractele colective ale salariaţilor lor, menţinerea sindicatelor galbene, discriminările la angajare împotriva membrilor sindicatelor şi alte practici necinstite din câmpul muncii.

Liniile de luptă erau acum bine precizate şi preşedintele Roosevelt arăta limpede poporului american de care parte se situase. In prima convorbire la „gura sobei" din 1936, preşedintele declară :

Susţinem în mod stăruitor că munca este îndreptăţită la tot atâta respect ca şi proprietatea. Dar muncitorii noştri cu braţele sau cu mintea merită mai mult decât respect pentru munca lor. Ei merită o protecţie reală, dându-li-se prilejul să facă uz de munca lor în schimbul unei retribuţii adecvate care să le îngăduie un nivel de trai decent şi tot mai ridicat, şi pentru a economisi o sumă oarecare, care să-i pună la adăpost împotriva inevitabilelor fluctuaţii ale vieţii...

In continuare Roosevelt adăuga :

Mai sunt unii care nu izbutesc să descifreze nici semnele vremii, nici cele ale istoriei americane. Ei ar încerca să refuze muncitorului orice putere efectivă de a duce tratative pentru contracte colective,

de a-şi agonisi cele trebuincioase pentru o viaţă decentă şi de a se şti în siguranţă. Nu muncitorimea ameninţă ţara aceasta cu neînţelegerile de clasă, ci aceşti oameni cu vederi înguste...

In perioada dintre 1930—1940, naţiunea avea să fie desbinată de un crunt conflict instigat de aceşti „oameni cu vederi înguste" de care vorbise Roosevelt.

Origina acestui conflict fusese descrisă profetic de Theodore Dreiser în 1931, prin următoarele cuvinte: „marele conflict existent astăzi în America este acela dintre bogăţie şi sărăcie; se pune întrebarea dacă un individ, cât se poate de neînsemnat şi de sărman, îşi va putea păstra respectul de sine şi viaţa sau dacă o oligarhie comercială va dicta în cele din urmă tuturor celorlalţi — astăzi în număr de vreo 125.000.000 — ce au de făcut, ce ar trebui să gândească şi din cât de puţin (nu din cât de mult) să trăiască, pentru ca ceilalţi, puţini, puternici şi şireţi să-şi poată exercita voinţa şi bunul lor plac. Aceasta este războiul care vine!"

Capitolul IX

FORŢĂ ŞI VIOLENŢA

1. REGELE SPĂRGĂTORILOR DE GREVE

In Ianuarie 1935, revista *Fortune* publica un articol descriind cariera remarcabilă a unui milionar american a cărui reputaţie şi avere se datorau, aşa cum spuneau redactorii revistei, „unui soi de afaceri care nu sunt îngăduite nicăieri în afara Statelor Unite".

Numele milionarului era Pearl L. Bergoff. Meseria lui era: spărgător de greve profesionist.

Primele fraze ale articolului din *Fortune* puneau cititorului următoarea problemă ipotetică:

Eşti preşedinte al consiliului de administraţie. Aşa scrie pe uşa biroului dumitale. Acum o săptămână, muncitorii dumitale — „băieţii" dumitale, cum obişnuiai să le spui — te-au încunoştiinţat că ai exact şapte zile în care să te hotărăşti să le urci salariul dela 4 dolari pe zi la 4.50 dolari pe zi... Ori accepţi, ori.. Mai ai încă vreo douăsprezece **ore până la expirarea termenului... de patru zile şi patru nopţi capul te** doare întruna.

Cât a spus tipul acela că vrea ? Pentru cincizeci de mii de dolari îţi dă garanţia absolută că va sparge greva, va sfărâma sindicatul şi vei rămânea stăpân în fabrica ta. Cincizeci de mii de dolari şi câte capete sparte?

Articolul continua:

Cele de mai sus urmăresc să vă dea o slabă idee asupra derutei de care este cuprins de obicei un conducător de întreprindere atunci

când are de înfruntat amenințarea înspăimântătoare a unei greve... Dacă, în cele din urmă, se hotărăște să facă față acestei amenințări și să lupte împotriva ei, este probabil că se va ridica de pe scaun și va telefona unui domn Pearl L. Bergoff, dela Bergoff Service, din New York. Fiindcă domnul Bergoff este cel mai vechi, cel mai dârz, cel mai încercat practician din câmpul spărgătorilor de grevă profesioniști. Domnul Bergoff nu cunoaște niciun fel de șovăiri.

Timp de peste două decenii, Pearl Bergoff s'a bucurat de un renume național. Ziarele din întreaga Americă se refereau în termeni familiari la spărgătorul de greve cu părul roșu, numindu-l „Diavolul Roșu". Mii de gangsteri și de șantajiști mărunți îi spuneau cu respect „generalul". Titlul preferat al lui Bergoff era acela pe care și-l făurise singur, „regele spărgătorilor de greve".

Inainte de Pearl Bergoff, au mai fost și alți spărgători de greve binecunoscuți, ba el avea chiar câțiva contemporani cu mari succese la activul lor. Niciun spărgător de greve din America nu putea să egaleze însă imediat după 1930 faima lui Bergoff în ceeace privește sfărâmarea necruțătoare a marilor greve, violența nemaipomenit de sângeroasă și clientela distinsă. Pearl Bergoff a fost acela care a pus spargerea grevelor în Statele Unite pe o bază modernă, în proporții de massă.

„Banii sunt singura mea țintă" declarase Bergoff — un tânăr viguros cu o ceafă de taur și plin de vioiciune — când sosise la sfârșitul secolului trecut la New York, unde deschisese o agenție de detectivi și începuse prin a-și oferi serviciile ca păzitor personal al newyorkezilor bogați. In 1907 ajunse la concluzia — după propriile sale cuvinte — că „se putea câștiga mai bine lucrând în industrii". Prin „munca în industrii", Bergoff înțelegea spargerea grevelor.

Cum țara intra într'o perioadă de depresiune și de intense conflicte de muncă, s'a produs imediat printre patroni o cerere mare pentru „serviciile industriale" ale Biroului de detectivi al lui Bergoff. Așa cum spunea revista *Fortune:* „El avea înaintea lui un deceniu de profituri deosebit de mari..."

Pe măsură ce reputația sa de spărgător eficace de greve crescu în anii următori și în biroul său soseau mai multe oferte de lucru decât ar fi putut efectua, Bergoff deveni extrem

de pretenţios în privinţa afacerilor pe care le accepta. Uneori, ca o favoare personală acordată vreunui concern important, Bergoff consimţea să spargă o grevă mai mică, bine-înţeles contra unei plăţi adecvate. Dar, în mod obişnuit, Bergoff se specializase în spargerea grevelor mai mari din industriile-cheie. „Lasă să spargă alţii greva celor care fac butoniere", spunea Bergoff. „Dar când e o grevă în industria oţelului, atunci sunt eu chemat".

Iată câteva din numeroasele firme americane care s'au folosit de serviciile lui Bergoff în anii 1907—1935:

Pressed Steel Car Company
Erie Railroad
Munson Steamship Line
Holland-American Line
Postal Telegraph-Cable Company
Baltimore and Ohio Railroad
Baldwin Locomotive Works
Southern Pacific Railroad
Pennsylvania Railroad
New York Central Railroad
Interborough Rapid Transit of New York City
Standard Oil of New York
Standard Oil of New Jersey
Wells Fargo Express Company
Trenton Street Railway
Morgan Steamship Line
Wilson Steamship Line
Havana-American Steamship Line
American Smelting and Refining Company

Onorariile pe care le primea Bergoff pentru spargerea grevelor erau proporţionale cu faima clienţilor săi în lumea oamenilor de afaceri. Până în 1925, câştigurile nete ale firmei lui Bergoff totalizau 10.000.000 dolari. Venitul său personal în acea vreme era de 100.000 dolari anual din salariu, plus câteva sute de mii de dolari în dividende şi acţiuni. Averea lui personală era evaluată atunci la 4.000.000 dolari [1].

„Pregătirile pentru spargerea unei greve", spunea în 1934 Pearl Bergoff unui ziarist, „se aseamănă cu mobilizarea unei mici armate pentru un război adevărat".

[1] In 1925, ca urmare a unui violent şi neaşteptat declin în afacerile sale, Pearl Bergoff se retrase temporar. „Am închis biroul"... „am plecat în Florida... şi m'am ocupat câtva timp cu tranzacţii imobiliare", povesti el după aceea.

După ce a pierdut 2.000.000 de dolari în speculaţii funciare în Florida, Bergoff se întoarse la New York şi îşi reorganiză firma sa de spărgător de greve sub titulatura „Bergoff Service Bureau".

Noul cartier general al lui Bergoff ocupa patru camere la etajul al paisprezecelea din clădirea Fred F. French de pe Fifth Avenue nr. 551. In camera de primire, modest mobilată, atârna un aviz în care scria: „Nu

Pentru a-l seconda la mobilizarea armatei lui de spărgători de greve și pentru a conduce operațiile acestei armate pe câmpul de luptă, Bergoff angajă ca ajutori speciali un grup de huligani notorii, dintre care cei mai mulți aveau cazier judiciar. Toți erau experți în utilizarea pumnilor, a pumnalelor, a cuțitelor și a bastoanelor de cauciuc. Bergoff îi numea „nobilii" săi.

Pentru „rezervele armate", cum le spunea el, Bergoff se baza în special pe oameni fără căpătâi, haimanale, criminali de rând și spărgători de greve profesioniști. Indatorirea lor era să-i înlocuiască pe muncitorii greviști, și chiar dacă nu lucrau ei înșiși, să lase cel puțin impresia că se lucrează intens, folosindu-se șiretlicuri, ca de pildă fumul ce ieșea pe coșurile fabricii. Aceștia erau cunoscuți sub numele de „golanii lui Bergoff".

Se înțelege că cei câțiva dolari pe zi cu care erau plătiți golanii lui Bergoff nu reprezentau întreaga lor remunerație, aceasta urmând să fie complectată cu tot felul de unelte, echipament industrial, îmbrăcăminte și alte bunuri, pe care le puteau fura când erau în „exercițiul funcțiunii". „Golanii lui Bergoff", scria Edward Levinson în 1935 în cartea sa *Sparg grevele! Tehnica lui Pearl Bergoff*, „au furat de toate, dela robinete până la blănuri în valoare de 50.000 dolari".

Clasificându-i după „pregătire și experiență", Bergoff avea o listă lungă a „golanilor" și a „nobililor" pe care îi folosise în cariera lui de spărgător de greve. „Această listă" spunea el, „este cel mai prețios capital al meu, motorul întreprinderii mele și nu poate fi multiplicată sau reconstruită, deoarece este, în primul rând, produsul timpului, combinând obișnuința de a alege cu o mare experiență".

---

faceți zgomot și nu vorbiți urît". Mai înainte de a fi primiți în biroul lui personal, vizitatorii erau examinați cu atenție printr'o mică deschizătură zăbrelită. Biroul personal al lui Bergoff era împodobit cu extrase înrămate din ziare cu privire la isprăvile lui și cu scrisori de adeverință din partea conducătorilor întreprinderilor de seamă.

In urma crahului dela bursă din 1929, „Bergoff Service Bureau", ca și alte importante concerne de afaceri, a trecut temporar prin clipe grele. Bergoff spunea mai târziu: „Afacerile mergeau atât de rău încât a trebuit să-mi vând arsenalul. Condițiile erau îngrozitoare. Nu-l acuz pe domnul Hoover, mă'nțelegeți" (N. A.).

Iată numele și cazierele unora dintre „nobilii" cei mai reprezentativi de pe lista lui Bergoff:

James Francisc O'Donnell, zis Two Gun[1] *Jim O'Donnell:* hoție în stil mare în 1917 la New York, închisoare la Blackwell's Island; omucidere în 1926 la Dumont, pedeapsă de opt ani, închiscarea de stat din New Jersey.

James Weiler, zis Joe Spanish: omucidere în 1919 la New York, închis în închisoarea Dannemora; agresiune în 1925 la New York, siune banditească în 1934, achitat.

John B. Baron, zis Jesse Mandel: furt în 1903 la New York, furt în 1905 la New York, trimis la casa de corecție; hoție în stil mare, 1909, New York, trimis la casa de corecție Elmira; hoție în stil mare 1910, New York, condamnat la cinci ani la Sing-Sing.

James Tadlock: trafic de stupefiante în 1921 la Philadelphia, doi ani și șase luni de închisoare; atentat la pudoare împotriva unei minore în 1934 la New York, închis la penitenciar.

William Stern, zis Kid Steinie: furt în 1911 la New York, condamnat la 3 luni; omucidere în 1920, la New York, dela zece la douăzeci de ani la Sing-Sing.

Joseph Cohen, zis Joe Pullman: tâlhărie în 1924 la Cleveland, Ohio, găsit vinovat de agresiune și lovire, amendat; agresiune și lovire în 1930 la Cleveland, Ohio, achitat; port ilegal de arme, 1930 Cleveland, Ohio, achitat; violarea legii Harrison pentru narcotice în 1931, șaizeci de zile închisoare; agresiune 1931, nicio mențiune înregistrată; provocare de dezordini, 1934, Jersey City, New Jersey, trei luni de închiscare.

„Când încredințăm într'o grevă unuia dintre oamenii noștri misiunea de paznic", declara Bergoff, „avem nevoie de un om cu purtări bune. Dar nu putem folosi învățători dela școlile duminicale".

Activitatea de spărgător de grevă a lui Bergoff era întovărășită invariabil de violență și vărsare de sânge. „Rănirile și accidentele fatale contau puțin la el", scria revista *Fortune*. „Țelul său era de ordin psihologic".

Deoarece, de obicei, autoritățile locale colaborau cu puternicele societăți care se foloseau de serviciile lui Bergoff, spărgătorii lui de grevă comiteau nenumărate crime fără să fie pedepsiți. Armatele lui de vagabonzi fără căpătâi și de gangsteri colindau dintr'un oraș în altul, ca hoardele de mercenari medievali, jefuind, terorizând populații întregi și lăsând pe urmele lor însângerate o grămadă tot mai mare de morți și răniți.

[1] Două pistoale (N. R.).

Provocarea cu bună știință a violenței era un procedeu folosit în mod obișnuit de Bergoff. „Frenchy" Joe, un gangster de al lui Bergoff, a declarat în timpul unei operații de spargere a grevei, reporterului revistei *Collier's*, John Craige:

Dă-mi douăzeci și cinci de polițiști cu bastoane și revolvere, care să circule în mijlocul mulțimii și să tragă în camioane, așa încât să ne dea prilejul să începem, și vom pune pe fugă mulțimea din acest oraș într'o singură zi... Îi domesticim noi. Îi dresăm în așa fel încât să fugă ori de câte ori vor vedea un camion, altfel vor trebui să îngenunchieze și să-și facă rugăciunea din urmă. Și ce de treabă am putea face în orașul acesta, dacă lucrurile ar merge bine.

„Pentru cei ce preferau neprevăzutul", relatează Edward Levinson în biografia lui Bergoff, „Bergoff avea doi nebuni, pe Francis W. Magstadt și Joe Schultz, unul scăpat dintr'un ospiciu, celălalt pe cale să fie internat. Lăsați în libertate într'un grup de greviști care nu bănuiau nimic, puteai fi sigur că vor înjunghia și împușca, nestingheriți de limitele pe care și le impun oamenii întregi la minte" [1].

In două articole semnate, apărute la 24 și 25 Octombrie 1934, în ziarul *New York Post* și intitulate „Sparg greve", Bergoff trecea în revistă trecutul său de spărgător de greve cu mândria unui eminent om de afaceri, care a reușit prin meritele sale.

---

[1] O campanie caracteristică — una dintre primele campanii ale lui Bergoff — a avut loc în 1910 când „Philadelphia Rapid Transit Company" l-a angajat pentru a sparge greva celor 5000 de șoferi și taxatori, care cereau să li se sporească salariul cu 21 de cenți pe oră. Săptămâni în șir a domnit la Philadelphia un regim de teroare. Spărgătorii de grevă ai lui Bergoff au jefuit magazine, au pătruns în case particulare, împușcând greviști și alți cetățeni din Philadelphia. Intr'o zi, o bandă de spărgători de grevă beți și îngrămădiră în două trolleybuze și porniră cu ele în goană nebună prin oraș, trăgând cu sălbăticie în lumea de pe stradă și rănind vreo doisprezece oameni, inclusiv un copil care dormea.

„In prima zi de grevă au fost uciși doi din oamenii noștri", relata Bergoff. „Pe unul l-am înmormântat pe propriile noastre speze. Avea familie."

Ziaristul John Craige care se afla la Philadelphia în timpul grevei, povestea într'un articol din revista *Collier's:* „Niciodată până acum n'a existat un atac atât de sistematic împotriva unei populații inofensive dintr'un oraș american. Niciodată nu s'au făcut hoții și jafuri în stil atât de mare. Dacă dădeai unui taxator dintre acei care erau spărgători de grevă o monetă, nu primeai restul. Dacă protestai, erai dat jos din vagon și bătut cu bastonul și, dacă rezistai, aveai toate șansele să fii împușcat.

„Profesiunea mea este aceea de spărgător de greve", scria Bergoff. Am fost aproape fără întrerupere în fruntea acestei profesii mai bine de treizeci de ani. Am mobilizat mici armate, la numai câteva ore după ce mi s'a cerut, răspunzând astfel în nenumărate orașe apelului societăților de căi ferate, de autobuze și de navigație..."

După spusele lui Bergoff, tehnica de bază a spargerii grevelor s'a schimbat foarte puțin de când s'a apucat el de această meserie. Obiectul principal a rămas acela de a submina moralul greviștilor și a-i „convinge" de zădărnicia cauzei lor. Au existat, e drept, unele modificări în ceeace privește instrumentele de convingere :

Pe vremuri, aveam un arsenal la dispoziție. Dețineam 2500 de puști și o mulțime de muniții. Aveam totdeauna la îndemână două mii de bastoane și de ciomege. Astăzi suntem la curent cu cerințele moderne. Am trimis gaze lacrimogene pentru recenta grevă a textiliștilor din Georgia... [1]

Arătând că profitul net realizat de pe urma oricărei afaceri este dovada ultimă a succesului ei, Bergoff scria: „Câștigurile rezultate din spargerea grevelor au fost mari". Succesul nu putea fi însă, bineînțeles, măsurat numai din punct de vedere financiar. Mai existau și alte motive de satisfacție:

Nu voi uita niciodată imaginea unei mame cu copilul în brațe... abia ținându-se pe picioare, cu sângele curgându-i din trei răni la cap făcute cu boxul de către unul din acești bandiți".

Poliția din Philadelphia nu a făcut nicio încercare pentru a împiedica aceste nelegiuiri ale spărgătorilor de greve ai lui Bergoff.

In cele două luni care i-au trebuit lui Bergoff ca să spargă greva dela „Philadelphia Rapid Transit" au fost uciși șaisprezece bărbați, femei și copii.

Activitatea de spărgător de grevă a lui Bergoff era deseori întovărășită de pierderi de vieți. De pildă, în încercarea sa de a sparge greva dela „The Pressed Car Steel Works" din McKees Rocks, Pennsylvania, în 1909 — prima acțiune care i-a adus lui Bergoff reputație în toată țara — au fost douăzeci și doi de morți. Printre morți erau și doi gangsteri de-ai lui Bergoff. „Am plătit patru sau cinci mii de dolari pentru fiecare din oamenii noștri uciși", a spus Bergoff după aceea. „Câștigul era atât de mare, încât cheltuiala aceasta a trecut neobservată" (N. A.).

[1] Articolul despre Pearl Bergoff din revista *Fortune* spunea următoarele despre arsenalul său: El își evaluează arsenalul obișnuit la 14.500 dolari și îl reînnoiește din timp în timp, pe măsură ce se ivesc noi afaceri. Cumpără gaze lacrimogene la „Federal Laboratories, Inc." din Pittsburgh

...Am ajuns să privesc serviciile aduse de organizaţia mea comerţului şi industriei ca fiind întru totul asemănătoare cu acelea aduse de medic unui pacient. Cred că există un titlu academic sau de colegiu de „Doctor în ştiinţe economice"; îmi dau seama că aş putea revendica pe drept titlul de „Doctor în ştiinţe economice practice", fără să mă expun la o critică nemeritată.

In America mai erau şi alţii care ajunseseră să împărtăşească părerea lui Bergoff despre importanţa sa ca cetăţean american. In primii ani de după 1930, ziarele citau opiniile spărgătorului de grevă milionar cu privire la problemele politice interne şi internaţionale. Ziarele economico-financiare comentau fenomenalul succes al lui „Bergoff Service Bureau". O comisie care cerceta nişte turburări în legătură cu una din operaţiile de spargere de greve ale lui Bergoff i-a exprimat mulţumiri „pentrucă salvase oraşul dela dezastru".

Printre prietenii şi cunoştinţele mondene ale lui Bergoff se numărau politicieni bine cunoscuţi şi oameni de afaceri renumiţi. Bergoff juca golf la cluburile cele mai elegante, dăruia sume impresionante pentru opere de binefacere şi trecu la catolicism.

La Bayonne New Jersey, unde se stabilise cu familia sa, Bergoff finanţă construcţia unui bloc pentru birourile sale care aveau săpate pe faţadă, în litere gotice, iniţialele lui : „P. L. B."

In Decembrie 1934, după ce colindase prin ţară timp de douăzeci şi şapte de ani cu armatele lui de huligani, şi după ce terorizase oraşe întregi, provocând moartea unui mare număr de cetăţeni, Pearl Bergoff compăru în sfârşit în faţa unui tribunal. Acuzaţiile nu-i erau aduse de vreo instituţie de stat sau federală, ci de un grup de foşti puşcăriaşi şi spărgători de

(pentru amănunte despre „Federal Laboratories, Inc.", vezi mai departe, în acelaş capitol). Cumpără bastoane de cauciuc cu ridicata dela casele care aprovizionează poliţia şi care sunt în număr mare la Chicago şi New York, dar casa Cahn-Walter Company din Lafayette Street, Manhattan, primeşte cele mai mari comenzi dela Bergoff. Pentru boxuri de aramă există numeroase surse. In ceeace priveşte mitralierele, o recentă lege federală cere ca posesorii lor să fie înregistraţi, dar se face o contrabandă considerabilă şi mitralierele pot fi procurate de oricine îşi propune acest lucru în mod serios" (N. A.).

grevă profesioniști care depuseseră plângeri împotriva lui Bergoff pentrucă îi angajase la spargerea unei greve și apoi nu le mai plătise serviciile. Ei îl dăduseră în judecată cerându-și salariul și spezele de deplasare.

Procesul avu loc la tribunalul orașului New York, președinte fiind judecătorul Keyes Winter.

Avocatul lui Bergoff căuta să discrediteze mărturiile depuse de foștii salariați ai clientului său, contestând că s'ar putea pune bază pe depozițiile lor. „Ai fost condamnat vreodată pentru crimă?", îl întrebă el pe Harry Borak, un tânăr brun care purta ghetre.

Borak se întoarse indignat către judecătorul Winter. „Domnule judecător, nu sunt un bandit", protestă el. „Eram în vorbă cu o fată. Nu voia să se mărite cu mine și am împușcat-o. Eram tânăr și îndrăgostit".

Când un alt reclamant, Bennie Mann, veni să depună mărturie, judecătorul Winter se aplecă peste birou, privind cu uimire buzunarul doldora al individului. „N'ai cumva un revolver la dumneata?" îl întrebă el pe Mann.

„Desigur", răspunse Mann.

„Și dece ai venit înarmat în fața Curții"? îl întrebă judecătorul.

„Mă așteptam să mă duc la lucru în dimineața asta", explică Mann.

In depoziția sa în fața Curții, Bergoff spuse cu mândrie :

„Am servit industria americană din Nord, Sud, Est și Vest. Am tras timp de treizeci de ani la carul industriei americane. Am trimis pe mare, armate de oameni în Cuba și Canada. Am spart în acest timp greve ale feroviarilor, ale docherilor, ale muncitorilor din transporturi, ale textiliștilor. Pe toate le-am zdrobit la vremea mea și mai sunt încă mulți care apelează la serviciile mele. ."

Acuzațiile împotriva lui, spunea Bergoff, aruncând priviri veninoase către acuzatorii săi, erau absolut false. In ceeace privește morala lui profesională, declară el, se bucura de înalta stimă a celor mai de seamă oameni din lumea de afaceri.

„Cunosc pe toți președinții societăților de căi ferate și toți au apelat la serviciile mele", spuse el judecătorului. „In toată

cariera mea n'am înşelat niciodată pe nimeni, nici măcar cu un ban. Sunt cel mai cunoscut dintre spărgătorii de grevă din ţară".

Cu toată pledoaria lui elocventă, decizia Curţii îi fu potrivnică. Judecătorul Winter hotărî ca Bergoff să plătească spărgătorilor de grevă salariile şi spezele ce li se cuveneau.

Lovitura dată prestigiului lui Bergoff era îndulcită de textul deciziei Curţii. In această decizie, judecătorul Winter vorbea de Bergoff ca de „un geniu activ al profesiei sale" şi făcea aluzii măgulitoare la „faima sa de conducător în serviciul industriei... la activitatea lui măiastră în favoarea marilor societăţi..."

„Activitatea măiastră" a lui Bergoff se apropia totuşi de sfârşit.

Creşterea rapidă a mişcării sindicale, votarea Legii pentru reglementarea relaţiilor de muncă şi decretarea unei legislaţii federale care interzicea transportarea spărgătorilor de grevă peste frontierele statelor, au adus sfârşitul zilelor de prosperitate ale profesiei lui Bergoff.

In 1936, Pearl Bergoff, care se intitulase singur „regele spărgătorilor de grevă", îşi închise biroul şi se retrase pentru totdeauna din afaceri [1].

2. GĂRZI NEGRE ŞI LISTE NEGRE

„Nu avem nimic de obiectat împotriva utilizării detectivilor" declara în 1937 în faţa membrilor comisiei Senatului pentru libertăţile cetăţeneşti un avocat care reprezenta Asociaţia fabricanţilor din Michigan. „Detectiv" şi „spion" sunt două cuvinte folosite într'un sens negativ, dar chiar şi un spion este necesar în timp de război".

In războiul împotriva mişcării sindicale din America, spionajul în sânul mişcării muncitoreşti fusese considerat multă

[1] La 11 August 1947, Pearl L. Bergoff a murit la spitalul St. Vincent din New York. Registrul spitalului arăta un ultim gest de vanitate din partea lui: intrând în spital cu o săptămână înainte de moarte, Bergoff declarase că este cu opt ani mai tânăr decât era în realitate. (N. A.).

vreme de către marile întreprinderi ca o armă de o importanță vitală. Jumătate de secol și mai bine, batalioanele secrete de spioni profesioniști, detectivi, agenți provocatori și informatori plătiți au dus o luptă ascunsă împotriva mișcării muncitorești. Dar abia în perioada New Dealului și prin demodarea tacticii brutale a spargerii grevelor după sistemul Bergoff, operațiile de spionaj antimuncitoresc au atins culmea ofensivei lor.

In 1936 existau peste 200 de agenții de spionaj antimuncitoresc, care aveau sucursale în întreaga țară.

Trei din cele mai mari și mai renumite din aceste agenții, având sucursale în zeci de orașe, erau „Pinkerton's National Detective Agency", „Railway Audit and Inspection Company" și „Corporations Auxiliary Company".

Printre cei aproximativ 500 de clienți ai agenției „Corporation Auxiliary Company" între 1934 și 1936 se numărau și următoarele concerne :

Aluminium Co. of. America
Chrysler Corp. (23 uzine)
Diamond Match Company
Dixie Greyhound Lines
Firestone Tire and Rubber Co.
General Motors Corp. (13 uzine)
International Shoe Co.
Kelogg Co.
Kelvinator Corp.
Midland Steel Products Co.
New York Edison Co.
Radio Corp. of America
Standard Oil Co.
Statler Hotels, Inc.

Iată și o listă parțială a firmelor cu care aveau legături „Agenția Pinkerton" :

Bethlehem Steel Co.
Campbell Soup Co.
Curtis Publishing Co.
General Motors Corp.
Libbey-Owens Ford Glass Co.
National Cash Register Co.
Montgomery Word & Co.
Pennsylvania R.R. Co.
Shell Petroleum Corp.
Sinclair Refining Co.

Printre clienții agenției „Railway Audit and Inspection Company" erau și următoarele societăți:

Borden Milk Co.
Carnegie — Illinois Steel Corp.
Consolidated Gas Co. of New York
H. C. Frick Coal and Coke Co.
Frigidaire Corp.
Pennsylvania Greyhound Bus Co.
Western Union
Western Electric & Mfg. Co.

„Numărul total, cunoscut până acum, al întreprinderilor care folosesc serviciile de spionaj ale acestor agenții, se ridică

la aproximativ 2500", raporta în Decembrie 1937 comisia Senatorială LaFollette, care făcea cercetări cu privire la violarea libertăţii cuvântului şi a drepturilor muncitorimii. „Intreaga listă se prezintă ca un catalog al industriei americane".

Numai sumele cheltuite de „General Motors" pentru spionarea mişcării muncitoreşti se ridicau, din Ianuarie 1934 până în Iulie 1936, la circa 1 milion de dolari.

Conform statisticilor elaborate în 1936 de economistul Heber Blankenhorn, dela Biroul naţional pentru relaţiile de muncă, în acel an cheltuelile totale ale operaţiilor agenţiilor de spionaj din Statele Unite depăşeau suma de 80.000.000 dolari.

„Ţelul principal al spionajului industrial", scrie Leo Huberman în *Sistemul de spionaj antimuncitoresc*, „este să împiedice organizarea sindicatelor şi să distrugă sindicatele".

Pentru a-şi atinge aceste scopuri, agenţiile de spionaj se bazau în special pe încurajarea sistematică a desbinării şi neînţelegerilor între salariaţi, folosindu-se pentru aceasta mai ales de leit-motivul „pericolului roşu", de difuzarea pe scară mare a propagandei antisindicale şi de alcătuirea unor liste negre foarte cuprinzătoare ale membrilor sindicatelor şi a simpatizanţilor.

Intr'o reclamă neoficială, Robert J. Foster, dela „Foster Industrial and Detective Bureau", punea la dispoziţie prin firma sa următoarele servicii:

IN PRIMUL RAND: Ţin să atrag atenţia că dacă ni se cer serviciile mai înainte ca salariaţii să se fi constituit într'un sindicat sau organizaţie, nu vor exista greve, nici turburări. Aceasta nu înseamnă că nu se vor forma sindicate, dar odată formate noi vom controla activitatea lor şi vom îndruma politica, dacă ni se va da mână liberă de către clienţii noştri.

IN AL DOILEA RAND: Dacă sindicatul e gata constituit... cu toate că nu suntem în aceeaşi situaţie, ca în cazul de mai sus, am putea — şi credem, cu succes — să punem la cale o neînţelegere care să ducă la fracţiuni, cercuri,demisii ale conducătorilor şi o descreştere generală a numărului membrilor.

„Corporation Auxiliary Company" se folosea de un sistem elegant, pentru a-şi oferi serviciile:

Incepem fiecare acţiune cu ideea că agentul nostru reprezintă o putere în micul său cerc şi, pe măsură ce cunoştinţele sale sporesc,

crește și sfera influenței sale... Oriunde am folosit acest sistem, atât timp cât a fost necesar, rezultatul a fost că, în conformitate cu dorința clienților noștri, numărul sindicaliștilor n'a crescut. Au fost desființate câteva sindicate locale. Înlăturăm, atât agitatorii, cât și organizatorii, în liniște, fără — sau numai cu puține — incidente.

Câteva din îndatoririle unui spion care lucrează în rândurile muncitorimii erau precizate în următoarele instrucțiuni ale întreprinderii „Railway Audit and Inspection Company", adresate unuia din sutele sale de agenți camuflați:

Va fi nevoie să te amesteci printre salariați, pentru a le câștiga încrederea, în așa măsură încât oamenii să-ți mărturisească ce au de gând să facă, etc. Va fi nevoie să faci absolut în fiecare zi un raport scris, lung, amănunțit, privind condițiile existente și să raportezi cât se poate de cuprinzător convorbirile pe care le-ai avut, acelea pe care le-ai auzit, etc.

Raportezi... dacă există vreo agitație în favoarea sindicatului, etc. Duminica și atunci când uzina nu lucrează va fi necesar să faci un raport pentru ca să putem prezenta clientului o notă de plată și pentru acea zi. In acest scop va trebui să intri în legătură cu câțiva salariați, adică să-i vizitezi pentru a putea obține dela unii dintre ei informații pe care nu le poți obține pe altă cale, deoarece în felul acesta se pot obține multe informații de valoare pentru client.

Dintre toate informațiile pe care le culegeau acești spioni, identificarea activiștilor sindicali era socotită în general cea mai importantă. In fiecare săptămână agențiile de spionaj întocmeau pentru clienții lor liste lungi de astfel de salariați. Salariații indicați în felul acesta erau concediați imediat și numele lor era trecut pe „listele negre" secrete. Descriind un caz caracteristic pentru modul în care erau folosite aceste liste negre, Edwin S. Smith, membru al Biroului național pentru relațiile de muncă, declara:

N'am auzit niciodată ceva mai tragic decât cele povestite de funcționarii concediați dela „Fruehauf Trailer Co.", victime ale unei acțiuni de spionaj împotriva muncitorilor. Bărbați în floarea vârstei se prezentau unul după altul, oameni cu caracter și plini de curaj, care veniseră să ne povestească ce pacoste dăduse peste ei pentru crima de a se fi înscris într'un sindicat. Din cele relatate, am aflat că printre ei erau în orașul Detroit familiști cu soții și copii, care trăiau din ajutorul public, neputând obține nicio slujbă, deoarece erau puși pe listele negre. Singura vină a acestor cetățeni era că îndrăzniseră să se organizeze, în calitatea lor de salariați, pentru a-și îmbunătăți condițiile de muncă. Drept răsplată pentru faptul că, muncind dăduseră patronilor lor tot

ce aveau mai bun, erau urmăriţi de către un spion plătit, ca cei mai josnici criminali, şi apoi aruncaţi, ca şi metalul ce nu mai poate fi folosit, la grămada de rebuturi.

Un alt serviciu prevăzut de către agenţiile de spionaj antimuncitoresc era formarea de sindicate galbene. Intemeiate cu scopul de a-i împiedica pe salariaţi să adere la adevăratele sindicate, aceste sindicate galbene controlate şi finanţate în secret chiar de către patroni, erau adesea conduse de către spioni de profesie strecuraţi în rândurile mişcării muncitoreşti.

„Acolo unde ni se cere să se formeze sindicate galbene", afirma o broşură publicată de agenţia de spionaj antimuncitoresc „Butler System of Industrial Survey", „noi sugerăm mai întâi această idee muncitorilor şi apoi încurajăm desvoltarea ei până la realizare. In felul acesta au fost alcătuite astăzi sute de astfel de organizaţii".

In 1935, conform unei anchete întreprinse de către „Twentieth Century Fund", erau încadraţi în sindicatele galbene aproximativ 2.500.000 muncitori din Statele Unite...

Pe lângă aceste acţiuni, agenţiile de spionaj depuneau un efort deosebit pentru a-şi plasa agenţii în conducerea adevăratelor sindicate.

Pozând în sindicalişti harnici şi îngrijind cu asiduitate de popularitatea lor printre „tovarăşii muncitori", numeroşi spioni au manevrat astfel încât au pus mâna pe posturi de conducere în CIO [1], AFL [2] şi în societăţile de ajutor reciproc ale muncitorilor feroviari Odată ajunşi în aceste posturi, ei îşi începeau cu energie activitatea de subminare a sindicatelor prin tot felul de stratageme care produceau desbinare.

---

[1] CIO (Congres of Industrial Organizations — Congresul Organizaţiilor industriale), organizaţie sindicală din Statele Unite, care astăzi se află pe o poziţie net reacţionară. Ascultând de ordinele Departamentului de Stat, CIO a părăsit în 1949 Federaţia Sindicală Mondială (N. R.).

[2] AFL (American Federation of Labour — Federaţia Americană a Muncii) Sindicate reacţionare din Statele Unite, organizate pe profesii. Conducătorii au devenit demult nişte birocraţi în slujba patronatului (N. R.).

Eforturile unui agent al agenției Corporation Auxiliary— care a izbutit să fie ales în 1935 ca secretar al unui sindicat local al muncitorilor dela fabrica de mașini de scris din Hartford, Connecticut afiliat Federației Americane a Muncii au dat rezultate atât de bune încât numărul membrilor sindicatului a fost redus, în mai puțin de un an, dela 2500 la 75. La Flint, Michigan, numărul membrilor unui alt sindicat local, în conducerea căruia se aflau spioni, a scăzut dela 26.000 în 1935, la 122 membri în 1936.

„Este o metodă cât se poate de eficace", raporta Lawrence Baker un agent al agenției „Pinkerton", cu privire la campania de spionaj întreprinsă pentru „General Motors" la fabrica de caroserii Fisher din Lansing, Michigan. „Intr'o vreme, la Lansing-Fisher, muncitorii erau organizați în proporție de aproape 100%. In cele din urmă n'au mai rămas în sindicat decât cei cinci conducători".

Comisia LaFollette, care cerceta încălcarea libertății cuvântului și a drepturilor muncitorimii, declara la 8 Februarie 1937 în raportul său preliminar către Senatul Statelor Unite :

E limpede că spionajul a devenit un obicei al patronilor americani. Până când acest obicei nu va pieri definitiv, dreptul de organizare a muncitorimii, libertatea cuvântului, libertatea întrunirilor vor fi fraze fără de conținut. Oamenii nu se pot întruni în libertate pentru a discuta revendicările lor sau pentru a se organiza în vederea îmbunătățirii condițiilor de trai; nu-și pot nici măcar exprima părerile despre politică și religie, câtă vreme sistemul spionajului se infiltrează în viața lor zilnică...

Raportul adăuga :

Este destul de surprinzător că se îngădue ca persoane sau întreprinderi particulare să dispună de arme. Este de-a-dreptul uluitor că se îngădue industriașilor să înarmeze oameni fără scrupule, plătiți de către ei și care pretind că acționează în numele legii. Este revoltător pentru orice apărător adevărat al unui guvern constituțional, că îngădue înflorirea unei întreprinderi uriașe, în care patronii colaborează cu spionii de meserie, atacând cetățenii pentrucă aceștia își exercită dreptul lor legal de a se organiza în vederea tratativelor pentru contractele colective.

3. GAZE ŞI PUŞTI

„Conflicte de muncă iau naştere în toată ţara" — scria Baker H. Bailey, vice-preşedintele societăţii „Federal Laboratories Inc.", din Pittsburgh, Pennsylvania, în primăvara anului 1934 într'o scrisoare adresată unuia din voiajorii comerciali ai societăţii. „Voiajorul comercial care are un sector cu un număr mai însemnat de industrii... ar trebui desigur să caute debuşee avantajoase pentru mijloacele de protecţie pe care le avem noi. Mi se pare că anul 1934 oferă perspective foarte frumoase pentru toţi oamenii noştri".

„Mijloacele de protecţie" ale societăţii „Federal Laboratories" la care se referea vice-preşedintele Barker în scrisoarea sa constau din mitraliere, puşti-mitraliere, revolvere, pistoale automate, carabine, puşti, automobile blindate, puşti pentru gaze, aruncătoare de gaze, mortiere pentru gaze, muniţii, pieptare căptuşite cu metal, gaze lacrimogene şi vomitive, proiectile cu gaze, măşti de gaze şi alte produse asemănătoare.

„Federal Laboratories Inc." era una din firmele cele mai importante din Statele Unite care se ocupa cu o afacere specific americană: vânzarea de arme, muniţii şi alte furnituri militare industriei particulare, agenţiilor de spargere a grevelor şi de spionaj, autorităţilor de stat si municipale [1].

Printre sutele de clienţi deserviţi de către „Federal Laboratories" erau şi concernele:

American Hawaiian Steamship Co.	Chicago Tribune
Bendix Corp.	General Motors Corp.
Bethlehem Steel Co.	Goodyear Tire and Rubber Co.
Carnegie Steel Co.	Jones and Laughlin Steel Corp.
Chevrolet Motor Co.	L. A. Railway Corp.
Chicago & Eastern Illinois Railroads Co.	Pacific R & H Chemical Corp.
	Pontiac Motor Car Co.

[1] Cele trei concerne principale care se ocupau cu astfel de afaceri erau: „Federal Laboratories, Inc.", „Lake Erie Chemical Company" şi „Manville Manufacturing Company". Intre anii 1933 şi 1936, venitul realizat de aceste trei societăţi din vânzarea gazelor şi a echipamentului pentru gaze s'a ridicat la 1.040.621 dolari şi 14 cenţi. Această cifră nu cuprindea venitul realizat din vânzarea mitralierelor, revolverelor, puştilor, muniţiilor şi a altui echipament de acelaş fel, care totaliza o sumă adiţională de câteva milioane de dolari. (N. A.).

Sears Reobuck Co. Standard Oil, Inc.
Six Companies, Inc. Tennessee Coal, Iron and Railroad Co.

Unul din acționarii cei mai mari ai societății „Federal Laboratories Inc." era întreprinderea Atlas Powder Company, din Wilmington, Delaware, ale cărei interese erau strâns legate de acelea ale marii industrii de produse chimice, E. I. du Pont de Nemours and Company.

Intrucât operațiile societății „Federal Laboratories Inc." veneau de multe ori în contradicție cu legile penale, se cerea mereu discreție și ingeniozitate din partea reprezentanților firmei. In acest sens pot servi ca exemplu anumite negocieri duse în 1934 de către „Federal Laboratories" la San Francisco, în timpul grevei generale din acest oraș.

Un agent comercial al societății „Federal Laboratories" a primit din partea șefului poliției din San Francisco o comandă de gaze și echipament de protecție în valoare de peste 13.000 dolari. Dar așa cum relata mai târziu Bailey H. Barker, vicepreședintele societății „Federal Laboratories", s'au ivit greutăți la executarea comenzii, deoarece unii funcționari administrativi „au refuzat să achite comanda pe care o dăduse șeful". Barker însuși plecă în grabă la San Francisco să lămurească lucrurile.

După o conferință particulară cu mai mulți reprezentanți ai societăților de navigație de pe Coasta de Vest, Barker scrise o scrisoare către „Bank of America" care cuprindea următoarele :

Către

Bank of America N. T. & S. A.
Market New Montgomery Office
San Francisco, California

Domnilor,

Vă transmitem aci alăturat un plic sigilat pe care vă rugăm să-l predați la încasarea sumei de 13.809 dolari și 12 cenți. Când veți primi această sumă o veți remite centralei societății Federal Laboratories Inc. din Pittsburgh, Pennsylvania, 51-st Street, nr. 185.

Ai dvs. devotați
Federal Laboratories Inc.
prin B. H. Barker, vice-președinte.

„Plicul sigilat" predat de Barker lui „Bank of America" conţinea factura pentru gazele şi echipamentul pentru gaze comandate de şeful poliţiei din San Francisco. In schimb, Barker primea un cec de cassă în valoare de 13.809 dolari şi 12 cenţi. Echipamentul pentru gaze, plătit de persoane ale căror nume n'au fost niciodată date publicităţii, a fost expediat poliţiei din San Francisco.

„Vă asigur că nu vom uita încurcătura deosebită în care ne aflam şi faptul că aţi fost dispus nu numai să ne sfătuiţi, ci gata să protejaţi activitatea celor care, de bună credinţă, au negociat cu noi; ne vom aminti de toate acestea multă vreme după ce alte lucruri vor fi uitate", scria Barker, la întoarcerea sa la Pittsburgh într'o călduroasă scrisoare de mulţumire adresată lui Ashfield Stow, dela societatea de navigaţie American-Hawaiian Steamship Company.

Mai târziu, în cursul anului, John W. Young, preşedintele societăţii „Federal Laboratories Inc.", a răspândit printre agenţii societăţii o dare de seamă, care rezuma realizările firmei în timpul lunilor precedente. Darea de seamă a lui Young începea astfel :

Domnilor, am trăit zile pline de învăţăminte — zile istorice nu numai în legătură cu această afacere, dar şi pentru destinul ţării noastre. Lupta de clasă a devenit mai hotărîtă şi mai ascuţită.

In primele şase luni ale acestui an vânzările au întrecut cu mult un milion de dolari.

Referindu-se la desvoltarea internaţională a operaţiilor firmei, Young raporta :

Au fost expediate spre Cuba două vagoane cu gaze şi douăzeci şi două de automobile blindate pentru uzul poliţiei, toate fabricate de către „Federal Laboratories". Poliţia este pe cale de a fi instruită să utilizeze acest echipament şi rareori trece o săptămână fără ca gazele să nu fie întrebuinţate odată sau de mai multe ori..."

Dar chiar în Statele Unite afacerile au fost cât se poate de satisfăcătoare. „La Toledo" — scria Young — „au fost expediate, pentru turburările de acolo, gaze în valoare de aproximativ 7.500 dolari, la Youngstown în valoare de 20.000 dolari, la Pittsburgh de 25.000, la Wisconsin de 10.000 dolari la Seattle de 5.000 dolari."

Președintele societății „Federal Laboratories" încheia:

Ați observat probabil că, în corespondențele ziarelor se vorbește de numeroase cazuri în care gazele lacrimogene au fost eficace. Aceste rezultate se datoresc faptului că unitățile de poliție sunt mai bine instruite în utilizarea gazelor. Ele le întrebuințează din plin și, făcând bilanțul, am găsit că s'a făcut uz, în majoritatea cazurilor, de gazele livrate de societatea noastră.

Vreau să aduc omagii în special lui Baxter, Roush, Baum, Grieg, Fisher, Richardson, și tuturor băieților care și-au oferit serviciile lor personale pentru a îndruma activitatea poliției în vederea întrebuințării acestui echipament în situații excepționale.

Joseph M. Roush, unul din agenții societății „Federal Laboratories", citat printre cei cărora Young, președintele societății, le aducea în scrisoarea sa omagii speciale, a fost trimis la începutul anului 1934 în California de către biroul din Pittsburgh. Luptele muncitorești întețindu-se de-a-lungul întregii Coaste de Vest, conducătorii societății „Federal Laboratories" doreau ca unul din reprezentanții lor cei mai destoinici să fie pe teren. Roush s'a dovedit demn de încrederea lor...

După o examinare preliminară a situației din California, Roush raporta într'o scrisoare adresată lui Bailey H. Barker, vicepreședintele societății „Federal Laboratories", că perspectivele comerciale sunt excepțional de promițătoare.

„O părere foarte răspândită în întreg statul", scria Roush, „este că în anul acesta vom fi martorii celor mai grave greve și turburări din istoria țării noastre... Se pare că luna viitoare va fi bună. Este de așteptat încă o grevă la Imperial Valley..."

Roush adăuga că în California erau pe cale să izbucnească un număr de alte greve „simpatice, profitabile", și că existau toate motivele să se prevadă într'un viitor apropiat o „cerere serioasă" de mitraliere și alte arme de foc, și în special de gaze lacrimogene.

In rapoartele care au urmat, Roush îi informa pe superiorii săi că se străduia să lanseze vânzarea unui nou gen de produse ale societății „Federal Laboratories". Cunoscut sub denumirea tehnică de *difenilaminoclorarsină* (DM), mai popular gazul vomitiv, produsul acesta era descris în felul următor de literatura de reclamă a societății „Federal Laboratories":

Acest produs chimic lichid este întrebuințat pentru scopuri lacrimogene. El provoacă totodată greață, dureri puternice de cap, vomitări, etc. O doză masivă poate imobiliza o persoană timp de 6—8 ore. Deși este socotit un gaz toxic când este folosit într'un spațiu închis, nu s'au semnalat niciodată accidente mortale care să fi avut loc la întrebuințarea sa pe teren.

„Sper că la Los Angeles se va arunca gaz vomitiv asupra roșilor", scria Roush într'o scrisoare. „Voi face aici tot ce-mi stă în putință în această privință..."

Ca și majoritatea voiajorilor comerciali, Roush purta în servieta sa de mostre material propagandistic variat, destinat să mărească vânzarea mărfii sale. Când propunea vreo tranzacție, avea aproape totdeauna un exemplar din cartea *Rețeaua Roșie* de Elisabeth Dilling, propagandista anticomunistă care mai târziu avea să fie judecată sub acuzarea de a fi conspirat cu Germania nazistă împotriva guvernului Statelor Unite [1]. Roush se folosea de cartea Elizabethei Dilling pentru a arăta eventualilor clienți măsura în care „agenții roșii s'au infiltrat în societatea americană" și cât de indicat era să se întrebuințeze echipamentul societății „Federal Laboratories" ca „protecție" împotriva lor. Roush avea deasemenea la îndemână un pamflet intitulat *Linia roșie a crimei și dezordinele civile* [2] pe care-l împărțea cumpărătorilor și clienților obișnuiți.

---

[1] Elizabeth Dilling și alți douăzeci și nouă trădători pronaziști, judecați odată cu ea în 1944, n'au fost niciodată condamnați. După moartea judecătorului, întâmplată chiar în timpul procesului, s'a declarat eroare judiciară, iar acuzații n'au mai fost aduși niciodată în fața tribunalului. (N. A.).

[2] „Federal Laboratories" punea la dispoziția agenților comerciali și a reprezentanților pe teren materialul de propagandă anticomunistă, care să le servească drept reclamă.

La 24 Iulie 1934, într'un buletin adresat tuturor agenților întreprinderii Federal, John W. Young, președintele societății „Federal Laboratories" le făcea cunoscut reprezentanților săi că le trimite exemplare din cartea *Rețeaua Roșie* de Elizabeth Dilling, care arăta „pericolul revoluției" în această țară. „Ne îndreptăm spre mari turburări și a venit timpul să vă manifestați întregul vostru patriotism american", declara Young. „In orice caz, citește această carte, când ai timp S'o ai asupra dumitale și fă ca fiecare șef de poliție sau șerif cu care vorbești s'o cumpere; convinge-l pe fiecare director al unei industrii să cumpere un exemplar. Am fi bucuroși

La începutul verii, Roush întâmpină greutăți neașteptate în vânzarea produselor sale de gaze lacrimogene. Existau destui clienți importanți, dar — după cum făcea cunoscut Roush lui Bailey H. Barker — o anumită legislație crea dificultăți într'adevăr serioase.

Legea pentru folosirea gazelor lacrimogene mi-a stricat socotelile... Vă amintiți de greutățile pe care le-am întâmpinat cu permisele în timpul grevei muncitorilor din abatoare. Acum orașul defuză cu desăvârșire să acorde permise societăților particulare. Cum vă place asta...

Arătând înțelegere și simpatie pentru situația în care se afla Roush, Barker îi răspunse: „Dacă situația aceasta nu poate fi schimbată la fața locului, nu cred să se poată face ceva de aici, vom trebui să îndurăm desamăgirea în speranța că vom putea să încheiem alte tranzacții..."

Totuși, Roush, ale cărui comisioane asupra vânzărilor depindeau mult de comenzile de gaze asfixiante, se încăpățână și se hotărî să nu piardă prilejul. Își propuse să cultive cunoștința cu Clarence Morill, șeful Diviziei de Stat a identificărilor și cercetărilor criminale. Morrill avea autoritatea să aprobe sau să refuze permisele de vânzare de gaze și mitraliere în întreaga Californie.

Intr'o zi, Roush îi telefonă lui Barker la Pittsburgh, întrebându-l dacă ar consimți să-i acorde lui Morrill dreptul exclusiv de a se ocupa cu vânzările societății „Federal Laboratories" în Alaska.

Barker răspunse imediat afirmativ.

După aceea n'au mai întâmpinat greutăți în obținerea permiselor pentru vânzarea de gaze și mitraliere în întreaga Californie.

Intr'o scrisoare cam prolixă din 22 Iulie 1934, adică două zile după terminarea grevei generale din San Francisco, Roush făcea o entuziastă dare de seamă asupra modului în care „prinsese" afacerea sa:

---

să primim comenzi, contra cost... în efortul nostru de a trezi publicul american, pregătindu-l pentru evenimentele care ne așteaptă."

Incheind, Young făcea următoarea observație: „Comanda cea mai interesantă a săptămânii a fost aceea de 12 puști-mitralieră Thompson, pentru orașul Detroit, obținută prin George Grieg. (N. A.).

In seara de 2 Iulie, sergentul McInerney şi poliţistul Myron Gernea... m'au întrebat dacă n'aş vrea să-i însoţesc a doua zi în automobilul Cartierului General, luând totodată câteva din mostrele mele de gaze. Spuneau că se aşteaptă la turburări foarte mari şi că experienţa mea în întrebuinţarea gazelor le-ar fi de folos... Am pornit la luptă cu echipament de gaze şi două carabine. N'am avut mult de aşteptat. Prima turburare s'a deslănţuit dimineaţa devreme şi am întâmpinat-o cu proiectile cu bătaie scurtă şi grenade.

Când câţiva dintre „răsvrătiţi" — docheri grevişti care străjuiau în pichete paşnice linia ţărmului la San Francisco — începură să prindă grenadele cu gaze şi să le svârle înapoi poliţiei, Roush recomandă ca poliţia să întrebuinţeze „proiectile cu bătaie lungă".

„Crede-mă, scria el, că au rezolvat problema. Incepând de atunci, fiecare turburare a însemnat o victorie pentru noi... Era cât se poate de interesant şi de instructiv..."

Proiectilele cu gaze au dat „rezultate atât de bune" pe coastă, relata Roush, încât nu numai poliţia din San Francisco, dar şi numeroşi alţi clienţi începură să facă la „Federal Laboratories" mari comenzi de echipament:

A urmat o avalanşă de afaceri pentru noi. Imediat după cele întâmplate la San Francisco am primit din împrejurimi comenzi de gaze şi mitraliere... Bineînţeles că mă simţeam în al şaptelea cer.

Intrucât nu era sănătos să lăsăm marfa noastră în depozit, am mutat-o într'o pivniţă a poliţiei din San Francisco... Nu cred că ar fi putut fi tratat cineva cu mai multă politeţe decât eram eu de către poliţia din Berkeley, poliţia din Oakland, procurorul din San Francisco. Atât societatea, cât şi eu le suntem desigur recunoscători... Poliţia din Berkeley ne-a pus la dispoziţie încăperi pentru birou, serviciu telefonic şi chiar benzină, atunci când era imposibil să-ţi procuri în tot oraşul.

Roush arăta că tocmai obţinuse fotografii ale „răzvrătitorilor" de pe coastă pe care le va înainta biroului central. „Trebue să menţionez — adăuga el — că în timpul uneia din aceste turburări am tras într'un grup cu un proiectil cu bătaie lungă; o schijă, lovindu-l pe un individ, i-a provocat o fractură mortală a craniului. Intrucât era un comunist, n'am avut deloc remuşcări şi-mi pare rău că n'am nimerit mai mulţi".

Scrisoarea lui Roush se sfârşea astfel:

Şi acum, îngăduiţi-mi să vă mulţumesc din tot sufletul pentru minunata dumneavoastră colaborare. Nu am cuvinte să-mi exprim senti-

mentele pe care le încerc în această privință... Vă rog să transmiteți mulțumirile mele tuturor membrilor societății care ne-au dat prilejul să încheiem această afacere. Socotesc că nu există mai mare încurajare pentru a porni la noi afaceri decât faptul că știu cu câtă fermitate mă susțin fabrica și personalul ei...

Imi voi stabili sediul permanent la San Francisco... Mi se pare atât de practic și de plăcut, încât voi continua să locuiesc aci...

Cu cele mai bune salutări pentru dumneavoastră și restul societății, rămân,

al dv. sincer
JOSEPH P. ROUSH [1]

4. TEHNICA TEROAREI

In anii care au urmat, Congresul Organizațiilor Industriale (CIO) cu cei 6.000.000 membri ai săi, era pe punctul de a fi recunoscut ca o parte vitală, integrantă a societății americane. Dar, prin 1935, muncitorii harnici care au pornit la făurirea CIO-ului au fost tratați adesea ca niște criminali de rând,

[1] In ciuda tonului entuziast al scrisorii lui Roush, societățile de pe Coasta de Vest trebuiau să facă față unor probleme care nu puteau fi soluționate cu gaze și mitraliere. Activistul sindical Harry Bridges, originar din Australia, nu era una din problemele cele mai ușoare.

Intrucât Bridges se dovedise în timpul și după greva din 1934 din San Francisco ca unul din conducătorii cei mai importanți și activi ai muncitorimii din țară (în 1937 Bridges a devenit președintele Sindicatului internațional al docherilor și muncitorilor din antrepozite) a fost lansată o campanie extraordinară în vederea deportării lui, fiind socotit un „comunist" care încearcă să răstoarne „prin forță și violență" guvernul Statelor Unite. In același timp, eforturile depuse de Bridges însuși de a deveni cetățean american au fost sistematic împiedicate.

Sub presiunea marilor oameni de afaceri, Ministerul Muncii a întreprins o anchetă de proporții vaste asupra lui Bridges; în 1936, însă, un memorandum al ministerului arăta că ancheta nu descoperise „niciun motiv legal" pentru a-l deporta. Cu toate acestea, în Martie 1938, ministerul a emis un mandat de deportare împotriva lui Bridges, acuzându-l de a fi comunist.

In 1939 s'a întreprins o anchetă pentru a-l putea deporta, anchetă care a ținut unsprezece săptămâni și a fost prezidată de către James M. Landis, decanul Universității Harvard. Decanul Landis ajunse la concluzia că guvernul nu putea să dovedească faptul că Bridges este comunist și că nu existau motive pentru deportarea lui. Mandatul de deportare fu infirmat și cercetările întrerupte.

In Iunie 1940, Camera Reprezentanților a votat o lege cu scopul mărturisit de a-l deporta pe Bridges; legea căzu în Senat. Imediat după aceea

defăimaţi pretutindeni, fiind socotiţi „conspiratori comunişti" şi trădători de ţară, întemniţaţi în repetate rânduri, alungaţi dintr'un oraş în altul şi puşi pe lista neagră a tuturor marilor industrii.

Intre anii 1935—1937, peste 47.000 muncitori au fost arestaţi pentrucă participaseră la luptele sindicale din America..

Adesea, organizatorii sindicali îşi duceau munca punându-şi viaţa în pericol. De multe ori erau răpiţi de gangsterii angajaţi de societăţi şi de bande de huligani, bătuţi fără milă şi torturaţi cu brutalitate. Mare parte din ei au fost ucişi cu sânge rece.

In revista *New Republic* din 28 August 1935 a apărut un articol — o expunere bazată pe experienţe proprii — asupra încercărilor prin care trebuiau să treacă deseori aceşti organizatori. Articolul era scris de Blaine Owen, un organizator sindical din industria oţelului din Birmingham, Alabama.

Iată ce povesteşte Blaine Owen:

„Există nume care ar trebui să fie puse în paranteză după numele Birmingham: TCI, Republic Steel, Schloss-Sheffield. Iar cel mai mare dintre acestea este TCI. TCI înseamnă Tennessee Coal and Iron — United States Steel, adică firma Morgan.

Camera Reprezentanţilor modifică Legea cu privire la imigrări, cu scopul de a face „constituţională" deportarea lui Bridges.

In 1941 s'a emis un nou mandat de deportare; şi, după un interogatoriu prezidat de inspectorul Charles Sears, acesta hotărî ca mandatul să fie validat...

In Iunie 1945, după amânări repetate în faţa instanţelor inferioare, Curtea Supremă a Statelor Unite hotărî că mandatul de deportare împotriva lui Bridges era nelegal. In Septembrie, Bridges depuse jurământul, devenind cetăţean american.

„Dosarul acestui caz", a declarat judecătorul Frank Murphy dela Curtea Supremă, „va rămâne pentru totdeauna ca un monument al intoleranţei omului faţă de om. Rar s'a văzut — dacă a existat vreodată aşa ceva în istoria acestei naţiuni — să se fi depus un efort atât de stăruitor pentru a deporta pe un individ, din cauză că a îndrăznit să-şi exercite libertatea lui de om, garantată prin Constituţie".

Patru ani după sfârşitul celui de al doilea război mondial, în Mai 1949, Bridges a fost dat în judecată de Ministerul Justiţiei, fiind acuzat de conspiraţie şi sperjur în legătură cu naturalizarea lui, şi se începură formalităţile judiciare pentru a i se anula cetăţenia şi a-l deporta în Australia. Pentru alte amănunte, vezi nota din cap. XV/2 (N. A.).

In casele de locuit aparținând societății s'a stabilit regula ca muncitorii care au grădină să nu cultive porumb și nici alte plante ce cresc de un stat de om. In spațiile dintre case ard toată noaptea lumini. Este interzis să umbli pe stradă după nouă jumătate seara. Dar, oricum, mectingurile continuă; indiferent de ce se întâmplă, teroarea nu poate opri aceste meetinguri. Cu toate că au ca urmare temnița și bătaia, manifestele apar peste noapte ca prin minune, în pragul ușilor, chemând la organizare și luptă.

Eram în drum spre casă, când un automobil al poliției trecu încet pe lângă mine. In față ședeau doi oameni în uniformă, unul conducea, celălalt îndreptă reflectorul asupra mea. Peste drum staționa o limuzină neagră și împrejurul ei așteptau niște bărbați care fumau. Mă îndreptai spre colț. Ei se apropiară, în timp ce limuzina Ford trecu încet prin fața noastră, cu ușile deschise...

Mă țineau strâns între ei în partea din fund a mașinii și așa am trecut dincolo de „stopul" dela intersecția străzii, printre rândurile de case liniștite. Nimeni nu vorbea. Ferestrele erau închise ermetic, eram transpirați și răsuflam gâfâind de pe urma luptei.

Poc ! Urmă ceva neașteptat — deși știam că trebue să vină. Buza îmi era amorțită, am inspirat adânc încercând să mă feresc de o nouă lovitură. De data asta mă pocni în obraz...

Sângele care-mi curgea din belșug avea un gust sărat. Il înghițeam odată cu respirația. Un genunchi ascuțit mă izbi în stomac și-mi pierdui răsuflarea, opintindu-mă să-mi eliberez brațele. Mi se părea că nu voi mai putea respira niciodată, mă simțeam zdrobit, fărâmat tot înlăuntrul meu. Nu-mi mai simțeam fața. Nu mai știam exact unde era — o lovea un ciocan greu, nu mai făcea parte din mine... Deodată, loviturile încetară. Dându-mi seama de lucrul acesta, am tresărit și am vrut să deschid ochii, dar nu am putut să-l deschid decât pe cel drept...

Unul din oameni, înalt, slab, stătea în umbră, se zărea doar luciul mat al revolverului pe care-l purta la șold, și-mi punea întrebări repezi, scurte. De fiecare dată făcea pauze destul de lungi pentru ca cel mai tânăr, cu sprâncene negre îmbinate și cu buze groase, să mă lovească în obraz. „Nu vrea

să vorbească" — zicea el. Poc! „Dă-l dracului, n'a scos niciun cuvânt". Poc !... „Ţine-ţi gura", îmi spuneam eu mereu, „ţine-ţi gura, că tot o să te lichideze şi cu cât vei vorbi mai mult, cu atât te vor tăbăci mai bine înainte de a te lichida".

„Svârle-l în râu", rosti cel tânăr şi blond, şi aduseră de undeva o frânghie... frânghia îmi lovea umerii, şuierând ascuţit. Simţeam cum îmi rup cămaşa, fâşie cu fâşie, smulgând-o acolo unde mi se lipise de piele din cauza sângelui care începuse să se închege. Un altul îmi sfârteca pantalonii cu un cuţit...

Încetând cu biciuitul, mă izbiră în coaste cu un bocanc. Mă rostogolii, prăbuşindu-mă cu faţa la pământ. Era doar o scurtă pauză, înainte de a reîncepe...

Nu ştiu când s'a terminat. Ştiu numai că nu mă puteam gândi la nimic altceva decât că trebue neapărat să-mi ţin gura şi să stau culcat cât mai liniştit. Imi amintesc că din umbră îmi puneau mereu alte întrebări...

Mi-am dat seama foarte vag că se opriseră; apoi am auzit trântindu-se uşa automobilului; după ce cauciucurile s'au înfundat în noroiul moale şi maşina s'a îndepărtat, am încercat să-mi ridic capul...

Am lăsat din nou capul în jos şi m'am lipit de pământ; nu voiam să mă cufund în somn, ci să mă întorc într'un fel oarecare îndărăt, la Birmingham, la muncitorii de acolo.

Muncitorii au făcut de strajă la patul meu înarmaţi. Un me alurgist, care cu câţiva ani în urmă fusese încă membru al Ku-Klux-Klanului, veni la mine cu fiul său de opt ani. Mă rugă să mă aşez în pat, şi-mi desgoli tăieturile şi rănile adânci ca[illegible]-mi acopereau corpul, spatele şi faţa, pentru ca să le vadă copilul.

„Priveşte puiule", îi spuse el. „Aşa sunt ei. Trebue să înveţi să-i urăşti — şi să lupţi împotriva lor."

Prin 1935, în timp ce milioane de muncitori încercau să pună în practică drepturile ce le fuseseră garantate de guvern prin Legea Wagner pentru reglementarea muncii, iar mişcarea sindicală se intensifică în întreaga ţară, actele de violenţă sălbatică împotriva organizatorilor sindicali şi a membrilor sindicatelor deveniseră fapte obişnuite în America.

Iată câteva exemple caracteristice de violență împotriva muncitorilor între 1935 și 1938 :

Alabama : In August 1935, culegătorii de bumbac din regiunea Lowndes intrară în grevă. Șeriful local organiză o bandă de huligani care cutreeră regiunea violând domiciile greviștilor, răpindu-i și bătându-i fără milă. La 22 August, huliganii răpiră și uciseră pe grevistul James Merriweather. Doamna Merriweather povestea după aceea:

„Auzisem de gloata de linșori care biciuiau oamenii în piața Beli... cam jumătate din bandă năvăli în casa în care mă aflam... Începură să distrugă tot din apartament, căutând manifeste. Au găsit manifestele sub o saltea... Le-am spus că nu știam de meeting pentrucă avusesem de lucru... Vaughn Ryles răsuci frânghia în două și-mi porunci să mă desbrac, zicându-mi: „Intinde-te pe scaun, vreau carne goală în dimineața asta". M'am întins pe scaun, Ralph McQuire îmi ținea capul iar Ryles mă lovea... Mă lovea dela șolduri în jos, dar m'a izbit și în cap. Imi spuneau: „Acum povestește-ne ce știi". Toți vorbeau porcării... Ryles înnodă frânghia... o trecu pe deasupra căpriorilor... mă ridică în aer, la vreo 30 de cm. de pământ... Se auziră împușcături... Mă înștiințară că soțul meu fusese împușcat... Chiar atunci îl linșau..."

Arkansas : Referindu-se la samovolniciile din acest stat, Howard Kester, unul din organizatorii Sindicatului fermierilor arendași din Sud, scria în numărul din 10 Februarie 1936 al ziarului *New York Post :*

„In timpul nopții, șerifi adjuncți și indivizi mascați cutreeră drumurile căutând locurile unde se țin întrunirile secrete ale sindicatului... Bătaia e frecventă și nici asasinatele nu sunt neobișnuite... Plantatorii au organizat chiar o bandă fascistă care poartă cămăși verzi și care și-a ales drept simbol svastica... Sute din membrii noștri au fost bătuți; teroarea a alungat numeroase familii din casele lor... Cel puțin zece din membrii noștri au fost uciși.

Acum câteva săptămâni, la Earle, Arkansas, huligani înarmați au împrăștiat o întrunire care se ținea într'o biserică a negrilor, ucigând doi oameni... In ziua următoare, în timp ce vorbeam într'o biserică metodistă unui număr de 450 membri albi și negri ai sindicatului, își făcură intrarea vreo cincisprezece plantatori înarmați întovărășiți de șerifii adjuncți. Trei dintre ei mă traseră jos de pe platformă și mă trântiră în automobilul meu, iar ceilalți începură să-i lovească pe membrii sindicatului, bărbați, femei și copii. Interiorul bisericii a fost distrus".

Michigan : In noaptea de 10 Iunie 1937, huligani, printre care se numărau membri ai Legiunii Americane și ai Gărzilor Naționale, îmbrăcați în haine civile, se strânseră, la chemarea primarului Daniel Knagge din Monroe, și aruncară bombe cu gaze lacrimogene și vomitive în pichetele de pază ale greviștilor dela „Newton Steel Co.". După ce-i loviră pe greviști cu crose de baseball, apărătorii „legii și ai ordinei" îi scoaseră pe simpatizanții greviștilor din casele lor, îi bătură, incendiară un cort unde era sediul pichetelor și distruseră vreo zece automobile ale greviștilor.

Texas : Pe la sfârșitul anului 1937, în timpul unei greve, peste 700 de muncitori fură arestați la San Antonio pentrucă ceruseră dreptul de a constitui pichete. Greviștii, bărbați și femei, fură bătuți, ciomăgiți și călcați în picioare. Poliția strânse la un loc pichetele, din care făceau parte și femei, copii, mame cu prunci în brațe, și asvârli cu gaze lacrimogene asupra lor. Mulți dintre ei fură întemnițați fără să li se poată măcar aduce vreo vină.

California : La începutul anului 1938, sindicatul local 283 din Uniunea Muncitorilor din Mine, Topitorii și Turnătorii, conducea o grevă a muncitorilor din minele de aur din regiunea Nevada, care cereau să li se recunoască sindicatul. La 20 Ianuarie, o mulțime alcătuită din huligani, sub conducerea șerifului local și din membrii poliției care patrulau pe șoselele din California, i-a atacat pe greviști la mina Murchie. Mai târziu, o bandă de trei sute de huligani, înarmați cu puști și bastoane, au atacat un pichet format din 60 de greviști. În seara următoare, 12 greviști dintr'un pichet au fost trimiși la spital, iar localul sindicatului distrus. Activiștii sindicatului au fost amenințați cu linșarea. Au fost alungați din regiune peste o sută de mineri cu familiile lor.

Mississipi : La 15 Aprilie 1938, la Tupelo, Charles F. Cox, un organizator al CIO-ului în vârstă de 27 ani, a fost răpit într'un automobil de către un grup de indivizi și dus la o depărtare de vreo 20 de mile: acolo, unsprezece oameni l-au desbrăcat și l-au bătut cu centiroanele de piele. Lăsat aproape fără cunoștință, s'a târît înapoi în oraș. Cox a fost un martor important al Biroului Muncii în procesele intentate patronilor, în urma grevei locale din 1937. Autoritățile care au anchetat cazul au stabilit că Cox a fost răpit pentru a fi împiedicat să depună plângere împotriva societății.

Dar violența și intimidarea, organizate în toată țara, teroarea huliganilor și spargerea grevelor de către Garda Națională și poliția municipală n'au izbutit să-și atingă țelul.

Indârjiți de greutățile și mizeria anilor de criză, încurajați de politica promuncitorească a New Dealului și de victoriile sindicatelor din sectorul minier, maritim, de pe Coasta de Vest și din alte industrii, muncitorii americani continuară să-și dea adeziunea în massă pentru înscrierea în sindicate, intensificându-și lupta pentru salarii mai mari și condiții de muncă mai bune.

La începutul anului 1936, conducătorii sindicatelor din CIO au strâns un „fond de luptă", unindu-și forțele pentru a ajuta organizarea sindicatelor în sectoarele industriei de cauciuc, automobile, oțel, aluminiu, radio și alte industrii principale. Ziariști, chimiști și tehnicieni, vânzători de magazine și funcționari de birou, funcționari guvernamentali, muncitori

din industria forestieră, marinari, muncitori din fabricile de încălțăminte, blănărie și din petrol, se alăturară armatei tot mai numeroase a muncitorimii organizate.

In 1936, în Februarie, 10.000 de muncitori dela „Goodyear Tire and Rubber" din Akron au ocupat clădirile fabricii, declarând prima grevă pe țară a brațelor încrucișate și cerând recunoașterea sindicatului muncitorilor din industria cauciucului, afiliat la CIO. După patru săptămâni, societatea a admis cererile muncitorimii.

In Noembrie 1936, Sindicatul muncitorilor din industria de automobile a declarat o grevă la „General Motors", cea mai mare societate industrială din țară. După trei luni de lupte grele, la care au participat 125.000 de muncitori și în care timp au fost imobilizate uzinele „General Motors" dintr'o mulțime de localități, societatea semnă un contract cu sindicatul. Două luni mai târziu, „Chrysler" recunoscu sindicatul muncitorilor din industria de automobile ca reprezentant al salariaților pentru încheierea contractului colectiv.

Lupta crucială se dădea în industria oțelului. „Dacă sindicatul câștigă în industria oțelului" comenta *Business Week* la 13 Iunie 1936, „nicio industrie nu va fi sigură..." La sfârșitul anului, Sindicatul muncitorilor oțelari organizase 100.000 de muncitori. La 2 Martie 1937, datorită celei mai mari victorii repurtate de CIO noul sindicat al oțelarilor semna contractele colective cu „U. S. Steel" și societățile afiliate ei.

5. „SA ȚINEM MINTE"

Era în ziua de 30 Mai 1937, „Memorial Day", sărbătoarea națională în cinstea soldaților americani căzuți în război. Faptele s'au petrecut pe un mare loc viran din apropierea uzinei „Republic Steel" din Sudul orașului Chicago.

In după amiaza aceea, aproape o mie de bărbați, femei și copii se adunaseră la un capăt al câmpului. Erau muncitori greviști dela „Republic Steel" cu familiile lor, muncitori din alte industrii, prieteni și simpatizanți. Veniseră să defileze în fața uzinei „Republic Steel", într'o demonstrație de protest împotriva politicii antimuncitorești a societății.

„Nu vreau să închei contracte verbale sau scrise cu o organizaţie iresponsabilă, şantajistă şi comunistă ca CIO-ul" declarase Tom Girdler, preşedintele nemilos şi rotofei al uzinei „Republic Steel".

„Republic Steel" era singura mare societate siderurgică ai cărui salariaţi nu fuseseră încă sindicalizaţi de CIO.

Era o duminică plăcută şi călduroasă; în rândurile demonstranţilor domnea voia bună. Aşteptând să înceapă defilarea, se adunaseră în grupuri mici, vorbeau cu însufleţire, râdeau, cântau. Femeile purtau rochii subţiri de vară, iar majoritatea bărbaţilor îşi suflecaseră mânecile cămăşilor. In mijlocul mulţimii, două steaguri americane fâlfâiau leneş la adierea uşoară a vântului.

Era totuşi ceva care distona în această scenă. De partea cealaltă a câmpului, între demonstranţi şi uzina „Republic Steel", se aflau mai multe sute de poliţişti în uniforme, cu bastoane de cauciuc atârnate de mâini. Cei mai mulţi dintre poliţişti stăteau în grupuri răzleţe de-a-curmezişul unui drum noroios care străbătea câmpul. In spatele lor erau grupe de întărire şi câteva camioane ale poliţiei...

Puţin după ora patru, vreo trei sute de oameni îşi începură demonstraţia, pornind pe drumul noroios peste câmp, într'o coloană lungă şi împrăştiată, având în fruntea ei doi bărbaţi care purtau steagurile americane. In timp ce înaintau, demonstranţii strigau lozinci şi fâlfâiau steguleţe şi pancarte pe care se putea citi: *Aderaţi la CIO, Republic Steel e împotriva poporului* şi *Republic Steel violează Legea Muncii.*

Pe la mijlocul câmpului, drumul era barat de poliţişti; oamenii îşi încetiniră pasul, apoi se opriră. Un tânăr, care se afla între cei doi purtători de steaguri, ceru câtorva dintre funcţionarii poliţieneşti îngăduinţa să se continue demonstraţia. Manifestanţii se îngrămădiră în jurul tânărului, ascultând cu atenţie vorbele lui.

Câţiva dintre ei strigară că aveau autorizaţia muncipiului pentru demonstraţie. Spuneau că poliţia n'are niciun drept să le turbure manifestaţia.

Poliţiştii erau nervoşi, se agitau scoţându-şi centiroanele şi învârtind în mână bastoanele de cauciuc.

O încordare care nu prevestea nimic bun plutea deasupra mulțimii.

Deodată, fără avertisment, acționând la un semnal dinainte stabilit, mai mulți polițiști întinseră brațele și asvârliră în mulțime bombe cu gaze lacrimogene. In acelaș timp, porni pe neașteptate o salvă înfricoșătoare de focuri de revolver.

Zeci de bărbați și de femei din rândurile demonstranților căzură la pământ. Ceilalți, îngroziți și cuprinși de panică, o luară la fugă, împrăștiindu-se. Urmărindu-i, polițiștii se năpustiră asupra lor, lovindu-i sălbatic.

Ii trântiră unul după altul la pământ cu bastoanele, în pocnetul pistoalelor și gemetele celor răniți. Polițiștii se aplecau asupra victimelor care zăceau la pământ și le ciomăgeau. Bărbați și femei amețiți, cu fețele însângerate, o luară peste câmp, căutând cu disperare să scape de bastoanele urmăritorilor lor.

Acesta a fost începutul masacrului.

Un pastor, Charles B. Fiske, care venise la demonstrație în calitate de observator din partea unui grup de pastori din Chicago ce anchetau violarea libertăților cetățenești, și care avea un aparat de cinematografiat, povestea mai târziu:

Am privit prin obiectivul aparatului și am văzut cum au răspândit asupra mulțimii gazul lacrimogen; am observat deasemenea cum cei din capul coloanei se prăbușeau cu zecile la pământ...

In stânga mea, cam la vreo zece metri am zărit un tânăr. El a rămas pe loc câtva timp, apoi s'a prăbușit. L-am filmat așa cum zăcea cu fața la pământ. După urmele de sânge de pe spatele cămășii cred că fusese împușcat...

Foarte aproape de mine, cam la patruzeci de metri, am văzut doi polițiști gonind după un tânăr care fugea cât îl țineau picioarele, strigându-le: „Plec, plec". Se împiedică însă, și cei doi polițiști, repezindu-se deodată asupra lui, îl loviră până când căzu jos lângă niște tufișuri. După aceea îl mai ciomăgiră câteva minute. I-am filmat pe acești polițiști tăbărând asupra tânărului și continuând să-l lovească cu bastoanele lor după ce acesta căzuse leșinat...

Un alt martor al masacrului fusese doamna Lupe Marshall, activistă pe tărâm social, lucrând pentru Hull House din Chicago. Doamna Marshall, care fusese prinsă în mulțime atunci când poliția trăsese asupra demonstranților, a fost bătută, doborîtă la pământ, apoi asvârlită într'unul din camioanele poliției.

Mai târziu ea a declarat:

Când polițiștii începură să culeagă oamenii care zăceau în jurul meu, din clipa în care se pornise atacul, îi trăgeau de mâini și de picioare, pe jumătate târîndu-i, pe jumătate ridicându-i. Niciunul din oamenii din camion nu era în stare să se țină pe picioare. Poliția îi îngrămădise unii peste alții. Peste capetele unora fuseseră trântiți alții. Unii aveau brațele și picioarele sucite...

Descriind ce coșmar fusese drumul spre spital, doamna Marshall povestește: „A durat o mulțime de vreme până am ajuns acolo și ori de câte ori camionul poliției se oprea brusc, oamenii erau mai întâi aruncați în sus, apoi căzeau din nou unii peste alții, scoțând de fiecare dată urlete și gemete îngrozitoare..."

Când camionul ajunse la spital, răniții și cei care zăceau în nesimțire fură descărcați de polițiști, târîți de mâini și de picioare înăuntrul clădirii și aruncați fără milă pe jos. Un detectiv care se ivise pe neașteptate la fața locului îi întrebă supărat pe polițiști, arătând spre răniți: „Cine dracu a ordonat să trageți?" Unul din polițiști i-a răspuns: „Ține-ți cleanța!" Apoi, arătând-o cu degetul pe doamna Marshall, adăugă: „Încă n'au murit toți".

Dar cea mai îngrozitoare înregistrare a masacrului a fost făcută de jurnalul „Paramount", care a filmat în întregime desfășurarea evenimentelor. Filmul n'a fost niciodată proiectat în fața publicului, conducătorii societății „Paramount" fiind de părere că ar putea provoca „turburări".

Câteva zile după developarea filmului, el a fost proiectat în particular pentru un grup restrâns, compus din senatorul Robert M. LaFollette junior, senatorul Elbert D. Thomas și câțiva membri de frunte ai comisiei LaFollette pentru libertățile cetățenești.

Ulterior a apărut o dare de seamă deosebită asupra acestei prezentări a filmului în ziarul *St. Louis Post Dispatch*. Iată câteva extrase din articolul apărut în *Post Dispatch*:

...deodată, fără niciun avertisment vizibil, se produce un zgomot îngrozitor de împușcături de revolver și manifestanți din primele rânduri cad la pământ ca iarba sub coasă... Poliția se năpustește imediat asupra demonstranților, bastoanele zboară...

Grupuri de polițiști înconjoară indivizi izolați și se năpustesc asupra lor cu bastoanele de cauciuc, folosind metoda aceea îngrozitoare

care-i caracterizează. Sunt cazuri în care doi până la patru polițiști snopesc în bătaie un singur om. Unul îl lovește în față, folosindu-se de bastonul de cauciuc ca de o coasă de baseball. Altul îl pocnește în cap iar un al treilea îi cară lovituri în spate.

Activiștii din CIO povestesc că, atunci când una din victime a fost predată unei întreprinderi de pompe funebre, s'a constatat că avea creierii literalmente zburați, craniul fiindu-i distrus de lovituri...

Darea de seamă continua:

Un bărbat, care fusese împușcat din spate, este ținut strâns de mijloc. Doi polițiști încearcă să-l facă să stea în picioare, ca să-l urce în camionul de patrulare, dar când îi dau drumul să meargă, picioarele i se împleticesc și cade cu fața la pământ, sub scara din spatele camionului. Își clatină capul și brațele, dar picioarele îi sunt paralizate. Își ridică capul, ca o broască țestoasă apoi și-l lasă la pământ...

Articolul din *Post-Dispatch* se încheie astfel:

Aparatul revine din nou la scena centrală. Pe ici, pe colo, un cadavru zăcând cu indiferența grotescă a morții... Un polițist cu părul vâlvoi, descheiat la haină, cu fața posomorîtă se apropie de altul care stă înaintea aparatului. E transpirat și obosit. Rostește niște cuvinte care nu se înțeleg. Apoi, fața i se strâmbă într'un rânjet, face un gest ca și cum și-ar șterge mâinile de praf și pleacă. Filmul se sfârșește.

Zece oameni au fost uciși și mulți alții serios răniți.

Funcționarii poliției din Chicago, pentru a justifica masacrul, pretextau că demonstrația oțelarilor greviști ar fi fost un „complot comunist" pentru invadarea uzinei „Republic Steel" și „uciderea" ocupanților ei. După spusele acestor funcționari, fuseseră salvate „două sau trei sute de vieți" prin „acțiunea disciplinară a poliției".

6. STATUL MAJOR

In timpul frământatei perioade a New Dealului, un mic grup de milionari americani extraordinar de puternici se aduna odată pe an în mare secret, la New York, în camera 3115 a clădirii din Rockefeller Plaza nr. 30. Grupul se intitula „comitetul special pentru consfătuiri".

Pe ușa camerei 3115 a clădirii din Rockefeller Plaza nr. 30 se afla misterioasa inscripție „Edward S. Cowdrick,

consilier pentru relații industriale", care nu lămurea întru nimic ce învârtea în acest birou comitetul special pentru consfătuiri. Comitetul nu era trecut în cartea de telefon și nici nu avea hârtie de scrisori cu en-tête; toate procesele verbale, registrele și comunicările comitetului purtau mențiunea *Strict Confidențial.*

Edward S. Cowdrick, secretarul Comitetului special pentru consfătuiri, nu pomenea niciodată numele comitetului atunci când coresponda cu persoane ce nu figurau ca membri ai comitetului; vorbind de această organizație, el se referea la „asociații mei" sau „grupul pentru care lucrez".

Comitetul special pentru consfătuiri cuprindea persoane ale căror nume erau celebre în cercurile industriale și financiare din lumea întreagă.

Iată câțiva dintre cei care asistau la întrunirile comitetului sau participau la activitatea lui generală:

Walter S. Gifford: președinte al societății „Telephone and Telegraph".

Lammot du Pont: președinte al societății „E. I. du Pont de Nemours".

Alfred P. Sloan, Junior: președinte al societății „General Motors".

Harry W. Anderson: directorul pentru relațiile muncitorești dela „General Motors Corporation".

Owen D. Young: președinte al consiliului de administrație al societății „General Electric".

Edward R. Stettinius, Junior: vice-președinte al concernului „United States Steel".

F. W. Abrams: președinte al societății „Standard Oil" din New Jersey.

Cyrus S. Ching: director al relațiilor industriale și publice al societății „United States Rubber".

Edgar S. Bloom: președinte al societății „Western Electric".

Eugene G. Grace: președinte al societății „Bethlehem Steel".

J. M. Larkin: vice-președinte al societății „Bethlehem Steel".

Frank A. Merrick: președinte al concernului „Westinghouse Electric & Manufacturing".

Harry E. Ward: președinte al societății „Irving Trust".

Northrop Holbrook: vice-președinte al societății „Irving Trust".

E. J. Thomas: director general administrativ al societății „Goodyear Tire and Rubber".

Grupele cu interese speciale reprezentate în comitetul special pentru consfătuiri, erau următoarele:

Grupul Morgan : „United States Steel Corporation" (cel mai mare concern industrial din America); „General Electric Company"; „American Telephone Company".

Grupul Du Pont : „General Corporation" (a treia ca mărime dintre societățile industriale ale Americii); „E. I. du Pont de Nemours Company" (a patra ca mărime dintre societățile industriale ale Americii); „United States Rubber Company".

Grupul Rockefeller : „Standard Oil Company of New Jersey" (a doua ca mărime dintre societățile industriale ale Americii).

Grupul Mellon : „Westinghouse Electric & Manufacturing Company".

Grupul Chicago : „International Harvester Company".

Grupul Cleveland : „Goodyear Tire and Rubber Company".

Comitetul special pentru consfătuiri reprezenta statul major secret care stabilea strategia și tactica și care dirija principalele campanii ale războiului permanent pe care marile întreprinderi americane l-au dus după 1930 împotriva muncitorimii sindicalizate și împotriva New Dealului.[1]

Conducătorii comitetului special pentru consfătuiri se întruneau numai odată pe an, dar între timp aveau loc deseori conferințe între reprezentanții lor și subalterni. Membrii principali ai comitetului erau în permanență informați prin numeroase memorii, rapoarte și alte comunicări ale secretarului Cowdrick despre toate evenimentele de pe frontul industrial.

Primul an al New Dealului a dat mult de furcă comitetului. J. M. Larkin, vice-președinte al societății „Bethlehem Steel" și președinte al comitetului special pentru consfătuiri a declarat la începutul anului 1934 : „Anul 1933 a bătut toate recordurile de până acum în ceeace privește numărul întrunirilor, varietatea și importanța subiectelor luate în discuție, precum și mulțimea cererilor adresate membrilor comitetului de către societățile și uzinele lor."

Exprimându-și recunoștința pentru realizările comitetului în timpul acestei perioade turburi, Larkin a declarat : „Societățile care, prin interesul și ajutorul lor, au susținut comitetul special pentru consfătuiri... erau într'o astfel de situație

[1] Comitetul special pentru consfătuiri a fost alcătuit în 1919, în timpul perioadei de lupte industriale care a urmat primului război mondial; el nu a început să funcționeze însă permanent și pe o bază sistematic organizată decât odată cu începerea perioadei New Dealului. (N. A.)

încât trebuiau să facă apel la experiența și sfaturile comitetului în lupta lor cu problemele muncitorești și cu greutățile crescânde în urma programului guvernamental de refacere."

Totuși, adăuga Larkin în raportul său, mai existau încă probleme supărătoare care trebuiau să fie rezolvate. Cea mai importantă era necesitatea „de a face față chiar acum unei presiuni împotriva libertății cererii și ofertei în ceeace privește brațele de muncă..."

La începutul guvernării lui Roosevelt, comitetul special pentru consfătuiri, folosindu-se de multiplele sale relații influente, avea posibilitatea să determine în mare măsură atitudinea guvernului în diferite sectoare ale politicii interne. In August 1933, când Ministerul Comerțului a creat un consiliu consultativ de coordonare și comerț, Gerard Swope, președintele societății „General Electric" și Walter C. Teagle, președintele societății „Standard Oil of New Jersey", ambele firme fiind reprezentate în comitetul special pentru consfătuiri, au fost numiți respectiv președinte al consiliului și președinte al comisiei pentru relațiile industriale din același consiliu. La rândul lor, Swope și Teagle numiră în Comisia pentru relațiile industriale pe membrii principali ai comitetului special pentru consfătuiri, iar Edward Cowdrick deveni secretarul comisiei.

Intr'o scrisoare confidențială adresată lui W. A. Griffin, președintele societății „American Telephone & Telegraph", Cowdrick dădea membrilor comitetului special pentru consfătuiri, care făceau parte din agenția guvernamentală, următoarele explicații asupra situației:

Fiecare membru este chemat ca individ și nu ca reprezentant al concernului său. Numele comitetului special pentru consfătuiri nu trebue să fie folosit... Lucrările noului comitet (comisia pentru relațiile industriale) vor complecta și lărgi, dar nu vor înlocui lucrările comitetului special pentru consfătuiri. Probabil că nu va fi nevoie de alte adunări, întrucât îndrumările necesare în munca comisiei pentru relațiile industriale vor putea fi date în sesiunile noastre obișnuite.

Dar, pe măsură ce politica New Dealului se cristaliza, iar prăpastia dintre guvernul Roosevelt și interesele marilor oameni de afaceri se adâncea, ei înțelegeau tot mai bine că nu pot continua să lucreze cu rezultate bune în sânul guvernului.

S'a cerut avizul unor experți în relații publice și al unor specialiști în domeniul relațiilor industriale. Sub supravegherea lui Cowdrick au fost pregătite analize amănunțite ale legilor promuncitorești aflate în pregătire iar aceste analize au fost distribuite pentru studiu atent membrilor comitetului. La sugestia lui Cyrus Ching, dela „United States Rubber", „serviciul de informații" al comitetului a fost mult lărgit.[1]

Continuându-și politica de culise și având sprijinul marilor concerne care simpatizau cu acest procedeu, comitetul a inițiat o propagandă bine pusă la punct împotriva sindicalismului și pentru menținerea libertății cererii și a ofertei în angajarea muncitorilor. Intr'un memoriu referitor la ajutorul organizatoric de care se bucura comitetul în această campanie, Cowdrick nota:

Am intrat în legături foarte folositoare cu persoane și organizații, printre care se numără „Asociația națională a industriașilor", „Camera de Comerț din Statele Unite", „Camera de Comerț pentru industria națională de automobile" și birourile din Washington ale câtorva societăți din comitetul pentru conferințe speciale. De cele mai multe ori preferam să tratez prin aceste cunoștințe, și nu direct cu funcționarii guvernamentali, întrucât mi se pare că e mai bine să trec neobservat și să evit de a da impresia că manevrez din culise.

Asociația națională a industriașilor și Camera de Comerț din Statele Unite, preciza Cowdrick în memoriul său, au fost „cât se poate de prietenoase și de primitoare, ceeace nu e de mirare, avându-se în vedere faptul că majoritatea societăților din comitetul special pentru consfătuiri contribue cu sume importante la amândouă organizațiile..."

Votarea „Legii naționale pentru reglementarea relațiilor de muncă", în ciuda intenselor eforturi făcute de către comitet pentru a o respinge, a creat comitetului o sumedenie de noi probleme. După ce trecea în revistă activitatea comitetului dela formarea lui, în 1919, raportul anual pe 1936 relata:

Din acești 18 ani, niciunul n'a fost mai greu ca anul 1936... greutățile întâmpinate în relațiile cu muncitorii au fost mărite de legile guvernamentale și de presiunea agresivă a conducătorilor sindicali...

[1] La 7 August 1947, Cyrus Ching a fost numit de președintele Harry Truman în postul de director al serviciului federal de mediație și conciliere, având sarcina de a acționa ca arbitru șef în marile conflicte dintre muncă și patronat. (N. A.).

Comitetul special pentru consfătuiri a fost neobișnuit de activ în anul 1936...

Schimbarea totală a situației cerea folosirea unei noi tactici împotriva muncitorilor. Una din aceste tactici, recomandată în memoriile comitetului, era aceea de a cere sprijinul „comunității" și al bandelor de huligani pentru a susține marile concerne în politica lor de libertate a cererii și a ofertei la angajarea muncitorilor. Într'un memoriu care comenta folosirea acestei tehnici de către „Goodyear Rubber Company" în timpul unei greve la Akron, Cowdrick scria:

Duminică după amiază, C. Nelson Sparks, fost primar al Akronului, a acceptat conducerea unei ligi a legii și ordinei... El a ținut o cuvântare la radio, în care i-a avertizat pe agitatorii veniți din altă parte să părăsească orașul. Între timp, s'au făcut noi presiuni asupra guvernatorului, ca să trimită trupele statului pentru a păstra ordinea.

Tot în această perioadă, comitetul special pentru consfătuiri a întreprins un studiu amănunțit asupra diferitelor organizații fasciste americane, care ar putea fi folosite la spargerea grevelor și în alte activități antimuncitorești. Printre grupările luate în considerare în memoriile comitetului se numărau: „Liga Constituțională Educativă", „Cruciații", „Sentinelele Republicii" și „Bărbații Americii".

La 1 Iunie 1936, Cowdrick îi scrise lui H. W. Anderson, director pentru relațiile muncitorești la „General Motors" și adjunctul lui William S. Knudsen, cerându-le părerea asupra organizației antisemite și pronaziste „Sentinelele Republicii". Peste câteva zile, Anderson răspunse:

Referindu-mă la scrisoarea dv. din 1 Iunie cu privire la „Sentinelele Republicii", vă informez că n'am auzit niciodată de această organizație. Poate că în ținutul dv. ați putea întrebuința câțiva oameni din „Legiunea neagră". [1]

Un memoriu al comitetului, redactat de către Cowdrick la sugestia lui A. H. Young, vice-președinte al societății

[1] „Legiunea neagră" era o organizație teroristă secretă care a activat în Michigan, Ohio, Illinois și Indiana. Incendierile, atentatele cu bombe, tortura și asasinatul formau tehnica folosită de ligă împotriva muncitorilor. Pentru o dare de seamă amănunțită asupra activității Legiunii, a se vedea cap. XI/3 (N. A.).

„U. S. Steel Corporation" dovedea și el interesul comitetului pentru practicile antimuncitorești, fasciste. Memoriul cuprindea o analiză amănunțită a unui exemplu neobișnuit de legislație muncitorească, exemplu care trebuia să fie studiat de către membrii comitetului. Legislația muncitorească în chestiune conținea următoarea clauză:

Conducătorul întreprinderii ia hotărîri pentru funcționari și muncitori în toate problemele care privesc întreprinderea... El este răspunzător pentru buna stare a funcționarilor și a muncitorilor. Funcționarii și muncitorii îi datoresc credință în conformitate cu principiile colectivității din uzină.

Intr'o scrisoare către Cowdrick, A. H. Young îi arată că obținuse acest exemplu de legislație dela „un funcționar al guvernului german".

Era „Legea pentru organizarea muncii naționale" a lui Adolf Hitler.

Dar, în ciuda proiectelor îndelung chibzuite ale membrilor comitetului special pentru consfătuiri și cu toată marea lor influență și imensele lor resurse, ei au fost incapabili să oprească creșterea mișcării sindicale din fabricile, minele și uzinele Americii.

In intervalul dintre Martie și Septembrie 1937, numărul membrilor din CIO a crescut dela 1.804.000 la 3.718.000. La sfârșitul lui 1938, numărul total al muncitorilor sindicalizați din Statele Unite atinsese cifra record de 7.700.000.

Len de Caux, redactorul publicației *Union New Service* scria la începutul anului 1938: „Datorită activității organizatorice depuse în industria oțelului, a celei de automobile, a cauciucului și în alte industrii care au producție de massă și care nu fuseseră sindicalizate încă, CIO a adăugat la plicurile de plată ale muncitorilor în ceva mai mult de un an de existență aproximativ 1 miliard de dolari reprezentând sporul anual la salarii, fără să mai pomenim de beneficiile indirecte rezultate din aceasta pentru alte ramuri industriale".

Un singur mare concern industrial din America a rămas nesindicalizat. Acest concern era „Ford Motor Company".

Capitolul X

ÎN IMPERIUL LUI FORD

1. OMUL ŞI MITUL

„Nu vom recunoaşte niciodată Sindicatul unit al muncitorilor din industria de automobile şi nici vreun alt sindicat", declara Henry Ford după ce toţi ceilalţi mari patroni din industria de automobile semnaseră contracte cu această uniune. „Sindicatele muncitoreşti sunt cea mai mare pacoste ce s'a abătut vreodată asupra pământului".

Niciun alt industriaş american nu a dus o luptă atât de activă şi de necruţătoare împotriva sindicatelor ca Henry Ford; votarea legii Wagner pentru reglementarea relaţiilor de muncă nu i-a schimbat cu nimic hotărîrea de a veghia ca salariaţii săi să rămână nesindicalizaţi. Ford s'a considerat multă vreme ca fiind în afara legilor statului.

In cele trei decenii şi jumătate ce se scurseseră dela primele încercări făcute de Ford, într'un grajd pustiu din Detroit, cu o maşină ciudată care arăta ca un căruţ mare de copil, cu motor în spate, mecanicul necunoscut de odinioară devenise unul dintre cei mai bogaţi şi mai puternici oameni din lume.

Imperiul particular al lui Ford se întindea peste cinci continente. El avea uzine şi birouri în China, Egipt, Argentina, Mexic, Ungaria, Japonia, Germania şi în alte 12 ţări. Posesiunile sale cuprindeau puţuri de petrol în California,

sute de mii de hectare de terenuri carbonifere şi păduri în Kentucky, Virginia de Vest şi în Nordul statului Michigan; 2.225.000 de acri [1] de plantaţii de cauciuc în Para, Brazilia. El controla aproape un sfert din producţia de sticlă a Statelor Unite. Era proprietar de bănci, căi ferate, societăţi de transport aerian şi societăţi de navigaţie. Printre produsele fabricate de uzinele Ford se numărau automobile, camioane, tractoare, locomotive electrice, avioane, turbine cu aburi, generatoare, oţel, ciment, textile, hârtie. Cu toate că tuna şi fulgera adesea împotriva „finanţei internaţionale", întreprinderile lui Ford erau în strânsă legătură cu cartelurile chimice, de muniţii, de oţel şi cauciuc din Europa şi Asia.

Capitala imperiului lui Ford era uzina „River Rouge" din Dearborn, Michigan. „River Rouge" era cea mai mare unitate industrială din lume, o adevărată cetate, care acoperea o suprafaţă de peste 1000 de acri. Mai mult de 100 de mile [2] de linie de cale ferată străbăteau interiorul uzinei; pe o milă şi jumătate se întindeau docuri care puteau adăposti mari vase maritime; acest imens domeniu era brăzdat de o reţea complicată de şosele şi canaluri. In nenumăratele clădiri uriaşe erau instalate birouri, forje, oţelării, ateliere de montaj, o fabrică de hârtie, fabrici de anvelope, sticlă şi ciment. Când lucrau cu toată viteza şi cu toată capacitatea, uzinele foloseau 85.000 de muncitori.

Până în anul 1940, Ford Motor Company a produs peste 30.000.000 de automobile. Venitul anual al întreprinderii se urca la aproximativ 1 miliard de dolari.

Potrivit legendei ţesute cu multă migală în jurul numelui lui Henry Ford de către agenţii de publicitate personali, bine plătiţi pentru a-l reprezenta ca pe o culme a virtuţilor „liberei întreprinderi", fabricantul de automobile cu faimă mondială era un mare umanitarist, filantrop şi înţelept, stăpânit de dorinţa de a sluji progresul omenirii în general şi buna stare a salariaţilor săi în particular. In realitate, însă, geniul mecanic al multimilionarului înalt, uscăţiv, şi uşor adus de spate

[1] Un acru = 0,404 hectare (N. R.).
[2] O milă = 1,6 km (N. R.).

nu ascundea decât sterilitate intelectuală, o înverşunată intoleranţă şi o puternică ură pentru progresul social[1].

In fabricile lui Ford din întreaga lume, utilizarea celor mai moderne procedee tehnice industriale şi grija pentru echipamentul mecanic contrastează în mod izbitor cu tratamentul brutal şi înapoiat la care sunt supuşi oamenii.

Acest contrast nu era nicăieri atât de puternic ca la fabrica River Rouge din Dearborn, Michigan.

Muncitorul care trecea dincolo de porţile bine păzite ale uzinelor din River Rouge păşea parcă într'un stat autonom fascist, un stat care, după cum spunea comitetul naţional pentru reglementarea relaţiilor de muncă, „întreţinea un regim de teroare şi de violenţă îndreptat împotriva salariaţilor".

Dictator în acest stat era Henry Ford, iar Harry Herbert Bennett era temutul şi atotputernicul şef al poliţiei sale secrete.

2. MARUNŢELUL

De-a-lungul carierei fantastice a lui Ford, aventurieri ciudaţi şi adesea sinistri au jucat un rol de frunte în formarea opiniilor politice şi în executarea directivelor sale. Din cercul său erau nelipsiţi oameni ca : generalul Z. Cherep Spirodovici, fost ofiţer ţarist şi antisemit fanatic, care a izbutit să-l convingă pe Ford să finanţeze difuzarea în întreaga lume a mârşavei plăsmuiri antisemite „Protocoalele Sionului"; doctorul Harris Houghton, fost membru al serviciului de spionaj militar american, care a devenit în primii ani de după 1920 şeful serviciului de detectivi al lui Ford, fiind însărcinat cu întocmirea unor dosare secrete asupra progresiştilor americani de seamă ; Ernest Gustav Liebold, un agent hitlerist,

[1] Din acest punct de vedere, faptul că Ford — care a făcut poate mai mult decât oricare alt om din timpul său ca să revoluţioneze metodele de producţie industrială — se înconjura cu antichităţi, cerea să se reprezinte cu regularitate dansuri de epocă, interzicea cu severitate subordonaţilor săi să fumeze în prezenţa lui şi declara prin 1930 că, în cazul când ar fi abolită legea prohibiţiei, el n'ar mai fabrica niciodată automobile, este mai mult simbolic, decât paradoxal (N. A.).

care, deşi nu deţinea nicio funcţie importantă la societatea Ford, avea oricând acces în birourile lui Ford, şi despre care se spunea într'o vreme că e al doilea personaj influent al societăţii; însfârşit William J. Cameron, care fusese la început redactor responsabil al gazetei lui Ford, *Dearborn Independent*, şi care dusese apoi, ca şef al antidemocraticei federaţii anglo-saxone, campanii de propagandă antisemită în întreaga ţară.

Dar cel mai sinistru şi mai uimitor dintre toţi ajutorii, consilierii şi asociaţii lui Ford, era Harry Herbert Bennett.

Titlul oficial al lui Harry Herbert Bennett era acela de director al personalului societăţii de automobile Ford. Când i se cerea să-şi precizeze funcţia, Bennett obişnuia să răspundă: „Eu? Eu sunt doar omul de încredere al domnului Ford." Răspunsul acesta era modest doar în aparenţă. Cam prin 1935 mulţi oameni împărtăşeau părerea exprimată de revista *Look* că Bennett era „stăpânul absolut al societăţii".

In imperiul lui Ford, „o înclinare a capului din partea lui Bennett poate să facă din cineva un om sau să-l distrugă", scria Spencer R. McColloch într'un articol apărut în ziarul *St. Louis Post Dispatch*. „Funcţionarii superiori care au diferende cu el îşi dau seama la un moment dat că e mai bine să-şi înainteze demisia. Unii au rătăcit luni de-a-rândul pe la porţile uzinelor, fără nicio funcţie, ispăşind vreo încălcare a disciplinei stabilite de Bennett".

Ford însuşi era de părere că Harry Bennett ar fi capabil să conducă întreprinderi chiar mai mari decât Ford Motor Company. „Harry Bennett", afirma Ford, „ar trebui să fie preşedintele Statelor Unite".

Aghiotanţii lui Bennett îi spuneau în mod obişnuit „Mărunţelul". Era scund, avea buze subţiri şi mişcări precise; purta totdeauna papillon, deoarece fusese odată atacat de cineva şi aproape strangulat cu cravata fantezistă pe care o arbora. Inainte de a intra în serviciul lui Ford în 1916, Bennett fusese câţiva ani marinar, după care luptase ca boxeur de categoria uşoară sub numele de „marinarul Reese". [1]

[1] După relatările diferite şi oarecum agramate ale lui Bennett cu privire la tinereţea sa, el fusese rând pe rând muzicant, zugrav, desenator tehnic, caricaturist, jucător de fotbal, campion de box şi scafandru (N. A.).

Perseverent, cu mintea ageră și dibaci, Bennett s'a ridicat repede în întreprinderile lui Ford. Încredințându-i-se misiunea să recruteze o gardă pentru apărarea nepoților lui Ford de eventuale răpiri, Bennett și-a câștigat stima personală a magnatului automobilelor datorită modului desăvârșit în care și-a îndeplinit misiunea. In 1926, la vârsta de 34 de ani, Bennett, a fost numit șeful serviciului de pază din întreprinderile Ford.

Misiunea oficială a acestui serviciu era de a păzi bunurile societății împotriva furturilor. Dar scopul lui real, cunoscut de altfel de toată lumea, nu era de a împiedica furturile, ci sindicalizarea salariaților lui Ford. Serviciul de pază era organul antisindicalist și de spionaj printre muncitorii din uzinele Ford.

Sub conducerea lui Bennett, serviciul de pază a devenit un aparat uriaș ale cărui întinse ramificații ajungeau foarte departe, dincolo de granițele uzinelor Ford. In primii ani de după 1930, rețeaua aceasta cuprindea nu numai orașele Dearborn și Detroit, ci se întinsese peste întreaga țară, pătrunzând pretutindeni, în toate domeniile vieții publice și particulare a cetățenilor americani. Printre agenții plătiți pe care-i întâlneai pretutindeni și aliații săi secreți se numărau spioni strecurați în rândurile muncitorimii, gangsteri, asasini de profesie și foști ocnași; ziariști și negustori; funcționari municipali, federali și ai diferitelor state.

Descriind influența atât de cuprinzătoare a serviciului de pază, Malcolm M. Bingay dela ziarul *Detroit Free Press* scrie mai târziu:

Candidații la postul de guvernator, senator, deputat, primar, consilier comunal sau judecător tremurau de frică, neștiind dacă „banda lui Bennett" era cu ei sau împotriva lor. Chiar și rectorii Universității din Michigan doreau să știe părerea lui cu privire la modul în care conduceau această veche instituție.

După unele opinii moderate, în anul 1937 se aflau în uzinele River Rouge peste 3000 de agenți ai serviciului de pază. Cei mai mulți dintre ei erau spioni deghizați în muncitori obișnuiți, portari, oameni de serviciu și spălători de geamuri. Activitatea serviciului de pază în afara uzinei a fost descrisă

în modul următor de Ralph Rimar, unul dintre agenții mai importanți ai serviciului :

Rețeaua noastră de spionaj cuprindea Dearborn și orașul Detroit, pătrunzând în casa fiecărui muncitor și în birourile celor mai înalți funcționari ai orașului și ai statului. In decursul anilor, societatea adunase numeroase fișe privind întreaga activitate a fiecăruia dintre salariații întreprinderii Ford. Aveam, deasemenea, dosare privind viața particulară a funcționarilor publici, a guvernatorilor și membrilor guvernului, dosare care la un moment dat ne-ar fi putut fi de folos...

Agenții mei îmi raportau convorbirile auzite în băcănii, măcelării, restaurante, săli de joc, cârciumi, adunări, cluburi de tineret și chiar în biserici. Se putea întâmpla ca femeile care așteptau în piață, la cumpărături, să discute despre serviciul și treburile soților; și dacă se întâmpla așa ceva, eu aflam imediat ce spuseseră. Copiii, deasemenea vorbeau despre tații lor.

...Nick Torres, unul din agenții mei, era instructor de box la un club al tineretului din Dearborn. Informațiile lui mi-au ajutat să pot concedia mulți oameni...

In fiecare lună, Rimar supunea conducerii serviciului liste lungi de muncitori sindicalizați sau suspectați că ar simpatiza cu mișcarea sindicală. Intr'o declarație dată mai târziu sub jurământ anchetatorilor din comitetul național pentru reglementarea relațiilor de muncă, Rimar spunea :

Am făcut odată socoteala că, pentru perioada dinaintea anului 1937 și a creșterii CIO-ului, sunt răspunzător de concedierea a aproape 1500 de oameni. Numai în cursul anului 1940 am trecut în liste peste 1000 de simpatizanți ai sindicatelor, care au fost concediați cu toții în urma rapoartelor mele.

Intre serviciul de pază și lumea interlopă a criminalilor exista o strânsă colaborare de „lucru". Până la asasinarea sa de către gangsterii rivali, Chet LaMare, șeful bandei de gangsteri din Detroit, se număra printre concesionarii care pregăteau și împărțeau prânzul muncitorilor din uzinele River Rouge. Joe Adonis, faimosul șef de bandă din Brooklyn, avea drepturi exclusive asupra transportării tuturor automobilelor care ieșeau din fabricile Ford dela Edgewater, New Jersey. Membrii „bandei purpurii", ai „bandei sângeroase" și ai altor bande

din Detroit şi Dearborn vizitau uzinele din River Rouge, unde primeau diferite „atenţii" [1].

La rândul lor, gangsterii acordau politicienilor susţinuţi de Ford sprijinul necesar, asigurau serviciului de pază întăriri din propriile lor rânduri şi îi băteau sau îi torturau pe activiştii sindicali. Mulţi organizatori sindicali din Dearborn au fost găsiţi morţi, împuşcaţi pe la spate.

Bennett nu-şi ascundea legăturile sale strânse cu celebrităţile lumii interlope.

Spencer McColloch, dela ziarul *St. Louis Post Dispatch*, care-i luase un interview lui Bennett, a arătat că acesta făcuse de nenumărate ori aluzie la convorbirile lui prieteneşti cu Al Capone.

După o vizită la uzinele din River Rouge, J. Killgallen dela agenţia „International News Service", scria:

Bennett a recunoscut că are mulţi cunoscuţi în lumea interlopă şi a spus că el socoteşte necesar să cunoască personal hoţi şi bandiţi.

Odată, un gangster care-i purta pică lui Bennett l-a împuşcat, rănindu-l în abdomen. Curând după aceea, Bennett a primit prin poştă o fotografie a cadavrului ciuruit de gloanţe al gangsterului. Pe fotografie era mâzgălită o dedicaţie anonimă: „N'o să te mai supere niciodată, Harry..."

„Nu mi-e teamă de nimic", i-a declarat Bennett ziaristului Spencer McColloch. „Dacă o să mi se înfunde, o să mi se înfunde şi gata".

---

[1] „Banda sângeroasă" controla cea mai mare parte a caselor de prostituţie şi a sălilor de joc din Dearborn; acestea plăteau şefului poliţiei din Dearborn, Carl A. Brooks, un tribut pentru dreptul de a funcţiona. Brooks era unul din agenţii secreţi ai serviciului de pază, şi fusese numit în poliţia din Dearborn în urma cererii personale a lui Bennett.

Sub protecţia lui Brooks, lumea viciului strângea din Dearborn venituri anuale de 500.000 de dolari.

Acuzat în Mai 1941 de-a fi luat mită pentru a acorda protecţie poliţienească proprietarilor de bordeluri şi săli de joc, Brooks nici nu s'a prezentat la proces. El a fost găsit mort în automobilul său, puţin timp după ce fusese pus sub acuzare; se spunea că ar fi murit din cauza unui „atac de inimă".

Inspectorul Charles A. Slamer, care era martorul acuzării în procesul Brooks, a fost găsit mort curând după deschiderea procesului. La autopsie s'a văzut că Slamer murise de pe urma administrării unui narcotic (N. A.).

Cu toate acestea, Bennett nu se lăsa deloc la voia întâmplării. Era însoţit pretutindeni de o gardă personală puternică. In jurul biroului său dela parterul palatului administrativ din River Rouge stăteau de pază oameni de încredere ai serviciului de pază, iar accesul în camera lui era controlat printr'un buton aflat pe masa de lucru a lui Bennett. Gărzi înarmate patrulau, zi şi noapte, cu grijă, pe moşia lui Bennett, „Castelul" de pe malurile râului Huron, unde, după căderea nopţii, tot cuprinsul era inundat de lumină printr'un sistem de iluminaţie foarte ingenios.

3. FAVORIŢII LUI BENNETT

Printre muncitorii deosebit de activi ai uzinelor River Rouge puteai observa totdeauna un număr de oameni care trândăveau în văzul tuturor. Oamenii aceştia, înalţi şi vânjoşi, cu nasul turtit, cu urechile clăpăuge şi cu faţa brăzdată de cicatrice, se plimbau încoace şi încolo printre muncitorii care lucrau de zor, se postau la intrarea diferitelor ateliere sau se învârteau pe lângă porţile de intrare în fabrică. Ei făceau parte din puternicul corp de gardă al serviciului de pază. Muncitorii dela Ford îi numeau „favoriţii lui Bennett".

Banda de bătăuşi era alcătuită în general din foşti boxeri profesionişti, poliţişti concediaţi, foşti deţinuţi, gangsteri şi bandiţi. Un exemplu caracteristic de membru al puternicului corp de gardă din serviciul de pază şi unul dintre favoriţii lui Bennett era Kid McCoy, un fost campion de box care stătuse în închisoarea din San Quentin pentru uciderea soţiei sale...

Bennett avea o funcţie datorită căreia putea să mărească cu uşurinţă numărul criminalilor care figurau pe statele de plată ale serviciului de pază dela uzinele Ford. El nu numai că avea nenumărate legături personale în lumea interlopă, dar făcea parte şi din comisia de eliberare pe cuvânt a deţinuţilor din Michigan.

Iată câţiva dintre criminalii eliberaţi „pe cuvânt" din

închisorile din Michigan pentru a intra în serviciul lui Ford Motor Company :

UCIDERE DE GRADUL 2

James B. Soldan
Charles Stover

RĂPIRE

Anthony Cevette
Joseph Laborn

OMUCIDERE

Tom Kaschuk
Samuel S. Smith

INCĂLCARE A BUNELOR MORAVURI

Herlon Carver

ATENTAT LA PUDOARE

Frank Gage

ATAC CRIMINAL

Melvin Campbell
George King
Geo Mald, zis Mallo
Leo Pimpinalli

ATAC CU TENTATIVĂ DE JAF

Arthur Fodov
Chas. Foster

JAF INARMAT

Willard Cleary
Robert Cook
Dennis Coughlin
Gilbert Cunningham
John Doe (Frank Korvcinski)
Stanley M. Edwards
Gerald Fahndrick
Trevor Falkner
Albert Gazie
Stanley Heay
Taft Hicks
Kenneth Hilliard
George Kalburn
Peter Poppy (zis Popy)
William Thomas
Unice Thompson
Marion Williams
Leo Waller

SPARGERE

Ray Carney

FURT PRIN EFRACȚIE

Walter Hatbowy
Harold R. Harrison
Jefferson D. Haskins
William G. Crane
Francis Dolson
Ernest Martin
Leo Mazzarello
Moris Nadorozny

JAF

Ramon Cotter
Frank Ditzek
Archie Forgach
Henry Jones
Robert Paul Lawson
Harry Douglas
Alex Guba
Steve Paley

FALS

Louis F. Randall

DELAPIDARE

Roy D. Jones

INCĂLCAREA LEGII STUPEFIANTELOR

Lorenzo Sachez

JEFUIRE DE BĂNCI

Floyd E. Drennan

„Noi nu tolerăm printre salariaţii întreprinderii Ford elemente corupte sau tâlhari", a declarat odată Bennett unui gazetar care vizita uzina din River Rouge. Şi, arătând spre un grup de vlăjgani din serviciul de pază care se afla prin apropiere, a adăugat: „Băieţii ăştia, tâlhari? Ei, asta-i bună! Au familii cumsecade şi sunt din Detroit."

Metodele folosite de oamenii serviciului de protecţie nu arătau totuşi aceste alese calităţi...

Un exemplu caracteristic de modul cum operau unităţile de pază reiese din cazul întâmplat la 26 Martie 1937. In această zi, membrii sindicatului unit al muncitorilor din industria de automobile, după ce obţinuseră în prealabil autorizaţia autorităţilor din oraşul Dearborn, s'au postat în faţa porţilor uzinei River Rouge pentru a împărţi manifeste sindicale. In capul scărilor care duceau la una din intrările uzinei, membrii sindicatului au fost opriţi de un grup al serviciului de pază.

„Aici este proprietatea lui Ford", le-a spus unul dintre gardieni. „Căraţi-vă dracului de aici!"

Când membrii sindicatului au dat să plece, au fost atacaţi pe la spate de gardieni.

Reverendul Raymond P. Sanford, un pastor din Chicago, delegat în calitate de observator din partea Conferinţei pentru apărarea drepturilor cetăţeneşti, a făcut mai târziu următoarea descriere a atacului săvârşit asupra lui Richard Frankensteen, preşedintele comitetului de organizare al sindicatului unit al muncitorilor din industria de automobile din întreprinderile Ford :

Patru gardieni l-au apucat de mâini şi de picioare şi l-au tras în direcţii opuse, răsucindu-i corpul. Alţi gardieni au început să-l lovească în regiunea inferioară a abdomenului, în rinichi, în cap; l-au lovit deasemenea şi cu călcâiele în abdomen şi în stomac, până i-a dat sângele.

In timp ce reprezentanţii poliţiei din Dearborn stăteau de o parte şi priveau, sindicaliştii care împărţeau manifeste în apropierea intrării, şi nu pe teritoriul uzinelor Ford, erau atacaţi cu aceiaşi sălbăticie. Unul dintre membrii sindicatului, William Merriweather, a fost lovit cu bastoanele de cau-

ciuc până ce a căzut jos, apoi a fost călcat în picioare de gardienii lui Ford care urlau: „Omoară-l... Striveşte-i mutra... Pisează-i creierii..." Doctorii care l-au examinat mai târziu pe Merriweather au constatat că gardienii îi fracturaseră coloana vertebrală.

Au fost atacate şi femeile care împărţeau manifeste. Gardienii lui Ford le-au înhăţat, le-au răsucit mâinile ca să dea drumul manifestelor şi le-au bătut fără milă. Reverendul Sanford spunea:

Femeile erau zăpăcite, neştiind ce să facă. O fată de lângă mine, fiind lovită în stomac, vomita chiar acolo, în capul scărilor. In cele din urmă l-am implorat cu privirea pe unul dintre poliţiştii călări cu care vorbisem mai înainte; acesta se repezi la gard şi cu un ton aproape rugător, spuse: „Nu le mai loviţi pe femei, nu le mai loviţi pe aceste femei"; vorbea ca un om fără niciun fel de autoritate în asemenea împrejurări, parcă s'ar fi rugat ca femeile să nu fie maltratate.

A doua zi Harry Bennett făcu declaraţii presei. „Ford Motor Company", spunea el, „nu purta răspunderea celor întâmplate. Sindicaliştii fuseseră bătuţi de funcţionarii uzinelor Ford", afirma Bennett. „Salariaţii uzinelor Ford vor ca organizatorii CIO să-i lase în pace să-şi vadă în linişte de munca lor".

4. AFACEREA DALLAS

In primăvara anului 1937, Harry Bennett primi un raport dela unul din agenţii lui secreţi, care-l informa că Uniunea internaţională a muncitorilor din industria de automobile din America se pregăteşte să pornească o acţiune de organizare printre muncitorii dela uzina de montaj Ford din Dallas, Texas.

Fabrica din Dallas era una dintre cele paisprezece uzine de montaj Ford din Statele Unite [1] şi, deoarece sindicalizarea muncitorilor dintr'una din aceste fabrici ar fi creat un precedent pentru celelalte, Bennett trimise la Dallas pe War-

[1] Motoarele Ford, piesele şi alte părţi ale automobilelor erau trimise din Dearborn, Michigan, la aceste uzine de montaj (N. A.).

ren Worley, unul din oamenii săi de „încredere", pentru a împiedica organizarea campaniei sindicale.

Indată după sosirea lui Worley la uzina din Dallas, şeful de echipă Rudolf F. Rutland, conducătorul serviciului de pază din această uzină, i-a convocat la el în birou pe toţi oamenii de încredere din diferitele secţii ale uzinei, pentru a discuta împreună cu emisarul lui Bennett măsurile care trebuiau luate. Worley şi Rutland au stabilit un plan de acţiune împotriva organizatorilor Sindicatului unit al muncitorilor din industria de automobile. „N'avem nevoie de niciunul din şobolanii ăştia în uzină", a declarat Rutland...

Perry „cel gras", un vlăjgan solid, fost luptător de circ, care cântărea 230 de livre [1], a fost pus în fruntea unei unităţi speciale de bătăuşi. El şi-a luat ca ajutoare pe un fost boxer, pe Barto Hill „marinarul", şi pe un fost ocnaş, Bevill, un individ violent şi sadic. Banda era compusă din vreo 40 de criminali, asasini şi hoţi de profesie.

Ea avea la dispoziţie un arsenal bogat şi variat, compus din bice, boxuri de metal, bastoane de cauciuc, răngi de oţel şi bâte. „Fiecare am primit câte un revolver", a declarat mai târziu Perry „cel gras", „iar bâtele au fost executate în atelierul de întreţinere".

Perry mai pregătise şi câteva furtunuri de cauciuc îmbrăcate în plumb pe care le numea „argumentele convingătoare" şi care urmau să fie folosite împotriva sindicaliştilor recalcitranţi. Perry spunea: „Ii convingem să vorbească punând furtunul pe ei".

Sub directa supraveghere a lui Perry, au fost organizate mai multe echipe volante care să ţină în permanenţă sub observaţie oraşul Dallas şi să prevină orice activitate sindicală, controlând la staţiile de autobuze, la gări şi la hoteluri, eventuala sosire a organizatorilor sindicali. Supravegherea s'a extins repede şi asupra localităţilor Fort Worth, Houston, Beaumont şi alte oraşe din împrejurimi. „Ne dădeam seama că dacă sindicaliştii ar pătrunde în aceste oraşe", explica Bevill mai târziu, „ar ajunge în scurt timp şi la Dallas, aşa că îi căutam pretutindeni".

[1] Circa 110 kg (N. R.)

De îndată ce izbuteau să descopere vreun sindicalist, echipele volante luau contact cu Perry „cel gras". Imediat, banda de bătăuşi intra în acţiune...

In ziua de 23 Iunie 1937 au sosit la Dallas, Baron De Louis, activist al Uniunii muncitorilor din industria de automobile, şi Leonard Guempelheim, membru în comitetul executiv al Sindicatului local din Kansas City. Incă înainte ca ei să se înscrie în registrele hotelului New Dallas, Perry „cel gras" fusese încunoştiinţat de prezenţa lor în oraş.

In aceeaşi zi, în timp ce cei doi reprezentanţi sindicali luau prânzul într'un bufet, fură acostaţi de Perry şi banda lui de huligani.

„Eşti organizator sindical, nu-i aşa?" îl întrebă Perry pe De Louis.

„Dacă vrei să mă numeşti dumneata aşa!?" răspunse De Louis. „De fapt, încerc să strâng la un loc câţiva dintre băieţi".

Fără să mai adauge ceva, Perry îi dădu un pumn în obraz, izbindu-l de tejghea. In acelaş timp, ceilalţi bandiţi îi atacară şi ei pe cei doi organizatori sindicali, lovindu-i cu pumnii şi cu bastoanele de cauciuc. Izbutind să scape, De Louis fugi din local. Guempelheim avu mai puţin noroc. Târît în curtea unei şcoli din apropiere, fu trântit la pământ, apoi ridicat de nenumărate ori în picioare şi iar trântit la pământ. In cele din urmă îl lăsară în pace.

„Şi acum să te cari dracului din oraş", îi spuse Perry lui Guempelheim. „Ia-l şi pe nemernicul ăla dela CIO cu tine şi să nu vă mai prind niciodată la Dallas".

Cu faţa plină de sânge şi cu câteva coaste rupte, Guempelheim se târî, abia ţinându-se pe picioare, până la New Dallas Hotel.

Atacul bestial la care asistaseră mai mulţi trecători fu anunţat imediat poliţiei din Dallas. Dar nu s'a efectuat nicio arestare...

Pentru a preveni eventualitatea pătrunderii organizatorilor sindicali în uzina din Dallas, toţi cei care căutau de lucru la fabrică erau interogaţi cu multă grijă. Cei suspectaţi de „înclinaţii sindicaliste" erau supuşi de huliganii lui Ford unui

„interogatoriu" de gradul al treilea. „Ii băteam", povestea Perry mai târziu, „pe unii cu pumnii sau cu bastonul de cauciuc, pe alţii cu bice împletite din sfoară groasă".

In caz că muncitorii erau atât de grav răniţi încât poliţia locală era silită să facă cercetări, bandele de huligani plecau pentru un timp oarecare din Dallas. Sau, după cum explica Perry: „Când situaţia devenea neplăcută pentru ei, băieţii o luau din loc pentru câtăva vreme". De obicei, banii necesari pentru aceste călătorii urgente erau avansaţi de fabrică.

Deoarece cheltuielile creşteau mereu, iar uneori mai trebuiau plătite diferite amenzi precum şi onorariile avocaţilor, şeful Serviciului de pază al uzinei din Dallas, Rudolf Rutland, hotărî să-i oblige şi pe muncitori să contribue la acoperirea acestor speze. In fiecare zi de plată, muncitorii, după ce-şi primeau plicul cu salariul, trebuiau să treacă prin faţa unui ghişeu pe care se afla aşezat un vas de sticlă. Oamenii din corpul de pază stăteau pe aproape şi le spuneau muncitorilor să „aibă grijă şi de vas". După fiecare colectă făcută în zilele de plată, Perry ducea vasul în biroul lui W. A. Abbott, administratorul general al fabricii. Banii erau predaţi secretarului lui Abbott, Leon Armstrong, care-şi deschisese pe numele său, la State Bank din Grand Avenue Dallas, un cont special destinat „fondului de luptă"...

La 7 August 1937, Rutland fu chemat la telefon de poliţia din Dallas, care-l anunţă că un membru al Uniunii internaţionale a sindicatelor unite ale muncitorilor din branşa pălăriei şi confecţiuni, pe nume George Baer, sosise la Dallas pentru a-i organiza pe muncitorii locali din ramurile respective. Inspectorul de poliţie recomanda ca „băieţii lui Perry să se ţină pe urmele lui".

După două zile, Baer fu răpit de oamenii lui Perry şi transportat la Sportatorium, un stadion situat la marginea oraşului.

Puţin timp după aceea, banditii dela Ford îi telefonau dela stadion lui Perry „cel gras", spunându-i: „Ar fi bine să vii pe aici şi să-l vezi pe Baer. Arată destul de prost".

Perry plecă la Sportatorium însoţit de Bevill. Automo-

bilul în care se afla Baer şi cei care-l răpiseră era parcat în spatele stadionului. Baer zăcea pe jos. Obrazul îi era desfigurat, plin de sânge. Nasul îi era zdrobit şi-i lipseau aproape toţi dinţii. Un ochi îi atârna afară din orbită.

„Ar fi bine să vă descotorosiţi de el", zise Perry. „Aruncaţi-l undeva."

Bevill îl trase pe Baer afară din maşină şi-l trânti de pământ.

„Să-l aruncăm mai bine în râu şi să scăpăm de canalia asta", fu el de părere.

Bandiţii lui Ford îl vârîră din nou pe Baer în automobil şi după ce parcurseră câteva mile pe şosea, îl aruncară pe un câmp pustiu.

In timp ce huliganii se întorceau la Dallas, Bevill spuse: „Ar fi mai bine dacă am chema întreprinderea de pompe funebre McKamy Cambell să-l ridice".

Totuşi, în ciuda acestei agresiuni sălbatice, George Baer nu muri. Intr'o stare de semiconştienţă, el se târî spre şosea şi fu ridicat de un motociclist care trecea pe acolo şi dus la un spital. Zece zile mai târziu, Baer se refăcuse îndeajuns pentru ca să poată părăsi spitalul; cu un ochi nu mai vedea însă deloc.

După şase luni dela sosirea trimisului lui Bennett, Warren Worley, la fabrica din Dallas, numărul sindicaliştilor „suspecţi" şi al organizatorilor sindicali atacaţi de banda lui Perry pe străzile oraşului Dallas sau răpiţi şi duşi afară din oraş, unde erau biciuiţi, bătuţi, tăvăliţi în smoală şi pene sau torturaţi, se ridicase la aproape cincizeci de persoane. In toată uzina domnea o atmosferă de neîncredere şi spaimă. Neştiind cine era spion al societăţii şi cine nu, muncitorii se temeau să aducă măcar vorba de sindicat. Străduinţele Uniunii sindicatelor de muncitori din industria de automobile de a-i organiza pe muncitorii uzinei din Dallas, ajunseseră la un punct mort.

O mărturie a satisfacţiei conducerii faţă de campania antisindicală o constitue scrisoarea trimisă lui Perry de administratorul general al fabricii, W. A. Abbott, cu o zi înainte de

Crăciun, în ziua de 24 Decembrie 1937. Scrisoarea conținea următoarele :

Dragă „grasule",

Să uităm ce-a fost, să rămână prezentul.

Prin această afirmație vreau să spun multe și între altele că dumneata personal ai luat, începând din 26 Decembrie anul trecut, o serie de „măsuri".

Vreau să-ți exprim sincere mulțumiri, atât din partea mea, cât și a societății, pentru diferitele măsuri pe care le-ai luat în scopul de a asigura o mai bună cooperare și o mai bună înțelegere între colaboratorii dumitale, precum și o mai bună organizare în interiorul uzinei.

Știu că în multe împrejurări ți s'au ivit probleme greu de rezolvat, dar ai izbutit totuși să le duci la bun sfârșit. Deși nu ți-ai dat poate seama de aceasta, străduințele și priceperea dumitale de a face ca lucrurile să meargă înainte au îngăduit filialei din Dallas să treacă într'o nouă etapă și să arboreze deviza : *Producție neîntreruptă.* Ceeace înseamnă mult.

Îți mulțumesc pentru sincerul dumitale devotament față de întreprindere și pentru realizările dumitale personale destinate să mențină armonia și bunele rezultate ale acțiunilor noastre... Dumneata ai contribuit în multe privințe ca filiala din Dallas să meargă bine și anul acesta. *Tot așa, înainte.*

Cu cele mai bune sentimente și urări, rămânând al dumitale sincer

W. A. ABBOTT
Administrator general

La începutul anului 1940, după multe luni de cercetări preliminare și după ce s'au adunat cu greu diferite mărturii, Comitetul național pentru reglementarea relațiilor de muncă a acuzat societatea Ford Motor că a violat legea muncii Wagner la fabrica din Dallas.

Intr'o sesiune extraordinară a Comitetului, ținută la Dallas între 26 Februarie și 28 Martie 1940. a fost desvăluită înspăimântătoarea poveste a campaniei antisindicale dusă de conducerea societății Ford la fabrica din Dallas. Printre numeroșii martori care au depus atunci, relatând mașinațiunile aparatului de spionaj al societății Ford și faptele îngrozitoare săvârșite de banda lui Perry, erau foști spioni ai societății, foști membri ai bandelor de huligani, precum și organizatorii sindicali și „suspecții" care fuseseră bătuți și torturați de bandiții lui Ford. Dosarul cu declarații cuprindea 4258 de pagini dactilografiate la un rând.

Cea mai cuprinzătoare şi împovărătoare mărturie împotriva societăţii Ford a fost depusă de Perry însuşi, care devenise martor al acuzării, demascându-i pe complicii săi şi dând amănunte complecte asupra activităţii lui ca şef al bandei de huligani. Iată un extras din declaraţiile lui Perry, relativ la felul cum erau „înhăţaţi" cei suspectaţi de sindicalism.

Intrebare: Şi ce făceaţi atunci ?

Răspuns : In primul rând, cercetam dacă nu aveau asupra lor vreo legitimaţie emisă de un sindicat, de unde veneau, dacă făceau parte din vreo organizaţie, şi apoi îi muştruluiam, adică „începeam să-i convingem" pe aceia pe care-i bănuiam că sunt sindicalişti sau aveau legitimaţii sindicale.

Intrebare: Ce înţelegi dumneata prin „a convinge" ?

Răspuns : Îi biciuiam, îi băteam.

Intrebare : Cu ce ?

Răspuns : Îi învăţam ce-i aia frica de dumnezeu — cum s'ar zice.

Intrebare: Cu ce-i băteaţi ?

Răspuns : Cu pumnii sau cu ciomegele.

Intrebare: Şi cu altceva ?

Răspuns : Pe vreo doi dintre ei i-am bătut cu un bici pe care l-am făcut din şuviţe de cauciuc, iar pe alţii ... pe unul dintre ei l-am bătut cu ce am crezut că poate suporta — cu mături de nuiele sau crengi.

După cum s'a arătat în şedinţe, în urma acestor bătăi, bandiţii dela Ford au schilodit 35 de inşi, unuia i-au scos un ochi şi au mutilat sau rănit grav zeci de oameni.

Una dintre cele mai zguduitoare mărturii în acest proces a fost depoziţia lui Archie C. Lewis din Dallas, un voiajor care vindea aparate de stins incendiile şi a cărui simpatie bine cunoscută pentru sindicalism i-a atras duşmănia membrilor Serviciului de pază. Lewis a povestit că bandiţii lui Ford, confundându-l pe fratele său geamăn cu el, l-au atacat cu cruzime, l-au lovit de nenumărate ori în cap cu ciomegele şi l-au izbit cu piciorul în stomac, lăsându-l în nesimţire. După această bătaie, fratele său s'a zbătut între viaţă şi moarte câteva luni. Cu puţin timp înainte de a muri, el i-a spus lui Archie Lewis: „M'au omorît pentrucă m'au confundat cu tine".

Avocaţii societăţii Ford au prezentat o apărare ciudată. Ei au adus martori care au declarat cu toată seriozitatea că

muncitorii societății Ford „se temeau că organizatorii sindicali vor „invada" uzina din Dallas și că, în consecință, ei fuseseră aceia care formaseră bande pentru a se apăra".

Consilierul lui Ford, Neth L. Leachman, a rezumat această linie a apărării prin următoarea declarație : „Oamenii aceștia își apărau bucata de pâine; ei nu voiau ca situația lor fericită să le fie turburată".

Mărturiile împotriva lui Ford erau zdrobitoare.

„In activitatea acestui comitet n'am întâlnit până acum un alt caz în care un patron să fi întocmit și să fi adus la îndeplinire cu bună știință un plan de atacuri bestiale, de biciuiri și de folosire a violenței fizice, asemănător aceluia desvăluit de mărturiile demne de crezare, și de netăgăduit, pe care se bazează acuzarea", a declarat în raportul său Robert Denham, unul dintre membrii Comitetului național pentru reglementarea relațiilor de muncă.

Comitetul a găsit societatea Ford Motor vinovată de infracțiuni flagrante la legea muncii Wagner, și a ordonat societății să înceteze aceste practici și să reangajeze salariații concediați din pricina activității lor sindicale.

Era a unsprezecea hotărîre dată de Comitetul național pentru reglementarea relațiilor de muncă împotriva societății Ford Motor [1].

---

[1] Comitetul a mai întreprins cercetări în legătură cu activitatea antimuncitorească a societății Ford la uzinele din River Rouge și la alte sucursale : din Chicago, Buffalo, St. Louis, Kansas City, Somerville (Massachusetts). Richmond și Long Beach (California).

Publicului american i s'a ascuns cea mai mare parte a descoperirilor senzaționale pe care le făcuse Comitetul cu acest prilej. Ancheta dela Dallas, de pildă, a fost relatată pe larg doar de un singur ziar de mare tiraj, *New York Times*. Cu excepția presei de stânga și a celei muncitorești, extraordinarele destăinuiri dela Dallas au fost aproape cu totul trecute sub tăcere de întreaga presă.

In 1939, pe vremea când autorul acestei cărți aduna material pentru o serie de articole despre Ford — articole apărute apoi în revista *Friday* — a aflat că foarte multe date referitoare la Ford, culese de reporteri la Dallas, n'au fost publicate de ziarele lor, „ci au fost trecute la „cimitirul" ziarelor respective. Printre materialele de acest gen pe care autorul a izbutit să le obțină erau fotografii ale sindicaliștilor bătuți și torturați de banda lui Perry (N. A.).

5. INCERCĂRILE DE A SUBMINA UNIUNEA MUNCITORILOR DIN INDUSTRIA DE AUTOMOBILE

Deşi Ford continua să violeze nepedepsit legea Wagner pentru reglementarea relaţiilor de muncă, împotriva despotismului pe care-l exercita magnatul automobilelor asupra muncitorilor din uzinele sale, se ridica o ameninţare serioasă. Ameninţarea venea din partea Uniunii sindicatelor unite ale muncitorilor din industria de automobile.

După victorioasa grevă a braţelor încrucişate din anul 1937, numărul membrilor Uniunii muncitorilor din industria de automobile crescuse cu o repeziciune extraordinară. In decurs de câteva luni, 400.000 de muncitori din industria de automobile aderaseră la acest sindicat, iar Uniunea devenise al treilea mare sindicat din CIO.

Muncitorii dela uzinele Ford, dându-şi seama de creşterea salariilor şi de îmbunătăţirea condiţiilor de muncă obţinute în uzinele în care muncitorii erau organizaţi de Uniune, începură să se manifeste din ce în ce mai activ...

Harry Bennett şi-a dat repede seama de „gravitatea" situaţiei. Metodele folosite odinioară de el nu mai erau valabile în faţa puternicului adversar reprezentat de Uniunea muncitorilor din industria de automobile. Dacă în trecut violenţa, teroarea şi intimidarea fuseseră eficace, nu se mai putea spera ca în viitor ele să aibă aceeaşi eficacitate...

Bennett îşi dădea seama că Uniunea ajunsese la un echilibru şi că sindicatul va găsi mijloacele de a pătrunde în întreprinderile lui Ford, deaceea înţelegea că în unele privinţe politica dusă de conducerea uzinelor trebuia să se schimbe fundamental. Bennett luă hotărîrea, nu numai de a îngădui, dar chiar de a încuraja formarea unui sindicat la River Rouge, cu o singură deosebire însă: conducătorii sindicatului aveau să fie aleşi dintre agenţii secreţi ai Serviciului de pază, sindicatul însuşi fiind în felul acesta sub complecta lui dominaţie.

Dându-şi perfect de bine seama că muncitorii nu s'ar înscrie în niciun sindicat patronat pe faţă de el, Bennett a recurs la ajutorul unui vechi prieten, care dispunea de posi-

bilități de reclamă neobișnuite. Prietenul acesta era părintele Charles E. Coughlin [1].

Spre sfârșitul anului 1937 s'a anunțat în public formarea „Consiliului muncitoresc pentru dreptatea socială", o grupare „independentă", menită „să-i organizeze și să-i sprijine" pe salariații societății Ford. In ziarul lui Coughlin *Dreptatea socială* au început să apară o serie de articole prin care muncitorii lui Ford erau îndemnați să se înscrie în această grupare. Publicația era difuzată în număr mare în uzinele din River Rouge prin maiștrii din uzinele lui Ford și agenții Serviciului de pază. „Bennett cumpăra circa 30.000 de numere săptămânal", povestea mai târziu Ralph Rimar, unul din agenții Serviciului de pază. „In felul acesta, Coughlin era ajutat și din punct de vedere financiar".

Cu toate eforturile depuse, doar câțiva muncitori se înscriseră în „Consiliul muncitoresc pentru dreptatea socială". Marea majoritate nu voiau să aibă nimic de a face cu o mișcare de care era legat numele lui Coughlin.

---

[1] Relațiile dintre Harry Bennett și părintele Coughlin au fost doar unul din exemplele care dovedeau strânsa legătură ce exista de mulți ani între Ford Motor Co. și elementele fasciste, nu numai din Statele Unite, ci din lumea întreagă.

Puțin timp după primul război mondial, numele lui Henry Ford era pomenit ori de câte ori se vorbea de creșterea rapidă a mișcării naziste din Europa. După cum arăta ziarul *New York Times* din 8 Februarie 1923, Auer, vice-președintele Dietei bavareze, declarase în public că „Dieta bavareză știa de multă vreme că mișcarea lui Hitler era finanțată în parte de un șef al mișcării antisemite americane, și anume de Henry Ford... Herr Hitler se laudă pe față cu sprijinul lui Mr. Ford și-l ridică în slăvi, nu ca pe o mare personalitate, ci ca pe un mare antisemit".

In Martie 1923, Adolf Hitler declara: „Noi îl considerăm pe Henry Ford drept conducătorul mișcării fasciste crescânde din America. Admirăm mai cu seamă politica sa antisemită, căci aceasta constitue și platforma fasciștilor bavarezi. De curând, noi am tradus și publicat articolele sale antisemite. Cartea a fost difuzată în Germania în milioane de exemplare".

Numeroși agenți germani care au venit în Statele Unite între 1920 și 1940 pentru a constitui în America a cincea coloană nazistă erau în strânsă legătură cu Ford Motor Company. Pe statele de plată ale uzinelor Ford figura agentul nazist Heinz Spanknoebel, care a înființat asociația „Prietenii noii Germanii", și Fritz Kuhn, agentul nazist care a organizat Bundul germano-american. Amândoi își duceau pe față activitatea lor de agenți naziști în Statele Unite.

Până la izbucnirea celui de al doilea război mondial și chiar după

După ce făcu încă două încercări neizbutite de a forma un sindicat galben al muncitorilor din River Rouge, Bennett porni să-şi aducă la îndeplinire proiectul său cel mai îndrăzneţ în domeniul sindicalizării. Scopul noului plan al lui Bennett era să pună mâna pe conducerea Uniunii sindicatelor unite a muncitorilor din industria de automobile.

Din 1936, preşedinte al Uniunii era Homer Martin, un tânăr egoist, fost campion la probele universitare de alergări şi fost preot baptist. Predicator înfocat al şcolii reînvierii, el câştigase o mare influenţă asupra masselor în zilele haotice din timpul grevelor în care muncitorii ocupaseră uzinele. Martin era foarte nemulţumit de orice opoziţie manifestată faţă de hotărîrile sale despotice şi-i acuza pe membrii conducerii Uniunii sindicatelor unite a muncitorilor din industria de automobile care criticau aceste măsuri, că sunt „roşii" şi că uneltesc în secret împotriva autorităţii sale.

Bennett avu o întrevedere secretă cu Homer Martin, în care îi spuse leaderului sindical că Henry Ford era de acord

---

aceea, uzinele Ford din întreaga lume erau centrele comploturilor fasciste. Directorii şi funcţionarii superiori ai uzinelor Ford din Germania, Austria şi Ungaria lucrau în strânsă colaborare cu partidul nazist. Gaston Bergery, reprezentantul personal şi de afaceri al lui Ford la Paris, era unul din principalii agenţi naziştii în Franţa, fiind descris de ziarul *New York Sunday Times* din 11 August 1940 ca „omul de nădejde" în planurile lui Hitler pentru nazificarea Franţei. Julio Brunet, directorul general al societăţii Ford din Mexico era asociatul generalului Nicolas Rodriguez, care se bucura de sprijinul naziştilor şi care organizase mişcarea fascistă Cămăşile aurii. Rodriguez a încercat să răstoarne guvernul Cardenas în anul 1936. Lord Perry, conducătorul societăţii Ford Motor din Anglia, care controlase până în anul 1934 uzinele Fordwerke, A.G. din Germania, era în strânse legături cu membrii faimoasei organizaţii pronaziste engleze „Link".

Henry Ford a fost primul american decorat de guvernul Germaniei naziste cu marea cruce a vulturului german, în August 1938.

Societatea Ford Motor era în strânse legături cu diferite grupări şi persoane care desfăşurau o activitate profascistă în Statele Unite.

John Koos, unul dintre colaboratorii apropiaţi ai lui Harry Bennett în uzinele dela River Rouge, era membru al sucursalei americane a societăţii fasciste ucrainiene „Hatmanul", cu sediul la Berlin. La 30 Septembrie 1938, Koos i-a trimis lui Hitler o cablogramă omagială, lăudându-l pentru „eforturile istorice" pe care le depune ca să reglementeze drepturile minorităţilor.

Parker Sage, şeful organizaţiei fasciste „Liga naţională a muncito-

ca muncitorii săi să se organizeze, dar că avea de făcut o obiecție serioasă împotriva Uniunii sindicale reprezentate de Martin. Ford dorea ca toți „comuniștii" să fie scoși din conducerea sindicatului...

Șeful serviciului de pază al societății Ford și președintele Uniunii sindicatelor de muncitori din industria de automobile începură să se întâlnească din ce în ce mai des. Descriind aceste negocieri, Ralph Rimar, unul din agenții Serviciului de pază, povestea mai târziu:

...Bennett se purta cu mănuși față de Martin. Acesta trecea printr'o perioadă grea în sindicat. Grupul care i se opunea devenea din ce în ce mai puternic, așa că avea nevoie de fonduri. Bennett îi spuse că ar vrea să-l ajute — pentru „binele sindicatului". Momeala se prinse. Banii erau dați sub formă de împrumut urmând să fie restituiți de îndată ce Martin ar fi izbutit să-și consolideze din nou situația în sindicat... Nu știu cât a primit în total, dar mi s'a spus că se deschisese un cont pe numele lui, la o bancă din New York, și că primele două cecuri se ridicau respectiv la 10.000 și 15.000 de dolari...

---

rilor din Detroit", finanțată în parte din fondurile puse la dispoziție de spionul nazist dr. Fred Thomas, ținea adunări pe terenurile lui Ford din Dearborn și avea permisiunea să-și recruteze membrii organizației în uzinele River Rouge. El vorbea despre Henry Ford spunând că este „cel mai mare american din zilele noastre".

Șeful Ku-Klux-Klanului din Michigan, Charles S. Spare, lucra pentru o „agenție de detectivi" ale cărei venituri proveneau din procurarea de spioni sindicali pentru Serviciul de protecție al uzinelor Ford.

Harry Bennett dădea în fiecare lună sume mari de bani lui Gerald L. K. Smith, fost membru nr. 3223 al Asociației cămășilor argintii și șef al partidului fascist „America înainte de toate". Consilierul intim al lui Smith era William E. Nowell, unul din oamenii lui Ford..

La sfârșitul anului 1943, autorul cărții de față a scris un articol în care dezvăluia aceste fapte și multe altele cu privire la relațiile dintre societatea Ford Motor și elementele coloanei a cincia din Statele Unite. Autorul a trimis procurorului general documentele pe care le strânsese în legătură cu această problemă și i-a sugerat să verifice faptele, trimițând un reprezentant al Ministerului Justiției să stea de vorbă cu Harry Bennett.

Puțin timp după aceea, John S. Bugas, directorul Biroului Federal de Investigații din Michigan, a plecat într'adevăr la uzina din River Rouge, dar nu așa cum îi recomandase autorul cărții de față. Bugas a demisionat din postul său dela Biroul Federal de Investigații, devenind funcționarul lui Ford, cu funcția de adjunct al lui Harry Bennett. In 1946, Bugas a fost numit vice-președinte al societății Ford, fiind însărcinat cu reglementarea relațiilor de muncă (N. A.).

Intre timp, agenţilor lui Bennett din sindicat li se dăduseră instrucţiuni să se folosească de desbinarea ivită în cadrul conducerii, pentru a face să crească neînţelegerea din sânul Uniunii. „Ni s'a cerut să despărţim Uniunea în două tabere", a mărturisit mai târziu Rimar. „Ni s'a spus, deasemenea, să răspândim zvonul că grupul care se opune lui Martin e alcătuit din roşii..."

In toamna anului 1938, Uniunea sindicatelor de muncitori din industria de automobile era desbinată de lupte aprige între fracţiuni. Paginile publicaţiilor pe care le scotea Uniunea erau pline de acuzaţii şi contraacuzaţii zdrobitoare. Şedinţele sindicatului erau însoţite deseori de desbateri violente, ba uneori chiar de bătăi.

„Uite că tipii ăştia, care vorbeau despre organizarea fabricilor Ford, au început acum să-şi dea la cap unul altuia", îi spunea Bennett, în culmea fericirii, unuia dintre oamenii săi din Serviciul de pază. „Se duce dracului Sindicatul ăsta blestemat! E grozav, nu?"

Dar satisfacţia lui Bennett era prematură. Nemulţumirea împotriva conducerii dictatoriale a lui Martin creştea cu repeziciune în rândurile masselor de sindicalişti. Când Martin suspendă fără motive precise cinci membri din comitetul executiv al Uniunii sindicatelor de muncitori din industria de automobile, indignarea generală a membrilor Uniunii îl sili să-i repună în funcţiune. Curând după aceea, Martin suspendă cincisprezece membri ai Comitetului. Cei cincisprezece conducători sindicali care alcătuiau majoritatea comitetului semnară imediat o declaraţie comună în care arătau că Martin nu mai reprezenta Uniunea, fiind suspendat din funcţia de preşedinte...

Alarmat de această întorsătură neaşteptată pe care o luaseră evenimentele, Bennett se grăbi să convoace o conferinţă de presă şi să anunţe că societatea Ford începuse negocieri pe linie sindicală cu Martin. După o întâlnire între Bennett şi Martin, căreia i s'a făcut o largă publicitate, ziarele comunicau că se ajunsese la o deplină înţelegere între societatea Ford Motor şi „Homer Martin, preşedintele Uniunii sindicatelor de muncitori din industria de automobile".

Dar această înţelegere grăbită nu a făcut o impresie bună marii majorităţi a membrilor Uniunii ci, dimpotrivă, era soco-

tită drept o dovadă concludentă a pactului intervenit între Martin şi nesuferitul şef al Serviciului de pază. Indignaţi, membrii Uniunii cerură în unanimitate excluderea lui Martin din rândurile sindicatului.

In Ianuarie 1939, Comitetul executiv al Uniunii sindicatelor unite de muncitori din industria de automobile îl excluse pe Martin din sindicat.

Astfel luă sfârşit scurta şi furtunoasa carieră de leader sindical a lui Homer Martin. Puţin timp după aceea, fostul preşedinte al Uniunii sindicatelor de muncitori din industria de automobile îşi strămută cartierul general la uzinele River Rouge.

6. CAMPANIA FINALA

După înlăturarea lui Homer Martin, începură pregătiri intense pentru o puternică şi largă campanie de organizare a muncitorilor dela uzinele River Rouge. Se înfiinţă un comitet special de organizare a muncitorilor dela Ford. Comitetul executiv al lui CIO şi Uniunea sindicatelor de muncitori din industria de automobile alocară fiecare câte 50.000 de dolari pentru finanţarea campaniei.

In toamna anului 1940, campania era în toi.

Muncitorii dela uzinele Ford răspunseră campaniei cu atâta entuziasm, încât Bennett însuşi recunoscu într'un interview acordat ziarelor că o alegere sindicală la River Rouge ar însemna probabil o victorie pentru Uniune. Dacă s'ar întâmpla aşa ceva, adăuga Bennett, el, unul, ar intra în tratative cu reprezentanţii Uniunii şi ar „negocia de ar îngheţa şi iadul, fără să cedeze nici măcar cu un pas".

Folosindu-se de toate şiretlicurile posibile pentru a împiedica o alegere sindicală, Bennett ordonă concedierea în massă a membrilor Uniunii din uzinele River Rouge, dar această măsură nu făcu decât să intensifice starea de revoltă care creştea în rândurile muncitorilor dela Ford...

La 1 Aprilie 1941, fierberea care sporea din ce în ce mai mult în imperiul lui Ford atinse punctul culminant. Intr'o după amiază, în semn de protest împotriva concedierii mem-

brilor comitetului Uniunii sindicatelor delegaţi pentru negocieri, 10.000 de muncitori din fabrica de produse laminate a uzinelor River Rouge încetară lucrul. Pe măsură ce semnalul pentru încetarea lucrului se răspândea prin uriaşa uzină, grupuri, grupuri de muncitori se scurgeau dela atelierele de piese de oţel, dela hala de matriţe şi unelte, dela cuptoare şi din fabrica de motoare. Zecile de mii de muncitori se revărsau spre porţile uzinelor ca un fluviu nemărginit. Către miezul nopţii, lucrul încetase în toate atelierele dela River Rouge.

In zori, în jurul uzinei River Rouge se desfăşura un spectacol extraordinar. Toate drumurile ce duceau spre fabrică erau înţesate de pichete de muncitori, iar în spatele lor erau îngrămădite nenumărate automobile. Mii de muncitori dela Ford, care erau în schimbul de dimineaţă şi care nu fuseseră încunoştiinţaţi despre grevă, soseau cu tramvae şi autobuze. Pe kilometri întregi şoselele erau înţesate de vehicule pline cu oameni.

In câteva ore, de jur împrejurul uriaşei uzine Ford se întindea o nesfârşită centură de pichete, care închidea toate căile de acces. Aliniate în rânduri strânse de câte patru inşi, purtând pancarte făcute în grabă, cântând şi strigând lozinci, pichetele numărau în curând peste 10.000 de oameni.

Pentru prima oară în cei treizeci şi cinci de ani ai existenţei sale, societatea Ford Motor îşi înceta activitatea în urma unei greve.

Intr'o declaraţie făcută presei, Harry Bennett spunea că în niciun caz, nici el şi nici alţi funcţionari superiori ai societăţii Ford nu vor discuta cu vreun reprezentant al Uniunii sindicatelor unite de muncitori din industria de automobile. „E vorba de un complot comunist", spunea el, „un pretext pentru a crea o situaţie revoluţionară, menită să înlesnească comuniştilor făurirea condiţiilor necesare pentru instaurarea dictaturii proletariatului".

In cele douăzeci şi patru de ore care au urmat, Bennett a făcut o încercare disperată de a sparge greva. In scopul de a provoca turburări rasiale la uzinele River Rouge şi pentru a discredita greva în ochii cetăţenilor, Bennett începu să stre-

coare în fabrică spărgători de grevă negri. Aceştia fură puşi să fabrice cuţite şi alte arme ucigătoare în atelierele uzinelor. După aceea, Serviciul de pază începu să-i aţâţe pe spărgătorii de grevă ca să-i atace pe muncitorii albi din pichete.

Numai prin acţiunea promptă şi înţeleaptă a conducerii Sindicatului şi a populaţiei negre din Detroit s'a putut evita o catastrofă groaznică. Toate pichetele primiseră instrucţiuni să nu se lase provocate de spărgătorii de grevă. Cetăţeni negri de seamă se grăbiră să se ducă la River Rouge şi, adresându-se spărgătorilor de grevă prin difuzoarele instalate în maşinile de propagandă ale Uniunii sindicatelor, îi îndemnară să părăsească fabrica. Miile de muncitori negri din pichetele de greviști le cereau cu insistenţă spărgătorilor de grevă negri să li se alăture lor.

Treptat, treptat, spărgătorii de grevă se împrăştiară...

Uzinele din River Rouge arătau ca un oraş părăsit. Uriaşele clădiri erau tăcute şi pustii. Pe nenumărate linii, vagoanele zăceau în nemişcare. Vasele societăţii Ford stăteau neclintite în docurile lor.

Imensul lanţ omenesc care înconjura cei 16 kilometri pătraţi ai uzinei din River Rouge creştea ceas cu ceas. Muncitorii dela General Motors, Chrysler şi dela alte uzine de automobile din regiunea Detroit, veniră, după încetarea lucrului, să se alăture pichetelor. In ziua a treia a grevei, cele trei schimburi ale pichetelor care păzeau societatea Ford numărau în total 35.000 de bărbaţi şi femei.

La 4 Aprilie, din cauza lipsei de piese rezultată de pe urma grevei dela River Rouge, societatea Ford anunţă închiderea celor şaisprezece uzine de montaj din ţară. In acelaş timp îşi încetară activitatea alte 18 uzine Ford.

In ziua de 8 Aprilie, după ce pierduse orice speranţă că va putea sparge greva, Harry Bennett începu tratative cu preşedintele CIO şi cu conducătorii Uniunii sindicatelor unite de muncitori din industria de automobile.

Trei zile după aceea, în urma unor lungi tratative între direcţia uzinelor Ford şi conducătorii sindicali, societatea Ford Motor acceptă să plătească salarii corespunzătoare cu acelea din alte mari uzine de automobile, să recunoască Uniu-

nea ca reprezentant al membrilor săi din întreprinderile Ford şi să îngăduе alegeri sindicale.

La 21 Iunie, după ce Uniunea repurtă o răsunătoare victorie în alegerile sindicale dela River Rouge, societatea Ford Motor semnă un contract cu Sindicatele unite ale muncitorilor din industria de automobile.

Rezolvarea acestui conflict violent şi de lungă durată, într'una din cele mai mari uzine necesare apărării ţării, venea tocmai la timp.

După cinci luni şi jumătate, Statele Unite intrau în război.

Capitolul XI

AMERICANI PRIMEJDIOŞI

Sunt şi cetăţeni americani, mulţi dintre ei în posturi înalte, care, de multe ori fără să-şi dea seama, ajută pe aceşti agenţi (ai Axei).

Preşedintele Franklin D. Roosevelt
29 Decembrie 1940

In Statele Unite avem mulţi compatrioţi şi un număr şi mai mare de prieteni printre cetăţenii americani, care sunt alături de noi. Iar dintre aceştia, mulţi deţin funcţii înalte în viaţa politică şi economică.

Dintr'un discurs ţinut la Berlin în 1940 de ministrul Reichului, R. Walter Darré.

1. OFENSIVA SECRETA

Războiul dus de statele Axei [1] împotriva Americii nu a început la 7 Decembrie 1941, prin atacul japonez dela Pearl Harbor. Evenimentele grave din dimineaţa aceea au fost doar o etapă culminantă a războiului secret pe care statele majore german, japonez şi italian îl duceau de aproape 10 ani împotriva Statelor Unite. Marile bătălii ale acestui război nedeclarat au fost duse pe pământ american.

In perioada de după 1930 s'a desvoltat în America un uriaş aparat al coloanei a cincia, format din organizaţii de tip fascist, centre de propagandă pronazistă, nuclee de spionaj militar şi de terorişti rasişti, având ramificaţii în toate sectoarele vieţii americane. La 1 Septembrie 1939, când diviziile blindate ale lui Hitler năvăleau în Polonia, deslănţuind cel de al doilea război mondial, existau în Statele Unite peste 700 de organizaţii fasciste.

Iată doar câteva din organizaţiile făţiş proaxiste sau orga-

[1] „Axa" a fost alianţa puterilor fasciste şi imperialiste (Germania, Italia şi Japonia) îndreptată în primul rând împotriva Uniunii Sovietice (N. R.).

nizaţiile fasciste autohtone care-şi desfăşurau activitatea în America între anii 1933—1941 :

Partidul destinului american
Gărzile americane
Gărzile albe americane
Organizaţia pentru străinătate a partidului naţional socialist german
Tineretul hitlerist
Liga dragonului negru
Legiunea neagră
Cămăşile negre
Frontul creştin
Mobilizatorii creştini
Liga soldaţilor germani din America de Nord
Liga pacifistă etiopiană
Falangiştii
Bundul germano-american
Cămăşile cenuşii
Hatmanul
Asociaţia „Tineretul lui Hindenburg"
Cluburile fasciste italiene
Liga imperială japoneză pentru prietenie
Liga militară a soldaţilor japonezi
Ku-Klux-Klan
Liga veteranilor germani
Organizaţia naţională „cap de aramă"
Liga naţională a muncitorilor
Organizaţia renaşterii ucrainiene
Serviciul de ordine (trupe de asalt)
Patrioţii republicii
Partidul naţional rus revoluţionar fascist
Cămăşile argintii
Cluburile justiţiei sociale
Căştile de oţel
Fasciştii ruşi albi

Aceste organizaţii, care erau controlate direct sau colaborau cu ministerele propagandei şi cu agenturile de spionaj militar ale ţărilor Axei, difuzau în America publicaţii antidemocratice şi antimuncitoreşti, incitau făţiş la discriminarea rasială, calomniau guvernul Roosevelt sau cereau instaurarea unui regim fascist în America. In adunări publice sau în întruniri clandestine, prin radio şi prin poştă, în centrele industriale şi prin oraşele, în fabrici, ferme, şcoli, biserici şi terenuri de instrucţie militară, reţeaua coloanei a cincia ducea un război neîntrerupt împotriva naţiunii americane.

Obiectivele principale ale coloanei a cincia fasciste erau următoarele : să provoace turburări şi desbinare în rândurile poporului american, să submineze încrederea pe care poporul i-o arăta lui Roosevelt, să-i convingă pe americani că sunt ameninţaţi, nu de fascism, ci de comunism, să împiedice pregătirile pentru apărarea Statelor Unite şi să izoleze America de aliaţii săi antifascişti de dincolo de hotare.

Deşi pare ciudat, Ministerul Justiţiei şi Biroul Federal de Investigaţii îngăduiau, aproape fără să se amestece, ca fas-

ciştii coloanei a cincia să-şi continue în America propaganda lor periculoasă.

Dela început, manevrele lor au avut sprijinul direct al unora dintre cei mai bogaţi şi mai puternici oameni din Statele Unite [1].

„Pe zi ce trece devine tot mai limpede faptul că în această ţară există o mişcare nesănătoasă care caută să impună instituţiilor noastre libere americane un odios sistem fascist" — declara ministrul de interne Harold L. Ickes, într'o cuvântare ţinută la Altoona, Pennsylvania, în 1935.

„Această mişcare este compusă din, sau în orice caz are sprijinul activ al acelora care au devenit imens de bogaţi şi puternici, nu numai din exploatarea resurselor naturale, ci şi din exploatarea bărbaţilor, femeilor şi copiilor din America. Ei nu s'au sfiit să folosească orice mijloace pentru a acumula

[1] Organizaţia care ilustrează pe cât de elocvent, pe atât de uluitor libertatea cu care era lăsată să activeze în Statele Unite coloana a cincia era Bundul germano-american, care funcţiona sub directivele agenţilor naziştі formaţi de Ministerul Propagandei al lui Goebbels şi de şcolile de sabotaj şi spionaj ale Serviciului militar german de spionaj.

In perioada când a izbucnit cel de al doilea război mondial în Europa, în oraşele cele mai importante din Statele Unite activau şaptezeci şi una de filiale ale Bundului germano-american. La New York, Chicago, Philadelphia şi Los Angeles apăreau patru ziare oficiale ale Bundului; numărul membrilor Bundului era evaluat la 200.000. Mii de membri ai Bundului mărşăluiau în pas de gâscă, purtau brasarde cu svastică şi bastoane de cauciuc, făceau demonstraţii naziste publice în oraşele americane şi se salutau cu „Heil Hitler".

Membrii Bundului, care trebuiau cu toţii să depună un jurământ de credinţă lui Hitler şi Germaniei naziste, deţineau funcţiuni în fabricile de importanţă vitală pentru apărarea ţării, la căile ferate, în societăţile de transport maritim şi în toate marile industrii; ei intrau, deasemenea, în număr foarte mare în armata Statelor Unite...

Dela început, Bundul germano-american a fost o agenţie a Serviciului militar german de spionaj, recrutând şi instruind spioni şi sabotori. In mai toate marile procese de spionaj care au avut loc în Statele Unite în timpul celui de al doilea război mondial au fost implicaţi membri ai Bundului. Datele publicate de Biroul Federal de Investigaţii arată că, între 1940—1941, Bundul strecurase în Statele Unite şi adăpostise „cel puţin 200 dintre principalii agenţi naziştі".

Faptul cel mai uimitor a fost că armata de spioni şi propagandişti ai Bundului, instruiţi după sistemul nazist, a continuat să activeze nestingherită pe pământul Americii şapte luni după ce Germania nazistă declarase formal război Statelor Unite. Abia în Iulie 1942, autorităţile Statelor Unite

averi şi nu se vor da în lături dela nimic pentru a le păstra şi a le spori."

Ministrul Ickes adăuga:

Sub pretextul că ţara noastră este ameninţată de o revoluţie comunistă, aceşti domni au trezit în noi un „patriotism ferbinte", încercând să ne înroleze în sprijinul unei lovituri de stat fasciste.

Rolul conducător în mişcarea la care se refereau Ickes era deţinut de o organizaţie având în fruntea ei un grup alcătuit din cei mai de seamă industriaşi şi financiari americani. Organizaţia se intitula, desigur nepotrivit, „Liga Americană a Libertăţii".

In August 1934, „Liga Americană a Libertăţii" a fost înregistrată oficial, având ca scop declarat „să combată radicalismul" şi „să apere şi să menţină Constituţia Statelor Unite".

Liga Libertăţii era dominată de influenţa grupului du Pont-Morgan. Pierre S. du Pont, Irenée du Pont şi John J. Raskob, adică preşedintele şi vice-preşedintele consiliului de administraţie şi vice-preşedintele societăţii E. I. du Pont de

---

au arestat, în cele din urmă, 29 dintre conducătorii mai de seamă ai Bundului şi au început să-i urmărească pe alţi membri ai Bundului, acuzându-i de conspiraţie în scopul de a pune piedici legii recrutării. Numai câteva sute din miile de membri activi ai Bundului au fost arestaţi şi închişi sau internaţi în timpul cât a durat războiul. Deşi, oficial, Bundul a fost disolvat în 1942, el şi-a continuat activitatea în perioada războiului prin societăţile afiliate şi prin tot felul de alte mijloace.

Singura explicaţie posibilă pentru atitudinea surprinzător de moderată a ministerului Justiţiei şi a Biroului Federal de Investigaţii faţă de Bundul germano-american este că aceste instituţii guvernamentale, conform unei vechi tradiţii, se interesau mai puţin de uneltirile fasciste decât de mişcarea muncitorească, de activitatea progresistă şi de stânga din Statele Unite. Mai mult încă, o mare parte din programul Bundului, de pildă, propaganda „anticomunistă" şi „antimuncitorească", nu se deosebea prea mult de orientarea generală a Ministerului Justiţiei şi a Biroului Federal de Investigaţii.

In această privinţă, Bundul nu era un caz excepţional. Ingăduinţa faţă de uneltirile conspiratorilor fascişti din America era o politică consecventă a Ministerului Justiţiei şi a Biroului Federal de Investigaţii. Pe vremea când era redactor responsabil al publicaţiei *The Hour*, autorul cărţii de faţă a atras în repetate rânduri atenţia Biroului Federal de Investigaţii asupra cazurilor de complot nazist şi fascist din America, dar n'a izbutit aproape niciodată să determine acest for să ia măsuri (N. A.).

Nemours & Co., făceau parte din Comitetul executiv naţional şi din Consiliul consultativ al Ligii.

Printre ceilalţi membri ai Comitetului executiv şi consultativ se numărau :

John W. Davis, fost candidat la preşedinţia Statelor Unite, consilier al trustului Morgan, director al societăţii Morgan's Guaranty Trust şi al societăţii conduse de Morgan, American Telephone and Telegraph Company.

Sewell L. Avery, preşedintele consiliului de administraţie al societăţii Montgomery Ward & Co., controlată de Morgan.

Alfred P. Sloan, preşedintele consiliului de administraţie al societăţii General Motors.

William S. Knudsen, preşedintele societăţii General Motors.

Cornelius F. Kelley, preşedintele societăţii Anaconda Copper.

Colby M. Chester, preşedintele asociaţiei naţionale a industriaşilor şi al consiliului de administraţie al societăţii General Foods.

Ernest T. Weir, preşedintele consiliului de administraţie al societăţii National Steel şi preşedintele societăţii Midwest Steel.

Alvan Macauley, preşedintele societăţii Packard Motor Car.

Herbert L. Pratt, preşedintele consiliului de administraţie al societăţii Socony-Vacuum.

In cadrul unei campanii finanţate cu generozitate şi destinate să promoveze Liga Libertăţii, organizaţia fu prezentată publicului american ca o asociaţie cu caracter patriotic, menită să lupte pentru „drepturile cetăţeanului american". Un comunicat al agenţiei United Press din 9 Ianuarie 1935 arăta măsura în care Liga exprima într'adevăr interesele americanului mijlociu :

„Liga Americană a Libertăţii", o asociaţie fără partid, creată pentru a se opune tendinţelor „radicale" din guvern, a fost arătată astăzi ca fiind sub controlul unui grup reprezentând organizaţii industriale şi financiare care posedă un capital de peste 37 miliarde de dolari.

S'a arătat că acei care conduc Liga au legături cu întreprinderi ca United States Steel Corporation, General Motors, Standard Oil Co., Chase National Bank, Goodyear Tire and Rubber Co., Baltimore and Ohio Railroad, The Mutual Life Insurance Co. şi multe altele.

Scriitorul Herbert Harris descria astfel scopurile ascunse ale Ligii Americane a Libertăţii :

...singura libertate pe care o cultivă Liga este libertatea de a acumula acţiuni, de a dirija piaţa, de a negocia valorile de bursă şi de a umfla cât mai mult valorile societăţilor pe acţiuni... libertatea de a

plăti salarii de foamete şi de a sparge grevele cu ajutorul bandiţilor angajaţi anume în acest scop... libertatea de a schilodi mintea şi trupurile copiilor în fabricile de textile şi în fermele arendate. Libertatea de a cumpăra opinia preoţilor şi a presei. Libertatea care duce la moarte.

In timp ce, pe faţă, proclamau grija Ligii pentru binele naţiunii, în secret, conducătorii ei cheltuiau sume uriaşe de bani pentru a intensifica campania de discreditare a guvernului Roosevelt, de combatere a reformelor sociale ale New Dealului şi de aţâţare împotriva mişcării sindicale. Pentru a-şi atinge aceste scopuri, membrii Ligii au format sau au subvenţionat un număr de societăţi auxiliare antidemocratice. Iată numele câtorva dintre ele :

Federaţia americană a acţionarilor
Liga contribuabililor americani
Cruciaţii
Consiliul independent al fermierilor
Liga pentru drepturile industriale
Femeile şi bărbaţii simpli de azi
Liga economiei naţionale
Consiliul economic al statului New York
Sentinelele Republicii
Comitetul din Sud pentru apărarea Constituţiei
Deţinătoarele de acţiuni din America, Inc.

La 18 Aprilie 1936, ziarul *New York Post* scria :

Puzderia de organizaţii născocite din „Liga Libertăţii" şi care luptă împotriva New Dealului, generează la rândul lor fascismul.

Una dintre primele organizaţii fasciste care au luat fiinţă sub patronajul „Ligii Libertăţii" a fost Comitetul din Sud pentru apărarea Constituţiei [1].

Comitetul din Sud avea două obiective principale: să-i îndepărteze de Roosevelt pe alegătorii din Sud ai partidului democrat şi să aţâţe ura populaţiei împotriva negrilor, pentru a-i împiedica astfel pe muncitorii albi şi negri de a se uni în sindicate. Vorbind despre Comitetul din Sud, ziarul *Baltimore Sun* scria : „Este o organizaţie hibridă, finanţată cu bani care vin din Nord, dar care mizează pe prejudecăţile din Sud ale Ku-Klux-Klanului. Când Raskob, care era romano-catolic, a

[1] Printre membrii „Ligii Libertăţii" care au contribuit în cea mai mare măsură la susţinerea financiară a Comitetului din Sud erau Lammot du Pont, preşedintele societăţii du Pont de Nemours şi preşedinte al consiliului de administraţie al societăţii General Motors ; Pierre S. du Pont, Alfred P. Sloan şi John J. Raskob, vicepreşedintele firmei du Pont (N. A.).

donat Comitetului 5000 de dolari, i s'a spus că banii lui vor fi folosiți pentru desvoltarea Ku-Klux-Klanului".

Conducătorul Comitetului din Sud era John Henry Kirby, fost președinte al Asociației naționale a industriașilor, magnat al petrolului din Texas și unul dintre cei mai bogați negustori de produse lemnoase din America. Mâna dreaptă a lui Kirby în Comitet era un anume Vance Muse, redactor al ziarului *The Christian American* și specialist în promovarea organizațiilor așa zise „creștine" și „anticomuniste". Vance Muse se intitulase el însuși „consilier pentru relații publice" al Comitetului. Vorbind despre politica muncitorească dusă de New Deal, Vance spunea „femeile și bărbații albi vor fi siliți să intre în organizații în care vor sta alături de maimuțoii negri africani și cărora, pentru a nu-și pierde slujba, vor trebui să le spună „frate"...

O altă organizație fascistă finanțată de membrii Ligii Libertății era „Sentinelele Republicii". Conducătorul acestei organizații era Raymond Pitcairn, președintele societății Pitcairn. Contribuția totală a familiei Pitcairn la fondurile organizației se ridica la peste 100.000 dolari [1]. Printre alți susținători financiari de seamă se numărau Atwater Kent, președintele societății Atwater Kent Manufacturing; Horatio Lloyd, bancher, asociatul lui Morgan, J. Howard Pew, președintele societății Sun Oil și Bernard Kroger, mare bancher și proprietar de magazine alimentare.

Asemenea propagandei naziste oficiale, maculatura distribuită de „Sentinelele Republicii" vorbea despre amenințarea „iudeo-comunistă" reprezentată de New Deal. In 1936, Comitetul Black al Senatului pentru cercetarea activității celor care făceau trafic de influență a dat la iveală unele scrisori revelatoare găsite în arhiva organizației „Sentinelele Republicii". Corespondența găsită constă în „scrisorile schimbate între Ale-

[1] Potrivit datelor puse la dispoziție în anul 1941 de Comisia temporară pentru economia națională, familia Pitcairn din Pennsylvania avea acțiuni ale diverselor societăți industriale în valoare de 65.576.000 dolari și era a zecea dintre cele mai bogate familii posesoare de acțiuni industriale. Cea mai mare parte a averii familiei Pitcairn era investită la societatea Pittsbourgh Plate Glass (N. A.).

xander Lincoln, un bancher din Boston şi preşedinte al Sentinelelor, şi W. Cleveland Runyon din Plainfield, New Jersey. In prima scrisoare adresată lui Lincoln, Runyon, după ce vorbea în bătaie de joc despre *„brigada evreiască pe care Roosevelt o luase cu el la Washington"*, continua :

Lupta pentru civilizaţia creştină apuseană poate fi câştigată; dar numai în cazul când vom recunoaşte că duşmanul este răspândit în toată lumea şi că el este de origină evreiască. Pentru asta avem nevoie de bani... N'avem mult timp în faţa noastră. Puteţi să ne ajutaţi cu ceva?

La care Lincoln, preşedintele „Sentinelelor", răspunse astfel :

Fac ce pot, ca şef al „Sentinelelor". Şi eu sunt de părerea dumitale, că există într'adevăr un pericol evreesc. Speranţa mea sunt alegerile din toamna viitoare şi cred că prin înfrângerea lui Roosevelt ni se vor crea împrejurări favorabile.

Runyon îi trimise ca răspuns următoarele rânduri :

Poporul cere o conducere şi noi nu i-o dăm. Conducătorii noştri dorm. „Sentinelele" noastre ar trebui să-l îndrumeze pe calea cea bună. Americanii de tip vechi care câştigă 1000 de dolari pe an au nevoie de un Hitler.

Ideea unui dictator american nu era nouă. Incă din Septembrie 1932, revista *Current History* spunea :

Vreme îndelungată, unele cercuri influente din ţara noastră au cochetat cu ideea că singura cale de a ieşi din frământările noastre este instaurarea unei forme oarecare de dictatură politică şi economică. Se ştie că au avut loc întruniri în acest sens la New York şi Chicago, întruniri la care au participat personalităţi de seamă şi în care s'au examinat părerile asupra acestei posibilităţi.

In 1933, întorcându-se dintr'o vizită făcută în Europa, William S. Knudsen, preşedintele societăţii General Motors, povestea unui reporter al ziarului *New York Times* că Germania lui Hitler era „minunea secolului al douăzecilea".

Dacă o astfel de minune s'a putut înfăptui în Germania. dece nu s'ar putea înfăptui şi în Statele Unite ?

Unul dintre oamenii care, în perioada de după 1930, avea perspective serioase pentru rolul unui „führer" american era generalul Smedley Butler din infanteria marinei Statelor Unite.

2. UN PUTSCH NEIZBUTIT

Generalul Smedley Darlington Butler, un soldat încercat şi cu personalitate, decorat cu două medalii de onoare ale Congresului, a servit timp de 33 ani în infanteria marinei, până când a fost implicat, din cauza obiceiului său de a vorbi fără înconjur, într'un incident internaţional care a dus la pensionarea sa forţată. In 1931, într'o cuvântare publică ţinută la Philadelphia, generalul Butler l-a descris pe Benito Mussolini ca pe un „câine turbat, gata s'o ia razna prin Europa". Generalul a mai povestit cum „ducele", treçând în goană cu automobilul printr'un oraş italian, călcase un copil, dar îşi continuase drumul fără să se oprească, spunând unui gazetar american cu care era împreună : „Să nu priveşti niciodată îndărăt. Ce înseamnă viaţa unui om când e vorba de treburi de stat!" La protestele pline de indignare ale ambasadorului italian împotriva cuvintelor lui Butler, preşedintele Hoover adresă ministrului Marinei un ordin prin care cerea ca generalul să-şi retragă cuvintele sau să fie trimis în faţa Curţii Marţiale. Butler refuză cu încăpăţânare să retracteze cele afirmate. Puţin timp după aceea, guvernul italian, care era foarte stingherit de publicitatea tot mai mare ce se făcea în jurul acestui caz şi nu dorea să mai iasă la iveală cu acest prilej şi alte fapte, ceru muşamalizarea cazului. Procesul generalului Butler la Curtea Marţială se închise, dar generalul fu suspendat din serviciul activ.

După această întâmplare, marea popularitate de care se bucura Butler, în loc să scadă, crescu, sporind considerabil numărul admiratorilor săi entuziaşti. Acest fapt nu trecu neobservat în anumite cercuri influente care discutau atunci, în secret, asupra eventualilor candidaţi din America la rolul „omului pe calul alb" [1]...

In Iulie 1933, generalul Butler fu vizitat la locuinţa lui din Newton Square, Pennsylvania, de doi dintre conducătorii Legiunii Americane, Gerald C. MacGuire şi William Doyle. Ei căutară să-l convingă pe Butler să candideze pentru funcţia

[1] Aluzia se referă la dictatorul fascist din Ungaria, amiralul Horthy, căruia îi plăcea să apară în public pe un cal alb (N. R.).

de Comandant Național al Legiunii Americane, la congresul acestei organizații care trebuia să se țină la Chicago în luna Octombrie. Generalul, spunea MacGuire, era tocmai omul potrivit pentru a conduce o mișcare a membrilor Legiunii, cu scopul de a înlocui actuala conducere autocratică.

Generalul le răspunse că-i plăcea ideea de a „detrona familia regală..., deoarece ea îl dusese de nas ani de zile pe soldatul obișnuit din Legiune". Dar în același timp, adăugă el, nu vedea cum ar putea să obțină sprijinul membrilor Legiunii în vederea candidaturii sale. Care veteran cu un venit mijlociu, se întreba el, își putea îngădui să se deplaseze la Congresul din Chicago ?

MacGuire se scotoci atunci prin buzunare și scoase un carnet de cecuri, arătându-i două cifre : 42.000 dolari și 64.000 dolari. Massa delegaților, spunea MacGuire, ar putea fi adusă la adunare din toate părțile țării...

Și până la acest punct al discuției, generalul Butler simțise că era ceva ciudat în propunerea care i se făcea. Acum era sigur. „Un soldat nu are atâția bani", spunea Butler mai târziu.

Generalul se hotărî să nu arate vizitatorilor bănuielile sale. Sau, după cum a povestit el însuși, „voia să dea de urma acestor fapte și deaceea nu voia să-i sperie dela început".

Generalul le comunică celor doi vizitatori că are nevoie de timp pentru a se gândi la cele discutate și le propuse să se întâlnească la o dată apropiată... [1]

La a doua întâlnire, MacGuire și Doyle îi prezentară generalului Butler „proiectul" scris la mașină al unui discurs pe care-i propuneau să-l țină la congresul Legiunii. Printre altele, cuvântarea recomanda congresiștilor să adopte o rezoluție care cerea ca Statele Unite să se reîntoarcă la etalonul aur. „Vrem ca pensiile soldaților să fie plătite în aur", spunea

[1] Descrierea acestei întâlniri și dialogul citat, ca și restul materialului din acest capitol, în afară de cazurile unde se indică o altă sursă, sunt luate din depoziția făcută în Noembrie 1934 de generalul Smedley Butler în fața Comitetului special al Camerei Reprezentanților care cerceta activitatea și propaganda naziștilor (N. A.).

MacGuire. „Nu vrem ca soldaţii să primească bani de hârtie fără valoare".

Când generalul Butler întrebă fără înconjur cine avea să suporte cheltuielile campaniei destinate să-l ridice la rangul de Comandant al Legiunii, MacGuire îi răspunse că fondurile necesare vor fi depuse de nouă oameni foarte bogaţi. Unul dintre ei era cunoscutul agent de bursă din Wall Street, colonelul Grayson M. P. Murphy. „Lucrez pentru el", spuse MacGuire. „Sunt în serviciul lui".

„Şi ce are de a face Murphy cu asta?" întrebă Butler.

„Păi, el este omul care a subscris 125.000 de dolari pentru formarea Legiunii Americane", răspunse MacGuire. „El a plătit pentru munca de organizare a Legiunii şi nu a recuperat încă totul".

„Aşa, deaceea e el cel care unge „regii"? întrebă Butler. „Ii are la mână".

„E de partea noastră", repetă MacGuire. „El nu vrea decât binele soldaţilor" [1].

La care generalul Butler fu de părere că înainte de a continua discuţia să se întâlnească cu unii dintre „susţinătorii" care dădeau banii. MacGuire îi răspunse că va aranja acest lucru...

Puţin timp după aceea, generalul primi vizita unui agent de bursă din Wall Street, un oarecare Robert Sterling Clark, care i se prezentă lui Butler drept una dintre persoanele care voiau să-l vadă pe general la conducerea Legiunii.

---

[1] Grayson M. P. Murphy, care, în afară de propriul său birou de tranzacţii de bursă, mai deţinea şi postul de director la Anaconda Copper Company, Goodyear Tire Company, Bethlehem Steel Company şi la multe bănci Morgan, era un om cu o experienţă considerabilă în intrigile politico-financiare.

La începutul secolului al XX-lea, după ce fusese în Panama într'o misiune secretă, ca locotenent în armata Statelor Unite, Murphy căută să-l convingă pe J. P. Morgan and Company să finanţeze un putsch militar în această ţară.

După primul război mondial, Murphy a condus misiunea Crucii Roşii americane în Franţa şi apoi în Italia. Ca şi Herbert Hoover, Murphy a avut grijă ca alimentele şi alte livrări să fie folosite ca o armă împotriva valului revoluţionar din Europa de după primul război mondial. Murphy a fost decorat mai târziu de Mussolini şi înălţat la rangul de Comandor al Coroanei italiene (N. A.).

In cursul convorbirii care a urmat, generalul Butler se referi la „discursul" pe care i-l înmânaseră MacGuire şi Doyle. „Au scris un discurs grozav de bun" — spuse Butler.

„Indivizii ţi-au spus că ei l-au scris" ? întrebă Clark.

„Da, aşa mi-au spus".

Agentul de bursă chicoti... „Cuvântarea asta a costat o groază de bani", adause el.

Generalul vorbi despre rezoluţia care cerea revenirea la etalonul aur. „Mi-a făcut impresia unui discurs de mare om de afaceri. Era ceva ciudat cu discursul ăsta, domnule Clark".

„Uite ce e, eu am 30 de milioane de dolari", îi spuse liniştit Clark, generalului. „Nu vreau să-i pierd. Sunt gata să cheltuesc jumătate din ei pentru a salva cealaltă jumătate. Dacă te hotărăşti să ţii discursul acela la Chicago, sunt sigur că rezoluţia va fi adoptată şi că în urma sprijinului dat de veterani se va face un pas înainte pentru a se reveni la etalonul aur..."

Când generalul Butler îi răspunse că nu-l interesa acest proiect, Clark îl întrebă politicos dacă ar putea folosi telefonul. Chemându-l pe Gerald MacGuire, Clark îi comunică refuzul lui Butler de a participa la Congres. „Ai primit 45.000 de dolari", îi mai spuse Clark lui MacGuire. „Trebue s'o scoţi la capăt".

După aceea, Clark se retrase.

In luna Octombrie a aceluiaş an, rezoluţia în favoarea etalonului aur fu adoptată la congresul Legiunii ţinut la Chicago.

In primăvara anului 1934, Gerald MacGuire plecă în Europa. Motivul oficial al călătoriei sale erau „afacerile". In realitate, MacGuire fusese trimis să facă o anchetă secretă asupra rolului jucat de veteranii de război în partidul nazist din Germania, în partidul fascist italian şi în mişcarea Crucilor de foc din Franţa.

Intr'o scrisoare trimisă din Paris, MacGuire relata următoarele lui Robert Sterling Clark :

„Crucile de foc" au un mare număr de aderenţi. Am asistat recent la o întrunire a acestei organizaţii şi am rămas impresionat de oamenii care fac parte din ea. Nu-i interesează decât salvarea Franţei şi cred că soarta ţării n'ar putea fi în mâini mai bune... Iar în cazul unei încer-

cări hotărîtoare pentru Republică, aceşti oameni vor constitui bastionul de apărare care va salva Franţa..." [1]

In vara aceluiaş an, MacGuire se întoarse în America şi raportă personal şefilor săi din New York cele văzute în Europa.

Puţin timp după aceea, MacGuire se duse din nou la generalul Butler. Propunerea pe care i-o făcea de data asta era şi mai uluitoare decât prima. MacGuire îi spuse lui Butler că pentru a salva naţiunea de „primejdia comunismului", America avea nevoie de o complectă schimbare a modului de guvernare. O asemenea schimbare, adause MacGuire, ar putea fi înfăptuită de o organizaţie de veterani militanţi, asemenea „Crucilor de foc" din Franţa, care să pună la cale o lovitură de stat. Amănuntele financiare erau şi ele stabilite dinainte. „Pentru început avem trei milioane de dolări", spuse MacGuire, „şi mai putem obţine încă trei milioane dacă avem nevoie". Iar omul ideal care ar putea sta în fruntea acestei organizaţii de veterani patrioţi şi militanţi „pentru a conduce un marş asupra Washingtonului", afirmă MacGuire cu tărie, era generalul Smedley Butler...

Mai târziu, generalul povestea :

Pentru ca să fim drepţi cu MacGuire, el nu părea deloc un om sângeros. MacGuire credea că o asemenea demonstraţie de forţe la Washington ar fi avut drept urmare o răsturnare paşnică a guvernului. El sugera chiar ca „Roosevelt să fie păstrat şi să se procedeze cu el întocmai cum procedase Mussolini cu regele Italiei"...

Mister MacGuire propunea ca secretarul de stat [2] şi vice-preşedintele să fie demişi cu forţa, dacă va fi necesar, urmând ca preşedintele Roosevelt să admită ca grupul MacGuire să numească pe secretarul de stat. Apoi dacă Roosevelt va „consimţi să fie cu noi, va rămâne preşedinte". Dar dacă se va arăta ostil faţă de mişcarea fascistă, el va fi silit să demisioneze şi, în acest caz, succesiunea la preşedinţie va fi asigurată, conform Constituţiei, de secretarul de stat care va fi instalat la Casa Albă...

MacGuire mi-a comunicat că părerea lui este că cel puţin jumătate din Legiunea Americană şi din Veteranii războaielor purtate în străinătate, mă vor urma.

---

[1] „Crucile de foc", organizaţie fascistă franceză subvenţionată de nazişti, a jucat un rol nefast în politica de trădare a guvernanţilor francezi şi în regimul fascist instaurat de mareşalul Pétain (N. R.).

[2] Secretarul de stat este în guvernul Statelor Unite ministrul cel mai important şi conducătorul departamentului Afacerilor Externe (N. R.).

„A început să miște ceva?", îl întrebă Butler pe MacGuire.

„Da, ai răbdare", răspunse MacGuire. „In două sau trei săptămâni o să vezi că o să apară și în ziare. O să fie vorba de oameni mari. Așa vom începe".

MacGuire nu desvălui niciun fel de amănunte privind modul în care aveau să se desfășoare evenimentele la care făcea aluzie. Discuția luă sfârșit, iar MacGuire îl îndemnă pe general să acorde acestei probleme o atenție deosebită.

Două săptămâni mai târziu era anunțată în mod public înființarea „Ligii Americane a Libertății". Cu administrarea fondurilor fusese însărcinat patronul lui MacGuire, financiarul Grayson Murphy din Wall Street.

Uluit de îndrăzneala planurilor de care aflase, generalul Butler intră imediat în legătură cu o cunoștință a sa, Paul Comly French, un gazetar întreprinzător dela *Philadelphia Record*. Generalul își asigură serviciile gazetarului pentru descoperirea amănuntelor complecte ale complotului. „Intreaga afacere mirosea a trădare", declară Butler mai târziu.

La 13 Septembrie 1934, Paul French îl vizită pe MacGuire la biroul său dela agenția de bursă Grayson M. P. Murphy Co., din orașul New York. Pretinzând că-l interesează în mod deosebit propunerile făcute generalului Butler, French câștigă încrederea lui MacGuire.

Așa cum a arătat mai târziu French, MacGuire îi povesti ziaristului cam aceleași lucruri pe care le spusese și generalul.

„Intreaga mișcare are un caracter patriotic", era MacGuire de părere, „deoarece comuniștii vor duce întreaga națiune la pieire, dacă soldații n'o vor salva prin fascism. Pentru a strânge un milion de oameni, generalul Butler n'ar fi avut altceva de făcut decât să anunțe crearea unei organizații și să le spună că pentru a te înscrie trebue să plătești o cotizație de un dolar pe an".

Totuși, sprijinul principal în materie de finanțe urma să fie asigurat prin alte resurse. French a declarat mai târziu:

Pentru a obține sprijinul financiar, MacGuire spunea că ar putea apela la John W. Davis sau la Perkins dela National City Bank, ca și la o mulțime de alte persoane...

După câtva timp am discutat despre problema preocupării armelor și a echipamentului și el îmi sugeră că am putea să le obținem pe credit prin firma du Pont dela Remington Arms Company. Nu cred că a pomenit atunci ceva despre legătura lui du Pont cu „Liga Americană a Libertății", dar el se învârtea în jurul ideii că una servea drept intrare de serviciu, iar cealaltă drept intrare principală.

Pentru a-i dovedi lui French că făcuse un pas înainte, asigurându-și sprijinul grupurilor de veterani americani în vederea mișcării proiectate, MacGuire flutură o scrisoare. „E dela Louis Johnson, fostul comandant național al Legiunii Americane", spuse el.

Apoi, după cum relatează French :

MacGuire îmi spuse că a discutat această problemă cu el (Johnson), cam în felul în care o discutăm și noi acum, și de aci am dedus că MacGuire, în convorbirea avută cu Johnson, se referise la propunerea loviturii de stat fasciste, iar acesta din urmă fusese de acord cu el [1].

Atât generalul Butler, cât și Paul French erau convinși acum că aduseseră la lumină fapte suficiente în vederea unei anchete guvernamentale de mari proporții în chestiunea complotului organizat pentru o lovitură de stat fascistă. Luând contact cu comitetul Congresului alcătuit din McCormack-Dickstein, care ancheta în acea vreme propaganda nazistă din America, Butler ceru să fie audiat într'o ședință.

La 20 Noembrie, într'o ședință secretă a Comitetului McCormack-Dickstein, generalul Butler făcu declarații amănunțite asupra modului în care i se ceruse să se pună în fruntea unui putsch fascist îndreptat împotriva guvernului Statelor Unite. Butler își încheie depoziția arătând Comitetului că pentru a descoperi punctul de plecare al conspirației ar trebui să fie convocați pentru cercetări Grayson M. P. Murphy, generalul Douglas MacArthur, fostul Comandant al Legiunii

[1] Pe vremea când Louis Johnson fusese comandant al Legiunii Americane, Gerald MacGuire făcuse parte din statul lui major, având funcția de președinte al Comitetului Ligii pentru relațiile cu oaspeții de seamă.

La 28 Martie 1949, Louis Johnson a fost numit de președintele Truman ministru de război. Amănunte a se vedea în cap. XIII/2 (N. A.).

Americane, Hanford MacNider și alți diferiți membri ai Ligii Americane a Libertății[1].

Printre martorii care au depus în fața Comitetului au fost James Van Zandt, comandant al veteranilor din războaiele purtate în străinătate, care a recunoscut că este la curent cu întregul complot și care a confirmat cele spuse de Butler; și Gerald MacGuire, care a admis că s'a întâlnit regulat cu Butler; el a afirmat, însă, că generalul „nu l-a înțeles"...

Intr'un foileton care a apărut în ziarele *Philadelphia Record, New York Post* și două ziare din New Jersey, Paul French a relatat depozițiile făcute de generalul Butler în fața Comitetului McCormack-Dickstein.

Povestea generalului Butler a făcut senzație în toată țara.

Dar mărturisirile uluitoare făcute de generalul Butler și de Paul French nu au avut rezultatul la care se așteptau ei. Cu excepția unui grup de ziare progresiste și de stânga, întreaga presă se uni în apărarea puternicelor monopoluri implicate în complot, suprimând pasajele cele mai compromițătoare din depozițiile lui Butler și ridiculizând toată întâmplarea. Vorbind în trecere despre această chestiune, *New York Times* scria că „așa zisul complot al intereselor Wall Streetului, n'a izbutit să ia proporții alarmante". Revista *Time* își bătea joc de întreaga problemă, caracterizând-o drept „un complot fără complotiști".

Declarațiile făcute presei de agentul de bursă Grayson M. P. Murphy, prin care acesta tăgăduia că ar fi fost la curent cu complotul, numind povestirea lui Butler „o glumă, un tertip pentru a-și face publicitate", se bucurară de un răsunet mai larg în ziare, decât acuzațiile aduse de general.

In curând dispărură din ziare orice știri în legătură cu acest caz senzațional.

Guvernul nu întreprinse cercetări împotriva acestei conspirații.

Comitetul McCormack-Dickstein nu chemă pe niciuna

[1] In depoziția sa, Butler arătase că MacGuire îi comunicase că generalii MacArthur și Hanford MacNider puteau fi socotiți și ei ca șefi posibili ai putschului fascist (N. A.).

din persoanele importante citate de generalul Butler ca să depună mărturie şi când în cele din urmă Comitetul aduse la cunoştinţa publicului declaraţiile lui Butler, multe din acuzaţiile cele mai grave, inclusiv numele diferitelor figuri ale Wall Streetului, ca şi orice menţiuni despre Liga Americană a Libertăţii, fuseseră înlăturate din depoziţie.

Totuşi, în raportul Comitetului se spunea:

Nu rămâne nicio îndoială că aceste încercări (de putsch fascist) au fost discutate, plănuite şi ar fi putut oricând să fie aduse la îndeplinire, dacă financiarii care-l susţineau ar fi socotit că este momentul potrivit...

...Comitetul a avut posibilitatea să verifice importantele declaraţii făcute de generalul Butler, în afară de declaraţia directă privind crearea organizaţiei (fasciste). Ea a fost totuşi confirmată prin corespondenţa dintre MacGuire şi şeful său Robert Sterling Clark din New York, în timpul când MacGuire se afla în străinătate pentru a studia diferitele forme cu caracter fascist ale organizaţiilor de veterani.

După ce Comitetul şi-a publicat raportul, preşedintele Uniunii libertăţilor cetăţeneşti, Roger Baldwin, a declarat:

Comitetul Congresului care cercetează activităţile antiamericane a arătat că a existat într'adevăr un complot fascist pentru a pune mâna pe putere... Totuşi, în ciuda prevederilor legii federale care spune clar că orice complot este o crimă gravă, niciunul dintre cei care au participat la acest complot nu va fi urmărit de justiţie. Închipuiţi-vă ce-ar fi fost dacă s'ar fi descoperit un asemenea complot pus la cale de comunişti.

Faptul acesta subliniază natura guvernului nostru care reprezintă interesele marilor capitalişti. Violenţa, chiar preluarea cu forţa a puterii, sunt iertate celor ale căror înalte raţiuni sunt păstrarea sistemului de exploatare...

3. CRIME IN MIDDLE WEST

Din puzderia de organizaţii fasciste care se înmulţiseră ca ciupercile în Statele Unite între 1930 şi 1940, niciuna n'a dat dovadă de mai multă violenţă şi n'a săvârşit crime mai îngrozitoare ca Legiunea neagră. Organizaţie secretă ai cărei membri îşi desfăşurau activitatea noaptea îmbrăcaţi în halate negre cu glugi, care aveau numai două deschizături în dreptul ochilor şi erau împodobite cu capete de mort, Legiunea

neagră a întreţinut din 1932 până în 1936, în Michigan, Indiana, Ohio şi în alte state din Middle West o atmosferă de teroare. Pe urmele ei rămânea o dâră cenuşie de case arse până în temelii, sedii sindicale distruse de bombe, aşezări omeneşti peste care bântuia spaima şi oameni omorîţi sau schilodiţi.

„Ceeace caracteriza Legiunea neagră", scriau A. B. Magil şi Henry Stevens în cartea lor *Primejdia fascismului*, „era violenţa nemaipomenită a acţiunilor întreprinse, infiltrarea acestei organizaţii în poliţie şi în funcţiile de conducere ale oraşelor, ţinuturilor şi guvernelor fiecărui stat în parte, legăturile ei cu partidul republican şi faptul că era în strânse legături cu reţelele de spionaj şi cu sindicatele galbene ale trusturilor de automobile".

Aparatul conspirativ al Legiunii negre era organizat după principii militare. Membrii ei, dintre care cei mai mulţi trebuiau să posede arme de foc, erau grupaţi pe „divizii", care activau sub conducerea unor colonei şi căpitani. Pentru îndeplinirea diferitelor sarcini, ca de pildă spargerea adunărilor sindicale, dinamitarea şi incendierea clădirilor, biciuirea sau uciderea militanţilor sindicali, existau „plutoane anticomuniste" sau „plutoane de incendiu", „plutoane de bombardament" şi „plutoane de pedeapsă" sau de „execuţie". Membrii lor jurau să dea dovadă de supunere oarbă şi să păstreze secretul desăvârşit asupra acţiunilor întreprinse. Pedeapsa pentru nesupunere sau neîndeplinirea unui ordin era tortura sau moartea.

Ceremonia iniţierii avea loc în timpul nopţii, în atmosfera macabră a unei pivniţe slab luminate sau în păduri izolate şi întunecoase. Fiecare nou aspirant trebuia să îngenuncheze în mijlocul unui cerc de legionari îmbrăcaţi în halate. El trebuia să repete jurământul de supunere către Legiunea neagră, având în faţă un pistol încărcat aţintit asupra pieptului său. Unul din secretele Legiunii, „desvăluit" cu acest prilej aspirantului, era următorul:

Noi îi socotim duşmani ai noştri şi ai ţării pe toţi străinii: negri, evrei, precum şi toate cultele religioase care cred în egalitatea rasială şi datoresc supunere vreunui potentat străin.

După iniţiere, noii membri primeau un glonte de calibru 38 şi apoi li se spunea că, în caz că ar trăda vreodată secretele Legiunii, vor primi „un alt glonte"

Fortăreaţa Legiunii negre era Michigan, care a dat procentajul cel mai mare de şomeri din ţară în timpul anilor de depresiune şi unde fiecare centru industrial clocotea de frământări sociale. In 1935, în Michigan, numărul membrilor Legiunii se ridica la zeci de mii, iar aparatul ei secret creştea ca un cancer ascuns, cuprinzând viaţa politică şi economică a statului.

Fabricile roiau de grupurile teroriste ale Legiunii negre. Printre gradele superioare ale Legiunii se numărau consilieri comunali şi reprezentanţi în parlamentele diferitelor state, judecători şi şefi de poliţie, oameni de afaceri cunoscuţi, şerifi, primari şi ofiţeri ai gărzii naţionale. Aşa cum arăta mai târziu Will Lissner dela *New York Times:*

O mare parte dintre membrii Legiunii erau cetăţeni bogaţi. La adunările care se ţineau în cel puţin două din bisericile oraşului Detroit se strângeau fonduri pentru campanii. Zeci de politicieni se înscriau în organizaţie, sperând să câştige voturi.

Pentru a-şi îndeplini anumite scopuri, mai ales pe plan politic, Legiunea acţiona prin diferite organizaţii. Una dintre ele era Liga Republicană Wolverine. Condusă aproape exclusiv de membri ai Legiunii negre, aceasta era folosită în vederea colectării de voturi pentru cei ce făceau parte din Legiune şi pentru simpatizanţii care candidau la diferite funcţii de stat.

Cartierul general al Ligii Republicane Wolverine era instalat în camera 2120 din clădirea Gărzilor Unionale din Detroit. Această cameră servea totodată drept birou avocatului partidului republican, Harry Z. Marx, fost conducător al Comitetului de americanizare al Legiunii Americane şi consilier al şefului poliţiei din Detroit, Heinrich Picket. Harry Z. Marx era şi el unul dintre conducătorii Ligii Republicane Wolverine şi preşedinte al comitetului ei de delegaţi.

O dovadă a influenţei politice exercitate de Liga Republicană Wolverine o constitue faptul că atunci când fostul guvernator Wilbur M. Brucker a candidat, în Mai 1936, pentru

postul de senator, el şi-a rostit discursul inaugural al campaniei electorale la un meeting ţinut sub auspiciile Ligii.

In aceeaşi noapte, după ce fostul guvernator Brucker şi-a rostit cuvântarea, cinci membri din conducerea Ligii, care erau în acelaş timp şi membri ai Legiunii negre, participară la asasinarea activistului Charles Poole [1]...

Acţiunile teroriste antimuncitoreşti ale Legiunii negre, ca şi acelea ale altor organizaţii fasciste din America, erau duse în general, sub pretextul combaterii „primejdiei comuniste". După cercetarea activităţii Legiunii negre din ţinutul Oakland, Michigan, o comisie de juraţi a constatat că :

Membrii din Oakland ai Legiunii erau preocupaţi dintru început de activitatea comuniştilor...

Unul din membrii Legiunii a primit instrucţiuni să se înscrie în Partidul Comunist din Pontiac pentru a spiona şi a raporta colonelului Pierce (şeful poliţiei) despre activitatea acestei organizaţii...

Ura împotriva comuniştilor era încontinuu aţâţată de către superiori...

In vederea unor acţiuni anticomuniste mai directe, conducătorii Legiunii ticluiseră o listă a „roşilor" şi a „simpatizanţilor Partidului Comunist", care urmau să fie „executaţi".

Printre numele înscrise în această listă se afla şi acela al cunoscutului avocat Maurice Sugar, care candidase în primăvara anului 1935 pentru postul de judecător. Un membru al Legiunii negre, anume Dayton Dean, primise însărcinarea să arunce o bombă în casa lui Sugar. Dean închirie un apartament în casa în care locuia Sugar, dar nu-şi îndeplini misiunea. „M'a luat cu groază" spunea Dean mai târziu, „deoarece ar fi fost ucişi prea mulţi oameni".

In mod obişnuit, membrii Legiunii negre însărcinaţi cu aceste misiuni de distrugere nu aveau asemenea scrupule. In nenumărate oraşe, casele sindicaliştilor erau dinamitate sau arse până la temelie de legionari. In timpul unei greve la Motor Products Company, membrii Legiunii au dinamitat sediul sindicatului şi casele conducătorilor grevei. Cu alt prilej, le-

[1] Când asasinii lui Charles Poole fură arestaţi şi aduşi în faţa tribunalului, apărarea lor fu susţinută de Harry Z. Marx (N. A.).

gionarii din Detroit au aruncat bombe în sala societăţii culturale ucrainiene, la librăria muncitorească şi asupra sediului Partidului Comunist.

Iată cuprinsul unui avertisment caracteristic trimis de Legiunea neagră unui mic negustor care-şi pusese prăvălia la dispoziţia organizatorilor sindicali pentru şedinţe :

Încă o întrunire a Partidului Comunist şi vei rămâne fără prăvălie, vei dispărea de pe pământ şi n'o să mai ştii ce-i aia negustorie.

Asemenea ameninţări erau deseori urmate de crime.

Una din primele victime ale Legiunii negre a fost George Marchuk, membru al Partidului Comunist şi secretar al Uniunii muncitorilor din industria de automobile din Lincoln Park, ţinutul Wayne, Michigan. Marchuk primise numeroase avertismente din partea Legiunii negre ; i se cerea să-şi înceteze activitatea „roşie" de organizare a muncitorilor dela fabrica Ford, deoarece altfel „va trebui să suporte consecinţele". Cum Marchuk şi-a continuat activitatea sa sindicală, el a primit vizita unui legionar şchiop, fostul poliţist Isaac White zis „Picior-de-lemn". White l-a prevenit pe organizatorul sindical pentru ultima oară. In ziua de 22 Decembrie 1933, Marchuk a fost găsit mort pe un teren viran; fusese împuşcat în cap.

Peste câteva săptămâni, la 15 Martie 1934, fu găsit pe un drum singuratic de ţară din împrejurimile oraşului Monroe, Michigan, cadavrul ciuruit de gloanţe al lui John Bielak, organizator al Federaţiei americane a muncii din fabrica Hudson. Ca şi Marchuk, Bielak fusese „vizitat" cu puţin timp înaintea morţii sale de legionarul White „Picior-de-lemn" [1].

[1] In anul 1932, fostul poliţist White, zis „Picior-de-lemn", era membru în organizaţia fascistă „Comitetul cetăţenesc" care fusese constituită la uzinele Ford cu ajutorul Serviciului de pază al lui Harry Bennett. White lucra, deasemenea, în strânsă legătură cu serviciile de spionaj ale altor fabrici de automobile. Descriind modul în care întocmise pentru societăţile de automobile o listă a organizatorilor sindicali „comunişti", White declara, în Iunie 1936, unui reporter al ziarului *Detroit News:*

„...Am vizitat toate uzinele din Detroit. Odată sau de două ori am predat o serie de nume societăţii Hudson Motor Car. Nu-mi amintesc numărul lor, în orice caz erau mai multe file dactilografiate... Unele le-am dus la Ford, altele la Budd Wheel, de fapt cam la toate uzinele unde erau

Uneori, membrii Legiunii negre săvârşeau crime numai pentru plăcerea sadică de a ucide. Descriind unul din aceste asasinate, care a fost comis în Mai 1935, legionarul Dayton Dean spunea :

... Intr'o zi a venit la mine Harvey Davis (un conducător al Legiunii negre) şi m'a întrebat dacă n'aş putea să-i fac rost de un negru. Spunea că pregătesc o petrecere afară, la lacuri, şi că voiau să se distreze puţin. Aveau nevoie de un om de culoare şi nu-i păsa de unde aveam să-l iau, numai să fie negru. Intenţionau să-l ia afară cu ei şi să-l ucidă. Colonelul Davis spunea că vrea şi el să ştie ce simţi când împuşti un negru.

Am vorbit, deci, cu Charlie Rouse şi Charlie îmi răspunse că avea el omul care-mi trebuia, unul care lucra pentru el, aşa că am căzut de acord cu Davis...

Negrul pe care-l alesese ca „omul potrivit" pentru a fi omorît era Silas Coleman, muncitor cu ziua şi veteran de război în vârstă de 42 de ani. Sub pretextul că trebue să i se plătească un rest de salariu pe care i-l datora patronul său, Coleman fu atras noaptea într'o vilă dela marginea oraşului Detroit, unde Harvey Davis şi mai mulţi membri ai Legiunii negre chefuiau împreună cu soţiile lor. Coleman, care nu bănuia nimic, veni acolo şi legionarii îl luară cu ei, plecând cu maşinile spre o mlaştină din apropiere. Aci, după ce opriră maşinile, coborîră. Iată, după relatările lui Dayton, ce s'a întâmplat mai departe :

... negrul veni spre noi, către spatele maşinii, neştiind ce facem acolo. Când ajunse în faţa noastră, Davis scoase revolverul şi trase primul. Apoi traseră şi ceilalţi. Negrul vru să spună ceva, dar se vede că gloanţele îi perforaseră plămânul sau alt organ, căci nu putea să vorbească; bolborosi doar, scoţând din gâtlej un fel de hârâit.

---

muncitorii în grevă sau care erau ameninţate de greve... serviciul personalului din acele uzine era totdeauna bucuros să capete informaţii despre comunişti şi ne mulţumea pentru acest lucru. Era un act de pură curtoazie".

Interviewul acordat reporterului ziarului *News* a fost publicat în vremea când ieşiseră, în sfârşit, la lumină unele din fărădelegile Legiunii negre. Opinia publică cerea ca White să fie interogat de autorităţile poliţieneşti în legătură cu asasinarea lui Marchuk şi a lui Bielak şi cu alte crime comise de Legiunea neagră.

Puţin timp după destăinuirile indiscrete făcute reporterului ziarului *News*, White fu arestat. Cinci zile mai târziu s'a comunicat că murise de „pneumonie" (N. A.).

Negrul o luă la fugă; ei strigară: „nu-l lăsați să scape" și-l urmăriră, trăgând ultimele gloanțe.

Ne întoarserăm apoi la mașini și pornirăm îndărăt spre vilă. Acolo Charlie Rouse și cu mine traserăm o înghițitură zdravănă de lichior și câte o sticlă de bere și apoi ne întoarserăm la Detroit. Ceilalți rămaseră însă acolo, continuându-și petrecerea.

Cadavrul lui Silas Coleman fu găsit după câtva timp undeva în pădure, ciuruit de gloanțe...

Iată și alte crime ale Legiunii negre :

Paul Avery: a murit la 14 Aprilie 1935 de pe urma bătăii cu biciul la care fusese supus de membrii Legiunii negre.

Oliver Hurkett: a fost găsit mort în automobilul său, la 25 Aprilie 1935. Hurkett avea legături strânse cu Legiunea neagră și se spune că fusese ucis pentrucă nu respectase „disciplina".

Rudolph Anderson: a fost găsit mort pe o stradă din Detroit, la 16 Decembrie 1935; pieptul îi fusese străpuns de un glonte de carabină de mare calibru.

Charles A. Poole: a fost găsit în ziua de 13 Mai 1936, rănit mortal, într'un șanț de lângă un drum din împrejurimile orașului Detroit.

Roy V. Pidcok: sindicalist activ, a fost găsit spânzurat în Fighting Island, Detroit River, la 29 Mai 1936; fusese mai întâi biciuit de membrii Legiunii negre.

Majoritatea crimelor săvârșite de Legiune nu erau puse niciodată de către autorități pe seama acestei societăți secrete teroriste. Omorurile erau trecute în registrele poliției drept crime săvârșite de „persoane necunoscute". Conform depozițiilor căpitanului Ira H. Marmon din poliția statului Michigan, cel puțin 50 dintre „sinuciderile misterioase" întâmplate în statul Michigan între anii 1933—1936 erau opera Legiunii negre.

In vara anului 1936, după o serie de crime sângeroase și sălbatice ale Legiunii negre, protestul public sili autoritățile de stat și municipale din Michigan să înceapă cercetări cu privire la activitatea Legiunii. In legătură cu asasinarea lui Charles Poole fură arestați unsprezece membri ai Legiunii negre, care au fost judecați și condamnați la închisoare pe viață. Aproximativ cincizeci de alți membri ai Legiunii fură cercetați și condamnați pentru asasinat, răpiri, execuții și alte crime.

Sindicatele, organizațiile cetățenești și alte grupări care exprimau opinia publică, cerură ca Ministerul Justiției să cer-

ceteze serios activitatea Legiunii negre în Middle West. „Numai un birou federal de cercetări ar fi în stare să coordoneze toate dovezile care pot fi culese în această regiune", declara un grup de cetăţeni din Michigan într'un memoriu trimis Ministerului Justiţiei. „Martorii se tem şi aceasta stânjeneşte cercetările autorităţilor locale... Ziarele din Detroit au arătat că Legiunea neagră influenţează până şi cercurile înalte ale oficialităţii..."

La Washington, senatorul Elmer A. Benson din Minnesota introduse în Senat o rezoluţie prin care cerea o anchetă federală cu privire la Legiunea neagră.

La 28 Mai 1936, procurorul general Homer S. Cummings declara că Ministerul Justiţiei „avea cunoştinţă de existenţa Legiunii negre de aproape un an", dar că orice acţiune a Ministerului în această privinţă era imposibilă, „deoarece nu fusese încălcată nicio lege federală".

Cercetările locale asupra Legiunii negre mai mult tăinuiră faptele, decât le scoaseră la lumină.

Puţine din descoperirile făcute au fost cunoscute dincolo de sala de şedinţe în care judecătorul E. Chenot îşi conducea ancheta. „Eu controlez desbaterile la această Curte", spunea judecătorul Chenot la începutul audierii martorilor, „şi oricine va viola secretul Curţii va fi arestat".

Procurorul ţinutului Wayne care urma să cerceteze activitatea Legiunii negre era un avocat din Detroit, Duncan McCrea. Ancheta întreprinsă de McCrea se făcuse sub directivele unui oarecare Charles Spare. Necunoscut publicului, Spare era un membru marcant al Ku-Klux-Klanului şi dăduse un ajutor important organizaţiei din Michigan să se desvolte.

Când cercetările din ţinutul Wayne ajunseseră la un punct culminant, ziarul *Detroit Times* reproduse o fotografie a unei cereri de înscriere în Legiunea neagră purtând semnătura procurorului Duncan McCrea. McCrea nu tăgădui că era semnătura lui. „E posibil", spunea el, „să fi semnat cererea, căci la urma urmei, ca şi alţi politicieni, pot face parte şi eu din mai multe asociaţii..."

Referindu-se la activitatea criminală conspirativă din acea

vreme a Legiunii negre, guvernatorul George H. Earle din Pennsylvania a declarat:

Acuz această organizaţie de a fi rezultatul direct al campaniei de propagandă subversivă finanţată de marii duci din ducatul Delaware, familia du Pont, şi de regii industriei de armament, care sunt membri ai Ligii Americane a Libertăţii.

Am fost ministru al Statelor Unite în Austria între anii 1933—1934. Am văzut cu ochii mei cum s'au născut fascismul şi nazismul, pe furiş, în întuneric şi cum s'au desvoltat datorită unor organizaţii întru totul asemănătoare cu Legiunea neagră...

Afirm că nici marii industriaşi şi marii financiari care se află în spatele conducerii partidului republican nu pot scăpa de răspunderea înfiinţării acestei organizaţii... Legiunea neagră este primul rezultat al campaniei lor profasciste.

4. COLOANA A CINCIA IN CONGRESUL STATELOR UNITE

In August 1936 s'a ţinut la Asheville, în Carolina de Nord, o adunare extraordinară la care au luat parte fasciştii şi propagandiştii antisemiţi din America. Adunarea, care fusese convocată de Conferinţa naţională a clericilor şi laicilor, a fost organizată cu concursul faimosului „rege" al lemnului şi preşedinte al Ligii Libertăţii, John Henry Kirby, şi al adjunctului său, Vance Muse. Amândoi puseseră bazele organizaţiei fasciste intitulate „Comitetul din Sud pentru apărarea Constituţiei".

Printre cei prezenţi la adunarea din Asheville, adunare la care organizatorii ei intenţionau să facă din antisemitism un punct principal al campaniei pentru alegerile prezidenţiale din 1936, se aflau: William Dudley Pelley, conducătorul „Cămăşilor argintii" şi colaboraţionist nazist; James True, propagandist proaxist şi inventatorul unei măciuci patentate denumite „sparge cap"; şi George Deatherage, şeful partidului fascist „Confederaţia naţionalistă americană", care a luat mai târziu parte la un congres internaţional al antisemiţilor ţinut la Erfurt în Germania; acolo Deatherage a ţinut un discurs cu tema: „Va deveni oare America Waterlooul [1] evreilor?"

[1] Aluzie la localitatea unde a fost înfrânt în 1815 Napoleon Bonaparte (N. R.).

Una din cele mai de seamă cuvântări la conferința din Asheville a fost aceea ținută de un om solid, cu față rotundă și cu părul tăiat scurt, care se numea Edward F. Sullivan. Cuvintele lui erau, după cum scriau ziarele din Asheville „identice cu acelea pe care le-ar fi putut rosti Hitler..."

Edward F. Sullivan se alăturase mișcării fasciste în 1933, puțin timp după venirea la putere a lui Hitler în Germania. Agenții naziști mișunau în lumea întreagă pentru a organiza coloana a cincia, mai ales printre grupurile minorităților naționale. In Statele Unite trăiau un milion de ucrainieni-americani și în curând, sub supravegherea experților naziști, luă ființă în rândurile lor o grupare proaxistă a coloanei a cincia.

Fiind nevoie de un gazetar care să ajute la atragerea masselor în această mișcare, câțiva dintre conducătorii mișcării fasciste a ucranienilor-americani l-au recomandat pe Edward F. Sullivan. Sullivan era pe vremea aceea un obscur gazetar din Boston, care, după cum rezultă din cercetările făcute de Comitetul Senatului pentru libertățile cetățenești, fusese utilizat un timp oarecare de o organizație de spionaj printre muncitori intitulată „Societatea de supraveghere și control a căilor ferate". La propunerea fasciștilor, Sullivan se declară repede de acord să lucreze pentru ei.

In 1936, la data când a luat parte la conferința din Asheville, Sullivan era socotit în rândurile coloanei a cincia ca unul dintre cei mai promițători propagandiști antidemocratici din țară.

Dar chiar așa, în împrejurări obișnuite, Sullivan n'ar fi fost cu nimic mai presus decât alți numeroși agitatori fasciști care activau în Statele Unite. Un eveniment deosebit îl situă, însă, pe Sullivan într'o categorie cu totul specială...

In vara anului 1938 s'a alcătuit un comitet special al Congresului pentru cercetarea activităților antiamericane din Statele Unite, sub președinția deputatului Martin Dies din Texas. Comitetul l-a numit ca prim șef anchetator pe Edward F. Sullivan.

Contribuabilii americani care plăteau salariul lui Sullivan ca anchetator șef al Comitetului pentru cercetarea activităților antiamericane nu cunoșteau acțiunile sale antidemocratice

anterioare. Ei ar fi fost poate curioşi să-i cunoască cazierul, care se prezenta astfel :

Delictul	*Local delictului*	*Data*	*Concluzii*
Beţie	Charleston, Mass.	7/9/1920	pus în libertate
Pentru delictul de a fi condus maşina în chip primejdios	Roxbury	18/12/1923	amendă 25 dolari
Conducerea maşinii fără permis	Suffolk	11/2/1924	amendă 25 dolari
Conducerea maşinii în chip primejdios	Suffolk	27/6/1924	şase luni, cu suspendarea pedepsei
Furt	Malden		casa de corecţie; apel
Furt	Middlesex Curtea superioară	12/4/1932	nicio urmărire
Conducerea maşinii după retragerea permisului	Lowell	11/2/1932	înregistrat în dosare
Homosexualitate	New York	20/12/1933	achitat
Arestat sub acuzarea de a se fi dat drept agent al Biroului Federal de Investigaţii	Pittsburgh	11/12/1939	acuzaţia retrasă

După controlarea „cercetărilor" iniţiale ale Comitetului pentru activităţile antiamericane, Edward Sullivan a fost concediat de Dies cu mare părere de rău din postul de anchetator şef, „din motive de economie", spunea Dies. Adevărul era că organizaţiile progresiste americane descoperiseră unele amănunte neplăcute din cazierul lui Sullivan, iar Dies, care se gândea la aprobarea de noi fonduri pentru comitetul său, dorea să evite un scandal public.

In locul lui Sullivan fu numit ca anchetator şef al Comitetului pentru activităţile antiamericane, J. B. Matthews, un radical renegat, înrăit, care, ca şi predecesorul său, se bucura de mare stimă în ochii celor dela oficinele Axei şi ai aliaţilor

lor din coloana a cincia. Autobiografia confuză a lui Matthews, *Odiseea unui tovarăş de drum,* dedicată lui Martin Dies, J. Parnell Thomas şi altor membri ai Comitetului pentru activităţile antiamericane şi publicată de John Cecil, şeful unei organizaţii antisemite intitulată „Comitetul Conferinţei privind imigrarea în America", era distribuită pe scară largă în cercurile fasciste din Statele Unite. Ministerul propagandei naziste recomanda călduros scrierile lui Matthews, iar articolele scrise de el fură publicate în *Contra-Komintern,* organul oficial al ministerului de externe nazist [1].

Scopul oficial al înfiinţării Comitetului pentru cercetarea activităţilor antiamericane, la 26 Mai 1938, era culegerea de informaţii în legătură cu „propaganda subversivă şi antiamericană dusă în interiorul Statelor Unite, propagandă instigată de alte ţări sau de provenienţă internă, care atacă principiul formei de guvernământ aşa cum a fost stabilită prin Constituţie".

Comitetul pentru cercetarea activităţilor antiamericane a fost însă dela început iniţiatorul unei propagande antidemocratice violente şi o instituţie care căuta să submineze principiile fundamentale ale Constituţiei.

The New World, organ oficial al diocezei bisericii catolice din Chicago, scria într'un editorial, la şase luni după înfiinţarea Comitetului :

Dacă menirea acestui Comitet este într'adevăr cercetarea „activităţilor antiamericane", atunci ar trebui să înceapă cu cercetarea propriilor săi membri.

In sala de întruniri cu coloane de marmură din vechea clădire House Office Building, defila solemn în fiecare săptămână, în faţa Comitetului, o nesfârşită şi sinistră procesiune de foşti ocnaşi, spioni antisindicali, agenţi străini, tâlhari, propagandişti fascişti sau renegaţi politici pentru a depune

[1] Atât Edward F. Sullivan, cât şi J. B. Matthews au fost ajutaţi în conducerea cercetărilor întreprinse de către Comitetul pentru activităţile antiamericane de Robert E. Stripling, un american din Sud, slab, gălbejit, care vorbea mieros şi care a devenit, în 1943, anchetator şef al comitetului (N. A.).

mărturie „în calitate de experți" asupra „activității comuniștilor" din Statele Unite.

Unul dintre primii martori chemați să depună în fața Comitetul a fost un anume Alvin I. Halpern. A doua zi după depoziția lui Halpern, un tribunal al districtului Columbia îl condamnă pentru furt dela unul până la doi ani închisoare.

Totuși, mărturia lui Halpern fu inclusă — fără a se menționa însă cazierul său — în rapoartele oficiale publicate de Comitetul pentru activitățile antiamericane.

Iată câțiva dintre ceilalți „martori experți" care au compărut în fața Comitetului:

Peter J. Innes: spion antisindical, care fusese exclus din Uniunea națională a sindicatelor maritime pentru furtul a 500 de dolari din cassa Uniunii; mai târziu a fost condamnat la 8 ani închisoare pentrucă încercase să violeze o fetiță.

William C. McCurston: conducătorul unui grup de bătăuși care săvârșeau agresiuni împotriva sindicaliștilor; a depus mărturie în fața comitetului în timpul în care era sub anchetă pentru uciderea lui Philip Carey, un fruntaș sindicalist care fusese omorît în bătaie și împușcat la New Orleans; a fost achitat apoi de acuzația de asasinat.

William T. Gernaey: un spion antisindical demascat de Comitetul LaFolette ca agentul cu nr. 0273 al faimoasei agenții de spionaj antimuncitoresc Corporations Auxiliary.

Edwin Pery Banta: un propagandist proaxist, membru al Frontului creștin și colaborator al agenților naziști; a murit în închisoare la 8 Noembrie 1945, în timp ce executa o pedeapsă de trei ani temniță pentru faptul de a fi pus la cale un act de trădare.

John Koos: fost conducător al filialei americane a organizației fasciste ucrainiene „Hatmanul", care în timpul regimului nazist își avea cartierul general la Berlin și acționa sub conducerea serviciului german de spionaj militar; la 30 Septembrie 1938, Koos i-a trimis o telegramă de felicitare lui Adolf Hitler, elogiindu-l pentru „eforturile sale epocale în restabilirea drepturilor minorităților".

Richard Krebs, alias *Jan Valtin:* un comunist german renegat, care executase o pedeapsă de 39 de luni în închisoarea din San Quentin și care, în cartea sa *Eliberat din întuneric,* explica vechea sa apartenență la Gestapoul nazist, susținând că activase dinăuntru împotriva nazismului.

Walter S. Steele: redactor al publicației *National Republic,* revistă care susținea ideile fascistului Coughlin; Steele era unul dintre cei care lansaseră în America lucrarea intitulată *Comunismul în Germania,* primul document oficial al propagandei naziste răspândite în Statele Unite și care avea drept prefață un citat din Hitler.

Aceşti oameni nu au compărut în faţa Comitetului pentru activităţile antiamericane ca acuzaţi. Dimpotrivă, ei erau acuzatorii. Sub pretextul demascării „activităţii comuniste" din Statele Unite, ei îi insultau pe fruntaşii progresişti americani, defăimau organizaţiile progresiste şi calomniau mişcarea muncitorească. Torentul de injurii şi acuzaţii mârşave care se scurgea de pe buzele lor umplea zeci de volume publicate de Biroul oficial de tipărituri al guvernului; aceste injurii erau citate pe larg în presă.

Niciuneia dintre persoanele sau grupările acuzate astfel în mod public nu li s'a dat prilejul să răspundă celor care le defăimaseră. Comitetul nu îngăduia confruntarea „martorilor săi experţi".

„Putem să spunem despre cineva orice dorim şi el nu poate să desmintă aceste afirmaţii", a declarat John J. Dempsey, membru al Camerei Reprezentanţilor şi al Comitetului pentru cercetarea activităţilor antiamericane.

In perioada în care se făcea audierea acestor martori, Comitetul a organizat o reţea de spionaj, formată din agenţi secreţi, pentru a-i spiona pe cetăţenii americani, pentru a instala microfoane secrete prin care se înregistrau convorbiri particulare, pentru a pune mâna pe documente personale şi pentru a alcătui lungi „liste negre" de cetăţeni progresişti antifascişti şi de activişti sindicali.

Potrivit datelor publicate chiar de Comitet, în dosarele sale se adunaseră în scurt timp numele a peste un milion de „americani subversivi".

„Şi cum au fost obţinute aceste nume?" se întreba unul dintre membrii Camerei Reprezentanţilor, John J. Cochran din Missouri. „Au confiscat listele de adrese ale aşa ziselor organizaţii subversive... Fără îndoială că şi numele meu este pe listă, ca şi al dumitale, de altfel."

Aflând că numele său fusese trecut pe listele negre ale Comitetului, profesorul Clyde R. Miller dela Teachers College, Universitatea Columbia, făcu o vizită la biroul din Washington al Comitetului. El spuse că voia să ştie pentruce fusese înregistrat de Comitet ca „american primejdios".

Unul din anchetatorii Comitetului, un anume Chester Nickolas, îi răspunse profesorului Miller că, în conformitate cu

datele pe care le aveau, el fusese membru al mai multor organizaţii care combăteau antisemitismul. „Sunteţi doar profesor universitar", spuse Nickolas. „Ar trebui să ştiţi că toate aceste grupări care combat antisemitismul sunt în slujba comunismului".

Apoi anchetatorul Nickolas adăugă :

„Mai bine v'aţi duce să-i anunţaţi pe prietenii dumneavoastră evrei că, în Germania, evreii şi-au băgat prea mult nasul în toate şi că Hitler a avut grijă de ei, aşa cum se va întâmpla şi aici, dacă nu se vor linişti..."

La 11 Februarie 1941, Samuel Dickstein, din New York, membru al Congresului, aduse Comitetului o acuzaţie uluitoare. Vorbind dela tribuna Camerei Reprezentanţilor, Dickstein arată că :

O sută zece organizaţii fasciste din Statele Unite au putut şi mai pot încă şi acum să intre pe scara de serviciu a Comitetului pentru cercetarea activităţilor antiamericane.

In anii hotărîtori care au precedat atacul japonezilor dela Pearl Harbor, coloana a cincia a Axei ducea în Statele Unite o activitate febrilă pentru subminarea moralului naţiunii şi pentru a împiedica pregătirile de apărare a statului. Comitetul pentru cercetarea activităţilor antiamericane, nu numai că nu combătea aceste uneltiri, dar lucra chiar în înţelegere cu agenţii germani şi japonezi şi cu complicii lor americani.

In perioada dinainte de război, una dintre cele mai mari şi mai primejdioase organizaţii ale coloanei a cincia era Frontul creştin. Membrii acestei organizaţii lucrau sub supravegherea agenţilor naziști iar numărul lor se ridica la zeci de mii; trupele ei secrete de asalt erau înarmate şi făceau exerciţii în fiecare oraş mai mare. Conducătorul ei, părintele Charles E. Coughlin, asigura, printr'o emisiune specială săptămânală de radio şi prin publicaţia sa *Social Justice*, o largă difuzare a tuturor „directivelor" trasate de ministerul nazist al propagandei.

Comitetul pentru cercetarea activităţilor antiamericane nu l-a anchetat niciodată pe părintele Coughlin şi uriaşul său aparat fascist. Dimpotrivă, exista o înţelegere secretă între

Comitet şi preotul pronazist, care îi preda regulat preşedintelui Martin Dies liste de „comunişti" şi diferite materiale de propagandă.

In 1939, părintele Coughlin dădea următoarele instrucţiuni trupelor sale de asalt:

Pentru a arăta în ce măsură apreciaţi activitatea desfăşurată de Dies, folosiţi câteva din clipele voastre de răgaz pentru a-i scrie o scrisoare de încurajare. Fără îndoială că prezenţa unui milion de scrisori pe biroul său va fi un răspuns dat acelora care sunt porniţi să-l distrugă pe el personal şi odată cu el organismul legislativ pe care-l reprezintă.

La 8 Decembrie 1939, conducătorul Bundului germano-american, spionul nazist Fritz Kuhn, întrebat de ziarişti, ce crede despre Comitetul pentru cercetarea activităţilor anti-americane, a răspuns: „Cred că ar fi bine să fie întărit şi îi urez să capete cât mai mulţi bani".

Iată câteva comentarii semnificative făcute în legătură cu activitatea Comitetului de membri marcanţi ai coloanei a cincia şi de propagandiştii fascişti:

„Am cel mai mare respect pentru comitet şi simpatizez cu programul lui" — George Sylvester Viereck, agent nazist condamnat în ziua de 21 Februarie 1942 la o pedeapsă de 8 luni — 2 ani închisoare.

„In 1933 am creat Legiunea argintie... exact pe aceeaşi linie şi pe aceleaşi principii" — William Dudley Pelley, fost conducător al „Cămăşilor argintii" pronaziste, condamnat în ziua de 13 August 1942 la 15 ani închisoare pentru crima de rebeliune.

„Programul (comitetului)... seamănă atât de bine cu programul Ku-Klux-Klanului, încât nici nu este vreo deosebire esenţială între ele" — James Colescott, vrăjitor imperial al Ku-Klux-Klanului.

„...Comitetul „Celor un milion" a prezentat la Washington o petiţie purtând peste 400.000 de semnături prin care se cerea continuarea cercetărilor" — Gerald L. Smith, fost membru cu numărul 3223 al „Cămăşilor argintii", preşedintele naţional al societăţii fasciste „Comitetul celor un milion" [1].

[1] După intrarea Statelor Unite în război, Comitetul pentru cercetarea activităţilor antiamericane a dus o campanie continuă de propagandă care mergea în strânsă legătură şi paralel cu aceea a Axei, atacând cu violenţă guvernul Roosevelt, afirmând că instituţiile de stat americane mişună de „roşii" şi calomniindu-i pe aliaţii Statelor Unite. Aceste acuzaţii erau preluate şi repetate de ministerele de propagandă ale Axei. Un raport făcut de Comisia federală a comunicaţiilor asupra emisiunilor radiofonice pe unde scurte ale Axei pentru ascultătorii americani constata: „Membrul Ca-

5. AMERICA FIRST

Cei din Comitetul pentru cercetarea activităţilor antiamericane nu erau singurii membri din camera Reprezentanţilor care luau parte la războiul secret pe care-l ducea Axa împotriva Americii în zilele dinaintea atacului dela Pearl Harbor. Mai erau şi alţi deputaţi şi senatori care, conştient sau inconştient, s'au dovedit cât se poate de folositori agenţilor Axei din Statele Unite.

Unul dintre aceştia era, de pildă, senatorul Ernest Lundeen din Minnesota. La 19 Iunie 1940, Lundeen a ţinut în Senat o lungă cuvântare, atacându-l pe lordul Lothian, pe atunci ambasador al Angliei în Statele Unite. Cuvântarea lui Lundeen a fost larg difuzată de organizaţiile coloanei a cincia, după ce fusese tipărită de o editură numită Flanders Hall, Inc.

Firma Flanders Hall fusese înfiinţată şi era finanţată de asul agenţilor nazişti George Sylvester Viereck. Tot Viereck fusese acela care scrisese discursul senatorului Lundeen. Acest discurs era în cea mai mare parte o compilare a materialelor primite de Viereck dela ambasada germană din Washington...

Alţi doi politicieni americani, care aveau strânse legături cu Flanders Hall, erau membrii Camerei Reprezentanţilor: Stephen A. Day din Illinois şi fostul senator Rush D. Holt din Virginia de Vest.

In vara anului 1941, Day, membru al Camerei Reprezentanţilor, i-a predat lui Siegfried Hauck, preşedintele firmei Flanders Hall, un manuscris în care ataca cu sălbăticie politica internă şi externă a guvernului Roosevelt. După câteva revizuiri făcute de agentul nazist Viereck, manuscrisul fu publicat sub forma unei cărţi ce purta titlul: *Trebue să salvăm Republica.*

După consfătuirile avute cu Hauck şi Viereck în locuinţa sa din Washington, fostul senator Holt scrise pentru editura

---

merei Reprezentanţilor Dies se bucură de aprecieri mai favorabile din partea propagandei fasciste decât orice altă personalitate publică americană în viaţă. Părerile lui sunt citate de fascişti, fără a fi criticate niciodată" (N. A.).

Flanders Hall o lucrare intitulată *Cine sunt aţâţătorii la război*. Lucrarea lui Holt nu s'a mai publicat, dar manuscrisul a făcut o călătorie interesantă. El a fost trimis de Viereck ambasadorului Germaniei din Portugalia, care trebuia să-l înainteze pentru control la Berlin. Manuscrisul n'a ajuns însă niciodată la destinaţie, fiind interceptat de cenzura britanică în insulele Bermude.

Caracterizat mai târziu de procurorul general adjunct al Statelor Unite drept „conducătorul şi creierul" reţelei de propagandă nazistă în America, Viereck avea deseori treburi urgente în capitala ţării, în anii 1940—1941. In perioada în care legiunile lui Hitler cotropeau Europa de apus şi apoi năvăleau spre răsărit în Uniunea Sovietică, iar planurile Axei pentru un atac militar deschis împotriva Americii erau gata, puterile fasciste acordau o importanţă crescândă sabotării ajutorului dat aliaţilor în cadrul legii de împrumut şi închiriere şi a legislaţiei privind apărarea Statelor Unite. Pentru a atinge aceste scopuri, Viereck a înfiinţat la Washington un aparat special de propagandă.

Cartierul general al maşinii de propagandă a lui Viereck era instalat în camera 1424, în House Office Building din Washington. Camera 1424 era biroul lui Hamilton Fish din New York, membru al Congresului şi un exponent îndârjit al izolaţionismului [1].

Secretarul lui Fish, George Hill, era mâna dreaptă a lui Viereck. După ce i-a fost prezentat lui Viereck de către Fish, Hill a devenit, aşa cum a declarat mai târziu adjunctul procurorului general William P. Maloney, una din „rotiţele importante... ale unei maşini (de propagandă) atât de diabolic de bine pusă la punct, încât putea să pătrundă chiar în sălile Congresului,

[1] In toamna anului 1939, deputatul Fish plecă în Germania nazistă. Acolo, cu foarte puţin timp înainte de izbucnirea războiului, el a purtat discuţii cu Joachim von Ribbentrop, ministrul de externe nazist, cu contele Galeazzo Ciano, ministrul de externe italian, şi cu alţi conducători ai Axei. Fish a călătorit prin Europa într'un avion special pus la dispoziţia sa de autorităţile naziste, îndemnând naţiunile mai mici să accepte pretenţiile Germaniei. La Berlin, Fish spunea ziariştilor americani: „Pretenţiile Germaniei sunt juste" (N. A.).

pentru a-şi difuza minciunile cu scopul de a ne cuceri şi a ne desbina, aşa cum a făcut în Franţa şi în alte ţări cucerite".

Un alt adjunct al lui Viereck la Washington era un publicist izolaţionist cu numele de Prescott Dennett. Folosindu-l pe Dennett ca „om de paie", Viereck a instalat la Washington un „comitet" special de propagandă care se îngrijea ca în *Buletinul Congresului* să fie înserate diferite materiale de propagandă izolaţionistă; aceste materiale erau apoi trimise în întreaga ţară, în numeroase exemplare purtând stampila Congresului, sub forma unor articole retipărite din acest buletin. Preşedintele acestui comitet de propagandă era senatorul Ernest Lundeen. Preşedintele de onoare era senatorul Robert R. Reynolds din Carolina de Nord, preşedintele Comisiei Senatului pentru problemele militare. Martin L. Sweeney din Ohio avea funcţia de vice-preşedinte. Prescott Dennett era secretar-casier.

Iată o listă de membri ai Congresului ale căror privilegii poştale erau folosite cu ştirea sau fără ştirea lor de către comitetul Viereck-Dennett:

Senatori: D. Worth Clark, Rush D. Holt, E. C. Johnson, Gerald P. Nye, Robert R. Reynolds şi Burton K. Wheeler.

Membri ai Camerei Reprezentanţilor: Philip Bennett, Stephen Day, Henry Dworshak, Hamilton Fish, Clare E. Hoffman, Bartel Jonkman, Harold Knutson, James C. Oliver, Dewey Short, William Stratton, Martin L. Sweeney, Jacob Thorkelson, George Holden Tinkham şi John Vorys.

Dar cea mai importantă agenţie folosită de George Sylvester Viereck pentru difuzarea materialului său proaxist şi izolaţionist nu era propriul său aparat de propagandă, ci liga fascistă „America First" (America înainte de toate).

Această organizaţie a apărut pe scena politică americeană în Septembrie 1940. Acţionând până în ziua atacului dela Pearl Harbor în întreaga ţară, prin intermediul presei, radioului, adunărilor de massă, adunări la colţuri de stradă şi orice alt fel de mijloace de reclamă, liga „America First" făcea o uriaşă propagandă antibritanică, antisovietică şi izolaţionistă.

In fruntea ei se afla omul de afaceri izolaţionist, generalul Robert E. Wood din Chicago, care declarase în mod public că ar dori să predea Europa lui Hitler şi, dacă va fi nece-

sar şi toată America de Sud. Printre ceilalţi conducători se numărau : Henry Ford, care încă din 1923 era cunoscut ca un activ sprijinitor al partidului nazist din Germania, fiind decorat în August 1938 de guvernul hitlerist; colonelul Robert R. McCormick, proprietarul ziarului vehement izolaţionist *Chicago Tribune ;* aviatorul Charles E. Lindbergh, care arunca primejdia de război ce plana asupra Americii pe seama „englezilor, evreilor şi a guvernului Roosevelt", susţinând în acelaş timp necesitatea colaborării cu naziştii împotriva Uniunii Sovietice şi care a acceptat, în Octombrie 1938, o medalie din partea lui Hitler; senatorii Burton K. Wheeler, Gerald P. Nye, Robert Rice Reynolds şi membrii camerei Reprezentanţilor Hamilton Fish, Clare E. Hoffman şi Stephen Day, ale căror privilegii poştale fuseseră folosite în scopuri propagandistice de agentul nazist Viereck.

Dela începuturile ei, organizaţia „America First" a fost înţesată de sus şi până jos de nenumăraţi agenţi germani şi japonezi, antisemiţi notorii, propagandişti fascişti şi conducători ai coloanei a cincia. Cea mai de seamă femeie în organizaţia aceasta era Laura Ingalls, o fostă aviatoare şi femeie de lume ; ea a fost mai târziu condamnată, fiind acuzată că era spion plătit al celui de al treilea Reich. Werner C. von Clemm, întemniţat ulterior pentru contrabandă de diamante cu complicitatea Inaltului Comandament German, avea funcţia de strateg anonim şi sprijinitor financiar al filialei din New York a organizaţiei „America First". Frank B. Burch, condamnat mai târziu pentru vina de a fi primit 10.000 de dolari din partea guvernului nazist pentru serviciile sale de propagandă ilegală, era unul dintre întemeietorii filialei organizaţiei din Akron, Ohio. Ziaristul Ralph Townsend, care a fost mai târziu condamnat pentru vina de a se fi înrolat ca agent plătit în slujba japonezilor, era şeful filialei comitetului pe Coasta de Vest şi membru în comitetul de redacţie al celor două organe de propagandă ale organizaţiei „America First" : *Scribner's Commentator* şi *The Herald.* Ambele ziare publicau cu regularitate propagandă proaxistă primită prin emisiunile de radio pe unde scurte din Europa şi Japonia.

Agentul nazist George Sylvester Viereck pregătea în culise o mare parte din materialul de propagandă care era difuzat în întreaga ţară de comitetul organizaţiei „America First"...

In ziua de 22 Ianuarie 1941, în cadrul unei emisiuni pe unde scurte adresate Americii, Goebbels, ministrul nazist al propagandei, declara : organizaţia „America First" este cu adevărat americană şi cu adevărat patriotică !"

Nu toate personalităţile americane care făceau parte din „America First" erau cunoscute în mod public ca membri ai comitetelor sale executive şi nici nu vorbeau la adunările de massă ale organizaţiei. Unul dintre aceştia, de pildă, era bogătaşul William R. Castle, fost subsecretar de stat în timpul lui Hoover. Multe din consfătuirile la care au fost schiţate primele planuri pentru crearea organizaţiei au avut loc în reşedinţa somptuoasă a lui Castle din Washington. Castle menţinea un contact strâns cu principalii susţinători americani ai curentului izolaţionist şi ai colaborării cu Germania, printre care se numărau : senatorul Burton K. Wheeler, generalul Robert E. Wood, Charles Lindbergh şi fostul preşedinte Herbert Hoover.

Declaraţiile publice ale lui Herbert Hoover, în care ataca cu violenţă politica externă a guvernului Roosevelt şi legea de împrumut şi închiriere, erau primite cu entuziasm, retipărite şi larg difuzate de organizaţia „America First".

Harry Hopkins [1] scria într'o cablogramă confidenţială trimisă preşedintelui Roosevelt dela Londra, pe la începutul anului 1941 :

„Noaptea trecută l-am văzut pe Wendell Willkie [2]. Mi-a spus că el crede că opoziţia faţă de legea de împrumut şi închiriere va căpăta o formă vehementă şi că acest lucru nu trebue, în niciun caz, subestimat. Părerea lui e că principala campanie împotriva legii va porni din Chicago şi va fi finanţată cu bani grei. După cum aţi aflat, poate, el crede că adevăratul iniţiator al acestei opoziţii este Hoover".

[1] Harry Hopkins a fost colaborator intim şi reprezentantul personal al preşedintelui Roosevelt (N. R.).

[2] Wendell Willkie fost candidat al partidului republican la preşedinţia Statelor Unite (N. R.).

William R. Castle nu era singurul prieten al lui Hoover care colabora pe tăcute cu organizaţia „America First". Un alt colaborator era avocatul Wall Streetului, John Foster Dulles, un îndârjit exponent al politicii de împăciuire faţă de Germania. Dulles rostise în Martie 1939 un discurs la Clubul Economic, în care îi caracterizase pe germani, japonezi şi italieni ca pe nişte „popoare dinamice, hotărîte... să-şi ia soarta în propriile mâini". Dulles adăugase :

Nu am niciun motiv să cred că vreunul din statele totalitare ar încerca să atace Statele Unite fie colectiv, fie separat. Numai datorită unei isterii se poate susţine ideea că Germania, Italia sau Japonia se gândesc la un război împotriva noastră.

Actele de înregistrare ale filialei din New York a organizaţiei „America First" au fost elaborate în biroul de avocatură al firmei Sullivan & Cromwell, care aparţinea lui Dulles [1]; iar

[1] In 1943, ziariştii care i-au pus întrebări lui Dulles în privinţa legăturilor sale anterioare cu „America First", relatau că el declarase indignat: „Niciunul dintre cei care mă cunosc, care ştiu ce am făcut şi ce atitudine am avut timp de 37 de ani n'ar putea să afirme că sunt un izolaţionist sau că împărtăşesc vederile sau ideologia organizaţiei „America First".

Intr'o privinţă, Dulles era perfect îndreptăţit să afirme că nu era un izolaţionist. In perioada dintre cele două războaie mondiale, puţini americani fuseseră atât de continuu şi adânc amestecaţi în operaţiile politico-financiare. Senatorul Claude Pepper declarase: „Imperialismul şi cartelurile sunt singurele teorii economice pe care le cunoaşte Dulles".

In 1919, Dulles, în calitatea sa de prim consilier american în problema reparaţiilor şi în chestiuni financiare la Conferinţa de Pace dela Paris, ca şi în calitate de membru al Consiliului Suprem Economic, ajutase la pregătirea dezastruoasei politici din perioada postbelică. Intre anii 1920—1930, în calitate de coproprietar al firmei de avocatură Sullivan & Cromwell, Dulles luase parte la elaborarea planurilor Dawes şi Young prin care se alocau regimurilor reacţionare din Europa fonduri americane, punând la cale, totodată, carteluri între trusturile germane şi americane.

După ce Dulles deveni asociatul principal al firmei Sullivan & Cromwell, una din cele mai bogate firme de avocatură din lume (asociaţii acestei firme fac parte din conducerea a peste patruzeci de concerne industriale şi bancare), firma reprezenta clienţi de felul următor: J. H. Schroeder Banking Corp., a cărei filială dela Londra fusese prezentată în 1939 de revista *Time* ca „un mare sprijin economic pentru axa Roma-Berlin"; Banca Spaniei, care-l susţinuse pe Franco să pună mâna pe putere; contele René de Chambrun, ginerele trădătorului francez Pierre Laval.

In numărul său din Octombrie 1947, buletinul Federaţiei metodiste

în registrele organizaţiei, atât domnul, cât şi doamna John Foster Dulles figurau ca susţinători financiari.

pentru acţiuni sociale, *Social Questions,* scria: „S'ar putea, bineînţeles, să fie o simplă coincidenţă că firma (Sullivan & Cromwell) era în relaţii atât de strânse cu banca Schroeder, cu I. G. Farben, cu vestitul birou de avocatură Albert & Westrick, etc. şi că domnul Dulles figurează ca director al Societăţii International Nickel din Canada care a fost amendată în 1946 de guvernul Statelor Unite deoarece se cartelase cu I. G. Farben pentru îngheţarea preţurilor şi ajutase ilegal la reînarmarea Germaniei...

La 10 Octombrie 1944, senatorul Pepper declara: „Poporul american ar trebui să fie neapărat informat asupra uneia din legăturile de afaceri ale domnului Dulles, şi anume asupra legăturii cu cercurile bancare cu ajutorul cărora Adolf Hitler a fost scos din haosul financiar şi care au făcut din partidul nazist un concern prosper... După părerea mea... cred că acesta ar urma să fie unul din punctele principale care trebue cercetate de Senat înainte de a se încredinţa încheierea păcii unui om care a avut în trecut o asemenea atitudine".

Către sfârşitul celui de-al doilea război mondial, ca delegat la Conferinţa dela San-Francisco, în calitate de consilier al secretarului de stat Byrnes şi apoi ca reprezentant al Statelor Unite la Organizaţia Naţiunilor Unite, Dulles a devenit unul din constructorii principali ai politicii externe americane (vezi cartea a IV-a). La 6 Aprilie 1950, Dulles a fost numit de preşedintele Truman în funcţia de consilier superior cu vot consultativ, pe lângă secretarul de stat Dean Acheson (N. A.).

Capitolul XII

ANII DE RĂZBOI

> Noi, cei care facem parte din Naţiunile Unite, nu dorim să reconstruim, cu preţul atâtor jertfe şi vieţi omeneşti, o lume aidoma celei de dinaintea acestui război mondial.
>
> Noi luptăm astăzi pentru securitatea, pentru pacea şi progresul care nu ne sunt necesare numai nouă, ci tuturor oamenilor, nu unei singure generaţii, ci tuturor generaţiilor. Noi luptăm pentru înlăturarea vechilor calamităţi, a vechilor racile care bântue în lume.
>
> *Dintr'un discurs radiodifuzat al preşedintelui Franklin D. Roosevelt — transmis la 12 Octombrie 1942.*

1. INTERNAŢIONALA AURULUI

La începutul anului 1940 a sosit în Statele Unite, într'o misiune de cea mai mare importanţă, un emisar german cu numele de dr. Gerhardt Westrick. Oficial, doctorul Westrick călătorea ca ataşat comercial al ambasadei germane din Washington; neoficial, el venise în America să-l reprezinte personal pe ministrul de externe nazist Joachim von Ribbentrop. Misiunea secretă pentru care fusese trimis Westrick era de a discuta anumite convenţii comerciale confidenţiale cu un număr de industriaşi şi financiari americani de seamă.

Westrick era cât se poate de potrivit pentru misiunea primită. De câţiva ani el era o figură cunoscută în cercurile internaţionale ale marilor oameni de afaceri. Ca asociat în prospera firmă de avocatură germană „Albert & Westrick", care număra printre clienţii ei concerne de felul marelui trust chimic „I. G. Farbenindustrie", el fusese consilierul filialelor germane ale societăţilor „Underwood Elliott Fisher", „Eastman Kodak" şi a altor firme americane importante. In afară de aceasta, Westrick era conducătorul societăţii „Standard

Elektrizität", filiala germană a trustului „International Telephone and Telegraph Company" [1].

După sosirea în Statele Unite, cu toate că era acreditat pe lângă Departamentul de Stat ca funcţionar diplomatic ataşat ambasadei germane, doctorul Westrick nu a rămas decât puţin timp la Washington. El s'a instalat într'un apartament somptuos la hotelul „Waldorf-Astoria" din oraşul New York şi a aranjat în aşa fel încât corespondenţa confidenţială să-i sosească la un alt hotel din New York, unde era înregistrat sub un nume fals. Westrick mai închirie şi o fermă la Scarsdale, în ţinutul Westchester, stabilindu-şi acolo cartierul general particular pentru încheierea celor mai importante afaceri care făceau obiectul misiunii sale.

In curând, la ferma din Scarsdale sosiră limuzine elegante, conduse de şoferi în livrea. Printre cei dintâi vizita-

[1] Un aspect interesant al misiunii doctorului Westrick în Statele Unite, în timpul celui de al doilea război mondial, era asemănarea cu rolul pe care-l jucase în America în timpul primului război mondial asociatul său, doctorul Heinrich Albert.

Inainte de intrarea Americii în primul război mondial, doctorul Albert fusese ataşat comercial german la Washington. El fusese deasemenea cel care finanţase în secret un grup de spionaj şi sabotaj german care opera pe atunci în America.

In 1918, în urma unor cercetări întreprinse de Senat asupra activităţilor de spionaj şi sabotaj german din timpul războiului, în Statele Unite, senatorul Knute Nelson îl caracterizase pe doctorul Albert drept un „Machiavelli al întregii afaceri... drept cel mai manierat om care a scufundat vreodată un vas sau a tăiat beregata cuiva".

Grupul de spionaj finanţat de doctorul Albert executa operaţii ca: aruncarea în aer a vaselor americane, infectarea vitelor americane cu boli molipsitoare, incendierea uzinelor de război şi a docurilor americane şi aţâţarea în întreaga ţară a sentimentelor duşmănoase faţă de aliaţi. Prin mâinile lui Albert au trecut cel puţin 40 de milioane de dolari pentru subvenţionarea sabotajului, răzvrătirii şi conspiraţiilor din Statele Unite. In 1917, doctorul Albert a fost în cele din urmă silit să părăsească America şi să se întoarcă în Germania.

Intre 1920 şi 1930, ca membru al Statului Major german şi ca reprezentant al concernului „I. G. Farben", doctorul Albert a ajutat la instruirea „agenţilor comerciali" germani pentru operaţii de spionaj în Statele Unite. El, personal, a rămas în Germania, conducând firma de avocatură „Albert & Westrick", împreună cu doctorul Westrick.

In Februarie 1945, doctorul Heinrich Albert mai deţinea, printre alte slujbe, şi pe aceea de director al societăţii „Ford Motor" din Colonia, Germania (N. A.).

tori ai doctorului Westrick era căpitanul Torkild Rieber, președintele consiliului de administrație al societății „Texas", unul dintre cele mai mari concerne petrolifere ale Americii, și Philip D. Wagoner, președintele societății „Underwood Elliott Fisher".

In călătoriile spre și dela New York, Westrick avea la dispoziție, pentru uzul propriu, un automobil care aparținea căpitanului Torkild Rieber. Cerând un permis de conducere, Westrick indicase ca adresă a biroului său „Texas Company"...

La 1 August 1940, ziarul *New York Herald Tribune* publica în prima pagină un reportaj senzațional, cu un titlu de o șchioapă, intitulat „Agentul lui Hitler ascuns în Westchester. S'a dat de urma doctorului Westrick la cartierul său general secret, de pe domeniul Scarsdale". In articolul acesta și în alte două care au urmat, ziarul *Herald Tribune* desvăluia o parte din activitatea misterioasă și neoficială a lui Westrick în Statele Unite [1].

Herald Tribune scria într'un articol:

Ar fi de dorit să se știe ce au făcut acolo, acei care au tratat cu el (cu Westrick); ar fi și mai mult de dorit ca acei care au tratat cu el să fie descoperiți și puși în situația de a da chiar ei înșiși explicații... Primejdia cea mare pe care o prezintă pentru o democrație cei care pot deveni Pétain, Laval și Baudouin, este că ei lucrează în umbră, pretinzând că sprijină majoritatea, până în momentele critice când defecțiunea lor bruscă poate paraliza voința întregii națiuni, tocmai în clipa când ea este mai necesară.

In urma faptelor compromițătoare date la iveală de *Herald Tribune*, doctorul Westrick se înapoie în grabă în Germania, având cel puțin mângâierea că unul din distinșii săi prieteni americani îi luase apărarea.

„Nu cred ca el să fi făcut ceva rău", a declarat John Foster Dulles reporterului ziarului *Herald Tribune*. „Il cunosc de multă vreme și am mare stimă pentru integritatea lui".

Peste câțiva ani, la sfârșitul celui de al doilea război mondial, fiind interogat de autoritățile americane de ocupație din

[1] Primele reportaje care desvăluiau misiunea doctorului Gerhardt Westrick în Statele Unite au apărut la 6 și 20 Aprilie 1940 în revista *The Hour*, al cărei redactor șef era pe atunci autorul acestei cărți (N. A.).

Germania, doctorul Westrick a destăinuit următoarele fapte cu privire la vizita făcută în Statele Unite în anul 1940 :

Cea mai importantă legătură de afaceri pe care o aveam în America era aceea cu „International Telephone and Telegraph Co", în fruntea căreia se afla colonelul Sosthenes Behn. Behn era şi directorul firmei „Standard Elektrizitäts-Gesellschaft", care făcea parte din „International Telephone and Telegraph Co"...

Printre cei cu care m'am întâlnit în Statele Unite au fost Torkild Rieber dela societatea „Texas", Eberhard Faber, dela societatea „Faber", James Mooney dela „General Motors", şi Edsel şi Henry Ford...

I-am făcut o vizită lui Mooney şi, venind şi el să mă viziteze la Waldorf-Astoria, mi-a povestit din proprie iniţiativă, că el şi alte câteva persoane aveau intenţia să se prezinte la preşedintele Roosevelt pentru a încerca să-l convingă de necesitatea unor relaţii politice normale între Statele Unite şi Germania. Acestea s'au întâmplat după ce Germania invadase Franţa, Belgia şi Norvegia.

In perioada critică dintre 1939—1941, când Hitler pornise să cucerească lumea, mulţi dintre marii oameni de afaceri din Statele Unite, asemenea prietenilor şi asociaţilor din America ai doctorului Westrick, doreau ca între Germania nazistă şi Statele Unite să existe relaţii politice normale. Punctul lor de vedere s'a oglindit într'o scrisoare de o deosebită însemnătate adresată în primăvara anului 1939 de Alfred P. Sloan, preşedintele societăţii „General Motors", unuia dintre acţionari. Sloan scria între altele :

„General Motors" este o întreprindere internaţională. Ea lucrează aproape în toate ţările din lume... acum mulţi ani de zile — înaintea regimului actual din Germania — „General Motors" a investit o mare sumă de bani în societatea pe acţiuni „Adam Opel A. G.". A fost o investiţie care a adus profituri serioase şi cred că, făcând abstracţie de împrejurările politice, posibilităţile ei viitoare, din punctul de vedere al desvoltării şi profitului, sunt egale, dacă nu chiar mai mari, decât multe alte investiţii pe care le-a făcut societatea noastră. Noi primim cam 50% din profiturile firmei „Opel" din Germania — pentru a fi exact, ceva mai puţin decât atât. Societatea „Opel" foloseşte muncitori germani şi consumă materiale germane...

După ce am ajuns în situaţia pe care o deţineam, prin desvoltare, muncă grea şi — socotesc eu — conducere inteligentă, dobândind 50% din acţiunile uneia dintre cele mai importante industrii ale Germaniei, cred că trebue să ne comportăm şi noi ca o întreprindere germană, cu capital german... [1]

[1] Afacerile marilor uzine de automobile „Adam Opel A. G." aveau tot atâta valoare şi pentru guvernul german, ca şi pentru societatea General

„In perioada când a izbucnit acest război" — a declarat în fața comitetului Kilgore, în Septembrie 1944, Sims Carter, șeful adjunct al Secției Economiei de Război din Ministerul Justiției — „cele mai multe dintre firmele germane industriale, comerciale și bancare importante aveau legături cu cele americane. Chiar și după începerea ostilităților, personalități de seamă din Germania au continuat să sosească în Statele Unite și în alte părți ale continentului american".

Totuși, cea mai mare parte a tranzacțiilor secrete din timpul războiului, între afaceriștii americani și germani, nu s'au încheiat pe continentul american. Sediul Băncii pentru tranzacții internaționale dela Basel, Elveția, era un loc mult mai potrivit de întâlnire pentru negocierile lor secrete.

Intr'un articol publicat la 19 Mai 1943 în ziarul *New York Times* se spunea următoarele despre această bancă :

Pregătirile aliaților pentru invazia pe continentul european fac ca existența „Băncii pentru tranzacții internaționale" din Basel, Elveția, să fie socotită și mai nepotrivită decât a fost dela izbucnirea războiului, în Septembrie 1939, și până acum. Trăind izolați în acest oraș elvețian, bancheri americani, germani, francezi și italieni — fără să mai vorbim de reprezentanții suedezi, elvețieni și olandezi — lucrează încă și astăzi cot la cot și-și văd de afacerile lor comune...

Aceste fapte înseamnă oare că, în lumea de azi, atât de crunt desbinată, toți beligeranții s'au înțeles tacit să păstreze același adăpost pentru ceeace se numea mai înainte finanța internațională — un adăpost care să fie folosit până la urmă, atunci când va fi cazul, pentru a se ajunge la o politică de împăciuire ?

Printre directorii acestei bănci se numărau trei directori ai Băncii Angliei, puternicii financiari germani, baronul K. F. von Schroeder din Colonia, președintele Băncii Reichului, Walter Funk și doctorul Hermann Schmitz, președintele concernului „I. G. Farben", precum și bancherul american din Wall Street, Thomas H. McKittrick, director la „First National Bank" din New York, care deținea funcția de președinte și director general al băncii din Basel.

„Este controlată de nemți", spunea la 23 Noembrie 1943 Harry White, consilier special la Ministerul de Finanțe al Statelor Unite, vorbind despre Banca pentru tranzacții internațio-

Motors. Opel producea cea mai mare parte a echipamentului mobil necesar „Wehrmachtului" nazist (N. A.).

nale. „Președintele ei este un american care face afaceri cu nemții în timp ce băieții noștri luptă împotriva lor."

Bancherul american McKittrick a declarat în vara anului 1944 unui corespondent din Elveția al agenției „United Press": „Continuăm să ținem mașina în stare de funcțiune... pentrucă, atunci când va veni armistițiul, puterile beligerante vor avea nevoie de un instrument folositor cum e Banca pentru tranzacții internaționale."

Alte două personaje importante despre care se spunea că ar fi contribuit la „menținerea în funcțiune a mașinii din Basel" erau fostul emisar personal al lui von Ribbentrop în Statele Unite, doctorul Gerhardt Westrick, care făcea vizite dese în timpul războiului la sediul Băncii pentru tranzacții internaționale, și vechiul prieten al lui Westrick, Allen Dulles, fratele lui Foster Dulles, asociat al firmei de avocatură „Sullivan & Cromwell" și director la „Schroeder Banking Company". În 1942, Allen Dulles a fost numit conducătorul organizației din Elveția a Serviciului de spionaj al Statelor Unite. El a rămas în Elveția până în toamna anului 1944...

La 3 Iunie 1942, într'o cuvântare rostită în fața membrilor baroului din Illinois, Thurmond Arnold, adjunctul procurorului general al Statelor Unite, spunea următoarele cu privire la legăturile comerciale pe care principalii industriași americani le mai aveau cu asociații lor germani din cartelurile internaționale :

Micul grup de cameni de afaceri americani care participă la aceste trusturi internaționale... au încă impresia că războiul va întrerupe doar temporar afacerile obișnuite cu o Germanie puternică. Ei așteaptă să reînceapă după război afacerile. Este semnificativ faptul că acești conducători ai cartelurilor mai cred, și o și spun, că războiul se va sfârși fără ca nimeni să câștige și că, prin urmare, trebue să aibă o poziție fermă pentru a-și putea continua după război combinațiile cu o Germanie puternică. Aceste fapte nu rezultă din discursurile lor, ci din documentele și memoriile pe care le găsim în arhivele lor și care se referă la politica lor comercială.

In tot timpul războiului, cele mai multe dintre marile societăți americane au continuat să colaboreze cu trusturile germane prin intermediul cartelurilor sau erau obligate prin convenții să reia legăturile comerciale cu asociații lor germani, imediat după terminarea ostilităților. In cursul unei singure

săptămâni a anului 1942, Ministerul Justiției Statelor Unite a descoperit nu mai puțin de 162 de cartelări între trustul german „I. G. Farben" și firmele comerciale americane. Cartelurile care rămăseseră în vigoare în timpul războiului sau fuseseră „suspendate" doar temporar înglobau industrii de chimicale, cauciuc, magneziu, zinc, aluminiu și multe alte produse de importanță strategică. Unele din aceste contracte de cartelare erau valabile până după 1960.

Mai mult, o mare societate americană, „Standard Oil of New Jersey", a refuzat oficial să rezilieze contractul său de cartelare cu Germania postbelică. Iată informațiile pe care le-a dat la 4 Iunie 1943 Homer T. Bone, președintele Comisiei Senatului pentru brevete și al Comisiei Senatului pentru probleme militare :

Unii acționari au cerut conducătorilor societății „Standard Oil of New Jersey" să rupă, după război, orice legături cu „I. G. Farben", dar ei au refuzat. Un funcționar a declarat că o asemenea cerere constituie „o insultă". Ceeace arată limpede că, după această neplăcută întrerupere din timpul războiului, ei își vor da din nou mâinile și-și vor relua înțelegerea lor atât de armonioasă și de frumoasă din sânul cartelurilor.

Combinațiile sinistre ale cartelurilor, ale brevetelor și ale altor înțelegeri asemănătoare nu se limitau nicidecum la perioada care trebuia să urmeze războiului. Așa cum a scris mai târziu Drew Pearson :

Înțelegerea pe baze monopoliste dintre „I. G. Farben" și „Standard Oil of New Jersey" împiedica Statele Unite să-și desvolte industria pentru fabricarea cauciucului sintetic, ținându-i pe americani fără anvelope de cauciuc timp de patru ani. Monopolul dintre „Aluminium Corporation of America" și „I. G. Farben" a avut drept consecință lipsa de magneziu din industria aeronautică americană și a întârziat producția noastră de avioane. Înțelegerea secretă dintre „Bausch & Lomb" și Carl Zeiss a dăunat foarte mult marinei de război a Statelor Unite în ceeace privește periscoapele pentru submarine... [1]

[1] Iată câteva din numeroasele firme americane înregistrate de Comisia Kilgore a Senatului ca fiind legate prin tot felul de carteluri cu trusturile naziste : „Agfa Ansco Corp.", „Aluminium of America", „American Cyanamid Co.", „Bell & Howell, Co.", „Carbid & Carbon Chemical Corp.", „National Aniline & Chemical Co.", „Dow Chemical Co.", „Eastman Kodak Co.", „General Motors Research Corp.", „Goodyear Tire & Rubber Co.", „Procter & Gamble", „Standard Oil Groups".

„Conform înțelegerii noastre" — declarau la 25 Octombrie 1939 con-

Mai existau şi alte căi prin care anumite personaje importante din cercurile industriale şi financiare americane şi-au continuat în timpul celui de al doilea război mondial obişnuita politică de afaceri.

2. „LA CE PREŢ TREBUE SA PLATIM PATRIOTISMUL?"

Pe la mijlocul hotărîtoarei luni Septembrie 1942, când armata a 6-a germană, care număra 330.000 de soldaţi, ataca

---

ducătorii marei firme germane de instalaţii electrice „Siemens-Halske" într'un memorandum adresat firmei americane „Bendix Aviation Co." — „teritoriul dv. geografic prevăzut în contract include Statele Unite, teritoriile lor şi Canada. Intre Canada şi noi există azi stare de război. Cu tot războiul, suntem dispuşi să respectăm pe cât se poate înţelegerea noastră". Conducătorii societăţii Siemens cereau ca „Bendix" „să nu furnizeze instrumente fabricate după un brevet dacă acestea erau destinate inamicilor lor."

Un funcţionar al firmei „Bendix" a răspuns următoarele: „In privinţa schiţelor trimise puteţi fi fără grijă. In ceeace priveşte fabricaţia... vom face cum vom putea mai bine ca să nu ieşim din cadrul pieţei interne"

Siemens a continuat cartelarea şi schimbul de brevete cu numeroase alte concerne, inclusiv „Westinghouse Mfg. Co.".

După război s'a stabilit că societatea Siemens a fost aceea care a proiectat şi a construit instalaţiile din camerele de gaze dela Auschwitz şi din alte lagăre germane de exterminare şi tot ea a avut monopolul echipamentului electric al camerelor de gazare. Unul din proiectele brevetate de Siemens era un sistem atât de perfect de ventilaţie pentru reglarea fluxului gazelor, încât la Auschwitz puteau fi ucişi 10.000 de oameni în douăzeci şi patru de ore...

„I. G. Farbenindustrie", gigantica întreprindere chimică din Germania, avea carteluri cu mai multe firme americane decât oricare alt trust german. Printre aceste firme americane se numărau „Standard Oil of New Jersey", „Du Pont de Nemours" şi „Ethyl Gazoline Corp.", care era pe jumătate proprietatea societăţii „General Motors".

„I. G. Farben" a fost cel mai serios susţinător financiar al lui Hitler şi cel mai mare beneficiar german de pe urma efortului de război nazist. Mai mult decât atât, la procesul dela Nürenberg intentat criminalilor de război naziştі s'a stabilit că „I. G. Farben" făcuse în timpul războiului numeroase „experienţe" cu chimicale şi stupefiante, întrebuinţând drept cobai persoane din lagărele de concentrare. Iată un exemplu tipic: „I. G. Farben" a cumpărat din lagărul dela Auschwitz 150 de femei, cu aproximativ 70 dolari bucata, în vederea experimentării unui nou somnifer.

Mai târziu, într'un raport al societăţii „I. G. Farben" se spunea: „Primit comanda de 150 femei. Cu toată starea lor de slăbiciune, au fost găsite bune pentru acest scop... Experienţele s'au făcut. Toate femeile au murit. Vă vom înştiinţa în curând despre o nouă comandă" (N. A.).

din toate părțile, cu înverșunare, Stalingradul și când trupele din marina și flota de război a Statelor Unite luptau pline de curaj împotriva japonezilor pentru a apăra insula Guadalcanal din Oceanul Pacific, comisia de rezoluții a „Asociației naționale a industriașilor" a ținut o consfătuire secretă la hotelul Pennsylvania din New York. Scopul consfătuirii era de a pregăti programul pe anul 1943 pentru a-l prezenta conferinței din Decembrie a „Asociației naționale a industriașilor".

Câțiva dintre membrii comisiei de rezoluții au insistat ca programul „Asociației naționale a industriașilor" să se concentreze asupra unui singur punct, și anume, câștigarea războiului. James D. Cunningham, președintele societății „Republic Flow Meters" a arătat că „dacă nu va fi câștigat războiul, nu va mai exista nici „epocă postbelică".

La răspunsuri luă cuvântul Lammot du Pont, președintele consiliului de administrație al societății „Du Pont de Nemours". Când începu să facă observațiile sale, în sală se așternu o tăcere profundă.

„Tratați cu guvernul și cu ceilalți palavragii întocmai cum ați trata cu oricare alt cumpărător!" spuse du Pont. „Dacă cumpărătorul dorește să cumpere, n'are decât să dea prețul cerut de vânzător. Intre 1939 și 1942 piața a fost dominată de cumpărător — trebuia să vindem în condițiile pe care le punea el. Când se va termina războiul, piața va fi din nou dominată de cumpărător. Acum însă, noi dictăm prețurile. Cumpărătorii au nevoie de mărfurile noastre: Bine. Atunci să plătească preț bun. Prețul nu este necinstit sau exagerat. Și dacă nu le place prețul, să se mai gândească!"

In timp ce auditoriul asculta cu atenție, du Pont întrebă : „există numitori comuni pentru câștigarea războiului și a păcii? Dacă sunt, vom ține seama de amândoi în 1943. Care sunt aceștia?" Faimosul industriaș continuă să răspundă la propria sa întrebare :

Vom câștiga războiul : a) prin reducerea impozitelor asupra concernelor și asupra marilor venituri, și prin sporirea impozitelor asupra veniturilor mai mici; b) luând sindicatelor orice posibilitate de a da îndrumări industriei cum să producă, cum să trateze cu salariații săi, și alte probleme de felul acesta; c) prin desființarea tuturor instituțiilor guvernamentale care stau în calea comerțului liber.

Majoritatea membrilor comisiei de rezoluţii a „Asociaţiei naţionale a industriaşilor" erau întru totul de acord cu vederile exprimate de Lammot du Pont. De aceeaşi părere erau şi alţi mari oameni de afaceri.

Încă din vara anului 1940, când s'au pus bazele programului american de apărare, mulţi industriaşi americani au refuzat cu îndărătnicie să fabrice armament dacă nu se respectau condiţiile de plată pe care le dictau ei înşişi. Cum la început n'au izbutit să obţină aprobarea guvernului pentru câştiguri exorbitante, pentru privilegiile speciale asupra impozitelor şi pentru alte concesii pe care le cereau ei, aceşti industriaşi au pus la cale ceeace avea să fie cunoscut sub numele de „greva braţelor încrucişate" a capitalului american.

In cartea sa *Cum se fac afacerile,* I. F. Stone scrie că: „In marea grevă a capitalului american din 1940 — grevă care a întârziat din Mai 1940 până la începutul lui Octombrie, semnarea contractelor dintre guvernul Statelor Unite şi industriaşi pentru livrările destinate apărării ţării şi îndeplinirea lor — industria aeronautică a fost utilizată ca un cap de pod în lupta industriaşilor pentru obţinerea de privilegii speciale cu privire la impozitele pe aceste contracte".

Comisia temporară pentru economia naţională, care cerceta concentrarea puterii economice în Statele Unite, prezenta astfel dilema în care se găsea guvernul Roosevelt când era vorba să obţină executarea comenzilor pentru materiale de război :

S'o recunoaştem deschis că atât guvernul, cât şi publicul sunt în grea cumpănă când trebue să trateze cu oameni de afaceri în timp de război sau în timpul unei alte crize. Oamenii de afaceri refuză să lucreze altfel decât în condiţiile pe care le dictează ei. Ei au controlul asupra resurselor naturale şi asupra fondurilor lichide, deţin poziţii strategice în economia ţării, în industrie, au controlul echipamentului tehnic şi cunosc procesul de producţie. Experienţa primului război mondial, care pare că se repetă acum, arată că oamenii de afaceri vor oferi poziţiile pe care le deţin numai dacă sunt „plătiţi cum trebue". De fapt, aceasta este un şantaj...

Raportul Comisiei temporare pentru economia naţională adăuga :

Pentru a impune condiţiile în care vor să lucreze, se pare că oa-

menii de afaceri nu se dau în lături să pericliteze însăşi existenţa guvernului. Situaţia este de aşa natură, încât se pune întrebarea : La ce preţ trebue să plătim patriotismul ?

Atacul japonez dela Pearl Harbor şi faptul că poporul american era angajat într'o luptă pe viaţă şi pe moarte n'au schimbat aproape deloc atitudinea faţă de război a multora dintre marii oameni de afaceri americani. Profitul, nu patriotismul, a rămas interesul lor principal.

„Vina pentru lipsa acută de oţel o poartă marile trusturi ale oţelului care au căutat să-şi perpetueze monopolurile", a declarat la începutul anului 1942 senatorul Harry S. Truman, pe atunci preşedintele Comisiei Senatului pentru apărarea naţională. „Chiar după ce am intrat în război, „Standard Oil of New Jersey" nu şi-a cruţat niciun efort pentru ca guvernul german să-şi poată exercita controlul său asupra unui material de război de importanţă vitală Da, aceasta este o trădare. Nu poate fi numită altfel".

O parte din preţul pe care l-a plătit guvernul american pentru a-şi asigura cooperarea marilor oameni de afaceri la efortul de război a fost că a trebuit să treacă aproape în întregime în mâinile acestor oameni controlul asupra instituţiilor în legătură cu producţia de război.

Vizitând Washingtonul în vara anului 1943, William Allen White a fost foarte turburat când şi-a dat seama în ce măsură aceste instituţii erau dominate de interesele marilor oameni de afaceri. „Oriunde te învârteşti în Washington, îţi dai seama imediat că ducem două războaie, unul în afara ţării şi altul în interior", scria decanul ziariştilor americani în ziarul său *Emporia Gazette*. White continua :

In interior, războiul se duce în sânul diferitelor servicii însărcinate cu coordonarea necesităţilor de război.

Fiecare mare industrie de bunuri din această ţară este organizată pe scară naţională şi multe din ele, poate majoritatea lor, sunt o particică din marile organizaţii internaţionale — carteluri şi concerne — care aparţin ambelor tabere beligerante.

Rămâi surprins întâlnind în diferitele servicii în legătură cu războiul oameni care reprezintă marile trusturi producătoare de mărfuri, carteluri şi sindicate [1]. Nu-ţi vine să crezi că cei care trag sforile sunt

[1] Sindicatele la care se referă citatul sunt o formă a concentrării capitalului monopolist (N. R.).

oameni ai New Dealului. Toată administrația de stat este condusă de proprietarii marilor concerne industriale, oameni care, fie direct, fie prin interpușii lor, controlează un mic grup de oameni bine organizați, care manipulează uzinele acestor trusturi.

Acești magnați care au acaparat posturi de conducere în aparatul de stat, declara William Allen White, erau ferm hotărîți să iasă victorioși din război...

Iată câțiva dintre acești magnați și posturile pe care le dețineau în instituțiile americane în legătură cu războiul :

Williams S. Knudsen, președintele societății *General Motors:* președinte al Biroului Producției de Război :.

Edward J. Stettinius Junior, președintele consiliului de administrație al societății *U.S. Steel:* președinte al Biroului Resurselor de Război.

James V. Forrestal, președintele societății bancare *Dillon Read & Co., Investment Bankers:* subsecretar de stat și apoi ministru al Marinei.

William H. Harrison, vice-președintele societății *American Telegraph & Telephone:* director al producției din Oficiul pentru dirijarea producției.

Philip Reed, președintele consiliului de administrație al societății *General Electric:* director al Diviziei Bunurilor de Consum, din Biroul Producției de Război.

William M. Jeffers, președintele societății de căi ferate *Union Pacific:* director al Oficiului Producției Cauciucului.

Ralph K. Davies, directorul societății *Standard. Oil of California;* administrator delegat pentru petrol.

Sam H. Husbands, director la *Anglo-California National Bank :* președinte al corporației uzinelor de apărare din Corporația finanțării reconstrucției.

Charles B. Henderson, directorul societății de căi ferate *Western Pacific:* președintele Corporației resurselor de metal din Corporația finanțării reconstrucției.

Donald M. Nelson, vice-președintele executiv al societății *Sears Roebuck & Co.:* președinte al Biroului Producției de Război.

---

[1] Orientarea politică a câtorva dintre conducătorii societății „General Motors" se putea deduce din comentariile lui William S. Knudsen, care afirma în 1939 că, după părerea sa, Germania lui Hitler era „minunea secolului al douăzecilea" și din faptul că James Mooney, vice-președintele societății „General Motors" acceptase în anul 1938 o decorație din partea lui Hitler. In timpul războiului, James Mooney a fost omul de legătură pentru contractele de război între „General Motors" și guvernul Statelor Unite. „General Motors" a primit comenzi însumând aproape 14 miliarde de dolari sau aproximativ a douăsprezecea parte din totalul comenzilor alocate (N. A.).

Leo T. Crowley, președintele consiliului de administrație al societății *Standard Gas & Electric Co.:* administratorul Bunurilor străine.

Charles E. Wilson, președintele societății *General Electric Co.:* vice-președinte executiv al Biroului Producției de Război.

William L. Batt, președintele consiliului de administrație al societății *American Management,* președintele societății *SKF Industries:* vice-președinte adjunct al Biroului Producției de Război.

Donald D. Davis, președintele societății *General Mills Inc.:* vice-președinte al Biroului Producției de Război.

T. P. Wright, vice-președintele corporației *Curtiss-Wrivht:* Oficiul Controlului Resurselor Aviatice.

Walter S. Gifford, președintele societății *American Telephone and Telegraph Co.:* membru în Biroul Resurselor de Război și președinte al Comisiei Consultative Industriale de pe lângă Biroul Comunicațiilor de Război. [1]

De vreme ce controlul programului de înarmare încăpuse pe astfel de mâini, era inevitabil ca producția de război să devină în cea mai mare parte monopolul câtorva dintre cele mai puternice concerne industriale din Statele Unite. Acest monopol era atât de concentrat, încât, după statisticile comunicate mai târziu de comisia Senatului pentru micile uzine de război, o sută de mari concerne din Statele Unite primiseră aproape 70% din totalitatea comenzilor de furnituri.

Până în vara anului 1945, la capacitatea de producție a țării s'au adăugat noi uzine și instalații industriale în valoare de 26 miliarde de dolari, subvenționate în cea mai mare parte de guvern. Cei care achiziționaseră aceste noi și uriașe resurse industriale au fost astfel indicați într'un raport al Administrației proprietăților de război:

[1] Încă din August 1941, John M. Coffee, membru în Camera Reprezentanților a citat în *Buletinul Congresului* o listă cu numele a 42 președinți ai marilor trusturi care lucrau ca funcționari superiori în cadrul programului de înarmare. In tot timpul războiului, acești patroni de întreprinderi și sute de directori mai mici ai întreprinderilor lor dețineau posturi-cheie în toate instituțiile guvernamentale legate de planificarea producției de război și de achiziționarea furniturilor de război. Un studiu postbelic făcut de Administrația transporturilor maritime de război a desvăluit că 186 din cei 312 funcționari ai săi erau pe statele de plată ale societăților de navigație și de construcții navale și că mulți alții erau salariații altor întreprinderi anexe, ca asigurările maritime și construcțiile portuare. Cazul Administrației transporturilor maritime de război nu era deloc excepțional, ci mai curând unul obișnuit (N. A.).

In timpul războiului, 250 dintre cele mai mari concerne industriale care fabricau echipament de război controlau 79% din toate uzinele noi, întreprinderi particulare clădite cu banii statului... aceste societăți au achiziționat 70% din totalul disponibilului...

La 29 Aprilie 1938, într'un mesaj către Congres, președintele Roosevelt dăduse acest avertisment grăitor asupra pericolelor inerente ce pândesc Statele Unite din cauza concentrării unei atât de mari puteri economice în mâinile câtorva oameni :

Intâmplări nefericite din afară ne-au dat din nou prilejul să înțelegem două adevăruri simple despre libertatea unui popor democratic.

Primul adevăr este că libertatea în cadrul unei democrații nu poate fi garantată dacă poporul îngădue ca puterea particulară să crească într'o asemenea măsură încât să devină mai puternică decât statul democratic însuși. Aceasta este în esență fascismul — deținerea conducerii de către un individ, un grup sau oricare altă putere particulară ce exercită un control... Azi se observă că în America concentrarea puterii particulare se află într'o creștere fără precedent în istorie...

Cel de al doilea război mondial a dus la o accelerare fără precedent a concentrării capitaliste în Statele Unite.

Contradicția fundamentală, prevestitoare de rele în privința efortului american de război, a fost faptul că, în timp ce, în afara țării, poporul american contribuia la distrugerea fascismului, în interiorul țării se puneau bazele economice ale fascismului american.

Cartea a patra

NOUA INCHIZIȚIE

Intr'adevăr, dacă lucrurile ar evolua în felul acesta — dacă istoria s'ar repeta și dacă am retrăi așa zisele „vremuri normale" de după 1920 — putem fi siguri, că chiar dacă am învinge dușmanul pe câmpurile de luptă din alte țări, vom fi consimțit în țara noastră la împământenirea fascismului.

Președintele Franklin D. Roosevelt
11 Ianuarie 1944

Capitolul XIII

MOARTEA NEW DEALULUI

Acest război care a cuprins lumea întreagă este, aşa cum a spus Stalin, un război de eliberare. Este un război menit să elibereze unele popoare de armata nazistă sau japoneză, iar altele de ameninţarea acestor armate. In privinţa aceasta, sunt întru totul de aceeaşi părere. Suntem oare de aceeaşi părere când se pune întrebarea dacă eliberarea înseamnă mai mult decât atât? Ne întrebăm mai ales dacă cele treizeci şi una de ţări care fac parte dintre Naţiunile Unite angajate acum în aceeaşi luptă sunt de părere că în cadrul acestei îndatoriri comune de eliberare este inclusă şi sarcina de a da *tuturor* popoarelor libertatea de a se guverna singure, de îndată ce o vor putea face, şi libertatea economică ce stă la baza oricărei forme durabile de autoguvernare ?...

Chiar proclamaţiile noastre prin care anunţăm pentru ce luptăm au reliefat propriile noastre lipsuri. Când vorbim despre libertate şi despre drepturile care trebue acordate tuturor popoarelor, ironia paradoxală a stărilor de lucruri dela noi se accentuează atât de mult, încât nu mai poate fi trecută cu vederea. Dacă vrem să vorbim despre libertate, nu trebue să înţelegem prin aceasta numai libertatea noastră, ci şi a altora — libertate pentru toţi dinăuntrul şi din afara graniţelor noastre.

Wendell Willkie, „O singură lume", 1943.

După cum afirmă ziarul londonez *Times*, denumirea de „cortină de fier" a fost născocită de ministrul de finanţe hitlerist von Krosigk şi a fost folosită de propaganda lui Goebbels cu câţiva ani înainte de a şi-o fi însuşit domnul Churchill.

Bartlett, „Locuţiuni uzuale", *ediţia 1948.*

1. MOŞTENIREA RĂZBOIULUI

Douăzeci de milioane de oameni muriseră pe câmpul de luptă. Zeci de milioane de bărbaţi, femei şi copii se sfârşiseră de foame şi de boli în lagărele de concentrare şi în camerele morţii. Uriaşele depozite din centrele naziste de exterminare rămăseseră tixite de zecile de mii de lucruri care aparţinuseră celor ucişi — îmbrăcăminte, jucării şi păr de femeie. Acolo unde odinioară se înălţaseră oraşe renumite în lumea întreagă

pentru frumusețea lor, se întindeau pe distanțe nesfârșite ruinele clădirilor arse și grămezile uriașe de dărâmături. Nenumăratele ființe omenești în mizerie, lipsite de adăpost, rătăceau de-a-lungul continentelor scăldate în sânge ale Europei și Asiei. Pe urmele războiului pășeau foametea, boala, mizeria și sărăcirea masselor.

Și toate aceste suferințe și lipsuri de nedescris se datorau mârșavului complot contrarevoluționar de după primul război mondial, ca și măsurilor sălbatice ale reacțiunii mondiale în anii următori, pentru a înnăbuși aspirațiile democratice ale masselor din lumea întreagă. Această conspirație mondială pentru apărarea privilegiilor celor puțini prin reprimarea și înrobirea celor mulți generase fascismul. Această trădare față de popor a culminat în cel de al doilea război mondial.

Totuși, popoarele ieșiseră triumfătoare din această epocă întunecată și înspăimântătoare de teroare sângeroasă, de uneltiri antidemocratice, de trădare, fascism și război total, deținând în mâinile lor cea mai mare putere ce s'a pomenit vreodată în istorie.

Monstruosul imperiu de temnițe al fascismului creat de puterile Axei zăcea la pământ, în ruine, iar milioanele de oameni eliberați pășeau nestăvilite spre realizarea vechilor lor năzuințe. In Europa răsăriteană se împărțeau țărănimii sărace întinderi mari de pământ și se începeau în grabă planuri uimitoare de reconstrucție. In Indonezia, Indochina, Palestina, Coreea și alte regiuni coloniale și semicoloniale ale lumii fierbea revolta popoarelor. Pe tot întinsul imensului teritoriu al Chinei, valul revoluției populare creștea asemenea unei furtuni uriașe cu neputință de oprit, pregătindu-se pentru clipa culminantă.

In toate țările, inimile bărbaților și femeilor erau pline de speranța unei noi ere de libertate și prietenie între popoare și de pace trainică pe pământ.

Fundamentul păcii și securității lumii era Organizația Națiunilor Unite; iar buna funcționare a acestei instituții, și toți știau acest lucru, depindea efectiv de menținerea alianței strânse care se făurise în timpul războiului între Uniunea Sovietică și puterile apusene.

De ambele părți ale Atlanticului existau însă puternice forțe reacționare care n'aveau interes ca această alianță să fie menținută. Ca și după primul război mondial, principala lor preocupare a fost de a-și apăra interesele lor, de a zăgăzui uriașul val al revoltei democratice și de a susține orânduirea perimată a trecutului. Și, concomitent cu lupta ce se ducea în lumea întreagă împotriva democrației, se auzi din nou apelul contrarevoluționar care chema la o cruciată internațională împotriva „comunismului".

Doar după șase luni dela victoria repurtată asupra Japoniei, având de făcut față dezastruoasei înfrângeri suferite de partidul conservator englez și crizei crescânde din Imperiul Britanic, Winston Churchill redescoperi „primejdia bolșevismului". Intr'un discurs rostit în Statele Unite la 5 Martie 1946 și care s'a bucurat de o largă publicitate, Churchill cerea o alianță antisovietică între Anglia și Statele Unite, împotriva „pericolului din ce în ce mai mare pe care îl prezintă pentru civilizația creștină" comunismul rusesc.

Acest discurs, care a făcut vâlvă în lumea întreagă, a fost rostit de Churchill cu prilejul înmânării unui titlu onorific ce-i fusese conferit de Colegiul Westminster din Fulton, statul Missouri. Acest colegiu prea puțin cunoscut era situat la aproximativ 150 de mile de Independence, orașul natal al președintelui Truman; iar președintele, care citise în prealabil cuvântarea lui Churchill, asistase demonstrativ la ceremonie.

Ca președinte, Truman s'a făcut deseori ecoul repetatelor avertismente ale lui Roosevelt împotriva desbinării în rândurile Națiunilor Unite. Dar aproape imediat după instalarea sa, membrii guvernului apucară pe un drum care trebuia să creeze inevitabil disensiuni în sânul Națiunilor Unite...

Prima desbinare serioasă din rândurile Națiunilor Unite s'a produs la Conferința dela San Francisco, în vara anului 1945. Neînțelegerea s'a iscat când s'a pus problema dacă Argentina să fie sau nu invitată să participe la Conferință și să devină membru al ONU. Delegații englezi și americani sprijineau și cereau admiterea Argentinei, împotriva opunerii delegatului sovietic, Viaceslav Molotov.

Câteva luni mai târziu, chiar guvernul Statelor Unite a dat publicităţii un raport oficial intitulat *Cartea Albastră asupra Argentinei,* care arăta limpede „caracterul fascist-hitlerist al regimului din Argentina", stabilind că „guvernul militar al Argentinei a colaborat cu agenţii inamicului în chestiuni importante de spionaj, precum şi în alte scopuri, dăunând efortului de război al Naţiunilor Unite..."

Ţelul principal al Naţiunilor Unite era de a stârpi definitiv fascismul în lumea întreagă; dar forţând admiterea Argentinei la Conferinţa dela San Francisco, delegaţii americani şi englezi sprijineau cauza unei puteri fasciste, în loc să i se opună. Prin astfel de procedee, guvernele Angliei şi Statelor Unite au iniţiat aşa zisa politică de „mână forte" faţă de Uniunea Sovietică.

In timpul lunilor următoare, acest procedeu avea să devină orientarea politică dominantă a guvernelor Angliei şi Statelor Unite.

Nicăieri nu a fost însă mai flagrantă trădarea principiilor fundamentale ale Naţiunilor Unite decât în politica urmărită după război de guvernele englez şi american faţă de duşmanul lor neîmpăcat, Germania.

La câteva luni după capitularea Germaniei se mai aflau încă neatinse pe teritoriul german ocupat de englezi unităţi ale trupelor germane, complect echipate, totalizând o forţă de aproape o jumătate de milion de oameni, iar în zona americană de ocupaţie, armata Statelor Unite echipa şi înarma mii de soldaţi fascişti, polonezi şi iugoslavi înrolându-i în „gărzi" şi în „companii de muncă". Cei mai mulţi dintre membrii acestor „companii de muncă" scria Raymond Daniell într'o telegramă adresată ziarului *New York Times* din 3 Februarie 1946, „sunt tot atât de antisemiţi şi de antisovietici ca oricare nazist". Mulţi dintre ei, afirma Daniell, luptaseră pe frontul răsăritean împreună cu Wehrmachtul nazist...[1]

[1] La 31 Martie 1948, John O'Donnell scria în ziarul *Washington Times Herald*... „suntem pe cale să dăm o îndrumare militară Germaniei. Deşi unii desmint acest lucru, am întocmit planuri pentru a pune din nou pe picioare unele din combativele divizii germane blindate şi de S.S., dându-le alimente din belşug şi echipament american de primă calitate...

După sfârşitul războiului în Europa, senatorul Harley M. Kilgore, preşedintele subcomisiei din Comisia Senatului pentru probleme militare, a atras de nenumărate ori atenţia, arătând că în zonele occidentale de ocupaţie cartelurile germane, în loc să fie desfiinţate, erau refăcute în mod intenţionat.

In vara anului 1946 acţiunile I. G. Farben se urcaseră la Bursa din München şi Frankfurt dela 68 la 142½.

„Nu sunt încă lămurit dacă domnul Byrnes intenţionează să considere acordurile aliate dela Quebec, Yalta şi Potsdam drept simple petice de hârtie...", a declarat fostul ministru de Finanţe Henry Morgenthau Junior, într'o cuvântare ţinută la radio la 1 Mai 1946, în care denunţa politica pe care secretarul de stat James F. Byrnes o ducea faţă de Germania. „Dacă domnul Byrnes are intenţia să arunce la coş acordul dela Potsdam... prevăd că nu vom face decât să repetăm greşelile fatale dela Versailles şi prin aceasta vom pune bazele celui de al treilea război mondial".

La 11 Septembrie 1946, Edwin Hartrich dela ziarul *New York Herald Tribune* telegrafia din Germania că „oamenii de afaceri şi industriaşii germani" erau satisfăcuţi că America şi Anglia luaseră hotărîrea definitivă de a face din Germania Occidentală o contrapondere împotriva zonei sovietice.

Prin înlocuirea în Ianuarie 1947 la Departamentul de Stat a lui James F. Byrnes cu generalul George C. Marshall, nu s'au produs schimbări în politica externă americană. Puţin după aceea, subsecretarul de stat Dean Acheson declară :

Trebue să grăbim reconstruirea acestor două mari ateliere ale Europei şi Asiei — Germania şi Japonia... Trebue să facem îndată tot ce ne stă în putinţă, chiar fără a avea consimţimântul deplin al celor patru puteri, pentru a ajuta în mai mare măsură la refacerea Europei, inclusiv a Germaniei. [1]

Nemţii, care au fost totdeauna buni soldaţi, ar lupta mai degrabă împotriva adversarului lor istoric, mongolo-slavii din Europa răsăriteană, decât împotriva verilor lor de sânge din apus, scandinavii, englezii, americanii şi francezii... Cu ani în urmă, noi am arătat că Roosevelt a mizat pe o carte greşită în acest război şi că — din punctul de vedere al politicii strict izolaţioniste americane — era preferabil ca Europa să fie sub dominaţia Germaniei. (N. A.).

[1] La 7 Ianuarie 1949, Dean Acheson a fost numit secretar de stat (N. A.).

In Extremul Orient, ca și în Europa, politica americană de „mână forte" față de Uniunea Sovietică se complecta prin sprijinirea militariștilor și a reacționarilor.

După capitularea Japoniei, armata americană din China a continuat instruirea și echiparea a patruzeci de divizii ale Gomindanului, care numărau peste 700.000 de oameni — o forță de două ori mai mare decât aceea pe care o instruise și o echipase armata americană în tot cursul celui de al doilea război mondial. Și în timp ce Ciang Kai Shek lupta cu disperare pentru a menține la putere regimul său feudal corupt, guvernul Truman acorda Gomindanului împrumuturi care întreceau 600 de milioane de dolari, pentru achiziționarea de arme americane rămase în stoc în insulele din Pacific. In 1947, valoarea totală a materialului de război american și a celorlalte ajutoare date lui Ciang Kai Shek depășea suma de patru miliarde de dolari.

Incă dela 26 Noembrie 1945, membrul Congresului american Hugh DeLacey din Washington arăta că politica lui Truman în Extremul Orient reprezintă :

logica marilor oameni de afaceri americani care doresc exploatarea Asiei fără niciun fel de restricții. Este logica imperialismului dolarului. Este logica unui nou război mondial, de astădată îndreptat împotriva Uniunii Sovietice și pornit dela marile baze din Pacific, dintr'o Japonie unde militarismul n'a fost încă stârpit, dela bazele anticomuniste din nordul Chinei..."

Continuarea acestei politici, declara DeLacey, va duce „inevitabil la un război civil" în China...[1]

La 12 Martie 1947, politica de „mână forte" practicată

[1] In vara anului 1946, războiul civil era în toi în China. La început, comuniștii, depășiți cu mult ca număr și limitați doar la câteva provincii din China de Nord, au suferit înfrângeri din partea trupelor bine echipate ale lui Ciang Kai Shek. Dar în curs de doi ani, pe măsură ce tot mai multe milioane de oameni se alăturau comuniștilor, armatele lor luară treptat ofensiva pe toate fronturile. In Octombrie 1948, Mukden, cel mai important centru industrial al Manciuriei, a fost eliberat de Armata Populară Chineză. In următoarele douăsprezece luni, într'o campanie militară extraordinară, armatele comuniste au eliberat vastele teritorii ale Chinei, în timp ce forțele naționaliste fugeau din calea lor. Unul după altul, Pekin, Nankin, Șanhai, Canton și Ciunkin fură eliberate de forțele victorioase ale revoluției chineze.

față de Uniunea Sovietică a ajuns la un punct de cotitură. In ziua aceea, președintele Truman a apărut în fața sesiunii unite a Congresului Statelor Unite, pentru a rosti o importantă cuvântare prin care cerea un împrumut de 400 milioane dolari și ajutor militar pentru guvernele grec și turc. Scopul împrumutului, era, după cum se exprima Truman, acela de a opri „expansionismul sovietic" și răspândirea „bolșevismului" în Europa.

Ziarul *Chicago Daily News* caracteriza discursul lui Truman ca o „invitație deschisă la război" împotriva Uniunii Sovietice.

In timp ce oficial era prezentată publicului american sub aspectul unei cruciate anticomuniste, doctrina Truman reflecta alte considerente care, deși neoficiale, erau de natură mai acută. Așa cum scria la 24 Martie 1947 revista *Time:*

Zarvă mare s'a făcut numai cu privire la Grecia și Turcia, dar în șoaptă se discută despre marile resurse de petrol din Orientul Apropiat.

In timp ce Statele Unite se pregăteau să facă demersuri de importanță istorică, un grup de puternice societăți petrolifere americane luară și ele o hotărîre istorică. Cu aprobarea tacită a guvernelor Statelor Unite și Angliei, societățile încheiară o serie de tranzacții pentru a exploata și a scoate randament deplin din acest ocean de petrol...

Pentru a extrage petrolul acesta, societatea Jersey Standard și asociații ei aveau de gând să investească în furtunosul Orient Mijlociu până la 300 de milioane de dolari.

Titlurile articolului de fond al revistei *Business Week* din 22 Martie erau următoarele: „Democrație nouă, afaceri noi. Acțiunea întreprinsă de Statele Unite pentru a opri răspândirea comunismului în alte țări necesită mari cheltueli pentru

---

La 9 Decembrie 1949, armatele comuniste au ocupat Șengtu, ultima fortăreață naționalistă și au ajuns la frontiera cu Indochina. In afara insulei Taiwan, unde se refugiaseră rămășițele naționaliste, întreaga națiune de 470 milioane de oameni, aproape un sfert din populația lumii, fusese eliberată de către comuniștii chinezi.

In August 1949, într'o scrisoare trimisă președintelui Truman împreună cu Cartea Albă a Departamentului de Stat asupra relațiilor chino-americane, secretarul de stat Acheson declara că: „rezultatul de prost augur al războiului civil din China, a fost o problemă care a depășit guvernul Statelor Unite". Acheson adăuga că „...America a făcut tot ce i-a fost posibil pentru a împiedica acest rezultat al războiului" (N. A.)

baze, ajutor și reconstrucție. In schimb, însă, afacerile americane vor găsi noi piețe în străinătate".

„Toate acestea", scria Ralph Henderson, redactorul financiar al ziarului *New York World-Telegram*, „constitue o afacere mult mai sigură și mai rentabilă pentru cei ce fac investiții. Este o știre bună, care se bazează pe ceva precis".

In același timp, marii oameni de afaceri americani aveau prilejul să găsească motive asemănătoare de entuziasm și în politica internă a guvernului Truman.

2. INTOARCEREA LUI HERBERT HOOVER

Nu trecuseră nici două luni dela moartea lui Franklin D. Roosevelt când, în dimineața de 28 Mai 1945, Herbert Hoover sosi la Casa Albă unde nu mai intrase de doisprezece ani.

Hoover venise cu câteva minute mai înainte de ora fixată pentru întâlnirea cu președintele Truman și, în timp ce aștepta, se plimba încet prin încăperile pe care nu le mai văzuse din Martie 1933. Fostul președinte avea acum șaptezeci de ani; părul lui alb se rărise, fața îi era zbârcită și buhăită; dar, așa cum avea să scrie ziaristul Sidney Shallet câteva luni mai târziu, Hoover se simțea ca „un om nou"...

Conferința dintre Truman și Hoover a ținut trei sferturi de oră. Apoi au fost chemați reporterii fotografi pentru ca să-i fotografieze pe cei doi bărbați care-și strângeau mâna și-și surâdeau afabil unul altuia.

Când fostul președinte părăsi Casa Albă, el fu asaltat de ziariști. „Ce ați discutat?" îl întrebă unul dintre ei.

Hoover își încreți fața într'un zâmbet. „Numai președintele Statelor Unite", răspunse el, „are dreptul să facă declarații cu privire la cele spuse de el vizitatorilor sau la ceeace i-ar fi spus lui vizitatorii. Cred că asta este tot ce ați putea obține dela mine acum".

Gestul lui Truman, care-l chemase pe fostul președinte la Casa Albă, era destul de grăitor.

„Capitala vuia de zvonuri; se spunea că Herbert Hoover... urma să fie din nou pus la treabă, fie chiar numai în calitate

de consilier", scria la 4 Iunie 1945 revista *Time*. Indiferent de urmări, invitația lui Harry Truman a fost tot atât de vicleană pe cât a fost de generoasă. Cu o lovitură de maestru el a cucerit aplauzele partidului republican... și a dat a înțelege că nu este rău intenționat față de nimeni, atitudine pe care a marcat-o și mai mult invitându-i în același timp pe Thomas E. Dewey și pe Alfred Landon să discute cu el „ori de câte ori vor veni la Washington".

Două zile după conferința dintre Truman și Hoover, un editorial al ziarului *Wall Street Journal* scria cu entuziasm:

„Au trecut zilele New Dealului dirijat de Casa Albă".

În perioada când s'a petrecut vizita lui Hoover la Casa Albă au fost demiși din funcțiune numeroși adepți ai „New Dealului", inclusiv trei foști membri ai cabinetului Roosevelt și în scurt timp aveau să se întâmple multe schimbări de felul acesta.

„Numirile din administrația Truman sunt privite în cercurile Congresului ca reprezentând o precizare importantă a politicii guvernului", scria la 7 Iulie 1945 organul oficial al Asociației naționale a industriașilor. „Noul președinte îi înlătură în liniște pe reprezentanții New Dealului care dețin funcții înalte și-i înlocuește cu democrați recunoscuți, în înțelesul care se dădea acestui cuvânt înainte de 1932. Aceasta va avea ca urmare o împrospătare necesară a atmosferei îmbâcsite care a domnit în ultimii doisprezece ani".

Printre „democrații", în înțelesul pe care-l avea acest cuvânt înainte de 1932 și printre nedemocrații — în tot ce poate să însemne totdeauna acest cuvânt, care primiseră posturi cheie în guvernul Truman, erau și următorii :

James V. Forrestal, ministrul de război: fost președinte al băncii de investiții „Dillon, Read & Co." și fost ministru al Marinei. După revista *Time*, Forrestal era „un lup singuratic care își croise din greu un drum" [1].

[1] Intre 1920 și 1930, firma lui Forrestal, „Dillon, Read & Co." a investit câteva sute de milioane de dolari în împrumuturi, destinate trusturilor germane și italiene și dictaturilor sud-americane. In aceeași perioadă, „Dillon, Read" a făcut investiții importante în întreprinderile carbonifere și pentru prelucrarea oțelului ale lui Stinnes și în trustul german al

W. Averell Harriman, ministrul comerțului: asociat în firma bancară „Brown Brothers Harriman & Co."; președintele consiliului de administrație al societății „Union Pacific Railroad Co." și director al altor cinci importante societăți de cale ferată; director al societăților „Guaranty Trust Co.", „Western Union Telegraph Co." și al altor mari concerne.

Arthur M. Hill, președintele Biroului resurselor naționale: președintele societății „Atlantic Greyhound Corp.".

Sidney W. Souers, secretar al Consiliului național al securității : fost vice-președinte al societății „General American Life Insurance Corp.".

Robert A. Lovett, subsecretar de stat: asociat al firmei bancare „Brown Brothers Harriman & Co.".

Generalul de brigadă Charles E. Saltzman, secretar de stat adjunct: fost vice-președinte al Bursei din New York.

Lewis W. Douglas, ambasador în Marea Britanie : fost președinte al societății „Mutual Life Insurance Co.", fost vice-președinte al societății „American Cyanamid" și director al Societății „General Motors".

Archibald Wiggins, subsecretar la Finanțe : fost președinte al societății „Trust Company of South Carolina" și fost președinte al Asociației Bancherilor Americani.

Thomas B. McCabe, președintele Biroului Federal de Rezerve: președintele societății „Scott Paper Co.".

William M. Martin, președintele Băncii de Import și Export : fost președinte al Bursei din New York.

William S. Symington, ministrul aviației : președinte al societății „Emerson Electrical Manufacturing".

Arthur Barrows, subsecretar al ministerului aviației: fost președinte al societății „Sears, Roebuck & Co.".

Cornelius Vanderbilt Whitney, ministru adjunct al aviației : președinte al consiliului de administrație al societății „Hudson Bay Mining and Smelting".

---

oțelului *Vereinigte Stahlwerke,* două concerne germane care finanțau mișcarea nazistă în creștere.

În ceeace privește „Deutsche Bank" și „Dresdner Bank", două întreprinderi bancare germane cu care firma „Dillon, Read & Co." era asociată, publicația *Weekly Information Bulletin* a administrației militare americane în Europa scria la 30 Iunie 1947: „Ele au participat activ la construirea mașinii de război naziste și la exploatarea Europei... Anumiți funcționari superiori ai lui Dresdner Bank sunt acuzați de crime și vor fi judecați de tribunalul din Nürnberg.

După demisia lui Forrestal; în Martie 1949 a fost numit în postul de ministru de război Louis A. Johnson, un avocat foarte bogat, în slujba trusturilor, fost subsecretar de stat la ministerul de război. Ca și predecesorul său, Johnson jucase câtva timp un rol de seamă în cercurile financiare internaționale. În Martie 1943, Johnson fusese numit director la „Consolidated Vultee Corp.", care se bucura de sprijinul trustului bancar anglo-germano-american Schroeder. În Aprilie 1943, Johnson a devenit directorul

Thomas H. Hargrave, preşedintele Oficiului armamentului: preşedinte al societăţii „Eastman Kodak".

Kenneth C. Royall, ministrul Armatei: preşedinte al consiliului de administraţie al societăţii „Mebane-Royall".

Generalul maior William H. Draper, subsecretar la ministerul Armatei: fost vice-preşedinte al firmei bancare „Dillon, Read & Co.".

Sub ocrotirea secretarului de stat Marshall, un număr din în ce mai mare de militari de profesie au intrat în corpul diplomatic, îndeplinind funcţii de răspundere la Departamentul de Stat. In scurt timp, din douăzeci de funcţionari superiori ai departamentului, zece erau militari, astfel că revista *Army and Navy Bulletin* se putea lăuda: „Astăzi, controlul afacerilor străine este de fapt în mâinile armatei"...

„Golurile rămase prin înlăturarea partizanilor New Dealului, — scria *New Republic* — au fost împlinite de două grupuri: generalii şi oamenii Wall Streetului".

Mai exista şi un al treilea grup, pe care corespondenţii din Washington îl porecliseră „Banda din Missouri".

3. BANDA DIN MISSOURI

„Banda din Missouri" era formată din vechi intimi ai preşedintelui Truman şi din camarazi de oaste din primul

---

filialei americane a lui „I. G. Farben", şi anume, „General Aniline and Film Co." şi apoi preşedintele unei firme afiliate la „General Aniline".

In vara anului 1949, numele lui Johnson a fost printre primele implicate într'un mare scandal în legătură cu importantele comenzi de bombardiere B-36 făcute de guvern, deşi armata aviaţiei hotărîse să renunţe definitiv la construcţia acestui model de bombardier. La 6 Iunie 1949, revista *Life* scria: „Membrul Congresului Van Zandt... a arătat că Louis Johnson fusese director la „Consolidated Vultee", care construeşte bombardierul B-36 şi că ministrul aviaţiei, Stuart Symington, face vizite dese în California, la vila lui Floyd Odlum, financiarul care controlează acum „Consolidated Vultee". Conform unor svonuri auzite de Van Zandt, Odlum l-a ajutat pe Louis Johnson să strângă dela diferite persoane între 1.500.000 şi 6.500.000 de dolari pentru fondurile electorale ale partidului democrat".

Pentru amănunte referitoare la participarea lui Louis Johnson în *putschul* fascist nereuşit, desvăluit de generalul Smedley Butler în 1934, a se vedea cap. XI/2 (N. A.).

război mondial. Ei formau ceeace avea să fie cunoscut în scurt timp sub numele de „guvernul particular" al președintelui[1].

Unul din membrii cei mai influenți ai bandei din Missouri era Harry H. Vaughan, un colonel în rezervă, vânjos și grosolan, care fusese secretarul lui Truman în Senat. Truman și Vaughan erau prieteni intimi încă din primul război mondial, când amândoi serviseră ca ofițeri de artilerie într'un regiment din Missouri. Indată după instalarea lui Truman la Casa Albă, Vaughan a devenit aghiotantul militar al președintelui și puțin după aceea a fost înaintat la gradul de general maior. Curând, generalul Vaughan se amestecă în mai toate problemele principalelor instituții guvernamentale, folosindu-se de trecerea de care se bucura pentru a-i servi pe diferiții săi cunoscuți. „In numeroase cercuri trec drept foarte imoral și vă asigur că voi continua să fiu așa", răspunse generalul pe față celor care-l criticau. „Există doar două persoane cărora trebue să le fiu pe plac — domnul Truman și doamna Vaughan. Atâta timp cât le plac lor, sunt mulțumit"[2].

[1] Harry S. Truman fusese pe vremuri negustor de articole de galanterie la Independance, în statul Missouri, și dăduse faliment după 1920. El și-a făcut intrarea în viața politică sub protecția cunoscutei „bande" corupte a lui Pendergast, din Missouri. „Șeful" lor, Tom Pendergast, a obținut în 1922, pentru Truman, un post de judecător de ținut și a sprijinit, în 1934, alegerea lui în Senat, declarând că are nevoie de „omul lui în Senat".

In timpul anilor următori, Truman a rămas în strânse legături cu Pendergast și cu mașina lui politică. Când, în 1939, Pendergast a fost găsit vinovat de evaziune fiscală și a fost trimis la închisoare, Truman l-a sprijinit cu hotărîre pe fostul său mentor politic. Mai târziu, ca președinte, Truman l-a destituit pe procurorul districtual care îl anchetase pe Pendergast.

Aportul lui Truman în Senat a fost cu totul fără importanță până în 1941, când a fost numit președinte al Comisiei Senatului pentru cercetarea problemelor legate de apărarea națională. Datorită în mare măsură activității unor membri capabili din conducerea ei, comisia aceasta a ajuns să fie cunoscută în toată țara.

In 1944, Truman a fost desemnat de conferința națională a partidului republican ca viitorul candidat la postul de vice-președinte al S.U.A. (N. A.).

[2] In vara anului 1949, ca urmare a revelațiilor făcute de ziarul *New York Herald Tribune,* o subcomisie de cercetări a Senatului începu anchetarea șperțurilor de cinci la sută primite de unii funcționari superiori pentru acordarea de comenzi ale guvernului. Interogatoriile au dovedit că unul din personajele principale în acest gen de afaceri era generalul maior Harry H. Vaughan.

Alt membru al bandei din Missouri era James K. Vardaman Junior, fiul defunctului senator James K. Vardaman, care în timpul primului război mondial fusese în fruntea campaniei pe care instituțiile guvernamentale ale Statelor Unite o duceau împotriva negrilor. Ca și Vaughan, Vardaman fusese ofițer de artilerie în primul război mondial și era un vechi prieten al lui Truman. Fost bancher și fabricant de încălțăminte la St. Louis, Vardaman dorise vreme îndelungată să devină marinar; în tinerețe încercase, fără să izbutească, să intre la Academia Navală din Annapolis. Președintele Truman îl numi pe Vardaman în postul de aghiotant naval al său, cu gradul de comandor. Numit apoi guvernator al lui Federal Reserve Board, Vardaman se înțelegea cu oamenii de afaceri, după cum se exprima revista *Time*, „pe limba lor".

Alți doi membri ai bandei din Missouri și ai „guvernului de trepăduși" erau John W. Snyder și doctorul Wallace H. Graham, amândoi prieteni personali ai președintelui.

John Snyder, fost ofițer de artilerie și bancher la St. Louis, poreclit de ziariștii din Washington „Donald Rățoiul", din cauza mersului său legănat, a fost numit în Iulie 1945 director al Oficiului Mobilizării de Război și al Reconversiunii. Preluând această funcție, Snyder anulă numaidecât decretul care limita întrebuințarea materialelor de construcție

---

In înțelegere cu John Maragon, un alt prieten personal al președintelui, și cu colonelul James V. Hunt, fost consilier al Administrației investițiilor de război, Vaughan aranjase repartizarea unor materiale de construcție raționalizate pentru construirea unor hipodromuri, obținuse un pașaport special pentru un fabricant de parfumuri care dorea să plece în Europa și dirijase comenzi militare către firme al căror reprezentant la Washington era Maragon.

Pentru una din aceste tranzacții, Vaughan a primit gratuit șapte frigidere speciale pe care le-a dăruit unor personalități importante din Washington, printre care doamnei Truman și judecătorului Vinson dela Curtea Supremă.

Ziarul *New York Herald Tribune* scria într'un editorial: „...familiarismul, nivelul scăzut al oamenilor din funcțiile publice, evidenta indiferență morală... acestea creează la Washington o ambianță specială. Totul se face dintr'un interes material și orice se rezolvă, dacă te înțelegi cu omul potrivit! Pentru chibrituri, frigidere, hipodromuri sau avansări în armată sunt valabile aceleași criterii... Națiunea ar avea nevoie să fie scutită de această atmosferă de superficialitate intelectuală care domnește în capitală" (N. A.).

la imobilele care aveau prioritate şi începu să suspende repede orice control instituit în timpul războiului. In Iulie 1946, Snyder fu numit ministru al Finanţelor.

Doctorul Wallace Graham, un medic în vârstă de 35 de ani, din Kansas City (statul Missouri), fu adus la Casa Albă ca medic personal al lui Truman şi numit general de brigadă. In Decembrie 1947 s'a descoperit că doctorul Graham era printre cei care speculau pe piaţă preţurile în creştere ale cerealelor. In ciuda acestor fapte, doctorul rămase medicul preşedintelui...

Mai erau câţiva indivizi care, deşi nu erau originari din statul natal al lui Truman, fuseseră admişi şi ei în cârdăşia „bandei din Missouri". Cel mai important dintre aceştia era George E. Allen din statul Mississippi.

Gras, jovial şi cu obrazul buhăit, George Allen fusese unul din cei mai aprigi susţinători ai lui Truman la conferinţa naţională a partidului democrat din 1944 şi îl însoţise pe Truman în turneul său electoral. Indată ce a aflat de moartea lui Roosevelt, Allen a alergat la Casa Albă „cât mai repede posibil", după cum povestea el însuşi mai târziu, pentru a lua contact cu Truman.

Cu toate că Allen nu deţinea la început niciun post oficial în guvern, revista *Time* scria la 7 Ianuarie 1946:

...nimeni nu-l vede mai des pe preşedinte. Nimeni... nu-i este prieten mai intim. George Allen... are un sac cu anecdote care-i plac lui Harry Truman... Când Harry Truman face câte o baie după amiază în bazinul Casei Albe, Allen înnoată alături de el...

Puţine din declaraţiile sau cuvântările lui Truman sunt predate maşinii de multiplicat fără aprobarea lui Allen... Allen este consultat din ce în ce mai des în legătură cu diferitele numiri în posturile importante.

Fiind numit în Februarie 1946 director al Corporaţiei de finanţare a reconstrucţiei, Allen glumi: „Corporaţia este atât de bine organizată, încât chiar un tip ca mine nu-i poate face niciun rău".

In cercurile din Washington, Allen era cunoscut ca „măscăriciul curţii". Rolul său adevărat era însă ceva mai puţin nevinovat...

In afara faptului că era consilierul neoficial al lui Tru-

man, George Allen era director al societăţilor „Consolidated Vultee Aircraft Corporation", „Republic Steel Corporation" „General Aniline and Film Corporation" — o filială a lui „I. G. Farben" — „Hugh Stinnes Corporation" şi al altor aproximativ o duzină de trusturi gigantice, multe din ele având interese în întreaga Europă şi Asie.

In afară de acestea, Allen era colaboratorul intim al lui Victor Emanuel, unul din personajele enigmatice ale Wall Streetului, care conducea firma bancară „Emanuel & Co."; cu ajutorul firmei bancare „J. Henry Schroeder", el obţinuse controlul societăţii „Standard Gas and Aviation Corporation" şi era în strânse legături cu „I. G. Farbenindustrie" şi cu alţi membri ai cercului internaţional de carteluri...

In Octombrie 1946, George E. Allen a fost numit şeful misiunii economice a Statelor Unite din Germania.

In unele cazuri, numirile preşedintelui Truman în posturi importante din guvern ar fi putut provoca scandaluri de proporţii atât de mari, încât Senatul ezita să le aprobe. Printre acestea se număra şi cazul magnatului petrolului Edwin W. Pauley din California.

In calitate de preşedinte al societăţii „Petroleum Corporation of Los Angeles" şi al altor societăţi petrolifere din California şi de întemeietor al firmei „People's Bank of California", Edwin Pauley sprijinise cu hotărîre — ca şi George Allen — numirea lui Truman ca vice-preşedinte. „Nu e vorba de numirea vice-preşedintelui", îi asigura Pauley pe prietenii săi, „ci de aceea a viitorului preşedinte".

La două săptămâni după moartea lui Roosevelt, Pauley fu numit preşedintele delegaţiei americane în Comisia aliată pentru reparaţii, iar la 18 Ianuarie 1946, preşedintele Truman îl numi pe Pauley în postul de subsecretar al Marinei...

După alte două săptămâni, Comisia Senatului pentru Marină deschise la Washington o anchetă cu privire la numirea lui Pauley în postul de subsecretar al Marinei.

Când Pauley a apărut în faţa Comisiei, senatorul Owen Brewster i-a spus rechinului petrolului: „Cred că ar fi bine să ştim cât de departe merge îngăduinţa dumneavoastră. Vă

este oare îngăduit să vindeţi petrol unui departament guvernamental dacă sunteţi subsecretar al Marinei ?"

„Din moment ce nu există restricţii legale, dece n'aş face-o?" a răspuns Pauley.

Senatorul Charles Tobey izbucni : „Aceasta îmi reaminteşte de cercetările făcute în legătură cu ruşinoasa problemă a rezervelor dela Teapot Dome !"

Printre cei chemaţi să depună mărturie în faţa Comisiei Senatului pentru Marină era şi ministrul de Interne Harold Ickes. Puţin înainte de a fi chemat în faţa anchetatorilor, preşedintele Truman l-a sfătuit în particular următoarele : „Desigur că trebue să spui adevărul. Dar fii cât poţi de amabil cu Ed Pauley..."

Ministrul de Interne, care era unul din puţinii partizani de vază ai New Dealului rămaşi în guvern, s'a arătat departe de a fi „amabil" cu Pauley. Referindu-se la un jurnal pe care-l ţinea de când i se încredinţase funcţia ce o ocupa, Ickes spuse Comisiei Senatului că, la 2 Februarie 1945, Pauley menţionase ca un fapt deosebit că strânsese 500.000 dolari pentru campania prezidenţială din 1944 şi că 300.000 de dolari din această sumă proveneau dela trusturile petrolifere din California. „Pauley socotea că ar fi o mare greşeală să dăunăm intereselor acestor trusturi", notase Ickes în jurnalul său.

Ickes mai declarase că, în trenul cu care se întorcea dela Hyde Park la Washington, după funeraliile lui Roosevelt, se întâlnise din întâmplare cu preşedintele Comitetului naţional al partidului democrat, Robert Hannegan, care era cufundat într'o discuţie liniştită cu Harry Vaughan, secretarul lui Truman, şi cu Edwin Pauley. „Toţi cei menţionaţi", povestea Ickes, „au întrerupt discuţia, afară de Pauley, care a avut îndrăzneala să se întoarcă spre mine şi să mă întrebe ce propuneri am de făcut în legătură cu petrolul zonelor maritime..." [1]

[1] De câtva timp Pauley, împreună cu alţi mari petrolişti de pe Coasta de Vest, se străduia să obţină controlul asupra rezervelor petrolifere situate chiar pe ţărmurile Californiei. Aceste rezerve petrolifere, care erau considerate de experţi ca fiind cele mai mari zăcăminte petrolifere neexploatate din Statele Unite, au făcut vreme îndelungată obiectul unor procese, pen-

In urma declarațiilor lui Ickes, președintele Truman își reafirmă încrederea pe care o avea în Pauley. Președintele le spuse reporterilor că, după părerea lui, Ickes „se înșelase, probabil".

După o săptămână, la 13 Februarie 1946, Ickes își anunță demisia din postul de ministru de Interne. „Nu vreau să rămân într'un guvern", a declarat el, „care așteaptă să comit un sperjur de dragul unui partid".

De pretutindeni se ridicau mereu proteste împotriva numirii lui Pauley. In cele din urmă, la 13 Martie, după ce declarase în repetate rânduri că nu va revoca în niciun caz numirea, președintele Truman anulă, împotriva voinței sale, numirea lui Pauley...

Puțin după aceea, Departamentul de Stat anunță că Edwin Pauley fusese numit șeful Comisiei americane de reparații și că era pe cale de a pleca în Extremul Orient pentru a pregăti „un plan economic de pace pe o perioadă îndelungată". Câteva zile mai târziu, Pauley se îndrepta cu avionul spre Tokio.

Cu prilejul plecării lui Pauley în misiune, au fost unii care și-au amintit că, înainte de atacul japonez dela Pearl Harbor, Pauley vânduse Japoniei mari cantități de petrol.

4. ZGOMOT ȘI FURIE

Spre sfârșitul războiului, când mânia publică împotriva dezbinării provocate de Comisia pentru cercetarea activităților antiamericane ajunsese la culme, președintele ei, Mar-

---

tru a se hotărî cine deține jurisdicția asupra acestui petrol: guvernul federal sau statul California. Marile societăți petrolifere manevrau pentru un control exercitat de California, ceeace le-ar fi îngăduit să exploateze petrolul de pe țărmul oceanului fără amestecul guvernului federal.

In toamna anului 1945, ziarul *St. Louis Post-Dispatch*, care ajutase la demascarea faimosului scandal dela Teapot Dome, a arătat că anumite societăți petrolifere, inclusiv „Petroleum Corporation" a lui Pauley, atacaseră rezervele de pe țărmul oceanului, prin sonde care aveau gurile pe plaje. Aceste societăți petrolifere plăteau statului 5 milioane de dolari anual drept chirie pentru această proprietate și extrăgeau petrol în valoare de 20 milioane dolari (N.A.).

tin Dies, şi-a retras candidatura pentru Congres, iar alţi trei membri ai Comisiei au fost înfrânţi în alegeri cu o majoritate zdrobitoare. In acea vreme se credea că această Comisie avea să fie disolvată de Congres. Dar, la 3 Ianuarie 1945, la deschiderea sesiunii celui de al 79-lea Congres, se votă prin surprindere, cu 207 voturi contra 186, legea prin care această Comisie devenea un organ permanent al Congresului.

Răspunzător pentru această lovitură legislativă era membrul Camerei Reprezentanţilor John E. Rankin din Mississippi.

Cu faţa zbârcită şi galbenă, originar din Mississippi, propovăduind supremaţia rasei albe şi antisemit feroce, Rankin fusese citat de *Welt Dienst*, buletinul oficial al propagandei naziste, ca „un american de seamă".

Sub conducerea lui Rankin,[1] în lunile care au urmat victoriei asupra Japoniei, Comisia pentru cercetarea activităţilor antiamericane a pornit pe toate fronturile o cruciată anticomunistă.

Intr'un şuvoi neîncetat de sinistre comunicate de presă, declaraţii publice şi „rapoarte oficiale", Comisia a proclamat că „imperialismul sovietic" tindea la dominaţia lumii şi că o reţea de sabotori şi de spioni împânzeau Statele Unite pentru a afla secretul bombei atomice. Propagandişti antisovietici de profesie, renegaţi comunişti şi alţi „martori experţi" au apărut în faţa Comisiei, înşirând poveşti care-ţi făceau părul măciucă despre „grupurile de spioni roşii" şi despre „pregătirile de război" ale Uniunii Sovietice împotriva Americii.

Comisia pentru cercetarea activităţilor antiamericane se folosise de astfel de basme în mod obişnuit încă din 1938. Dar acum ele erau prezentate poporului american de către presa din întreaga ţară şi de către radio ca ştiri de o importanţă excepţională, fiind citate de înalţi funcţionari de stat ca elemente care afectau în mod hotărîtor politica internă şi externă a Americii.

[1] Deputatul Edwart J. Hart din New Jersey figura numai cu numele ca preşedinte al Comisiei. Adevăratul ei conducător era însă Rankin.

In Ianuarie 1947, conducerea comisiei a fost preluată de deputatul J. Parnell Thomas din New Jersey (N. A.).

Indărătul paravanului cercetărilor făcute, chipurile, în jurul „comploturilor sovietice" şi a „intrigilor comuniste", Comisia a iniţiat între 1946—1947 o ofensivă din ce în ce mai largă împotriva instituţiilor democratice şi a drepturilor constituţionale ale poporului american. Comisia începu să cerceteze numeroase organizaţii progresiste şi antifasciste, pe care le-a caracterizat drept „subversive". Iată câteva dintre acestea :

Congresul drepturilor cetăţeneşti.
Comitetul pentru Arte, Ştiinţe şi Meserii al Cetăţenilor independenţi.
Comitetul Naţional pentru combaterea antisemitismului.
Consiliul Naţional pentru prietenia americano-sovietică.
Comitetul confesiunii unitariene.
Organizaţia de luptă împotriva discriminărilor rasiale a foştilor combatanţi.
Comitetul unit al refugiaţilor antifascişti [1].

Atacurile cele mai directe şi mai sfruntate ale Comisiei la adresa libertăţii cuvântului în America erau îndreptate împotriva industriei cinematografice.

La 20 Octombrie 1947, după ce în prealabil se făcuse o

---

[1] Tactica întrebuinţată împotriva Comitetului unit al refugiaţilor antifascişti era tipică. Ea reprezenta, aşa cum a spus Albert Deutsch dela ziarul *P M*, „nu o anchetă, ci o inchiziţie".

Începând din 1942, Comitetul unit al refugiaţilor antifascişti se ocupa cu colectarea fondurilor şi ajutoarelor medicale şi cu susţinerea spitalelor şi orfelinatelor pentru a-i ajuta pe refugiaţii antifascişti din străinătate, în special pe republicanii spanioli care, după venirea la putere a regimului fascist al lui Franco, emigraseră în Franţa şi Mexic.

La începutul anului 1946, Comisia pentru cercetarea activităţilor antiamericane a denunţat Comitetul unit al refugiaţilor antifascişti ca o „organizaţie a frontului comunist" şi a cerut ca această organizaţie de ajutorare să predea toate registrele şi fişierele ei. Când conducătorii Comitetului refugiaţilor refuzară să execute ordinul, preşedintele Comitetului (eminentul chirurg dr. Edward K. Barsky), secretarul executiv şi cei şaisprezece membri ai biroului executiv fură citaţi pentru ultragierea Congresului, judecaţi şi găsiţi vinovaţi de Curtea Federală; la 16 Ianuarie 1947 ei fură condamnaţi la pedepse între trei şi şase luni şi la o amendă de câte 500 dolari.

Alte persoane acuzate în timpul perioadei postbelice, datorită instigărilor Comisiei pentru cercetarea activităţilor antiamericane, pentru vina de a fi ultragiat Congresul, au fost George Marshall, preşedintele Congresului drepturilor cetăţeneşti; pastorul Richard Morford, directorul executiv al consiliului naţional pentru prietenia americano-sovietică; zece scriitori,

propagandă bine ticluită, Comisia începu interogatorii publice în legătură cu „activitățile subversive" dela Hollywood. Au fost citate două grupuri de martori. Un grup era compus din „martorii prieteni", în majoritate vedete de cinema faimoase, ale căror mărturii „experte" trebuiau, cică, să desvălue activitatea subversivă a comuniștilor din industria filmului. „Martorii neprieteni" erau nouăsprezece scenariști, actori și directori care, după spusele Comisiei, erau figuri de seamă ale „mișcării ilegale" din Hollywood.[1]

Dintru început, interogatoriile s'au desfășurat într'un cadru nemaipomenit de extravagant. Aparate de filmat prevăzute cu benzi de sonorizare înregistrau fiecare gest sau cuvânt al martorilor și al membrilor Comisiei. Reporterii purtau ochelari negri care să-i apere de lumina orbitoare a reflectoarelor. Se făcuseră pregătiri speciale pentru emisiuni radiofonice și de televiziune. Din când în când, Thomas, președintele Comisiei, întrerupea desbaterile pentru a-i ajuta pe fotografi să prindă efectele dramatice.

Iată cum a descris Ruth Montgomery, în ziarul *New*

---

actori și directori din Hollywood, la care ne referim mai departe; și Leon Josephson, un avocat comunist și fost luptător ilegalist antinazist din Germania, care a ispășit o sentință de un an închisoare pentrucă a refuzat să depună în fața membrilor comisiei pe motivul că aceasta este neconstituțională.

În Iunie 1947, secretarul general al Partidului Comunist din S.U.A., Eugene Dennis, a fost judecat, fiind acuzat de ultraj la adresa Comisiei pentru cercetarea activităților antiamericane; a fost găsit vinovat și condamnat la un an închisoare și la o amendă de 1000 dolari. La 27 Martie 1950, condamnarea a fost confirmată și de Curtea Supremă a Statelor Unite (N. A.).

[1] Printre „martorii neprieteni" erau Albert Maltz, autorul unor romane ca *Crucea și Săgeata,* scriitor distins în 1938 cu premiul O. Henry; John Howard Lawson, autor al piesei *Procesiunea,* erudit și istoric renumit; Dalton Trumbo, autorul romanului *Johnny și-a luat arma;* Samuel Orniz și Ring Lardner Junior. Producțiile cinematografice la care lucraseră acești scriitori cuprindeau filme remarcabile, ca: *Mândria marinarilor; Destinația Tokio; Acțiune în Atlanticul de Nord; Frăția dintre oameni; și Casa în care trăiesc.*

Alți doi „martori neprieteni" au fost Adrian Scott și Edward Dmytryk, respectiv, regisorul și directorul mult apreciatului film *Focuri încrucișate* (N. A.).

York Daily News, depoziția unuia dintre martorii principali ai Comisiei, Robert Taylor :

Peste o mie de femei, înghesuindu-se și suspinând de emoție au luat azi cu asalt sala de ședințe a Camerei pentru a-l vedea pe Robert Taylor, „steaua de cinematograf". Sala de audieri era tixită, iar în sălile alăturate se adunaseră sute de curioși. O bătrână de vreo 65 de ani, care se cățărase pe un radiator pentru a-l vedea mai bine, a căzut și s'a lovit la cap. In învălmășala nebună dela ușă, unii și-au rupt și hainele... Depoziția lui Taylor era întreruptă mereu de aplauze furtunoase.

Inclinând capul cu multă grijă, exact după unghiul cel mai potrivit pentru fotografi, Taylor a declarat solemn : „Eu, personal, socotesc că Partidul Comunist trebue să fie pus în afara legii. Dacă mi-ar sta în putință, i-aș trimite pe toți în Rusia". Fiind rugat să dea numele câtorva comuniști din industria filmului, Taylor a pomenit numele a doi actori. „Sunt singurii de care-mi amintesc acum", a spus el. A făcut o pauză și apoi a adăugat, șovăind : „Nu știu dacă sunt comuniști".

Timp de cinci zile, alți „martori prieteni" au depus mărturii asemănătoare cu privire la „activitatea comuniștilor" din Hollywood.

Când veni rândul „martorilor neprieteni", li se interzise categoric să citească declarațiile pe care le aveau pregătite și fură interogați cu brutalitate în legătură cu apartenența lor politică și sindicală. Când aceștia invocau neconstituționalitatea unor astfel de întrebări, li se lua imediat cuvântul, iar președintele Thomas îi acuza de ultraj.

In ciuda tuturor eforturilor făcute pentru a-i intimida, „martorii neprieteni" refuzară să se lase șantajați.

„In țara noastră votul este secret și-l privește pe fiecare cu cine votează", a declarat scriitorul Alvah Bessie. „Generalul Eisenhower a refuzat să declare apartenența lui politică și ceeace e valabil pentru el, e și pentru mine".

Intre timp, indignarea populației împotriva tuturor acestor procedee, creștea în întreaga țară. Sindicatele, organizațiile cetățenești și de ajutor reciproc, grupările religioase și cetățeni de seamă au dat declarații prin care înfierau caracterul, obiectivele și metodele Comisiei.

Ziarul *Detroit Free Press* scria într'un editorial :

Astăzi, activitatea cea mai antiamericană din Statele Unite este chiar conduita Comisiei Congresului pentru cercetarea activităţilor antiamericane. Existenţa unei comisii a Congresului care încearcă să păteze reputaţia unor bărbaţi şi femei numai din plăcerea plină de sadism de a-i vedea menţionaţi în titlurile gazetelor n'ar trebui să fie îngăduită... Comisia care se intitulează cu ipocrizie Comisie pentru cercetarea activităţilor antiamericane, ar trebui desfiinţată cât mai repede posibil de către Congresul Statelor Unite.

Văzând că opinia publică o condamnă din ce în ce mai hotărît şi având de înfruntat atitudinea curajoasă a martorilor, Comisia pentru cercetarea activităţilor antiamericane se grăbi pe neaşteptate să termine cu interogatoriile. La 30 Octombrie, după ce ascultase numai zece din cei nouăsprezece „martori neprieteni", preşedintele Thomas anunţă brusc că interogatoriile se suspendă fără termen.

Forţele democraţiei din Statele Unite câştigaseră o importantă victorie.

Dar această victorie nu era completă.

La 25 Noembrie, cincizeci de conducători din industria filmului, reprezentând toate marile studiouri publicau o declaraţie prin care făceau cunoscută hotărîrea lor de a nu mai da de lucru comuniştilor şi de a „concedia sau de a suspenda fără niciun fel de despăgubiri" pe cele zece personalităţi dela Hollywood acuzate de ofensă adusă Congresului[1].

Declaraţia proprietarilor de întreprinderi cinematografice a fost salutată cu mult entuziasm de membrul Camerei Reprezentanţilor, Thomas, care a definit-o drept „o acţiune constructivă şi o lovitură puternică dată comuniştilor". Preşedintele Comisiei pentru cercetarea activităţilor antiamericane mai adăuga: „Interogatoriile şi demascările noastre vor continua"[2].

Totuşi, cel mai semnificativ lucru în privinţa Comisiei

[1] Declaraţia proprietarilor de întreprinderi cinematografice a fost redactată cu asistenţa juridică a fostului secretar de stat James F. Byrnes (N. A.).

[2] La 8 Noembrie 1948, Thomas, care fusese membru al Comisiei pentru cercetarea activităţilor antiamericane, dela întemeierea ei, în 1938, a fost acuzat de un juriu federal că a fraudat guvernul. El era învinuit de a fi încărcat propriile sale state de plată şi acelea ale Comisiei pentru cercetarea activităţilor antiamericane prin introducerea unor persoane care nu îndepliniseră niciun serviciu.

Congresului pentru cercetarea activităților antiamericane nu era faptul că ea își continua, în 1947, pe o scară mult mai mare și funcționând ca o instituție permanentă a Congresului, josnica conspirație antidemocratică pusă la cale de deputatul Dies cu un deceniu în urmă. Faptul cel mai semnificativ în legătură cu această Comisie era că politica ei și cea a guvernului Statelor Unite erau acum, din multe puncte de vedere, identice.

In timpul guvernării lui Roosevelt, funcționari superiori din Ministerul Justiției denunțaseră Comisia pentru cercetarea activităților antiamericane ca fiind „antidemocratică" și „chiar ea însăși subversivă". Acum însă, procurorul general Tom Clark li se adresă în felul următor membrilor Comisiei la una din ședințele ei:

Cred că am putea spune că voi, cei din Congres, și noi, cei din Ministerul Justiției, lucrăm în sectoare de activitate înrudite și că urmărim aceleași scopuri. Programul acestei comisii... poate aduce reale servicii poporului american.

In timpul guvernării lui Roosevelt, chiar J. Edgar Hoover ascunsese cu grijă legăturile lui cu această Comisie. Acum însă, după cum spunea revista *Life*, exista o colaborare susținută cu Biroul Federal de Investigații iar Hoover, șeful Biroului Federal de Investigații, declarase:

Intrucât această Comisie își îndeplinește obligația de a demasca faptele în fața opiniei publice, merită sprijinul americanilor leali, patrioți.

Niciuna dintre activitățile propagandistice ale Comisiei nu fusese mai aspru condamnată de către persoane cu funcții de răspundere în guvernul Roosevelt decât atât de des repetata ei acuzație în legătură cu „infiltrarea comuniștilor" în serviciile publice și cererea ei insistentă de a se face o „epurare" a „funcționarilor publici neleali". La 22 Martie 1947

Negând cu indignare această acuzație, președintele Comisiei pentru cercetarea activităților antiamericane a declarat că „va continua să-i demaște pe cei care participau la această conspirație comunistă, indiferent dacă sunt funcționari, oameni de știință, diplomați, conducători ai muncitorimii sau stele de cinematograf."

Găsit vinovat, Thomas a fost condamnat, la 9 Decembrie 1949, la 18 luni închisoare și la o amendă de 10.000 dolari (N. A.).

însă, președintele Truman însuși promulgă un decret pentru cercetarea lealității tuturor funcționarilor guvernamentali și pentru concedierea celor „neleali".

Președintele Roosevelt caracterizase Comisia pentru cercetarea activităților antiamericane ca fiind „josnică, antiamericană și de o necinste notorie".

In decretul asupra „lealității", președintele Truman stipula că una din cele patru instituții principale pentru cercetarea și determinarea lealității funcționarilor publici trebuia să fie „Comisia Congresului pentru cercetarea activităților antiamericane".

Capitolul XIV

VÂNĂTOARE DE VRĂJITORI LA WASHINGTON

Şi de teamă ca cineva să nu caute să vă convingă pe voi, nobili şi burghezi, că aceste argumente desnădăjuite ale unor oameni învăţaţi aflaţi la cheremul vostru sunt simple fantezii şi nu adevăruri, aş putea să vă povestesc ce am văzut şi auzit în alte ţări în care domneşte tiranic acest fel de inchiziţie crâncenă. Acolo l-am găsit şi l-am vizitat pe celebrul Galileu, îmbătrânit, un prizonier al Inchiziţiei, din cauză că el gândeşte în privinţa astronomiei altfel decât gândesc cenzorii franciscani şi dominicani.

John Milton, Areopagitica, 1644.

Ţara va mişuna de informatori, spioni, denunţători şi toată acea pleavă de târîtoare care se înmulţesc sub o putere despotică. Clipele de cea mai mare destindere, intimităţile unei prietenii sau retragerea în căminul propriu, nu mai prezintă nicio siguranţă... Să nu ni se spună că facem să crească însufleţirea împotriva unei agresiuni străine, instaurând tirania la noi şi că suntem destul de absurzi să ne numim noi înşine liberi şi luminaţi în timp ce apărăm principii de care s'ar fi ruşinat până şi epoca barbariei gotice.

Din cuvântarea împotriva Legii din 1798 cu privire la rebeliune, ţinută de Edward Livingstone în Camera Reprezentanţilor.

Prietenii dumitale şi cei cu care lucrezi împreună sunt inteligenţi, abili?

O întrebare pusă în 1948 de Biroul pentru cercetarea loialităţii unui funcţionar public acuzat de neloialitate.

1. CERCETAREA LEALITĂŢII

Decretul 9835 a fost promulgat de preşedintele Truman după zece zile dela data când rostise în faţa Congresului discursul în care proclamase doctrina Truman. Apropierea în timp nu era singura legătură între cele două evenimente. In timp ce doctrina Truman prevedea o politică externă care să

ajute reacțiunea și contrarevoluția pentru a împiedica „expansiunea comunismului" în străinătate, decretul lui Truman pentru „cercetarea lealității" enunța un program intern de represiune și de control al gândirii, în vederea combaterii „pericolului comunist" în Statele Unite.

O acțiune complecta pe cealaltă. Amândouă oglindeau adâncile schimbări petrecute în Statele Unite după moartea lui Franklin Roosevelt...

Intr'o știre transmisă din Washington de agenția „Associated Press" în ziua promulgării decretului prezidențial, se arătau țelurile multiple ale legii pentru cercetarea lealității și urmările pe care le va avea pentru întreaga țară :

Decretul președintelui Truman... se referă la aproape 2.200.000 de funcționari publici. Aplicat pe bază individuală, acest decret ar putea, în principiu, să vizeze pe oricine din serviciile publice, dela președinte până la omul de serviciu al oficiului poștal din oricare orășel.

Fără a defini ce se înțelege prin lealitate, decretul prevedea un program amănunțit în privința procedurii interogatoriilor, inclusiv înființarea unor „birouri pentru cercetarea lealității" în toate serviciile de stat și alcătuirea unei liste a „organizațiilor neleale", care trebuia să fie întocmită de procurorul general. Scopul oficial al acestui program era de a „apăra cât mai bine Statele Unite de primejdia infiltrării persoanelor neleale în rândurile funcționarilor".

In realitate, decretul nu prevedea nicio metodă pentru a împiedica activitatea eventualilor agenți și spioni străini, activitate îndreptată împotriva guvernului Statelor Unite — astfel de posibilități fiind deja prevăzute pe larg în legile federale existente. Așa cum scria L. A. Nikoloric, membru al binecunoscutei firme de avocatură din Washington „Arnold, Fortas și Porter", într'un articol din revista *The Progressive*, intitulat „Programul nostru nelegal de lealitate":

Programul pentru cercetarea lealității nu ne poate ajuta să prindem vreun spion, pentrucă, după cum arată și numele lui, el este o metodă care servește ca să se constate supunerea totală a funcționarilor federali față de unele norme de gândire nu prea bine precizate. Scopul evident este de a-i descoperi pe comuniști, dar dacă ești salariat public, poți fi stigmatizat pe viață, chiar dacă nu ești și n'ai fost niciodată comunist. Ca funcționar al unui serviciu federal, nu ești leal dacă,

după părerea biroului pentru cercetarea lealității al departamentului din care faci parte, ești sau ai fost vreodată:

1. simpatizant al comunismului;
2. binevoitor față de organizații considerate ca simpatizând cu comunismul;
3. în legătură cu persoanele incluse la punctul 1 sau 2;
4. considerat prea vorbăreț față de persoanele incluse la punctele 1, 2 sau 3.

Nikoloric adăuga: „Mai mult încă, nu se cere ca birourile *să dovedească* apartenența ta la una din aceste categorii Dacă există numai vreo bănuială, verdictul este în defavoarea ta".

Comentând tehnica procedurală indicată în decret, patru dintre cei mai eminenți juriști — Ernest N. Griswold, decanul Facultății de Drept dela Harvard; Austin W. Scott, un eminent specialist în legile privitoare la trusturi; Milton Katz, profesor la Facultatea de Drept dela Harvard; și Zechariach Chafee Junior, o autoritate recunoscută în materie de drept constituțional și profesor de drept la Harvard — scriau într'o scrisoare adresată, la 13 Aprilie 1947, ziarului *New York Times:*

Nu se prevede ca acuzatului să-i fie aduse la cunoștință dovezile de vinovăție, așa încât el să poată să le combată. Într'adevăr, nici nu se cere măcar ca dovezile ce există împotriva lui să fie prezentate la interogatoriu.

Nu se prevăd dispozițiI pentru înregistrarea amănunțită a interogatoriului și nici măcar întocmirea vreunui proces-verbal. Nu se cere ca rezultatele investigațiilor făcute de biroul pentru cercetarea lealității să se sprijine pe dovezi...

Reprezentanții „aleși" ai poporului american au acordat și mai puțină importanță faptului că programul pentru cercetarea lealității era antidemocratic și anticonstituțional. Cu puține excepții, membrii Congresului, atât democrați, cât și republicani, au salutat cu entuziasm decretul lui Truman, socotindu-l o „contribuție de importanță vitală" pentru binele națiunii.

„Tot e bine că (Truman) și-a dat în sfârșit seama de adevărurile pe care i le-am spus în ultimii ani", a declarat Joseph E. Martin, președintele republican al Camerei Reprezentanților.

„Programul președintelui este aproape identic cu acela

pe care îl susţinea de cel puţin patru ani Comisia Camerei pentru cercetarea activităţilor antiamericane", afirma membrul Camerei Reprezentanţilor Karl E. Mundt, unul dintre cei mai activi membri ai Comisiei.

După părerea membrului Camerei Reprezentanţilor John E. Rankin, decretul era „tocmai lucrul de care avea nevoie ţara"...

Intorcându-se dela procesele dela Nürnberg din Germania, unde fusese consilier şef adjunct al statului major de procurori americani, Abraham Pomerantz scria la 4 Mai 1947, într'o scrisoare adresată ziarului *New York Times:*

...sistemul nostru juridic şi-a însuşit tirania germană împotriva căreia am luptat şi pe care am condamnat-o. Mă refer la decretul care prevede că oricare din cei două milioane şi jumătate de funcţionari de stat poate fi de îndată concediat dacă este sau a fost vreodată membru sau „simpatizant" al vreunei organizaţii sau grupări trecute de procurorul general al Statelor Unite pe lista lui neagră.

Organizaţia condamnată nu primeşte niciun act de acuzare şi nicio înştiinţare prin care să i se conteste lealitatea. Nu este supusă la niciun interogatoriu şi nici nu i se dă prilejul de a combate acuzaţia... Cetăţeanul american... nu are nicio posibilitate să facă apel împotriva condamnării din oficiu a organizaţiei sale de către procurorul general.

Această condamnare fără judecată, folosită doar în zilele cele mai întunecate ale inchiziţiei naziste, este o inovaţie surprinzătoare în procedura juridică americană.

Pomerantz adăuga:

După părerea mea, dela legile noastre cu privire la străini şi la răzvrătire, decretul acesta este şi în fond şi în formă legea cea mai îngrozitoare **şi întru totul aidoma legilor naziste.**

Această înfierare a decretului pentru cercetarea lealităţii nu l-a turburat nicidecum pe procurorul general Tom C. Clark. Folosind un limbaj ce amintea foarte mult de acela pe care-l folosise procurorul general Palmer în timpul prigoanei anticomuniste de după primul război mondial, Clark înfăţişă programul pentru cercetarea lealităţii ca un mijloc de a promova „principiile creştinismului" şi de a apăra „democraţia şi drepturile constituţionale pentru care au luptat şi pe care le-au dobândit înaintaşii noştri".

Din materialul pus la dispoziţie în cea mai mare parte

de către Biroul Federal de Investigaţii şi de Comisia pentru cercetarea activităţilor antiamericane, procurorul general începu să întocmească, după cum scria ziarul *New York Times*, „o primă listă indicatoare a organizaţiilor comuniste, care urma să fie folosită pentru urmărirea funcţionarilor publici neleali". La 4 Decembrie 1947 a fost dată publicităţii această primă listă. Ea cuprindea numele a şaptezeci şi opt de organizaţii care, după părerea procurorului general Clark, erau „totalitariste, fasciste, comuniste sau subversive".

Aproape jumătate din organizaţiile citate de procurorul general erau organizaţii germane, japoneze şi italiene care activaseră în Statele Unite înainte şi în timpul războiului. Niciuna din aceste organizaţii nu mai exista.

Restul listei cuprindea numai grupări progresiste şi de stânga, comitete care luptau pentru apărarea libertăţilor cetăţeneşti şi organizaţii antifasciste. „In alcătuirea acestei liste", spunea ziarul *PM*, „Clark pare să fi urmat indicaţiile Comisiei Camerei pentru cercetarea activităţilor antiamericane" [1].

La 28 Mai 1948, Clark a dat publicităţii o a doua listă „subversivă", care declara „neleale" alte treizeci şi două de organizaţii. Singura organizaţie fascistă de pe această a doua listă era *Ausland Organisation der N.S.D.A.P.*[2], o organizaţie nazistă din străinătate, care îşi încetase, bineînţeles, existenţa cu mult înainte ca lista lui Clark să fi fost redactată...

Cu privire la întrebuinţarea care se va da acestor liste, procurorul general declara: „Vom proceda aşa cum se obişnueşte în America, într'un mod ordonat, legal. Nu vom folosi tactica Gestapoului lui Hitler şi nici nu vom distruge instituţiile înseşi ale libertăţii şi dreptăţii, pentru apărarea cărora am luptat atât de greu".

Dar acţiunile birourilor pentru cercetarea lealităţii, re-

[1] Printre organizaţiile progresiste de pe lista lui Clark, alături de Partidul Comunist din U. S. erau „Congresul drepturilor cetăţeneşti", „Comitetul unit al refugiaţilor antifascişti", „Consiliul naţional al prieteniei americano-sovietice", „Veteranii împotriva discriminării", „Congresul naţional al negrilor", „Uniunea veteranilor negri şi aliaţi din America" şi „Ordinul internaţional al muncitorilor".

[2] Organizaţia pentru străinătate a partidului naţional socialist german (N. R.).

cent înființate, erau mai grăitoare decât cuvintele procurorului general. Prin activitatea lor, ele au ajuns în curând să evoace, așa cum se exprima Abraham Pomerantz, „umbrele pestilențialelor tribunale naziste".

2. INDĂRĂTUL UȘILOR FERECATE

„Procedura folosită în aceste birouri" scria avocatul L. A. Nikoloric în articolul său „Programul nostru nelegal de lealitate", „violează prevederile amendamentelor 5 și 6 din „Declarația Drepturilor Omului". Funcționarul „răspunde" acuzațiilor acuzatorilor și nu unui judecător imparțial. Nu i se spune de unde provin informațiile acuzatoare; nu are posibilitatea să atace seriozitatea provenienței lor... Singura lui apărare este să dovedească un fel de nebuloasă stare de spirit „leală".

Dar „cel mai condamnabil aspect al programului pentru cercetarea lealității" era, după Nikoloric „calitatea dovezilor pe care se întemeiau acuzațiile".

Avocatul, care în calitate de consilier asistase diferiți funcționari în diferite anchete pentru cercetarea lealității, cita cazuri specifice în sprijinul punctului său de vedere. Iată câteva din aceste cazuri:

Domnișoara A. stătea odată pe săptămână, după amiază, la intrarea unui cinematograf și colecta bani pentru Ajutorul de război destinat Uniunii Sovietice. Ea îi convinsese, deasemenea, pe senatorii Ball și Pepper să vorbească concetățenilor ei despre necesitatea unei alianțe cu Uniunea Sovietică. Acestea se petrecuseră în 1943, când Uniunea Sovietică ducea greul războiului în Europa. Domnișoara A. lucra, deasemenea, la Crucea Roșie, strângea bani, și croșeta flanele pentru Ajutorul de război destinat Angliei și Franței. Pe temeiul acestor fapte a fost acuzată de nelealitate față de Statele Unite.

Domnul B. s'a căsătorit cu o fată care, cu zece ani în urmă, pe când termina ultimul an al unui colegiu, fusese membră a Ligii Tineretului Comunist. In această școală, Liga Tineretului Comunist lupta mai ales pentru reducerea taxelor de internat și sporirea burselor. Doamna B. ieșise din Liga Tineretului Comunist după șase sau opt luni și de atunci nimeni nu mai susținea că ar fi avut legături cu comunismul. Domnul B. a fost acuzat de nelealitate față de țara sa.

Domnul C. avusese un prieten în colegiu. Prietenul, pe care C. nu-l mai văzuse de 15 ani, fusese implicat într'un proces în care alte nu-

meroase persoane erau acuzate de comunism. Răspunzând unui apel adresat de acest om aproape tuturor colegilor săi de clasă, domnul C. contribuise cu o sumă de bani pentru apărarea prietenului său. Cu toate că acesta a fost achitat, domnul C. a fost acuzat de nelealitate.

Domnul D. era funcționar civil al forțelor de ocupație din Japonia. La o conferință, el a sugerat ca, odată cu distribuirea îngrășămintelor acordate agricultorilor japonezi, forțele de ocupație să ceară ca un anumit procent din producția agricolă să fie imediat pus pe piață prin mijlocirea autorităților de ocupație, pentru a evita stocarea. Un ofițer superior care participa la conferință l-a întrebat dacă este comunist și dacă are ceva împotriva libertății comerțului. Domul D. i-a răspuns că nu este comunist, că este pentru libertatea comerțului, dar socotește că propunerea lui va pune capăt bursei negre. Puțin după aceea, domnul D. a fost destituit și s'a întors în Statele Unite, fiind acuzat de nelealitate din cauza acestui incident.

Un asociat al domnului E. a comunicat Biroului Federal de Investigații că „auzise" că soacra domnului E. este rusofilă. Domnul E. a fost acuzat de nelealitate.

Acestea nu erau cazuri izolate. După expresia lui Nikoloric, erau *caracteristice pentru acuzațiile aduse în numeroasele cazuri concrete pe care le cunosc. Deseori, chiar după ce a fost supus unui interogatoriu, funcționarul nu e în măsură să precizeze pentruce i s'au adus acele acuzații.*

Felul în care erau luate interogatoriile în birourile pentru cercetarea loialității era tot atât de neobișnuit ca și „dovezile" în baza cărora funcționarii guvernamentali erau acuzați de nelealitate. Iată câteva întrebări tipice puse funcționarilor federali, extrase din interogatoriile comisiilor pentru cercetarea lealității:

Prietenii dumitale și cei cu care lucrezi împreună sunt inteligenți, abili?

Ai o carte de John Reed?

Ești bănuit că simpatizezi cu cei lipsiți de privilegii. E adevărat?

Tatăl dumitale s'a născut în țara noastră?... Ce știi despre tatăl lui?

Crezi că forma rusească de guvernare este potrivită pentru poporul rus?

Ești pentru planul Marshall?

Ce crezi despre discriminarea față de negri?

Dumneata sau soția dumitale ați invitat vreodată un negru la dumneavoastă acasă?

Crezi că soția dumitale are vederi politice progresiste?

Vreuna din rudele dumitale a fost înscrisă în Partidul Comunist?

Ai participat vreodată împreună cu soția dumitale la reuniuni unde s'au luat în discuție idei progresiste?

Ce părere ai despre situaţia din Italia?
Ştii dece se opune biserica catolică comunismului?
Să presupunem că ai afla că soţia dumitale este comunistă. Ce ai face în acest caz?

Pe când strângea materialul necesar unei serii de articole de demascare a programului pentru cercetarea lealităţii, Bert Andrews, şeful redacţiei din Washington al ziarului *New York Herald Tribune* şi laureat al premiului Pulitzer pentru gazetari pe anul 1947 a vizitat Departamentul de Stat cu scopul de a strânge date în legătură cu cazurile a şapte funcţionari care fuseseră concediaţi, fiind acuzaţi de nelealitate. Andrews avu o convorbire informativă cu trei funcţionari ai Departamentului de Stat, pe care-i întrebă „dacă este corect şi cinstit" să stigmatizezi un funcţionar ca neleal şi să-l concediezi „fără să-i desvălui de cine a fost acuzat şi pentruce". Andrews dorea să ştie dacă acestea sunt procedeele folosite în America.

Obosit în cele din urmă de discuţie, unul din funcţionarii Departamentului de Stat izbucni: „Dece să ne tot codim să spunem lucrurilor pe nume? Este foarte posibil ca oricare din cei prezenţi să cadă victimă a unei înscenări, dacă are la Departamentul de Stat destui duşmani care vor să-l zboare de aici".

In timp ce Andrews asculta cu o uimire crescândă, funcţionarul continuă: „Da, un asemenea lucru este foarte uşor de conceput. Şi, întocmai ca domnul... — şi aici rosti numele unuia dintre funcţionarii Departamentului care fusese concediat — nu am avea drept de apel, chiar dacă am fi complect nevinovaţi".

„Ce aţi spus?" întrebă uluit Andrews.

Funcţionarul Departamentului de Stat repetă liniştit cele afirmate mai înainte.

„Dacă un om de inteligenţa dumneavoastră", rosti Andrews, „poate spune aşa ceva fără ca să-l impresioneze în mod neplăcut şi fără să i se pară că este în primejdie, atunci înseamnă că este ceva putred în toate astea".

Hotărît, nu numai la Washington, dar în tot cuprinsul Statelor Unite era ceva putred.

Capitolul XV

SISTEME DE OPRIMARE

După cum am văzut, puterile excepționale acordate în timp de război, fiind necesare pentru apărarea țării în această perioadă, au fost exercitate pe scară întinsă după ce necesitățile de război trecuseră, în condiții pentru care nu fuseseră niciodată prevăzute; având în vedere precedentele stabilite mai sus, am putea foarte bine să ne întrebăm dacă forma constituțională de guvernământ care s'a păstrat până acum în această republică va putea supraviețui unui mare război, chiar dacă acesta s'ar sfârși printr'o victorie.

Dintr'o prelegere ținută de Charles Hugues la Facultatea de Drept dela Harvard, la 21 Iunie 1920.

Adevărații trădători ai Americii sunt acum... tocmai acei falsi patrioți care se bat cu pumnul în piept, care împiedică să se răspândească descoperirile de importanță socială, neagă libertatea de întrunire a intelectualității cinstite și pretind — în timp ce deasupra lor se adună nori amenințători de furtună — că America este un porumbel voios al păcii și al prosperității, o pasăre a paradisului, un augur al veștilor fericite într'o lume plină de disperare.

Din prefața lui Samuel D. Schmalhausen la cartea Iată America! *apărută în anul 1931.*

1. UN PLAN SINISTRU

La 15 Iunie 1947, întorcându-se din Canada, unde fusese într'o vizită oficială, președintele Harry Truman făcu un popas pentru a admira vestita priveliște pe care o oferă cascada Niagara.

Truman contemplă câtva timp, în tăcere, uriașa cădere de apă. Apoi spuse gânditor: „Nu mi-ar plăcea deloc să trec Niagara într'un butoi".

In acea vreme se mai puneau însă și alte probleme poporului american.

După sfârșitul războiului, prețurile continuaseră să se ridice vertiginos, lăsând cu mult în urmă salariile. In Iunie 1947,

conform statisticilor Ministerului Muncii, prețurile crescuseră cu 18% față de cele din Iunie 1946. „Dacă această urcare a prețurilor continuă", atrăgea atenția doctorul Edward Bernecker, inspector general al spitalelor din orașul New York, „un mare pericol amenință sănătatea păturilor largi ale populației". „Dacă prețurile alimentelor se vor urca și mai mult", spunea doctorul Bernecker, „va urma și o sporire simțitoare a procentului de bolnavi, în sânul unei populații slăbite din cauza subnutriției".

Referindu-se la prețul foarte urcat al alimentelor, senatorul Robert A. Taft comenta foarte sec faptul, declarându-se de acord cu Herbert Hoover că „cel mai bun răspuns pentru popor este să i se mai taie din pretenții. Ar trebui să mănânce mai puțin".

Lipsa de locuințe atinsese proporții nemaiîntâlnite. Aproximativ trei milioane de familii americane locuiau mai multe într'un apartament; sute de mii goneau cu disperare în căutare de locuințe; peste 20 milioane de oameni trăiau în cartiere murdare și supra aglomerate, în cocioabe și barăci; iar o treime din toate familiile americane trăiau în locuințe lipsite de cele mai elementare condiții de igienă.

Și în timp ce nivelul de trai al poporului american cobora, planul sinistru al ofensivei împotriva drepturilor sale politice și economice era îndeplinit tot mai necruțător...

Peste două sute de legi antimuncitorești așteptau votul Congresului, iar statele, unele după altele, decretau legislații în scopul de a submina forța mișcării sindicale.

In Nebraska, în Dakota de Sud și în Arizona a fost interzisă întreprinderea închisă. Legi împotriva contractelor colective, numite și legi ale „dreptului la muncă", au fost votate în Georgia, Carolina de Nord, Virginia, Tennessee, Arkansas, Florida și Alabama. Asociația fabricanților din Texas își exprima în felul următor satisfacția cu privire la cele opt legi antimuncitorești votate în adunarea legislativă a acestui stat: „Acțiunea corpului legislativ... corespunde țelurilor asociației noastre".

La 23 Iunie 1947, Congresul Statelor Unite votă o lege care, după cum se exprima Uniunea americană a libertăți-

lor cetăţeneşti, submina dintr'o lovitură puterea economică a muncitorimii, punând în cămaşa de forţă legală multe din drepturile câştigate cu atâta greutate de-a-lungul unui deceniu şi mai bine de lupte.

Noua lege din 1947 a cărei denumire oficială era legea relaţiilor dintre muncă şi patronat, cunoscută mai bine sub numele de legea Taft-Hartley, anula, de fapt, istorica lege a relaţiilor de muncă. Ea punea în afara legii întreprinderea închisă, contractele colective pe ramuri industriale, grevele aflate sub prevederile legale şi grevele funcţionarilor publici, şi deschidea din nou posibilitatea de a se sparge grevele; interzicea contribuţiile sau cheltuelile sindicatelor pentru scopuri politice; ea ridica dreptul de a activa acelor sindicate ai căror conducători refuzau să semneze declaraţii prin care să ateste că nu sunt comunişti.

„Cu legea asta nu e de jucat", spusese senatorul Robert A. Taft, principalul ei făuritor, în timpul desbaterilor din Senat asupra proiectului său de lege a muncii. „Ea rezolvă cam trei sferturi din problemele asupra cărora patronii insistă atât de mult, făcând presiuni asupra noastră".

După cum afirma Earl Bunting, preşedintele Asociaţiei naţionale a industriaşilor, noua lege asigura „o mulţime de beneficii" şi avea să aducă „tuturor un viitor mai bun".

Revista *New Republic* declara:

Folosită din plin de trusturile care luptă împotriva muncitorilor şi sprijinită de un guvern duşman muncitorilor, legea Taft-Hartley poate distruge sindicalismul din America. [1]

[1] Când legea a fost trimisă la Casa Albă, după ce a trecut prin Congres, Truman a înapoiat-o, însoţind-o de un mesaj de veto alcătuit din 5500 cuvinte, caracterizând măsurile acestea drept o ameninţare „vădită" în ceeace priveşte buna funcţionare a democraţiei noastre. Dar, după părerea multora, conducătorul Statului făcea numai un gest abil de politician în vederea alegerilor prezidenţiale din 1948. La 20 Iunie, adică la data publicării mesajului de veto al lui Truman, corespondentul ziarului *New York Times*, William S. White, comunica într'o telegramă din Washington că „până azi dimineaţă preşedintele nu dăduse nicio dovadă evidentă că s'ar exercita vreo presiune dela Casa Albă pentru a ralia forţele partidului împotriva legii". După ce a putut să-şi dea seama cu anticipaţie că Congresul va trece peste vetoul său, Truman a pornit împotriva acestei legi o campanie de ultima oră, care s'a bucurat de o largă publicitate, dar care a fost cu totul ineficace (N. A.).

„Cel de al 80-lea Congres a pus capăt tendințelor ruinătoare ale New Dealului", se spunea într'un document de 23 pagini intitulat „Congresul republican ia măsuri", publicat în August 1947 de Comitetul național al partidului republican. Acest document prezenta un rezumat al realizărilor primei sesiuni a Congresului. „Este un congres... al cărui program bine chibzuit pentru a îndepărta ruinele rămase de pe urma celor patrusprezece ani lungi de proastă guvernare a New Dealului partidului democrat face frumoase progrese..."

„Partidul republican a lucrat cu succes pentru „marea finanță", i-a răspuns ironic Gael Sullivan, directorul executiv al comitetului național al partidului democrat. „El a răspuns dorințelor Wall Streetului".

Bineînțeles, Sullivan nici nu a amintit de strânsa colaborare dintre membrii democrați și republicani ai Congresului în sprijinul politicii războiului rece al doctrinei Truman, în sprijinul programului inchizitorial de cercetare a loialității, acordării de puteri lărgite Comisiei pentru cercetarea activităților antiamericane, legii Taft-Hartley și altor numeroase măsuri luate de cel de al 80-lea Congres cu scopul de a șterge și ultimele urme ale New Dealului.

2. TEAMA

In August 1947, Uniunea americană a libertăților cetățenești a publicat un raport despre *Libertățile în Statele Unite*, în care evenimentele din ultimele douăsprezece luni erau rezumate în felul următor:

In toată țara se constată din ce în ce mai mult un reflux către naționalism, militarism și apărarea unei ordini sociale învechite. Ori de câte ori este vorba de comunism, reacția publicului se caracterizează printr'o stare de excitare vecină cu isteria, care s'a accentuat odată cu adoptarea unei politici externe care pretinde că are drept scop stăvilirea influenței sovietice.

Intr'o astfel de atmosferă, în care conservatorismul este dominant, era inevitabil, din punct de vedere practic, ca toate forțele doritoare de reforme să fie stăvilite, iar libertățile cucerite să fie chiar și ele atacate... Pe mai toate tărâmurile de activitate, forțele progresiste au fost împinse înapoi, trebuind să adopte o poziție defensivă.

Nici chiar pe vremea raziilor lui Palmer şi a neînfrânatei cruciate anticomuniste de după primul război mondial nu se dăduse un atac atât de puternic împotriva tradiţionalelor libertăţi americane ca acela care lovea ţara în vara anului 1947. In toate colţurile ţării erau în curs anchetele anticomuniste, denunţuri împotriva „roşilor", şi epurări. Peste tot, agenţii federali, spionii strecuraţi în rândurile muncitorilor şi detectivii particulari se amestecau în treburile cetăţenilor americani, alcătuind lungi liste negre de „agitatori radicali" şi de „simpatizanţi comunişti", şi redactând fişe amănunţite despre „tovarăşii de drum" ai antifasciştilor şi progresiştilor.

J. Edgar Hoover, care trona de un sfert de secol în postul pe care-l deţinea, se simţea acum într'adevăr în largul său. „Directorul Biroului Federal de Investigaţii, J. Edgar Hoover", scria Jan Hasbrouck în revista *New Republic* din 15 Decembrie 1947, „este una dintre cele şase personalităţi influente din Washington". Nu exista sector al vieţii americane în care agenţii lui Hoover să nu se fi infiltrat. Sindicatele şi partidele politice, ziarele şi universităţile, trusturile particulare şi organizaţiile de ajutor mutual, autorităţile locale, ministerele şi forţele armate — toate erau împânzite cu spionii, anchetatorii şi informatorii plătiţi ai lui Hoover. După caracterizarea atât de justă făcută de Bill Davidson într'un articol din revista *Coronet*, J. Edgar Hoover era maestrul de vânătoare.

Intocmai ca şi fostul şef al lui Hoover, A. Mitchell Palmer, procurorul general Tom Clark ducea şi el o campanie intensă pentru deportarea „radicalilor" născuţi în străinătate. Totuşi, după spusele cronicarului Max Lerner dela ziarul *PM:*

Tom Clark... a învăţat câteva lucruri pe care Palmer nu le cunoştea. El nu mai arestează mii de oameni pe lună în vederea deportării... Clark arestează numai personalităţile de seamă, radicalii străini care au un rol important din punct de vedere strategic în sindicatele de stânga şi numai câte unul dintre ei... De obicei, este un „vânat de soi", anunţat întotdeauna în primele pagini ale ziarelor. Clark foloseşte mandate de arestare, dar refuză eliberarea pe cauţiune... Este imposibil să nu-ţi dai

seama că Ministerul Justiției a depășit... metodele primitive de pe vremea lui Mitchell Palmer" [1].

In unele state, adunările legislative își alcătuiseră propriile lor comisii pentru cercetarea activităților antiamericane, elaborând în grabă legi represive care se întemeiau pe „descoperirile" acestor comisii. La 11 August 1947, într'un „raport asupra situației libertăților cetățenești în zilele noastre", revista *New Republic* a publicat dări de seamă din diferite regiuni ale țării, în care se arătau scopul și intensitatea campaniei antidemocratice. Corespondentul din Michigan al revistei *New Republic,* Andrew A. Bishop, raporta că „libertățile cetățenești... au primit cea mai grea lovitură dela raziile lui Palmer încoace". Robert Kincaid scria că în California „actualul atac împotriva libertăților cetățenești este marcat prin încercări de a controla felul de a gândi al funcționarilor publici, al învățătorilor și al sindicaliștilor... prin creșterea presiunii economice asupra minorităților și prin

[1] Printre persoanele mai importante arestate între 1947-1948 pentru a fi deportate, se aflau Ferdinand C. Smith, secretarul Uniunii sindicatelor muncitorilor din porturi și de pe vase; Irving Potach, vice-președintele Uniunii internaționale a muncitorilor din blănărie și pielărie; Charles A. Doyle, vice-președintele Sindicatului muncitorilor din industria de chimicale din America; John Williamson și Claudia Jones, fruntași comuniști; George Pirinsky, secretarul executiv al Congresului Slavilor din America.

In 1949, Ministerul Justiției și-a extins atacul său împotriva celor născuți în străinătate, anunțând că se pregătea să anuleze cetățenia a vreo 250 de americani care dobândiseră cetățenia prin naturalizare.

La 4 Aprilie 1950, după un proces care durase cinci luni, Harry Bridges, conducătorul muncitorimii de pe Coasta de Vest, a fost găsit vinovat de sperjur și de conspirație, deoarece ascunsese că era comunist atunci când depusese jurământul de cetățean american. Bridges a fost condamnat la cinci ani închisoare, iar autoritățile guvernamentale au trecut imediat la revocarea cetățeniei și deportarea lui. Printre martorii guvernului pe a căror depoziție s'a bazat condamnarea lui Bridges se aflau sperjuri notorii ca Lawrence Ross, spion strecurat în rândurile muncitorilor și agent al Biroului Federal de Investigații.

Un episod extraordinar a arătat tactica folosită de Ministerul Justiției în cazul lui Bridges. In timpul procesului, doi agenți ai ministerului s'au apropiat de Herman Mann — membru al sindicatului condus de Bridges și a cărei soție suferea de cancer. Agenții guvernului i-au spus lui Mann că dacă va declara că Bridges e comunist, soția sa va primi gratuit îngrijiri speciale la Institutul pentru combaterea cancerului, subvenționat de guvern. Mann a refuzat oferta. Curând după aceea, soția sa a murit (N. A.).

cercetarea manualelor şcolare presupuse că ar incinta la revoltă". Gould Beech scria: „Reacţionarii din Sud încearcă cu disperare să găsească metode noi şi cât mai ingenioase pentru a ataca sindicatele muncitoreşti, pe negri şi pe „comunişti"... Pretutindeni este o zi mare pentru reacţionari..."

In universităţi şi în instituţii ştiinţifice, în fabrici şi societăţi de ajutor reciproc, în sindicate şi organizaţii de veterani, în administraţiile federale, în cele ale statelor şi ale municipiilor erau întreprinse anchete pentru cercetarea „lealităţii", ordonându-se americanilor să dea socoteală de convingerile lor sociale şi politice...

La 26 Noembrie 1947, într'o scrisoare adresată preşedintelui Statelor Unite, secretarului de stat şi Preşedintelui Camerei Reprezentanţilor, douăzeci şi doi de profesori ai Facultăţii de Drept dela Universitatea din Yale atrăgeau atenţia, cu toată seriozitatea, asupra modului în care a fost subminată după război democraţia în America. In scrisoare se spunea printre altele :

Forurile cele mai înalte ale Guvernului federal elaborează actualmente metode de represiune. Printre aspectele cele mai alarmante ale situaţiei se numără şi decretul pentru cercetarea lealităţii dat de preşedinte în primăvara anului 1947, recenta „Declaraţie de principii asupra securităţii" dată de Ministerul Justiţiei şi performanţele actuale ale „Comisiei pentru cercetarea activităţilor antiamericane" din Camera Reprezentanţilor...

Simptome alarmante arată că, dacă persecuţiile pentru anumite convingeri nu vor fi stăvilite, am putea atinge un punct la care nu s'a ajuns chiar în cele mai întunecate perioade ale istoriei noastre. Odată cu aceasta, ne putem aştepta ca prejudecăţile rasiale, religioase şi de orice altă natură, dacă li se va îngădui să se manifeste nestingherit, să deslănţue un atare val de intoleranţă, încât libertăţile cetăţeneşti, fără de care nicio societate democratică nu poate supravieţui, să fie complect nimicite.

Iar într'un artjcol publicat în *Revista juriştilor,* Richard F. Watt, profesor asistent la Facultatea de Drept din Chicago, scria: „Spiritul fascismului s'a răspândit în America. Spiritul din care s'a născut visul celor Patru Libertăţi a pierit, iar aici la noi, libertăţile înseşi sunt în primejdie... Spiritul fascismului s'a instaurat la noi doar după doi ani dela victoria asupra inamicilor noştri fascişti, pe câmpurile de luptă de peste mări".

Niciodată, în zilele întunecate şi pline de primejdie ale celui de al doilea război mondial, poporul american nu fusese cuprins de o neliniște atât de îngrozitoare şi de o teamă ca aceea care străbătea ţara după doi ani de pace.

Deasupra întregii naţiuni atârna un linţoliu de teamă care întuneca toate aspectele vieţii ei — teama de „a cincia coloană comunistă", teama de un al treilea război mondial, teama de armele atomice şi biologice, teama de o nouă criză economică, teama de a fi „epurat" pentru acuzaţia de nelealitate, teama de a fi stigmatizat ca „roşu".

„La Washington şi în toată ţara domneşte o atmosferă de isterie", declara Elmer Davis, cunoscutul comentator de radio şi fost şef al Oficiului informaţiilor de război, vorbind la microfonul societăţii de radiodifuziune „American Broadcasting Company".

Ziarul *PM* declara: „Astăzi trăim în America într'o epocă de teamă".

Aceasta era starea de spirit care străbătea ţara la un deceniu şi jumătate după ce preşedintele Franklin D. Roosevelt declarase în primul său mesaj prezidenţial adresat naţiunii: „...daţi-mi voie să-mi exprim ferma convingere că singurul lucru de care trebue să ne temem este teama însăşi"[1].

3. STRATEGIE S.S.

La 1 Noembrie 1947, într'o după amiază nouroasă, două mii de bărbaţi şi femei din Philadelphia s'au adunat în piaţa Independence Hall pentru a participa la o întrunire ţinută sub

[1] Unul din simptomele care dovedesc atmosfera încordată şi bântuită de teamă din America postbelică îl constitue numeroasele cazuri de moarte subită şi de sinucideri. La 3 Noembrie 1947, John Gilbert Winant, unul din promotorii New Dealului, fost ambasador în Anglia, s'a sinucis la domiciliul său din Concord, — New Hampshire. La 4 Iunie 1948, Morton E. Kent, fost funcţionar al Departamentului de Stat, care fusese acuzat de a fi căutat să ia contact cu un presupus agent sovietic, şi-a tăiat beregata. După două luni, la 16 August, Harry Dexter White, fost subsecretar de Stat la Finanţe, a murit în urma unui atac de cord, după un interogator la Comisia pentru cercetarea activităţilor antiamericane a Camerei Reprezentanţilor. La 20 Decembrie 1948, Laurence Duggan, un fost funcţionar al De-

auspiciile Asociației cetățenilor progresiști din America. Scopul întrunirii era de a protesta împotriva practicilor antidemocratice ale Comisiei pentru cercetarea activităților antiamericane a Camerei Reprezentanților.

In timp ce oratorii se urcau la tribună, cete de huligani tineri se răspândiră prin mulțime și împreună cu grupuri de bărbați mai în vârstă purtând insignele Legiunii Americane și ale veteranilor de război catolici, începură să huiduiască, să urle și să profereze insulte și amenințări. Sirena asurzitoare și sunetul de clopot al unui camion aparținând Legiunii Americane, care staționa în apropierea locului unde era adunată mulțimea, complectau zgomotul infernal.

Glasurile oratorilor se pierdeau în zarva crescândă.

Când o femeie din mulțime ceru să se dea posibilitatea oratorilor să se facă auziți, mai mulți scandalagii se năpustiră asupra ei, o trântiră la pământ și o călcară în picioare. In toată piața începură încăierări...

La un moment dat, câțiva derbedei se repeziră spre estrada oratorilor. Impiedicați de polițiști să se urce, ei dădeau târcoale în jurul estradei, salutau după modelul fascist insultându-i și înjurându-i pe vorbitori.

Printre cei aflați la tribună era și Francis Fisher Kane, un distins jurist care primise cândva premiul Bok, acordat cetățenilor cu merite deosebite din Philadelphia. In 1920 el demisionase din postul său de procuror districtual al Statelor Unite, în semn de protest împotriva raziilor lui Palmer. Kane se apropie de microfon și ceru să se facă liniște. „Dacă nu există libertatea cuvântului", spuse bătrânul procuror în vârstă de 81 de ani, „piere libertatea în general, piere tot pentru ce am luptat în trecut..." Vorbele sale se pierdură într'un

partamentului de Stat, care fusese acuzat de comunism, s'a aruncat dela etaj, dintr'un bloc din New York și a murit. La 24 Decembrie 1948, doamna Minnie Gutride, o învățătoare din New York, care fusese anchetată pentru activitate „comunistă", s'a sinucis. La 14 Februarie 1950, după ce declarase că nu vrea să trăiască în epoca bombei cu hidrogen, doamna Emily Anderson, din Burlington, statul California, s'a aruncat în fața trenului. La 1 Aprilie 1950, profesorul F. O. Matthiessen, dela Universitatea Harvard și fruntaș al Partidului Progresist, s'a aruncat dela fereastra unui hotel și a murit. Trei zile mai târziu s'a sinucis N. W. Robertson, ziarist progresist. (N. A.).

zgomot asurzitor. El fu lovit cu monete şi cu pietre. Una din ele îi sparse ochelarii. Bombe cu hidrogen sulfurat fură asvârlite pe estradă...

Timp de o oră oratorii încercară zadarnic să se facă auziţi. După aceea preşedintele declară meetingul închis.

Peste o sută de poliţişti şi detectivi fuseseră de faţă la întrunire, dar nu arestaseră decât o singură persoană. Tânărul arestat era un membru al Asociaţiei cetăţenilor progresişti din America...

„Mai devreme, sau mai târziu, trebuia să se întâmple una ca asta...", scria H. E. Sharkey, redactorul ziarului *Gazette and Daily*, din York, statul Pennsylvania. „Huliganii au aplicat noul spirit de lealitate aşa cum fusese enunţat în sălile Congresului... Dacă va mai fi nevoie de turburări şi de câteva capete sparte pentru a-i face pe americani să se conformeze noului spirit de lealitate, se vor găsi destui voluntari pentru aşa ceva".

Trei săptămâni mai târziu, la cealaltă extremitate a Statelor Unite, într'o locuinţă particulară din suburbiile oraşului Los Angeles, unde avea loc un meeting al Clubului partidului democrat „La Crescenta", năvăli deodată în casă o bandă de bărbaţi care purtau şepcile Legiunii americane. Conducătorul bandei îşi făcu drum printre membrii îngroziţi ai clubului, îl îmbrânci de lângă masă pe secretarul clubului şi începu să citească o declaraţie care începea cu cuvintele : „Cetăţeni progresişti ai Americii..."

Proprietarul casei, un fost cultivator de fructe, Hugh Hardyman, îi spuse legionarului că greşiseră desigur organizaţia. Neţinând seama de Hardyman, legionarul ordonă scurt oamenilor săi să procedeze conform planului.

„Parcă ar fi fost Gestapoul", scria mai târziu Don Carpenter, redactorul ziarului *Montrose Ledger*, care asistase la meeting. „Conducătorul a citit un fel de declaraţie în care spunea că sunt informaţi despre ce e vorba la această întrunire, şi a anunţat că ni se acordă zece minute pentru a ne împrăştia; în caz contrar se vor vedea siliţi să ia măsurile de rigoare".

Membrul Camerei Reprezentanţilor, Chet Holifield, din

California, a stigmatizat în Congres acest atac ca făcând parte din „valul de teamă, de bănuială şi de isterie" care se răspândea în întreaga ţară. Arătând fotografiile publicate în ziare ale celor care efectuaseră atacul, Holifield îi preveni pe membrii Congresului:

La Montrose s'a nimerit să fie un club al partidului democrat... data viitoare poate să fie vorba de un grup catolic, de un grup evreiesc, de un grup al partidului republican, de un grup de negri sau de un grup muncitoresc...

„Suntem oare în toiul unor incidente provocate în întreaga Americă de către trupe S.S.?" întrebă Holifield.

Răspunsul la această întrebare a fost dat aproape în acelaş timp în care vorbea deputatul. La Trenton şi la Newark, la Philadelphia şi New York, la Detroit, Chicago şi New Orleans, bande de membri ai Legiunii americane, de veterani de război catolici, de membri ai Ku-Klux-Klanului şi de foşti membri ai Frontului creştin şi ai Bundului germano-american, dădeau năvală în întrunirile publice şi particulare, atacau reuniuni de cetăţeni paşnici şi săvârşeau acte ilegale şi violente împotriva a ceeace numeau „organizaţii comuniste".

„Bărbaţi cu chipie ale Legiunii" scria *Labor,* revista săptămânală a muncitorilor feroviari, „sparg peste tot întrunirile, începând dela Washington şi până la Los Angeles. Pretextul sub care o fac este că participanţii sunt „roşii" sau „tovarăşi de drum ai acestora". Aşa a început Mussolini în Italia şi Hitler în Germania..."

Ca şi în Europa, pe vremea creşterii fascismului, comuniştii din America au fost sortiţi unui tratament deosebit de violent.

La Columbus, statul Ohio, în noaptea de 30 Martie 1948, o gloată de câteva sute de oameni se năpusti în casa lui Frank Hashmall, secretarul organizaţiei locale a Partidului Comunist. Cum nu-l găsiră pe Hashmall, care fusese prevenit despre atac şi-şi dusese familia la un prieten, gloata devastă casa, rupând cărţile, distrugând mobila, spărgând geamurile. Poliţiştii chemaţi la faţa locului glumiră cu huliganii, fără să ia vreo măsură, şi apoi se retraseră.

Niciunul dintre cei care participaseră la atac n'a fost arestat.

Cerându-i-se să-şi dea părerea asupra acestui atac, guvernatorul Thomas J. Herbert din Ohio i-a minimalizat importanţa, declarând că era un incident cu prilejul căruia „câţiva oameni şi-au pierdut capul... N'a fost o mulţime organizată. N'am intenţia să mă amestec, dacă nu există dovezi în acest sens". Guvernatorul a continuat spunând:

„Hashmall n'are decât să plece în Rusia... Nu ne plac comuniştii şi n'avem nevoie de ei în statul Ohio. Nu-i un stat aşa cum cred ei".

Şase săptămâni mai târziu se înregistra primul asasinat din cadrul cruciatei anticomuniste. Cel ucis era marinarul Robert New, în vârstă de 28 ani, fost activist al Uniunii sindicatelor de marinari din portul Charleston, Carolina de Sud şi preşedinte al Comitetului electoral al Partidului Progresist din acest oraş.

Ucigaşul lui New, Rudolpho Serreo, era membru al grupului anticomunist din Uniunea sindicatelor de marinari aflat sub conducerea preşedintelui Uniunii, Joseph Curran. Serreo era un scandalagiu nărăvit, care fusese achitat odată sub pretext de legitimă apărare, după ce ucisese cu lovituri de cuţit pe un marinar de pe vasul său. El ameninţase în repetate rânduri că „îl va lichida pe New, acest iubitor de negri şi susţinător al Partidului Progresist".

In după amiaza zilei de 7 Mai 1948, Serreo telefonă la sediul poliţiei din Charleston şi anunţă că avea de gând să pună capăt „propagandei comuniste" şi propagandei în favoarea negrilor întreprinse de New. „Ar fi bine să pregătiţi o ambulanţă", spuse Serreo. „Am poftă de ceartă şi s'ar putea să fie lovit cineva".

Puţin timp după aceea, Serreo îl atacă pe New în sala sindicatului cu un cuţit de măcelărie, împlântându-i-l de mai multe ori în corp şi tăindu-i apoi vena jugulară.

După arestarea şi întemniţarea sa, aşteptând să fie judecat, Serreo s'a bucurat de o atenţie deosebită. „Fac ce pot pentru Serreo", declara directorul închisorii.

Apărarea lui Serreo fu preluată de fostul primar din

Charleston, Thomas P. Stoney, directorul celui mai mare birou de avocatură din oraș. După părerea lui Stoney, adevăratul criminal nu era ucigașul, ci omul care fusese ucis. Fostul primar spunea: „La proces îl voi acuza pe Bob New că a stârnit turburări printre oamenii de culoare din Sud. Il voi mai acuza și pentru faptul că a fost președintele comitetului electoral al Partidului Progresist, pentrucă a fost comunist".

Serreo era și el convins că, ucigându-l pe New, săvârșise o faptă importantă, patriotică. Intr'o scrisoare adresată lui Gurran, conducătorul Uniunii marinarilor, Serreo scria: „Vezi, Joe, am făcut tot ce am putut pentru a împiedica Uniunea să devină comunistă și-mi pare foarte, foarte rău că nu pot face mai mult".

Procesul lui Serreo s'a judecat în Septembrie 1948. Serreo a fost găsit vinovat de omor. Rostind sentința, judecătorul J. Frank Eaton l-a mustrat pe Serreo că a comis o faptă „necugetată", încercând să-și facă singur dreptate. Asasinul a fost condamnat la trei ani închisoare...

La 22 Septembrie 1948, Robert Thompson, președintele Partidului Comunist din statul New York, a fost atacat noaptea târziu, în drum spre casă, de doi huligani care aveau bastoane de cauciuc. Cum Thompson — un veteran de război voinic, în vârstă de 33 de ani, decorat cu „Crucea pentru merit", datorită eroismului său în timp de război — ripostă cu vigoare loviturilor, unul din cei doi atacanți scoase cuțitul și i-l înfipse în abdomen. Banditii se urcară apoi într'un automobil care-i aștepta și se făcură nevăzuți.

Aproape fără cunoștință și scăldat în sânge, fruntașul comunist se târî până în apropiere, la locuința unui prieten. Examenul medical a stabilit că Thompson suferise contuzii la șira spinării și o comoție cerebrală, și că lovitura ar fi putut deveni mortală, dacă cuțitul ar fi fost împlântat cu un centimetru mai sus...

O delegație condusă de consilierul municipal comunist al orașului New York, Benjamin J. Davis, s'a prezentat la primarul William O'Dwyer pentru a cere o anchetă specială asupra crimei. Primarul a refuzat să primească delegația. Ziarele au lăsat să se înțeleagă că atacul ar fi fost pus la cale

de comuniști, pentru a câștiga „simpatia publicului". Poliția din New York a întreprins o anchetă sumară și superficială, fără să facă nicio arestare...

In noaptea de 20 Noembrie 1948, două luni după primul atac, în timp ce Thompson și soția lui se aflau la un cinematograf, un detectiv particular și fost spion antimuncitoresc, anume Robert J. Burke, dădu năvală în casa lui Thompson. Arătând insigna lui de detectiv doamnei Mildred Cheney și lui Harry Rainey, care rămăseseră cu copiii lui Thompson, Burke îi amenință cu revolverul, poruncindu-le să nu scoată o vorbă. După aceea se duse în camera unde era fetița lui Thompson, în vârstă de 8 ani, făcu tot felul de exhibiții nerușinate în fața copilei înspăimântate, și o târî apoi în camera de baie, încuind ușa.

Doamna Cheney și Rainey sparseră ușa și smulseră copilul din mâinile lui Burke, care dispăru numaidecât...

Arestat și adus în fața judecății sub acuzare de violare de domiciliu, de atitudine imorală și de atentat la pudoarea unei minore, Burke se apără invocând motivul că nu-i plac comuniștii și că voia să-i facă lui Thompson „sânge rău". Judecătorul socoti că Burke nu e vinovat de violare a domiciliului, dar găsi justificate celelalte două acuzații.

Sentința judecătorului fu totuși anulată hotărîndu-se repunerea procesului pe rol, întrucât procurorul adjunct al districtului, Irving Shapiro, care condusese personal primul proces, găsise un viciu de procedură în depoziția dactilografiată a lui Burke.

Procesul fu judecat a doua oară. De astădată nu i se găsi lui Burke nicio vină și fu pus în libertate.

4. MANIFESTĂRI DE DEMENȚA

Primul martor al ciudatului și înspăimântătorului fenomen a fost un om de afaceri din Boise statul Idaho. El pretindea că într'o după amiază, târziu, ar fi zărit deodată nouă obiecte enorme, asemenea unor „farfurii zburătoare", gonind pe cer cu o viteză nemaipomenită și dispărând apoi brusc,

aşa cum apăruseră, dincolo de Munţii Cascadei. Puţin după ce amănuntele cu privire la această împrejurare nemaipomenită au fost aduse la cunoştinţa publicului prin presă şi radio, locţiitorul guvernatorului din Idaho, Don. S. Whitehead, anunţă că ar fi văzut un obiect enorm, asemănător unui „disc", care nu se mişcă, „dar care părea că se lasă în jos la orizont, odată cu rotaţia pământului". Un negustor din Pine Bluff, statul Arkansas, semnală o formă zburătoare, „de mărimea şi culoarea unei albii de spălat rufe". Nişte maşini cu înfăţişare ciudată, care lăsau în urmă „cozi de fum", goneau sus, pe cer, sub privirea uimită a unui tâmplar din Kansas City, statul Missouri. Doi aviatori care pilotau un avion de pasageri ce trecea pe deasupra unui şir de munţi din Utah observară „mai multe obiecte enorme, luminoase, de formă cilindrică", zburând prin apropiere. Au întors avionul din drum şi le-au urmărit o bucată de vreme, dar misterioasa pradă a dispărut apoi brusc...

Ştiri asemănătoare veneau din toate părţile ţării. Meade Layne, editorul unei reviste de ocultism din San Diego, California, informă presa că ajunsese, prin mijlocirea unui mediu spiritist, să stabilească un contact direct cu una din „farfuriile zburătoare". Pe bordul lor se aflau fiinţe vii care doreau să se stabilească în Statele Unite. „Vin cu intenţii bune", îi asigura Layne pe ziarişti.

Mulţi americani nu împărtăşeau, totuşi, părerea optimistului spiritist; ei erau ferm convinşi că obiectele acelea extraordinare care străbăteau cerul erau „arme secrete sovietice"...

Ulterior, ziarul *United States News*, descriind proporţiile „epidemiei" farfuriilor zburătoare, scria la 6 Ianuarie 1950 :

După ce a studiat timp de doi ani 375 de zvonuri şi rapoarte în legătură cu misterioasele farfurii zburătoare, aviaţia şi-a încheiat săptămâna trecută ancheta, ajungând la concluzia că: nu există aşa ceva. Farfuriile zburătoare, pe care sute de oameni îşi închipue că le-ar fi văzut, sunt în realitate: 1) o interpretare greşită a diferitelor obiecte obişnuite; 2) o formă uşoară de isterie în massă sau 3) mistificări.

Cel puţin dintr'un punct de vedere, cazul „misterioaselor farfurii zburătoare" nu era unic. Existau în America, în vremea aceea, şi alte forme înrudite de „isterie în massă".

Cu puțin înainte de a fi fost „observate" primele farfurii zburătoare în Statele Unite, revista *Time* spunea cititorilor săi :

Strategii socotesc că, în 1948, Uniunea Sovietică va putea trimite împotriva Statelor Unite câte 1000 de avioane deodată. Ei presupun că, în 1949, Uniunea Sovietică va dispune, probabil, de proiectile dirijate, purtând o încărcătură explozibilă de o tonă și cu o rază de acțiune de 3000 de mile. In 1952 vor putea fi realizate și puse în practică arme bacteriologice purtătoare de epidemii. Iar după calculele lor, începând din 1952, este foarte probabil ca Uniunea Sovietică să aibă și bomba atomică.

Zi de zi, între anii 1947—1949, presa americană era plină de asemenea dări de seamă rău prevestitoare despre bombardiere stratosferice și intercontinentale, despre rachete gigantice și bombe atomice din ce în ce mai puternice, despre arme bacteriologice, manevre militare, planuri de mobilizare și conferințe secrete între șefii de stat major americani și cei din apusul Europei. Rar trecea o săptămână fără ca vreo nouă și înspăimântătoare „amenințare de război" să nu se proiecteze pe orizontul internațional. Membrii guvernului, diplomații, membrii Congresului și generalii discutau neîncetat despre „criza mondială", despre „Uniunea Sovietică care amenință pacea lumii" și despre nevoia urgentă de a lua „măsuri de apărare adecvate".

„Atmosfera care domnește astăzi la Washington nu mai este o atmosferă de după război", scriau, la 17 Martie 1948, Joseph și Stewart Alsop în rubrica lor din ziarul *New York Herald Tribune*. „Să vorbim fără înconjur; este o atmosferă premergătoare războiului... în general, se crede că războiul este într'adevăr posibil în cursul lunilor viitoare".

O anchetă a institutului Gallup făcea cunoscut că 73% din populația cu drept de vot a Americei credea în inevitabilitatea unui al treilea război mondial[1]...

---

[1] Isteria de război care lua proporții tot mai mari a fost întovărășită de o serie de cazuri senzaționale în care era vorba de „agenți secreți sovietici" care ar fi complotat, chipurile, împotriva securității americane. Aceste cazuri au contribuit în mare măsură la extinderea isteriei.

La 26 Martie 1946, Biroul Federal de Investigații trâmbița arestarea locotenentului Nicolai Redin, un ofițer sovietic atașat pe lângă Consulatul sovietic din San Francisco; el era acuzat că ar fi avut un amestec în

„Politica Statelor Unite se conduce după o strategie de război" scria la 8 August 1947, adică la mai puţin de doi ani după victoria asupra Japoniei, revista *U. S. News.* „In mişcările care se fac este o adevărată strategie de război. In această fază, războiul este politic şi economic, nu militar... Războiul propriu zis, războiul pe câmpul de luptă, ne aşteaptă probabil peste zece ani, poate peste cincisprezece, poate peste cinci".

obţinerea de planuri secrete şi informaţii referitoare la vasul american Yellowstone, care trebuia să participe la experienţele cu bomba atomică dela Bikini. In timpul procesului care a urmat, niciuna din acuzaţiile împotriva lui Redin nu s'a dovedit întemeiată. La 17 Iulie 1946 el a fost achitat.

In Februarie 1947, ziarele din întreaga ţară anunţau ştirea că „principalul agent al Cremlinului în America" şi „conducătorul grupului rosu de spioni pentru aflarea secretului bombei atomice" fusese descoperit de Comisia pentru cercetarea activităţilor antiamericane şi somat să se prezinte la interogatoriu. Numele lui era Gerhart Eisler. Ziarist comunist german şi refugiat antifascist, Eisler locuia în America din 1941; la sfârşitul anului 1946 era tocmai pe punctul de a se înapoia în Germania, când deodată îi fu anulată viza de ieşire. La interogatoriul luat de comisie, Eisler a cerut permisiunea să citească o scurtă declaraţie. Cum acest lucru nu i s'a îngăduit, Eisler n'a mai vrut să facă niciun fel de depoziţii. Pentru atitudinea sa, el a fost găsit mai târziu vinovat de ultragierea Congresului. In Mai 1949, continuând să i se refuze viza de ieşire, Eisler a fugit pe bordul vasului polonez *Batory* şi s'a înapoiat în Germania. Ulterior, nu s'au dat la iveală niciun fel de dovezi care să demonstreze că Eisler era un spion sovietic sau că ar fi conspirat împotriva guvernului american.

La 13 August 1947, ziarele *World Telegram* şi *Sun* din New York publicau în prima pagină reportaje despre o anchetă de o importanţă vitală de care se ocupa un juriu federal secret din New York. Din cele relatate de aceste ziare reieşea că juriul ancheta un important „grup de spionaj" în care erau implicaţi activişti comunişti americani, conducători sindicali şi „agenţi sovietici". In ciuda acestor poveşti senzaţionale, nici juriul mai sus citat, nici vreun alt juriu nu a descoperit un astfel de complot.

Cel mai senzaţional caz de spionaj, căruia i s'a făcut, de altfel, şi cea mai largă publicitate prin presă, radio, cinematograf şi televiziune, s'a ivit la 3 August 1948, în legătură cu depoziţia făcută de fostul comunist Whittaker Chambers, redactor principal al revistei *Time,* în faţa Comisiei pentru cercetarea activităţilor antiamericane. Chambers, care şi-a recunoscut sperjurul şi care a fost caracterizat după aceea, în instanţă, de către doi eminenţi psihiatri ca „psihopat", a depus o declaraţie prin care arăta că servise înainte de război ca om de legătură într'un grup sovietic de spionaj. Printre cei pe care Chambers îi acuza că i-ar fi dat informaţii confidenţiale era şi Alger Hiss, un fost funcţionar superior al Departamentului de Stat, fost consilier al lui Roosevelt la Yalta şi secretar al conferinţelor dela Dumbarton Oaks şi San Francisco. Chemat în faţa unui juriu federal, Hiss a fost dat în judecată pentru sperjur, pe motivul că a respins acu-

Iată câteva din cele mai importante evenimente petrecute între 1947 şi 1949, care reflectă strategia de război după care se conduce politica Statelor Unite :

26 Mai 1947: **Exact după două luni şi jumătate dela promulgarea doctrinei Truman, preşedintele a supus Congresului „Planul de apărare intercontinentală", prin care cerea modernizarea şi standardizarea echipamentului şi metodelor de instrucţie în America Latină şi Canada, sub supravegherea Statelor Unite.**

2 Iunie 1947: **Comisia consultativă a preşedintelui pentru serviciul militar obligatoriu avertiza că „viitorul război va fi un cataclism, datorită declanşării lui neaşteptate şi puterii lui de distrugere" şi cerea: alcă-**

---

zaţiile ce-i fuseseră aduse de Chambers. In vara anului 1949, când primul proces al lui Hiss s'a închis fără să se fi dat o sentinţă, deoarece părerile juriului erau împărţite, mai mulţi membri ai Congresului au cerut ancheta-rea judecătorului, ziarele au publicat darea de seamă asupra voturilor juriului, iar juraţii care votaseră pentru achitarea lui Hiss au primit telefoane şi scrisori de ameninţare. Reluându-se procesul, noul juriu îl găsi vinovat pe Hiss şi, la 25 Ianuarie 1950, el fu condamnat la 5 ani închisoare.

Un caz care a egalat cazul Hiss-Chambers în privinţa publicităţii făcute în presa din întreaga ţară a fost cel al lui Coplon-Gubicev. La 24 Martie 1949, Judith Coplon, o funcţionară din Ministerul Justiţiei, şi Valentin Gubicev, un cetăţean sovietic, funcţionar al Organizaţiei Naţiunilor Unite, au fost arestaţi la New York. In servieta domnişoarei Coplon, agenţii Biroului Federal de Investigaţii au găsit documente referitoare la „apărarea naţională", documente care, după cum a arătat mai târziu domnişoara Coplon, i-ar fi fost introduse fără ştirea ei. Printre aceste documente erau şi rapoarte confidenţiale ale Biroului Federal de Investigaţii care acuzau personalităţi de frunte ale Hollywoodului şi ale lumii literare de a fi comunişti sau simpatizanţi comunişti. Procesul domnişoarei Coplon s'a judecat la Washington; ea a fost acuzată că ar fi furat documente secrete ale guvernului cu scopul de a ajuta o putere străină. Cu toate că guvernul n'a fost în măsură să dovedească că domnişoara Coplon intenţiona să transmită aceste documente lui Gubicev, la 1 Iulie 1949 ea a fost condamnată la o pedeapsă între 40 de luni şi 10 ani închisoare. Un al doilea proces în care erau implicaţi atât Judith Coplon cât şi Valentin Gubicev a început în Noembrie. In primele faze ale procesului, agenţii Biroului Federal de Investigaţii au recunoscut, la întrebările avocatului apărării, că un număr de aproape 81 de agenţi interceptaseră ilegal convorbiri telefonice şi că numeroase declaraţii din propriile lor rapoarte erau inexacte. *Newsweek* scria la 30 Ianuarie 1950, cu privire la Abraham Pomerantz, avocatul apărării: „El a izbutit să demonstreze că, dacă agenţii Biroului Federal de Investigaţii n'au comis chiar sperjur, ei au fost în tot cazul, foarte aproape de acest lucru." La 9 Martie, cei doi acuzaţi au fost găsiţi vinovaţi şi condamnaţi la 15 ani închisoare. Gubicev, conform unei propuneri a Departamentului de Stat, a părăsit ţara (N. A.).

tuirea în întreaga țară a unei armate speciale de oameni instruiți pentru a face față „împrejurărilor excepționale de război", și instrucția militară obligatorie pentru toți tinerii.

5 Iunie 1947: Vorbind la Universitatea Harvard, secretarul de stat Marshall a propus un program american de ajutorare pentru țările Europei, program care a devenit cunoscut sub numele de „planul Marshall" [1].

26 Iulie 1947: Președintele Truman a semnat Legea pentru securitatea națională, prin care se instituia un Consiliu Național de război și se unificau serviciile armatei sub un Ministru de război. Președintele l-a numit în noul post pe James Forrestal, fost ministru al Marinei.

12 Ianuarie 1948: În mesajul său asupra bugetului adresat Congresului, președintele Truman a cerut să se aprobe cheltuieli de 18.034.000.000 dolari pentru apărarea națională și subvenții acordate altor state. 79% din buget au fost alocate pentru „cinci capitole bugetare direct legate de război", relata *United States News.*

6 Mai 1948: În urma unei discuții în cadrul căreia senatorul Henry Styles Bridge, președintele Comisiei bugetare, spusese că Uniunea Sovietică este „singurul inamic posibil" al Americii, Senatul a aprobat crearea a 70 grupuri de aviație.

24 Iunie 1948: Președintele Truman a semnat o lege care autoriza, pentru prima oară în istoria Americii, introducerea serviciului militar obligatoriu în timp de pace.

13 Noembrie 1948: Autoritățile americane au publicat un plan amănunțit asupra necesităților apărării civile, care prevedea mobilizarea a 15.000.000 bărbați și femei „pregătiți și echipați pentru a face față problemelor unui atac inamic și pentru a fi gata de apărare împotriva oricărei arme ce ar putea fi folosită de inamic".

---

[1] La sfârșitul anului 1948, mai înainte de a se împlini un an dela punerea în practică a planului Marshall, Joseph W. Frazer dela „Kaiser-Frazer Automobile Corporation" declară la Roma reporterilor că „planul Marshall este bun ca expedient militar, dar nu are valoare din punct de vedere economic".

In ciuda celor peste zece miliarde de dolari cheltuiți în anii 1948—1949, pentru „ajutorarea" Europei, exportul american a scăzut simțitor. Mai mult, în toate țările în care a fost aplicat planul Marshall, șomajul a crescut într'un ritm accelerat. In 1948, numărul șomerilor s'a dublat aproape în Franța și s'a urcat la aproape două milioane în Italia și la un număr egal în Germania Occidentală.

In numărul său din 27 Ianuarie 1950, *United States News* scria: „Doctrina Truman a murit... Planul Marshall e pe cale să se prăbușească..."

„Ne îndepărtăm de faza postbelică în care Statele Unite au încercat prin dolari să modeleze lumea după placul lor. Victoria comunistă în China a fost o adevărată zguduitură. Desechilibrul bugetar intern a fost o a doua. Lumea începe să creadă că Statele Unite nu sunt, probabil, în stare să facă toate lucrurile așa cum ar fi vrut" (N. A.).

20 Iunie 1949: Președintele Truman a semnat legea pentru înființarea Agenției centrale de informații, cunoscută popular sub numele de legea spionajului. Din „motive de securitate", nici măcar Congresul n'a fost informat asupra multor amănunte în legătură cu prevederile legii. Printre aceste prevederi erau clauze pentru păstrarea „secretelor militare", un plan pentru infiltrarea agenților spionajului american în țările străine, și măsuri pentru a simplifica modul de recrutare al spionilor străini, renunțându-se la regulamentul imigrării, în cazul unor străini folositori „promovării intereselor serviciului național de informații". Puterile acordate Agenției centrale de informații erau atât de cuprinzătoare, încât *New York Times* avertiza că această agenție „e ca o pânză de păianjen legislativă, cu foarte largi... implicații, care sub un guvern nesănătos sau într'un acces de isterie ar putea duce la grave încălcări ale libertății".

25 Iulie 1949: Președintele Truman a semnat pactul Atlanticului, care leagă douăsprezece „națiuni din Atlanticul de Nord", inclusiv Danemarca din Marea Nordului și Italia din Mediterana, într'un tratat cuprinzând următoarea clauză: „asistență reciprocă împotriva agresiunii". Imediat după semnarea pactului, Truman a trimis un mesaj Congresului, cerând votarea unui program de asistență militară care să acorde arme în valoare de 1.450.000.000 dolari semnatarilor europeni ai pactului, Iranului, Filipinelor și Coreei de Sud și să asigure „transferul unor materiale esențiale de echipament militar și... sprijinul experților pentru producerea și utilizarea echipamentului militar și instruirea personalului".

Așa cum pretindea ministrul Războiului, Louis Johnson „obiectivele principale" ale pactului Atlanticului sunt de „a împiedica un nou război și de a obține maximum de eficacitate militară, în cazul în care războiul nu ar putea fi evitat".

Prezentând lucrurile mai fără echivoc, deputatul Cannon din Missouri declara: „Vom distruge centrele operative și apoi vom face în așa fel, încât să fie trimise acolo, pentru a menține terenul câștigat, armatele aliaților și nu flăcăii noștri... Prin semnarea pactului Atlanticului avem asigurate bazele, și tot ce ne mai trebue acum sunt avioanele care să arunce bombele".

New York Daily News scria într'un editorial: „Să încetăm cu gogoșile și cu vorbele cu dublu înțeles și să recunoaștem că este un pact care creează o alianță militară, în vederea unui război împotriva Uniunii Sovietice".

Intrucât psihoza de război din Statele Unite creștea, vocile care cereau deslănțuirea imediată a unui „război defensiv" împotriva Uniunii Sovietice erau tot mai numeroase. Ziare, reviste și publicații militare începură să publice o mulțime de articole care prezentau, însoțite de grafice, tactica și strategia unei ofensive cu bomba atomică împotriva Uniunii Sovietice.

Un exemplu tipic pentru acest gen de analiză militară au fost două articole lungi ale fostului şef de stat major al Forţelor aeriene ale Statelor Unite, generalul Carl Spaatz, publicate în Iunie 1948 în două numere consecutive ale revistei *Life*. „S'ar putea să pară cinism, pentru un soldat, faptul că, atât de repede după sfârşitul unui război, începe să alcătuiască planuri strategice pentru războiul viitor, scria generalul Spaatz la începutul primului său articol. Generalul continuă apoi să schiţeze planul unui atac împotriva Uniunii Sovietice, spunând că „prin bombardarea cu precizie a câtorva sute de kilometri pătraţi din zona industrială a principalelor oraşe din Uniunea Sovietică, puterea ei industrială ar fi paralizată definitiv."

„Prima problemă care se pune" continua generalul Spaatz, „este : există oare posibilitatea să loveşti sistemul industrial al Uniunii Sovietice ? Elementul după care ne putem orienta este azi raza de acţiune a bombardierului B-29, care, cu îmbunătăţirile aduse după război, atinge peste 2000 de mile..." [1]

Şi generalul răspundea propriei sale întrebări, dând cititorului următoarea sugestie :

Ia un glob şi o sfoară, păstrând, la scara redusă, *distanţa de 2000 de mile,* prinde un capăt al sforii la Moscova şi întinde capătul liber spre Vest. Va atinge insulele britanice şi o parte din Islanda. Indreaptă-l spre Sud şi va atinge o parte din Africa de Nord. Incearcă acum acelaş lucru din Urali, fixând un capăt al sforii la Magnitogorsc şi întinzându-l pe celălalt spre Sud. Capătul liber va atinge Irakul, Iranul şi Pakistanul până la Karachi. Din centrul Ucraina-Volga sfoara va trece prin Anglia, Franţa şi Africa de Nord. Dela Bacu în Caucaz, mişcarea sforii ar cuprinde India, Arabia Saudită şi o parte din Europa. Mai există încă un centru industrial care se desvoltă repede în Siberia, fără să mai pomenim de calea ferată dublă a Transsiberianului. Această regiune ar putea fi atinsă de bombardierul B-29 prin China şi Japonia.

Şi generalul Spaatz scotea în evidenţă faptul că în fiecare caz, arcul format de „capătul liber al sforii", cuprindea în raza lui baze aeriene de unde bombardierele B-29 ar putea porni în raiduri asupra „principalelor obiective indicate..."

In numărul apărut în toamna anului 1948 al revistei *Air University Quarterly Review*, colonelul Dale O. Smith, un adept înfocat al „războiului aerian" aşa cum îl preconiza Spaatz, întrevedea un război „fulger superatomic", care ar

[1] Cca. 3200 km. (N. R.).

aduce americanilor „victoria în numai câteva săptămâni". „Dacă războiul durează până la o lună de zile", scria colonelul Smith, „ce obiective posibile ar mai rămânea de bombardat?" Colonelul adăuga : „Nu trebue să se treacă cu vederea rezultatele strategice obţinute prin bombardarea populaţiei din centrele urbane" [1].

La 29 Decembrie 1948, ministrul de război, Forrestal, anunţa că înaltul comandament al Statelor Unite studia posibilităţile stabilirii unui „avantpost de rachete" suspendat în aer. O telegramă a agenţiei *Associated Press* comunica :

Dela o înălţime de peste 200.000 mile... satelitul ar avea în „raza sa de acţiune" tot pământul. In afara posibilităţii de a dirija automat un satelit, fără să fie mânuit de oameni, mai există şi posibilitatea de a se găsi o cale pentru trimiterea de oameni şi echipament în satelit şi de acolo să se lanseze atacuri directe cu rachete împotriva obiectivelor de pe pământ.

Unii oameni de ştiinţă cred că primul stat care va crea în spaţiu o platformă de unde să se dirijeze lansarea rachetelor cu încărcătură atomică, va domina pământul".

„Dar există oare vreo ţară care să dorească războiul?" întreba fostul guvernator Elmer Benson din Minnesota. „Poporul american nu doreşte războiul; noi dorim pacea. Unele glasuri spun că Uniunea Sovietică ar dori războiul. Dar este oare de conceput ca o ţară care în timpul celui de al doilea război mondial a pierdut aproape zece milioane din cetăţenii ei şi care a suferit distrugeri pe o treime din suprafaţa şi din resursele ei — este oare de conceput ca o asemenea ţară să caute acum cu tot dinadinsul un al treilea război mondial ? Este cu totul imposibil. Ca şi poporul american, popoarele sovietice doresc pacea. Dar dacă popoarele lumii doresc pacea, dece există atunci în ţara noastră toată această vorbărie fără rost despre război?"

Sub această nebunie aparentă se ascundea însă o anu-

[1] Deosebindu-se foarte mult de entuziaştii războiului atomic, P. B. Harwood, vice-preşedintele societăţii „Cutler Hammer, Inc.", a declarat la o întrunire a Institutului interprofesional american din Milwaukee: „Bomba atomică este o proastă armă de luptă, pentrucă distruge prea multe bunuri. Cu toate că ar putea să pară cinic, tipul de armă de care avem nevoie, dacă va trebui să facem războiul, este unul care să ucidă numai oameni..." (N. A.).

mită metodă. Indărătul vorbăriei despre război se ascundeau anumite calcule „practice"...

La începutul anului 1947, efemera prosperitate de după război își trăia ultimele clipe. Prețurile continuau să crească, în timp ce puterea de cumpărare a consumatorului scădea, iar bunurile nevândute se îngrămădeau în magaziile din întreaga țară. In cercurile de afaceri circulau svonuri despre o prăbușire iminentă.

Motivele folosite pentru trecerea economiei americane pe picior de război au fost: „Primejdia de război", „agresiunea sovietică", „teama de spioni și expansiunea comunismului". Iată ce scria Hershel Meyer, în cartea sa *Trebue oare să pierim?*

Marea finanță a primit o „injecție tonică" — numeroase miliarde au fost afectate contractelor de armament. Era uimitor cât de repede creștea „pericolul comunist" și, odată cu el cererile monopolurilor pentru comenzi și mai mari de armament. Cu fiecare miliard cheltuit pentru avioane, bombe și tunuri, urletele războinice ale militariștilor deveneau tot mai furioase. Numai în anul bugetar 1949 urmau să fie cheltuite pentru armament peste 20 miliarde dolari, mai mult decât cheltuiseră Statele Unite în toată perioada dintre 1930 și 1940, când Japonia și Germania amenințau securitatea Americii și pacea lumii. Aceste uriașe investiții în armament pe timp de pace s'au reflectat în urcarea prețurilor la acțiuni și la mărfurile de pe piață.

La 8 Octombrie 1948, revista financiară *Barron's Financial Weekly* scria foarte fericită: „La aflarea știrii că unul din primele proiecte care va fi impus Congresului în Ianuarie viitor va fi acela al unui plan de ajutor militar bazat pe programul Marshall — orice teamă de depresiune comercială trebue să dispară". „Atâta timp cât afacerile se sprijină pe comenzile de armament, este greu de crezut că ne aflăm înaintea unei prăbușiri a cererilor de pe piață."

Două săptămâni mai târziu, același periodic al Wall Streetului declara:

...dacă cererile militare vor continua să crească, ele vor elimina orice pericol de stocaj în cantități mari... Dacă ar interveni un program foarte rapid de înarmare, sau chiar războiul, problema stocurilor excesive ar dispărea cu totul.

La 14 Ianuarie 1949, David Lawrence scria într'un editorial al ziarului *United States News*, intitulat „Nu suntem pregătiți pentru o pace bruscă" :

Ni se cere să cheltuim 15 miliarde de dolari anual pentru armament şi încă cel puţin un miliard pentru a aproviziona cu armament statele din cadrul pactului militar nord-atlantic.

Este evident că aceste investiţii în armament au dat Americii iluzia unei prosperităţi...

De aici a rezultat paradoxul că pericolul economic cel mai mare pe care l-ar avea America de înfruntat ar fi acela al unei întorsături neaşteptate spre pace.

In Franţa, ziarul conservator *Vie Française* rezuma acest fel de a gândi în titlul „Mai bine un război, decât o criză". [1]

---

[1] Satisfacţia oamenilor de afaceri şi a industriaşilor americani în legătură cu pregătirile militare n'a fost însă deloc împărtăşită de milioanele de americani.

La 25, 26 şi 27 Martie 1949, peste 600 de personalităţi de seamă din Statele Unite au patronat Conferinţa culturală şi ştiinţifică pentru pacea lumii care s'a ţinut în oraşul New York sub auspiciile Consiliului naţional al artelor, ştiinţelor şi meseriilor. Printre personalităţile participante au fost doctorul Harlow Shapley, Thomas Mann, Albert Einstein, Aaron Copland, Olin Downes şi Lillian Hellman. La şedinţele plenare şi pe secţii ale conferinţei, sălile au fost pline până la refuz şi sute de oameni n'au mai putut intra. La meetingul de închidere dela Madison Square Garden, care s'a ţinut la 27 Martie, au fost prezenţi 20.000 oameni.

Departamentul de Stat a făcut restricţii în ceeace priveşte participarea oaspeţilor străini din răsăritul Europei şi a refuzat să acorde viza de intrare la peste douăzeci de delegaţi din Europa occidentală şi din America latină, printre care se aflau personalităţi ca: Paul Eluard, J. D. Bernal, Carlo Levi şi abatele Jean Boulier. Printre oaspeţii străini care au participat la conferinţă au fost: Dimitri Şostacovici, Juan Mariniello, Olaf Stapledon şi Alexandr Fadeev.

In Aprilie 1949, peste 300 de personalităţi de frunte din Statele Unite au format un comitet pentru sprijinirea Congresului Mondial al Partizanilor Păcii, care s'a ţinut la Paris între 20 şi 25 Aprilie 1949. La Congresul Mondial al Partizanilor Păcii care s'a ţinut la Paris şi la care au fost de faţă 2000 de delegaţi din 72 de ţări, reprezentând peste 600 milioane de oameni, au participat cincizeci de delegaţi americani.

In timpul primei săptămâni a lunii Septembrie 1949, aproximativ 200 de delegaţi americani au participat la Congresul pentru pace al continentului american, care s'a ţinut la Mexico City.

La 1 şi 2 Octombrie 1949 s'a ţinut la Chicago o Conferinţă naţională muncitorească pentru pace. Au participat peste 1000 de delegaţi din 28 state, fiecare delegat reprezentând cel puţin 25 de sprijinitori din federaţiile sindicale AFL, CIO, sindicatele independente şi societăţile de ajutor mutual ale muncitorilor dela căile ferate.

In afară de acestea, în întreaga ţară au avut loc numeroase manifestaţii locale pentru pace organizate de grupări şi organizaţii foarte diferite (N.A.).

Capitolul XVI

FAPTUL MONSTRUOS

Noi considerăm că aceste adevăruri sunt evidente prin ele însele: că toţi oamenii s'au născut egali şi că au fost dăruiţi de Domnul cu anumite drepturi imprescriptibile; că printre acestea sunt: viaţa, libertatea şi urmărirea fericirii.

Din Declaraţia de Independenţă
4 Iulie 1776

Niciunul dintre oamenii de culoare care nutresc dorinţa egalităţii politice nu va găsi de lucru în Sud. Sudul este şi va rămânea pe veci un ţinut al oamenilor albi.

James F. Byrnes
Membru al Camerei Reprezentanţilor
25 August 1919

Când oamenii sunt desbinaţi de teoria unei rase superioare, libertatea şi dreptatea nu pot exista.

Despre separatism la Washington. Un raport din 1948 al Comitetului naţional împotriva separatismului dintre negri şi albi în capitala ţării.

1. IN NUMELE LIBERTĂŢII

Intre lunile Septembrie 1947 şi Decembrie 1948, un tren al libertăţii compus din trei vagoane-expoziţie vopsite simbolic în culorile naţionale ale Statelor Unite şi cuprinzând 131 de documente istorice şi drapele „arătând evoluţia libertăţii în Statele Unite", a întreprins un turneu pentru care se făcuse o propagandă bine susţinută.

Trenul susmenţionat cutreiera tot teritoriul Statelor Unite, fiind pus sub patronajul procurorului general Clark şi bucurându-se de sprijinul preşedintelui Truman. Acest tren fusese organizat sub auspiciile „Fundaţiei pentru apărarea tradiţiilor americane" care avea ca preşedinte al consiliului de tutelă pe Winthrop W. Aldrich, conducătorul concernului bancar „Chase National Bank".

Aducând la cunoştinţa publicului scopurile turneului proiectat cu Trenul Libertăţii, „Fundaţia pentru apărarea tradiţiilor americane" declara :

Vom proclama drept crez fundamental că esenţa democraţiei este respectul sfânt faţă de individ... Oamenii s'au născut ca să fie liberi, deoarece numai oamenii liberi pot să trăiască o viaţă demnă. Trebue să subliniem faptul că ţara noastră a asigurat poporului ei integritatea individului şi libertatea de a aspira la cea mai deplină desvoltare a personalităţii.

Fundaţia accentua că principiile pe care le propovăduia aveau atât importanţă internaţională, cât şi naţională :

...când vorbim despre „modul nostru de viaţă", vorbim despre speranţele şi aspiraţiile a nenumărate milioane de oameni din lumea întreagă. Dorinţa de libertate a oamenilor nu cunoaşte frontiere geografice... Trebue să menţinem în permanenţă „modul nostru de viaţă", spre a fi un exemplu pentru restul lumii.

Chiar dacă declaraţiile atât de grandilocvente despre democraţia americană n'ar fi fost făcute într'o vreme când drepturile şi libertăţile tradiţionale ale americanilor erau supuse unui atac fără precedent, exista, totuşi, încă un aspect izbitor al „modului de viaţă american" care cu greu ar fi putut servi drept exemplu restului omenirii.

Aspectul acesta ruşinos şi monstruos era dat de faptul că 15 milioane de americani, unul din zece locuitori ai Statelor Unite, erau sortiţi, de cum veneau pe lume, să fie cetăţeni de categoria a doua, fiind supuşi, sistematic, de-a-lungul întregii lor vieţi, opresiunii, umilinţii şi celor mai îngrozitoare persecuţii.

După mai bine de un secol şi jumătate dela întemeierea republicii americane pe principiul fundamental că toţi oamenii sunt egali, şi aproape după o sută de ani dela semnarea Proclamaţiei de Emancipare, cetăţenii negri din America postbelică trăiau în condiţii asemănătoare, din multe puncte de vedere, cu acelea îndurate de evrei în Germania nazistă până la sfârşitul celui de al doilea război mondial.

Referitor la situaţia negrilor americani, Harry Haywood scria în 1948 în cartea sa *Eliberarea negrilor*, că : „în nicio

altă țară, în afară poate de Africa de Sud, rasa nu a jucat un rol atât de hotărîtor în asuprirea socială și economică a unui popor... Sclavagismul, ca formă de proprietate asupra ființelor, a pierit; el mai dăinuește, însă, ca sistem de castă. Scopul lui este să țină oamenii de culoare într'o situație care, într'un fel sau altul, este inferioară sau subordonată albilor. Mijloacele folosite merg dela linșările și pogromurile făcute de gloate aţâţate — prin decretele legale și uneltirile ilegale ale instanțelor judiciare și polițienești — până la practicarea unor obiceiuri și maniere care constituiau instrumente ale diferențierii de castă."

In perioada New Dealului și mai ales în timpul războiului s'au produs oarecare spărturi în acest sistem american de castă. Odată cu creșterea mișcării sindicaliste progresiste și cu înființarea comisiei de arbitraj între patroni și salariați, zeci de mii de femei și bărbați negri au obținut posturi de muncitori calificați, care până acum le fuseseră interzise. Și cum forțele armate aveau nevoie de efective tot mai mari, discriminarea tradițională împotriva înrolării negrilor în diferitele unități ale armatei a fost trecută mai peste tot cu vederea.[1]

După victoria asupra Japoniei, vechea politică a fost repede reluată. In vara anului 1946, armata a încetat să mai înroleze negri ; iar câteva luni după aceea, fiecare negru din corpul marinei trebuia să aleagă între concediere sau mutarea într'unul din serviciile intendenței.

Muncitorii negri, care fuseseră angajați cei din urmă în industrie, au fost concediați cei dintâi. Intre Iulie 1945 și Aprilie 1946, șomajul în rândurile negrilor a crescut de două ori mai mult decât în rândurile albilor. După luna Mai 1946, Congresul a refuzat să acorde sumele care să-i îngădue Comisiei de arbitraj între patroni și salariați să-și continue munca. In ultimul ei raport, Comisia a declarat:

---

[1] In ciuda drepturilor pe care negrii din serviciile armatei le-au obținut în timpul războiului, rămâne totuși ca un fapt caracteristic și ca una din contradicțiile cele mai mari ale efortului de război american, că aproape toți negrii au fost siliți să servească în unități separate. Soldaților negri li se dădea dreptul să moară, dar nu și dreptul să lupte alături de soldații albi (N. A.).

Drepturile pe care muncitorii negri ca și muncitorii de origină mexicană și evreiască le-au câștigat la locurile lor de muncă în timpul războiului sunt pe cale de a fi pierdute, datorită reînvierii fără nicio restricție a practicilor discriminatorii... Numai o acțiune din partea Congresului pentru a pune capăt discriminărilor rasiale între oamenii muncii ar putea înlătura închistarea muncitorilor americani în grupuri impenetrabile; astfel ar fi puse în adevărata lor valoare îndemânarea și munca tenace, indiferent de apartenența la o rasă sau religie „inferioară".

Discriminarea rasială era din nou legea țării.

Ne putem face o idee asupra discriminării rasiale „legalizate" după război în diferite regiuni ale Statelor Unite, conducându-ne după următoarele clauze cuprinse în constituția statului Mississippi:

Articolul 8. Educația, aliniatul 207.
Vor continua să existe școli separate pentru copiii albilor și cei de culoare.

Articolul 10. Penitenciare și închisori, aliniatul 225.
Adunarea legislativă va avea grijă, în măsura în care va fi posibil, de separarea condamnaților albi și negri, cât și de practicile religioase ale condamnaților.

Articolul 14. Prevederi generale, aliniatul 263.
Căsătoria unei persoane de rasă albă cu un negru sau mulatru, sau cu o persoană care ar avea a opta parte sau mai mult sânge negru va fi socotită ilegală și nulă.

Desigur că cea mai demnă de remarcat dintre legile statului Mississippi era următoarea:

Orice persoană, firmă sau asociație care se va face vinovată de tipărirea, editarea sau punerea în circulație a unui material tipărit, dactilografiat sau manuscris prin care se cer sau se prezintă publicului argumente sau sugestii în favoarea egalității sociale sau a căsătoriilor mixte între albi și negri, comite un delict care este pasibil de amendă până la cinci sute de dolari sau închisoare până la 6 luni, sau de amendă și închisoare, după cum socotește tribunalul.

Asociația națională pentru progresul populației de culoare declara într'un document supus în Februarie 1947 Organizației Națiunilor Unite, intitulat *Un apel adresat lumii*, că în statele Virginia, Carolina de Nord, Carolina de Sud, Georgia, Alabama, Florida, Louisiana, Arkansas, Oklahoma și Texas sunt în vigoare legi asemănătoare celor din Mississippi! O legislație asemănătoare, puțin atenuată, se aplică în Delaware,

Virginia de Vest, Kentucky, Tennessee şi Missouri... Alte opt state (California, Colorado, Idaho, Indiana, Nebraska, Nevada, Oregon şi Utah) interzic căsătoriile mixte...

Apelul arăta mai departe:

In douăzeci de state, separarea elevilor este îngăduită direct sau indirect. In trei state, legile cer separarea chiar pentru surzi, muţi şi orbi. In şase state, legile prevăd şcoli separate pentru orbii negri... Florida stipulează ca şi cărţile de şcoală folosite de elevii negri să fie vândute în magazine deosebite.

In paisprezece state, legea cere compartimente separate la căile ferate... In opt state sunt săli de aşteptare separate. Separaţia în autobuze este cerută în unsprezece state; zece state pretind acelaş lucru pentru călătoria în tramvaie...

Există legi care cer separarea raselor în spitale. In unsprezece state, chiar bolnavii mintali trebue să fie separaţi după rasă...

In unsprezece state se cere separarea în instituţiile penale şi de corecţie... Există legi care cer separarea raselor într'o mulţime de împrejurări, prea numeroase pentru a fi menţionate aici. In Oklahoma se cer cabine telefonice separate pentru negri; o lege din Texas interzice albilor şi negrilor să apară împreună în matchuri de box... In fabricile de ţesături de bumbac din Carolina de Sud, negrii şi albii n'au voie să lucreze împreună în aceeaşi încăpere şi nici n'au dreptul să circule în acelaş timp, pe aceleaşi uşi, la intrare şi la ieşire. [1]

La sfârşitul războiului se aflau în regiunea din Sud, denumită Centura Neagră, cinci milioane de negri, dintre care cea mai mare parte trăiau de fapt într'o stare de sclavie sau slujeau fără voia lor ca robi pe marile plantaţii de bumbac, cultivând pământul în dijmă sau ca fermieri arendaşi. Cu toate că negrii formau aproape 60% din populaţia acestei regiuni, care trecea prin 12 state ale Sudului, covârşitoarea lor majoritate nu aveau drept de vot. Metodele întrebuinţate pentru a-i îndepărta pe cetăţenii negri dela vot variau dela impozitul electoral şi alte expediente „legale", până la terorizare şi linşaj...

---

[1] Paragraful acesta al apelului lansat de Asociaţia naţională pentru progresul populaţiei de culoare a fost redactat de Milton R. Konvitz, conferenţiar la Universitatea Cornell.

Titlul complect al documentului Asociaţiei naţionale pentru progresul populaţiei de culoare era: *Un apel adresat omenirii! O declaraţie asupra refuzului de a se acorda drepturi umane minorităţilor, în speţă cazul cetăţenilor de origină neagră din Statele Unite şi un apel prin care se cere ajutorul Naţiunilor Unite". (N. A).*

In nordul țării existau deasemenea „Centuri Negre".

In fiecare oraș mai mare din Nord, majoritatea covârșitoare a negrilor erau îngrămădiți în ghettouri murdare, înspăimântător de suprapopulate, mahalale insalubre cu cocioabe dărăpănate și locuințe infectate de șoareci și lesne incendiabile. In „Centura Neagră" din Chicago, densitatea populației era de 90.000 oameni pe mila pătrată, în timp ce autoritățile sanitare fixaseră densitatea maximă la 35.000. In Harlem, numărul mediu al locatarilor dintr'un bloc era de 3781. „Pe criteriul acesta", declara revista *Arhitectural Forum* cu privire la densitatea populației din Harlem, „întreaga populație din Statele Unite ar putea fi cazată în jumătate din orașul New York".

Prin dispoziții restrictive și prin alte diferite mijloace „legale" și „extralegale", ba deseori chiar prin violențe comise de huligani, negrii sunt ținuți în carantină în aceste „Centuri Negre" aproape tot atât de riguros ca și evreii între zidurile ghettoului din Varșovia. Intre 1944 și 1946, numai la Chicago s'au produs cincizeci și nouă de atacuri împotriva negrilor care încercau să-și stabilească domiciliul în cartierele albilor — cinci atacuri cu revolverele, douăzeci și două de lapidări și o mulțime de incendieri cu bombe. Pentru aceste crime n'a fost pedepsit niciunul dintre culpabili...

Intr'un raport publicat de Oficiul de Educație al Statelor **Unite, I. C. Brown declara cu privire la condițiile de viață din** ghettourile negre existente în numeroase regiuni ale Americii:

...în orașe, pavajul, luminatul, serviciile de salubritate și protecția poliției sunt de cele mai multe ori inexistente acolo unde începe cartierul negrilor... In numeroase cartiere nu există niciun spital pentru negri, iar serviciul medical și de asistență este deseori cu totul insuficient, dacă nu lipsește chiar cu desăvârșire.

La Chicago și New York, procentul negrilor bolnavi de tuberculoză era, în 1947, de aproximativ cinci ori mai mare decât acela al albilor. La Newark, statul New Jersey, era aproape de șapte ori mai mare.

La naștere mureau de două ori mai multe mame negre decât mame albe. Mortalitatea infantilă la negri era cu 70% mai mare decât la albi.

Vârsta medie pe care o atingeau americanii negri era cu zece ani mai mică decât aceea a americanilor albi.

„Dece să ne scuzăm sau să ne folosim de subterfugii?" întreba senatorul Walter F. George din Georgia, fost membru al Curții Supreme din Georgia, într'un articol din revista *Liberty*. „Am fost foarte grijulii în respectarea literei Constituției federale, dar am fost foarte atenți și șireți ca să violăm spiritul unor amendamente și statute care i-ar fi făcut pe negri să se socotească egali cu albii. Și vom continua să ne comportăm în acest fel !"

2. LA WASHINGTON

„Oriunde ar fi situată capitala unei țări", declarase odată judecătorul Wendell Philipps Stafford dela Curtea Supremă a districtului Columbia, „chiar la nivelul mării, cum e a noastră, ea ar trebui să fie, în adevăratul sens al cuvântului, o cetate așezată pe o înălțime și nimic să nu o poată ascunde... pentru a deveni un simbol — un simbol al marii Republici, al cărei tron este acolo în văzul tuturor."

Washingtonul de după război, cu clădirile sale impunătoare de granit alb, cu monumentele sale majestuoase și cu bulevardele largi străjuite de arbori, era în aparență un demn simbol al marilor tradiții ale republicii americane. Dar frumusețea și demnitatea aparentă a capitalei Statelor Unite erau o fațadă înșelătoare. Ele ascundeau o mlaștină nesănătoasă de prejudecăți rasiale naziste, de discriminări și de umilire voită a ființelor omenești care nu aveau pielea albă.

Nu departe de Casa Albă, în umbra monumentului de o gravă frumusețe înălțat în amintirea lui Lincoln, se întindea un ghettou îngrozitor în care erau îngrămădiți mai mult de un sfert din locuitorii orașului — 250.000 negri americani. In capitala țării lor, cetățenii negri erau excluși din hotelurile, restaurantele și teatrele destinate „albilor", li se refuza dreptul de a intra în marile magazine, erau siliți să frecventeze școli și spitale separate, iar de mâncat trebuiau să mănânce în picioare, la barurile din șudul orașului...

In 1947, proprietarul unui cimitir de câini din Washington a anunţat în mod public că nu va mai accepta să înmormânteze câini care aparţin negrilor. Cu toate că, explica el, câinii nu ar avea, desigur, nimic împotrivă să fie înmormântaţi la un loc, el şi-a dat seama că clientela albă era ofensată de comportarea lui faţă de favoriţii răposaţi...

După ce a vizitat capitala Statelor Unite, un indian a declarat: „Aş vrea să fiu mai curând un paria în sistemul hindus al castelor, decât un negru la Washington."

Broşura *Separatism la Washington — Un raport al Comitetului naţional de luptă împotriva separatismului în capitala ţării* [1], care a fost publicată în Noembrie 1948, cuprindea următoarele comentarii:

Departamentul de Stat a trimis în diferite împrejurări proteste viguroase anumitor state care au încercat să impună restricţii în ceeace priveşte deplasările reprezentanţilor noştri din străinătate. Washingtonul este însă singura mare capitală din lume în care oaspeţii străini de culoare nu se pot deplasa fără un însoţitor care să-i apere de insulte.

Ca exemple caracteristice rezultate din experienţa vizitatorilor străini de culoare sosiţi la Washington, ziarul *Report* cita următoarele cazuri:

In timpul războiului, ministrul Afacerilor Străine al unei ţări din Africa a fost invitat la Washington de Departamentul de Stat, care i-a rezervat din vreme camerele la hotel. Sosind noaptea târziu, administratorul hotelului a refuzat categoric să-l primească. Un funcţionar superior al Departamentului a fost trezit din somn şi a trebuit să-l convingă telefonic pe directorul hotelului să-l primească pe acest reprezentant străin — invocând motivul unor urgente necesităţi de război.

Un senator influent din Porto Rico vine foarte des la Washington pentru a se întâlni cu comisarul rezident, care trebue să facă în fel şi chip pentru a-i găsi casă şi masă senatorului. Cu prilejul unela din aceste vizite a fost găzduit de o familie din Alexandria. Altădată l-a luat acasă la el corespondentul unui ziar din Porto Rico. A treia oară comisarul n'a putut să-l găzduiască la un particular şi i-a propus senatorului să doarmă pe canapeaua din biroul său.

Un catolic fervent din Panama a intrat într'o biserică catolică din

[1] Printre membrii Comitetului naţional de luptă împotriva separatismului în capitala ţării erau: Roger N. Baldwin, Bruce Bliven, pastorul Harry Emerson Fosdick, profesorul Louis Wirth, episcopul G. Bromley Oxnam şi Walter White (N. A.).

Washington. Când a înghenunchiat să se roage, un preot s'a apropiat de el şi i-a înmânat o foaie de hârtie. Pe hârtie era adresa unei biserici catolice pentru negri. Preotul i-a explicat că existau biserici speciale pentru negri catolici şi că va fi binevenit acolo.

Totuşi, de obicei, se făcea o distincţie la Washington între vizitatorii străini şi oamenii de culoare născuţi în America. „Majoritatea magazinelor şi restaurantelor din Capitală" — raporta „Comitetul naţional de luptă împotriva separatismului din capitala ţării" — îşi dau seama de necesitatea de a face distincţie între negrii americani şi străinii de culoare neagră, tratându-i pe aceştia din urmă ca pe nişte albi... Unui negru străin i se îngădue deseori să mănânce şezând la o masă, dacă are paşaport diplomatic sau dacă dovedeşte cu alte mijloace că nu este negru american".

In capitala Americii, discriminarea era rezervată în special negrilor americani.

O clauză din regulamentul interior al Biroului Imobiliar din Washington, publicat în 1948, stipula ca „nicio proprietate dintr'un cartier rezervat albilor, să nu fie vreodată vândută, închiriată sau oferită oamenilor de culoare".

Intr'un articol din ziarul *Washington Post*, intitulat „Locuinţele negrilor — Capitala bate recordul în privinţa mizeriei mahalalelor, pentru ajutorarea cărora nu s'a făcut nimic", Agnes E. Meyer descria astfel ghettoul negru din Washington:

In călătoria mea prin centrele industriei de război... am vizitat locuinţele cele mai mizere. Dar nici măcar în mahalalele negrilor din Detroit sau în oraşele din Sud n'am văzut fiinţe omeneşti trăind într'o mizerie atât de înspăimântătoare ca în cartierele propriului nostru Washington... Nu numai că locuinţele au fost subînchiriate, dar şi unele camere, prea insalubre pentru a fi locuite chiar şi de animale, au fost despărţite printr'un carton subţire pentru a adăposti mai mulţi locatari. La Burke's Court, 14 persoane au fost îngrămădite într'o singură încăpere: într'o căsuţă din strada a 9-a a cartierului de Nord-Vest stau înghesuite 19 persoane, pivniţa servind drept locuinţă unei femei cu trei copii. Este ceva foarte obişnuit ca cinci sau şase persoane să locuiască într'o cameră, dispunând uneori de un singur pat...

Numai treizeci la sută din locuitorii districtului Columbia erau negri. In schimb, 70% din populaţia mahalalelor mizere şi 69% din cei care mureau de tuberculoză erau negri...

Intr'un articol publicat în pagina întâia a ziarului *New York Times* din 14 Mai 1948 şi intitulat „PREJUDECĂŢILE RASIALE IMPIEDICĂ 51 TINERI SĂ FACĂ O CĂLĂTORIE IN CAPITALĂ" se puteau citi, printre altele, următoarele:

Cincizeci şi unu de copii din New York, care se bucurau demult la gândul că vor petrece câteva ore printre mărturiile de libertate şi monumentele istorice ale Capitalei, şi-au văzut ieri visurile spulberate din cauza separatismului impus negrilor şi a regulilor discriminatorii practicate la Washington. Toţi aceşti copii fuseseră distinşi cu medalii la concursurile patrulelor de siguranţă din cartierele centrale ale New Yorkului...

Printre tinerii care s'au bucurat de aceste premii erau şi patru copii negri... Când Automobil Clubul a încercat să-i găzduiască împreună cu tovarăşii lor albi, porţile hotelurilor din Washington li s'au închis. Din această cauză s'a amânat sărbătorirea premianţilor. Preşedintele Truman urma să le ţină o cuvântare specială...

Comentând acest incident, ziarul *New York Herald Tribune* scria într'un editorial: „Umilirea acestor şcolari din New York înseamnă o ruşine pentru întreaga ţară" [1].

Dar ceeace are mai revoltător discriminarea exercitată împotriva negrilor la Washington, după război, este faptul că această discriminare este, nu numai tolerată, ci chiar încurajată de guvern.

Aşa cum spunea apelul „Comitetului naţional de luptă împotriva separatismului în capitala ţării":

In această acţiune dubioasă sunt aliate împotriva negrilor toate mărimile din guvernul Statelor Unite...

In ciuda tuturor principiilor şi afirmaţiilor sale, a ordinelor şi direc-

[1] Copiii negri din Washington sunt despărţiţi cu grijă şi li se dă mereu prilejul să simtă că sunt inferiori celor cu pielea albă. S'au înfiinţat şcoli separate pentru copiii negri. Organizate conform dispoziţiei cinice, care se contrazice pe ea însăşi, „separaţi, dar egali", şcolile pentru negri sunt instalate în clădiri vechi şi dărăpănate, din care o treime au fost clădite în secolul trecut.

Echipele de atletism şi de alte sporturi ale albilor nu pot concura cu echipele negrilor. In 1947, finalele unui concurs oratoric asupra Declaraţiei Drepturilor, organizat sub auspiciile Camerei de Comerţ, nu s'au putut ţine într'o şcoală publică, aşa cum fusese plănuit, din cauză că la competiţie participau atât copii albi, cât şi negri.

Dispoziţiile existente în statul Columbia interzic băieţilor şi fetelor de culoare să intre pe terenurile de joc ale copiilor albi (N. A.).

tivelor sale guvernul Statelor Unite neagă sistematic cetăţenilor de culoare ai Capitalei dreptul de a fi primiţi în serviciu deopotrivă cu albii, dând o pildă de discriminare rasială oraşului şi ţării întregi.

După război, ministerele şi celelalte servicii guvernamentale au revenit la politica excluderii negrilor din toate funcţiile publice, în afara celor mai mărunte. La Departamentul de Stat, la Ministerul Justiţiei, la Biroul Bugetului, la Comisia Federală de Comerţ, la Biroul Federal de Rezerve, aproape toţi muncitorii de culoare au fost repartizaţi la muncile de intendenţă. La Biroul de Recensământ, la Oficiul de Imprimerie al Guvernului şi la Biroul de Gravură şi Imprimerie, majoritatea negrilor angajaţi sunt ţinuţi în posturile cele mai prost plătite şi separaţi în unităţi speciale...

Politica postbelică practicată împotriva negrilor de guvernul din Washington era de aşa natură, încât Comitetul naţional împotriva separatismului din Capitală declara în concluzia *raportului* său :

Chiar în acest moment, guvernul federal ţine în robie mai mulţi cetăţeni decât oricare altă persoană sau instituţie din ţară. El este răspunzător, întrucât numai lui îi stă în putinţă să sfărâme lanţurile care răpesc unui sfert de milion de negri din Washington egalitatea lor în drepturi în calitate de cetăţeni americani.

Mai rău, însă, este faptul că guvernul a ajutat la făurirea acestor lanţuri. Instanţele judecătoreşti ale districtelor au fost folosite, neconstituţional — aşa cum reiese azi — pentru a împinge cu forţa populaţia de culoare în ghettouri. Birourile sale de închiriere, repartizare de locuinţe şi de coordonare au fost atrase în această acţiune generală. Comisiile districtuale ale guvernului, numite de preşedinte, şi diferiţii funcţionari guvernamentali au ajutat la menţinerea demarcaţiei între albi şi cei de culoare în birourile autorităţilor municipale, în şcoli, spitale şi centre de recreaţie...

Când oamenii sunt desbinaţi de teoria unei rase superioare, libertatea şi dreptatea nu pot exista. Nicăieri nu se vede mai limpede acest lucru decât în Capitală...

„Trebue să considerăm ca una din ironiile istoriei", comenta ziarul *Washington Evening Star* la un an după înfrângerea suferită de puterile fasciste, „faptul că în timp ce reprezentanţii Sudului n'au fost niciodată în stare să cucerească

Washingtonul în timpul războiului civil, acum, în schimb, îl deţin ca pe un zălog lipsit de putere" [1].

3. TEROARE IN TENNESSEE

In dimineaţa zilei de 25 Februarie 1946, în micul orăşel Columbia din statul Tennessee, James C. Stephenson, un tânăr negru de 19 ani, fost combatant în marină, s'a dus însoţit de mama sa la magazinul „Castner & Knott" pentru a ridica un aparat de radio pe care îl dăduseră la reparat.

Doamna Stephenson achită pentru reparaţie o notă în valoare de 13 dolari. Incercând aparatul, ea constată, însă, că nu funcţionează. „Treisprezece dolari şi aparatul nu funcţionează!" exclamă femeia.

Infuriat că un negru îndrăznise să vorbească astfel, meşterul William Fleming ieşi ameninţător de după tejghea şi porunci doamnei Stephenson şi fiului ei să părăsească magazinul. Pe când plecau, unul dintre ucenici îl îmbrânci pe la spate pe James Stephenson. In acelaş timp, Fleming o lovi pe doamna Stephenson şi o trânti jos.

Tânărul negru sări la Fleming şi-i trase un pumn; acesta căzu peste vitrină şi o sparse. Un băcan din apropiere veni în goană, strigând : „Ucideţi-i pe câinii ăştia de negri!" Şi cum mulţimea se îngrămădea, cineva strigă: „Hai să-i linşăm!"

Câţiva poliţişti sosiră la faţa locului. Unul dintre ei ridică bastonul asupra tânărului Stephenson. Doamna Stephenson strigă: „Nu-mi lovi băiatul!" Atunci poliţistul se întoarse şi o lovi pe ea.

Atât mama, cât şi fiul, fură arestaţi.

La primărie, judecătorul îi întrebă : „V'aţi luat la bătaie?"

Ambii răspunseră afirmativ.

„Vinovaţi", spuse judecătorul. „Cincizeci de dolari amendă!"

---

[1] Aluzie la războiul civil care a avut loc în Statele Unite (1860—1865) între Statele din Nord şi cele din Sud; victoria Statelor din Nord, sub conducerea preşedintelui Lincoln, a avut drept urmare desfiinţarea formală a sclavagismului. (N. R.).

Un bărbat dădu buzna la primărie, înştiinţându-l pe judecător că afară mulţimea se îngrămădea şi că se vorbea de linşaj.

Judecătorul îi telefonă şerifului. „Scoate-i mai bine dumneata pe oamenii ăştia de aici", spuse el. „Nu putem să-i apărăm".

Stephensonii fură duşi de şerif la închisoarea ţinutului şi închişi acolo...

Intre timp, un magistrat local, C. Hayes Denton, pregătise martori care să dea o declaraţie sub jurământ, acuzându-i pe doamna Stephenson şi pe fiul său că „încercaseră să comită o crimă, folosindu-se de instrumente periculoase: „cioburi de sticlă". Denton fixă cauţiunea pe care aceştia urmau s'o plătească pentru eliberare la 3500 dolari de fiecare.

In aceeaşi după amiază, şeriful îi telefonă unui om de afaceri negru din Columbia, anume Julius Blair. „Mai bine aţi colecta banii şi i-aţi scoate de aici", îl sfătui şeriful pe Blair, „căci au de gând să-i linşeze. Mulţimea se agită prin împrejurimi".

Blair depuse în grabă un cec de 7000 dolari pe biroul magistratului, plecă cu automobilul la închisoarea ţinutului şi-i ridică pe Stephensoni. Fostul combatant şi mama sa fură apoi îndepărtaţi din oraş.

Spre seară, o gloată formată din vreo sută de bărbaţi înarmaţi cu puşti, revolvere şi pistoale se adună în piaţa tribunalului din Columbia. Sticlele de rachiu treceau din mână în mână. Vorbitorii se adresau mulţimii, îndemnând-o să meargă la Mink Slide, cartierul negrilor, şi „să pună mâna pe negrii ăia".

Dar gloata nu se grăbea să năvălească în cartierul negrilor. Se răspândise zvonul că foştii combatanţi negri, înarmaţi cu puşti capturate în război dela germani şi japonezi, şi cu alte arme de foc, fuseseră mobilizaţi pentru a preîntâmpina atacul...

In Mink Slide, un grup de cetăţeni negri, printre care se aflau şi foşti combatanţi, mergeau din casă în casă, îndemnându-i pe locatari să închidă uşile şi să nu iasă în stradă. Foştii combatanţi adunaseră un număr mic de arme — vreo câteva

puşti, două carabine şi câteva pistoale — de care intenţionau să se folosească în ultimă instanţă, dacă ar fi fost nevoie să-şi apere familiile şi locuinţele.

La căderea nopţii, abia se mai vedea vreun semn de viaţă în Mink Slide. In afară de unele patrule ale negrilor, străzile cartierului negru erau pustii. Uşile erau încuiate şi perdelele lăsate la ferestre. Copiii fuseseră ascunşi în încăperile dosnice şi prin mansarde. Intregul cartier era cufundat în tăcere şi întuneric, într'o aşteptare încordată...

Puţin după căderea serii, automobile pline cu albi înarmaţi începură să cutreiere periferiile cartierului Mink Slide. Ici colo se auzeau focuri de armă trase de cei din automobile, la întâmplare, în clădirile neluminate.

Un automobil cu patru poliţişti se îndreptă spre Mink Slide. Maşina n'avea semne distinctive şi, pe întuneric, a fost luată drept unul din vehiculele huliganilor. O voce strigă: „Iată-i că vin". Urmă o salvă de împuşcături. Văzându-se ciuruiţi de alice, poliţiştii întoarseră maşina şi se îndreptară spre centrul oraşului...

Primarul orăşelului Columbia telefonă guvernatorului Mc Cord din Nashville şi ceru să i se trimită imediat unităţi ale forţelor armate.

Inainte de zorii zilei, 500 de oameni din gărzile statului, inclusiv o companie de mitraliere cu echipament militar complect, sosiră în grabă la Columbia. Comanda trupelor o avea generalul de brigadă Jacob Dickinson din garda statului Tennessee. La Columbia, trupele fură complectate cu şaptezeci şi cinci de oameni din poliţia de control a drumurilor sub conducerea lui Lynn Bomar, directorul securităţii publice a statului Tennessee.

Fără să se mai ocupe de gloata albă înarmată care era încă îngrămădită în piaţă, generalul Dickinson îşi desfăşură forţele sale într'un cordon în jurul cartierului Mink Slide. După ce se execută această operaţie, generalul îi informă pe ziarişti: „Negrii au fost înconjuraţi."

Exact la ora cinci dimineaţa începu invadarea cartierului negru.

Atacul a fost executat cu precizie militară. Poliția de control a drumurilor mergea în frunte cu mitraliere, puști automate și carabine, trăgând din plin. Imediat după ea urmau cei din gărzile statului Tennessee, cu căști de oțel și cu baioneta la armă. Inaintând încet prin străzile pline de fum, trupele trăgeau salvă după salvă în case și magazine.

In ziarul *Nashville Banner* din ziua respectivă se afirma în legătură cu acest atac:

Azi dimineață patrulele înarmate au pătruns în cartierele „Mink Slide" sau „Black Bottom" și au distrus o serie de întreprinderi comerciale în care au tras cu mitralierele și carabinele... Geamurile s'au făcut țăndări, ușile au fost sparte și toate magazinele devastate...

Ziariștii Tom Ketterson și Paul Page scriau în ziarul *Columbia Daily Herald:* „Această scenă reamintea foștilor combatanți intrarea trupelor americane într'un oraș capturat din Europa".

Existau totuși deosebiri pline de semnificație între tactica militară a trupelor americane dincolo de ocean și aceea a invadatorilor din Mink Slide. Așa cum spune Robert Minor în pamfletul său *Linșaj și înscenare în Tennessee:*

...au fost distruse doar prăvăliile care aparțineau negrilor; toate magazinele albilor au rămas neatinse; și în această privință părea un atac al trupelor S.S. naziste împotriva unui cartier evreesc.

Sub comanda personală a lui Lynn Bomar, directorul securității publice a statului, poliția de stat a năvălit în magazinele, restaurantele și birourile care aparțineau negrilor, distrugând mobilierul și svârlind mărfurile și edecurile în stradă. S'au tras salve de mitraliere în oglinzi și tablouri, s'au spart și s'au prădat casele de bani.

Sfărâmând ușile, polițiștii au pătruns în locuințele particulare și în apartamente. Bărbați, femei și copii, deopotrivă, au fost scoși în străzile pline cu obiecte aruncate din case, loviți cu patul puștii și siliți să stea cu mâinile ridicate.

Prizonierii negri au fost apoi conduși într'o lungă procesiune pe străzile orașului, spre închisoare...

La prânz sosi în Columbia guvernatorul McCord. La o consfătuire secretă, organizată în grabă cu autoritățile municipale, s'a căzut de acord să nu se mai discute pe față despre

linşaj. Oficial, episodul urma să fie arătat drept o „răsvrătire armată a negrilor", care fusese reprimată la momentul potrivit. Secretarul guvernatorului, Bayard Tarpley, a declarat în faţa ziariştilor că, după cum se ştie, negrii cumpăraseră arme „în tot statul".

In aceeaşi după amiază, ziarul *Columbia Daily Herald* declara într'un editorial :

Este imposibil ca negrii să câştige supremaţia asupra unui popor suveran, şi cu cât elementele de frunte ale rasei negre îşi vor da seama mai devreme de acest lucru, cu atât mai bine va fi pentru această rasă.

Titlurile ziarelor din întreaga Americă trâmbiţau despre o „răscoală a negrilor" în Columbia, statul Tennessee.

Au fost arestaţi şaptezeci de negri, majoritatea fiind acuzaţi de tentativă de omor. Cauţiunea pentru eliberarea lor a fost fixată de magistratul Denton la 5000 dolari de persoană, în total, deci, 350.000 dolari.

Negrilor arestaţi li s'a luat interogatorul preliminar în închisoarea supra aglomerată a regiunii. Deţinuţii erau scoşi pe rând din celule, conduşi prin coridoarele unde mişunau gardieni înarmaţi şi îmbrânciţi într'o cameră care servea de obicei şerifului drept sală de mâncare. Li se spusese că dacă „vor vorbi" şi vor mărturisi ceeace ştiu despre „complot" vor fi trataţi cu blândeţe. In ciuda făgăduelilor, a ameninţărilor şi torturilor, niciun prizonier n'a „vorbit"...

La 28 Februarie, trei deţinuţi au fost aduşi împreună în sala de mâncare a şerifului. Cei trei deţinuţi erau William Gordon, James Johnson şi Napoleon Stewart. După un interogatoriu prelungit, în timpul căruia nu dăduseră ceeace poliţiştii numeau „răspunsuri satisfăcătoare", cei trei bărbaţi au fost duşi de locţiitorul şerifului şi de poliţişti în camera alăturată.

Deodată s'a auzit o salvă de mitralieră.

Cu sângele curgându-le şiroaie din rănile provocate de gloanţe, Gordon şi Johnson au fost duşi la spitalul King's Daughters. Acolo li s'a făcut o transfuzie de sânge, dar li s'a refuzat internarea în spital din cauză că instituţia era, după cum se exprima ziarul *Washington Post*, un „spital pentru

albi". In timp ce erau transportaţi spre oraşul Nashville, cei doi oameni au murit.

Datorită faptului că întreaga ţară cerea ca guvernul să acţioneze, a fost alcătuit un juriu federal pentru anchetarea evenimentelor din Columbia.

Toţi cei aleşi pentru a face parte din juriu erau albi.

După o anchetă de două luni, juriul a raportat că n'a găsit „nicio încălcare a drepturilor cetăţeneşti" şi că nu există nicio dovadă în legătură cu o tentativă de linşaj la Columbia.

Singurul lucru pe care l-a făcut juriul a fost o critică aspră împotriva „articolelor incendiare" apărute în „presa comunistă".

Aducând la cunoştinţa publicului concluziile juriului federal, presa din întreaga ţară a neglijat să amintească un fapt cât se poate de interesant despre judecătorul Elmer D. Davies, care prezidase interogatoriile ca reprezentant al procurorului general Clark. Faptul trecut cu vederea era că judecătorul Davies, aşa cum mărturisise el singur, făcuse parte din Ku-Klux-Klan, lucru confirmat, de altfel, şi într'un reportaj apărut în ziarul *New York Times* la 19 Iulie 1939.

4. CU MANA PE TRAGACI, CU BICIUL ŞI CU LAŢUL

La 6 Iunie 1947, într'un articol de fond intitulat „Procesele de linşaj fac istoria Sudului", revista *Life* găsi cu cale să-şi exprime satisfacţia că se făcuse „un pas înainte" în ceeace priveşte extinderea „dreptăţii" şi asupra negrilor din Sud.

Cu un an înainte, în luna Februarie, la Greenville, în Carolina de Sud, fusese înjunghiat un alb de meserie şofer de taxi. Autorităţile ţinutului arestară în grabă pe un tânăr negru, Willie Earle. „A doua zi dimineaţă" scria *Life*, o gloată de linşori care veniseră cu automobile îl scoaseră pe Earle din închisoarea din Pickens, îl bătură, îl loviră cu pumnii şi cu patul puştilor, apoi îl împunseră de cinci ori cu cuţitul, îi tăiară o bucată mare de carne din coapsă şi, în cele din urmă, îl împuşcară în cap cu trei focuri de armă".

Douăzeci şi şase dintre ei, recunoscând că au participat la linşaj, au fost daţi în judecată. Revista *Life* scria că „desbaterile Curţii aveau deseori aspectul neobişnuit al unui picnic de familie". Juriul i-a găsit „nevinovaţi".

In urma achitării acuzaţilor, R. C. Hunt, cel care îl împuşcase pe Earle în cap, dădu un banchet la care spuse: „S'a făcut dreptate ambelor părţi". Un alt linşor, Duran Keenan, declară presei: „E cel mai fericit eveniment care s'a petrecut vreodată în această ţară."

Rezumând părerile sale asupra acestui caz, revista *Life* aprecia procesul ca: primul caz în care întreaga desfăşurare odioasă a unui linşaj violent intra în analele justiţiei. Revista era de părere că:

Timp de nouă zile, toţi acuzaţii au fost judecaţi cu toată seriozitatea... Judecata nu se sfârşise, însă, într'un mod care să satisfacă pe cei ce cred că democraţia înseamnă egalitate, indiferent de culoarea pielei unui om... A fost creat, însă un precedent... A devenit limpede că Sudul nu mai poate fi considerat ca un loc sută la sută sigur pentru o gloată de linşori sau cel puţin că linşajul nu mai poate fi ţinut sută la sută secret.

La 13 August 1947, după două luni dela apariţia articolului din *Life*, ziarul *New York Times* publica un editorial intitulat „Georgia face progrese". Editorialul se referea la opt condamnaţi negri care fuseseră masacraţi în închisoarea Anquilla, în apropiere de Brunswick, statul Georgia.

La 11 Iulie 1947, un grup de deţinuţi negri din tabăra dela Anquilla primiseră ordin din partea gardienilor închisorii să lucreze într'o mlaştină unde mişunau şerpi veninoşi. Câţiva dintre condamnaţi şovăiră şi cerură bocanci, la care gardianul H. G. Worthy le porunci înfuriat să se întoarcă în tabără. La gardul închisorii, gardianul Worthy ceru celor cinci deţinuţi pe care-i socotea conducătorii grupului să iasă din rând. Deoarece prizonierii refuzară să asculte de ordinul său, Worthy strigă paznicilor închisorii: „Pe ei!" Paznicii şi sentinela deschiseră focul.

Cinci dintre condamnaţi fură ucişi pe loc. Alţi trei au fost răniţi mortal.

La întrebările juriului regional, gardianul Worthy declară că negrii încercaseră „să evadeze". Juriul regional ho-

tări că gardianul şi paznicii fuseseră „îndreptăţiţi în acţiunea lor", şi că „interveniseră pentru a menţine ordinea". Juriul mai declară că „nu s'ar fi întâmplat aşa ceva dacă oamenii ar fi fost în lanţuri şi îmbrăcaţi în haine vărgate."

Protestele Asociaţiei naţionale pentru progresul populaţiei de culoare şi ale altor organizaţii progresiste au avut drept urmare darea în judecată a gardianului şi a celor patru paznici acuzaţi de a fi violat statutele federale cu privire la drepturile cetăţeneşti. La judecata în faţa instanţelor federale, avocatul apărării a susţinut că paznicii au fost nevoiţi să tragă pentru a zădărnici „un complot pus la cale de comunişti", care voiau să pună mâna pe tabăra închisorii. După o deliberare de opt minute, juriul federal, compus exclusiv din albi, i-a achitat pe acuzaţi.

Ziarul *New York Times* scria următoarele în editorialul său „Georgia face progrese" :

Unul din aspectele îmbucurătoare ale manifestărilor de persecuţie rasială, încă destul de dese în inima Sudului, este că ele produc, în sfârşit, într'un fel sau altul, o reacţie sănătoasă care va aduce o îmbunătăţire a situaţiei... In Georgia, ca şi în restul Sudului, oamenii sunt din ce în ce mai lămuriţi şi libertatea are o extindere tot mai mare.

La 14 Martie 1947, secretarul de stat George C. Marshall declara în Consiliul celor patru miniştri de externe întrunit la Moscova :

Imi dau seama că interpretările date cuvântului „democraţie" sunt numeroase. Pentru guvernul şi cetăţenii americani acest cuvânt are un înţeles fundamental. Noi credem că fiinţa umană are anumite drepturi inalienabile...

Printre acestea se numără şi dreptul fiecărui individ de a-şi desvolta mintea şi sufletul pe calea pe care şi-o alege el însuşi fără teamă sau constrângere... Noi nu considerăm liberă o societate în care cetăţenii paşnici trăiesc cu teama de a li se refuza dreptul la muncă sau la viaţă, libertatea sau posibilitatea de a fi fericiţi.

In cursul anului în care secretarul de stat Marshall a făcut această declaraţie, rar a trecut o zi în Statele Unite în care „drepturile inalienabile" ale negrilor americani să nu fi fost

violate. Iată numai câteva din nenumăratele cazuri întâmplate [1]:

ATLANTA, STATUL GEORGIA, *Februarie:* La două săptămâni după ce o bandă de albi îl avertizase pe un pastor negru, reverendul A. C. Epps, să se mute din cartierul albilor, casa lui a fost dinamitată. Banda a fost văzută glumind cu poliţiştii, după ce a părăsit casa lui Epps.

SMITHFIELD, STATUL CAROLINA DE NORD, *Aprilie:* Fletcher Martin, un servitor negru al spitalului „Provident" din Baltimore, originar din California de Nord, călătorea cu trenul spre ţinutul lui natal. Deoarece s'a opus când i s'a dat ordin să se mute într'un vagon pentru negri, a fost împuşcat mortal de conducătorul trenului. Conducătorul a declarat că-l împuşcase pe Martin fiind „în legitimă apărare".

ROCKY MOUNT, STATUL CAROLINA DE NORD, *Mai :* Cadavrul negrului Willie Pittman, şofer de taxi, a fost găsit oribil mutilat pe marginea unei şosele lângă Rocky Mount. Capul îi fusese zdrobit, iar picioarele şi braţele tăiate.

SARDIS, STATUL GEORGIA, *Mai:* Joe Nathan Roberts, un fost combatant negru în vârstă de 23 de ani, care urma cursurile Universităţii Temple în baza Legii drepturilor acordate foştilor combatanţi, a fost împuşcat mortal pentrucă a neglijat să spună „domnule" unui alb. Ucigaşul n'a fost adus niciodată în faţa justiţiei.

HAMILTON, STATUL GEORGIA, *Mai :* Henry Gilbert, un fermier negru, a fost ucis în închisoarea ţinutului Harris de către poliţişti. Capul i-a fost sdrobit, iar coastele rupte.

---

[1] E imposibil să se aprecieze exact numărul crimelor şi atrocităţilor comise împotriva populaţiei negre. Doar puţine cazuri au ajuns la cunoştinţa publicului prin presă, şi aceasta numai atunci când organizaţiile progresiste care luptă pentru drepturile negrilor au manifestat un interes deosebit. De cele mai multe ori nu s'a acordat nicio atenţie acestor brutalităţi.

In afară de aceasta, după război s'a practicat în America o metodă de linşare a negrilor care făcea ca multe crime să rămână nedescoperite. Într'un memoriu redactat de istoricul dr. Herbert Aptheker şi supus în Iunie 1946 Consiliului Economic şi Social al Naţiunilor Unite de către Congresul naţional al negrilor se spunea: „Astăzi se foloseşte mai mult metoda „linşajului sec", adică mutilarea sau uciderea pe ascuns şi fără zarvă a vreunui negru indezirabil, cu ajutorul unui mic grup de indivizi (se crede că deseori chiar de către poliţişti). Nu avem la îndemână amănunte şi cifre exacte asupra acestui sistem, dar este semnificativ că un studiu întreprins în 1940 de „un alb originar din Sud şi care trebue să rămână anonim", studiu patronat de patru deputaţi din Statele Unite, printre care şi senatorii Wagner şi Capper, afirmă că „în fiecare an sunt linşaţi nenumăraţi negri, dar dispariţia lor rămâne învăluită de mister, deoarece ei sunt exterminaţi fără şgomot şi fără ca lumea să afle ceva. Alte lucrări recente au adus şi ele mărturii grăitoare; aceasta e fără îndoială un nou fel de barbarie care trebue să fie cercetată temeinic şi stârpită definitiv" (N. A.).

LETTWORTH, STATUL LOUISIANA, *Iulie :* Un paznic de vânătoare s'a luat la ceartă cu William Brown, un negru de 83 ani care vâna veverițe în pădure. Paznicul l-a scos pe Brown la margirea pădurii și l-a împușcat în cap pe la spate. El s'a dus apoi la un arendaș alb din apropiere și i-a spus: „Am împușcat un negru; înștiințați-i familia". Judecătorul de instrucție a hotărît: „Omorul era justificat, întrucât paznicul era în legitimă apărare".

CALHOUN, STATUL LOUISIANA, *Iulie :* Când Wesley Thomas, un tăietor de lemne negru, a părăsit serviciul pe care-l avea la un fermier alb, acesta a oferit 50 de dolari aceluia care-l va ucide pe Thomas, spunând că tăietorul de lemne îl amenințase cu moartea. Un alt fermier alb, întâlnindu-l pe Thomas, îl împușcă explicând apoi: „L-am împușcat în timp ce încerca să intre într'o casă". Juriul a calificat crima drept „omor scuzabil", afirmând că ucigașul fusese în „legitimă apărare".

PRENTISS, STATUL MISSISSIPPI, *August :* După ce o bandă dăduse șerifului un răgaz de opt ore pentru ca să obțină „mărturisiri" dela Versie Johnson, un muncitor negru dela un ferestrău, arestat sub acuzarea de viol, șeriful și doi adjuncți ai lui l-au împușcat. Șeriful a declarat că „nu era necesară" o anchetă, întrucât polițiștii l-au împușcat pe Johnson când acesta încercase să pună mâna pe una din armele lor.

NEW YORK, STATUL NEW YORK, *August :* Lloyd Curtis Jones, un negru invalid de război, care beneficia de o bursă Guggenheim pentru studii muzicale, cânta cu un mic grup la intrarea circului Columbus din Parcul Central. Polițistul Francisc LeMaire îi porunci lui Jones să plece de acolo, lovindu-l cu bastonul. Deoarece negrul s'a opus, LeMaire îl lovi în cap cu atâta putere, încât își rupse bastonul. Jones ridică mâinile să se apere. LeMaire îi trase atunci trei gloanțe în abdomen, rănindu-l grav, dar nu mortal. Făcându-se o anchetă superficială, polițistul fu găsit nevinovat.

ROCHESTER, STATUL NEW YORK, *Noembrie :* Roland T. Price, un fost combatant negru, reclamase într'un restaurant că nu primise restul cuvenit. Conducerea localului a chemat poliția. A urmat un schimb de cuvinte, după care polițiștii l-au împușcat mortal pe Price. Ei au declarat că Price încercase să scoată un revolver. Ulterior s'a dovedit însă că Price nu era înarmat. La instrucția procesului, poliția a fost scoasă din cauză.

LOUISVILLE, STATUL KENTUCKY, *Noembrie :* Doi polițiști au intrat într'un magazin de confecțiuni, acuzându-l pe negrul George E. Kelly că face scandal. La încercarea lui Kelly de a-i smulge unui polițist revolverul din mână, el a fost bătut până și-a pierdut cunoștința și apoi ciuruit de gloanțe. Polițistul a fost scos din cauză.

In adresa către Congres din 7 Ianuarie 1948, președintele Harry S. Truman făcea următoarele declarații asupra situației din Statele Unite :

Izvorul fundamental al forţei noastre este de natură spirituală... Pentrucă suntem un popor care are un crez. Credem în demnitatea omului...

Avem un adânc respect pentru bunăstarea şi drepturile individului.

Primul nostru ţel este de a asigura pe deplin cetăţenilor noştri toate drepturile fundamentale ale omului...

Orice negare a drepturilor umane este o negare a credinţelor fundamentale ale democraţiei şi a respectului nostru pentru valoarea fiecărui individ.

In acelaş an, în timp ce Congresul lăsase nerezolvate legea împotriva linşajului, legea cu privire la impozitele aplicate pentru a avea dreptul de vot şi legea asupra relaţiilor dintre patroni şi salariaţi, se puteau cita nenumărate cazuri de încălcare a drepturilor umane ale negrilor americani:

MACON, STATUL GEORGIA, *Februarie :* După desbateri care au ţinut o zi, un juriu compus în întregime din cetăţeni de culoare albă a găsit-o vinovată de omor pe femeia de culoare neagră Rosa Lee Ingram şi pe cei doi fii ai săi, în vârstă de 17 şi de 14 ani. „Crima" pentru care au fost condamnaţi la moarte se petrecuse cu trei luni în urmă. Cei doi băieţi Ingram luaseră apărarea mamei lor care fusese atacată de un fermier alb. In încăierare, unul dintre băieţi îi dăduse fermierului o lovitură mortală în cap. In urma unor proteste stăruitoare, execuţia doamnei Ingram şi a fiilor ei a fost suspendată, sentinţa fiind apoi comutată în închisoare pe viaţă.

TRENTON, STATUL NEW JERSEY, *Februarie:* După uciderea unui negustor alb, poliţia din Trenton a ridicat zeci de negri, reţinând până la urmă sub stare de arest şase tineri negri. După câtva timp, poliţia a produs mărturisiri semnate de cinci dintre deţinuţi. La proces, însă, acuzaţii au adus alibiuri convingătoare; martorul principal al acuzării nu a putut să stabilească cine era vinovatul, iar trei dintre acuzaţi au declarat că au fost narcotizaţi de poliţie. Juraţii au hotărît că erau toţi vinovaţi şi i-au condamnat pe câte şase la moarte prin electrocutare.

MEMPHIS, STATUL TENNESSEE, *Mai :* Negrul Eli Blaine a făcut o plângere la poliţie declarând că în timpul unei anchete poliţieneşti i se sustrăseseră nişte bani. La circumscripţie, poliţiştii l-au bătut cu atâta sălbăticie, încât Blaine a rămas chior.

DETROIT, STATUL MICHIGAN, *Iunie :* Doi poliţişti l-au maltratat cu brutalitate pe Leon Moseley, un tânăr negru în vârstă de 15 ani, iar după aceea l-au împuşcat mortal. In raportul poliţiei asupra acestui caz se arăta că automobilul condus de Moseley nu avea faruri.

AUGUST, STATUL GEORGIA, *Iulie :* Ike Crawford, un deţinut negru care fusese bătut de nişte gardieni dela închisoarea regională din Rochmond, a murit din cauza rănilor. Avea un ochi scos şi craniul fracturat.

CALHOUN FALLS, STATUL CAROLINA DE SUD, *August:* Pastorul de culoare Archie Ware, care nesocotise avertismentele de a se abține dela vot și se prezentase la alegeri, a fost atacat, ciomăgit și lovit cu cuțitul până ce a fost ucis, în văzul a doi polițiști care stăteau nepăsători.

MONTGOMERY COUNTY, STATUL GEORGIA, *Septembrie:* D. C. Carter, președintele filialei regionale a Asociației naționale pentru progresul populației de culoare, a nesocotit amenințările primite și a votat în alegerile locale. O bandă de huligani l-a bătut cu rângi de fier și i-a pus apoi pistolul în piept, poruncindu-i să nu-și mai transporte vecinii la alegeri cu mașina lui.

LYONS, STATUL GEORGIA, *Noembrie :* In timp ce se întorcea dela biserică întovărășit de soție, copil și alți doi negri, Robert Mallard, un fermier negru, a fost împușcat pe un drum singuratic de un grup de albi. Autoritățile locale n'au luat în considerație declarațiile doamnei Mallard și ale celor doi negri care au fost de față la crimă.

La 15 Septembrie 1949, fiind numit candidat al partidului republican în alegerile pentru Senatul Statelor Unite, John Foster Dulles a declarat:

America este ceeace este din cauză că poporul nostru a crezut totdeauna că lucrul cel mai de seamă, cel mai de preț în lume îl constitue ființa omenească — îmbogățirea sufletului și a minții ei prin crearea unei ambianțe plăcute și înfloritoare care să-i stimuleze concepții mai înalte și înfăptuiri măreție.

Iată câteva din titlurile apărute în anul 1949 în cele trei ziare mai importante ale negrilor: *Afro-American, Pittsburgh Courier* și *Chicago Defender :*

50 DE POLIȚIȘTI CARE ERAU SA OMOARE IN BĂTAIE UN OM AU FOST ELIBERAȚI. JURIUL A DAT VERDICTUL IN CINCI MINUTE.
(Miami, statul Florida, 22 Ianuarie).

DOUA NOI ASASINATE RASIALE.
(Bessemer, statul Alabama și Fort Myers, statul Florida, 12 Februarie).

UN CETĂȚEAN DIN FLORIDA BICIUIT DE O BANDA DE ALBI. VICTIMA ȘI-A PIERDUT MINȚILE DIN CAUZA SPAIMEI.
(Orlando, statul Florida, 19 Martie).

JUDECATORUL DIN ALABAMA IL ACUZA PE ȘERIF DE LOVIRE ȘI DECLARA CĂ POLIȚIȘTII I-AU AJUTAT SA BICIUIASCA ȘAPTE OAMENI.
(Chattanooga, statul Tennessee, 30 Aprilie).

JUDECATORUL IL ACUZĂ PE ŞERIFUL DIN GEORGIA CĂ A DAT ANUMIŢI DEŢINUŢI PE MÂNA KU-KLUX-KLANULUI.
(Trenton, statul Georgia, 21 Mai).

JURAŢII ELIBEREAZĂ DOI POLIŢIŞTI DIN ALABAMA CARE AU ATACAT O FEMEIE.
(Montgomery, statul Alabama, 28 Mai).

SCLAVIA IN JERSEY.
S'A FĂCUT DOVADA CĂ IN ASBURY PARK EXISTĂ SCLAVIE.
(Asbury Park, statul New Jersey, 18 Iunie).

LINŞAT PENTRU VITEZĂ PREA MARE PE ŞOSEA.
(Houston, statul Mississippi, 16 Iulie).

UN ALB DIN STATUL CAROLINA DE SUD REŢINUT PENTRU ASASINAREA UNUI COPIL DE 10 ANI CARE L-A INJURAT.
(Spartansburg, statul Carolina de Sud, 19 Iulie).

ASASINUL ALB AL UNUI FOST COMBATANT NEGRU A FOST ELIBERAT.
(Irwington, statul Georgia, 23 Iulie).

O LOCUINŢĂ DIN CHATTANOOGA A FOST DINAMITATĂ.
(Chattanooga, statul Tennessee, 30 Iulie).

TEMNICER ACUZAT PENTRU A DOUA OARĂ CĂ ŢINE OAMENII LA MUNCĂ FORŢATĂ.
(Dallas, statul Texas, 30 Iulie).

UN ALB IL INJUNGHIE PE ALTUL.
(Lyons, statul Georgia, 21 August).

O MULŢIME DE 2000 DE OAMENI II ASEDIAZĂ PE NOII LOCATARI.
(Chicago, statul Illinois, 6 August)

140 DE OAMENI ŢINUŢI IN SCLAVIE LA O FERMĂ DIN MISSISSIPPI.
(Jackson, statul Mississippi, 3 Septembrie).

CINCI OAMENI IL LINŞEAZĂ PE UN FERMIER INSTĂRIT DIN GEORGIA.
(Bainbridge, statul Georgia, 10 Septembrie).

LA WASHINGTON S'A DAT FOC UNEI CRUCI A KU-KLUX-KLANULUI.
(Washington, D. C., 12 Septembrie).

Dar, cu toată teroarea deslănţuită în perioada postbelică, populaţia neagră a Americii nu a putut fi îngenunchiată.

Pretutindeni se vedea cum creşte lupta hotărîtă a cetăţenilor negri, nu numai pentru a-şi păstra, dar şi pentru a-şi extinde drepturile câştigate cu atâta greutate în epoca New Dealului. Unindu-se cu ceilalţi americani progresişti, ei au întreprins în întreaga ţară o serie de campanii pentru a desfiinţa restricţiile în privinţa locuinţelor, pentru a pune capăt discriminării şi violenţelor împotriva negrilor şi pentru a stârpi definitiv manifestările de persecuţie rasială şi de separatism.

Şi, ca rezultat al spiritului avântat şi combativ al populaţiei negre s'a observat creşterea uimitoare a numărului votanţilor negri din Sud. Cu toate ameninţările Ku-Klux-Klanului, cu toată brutalitatea poliţiei şi în ciuda miilor de obstacole legale şi ilegale, numărul votanţilor negri din Sud a crescut dela 211.000, câţi erau în 1940, la peste un milion în 1948.

Populaţia neagră din Statele Unite este ferm hotărîtă să obţină odată pentru totdeauna, indiferent de piedicile care i se pun în cale, drepturi egale, ca fiinţe umane şi deplina cetăţenie americană.

Capitolul XVII

STAFIA ROȘIE

In acțiunea lor de distrugere sistematică a tuturor grupărilor de opoziție, Hitler și Mussolini i-au avut în vedere, în primul rând, pe comuniști.

Comuniștii au fost dela început în primele rânduri ale celor care s'au opus fascismului.

Din Buletinul pentru orientarea armatei Statelor Unite, Convorbiri cu armata. *Martie 1945.*

Oricine apără interesele întregului popor este etichetat „roșu", astfel încât acest cuvânt a devenit un semn de onoare pentru cei care cred în demnitatea și egalitatea ființelor umane.

Generalul de brigadă Evans F. Carlson 7 Mai 1947

1. TEMA ȘI VARIAȚIUNI

In liniștitul orășel Hobe Sound din statul Florida s'a întâmplat, spre sfârșitul lunii Martie 1949, un eveniment extraordinar, cu o semnificație internațională. Intr'o noapte, târziu, imediat după ce s'a auzit sunând o sirenă de incendiu, un bărbat cu părul vâlvoi, îmbrăcat în pijama, ieși ca o furtună dintr'o casă și fugi în stradă țipând cu o voce îngrozită: „A debarcat Armata Roșie!" Omul acesta era ministrul de război al Statelor Unite, James V. Forrestal.

Incidentul a fost înnăbușit cu grijă. [1]

Forrestal a fost transportat cu un avion special dela Hobe Sound la Spitalul Marinei din Bethesda, în statul Maryland. Acolo a fost pus sub îngrijirea unor psihiatri, fiind supraveghiat zi și noapte de gardienii spitalului. Medicii Marinei au anunțat presei că Forrestal suferea de „surmenaj"... „în urma muncii excesive din timpul războiului și din perioada postbelică".

[1] Amănunte în legătură cu acest incident au fost aduse pentru prima dată la cunoștința publicului prin emisiunea radiofonică din 10 Aprilie 1949 a ziaristului Drew Pearson (N. A.)

La 22 Mai, ora două dimineața, Forrestal se furișă, fără să fie observat de nimeni, din rezerva sa luxoasă dela etajul al 16-lea al spitalului Marinei, străbătu coridorul, deschise o fereastră și se aruncă de sus, în gol.

Intemeietorii Internaționalei I-a, Karl Marx și Friedrich Engels, au scris în 1848, în prima frază a *Manifestului Partidului Comunist:* „O stafie umblă prin Europa — stafia comunismului".

După un secol, stafia comunismului mai înspăimântă încă Statele Unite ale Americii.

Sinuciderea lui James V. Forrestal era un simptom al isteriei antiroșii care se răspândise în acea vreme în țară ca un fel de psihoză contagioasă. In nicio altă țară din lume, opinia publică nu era atât de înfricoșată după război de gogorița amenințării comuniste. Cei slabi, ca și cei puternici, erau chinuiți deopotrivă de fobia aceasta colectivă.

Spre deosebire de alte epidemii, aceasta fusese răspândită cu bună știință de către anumiți oameni.

La sfârșitul războiului devenise evident că poveștile despre pretinsa primejdie a unui nou război și sperietoarea cu spionii nu erau suficiente pentru a convinge poporul american că țara îi este amenințată de o agresiune armată sovietică din afară și de o răzvrătire comunistă pusă la cale de Moscova, înlăuntru. Trebuia să fie ștearsă mai întâi amintirea vie a alianței de luptă sovieto-americane și a uriașei contribuții a Uniunii Sovietice la victorie.

Toate sistemele imaginabile și toate posibilitățile de reclamă, toate mijloacele de transmisiune, toate serviciile statelor ca și cele federale, instituțiile educative, asociațiile comerciale, grupările religioase, societățile ultrapatriotice, societățile de ajutor reciproc și organizațiile de veterani — toate au fost mobilizate pentru o intensă și continuă campanie anticomunistă, care s'a extins în toate sectoarele de activitate ale țării.[1]

[1] Ar trebui literalmente volume întregi pentru a cataloga miile de fițuici cu care propaganda anticomunistă a inundat în anii de după război Statele Unite.

Rar trecea o zi în care să nu apară vreun nou „document" anticomunist sau antisovietic tipărit în Imprimeriile Guvernului din Washington

„Comunismul", scria revista *Newsweek* la 2 Iunie 1947, „are de înfruntat în America de astăzi atacul cel mai greu pe care l-a cunoscut vreodată... In comparație cu isteria antibolșevică ce a urmat după primul război mondial, mișcarea actuală reprezintă o încercare mult mai realistă și mai inteligentă pentru combaterea comunismului. Există, însă, și un neajuns destul de important: posibilitatea ca publicul să se satură de lupta anticomunistă, așa cum s'a întâmplat și după ultimul război..."

Și tocmai de aceea nu i se îngăduia publicului să se plictisească de această cruciată.

In timp ce cacofonia propagandei anticomuniste creștea din ce în ce mai mult, autoritățile guvernamentale au luat măsuri drastice pentru a prezenta în fața țării „amenințarea comunismului" sub un aspect dramatic. A fost elaborată Legea pentru cercetarea lealității. Unii membri ai Congresului au cerut ca Partidul Comunist să fie exclus din alegeri. In Iunie 1947, Carl Marzani, fost membru al Oficiului Serviciilor Strategice, a fost condamnat la trei ani închisoare sub acuzația de a fi tăinuit că între 1940—1941 fusese membru al Partidului Comu-

---

Comisia Camerei pentru cercetarea activităților antiamericane a publicat rapoarte după rapoarte privitoare la „pericolul roșu". Comisia a publicat o serie de asemenea rapoarte purtând următoarele titluri:

100 lucruri despre comunism care trebue cunoscute în Statele Unite;

100 lucruri despre comunism care trebue cunoscute în materie de religie;

100 lucruri despre comunism care trebue cunoscute în materie de educație;

100 lucruri despre comunism care trebue cunoscute în privința mișcării sindicale;

100 lucruri despre comunism care trebue cunoscute în materie de guvernământ.

Congresul a publicat un teanc de rapoarte oficiale despre: *O sută de ani de comunism, Comunismul în Orientul Apropiat, Comunismul în China, Cinci sute de șefi comuniști, și Comunismul în acțiune. — Un studiu documentar și o analiză a comunismului în acțiune în Uniunea Sovietică.*

Biroul Federal de Investigații și alte servicii ale Ministerului Justiției au continuat să publice fără încetare declarații anticomuniste, rapoarte comunicate pentru presă și articole în reviste și ziare, pregătite sub supravegherea de expert a procurorului general Clark și a șefului Biroului Federal de Investigații J. Edgar Hoover (N. A.).

nist. In Ianuarie 1948, deputatul William J. Crow din Pennsylvania a propus o lege prin care se cerea ca veteranii de război comuniști să nu se bucure de beneficiile Legii drepturilor acordate combatanților. In luna Mai a fost redactată legea Mundt-Nixon „Un act pentru protejarea Statelor Unite împotriva activităților antiamericane și subversive cu scopul mărturisit de a pune Partidul Comunist în afara legii." [1]

Această campanie a culminat în 1949 prin procesul celor doisprezece membri ai Comitetului Național al Partidului Comunist.

2. PROCESUL CELOR DOISPREZECE

La 20 Iulie 1948, un juriu federal a dat în judecată doisprezece membri ai Comitetului Național al Partidului Comunist din Statele Unite, acuzați că ar fi complotat, „răspândind și susținând necesitatea răsturnării guvernului Statelor Unite prin forță și violență."

Juriul, care timp de șaisprezece luni făcuse cercetări cu privire la mișcarea comunistă din America, n'a putut acuza Partidul Comunist că ar fi comis vreun act subversiv vădit. In rechizitoriu se spunea despre conducătorii comuniști că ar conspira ca să răstoarne guvernul prin : 1) organizarea unui partid politic credincios învățăturii marxist-leniniste ; 2) „publicarea și difuzarea... cărților, articolelor, revistelor și ziarelor care pledează pentru principiile marxism-leninismului"; și 3) înființarea de „școli și cursuri pentru studiul învățăturii marxist-leniniste în care se predă și se susține că ar fi o datorie și o necesitate de a răsturna și de a distruge prin forță și violență guvernul Statelor Unite". Procesul conducătorilor comuniști a fost intentat în conformitate cu prevederile legii din 1940 pentru înregistrarea străinilor, numită de obicei legea Smith. După părerea cunoscutului specialist în drept constituțional,

[1] In urma organizării, în întreaga țară, de către forțele progresiste și antifasciste a unei mișcări care să ducă la înfrângerea legii Mundt-Nixon, ea a fost respinsă. Cu mici modificări, legea a fost însă reintrodusă în ambele Camere ale Congresului, în anul 1950 (N. A.).

profesorul Zechariah Chafee Junior, dela Facultatea de Drept a Universităţii Harvard, legea Smith conţinea „cele mai drastice restricţii care s'au legiferat vreodată în Statele Unite, în timp de pace, în privinţa libertăţii cuvântului... primele restricţii federale dela nenorocita Lege din 1798 asupra răzvrătirii privind libertatea cuvântului şi a scrisului, la care erau supuşi în timp de pace cetăţenii americani".

Cei doisprezece conducători comunişti citaţi în actul de acuzare erau :

William Z. Foster, preşedintele Comitetului Naţional al Partidului Comunist din Statele Unite: fost conducător sindical; a condus mişcarea oţelarilor afiliaţi Federaţiei Americane a Muncii şi marea grevă a oţelarilor din 1918—1919. [1]

Eugene Dennis, secretar general: fost organizator sindical al muncitorilor agricoli de pe Coasta de Vest.

Benjamin Davis: singurul membru în Consiliul Municipal al oraşului New York şi fost avocat în cazul Scottsboro.

Henry Winston, secretar organizatoric pe ţară: veteran din cel de al doilea război mondial, fost secretar al Ligii Tineretului Comunist.

Robert Thompson, preşedintele organizaţiei din New York a Partidului comunist: fost organizator sindical al Federaţiei Americane a Muncii, fost comandant al batalionului canadian din Brigada Internaţională din Spania şi decorat cu „Crucea pentru Servicii Deosebite" în cel de al doilea război mondial.

John Gates, redactor-şef al ziarului Daily Worker, fost organizator sindical în industria oţelului, fost locotenent-colonel în Brigada Internaţională din Spania şi paraşutist în armata Statelor Unite în cel de al doilea război mondial.

Irving Potash : vice-preşedinte al Uniunii Internaţionale a muncitorilor blănari şi pielari.

Jack Stachel, responsabil al învăţământului de partid: fost şepcar şi organizator al şomerilor.

Gilbert Green, preşedintele organizaţiei din Illinois a Partidului Comunist, fost maşinist şi preşedinte naţional al Ligii Tineretului Comunist.

Gus Hall, preşedintele organizaţiei din Ohio a Partidului Comunist: veteran din cel de al doilea război mondial şi fost organizator sindical al muncitorilor forestieri şi al oţelarilor.

John Williamson, secretar al Partidului pentru problemele sindicale: fost muncitor pe şantierele navale.

Carl Winter, preşedintele organizaţiei din Michigan a Partidului Comunist: fost organizator al şomerilor.

---

[1] La 18 Ianuarie 1949, cazul lui William Z. Foster a fost separat de al celorlalţi, din cauza sănătăţii sale foarte şubrede (N. A.).

Darea în judecată a acestor oameni era un act de o importanță deosebită pentru poporul american, un act care însemna mai mult decât punerea sub acuzare a doisprezece conducători comuniști. După cum afirmau, într'o declarație publică, primul judecător James H. Wolfe dela Curtea Supremă din Utah, Arthur Garfield Hays din Uniunea pentru apărarea libertăților cetățenești din America, fostul decan Charles H. Houston dela Facultatea de Drept a Universității Howard și alți americani de seamă:

Partidul Comunist poate fi dat în judecată numai în măsura în care însăși libertatea cuvântului poate fi dată în judecată, iar întreaga procedură nu este altceva decât o totală falsificare a funcțiunilor guvernului, așa cum sunt concepute și limitate în Statele Unite încă de acum 159 de ani...

Acuzarea nu susține că s'ar fi comis altă încălcare fățișă a legii, în afară de propagarea și apărarea principiilor „marxism-leninismului"...

Dacă o astfel de propagandă este declarată crimă, schimbările politice devin imposibile într'o democrație.

O astfel de hotărîre ar pune de fapt în afara legii Partidul Comunist și alte organizații de stânga din Statele Unite, după un sistem care s'ar deosebi foarte puțin de punerea în afara legii a Partidului Comunist de către Hitler, Mussolini și Franco...

Procesul conducătorilor comuniști a început la 17 Ianuarie 1949, în camera 110 a palatului Curții Federale din Foley Square, orașul New York.

Completul de judecată era prezidat de judecătorul Harold R. Medina, fost avocat al trusturilor, mare bogătaș, care deținea, printre alte importante proprietăți imobiliare din New York, și câteva case de raport în mahalalele mizere ale orașului. Indatoritor și vioi, purtând o mustață elegant tăiată și părând mult mai tânăr decât cei șaizeci de ani ai săi, judecătorul Medina fusese numit de curând, de președintele Truman, în postul său la Curtea Federală. [1]

[1] Intr'un articol intitulat „Strictețea procesului comuniștilor îl condamnă pe Medina la o viață singuratică", articol care a apărut în *New York World-Telegram* din 6 Septembrie 1949, se făcea următoarea descriere a luxoasei locuințe dela Apaucuck Point, Long Island, a judecătorului Medina:

„Judecătorul este mândru mai ales de biblioteca minunat amenajată, cu instalații de aer condiționat, clădită la câteva sute de metri de casă,

Procesul a început într'o atmosferă nemaiîntâlnită în analele jurisprudenței americane. In ziua procesului, titluri de o șchioapă din presa newyorkeză trâmbițau acuzațiile aduse „conducătorilor roșii" care erau acuzați de a fi conspirat în vederea răsturnării guvernului Statelor Unite. Clădirea Curții Federale era înconjurată de o armată de polițiști călări, de patrule, detectivi și agenți federali, ca și cum s'ar fi așteptat o insurecție armată. Reporterul ziarului *New York Times* a numărat „nu mai puțin de 45 de detectivi, 40 de polițiști de circulație, 38 de ofițeri superiori, 11 patrule călare... și 260 de polițiști — cea mai numeroasă escortă cunoscută în analele poliției într'un caz judiciar".

Avocații apărării protestară cu energie împotriva acestui număr extraordinar de polițiști. „O gloată înarmată, care operează în uniformă, sub protecția legii, a venit aici să ne intimideze", i-a spus judecătorului Medina, George Crockett, avocatul apărării.

„N'am întâlnit pe nimeni care să mă intimideze și nici gărzi înarmate", a răspuns judecătorul. „De fapt, le-am fost recunoscător că mi-au ajutat să mă strecor prin mulțime ca să mă pot duce la masă..."

La începutul procesului s'au prezentat treisprezece martori ai acuzării. In afară de doi agenți din personalul Biroului Federal de Investigații, martorii prezentați de guvern erau

---

dincolo de o grădină mică... Această bibliotecă are și două camere de lucru.

Locuința mai are și o cameră de biliard, în care doamna Medina a pus perdele verzi. Pentru „camera de biliard", a declarat ea, „a construit, de fapt, judecătorul toată clădirea aceasta".

O distracție pe care Medina o prefera chiar și biliardului era yachtingul și judecătorul poseda un yacht de 15 m. lungime, cu motor. In datele puse la dispoziție de Harold Medina pentru a fi cuprinse în cartea *Who's Who in America* (Cine ce este în America), el a menționat, ca una din cele mai importante isprăvi ale sale faptul că a fost „avocatul lui Herbert Singer, singurul acuzat achitat în procesul intentat unor funcționari ai Băncii Statelor Unite".

O latură interesantă în cariera de jurist a lui Medina o constituia faptul că, în toamna anului 1942, fusese numit din oficiu avocat al apărării în procesul lui Anthony Cramer, complice al unuia din cei opt sabotori naziști debarcați de un submarin german la începutul acelui an. Prima dată, Cramer a fost condamnat la 45 de ani închisoare. In apel, Medina a izbutit să obțină reducerea sentinței la 12 ani (N. A.).

renegați sau spioni ai Biroului Federal de Investigații strecurați în Partidul Comunist. Iată câțiva dintre ei:

Louis F. Budenz: fost director al ziarului *Daily Worker.* A demisionat în 1945, a trecut la catolicism, a scris o carte abjectă anticomunistă, intitulată *Aceasta e povestea mea* și a compărut ca „martor expert în comunism" în fața Comisiei pentru cercetarea activității antiamericane și în diferite procese intentate de autoritățile federale pentru expulzarea unor cetățeni străini. In timpul unuia din aceste procese, care a avut loc în Septembrie 1947, Budenz a refuzat să răspundă la douăzeci și trei de întrebări pe care i le pusese avocatul apărării, pe motivul că răspunsurile ar putea avea drept consecință „urmărirea lui penală și condamnarea".

William O. Nowell: renegat comunist, acuzat de muncitorii din industria de automobile de a fi spionul lui Ford. După plecarea lui dela societatea Ford Motor, Nowell a lucrat în calitate de consilier secret pentru „relațiile rasiale" al cunoscutului fascist Gerald L. K. Smith, fost membru cu nr. 3223 al organizației fasciste „Cămășile argintii". La sfârșitul războiului, Nowell a devenit informator al Biroului Federal de Investigații și a compărut ca martor al guvernului în numeroase procese în care erau implicați comuniștii și sindicatele de stânga. Puțin înainte de procesul celor doisprezece conducători comuniști, Nowell a devenit salariat al Biroului Imigrărilor din Ministerul Justiției.

Charles W. Nicodemus: fost muncitor într'o uzină. A fost exclus din Partidul Comunist în anul 1946 pentru instigări împotriva negrilor. Arestat și dat în judecată la Pittsburgh, în primăvara anului 1948, sub acuzația de port ilegal de armă cu intenția de a ataca unele persoane, Nicodemus și-a recunoscut vinovăția. Ulterior, i s'a îngăduit să-și retragă declarațiile, plângerea depusă împotriva lui a fost anulată și cam în aceeași perioadă a devenit agent informator al Biroului Federal de Investigații.

William Cummings: fost spion antimuncitoresc și informator al Biroului Federal de Investigații strecurat în rândurile Partidului Comunist. Activând în calitate de „comunist", Cummings s'a îndeletnicit, între altele, să recruteze în Partid trei rude ale sale, ca apoi să le predea numele Biroului Federal de Investigații.

John Victor Blanc: agent provocator în rândurile Partidului Comunist. Recruta muncitori în Partid, le plătea el însuși cotizația și apoi îi denunța Biroului Federal de Investigații. Printre numele predate de Blanc Biroului Federal de Investigații se afla și acela al propriului său cumnat, care nu se înscrisese niciodată în Partidul Comunist, dar al cărui nume figura pe un buletin de aderiune semnat de Blanc.

„Toți acești martori care au depus pentru guvern" — a declarat procurorul Statelor Unite John McGohey — „nutresc un adânc simț de lealitate față de țara noastră și au făcut un mare sacrificiu personal, care va fi înscris la loc de cinste în

analele patriotismului. Acţiunea pe care au îndeplinit-o sub îndrumarea Biroului Federal de Investigaţii a fost, după părerea mea, măreaţă".

O părere diametral opusă a fost exprimată de judecătorul Norval Harris din Indiana. El a spus :

Procesul intentat comuniştilor este o farsă... şi întregul rechizitoriu ar trebui aruncat cât colo. Acuzarea se întemeiază pe mărturiile abjecte ale agenţilor provocatori şi ale spionilor. Eu n'aş îngădui niciodată asemenea mărturii într'un proces prezidat de mine. Ca întreg poporul american, şi eu îi urăsc pe agenţii provocatori şi pe informatori.

Intru totul de acord cu judecătorul Harris, profesorul Zechariah Chafee Junior observa :

...dovezile guvernului... arată că cel puţin trei dintre agenţii secreţi folosiţi erau în realitate angajaţi pentru a-i convinge pe oameni să devină comunişti şi să participe la ceeace este considerat de patronii lor oficiali drept o conspiraţie criminală împotriva Statelor Unite... Numai un pas îi desparte de agenţii provocatori, de spionii care ataţă organizaţiile să comită acte nelegale pentru a obţine apoi dovezi defavorabile împotriva acestor organizaţii. Comisia LaFollette a arătat că în interiorul sindicatelor muncitoreşti se petreceau lucruri de acest fel.

Povestirile născocite la Foley Square de martorii guvernului, cu privire la „conspiraţia comunistă", nu erau ceva nou. Timp de trei decenii, aceste poveşti au fost tema obişnuită a articolelor din ziarele anticomuniste, a cărţilor despre „pericolul roşu", a rapoartelor Camerei de Comerţ şi ale Legiunii Americane asupra „radicalismului" şi ale „descoperirilor" făcute de unele dintre organele Congresului, ca de pildă Comisia pentru cercetarea activităţilor antiamericane.

Martorii acuzării arătau toţi în depoziţiile lor că Partidul Comunist din Statele Unite lucra întocmai după „directivele Moscovei", că membrii Partidului Comunist american erau conspiratori lipsiţi de scrupule, organizaţi într'o reţea de „celule secrete" care se întindea în întreaga ţară şi că ţelul principal al Partidului Comunist era „răsturnarea guvernului prin forţă şi violenţă".

La deschiderea desbaterilor procesului, judecătorul Medina i-a sfătuit pe juraţi să privească diferitele aspecte ale cazului cu deplină obiectivitate, cu cugetul tot atât de „neprihănit" ca şi foaia albă de hârtie pe care o flutura în faţa lor.

Dintru început era însă limpede de partea cui înclina el. In ce privește atitudinea lui Medina, Domingo Villamil, un distins avocat și fost director în Ministerul Justiției din Cuba, a raportat următoarele Asociației Internaționale a Juriștilor Democrați, care îl delegase la proces în calitate de observator :

Simțul meu de dreptate și de decență a fost dureros turburat de cele ce am auzit și am văzut... Judecătorul Harold Medina mi-a făcut impresia unui om vădit părtinitor, unui om care e departe de a fi o mândrie a justiției nordamericane... Am observat tot timpul că, pe cât era de îndatoritor, amabil și binevoitor față de procuror... pe atât era de pornit, de ironic și de tăios față de acuzați... Este cert că judecătorul a răsturnat regulile morale universale de justiție... în loc ca până la dovedirea vinovăției lor să presupună nevinovăția acuzaților, el a presupus anticipat că sunt rău intenționați și vinovați... In acest proces există doi procurori și niciun judecător, iar judecătorul Medina... este cel mai rău dintre cei doi.

După ce au examinat peste 13.000 de pagini din dosarul Curții cu intenția de a aprecia exactitatea reportajelor din presă asupra procedurii, un grup de juriști din New York a publicat o lucrare intitulată *Procedura unui proces politic*. In prefața volumului, juriștii făceau următorul comentariu : „Din analiza care urmează, cititorul va putea să-și dea seama de un sistem de comportare judiciară caracterizat prin prejudecata împotriva acuzaților și a avocaților lor, cu scopul de a-i lipsi pe acuzați de o justă apreciere a vinovăției lor și de a-i împiedica pe avocații apărării să-și facă datoria".

Tratatul pregătit de juriștii din New York enumera, cu o documentare amănunțită, următoarele categorii de încălcări ale legii, comise de judecătorul Medina :

a) dispoziții care tind să-i reducă la tăcere sau să-i imobilizeze pe avocații apărării;
b) observații nepotrivite asupra avocaților apărării, făcute în prezența juriului;
c) tratament discriminatoriu aplicat avocaților apărării, în comparație cu reprezentanții acuzării;
d) amenințarea cu penalizarea împotriva avocaților apărării pentru faptul de a-și fi făcut datoria;
e) aplicarea discriminatorie a regulilor stabilite în privința prezentării de dovezi din partea apărării, în comparație cu acuzarea;
f) hărțuirea acuzaților și a martorilor apărării, în contrast cu amabilitatea și ajutorul acordat martorilor acuzării;

g) deprecierea în prezența juriului a mărturiilor depuse de acuzați;
h) atribuirea unor motive tardive și nepotrivite apărării, în prezența juriului. [1]

Un exemplu grăitor și semnificativ în ceeace privește atitudinea părtinitoare a judecătorului Medina față de acuzare este acela în legătură cu unul din punctele cele mai importante ale procesului, și anume ce se înțelege prin termenul de „marxism-leninism". Când martorul Louis Budenz și-a făcut depoziția, procurorul McGohey i-a cerut să explice paragraful din statutul Partidului Comunist care stabilește că Partidul se bazează pe „principiile marxism-leninismului". Avocații apărării s'au opus întrebării pe motivul că definiția exactă a acestor cuvinte se găsea în documentele comuniste oficiale care făceau parte din dosarul procesului și că juriul era dator să stabilească din aceste materiale înțelesul termenului. Judecătorul Medina a respins toate obiecțiile. „Cum vor ști ei (juriul) despre care marxism-leninism este vorba" le-a spus el, „dacă nu le explică cineva acest lucru?".

Budenz a răspuns la întrebare conform instrucțiunilor primite dela Medina, declarând că, în conformitate cu principiile marxism-leninismului, socialismul ar putea fi realizat în America numai prin „răsturnarea guvernului Statelor Unite... și prin instaurarea unei dictaturi a proletariatului, prin forță și violență". Budenz a declarat că acest punct reprezintă programul fundamental al comuniștilor implicați în proces...

Ulterior, cu prilejul audierii lui Robert Thompson, președintele organizației din New York a Partidului Comunist,

---

[1] Iată unele din obișnuitele observații caustice făcute în repetate rânduri de judecătorul Medina la adresa avocaților apărării:
„Vorbește ce vrei, dar eu voi avea ultimul cuvânt".
„Asta e curată nebunie. Se pare că e un lucru obișnuit la dumneata".
„N'ai decât să vorbești cât vrei".
„Pari atât de nevinovat".
„Ar trebui să iei cartea, să te așezi și să mai înveți câte ceva".
„Cu cât vei face mai puține observații, cu atât va fi mai bine".
La un moment dat, judecătorul Medina l-a acuzat pe Harry Sacher, avocatul apărării, că a „mințit cu bună știință". Când Sacher a protestat împotriva limbajului judecătorului, Medina i-a răspuns supărat: „Nu cred niciun cuvânt din ceeace spui" (N A.).

avocatul apărării, Richard Gladstein, l-a întrebat: „Ați vrea să expuneți juriului ce este marxism-leninismul?"

Procurorul McGohey se opuse întrebării.

„S'a precizat", adăugă judecătorul Medina.

„Aș dori să atrag atenția onoratei Curți", spuse Gladstein, „asupra notelor luate în ședință".

„Nu", întrerupse judecătorul. „Nu mai vreau să aud niciun argument asupra acestui lucru".

„Dar, onorată Curte..."

Judecătorul Medina i-o tăie din nou scurt lui Gladstein, sub pretextul că această întrebare nu se referă „la chestiune".

„Ar dori onorata Curte să ia notă" — întrebă Gladstein „că așa cum reiese și din procesul-verbal, onorata Curte a îngăduit să i se pună martorului Budenz exact aceeași întrebare, la care el a avut și „posibilitatea să răspundă?"

„V'am spus odată" — răspunse supărat judecătorul Medina „că nu mai vreau să aud nimic în legătură cu această problemă, dar dumneavoastră ați insistat asupra acestui punct, pentru a-l avea consemnat, și prin aceasta ați dat dovadă de dispreț față de Curte".

Pe măsură ce procesul continua, în cursul primăverii și al verii, judecătorul Medina îi apostrofa din ce în ce mai des pe avocații apărării, numindu-i „obraznici" și „disprețuitori" și amenințându-i mereu cu represalii pentru eforturile stăruitoare depuse de aceștia ca să obțină dovada pe care o socoteau de o importanță vitală.

Prefăcându-se suferind și obosit, judecătorul Medina îi acuză pe avocații apărării că ar conspira pentru a-i submina sănătatea. Iată câteva din observațiile sale obișnuite: „Mi-ați slăbit într'atâta nervii, încât nici nu știu cum voi mai continua să conduc acest proces..." „E peste puterile omenești"... „M'am gândit să-mi iau un mic concediu de vreo două sau trei zile, căci am ajuns într'o stare de oboseală care mă îngrijorează".

Din când în când, judecătorul întrerupea ședințele Curții pentru a „se odihni" în camera lui de „greutățile" procesului.

In presă și la radio, Medina era lăudat cu entuziasm pentru „nesfârșita lui răbdare" și „moderație"...

La 3 Iunie, John Gates refuză să divulge procurorului numele tovarășilor săi veterani care îi ajutaseră la întocmirea unui manifest tratând despre problemele veteranilor. Gates spunea că a da în vileag numele acestor oameni, ar însemna să-i expună persecuției. Refuzând să divulge numele lor, Gates fu condamnat de judecător la treizeci de zile închisoare. Când acuzații Henry Winston și Gus Hall protestară, Medina dispuse imediat să fie arestați din nou și reținuți pe tot timpul procesului.

La 20 Iunie, Gilbert Green protestă împotriva refuzului lui Medina de a accepta ca mărturie un articol scris de el, Green. „Am crezut că ni se va da posibilitatea să ne susținem cauza", rosti Green. „Articolul acesta privește însuși miezul chestiunii". Din cauza acestei observații, Green a fost condamnat la închisoare pe toată durata procesului.

La refuzul lui Carl Winter de a preciza dacă socrul său a asistat sau nu la o conferință a Partidului Comunist, Medina îl pedepsi cu treizeci de zile închisoare [1].

La 23 August, ziarul *Daily Compass* din New York a publicat în exclusivitate un reportaj senzațional asupra procesului care se ținea la Foley Square. Reportajul arăta că unul dintre jurați, bătrânul regisor Russel Janney, autorul cărții *Minunea clopotelor,* își exprimase în gura mare antipatia sa violentă împotriva Partidului Comunist — și asta cu mai puțin de o lună înainte de a fi depus jurământul de jurat așa zis nepărtinitor.

Reportajul din *Compass* era scris de redactorul șef și

[1] Când nu se țineau ședințele Curții, acuzații condamnați pentru ultraj erau închiși în vechea închisoare dărăpănată din West Street. In închisoare, ei nu aveau posibilitatea să se consulte cu avocații lor, așa cum ar fi trebuit. Prietenii și rudele nu aveau voie să aducă acuzaților alimente care ar fi îmbunătățit slabele rații din închisoare. In timpul căldurii excesive din cursul verii, acuzații au fost ținuți în celule strâmte, prost aerisite. Când Henry Winston avu în închisoare două atacuri de inimă, judecătorul Medina refuză să-i îngădue vizita medicului său curant și acordarea întreruperii procesului sau suspendarea sentinței de ultraj (N. A.).

proprietarul ziarului, polemistul Ted O. Thackrey, care cita extrase dintr'o cuvântare ținută la 21 Februarie 1949 de Janney la Macon, în statul Georgia. Janney declarase :

Nu poate exista un compromis între comunism și democrație... Cei care doresc comunismul ar trebui să se ducă să trăiască în Rusia... Am și început să purtăm război împotriva comunismului și ar trebui să fie un război pe viață și pe moarte.

Thackrey a mai arătat că, în timpul procesului, Janney făcuse deseori, în afara Curții, comentarii care indicau limpede atitudinea sa părtinitoare, împotriva acuzaților.

Thackrey comenta :

...există declarații prestate sub jurământ care confirmă exactitatea celor scrise de mine.

Faptele pe care le-am relatat sunt suficiente ca să mă pot întreba cât au fost sau sunt de obiective părerile domnului Janney în privința acuzaților, pentru ca el să-i poată asculta nepărtinitor și să dea o sentință dreaptă.

In baza acestor revelații, avocații apărării l-au recuzat pe Janney din calitatea de jurat.

Judecătorul Medina a respins cererea de recuzare.

La 14 Octombrie, după nouă luni de desbateri, Curtea care judeca pe cei unsprezece conducători ai Partidului Comunist din Statele Unite ajunse la concluzia hotărîtă dinainte încă. Jurații dădură un verdict de vinovăție.

De îndată ce a primit verdictul din partea juraților, judecătorul Medina le-a ordonat tuturor avocaților apărării să se ridice în picioare. După ce a dat citire unei acuzații de ultraj împotriva celor cinci avocați și a lui Eugene Dennis, care își pledase singur cauza, judecătorul i-a condamnat pe toți șase la o pedeapsă variind între treizeci de zile și șase luni închisoare.

După o săptămână, judecătorul Medina îi condamnă pe zece dintre conducătorii comuniști la cinci ani închisoare, amendându-i pe fiecare cu câte 10.000 de dolari.

Robert Thompson fu condamnat la trei ani închisoare și 10.000 de dolari amendă.

Verdictul şi sentinţa au fost trâmbiţate pretutindeni de presa capitalistă, ca un simbol al justiţiei americane. „Vocea Americii" a radiodifuzat în întreaga lume verdictul, ca şi cum ar fi vrut să arate că „fiecare om din America, fie el bogat sau sărac, fără deosebire de culoare şi de credinţă, este judecat cu imparţialitate".

Dar un mare număr de americani, dându-şi seama de adânca semnificaţie a condamnării conducătorilor comunişti, erau de acord cu părerea exprimată de ziarul *St. Louis Post-Dispatch,* care spunea că :

...a-i pedepsi pe comunişti pentru ideile lor înseamnă a crea un precedent pentru pedepsirea altora, tot atât de nevinovaţi.

3. PEEKSKILL

Cu zece ani şi mai bine înaintea procesului intentat conducătorilor comunişti americani, Eugen Hadamowski, şeful radiodifuziunii naziste şi ajutorul lui Goebbels, scria: „Propaganda şi forţa nu se exclud niciodată în mod absolut — întrebuinţarea forţei poate să reprezinte un aspect al propagandei. Intre ele există mijloace de toate gradele care se pot folosi pentru a-ţi exercita influenţa: dela simple aluzii la aţâţarea individului, dela convingerea pe cale paşnică la propaganda sălbatică de masse; dela grupuri răzleţe de aderenţi până la crearea de instituţii oficiale sau semioficiale; dela teroarea individuală până la aceea de massă..."

In vara anului 1949, în timp ce furia propagandei anticomuniste atingea culmea în America, s'a produs un eveniment care a zguduit întreaga lume şi care părea că exemplifică teza lui Eugen Hadamowski.

In timp ce doisprezece conducători comunişti erau judecaţi în clădirea Curţii Federale din oraşul New York sub pretextul că ar fi susţinut utilizarea forţei şi a violenţei împotriva guvernului, adevăraţii exponenţi ai forţei şi violenţei intrau în acţiune la o depărtare mai mică de 80 de km.

La Lakeland Acres, lângă orașul Peekskill, statul New York, fusese anunțat pentru seara de sâmbătă, 27 August 1949, un concert al lui Paul Robeson. (Banii realizați de pe urma concertului trebuiau să fie predați secțiunii din Harlem a Asociației pentru apărarea drepturilor cetățenești, o organizație creată pentru apărarea libertăților constituționale și care fusese trecută pe lista „subversivă" a procurorului Clark).

Cu patru zile înainte de concert, ziarul *Peekskill Evening Star* a apărut cu o manșetă „Concertul lui Robeson are loc pentru a sprijini o organizație subversivă". In articolul de fond al ziarului se putea citi : „Vremea tăcerii pline de îngăduință, care înseamnă aprobare, a trecut..." Președintele Camerei de Comerț locale și alți „patrioți" din localitate spuneau despre concert că este „antiamerican". Organizațiile de veterani votară pentru organizarea unei manifestații de protest, precum și a unei demonstrații care să aibă loc în seara concertului.

Concertul n'a mai avut loc.

Sosind la Peekskill, Paul Robeson n'a putut să pătrundă în Lakeland Acres. Cete de huligani puse pe ceartă blocau drumul, împiedicând intrarea pe teren. Cale de trei km. de-a-lungul drumului spre parc, automobilele celor care se duceau la concert fuseseră îngrămădite unul lângă altul. Nu se zărea niciun polițist.

După ce s'a întunecat, derbedeii au distrus scaunele pliante instalate pe câmp, au aprins cu ele un foc mare și au început să-i atace cu violență pe cei care intraseră din vreme pe teren. Atacanții strigau: „Niciunul din voi nu va scăpa viu de aici... Suntem oamenii lui Hitler și vrem să desăvârșim cele începute de el".

Câteva zeci de oameni au organizat în grabă o linie de apărare pe terenul destinat concertului. La ora opt și jumătate, unul dintre ei, ferit de întuneric și-a făcut drum prin mulțimea care țipa, și s'a dus să telefoneze poliției. El a povestit mai târziu episodul după cum urmează:

Am văzut un negru și doi albi apropiindu-se de intrarea terenului. Dar mulțimea deslănțuită i-a oprit. Vreo zece derbedei îl încolțiră pe negrul care striga întruna : „Sunt american ! Am dreptul să asist la acest

concert!" Deodată, unul dintre golani îl lovi. Negrul căzu, banda se îngrămădi asupra lui urlând: „Să-l ucidem! Să sfârşim cu el!" L-au bătut fără milă, l-au lovit şi l-au călcat în picioare. Văzând un bărbat în uniformă militară stând de o parte, i-am spus: „Hai, frate, să-l scoatem, asta nu-i omeneşte". „Aşa e, ăsta nu-i un sistem american", mi-a răspuns el şi s'a vârît în mijlocul bandei. Am izbutit să-l ascundem pe negru printre nişte automobile care staţionau acolo şi l-am dus în pădure. Dacă n'am fi făcut-o, cred că gloata l-ar fi ucis.

Descriind felul în care fuseseră bruscate numeroase persoane care încercaseră să asiste la concert, ziarul *New York Herald Tribune* scria la 29 August:

...erau opriţi cu ajutorul unei baricade de bolovani şi buşteni care bloca drumul, apoi li se poruncea să coboare sau erau daţi jos din maşini. Bărbaţii erau brutalizaţi, femeile puteau să plece, dar erau huiduite. Automobilele erau lovite cu pietre, opt dintre ele se răsturnară. Au fost ridicate de acolo pe la ora două noaptea de către atacanţi.

Scandalul dura de câteva ore, când îşi aminti şi poliţia să sosească la faţa locului, restabilind oarecum ordinea.

Duminică seara, adică o zi după această provocare, 1500 de localnici indignaţi s'au adunat la proprietatea doctorului Samuel Rosen din Katonah şi au format „Comitetul din Westchester pentru menţinerea legii şi a ordinei", votând în unanimitate să i se trimită lui Paul Robeson o a doua invitaţie prin care să fie rugat să cânte la Peekskill. „Nu vrem să lăsăm nicio regiune a Statelor Unite pradă huliganismului organizat", spunea hotărîrea comitetului. „Sunt în joc drepturile noastre cetăţeneşti şi libertatea noastră".

Marţi seară, 8000 de persoane se îngrămădiseră în sala de bal Golden Gate din Harlem, pentru a protesta împotriva violenţelor petrecute la Peekskill. Adresându-se adunării, Paul Robeson anunţă că se va duce din nou să cânte în regiunea Westchester.

Noul concert era programat pentru după amiaza zilei de duminică, 4 Septembrie, la Hollow Brook Country Club.

Pe măsură ce se apropia ziua celui de al doilea concert, încordarea creştea la Peekskill. Organizaţiile locale de veterani convocară o uriaşă manifestaţie de protest în jurul terenului unde urma să aibă loc concertul. Pretutindeni în oraş

apărură pancarte și afișe cu lozinca: „Americă, trezește-te— Peekskill s'a și trezit".

In ziarul *Daily Compass* se povestea că niște persoane care-și petreceau vacanța într'o colonie de vară din apropiere se simțiseră „atât de amenințate, încât bărbații făcuseră de gardă continuu, pentru cazul că ar fi fost atacați".

In noaptea dinaintea concertului, derbedei hoinărind prin cârciumi, săli de joc și pe la colțurile de stradă se lăudau în gura mare cu ceeace intenționau să le facă „comuniștilor", „negrilor" și „liftelor păgâne"...

La insistențele puternice ale Comitetului din Westchester pentru menținerea legii și a ordinei, guvernatorul Thomas E. Dewey s'a văzut silit să ordone poliției de stat să fie prezentă la Peekskill în ziua concertului.

Pentru a asigura protecția asistenței, organizatorii concertului mobilizară ei înșiși un corp de 2500 de veterani antifasciști. Acești veterani sosiră la Hollow Brook Country Club sub comanda lui Leon Straus, vice-președintele Uniunii internaționale a muncitorilor din întreprinderile de blănărie și pielărie și ofițer de rezervă în armata Statelor Unite, în zorii zilei în care trebuia să aibă loc concertul. Umăr la umăr, ei formară o gardă de apărare care înconjura terenul din toate părțile.

La prânz, participanții, printre care erau și numeroase familii care-și aduseseră cutii cu mâncare, începură să se îngrămădească pe teren. Apropiindu-se de intrare, ei treceau printre șiruri de sute de polițiști preocupați să rețină bandele de huligani care amenințau, înjurau și strigau tot felul de ocări.

Grupuri locale de veterani mărșăluiau încoace și încolo în sunetele fanfarelor.

La ora două, când începu concertul, se aflau pe teren vreo 20.000 de oameni, care făcură o tăcere desăvârșită și Paul Robeson începu să cânte. Colinele înconjurătoare duceau mai departe ecoul valurilor de aplauze...

După concert, poliția îndrumă autobuzele și automobilele pe un drum întortochiat, în pantă, care trecea printr'o pădure deasă. Sute de huligani ascunși de-a-lungul drumului

așteptau înarmați cu grămezi de bolovani, pietre, sticle și cărămizi. Vehiculele care veneau pe drum erau întâmpinate cu o ploaie de proiectile.

Iată câteva extrase din declarațiile prestate ulterior sub jurământ de către victimele atacului:

Am cerut unui soldat să-l aresteze pe un individ care svârlea cu bolovani. Dar el mi-a răspuns cu ocări.

Am văzut mai mulți răniți cerând ajutor trupelor și poliției. Drept răspuns li se râdea în nas; câțiva răniți fură loviți de polițiști cu bastoanele. Am văzut, deasemenea, trupe și polițiști care asvârleau cu pietre în automobile și autobuze.

Femeile și copiii aflați în autobuz au fost sfătuiți să se culce la pământ. Femeile se aplecau deasupra copiilor pentru a-i feri de pietre și cioburi de sticlă... Mai mulți derbedei se apropiară de autobuz și, țintind bine, asvârliră cu pietre direct în capetele unor femei.

Unul dintre soldați a spus: „Hai să punem mâna pe secăturile astea". Atunci un altul s'a apropiat de parbrizul automobilului în care mă aflam și a țintit cu atenție, asvârlindu-și bastonul înspre ochiul meu stâng... Bastonul nu mă nimeri în ochi, ci în colțul pleoapei, care începu să sângereze. Poliția ne dete ordin să părăsim automobilul... Am fost silit să trec printre două rânduri formate de 15—20 polițiști. Fiecare din ei mi-a tras câte una în cap sau pe spate. M'au trântit la pământ și au continuat să mă bată. Unul din polițiști, observând că mâna stângă îmi era bandajată, deoarece cu o săptămână înainte suferisem o arsură, se repezi la mâna mea și-și înfipse călcâiul în bandaj, fracturându-mi unul din degetele arse.

Un grup de huligani se așeză chiar în fața autobuzului și aruncară înăuntru o piatră mare. Piatra mă lovi în mâna stângă; privindu-mi mâna, văzui că a treia falangă a degetului meu mijlociu atârna doar de un tendon. Polițiștii care fuseseră martori la acest incident râdeau.

S'au întâmplat sute de accidente. Un număr mare de bărbați și femei au fost grav răniți.

Peste cincizeci de autobuze și sute de automobile particulare purtau urmele violenței de care dăduseră dovadă huliganii, având geamurile sparte, aripile îndoite, barele de protecție rupte.

„Scriu acest reportaj la câteva ore după plecarea mea din iadul dela Peekskill", scria Leslie Matthews, un redactor al ziarului negrilor *New York Age*. „Mai aud încă și

acum mugetul furios al mulțimii, zgomotul pietrelor care lovesc în sticlă și în carne. Aud plânsetele femeilor, țipetele speriate ale copiilor, râsetele disprețuitoare și insultele huliganilor deslănțuiți. Mai simt încă mirosul înnăbușitor al sângelui curgând din rănile proaspete, al fumului de benzină provenind dela autobuze și automobile, care încercau vitejește să-și scoată la liman pasagerii deveniți ținta cărămizilor, sticlelor, pietrelor și bastoanelor. Simt încă și acum atmosfera aceea de violență, de haos. Mai aud, mai miros, mai simt încă Peekskilul".

Dela un capăt la altul al țării se auzeau strigăte de revoltă, condamnând aceste acțiuni. Nenumărate organizații cetățenești, religioase, muncitorești și de ajutor reciproc, ca și o mulțime de personalități publice de seamă, se alăturară protestelor.

Ziarul *Christian Science Monitor* scria într'un editorial:

...dacă într'o localitate ca aceasta s'a putut produce un astfel de act de tiranie în massă, care să violeze drepturile garantate prin Constituție și anume libertatea de întrunire și libertatea cuvântului, puține orașe din America se mai pot simți în siguranță...

In prefața unei broșuri intitulată *Depozițiile unui martor ocular dela Peekskill, Statele Unite*, publicată ulterior de Comitetul din Westchester pentru anchetarea nepărtinitoare a violențelor comise la Peekskill, se spunea între altele:

Noi, care vă supunem acest raport, locuim în regiune. Aici sunt căminurile noastre, aici ne-am trimis copiii la școli. Știm acum că ceeace ni s'a întâmplat se numește fascism. Nu mai e vorba de ceva îndepărtat care se întâmplă populației din Germania. Acum e vorba de ceva apropiat, care ne privește personal și care amenință viața noastră, cea de toate zilele.

Un comerciant din localitate spunea: „Tânărul care împarte posta în satul nostru, băiatul care mi-a zâmbit și m'a salutat în fiecare dimineață timp de trei ani, făcea parte din gloata deslănțuită care i-a atacat pe participanții la primul concert al lui Robeson". Un bătrân localnic ne-a povestit: „Bărbierul... care mi-a tuns copiii timp de 16 ani se laudă că a ajutat la organizarea atacului cu pietre asupra automobilelor care plecau dela cel de al doilea concert". Iar o mamă a declarat: „O fetiță care era cea mai bună prietenă de școală a fiicei mele i-a spus că a meritat să fie lovită în obraz cu piatra, deoarece s'a dus la Peekskill să-l audă cântând pe Robeson".

Declarația se încheia astfel:

Vă relatez aceste lucruri cu nădejdea vie că și voi veți porni la acțiune înainte de a fi prea târziu; că nu veți rămânea nici surzi, nici orbi în fața adevărului; că nu veți îngădui niciodată ca această pacoste care se numește fascism să înjosească și să expună la brutalități populația țării noastre.

4. ANUL 1950

In mesajul său din 4 Ianuarie 1950 asupra situației din Statele Unite, președintele Truman declara următoarele în fața sesiunii unite a Congresului: „pe măsură ce înaintăm în cea de a doua jumătate a secolului al douăzecilea, trebue să avem totdeauna în minte țelul principal al vieții noastre naționale... Muncim pentru ca fiecare să se bucure de o viață mai bună... Putem să înfăptuim pacea numai dacă ne păstrăm energia noastră productivă, instituțiile noastre democratice și credința fermă în libertatea individuală... Astăzi, prin grația lui dumnezeu, suntem o națiune liberă, prosperă și cu mai multe posibilități de viitor decât a avut oricare alt popor în decursul istoriei".

Conform unui editorial apărut în revista *Life*, era pentru prima oară, dela guvernarea lui Theodor Roosevelt încoace, că un mesaj venit dela Casa Albă reprezenta din multe puncte de vedere expresia cea mai justă a caracterului și a țelurilor naționale. Editorialul continua triumfător:

...ce schimbare s'a produs în Statele Unite!

Să privim îndărăt, la perioada dintre 1930—1940, la deceniul lui **Franklin Roosevelt, când președintele Statelor Unite împărtășea credința stearpă a multor americani din vremea aceea, că frontierele Statelor Unite se închid sau au și fost închise.**

Nu putea fi negată afirmația revistei *Life* că în Statele Unite se produsese o adâncă schimbare în cei cinci ani care trecuseră dela sfârșitul perioadei rooseveltiene. Dar, spre deosebire de redactorii revistei *Life*, milioane de americani găseau din ce în ce mai puține motive să se bucure de schimbarea drastică intervenită în situația internă a țării

Mulți americani erau de fapt de părere că națiunea lor, în loc să meargă înainte, se întorsese brusc înapoi, ca și cum istoria s'ar fi repetat prin reînvierea odioasă a evenimentelor nenorocite care copleșiseră țara în anii de după cel dintâi război mondial.

La jumătatea acestui secol, întocmai ca în anii furtunoși de după 1920, industriașii și financiarii nemărginit de puternici își impuneau prin tot felul de uneltiri voința lor nemiloasă asupra vieții economice și politice americane, într'o nouă perioadă de falsă prosperitate, când câștigurile concernelor atinseseră culmi necunoscute până atunci, iar șomajul și nesiguranța creșteau vertiginos. In locul bandei din Ohio a lui Harding, capitala țării era dominată de banda din Missouri a lui Truman. Corupția și cinismul atacau din nou rezistența morală a națiunii; șantajiștii și căpeteniile politice se certau asupra prăzii, iar crima se lăfăia în toată țara.

Reacțiunea devenea tot mai sălbatecă, iar isteria anticomunistă, fanatismul și violența se întăreau pretutindeni. După cum se spunea într'un raport al Uniunii pentru apărarea libertăților cetățenești, intitulat *In umbra spaimei,* țara era înconjurată de „un șir nemaiîntâlnit de interdicții puse în calea libertății de asociere, de declarații de lealitate luate cu forța, de liste negre și de epurări; iar puterea Biroului Federal de Investigații a ajuns la un punct în care există pericolul să ia naștere, pentru prima dată în istoria Statelor Unite, un sistem de poliție secretă cu tot cortegiul lui de informatori și de agenți secreți".

Exact după treizeci de ani dela arestarea a mii de „radicali" în cursul infamelor razii ale lui Palmer, sub pretextul că ar fi conspirat ca să răstoarne guvernul Statelor Unite, locțiitorul procurorului general, Raymond P. Whearty, a anunțat într'o ședință de audieri a Congresului că Biroul Federal de Investigații era pregătit să aresteze 21.105 americani acuzați de „activitate subversivă". Și că, asemenea unui spirit al răului, reîntors dintr'un trecut de coșmar, J. Edgar Hoover, șeful poliției secrete, era din nou „maestru de vânătoare"...

Asemănările dintre cele două Americi postbelice erau totuși, mai puțin periculoase decât deosebirile.

In timp ce după primul război mondial, poporul american a avut de suferit atacuri puternice împotriva drepturilor sale democratice, în 1950 el era amenințat cu distrugerea totală a democrației însăși și cu instaurarea fascismului în America. Și în timp ce profiturile uriașe și jafurile de după 1920 anticipau lipsurile și suferințele din vremea marii crize financiare, politica de violență din epoca războiului rece amenința cu deslănțuirea unui război atomic mondial, care ar curma viețile a nenumărate milioane de bărbați, femei și copii.

In 1950, poporului american i se puneau cu precădere, două probleme deosebit de grele și de importante: *Democrație sau fascism în țara sa? Pace sau război în lume?*

De-a-lungul și de-a-latul lumii, sute de milioane de oameni iubitori de libertate, hotărîți să mențină pacea, priveau cu îngrijorare drumul pe care îl va alege poporul american.

Povestea începută în această carte nu s'a sfârşit...

Chiar acum când scriu aceste cuvinte se comit acte de trădare împotriva poporului american. In aceste clipe, uneltiri trădătoare ameninţă mult mai serios decât oricând libertăţile şi vieţile noastre.

Pentru a preîntâmpina criza prezentului, trebue să ţinem totdeauna seamă de lecţiile trecutului. Din toate părţile se ridică voci stridente care strigă că pericolul cel mai de temut pentru ţara noastră, nu vine din partea dreptei, ci din partea stângii, că cei ce conspiră împotriva noastră, nu sunt reacţionarii, ci radicalii. Dar orice american care preţueşte democraţia şi pacea, orice american căruia îi e dragă fericirea familiei sale, trebue să se întrebe: cine a profitat de pe urma primului război mondial? Cine a jefuit ţara noastră după 1920 şi ne-a dus la îngrozitoarea criză de după 1930? Cine a conspirat şi a luptat împotriva progreselor democratice ale poporului în zilele New Dealului? Cine a hrănit fascismul, l-a adus pe Hitler la putere şi a făcut inevitabil cel de al doilea război mondial? Cine s'a

îmbogățit de pe urma vărsărilor de sânge, a durerii și sărăcirii masselor în ultimele decenii ?

Răspunsurile la aceste întrebări nu pot decât să demaște minciunile propagandei de azi și adevărații dușmani ai poporului.

Și dușmanii poporului sunt aceiași — puținii privilegiați și marionetele lor din posturile politice, care ațâță azi reacțiunea crescândă și pun la cale nimicirea libertăților din țara noastră. Ei sunt aceia care ne amenință cu ceeace ar însemna un măcel, un dezastru îngrozitor, cu cel de al treilea război mondial.

Fiecare cititor al acestei cărți trebue să aibă limpede în minte faptul că acești dușmani ai poporului sunt foarte puternici. Dacă n'ar fi așa, ei n'ar reprezenta decât o primejdie mică pentru noi. Dar puterea lor de moment nu trebue să ne înspăimânte. Influența lor în țara noastră, ca și în alte părți ale lumii, este tot atât de trecătoare ca și înșelătoriile și iluziile pe care se sprijină această influență. Cruzimea lor s'a născut din disperare, pentrucă, pe zi ce trece forța lor piere. Ei sunt ca niște uriași lipsiți de vlagă.

Ar fi o nebunie să trecem cu vederea faptul că, în Statele Unite, cauza progresului și a păcii a suferit lovituri grele, deși temporare. Unitatea forțelor democratice care s'a înfăptuit în timpul anilor de război a fost sfărâmată. O astfel de unitate trebue înfăptuită din nou și întărită, pentru ca soarta celor mulți să nu mai fie în mâinile celor puțini.

Luptând pentru realizarea acestei unități, nu trebue să ne lăsăm turburați de acuzațiile de nelealitate aduse celor care se opun politicii actualului nostru guvern. Este cu totul împotriva tradiției americane să se ceară lealitate necondiționată și ascultare oarbă din partea poporului față de un guvern ; tradiția americană cere lealitate și ascultare din partea guvernului față de popor. Și când un guvern încetează de a mai fi leal față de popor, când, de fapt, el trădează interesele poporului, atunci este timpul ca politica guvernului să fie schimbată prin schimbarea componenței lui și prin alegerea în aceste funcțiuni a adevăraților reprezentanți ai poporului.

„Antagonismul existent în acest război", spunea președintele Franklin D. Roosevelt într'o adresă către Congres, la 7 Iulie

1943, „este antagonismul fundamental dintre acei ce cred în omenire şi acei ce nu cred în ea — vechea contradicţie dintre cei ce şi-au pus credinţa în popor şi cei ce şi-au pus credinţa în dictatori şi tirani. Au existat totdeauna oameni care n'au crezut în popor, care au încercat să împiedice mersul înainte al istoriei, să ducă poporul îndărăt, cu forţa, spre sclavie şi tăcere".

Roosevelt a declarat: „Vom câştiga războiul şi vom câştiga pacea care îi va urma".

Poporul a câştigat războiul. Poporul va câştiga şi pacea.

Aprilie 1950 **A. E. K.**

CUPRINSUL

Pag.

Prefață 5

Cuvânt înainte: Despre trădare 13

Cartea întâia
ZILE DE TEROARE

Capitolul I. *Război în timp de pace.*

1. O recoltă odioasă 17
2. Secretele Ministerului Justiției 26
3. Raziile 31
4. Camerele de groază 37

Capitolul II. *Șuvoiul negru*

1. Natura crimei 42
2. „Pagina cea mai ruşinoasă" 47

Capitolul III. *Bilanț* 52

Cartea a doua
JEFUIREA ȚARII

Capitolul IV. *O eră de necrezut*

1. Cum se creează un președinte 61
2. „Doamne, ce slujbă!" 64
3. Aspectele „vremurilor normale" 67

Pag.

Capitolul V. *Galeria pungaşilor*

1. „Adevăratele vremuri de demult“ 73
2. Teapot Dome şi Elk Hills 79
3. Domnul Smith pleacă la Washington 85
4. Moarte subită 91
5. Milionari pe banca acuzaţilor 94

Capitolul VI. *Epoca de aur*

1. „Nu suntem oare acum toţi bogaţi?“ 102
2. Profitorii crimelor 112
3. „Ticăloşii de anarhişti“ 121

Capitolul VII. *Sfârşitul unei epoci*

1. Dezastrul 133
2. Zilele ispăşirii 138
3. Marşul asupra Washingtonului 143

Cartea a treia

RĂZBOIUL INTERN

Capitolul VIII. ***New Deal***

1. F. D. R. 153
2. Prima legislatură 157

Capitolul IX. *Forţă şi violenţă*

1. Regele spărgătorilor de greve 165
2. Gărzi negre şi liste negre 174
3. Gaze şi puşti 180
4. Tehnica teroarei 187
5. „Să ţinem minte“ 193
6. Statul major 197

Capitolul X. *In imperiul lui Ford*

1. Omul şi mitul 204
2. Mărunţelul 206
3. Favoriţii lui Bennett 211
4. Afacerea Dallas 214

Pag.

5. Incercările de a submina Uniunea muncitorilor din industria de automobile 222
6. Campania finală 227

Capitolul XI. *Americani primejdioşi*

1. Ofensiva secretă 231
2. Un putsch neizbutit 239
3. Crime în Middle West 247
4. Coloana cincia în Congresul Statelor Unite.. 255
5. America first 263

Capitolul XII. *Anii de război*

1. Internaţionala aurului 270
2. „La ce preţ trebue să plătim patriotismul?" .. 277

Cartea a patra

NOUA INCHIZIŢIE

Capitolul XIII. *Moartea New Dealului*

1. Moştenirea războiului 287
2. Intoarcerea lui Herbert Hoover 294
3. Banda din Missouri 297
4. Zgomot şi furie 303

Capitolul XIV. *Vânătoare de vrăjitori la Washington*

1. Cercetarea lealităţii 311
2. Indărătul uşilor ferecate 316

Capitolul XV. *Sisteme de oprimare*

1. Un plan sinistru 319
2. Teama 322
3. Strategie S. S. 326
4. Manifestări de demenţă 332

Capitolul XVI. *Faptul monstruos*

1. In numele libertăţii 343
2. La Washington 349

Pag.

3. Teroare în Tennessee 354
4. Cu mâna pe trăgaci, cu biciul şi cu laţul 359

Capitolul XVII. *Stafia roşie*

1. Temă şi variaţiuni 368
2. Procesul celor doisprezece 371
3. Peekskill 382
4. Anul 1950 386

Către cititor 391

A. KAHN — Înaltă Trădare, Ed. I Buc. Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1952. 400 pagini . Ft. 152×215 mm. Lei 8,15. Tipografia Atelierele Grafice Nr. 1. Dat în lucru 26.X.1951. Bun de tipar 20.III.1952. Hârtie semivelină mată de 65gr./m.p. ft. 61 × 86/34,1. Tiraj 20.000 ex. Coli de tipar 25. Coli de editură 24,3. Nr. 5918/1951

Indicele de clasificare pentru bibliotecile mici : 8 A = K

Atelierele Grafice 1 — 8735

LEI 8.15